

Р.О.ГІЛЬЧЕНКО

**АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ
СЛОВНИК
АВІАЦІЙНИХ ТЕРМІНІВ**

Р.О. Гільченко

Англійсько-український словник авіаційних термінів

Фастів
ТОВ «Видавничий Дім «Купол»
2009

УДК 629.7(038)=111=161.2

ББК О50 Я2+Ш143.21-434+Ш141.14-434

Г 478

Рецензенти: О.М. Рудяков, доктор філологічних наук, професор, ректор Кримського республіканського інституту післядипломної педагогічної освіти; Л.О. Хомич, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу проблем виховання у професійно–технічних закладах Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України; В.П. Пономаренко, кандидат філологічних наук, докторант відділу романських, германських та балтійських мов Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України.

Англійсько–український словник авіаційних термінів /

Г 478 Уклад.: Р.О. Гільченко. – К.: НАУ, 2009. – 280 с.

До словника включено близько 24 000 термінів та термінологічних словосполучень фахової мови авіації, а також певну кількість професіоналізмів та жаргонізмів, поширених серед фахівців цивільної та військової авіації. Фактичний матеріал для словника взято з перекладних та іншомовних тлумачних політехнічних словників, збірників термінів ІКАО, словників з авіації, космонавтики, ракетобудування, електротехніки і військової справи, та в результаті систематизації досвіду носіїв мови, чия професійна діяльність пов'язана з експлуатацією авіаційної техніки. Словник укладено згідно з нормами чинного українського правопису.

Для фахівців цивільної та військової авіації, перекладачів, викладачів, аспірантів, студентів та курсантів вищих і середніх спеціальних навчальних закладів.

ПЕРЕДМОВА

З моменту здобуття незалежності в Україні відбуваються процеси, спрямовані на відродження національної автентичності, культури і мови. Одним із головних завдань, що стоять перед нашою державою сьогодні, є розвиток науково-технічного потенціалу та інтеграція до європейського економічного простору. Україну традиційно вважають одним із лідерів світового ринку високих технологій, насамперед у галузі авіації та космонавтики, а високий рівень розвитку авіації та космонавтики у нашій країні свідчить про потенціал країни та можливості міжнародної співпраці з нею у галузі новітніх технологій.

Досягнення у галузі повітряного сполучення, інформаційних технологій та засобів зв'язку поступово перетворюють нашу планету на єдиний глобальний соціум. Міжнародна співпраця науковців та діяльність інтернаціональних промислових корпорацій стали ознаками нашого часу. У цьому контексті є цілком виправданим прагнення світової наукової спільноти до міжнародного узгодження термінологій різних мов. Запропонований «Англійсько-український словник авіаційних термінів» є практичним етапом дослідження закономірностей творення та розвитку авіаційної термінології української та англійської мов. Словник містить близько 24 000 термінів та терміносполучень субмови авіації, а також певну кількість лексичних одиниць, що належать до ненормативного шару лексики, а саме професіоналізми та жаргонізми, поширені серед фахівців цивільної та військової авіації. Фактичний матеріал для Словника взято з перекладних та іншомовних тлумачних політехнічних словників, збірників термінів ІКАО, словників з авіації, космонавтики, ракетобудування, електротехніки і військової справи, та в результаті систематизації досвіду носіїв мови, чия професійна діяльність пов'язана з розробкою, експлуатацією та технічним обслуговуванням авіаційної техніки.

Словник містить реєстр англійських авіаційних термінів та їх переклад українською мовою. Реєстр упорядковано за абетковим принципом, а реєстрові одиниці та їх українські відповідники подано у вихідній формі. Частина мови позначаються англійськими скороченнями: **n** – іменник, **v** – дієслово, **a** – прикметник, **adv** – прислівник, тощо.

Кожна словникова стаття має одне реєстрове слово. У багатьох випадках після англійського реєстрового слова та його українського відповідника чи відповідників наводяться найпоширеніші термінологічні словосполучення. Такі термінологічні словосполучення наводяться при граматично організовуючому слові. Ним найчастіше є іменник у називному відмінку однини, рідше – дієслово у формі інфінітиву. Наприклад, при граматично організовуючому слові **aeroplane** розробляється низка термінологічних словосполучень: **conventional ~**, **conventional take-off and landing ~**, **CTOL ~**, **folding wing ~**, **light ~**, **jet ~**, **long-bodied ~**, **school ~**, **subsonic ~**, **training ~**, тощо. Водночас, це слово граматично підпорядковане дієслову **to fly: to fly an ~**. Реєстрові англійські лексеми замінюються знаком «~»: **azimuth n** азимут; курсовий кут; **approach ~** азимут заходження на посадку.

Враховуючи, що панівна роль у сучасній цивільній та військовій авіації належить США, з-поміж наявних паралельних варіантів автор використовував американський варіант написання термінологічних одиниць. У таких випадках британський варіант написання подано в дужках: **tonne-kilometer n** (*В.Бр. tonne-kilometre*) тонно-кілометраж (*ЛС*). Поряд із суто англійськими лексемами до реєстру Словника включено низку іншомовних інтернаціоналізмів, що активно циркулюють у фаховій мові авіації: **chassis n** *Фр.* шасі; **en route adv** *Фр.* на маршруті польоту.

Значна кількість лексичних одиниць англійської терміносистеми авіації є багатоеквівалентними. Варіанти перекладу таких термінів подаються за принципом частотності вживання: **deck n** 1) палуба, платформа; 2) кабіна екіпажу (*транспортного літака*); 3) крило (*особ. у біпланів*).

Переклад деяких термінів (особливо іншомовних запозичень та інтернаціоналізмів) потребує, на думку автора, стислого пояснення. Воно подається курсивом у дужках: **compensator n** компенсатор (*автоматичний пристрій для введення поправки на девіацію в показання напрямку*).

До складу термінологічних словосполучень нерідко входять синоніми: **graticule n** картографічна [координатна] сітка. Вони подаються у квадратних дужках без скорочень. Слова, що не є обов'язковими у складі термінологічного словосполучення, подаються у круглих дужках: **factor: aircraft acceleration ~** коефіцієнт (допустимого) перевантаження повітряного судна.

Окремим розділом до реєстру Словника включено близько 5 000 найбільш уживаних у фаховій мові авіації складноскорочених утворень. Абревіатури розкриваються у квадратних дужках: **tarmac** [tar macadam] бетонований майданчик (*перед ангаром*). Якщо скорочення може розшифровуватися у кілька способів, варіанти подаються у абетковому порядку: **СС 1.** Чилі (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [central control] центральний пульт керування; **3.** [cirrocumulus] перисто-купчасті хмари; **4.** [compass course] компасний курс; **5.** «рейс укомплектовано» (*код зв'язку*).

Словник готувався до видання упродовж 7 років. Автор сподівається, що Словник повною мірою відповідає нагальним потребам нормалізації авіаційної терміносистеми української мови. Автор буде вдячний отримати відгуки та зауваження на електронну адресу rgilchenko@ukr.net.

- abaft** 1. *adv* у хвостовій частині (*повітряного судна*); 2. *prep* позаду (*траверза*)
- abandon** *v* 1) покидати [залишати] (*повітряне судно, космічну станцію тощо*); 2) самовільно залишати (*пост*); 3) виключати [вилучати] (*з переліку обмежень у польоті*); \diamond **to** ~ **airplane** покидати [залишати] літак; **to** ~ **take-off** припиняти зліт
- abandonment** *n* 1) покидання (*повітряного судна у польоті*); 2) вилучення (*з переліку обмежень у польоті*)
- abate** *v* 1) зменшувати; знижувати; 2) робити знижку; 3) *юр.* анулювати; \diamond **to** ~ **noise** зменшувати шум
- abatement** *n* 1) зменшення; зниження; скорочення; 2) знижка (*з тарифу*); 3) *юр.* анулювання (*угоди*); **ground run-up noise** ~ зниження шуму під час випробування двигунів на землі; **noise** ~ зниження рівня шуму; **pollution** ~ боротьба із забрудненням; зниження рівня забруднення
- abeam** *adv* на траверзі; на пересічних курсах; **left** ~ на лівому траверзі; **right** ~ на (правому) траверзі; \diamond ~ **the left pilot position** на лівому траверзі; ~ **the right pilot position** на (правому) траверзі
- ability** *n* здатність, уміння; ~ **to conduct** здатність керувати (*повітряним судном*); ~ **to perform** готовність [здатність] виконувати (*команду диспетчера*); **climbing** ~ швидкопідйомність; **course keeping** ~ стійкість на курсі; **load-bearing** ~ несна здатність (*аеродромного покриття*); **load-carrying** ~ вантажомісткість; **manoeuvring** ~ маневреність, легкість у керуванні; **range** ~ дальність польоту; **speed** ~ швидкісна характеристика; **takeoff** ~ злітні характеристики, злітні можливості; **weight-lift** ~ вантажопідйомність
- aboard** *adv* 1) на борту; 2) на борт; \diamond **to come** ~ підніматися на борт (*літака*); **to go** ~ підніматися на борт (*літака*); **to get** ~ сісти (*в літак*); **to install** ~ установлювати на борту; **to step** ~ сісти (*в літак*); **to take** ~ брати на борт; **welcome** ~! Вітаємо Вас на борту нашого літака! (*звернення стюардеси*)
- abolition** *n* 1) скасування; анулювання; 2) скасування
- abort** 1. *n* 1) *Ам.* аварійне припинення (*польоту, запуску*); аварійне повернення на землю; 2) перерваний політ; 3) ЛА, що перервав політ; 2. *v* припиняти, відмінати (*запуск ракети і т.п.*); ~ **from orbit** аварійне сходження з орбіти; ~ **once around** аварійне повернення після першого витка; **astronaut-actuated** ~ аварійне припинення польоту за рішенням космонавта; **endoatmospheric** ~ аварійне припинення польоту на (внутрішньо)атмосферній ділянці траєкторії; **exoatmospheric** ~ аварійне припинення польоту на позаатмосферній ділянці траєкторії; **off-the-pad** ~ аварійне припинення польоту одразу після старту; **orbital insertion** ~ аварійне припинення польоту під час виведення на орбіту; **RTLS** ~ аварійне припинення польоту (БТКК) з поверненням ОС на СПК; **shuttle** ~ аварійне припинення польоту БТКК; **suborbital** ~ аварійне припинення польоту на суборбітальній ділянці траєкторії; \diamond **to** ~ **from orbit** залишати орбіту
- abrasion** *n* 1) абразивний знос [спрацювання] поверхні; тертя; 2) механічне пошкодження поверхні внаслідок тертя
- abreast** *adv* 1) на одній лінії, в ряд (*про крісла у кабіні*); 2) на траверзі, на одній лінії; 3) у паралельному з'єднанні
- absorb** *n* 1) абсорбувати, поглинати; вбирати, всмоктувати; 2) амортизувати
- absorber** *n* 1) амортизатор; поглинач; 2) гасник; демпфер **acoustic** ~ акустичний поглинач, звукопоглинач; **airplane-type shock** ~ телескопічний амортизатор; **camouflage** ~ поглинач для радіомаскування; **oil** ~ масляний амортизатор; **oil shock** ~ масляний амортизатор; **oleo-pneumatic shock** ~ повітряно-рідинний амортизатор; **oleo shock** ~ масляний амортизатор; **shock** ~ 1) амортизатор (*шасі*); 2) гасник ударних навантажень; демпфер; **vibration** ~ гасник вібрації
- absorption** *n* 1) поглинання, абсорбція; 2) розподілення (*прибутків між авіакомпаніями*); **acoustic** ~ звукопоглинання; **atmospheric** ~ атмосферне поглинання; **deviation** ~ поглинання зі зміною траєкторії (радіохвилі); **geometric** ~ геометричне поглинання (*пов'язане з контуром земної поверхні*); **ground** ~ поглинання (радіохвиль) землею поверхнею; **horsepower** ~ поглинання енергії, поглинання потужності; **noise** ~ поглинання шуму; **prorate** ~ пропорційне розподілення прибутків; **radiation** ~ поглинання випромінювання
- accelerate** *v* прискорювати(ся); розвивати швидкість; розганяти(ся)
- acceleration** *n* 1) прискорення; розгін (*до заданої швидкості*); 2) прийманність (*двигуна*); 3) перевантаження (*у польоті внаслідок прискорення*); ~ **of gravity** прискорення вільного падіння; прискорення сили тяжіння; ~ **through sonic speed** розгін з переходом через швидкість звуку; **advanced** ~ зустрічна прийманність двигуна; **after** ~ післяприскорення; **all-burn** ~ прискорення в момент повного вигорання палива; **angular** ~ кутове прискорення; **axial** ~ осьове прискорення; **climb** ~ 1) прискорення під час набирання висоти; 2) перевантаження під час набирання висоти; **full** ~ повна прийманність; **gravity** ~ прискорення сили тяжіння; **lateral** ~ поперечне прискорення; **linear** ~ лінійне прискорення; **partial** ~ часткова прийманність; **steady** ~ 1) стале прискорення; 2) стале перевантаження; 3) стійка прийманність; **take-off** ~ 1) прискорення під час зльоту; 2) перевантаження під час зльоту; **transonic** ~ призвукове прискорення; **uniform** ~ 1) рівномірне прискорення; 2) рівномірне перевантаження; **vibration** ~ 1) вібраційне прискорення; 2) вібраційне перевантаження; \diamond **effected by** ~ 1) під впливом прискорення; 2)

викликаний перевантаженням; **to produce** ~ 1) створювати прискорення; 2) створювати перевантаження

accelerometer *n* акселерометр; вимірник прискорення; **angular** ~ вимірник кутових прискорень;

navigation(al) ~ навігаційний акселерометр; **pitch-sensing** ~ акселерометр тангажа; **roll-sensing** ~ акселерометр крену; **yaw-sensing** ~ акселерометр ристання

accept *v* приймати (*ПС після ремонту*)

access *n* 1) доступ; підхід; 2) оглядовий лючок; ~ **to persons** доступ до осіб (*які пройшли огляд*); **actuator** ~ лючок для підходу до приводу; **direct** ~ прямий доступ; **emergency exit** ~ доступ до аварійного виходу;

frequency-division multiple ~ багатостанційний доступ з частотним розділенням каналів (*можливість частотного ущільнення каналів зв'язку*); **limited** ~ обмежений доступ; **service** ~ доступ для (технічного) обслуговування; **space** ~ польоти в космос; **time-ordered** ~ регламентований за часом доступ; **unauthorized** ~ несанкціонований доступ; **unhampered** ~ вільний доступ; \diamond **to gain** ~ отримати доступ; **to get** ~ отримати доступ; **to have full** ~ мати повний доступ (*до місця аварії*); **to provide** ~ забезпечувати доступ

accessibility *n* 1) доступність; 2) легкість огляду (*для ремонту, обслуговування тощо*); 3) *військ.* зручність підходу; **accessibility of** ~ доступність органів керування; **service** ~ доступність для технічного обслуговування

accessory **1.** *n* допоміжне обладнання; допоміжний прилад [пристрій]; **2.** *a* допоміжний

accident *n* 1) авіаційна пригода; 2) аварія, нещасний випадок; серйозне пошкодження; 3) катастрофа; ~ **to an aircraft** (авіаційна) пригода з повітряним судном; **air** ~ авіакатастрофа; **aircraft** ~ (авіаційна) пригода з повітряним судном; **airport-related** ~ авіаційна пригода у районі аеропорту; **aviation** ~ авіаційна пригода; **dangerous goods** ~ (авіаційна) пригода, пов'язана з небезпечними вантажами; **domestic** ~ (авіаційна) пригода на території держави реєстрації повітряного судна; **fatal** ~ нещасний випадок зі смертельним наслідком; **fatal flight** ~ авіаційна пригода зі смертельним наслідком; авіаційна катастрофа; **flight** ~ авіаційна пригода (у польоті); **helicopter** ~ (авіаційна) пригода з гелікоптером; **international** ~ (авіаційна) пригода на території іншої держави; **landing** ~ (авіаційна) пригода під час посадки; **minor** ~ аварія, незначна авіаційна пригода; **operational** ~ (авіаційна) пригода внаслідок порушення експлуатаційних вимог; **take-off** ~ (авіаційна) пригода під час зльоту; \diamond **prior to an** ~ до (авіаційної) пригоди; **relating to an** ~ що стосується (авіаційної) пригоди; **to bear on the** ~ стосуватися (авіаційної) пригоди; **to lead to an** ~ спричиняти (авіаційну) пригороду; **to meet with an** ~ зазнавати аварії; **to prevent an** ~ запобігти (авіаційній) пригоді

accident-free *a* безаварійний

acclimatization *n* акліматизація; **altitude** ~ висотна акліматизація

accommodation *n* 1) пристосування; 2) розміщення; ~ **of traffic** розподілення транспортних потоків; **first-class** ~ місце першого класу; **luggage** ~ розміщення багажу

accountability *n* 1) зчитуваність, здатність до зчитування параметрів; 2) відповідальність; **cross-wind** ~ 1) поправка на бічний вітер; 2) зчитуваність складової бічного вітру; **temperature** ~ температурна поправка; **wind** ~ змінна вітру

accretion *n* збільшення, приріст; **ice** ~ обмерзання (*повітряних суден*)

accumulate *v* 1) акумулювати; 2) накопичувати(ся)

accumulator *n* 1) акумулятор; 2) накопичувач; **brake** ~ гальмувальний акумулятор; **brake hydraulic** ~ гальмовий гідравлічний акумулятор, гідроакумулятор; **fuel** ~ паливний акумулятор; **hydraulic** ~ гідравлічний акумулятор, гідроакумулятор; **pallet** ~ накопичувач піддонів

accuracy *n* 1) точність; 2) похибка; **absolute** ~ абсолютна похибка; **acceptable** ~ прийнятна точність; **adequate** ~ потрібна точність; достатня точність; **angular** ~ 1) кутова точність (*наведення, заходження на посадку і т.ін.*); 2) *рлк* точність визначення кутових координат; **assigned** ~ оцінка похибки; **attainable** ~ досяжна точність; **azimuth** ~ азимутальна точність; точність вимірювання азимута; **bearing** ~ точність пеленгування; **calibration** ~ 1) точність калібрування; 2) точність градуювання; **course alignment** ~ точність визначення курсу; **design** ~ розрахункова точність; **distance** ~ точність вимірювання дальності; **elevation** ~ 1) точність вимірювання перевищення (*порога ЗПС*); 2) точність установа кута місця (*антени*); 3) точність залягання діаграми спрямованості [направленості] РЛС у вертикальній площині; **height-keeping** ~ точність витримування висоти; **high** ~ 1) висока точність; 2) мала похибка; **linear** ~ лінійна точність; **low** ~ 1) низька точність; 2) велика похибка; **navigational** ~ навігаційна точність; **overall** ~ сумарна похибка; **path tracking** ~ точність стеження за траєкторією польоту; **pinpoint** ~ 1) висока точність; 2) точність орієнтування (*у польоті*) за точковим наземним орієнтиром; **playback** ~ похибка відтворення (*траєкторії*); **position** ~ точність визначення місцеположення; **positional playback** ~ похибка позиціонування при відтворенні (*траєкторії*); **positioning** ~ 1) точність позиціонування; 2) точність визначення місцеположення; **reading** ~ точність зчитування показань приладу; **time-keeping** ~ точність витримування часу (*польоту*); \diamond ~ **better than ...** похибка менше ...; ~ **in the mean** середня точність; **to an** ~ **of ...** з похибкою ...; **with an** ~ **of ...** з похибкою ...

accurate а 1) точний, правильний; 2) *військ.* влучний, кучний (*про стрільбу*)

ace *n* (льотчик—)ас; **flying** ~ льотчик—ас, першокласний льотчик

achieve *v* 1) досягати; 2) доводити до кінця, виконувати; ~ **orbit** виходити на орбіту

ack-ack *n* *військ. сленг* 1) зенітна артилерія; 2) вогонь зенітної артилерії

acknowledgement *n* 1) підтвердження (*повідомлення*); 2) зворотний (радіо)сигнал; ~ **of receipt** підтвердження прийому [приймання]; **alarm** ~ підтвердження сприйняття попереджувального сигналу

acme *n* 1) найвища точка (*траєкторії польоту ПС, ракети тощо*); 2) критичний момент

acquire *v* 1) здобувати; набувати; 2) *рлк.* виявляти; захоплювати (*ціль*) на автоматичне супроводження; 3) *радіо* входити в синхронізм; ◊ **to ~ target** взяти ціль

acquisition *n* 1) *рлк.* виявлення і захоплення (*цілі*) на автоматичне супроводження; виявлення, захоплення і супроводження цілі; 2) прийом [приймання] (*команди диспетчера*); 3) *радіо* входження у синхронізм; 4) виділення (*сигналу через радіозв'язок*); 5) збирання даних; **automatic target ~ and classification** автоматичне захоплення, супроводження і класифікація цілей; **clock** ~ виявлення сигналу синхронізації за часом (*польоту*); **command** ~ приймання командних повідомлень; **data** ~ збирання даних; **early** ~ дальнє виявлення; захоплення (*цілі*) на автоматичне супроводження у дальній зоні; **initial** ~ входження у синхронізм; **late** ~ пізнє виявлення; захоплення (*цілі*) на автоматичне супроводження у ближній зоні; **target** ~ виявлення цілі; захоплення цілі на автоматичне супроводження

acrobatics *n* пілотаж; **aerial** ~ вищий пілотаж

act 1. *n* 1) акт; 2) дія, вчинок; 3) спрацьовування; 2. *v* 1) діяти; 2) спрацьовувати; 3) впливати; ~ **of unlawful interference** випадок незаконного втручання; ◊ **to ~ upon** 1) впливати (на); 2) діяти згідно (*з чим—небудь*), діяти відповідно (*до чого—небудь*)

action *n* 1) дія, вплив; 2) робота (*механізму*); 3) принцип дії, механізм (*роботи*); 4) *військ.* бойові дії, бій; 5) маневр цілі; **braking** ~ 1) гальмування; 2) спрацьовування гальм; **cooling** ~ охолодження, процес охолодження; **corrosive** ~ корозійний вплив; **electrical** ~ електричний вплив; вплив електричного поля; **external** ~ зовнішній вплив; **evasive** ~ 1) маневр відхилення [ухилення] (*від перешкоди*); 2) протиракетний чи протилітаковий маневр; **flight evasive** ~ маневр відхилення [ухилення] (*від перешкоди*); **hydraulic** ~ гідравлічний ефект; **lubricating** ~ змащувальна дія; **pilot delayed** ~с несвоєчасні дії пілота (*з-за уповільненої реакції*); **preflight** ~ передпольотна підготовка; **preventive** ~с запобіжні заходи; **ram** ~ швидкісний напір; **shielding** ~ екранування; **uneven braking** ~ нерівномірне спрацьовування гальм (*лівого і правого стояка шасі*); **wet braking** ~ гальмування на мокрій ЗПС; ◊ ~с **by contracting states** узгоджені дії держав (*під час розслідування авіаційної пригоди*); **in** ~ у бою; **to be killed in** ~ загинути у бою; **to break off** ~ припинити бій; **to come into** ~ 1) набирати чинності (*про угоду*); 2) спрацьовувати (*про механізм*); **to fall in** ~ загинути у бою; **to go into** ~ вступити у бій; **to take evasive** ~ ухилитися, маневрувати

activation *n* 1) активізація, збудження; стимуляція; 2) запуск; увімкнення; 3) радіоактивація; **thermal neutron** ~ теплове збудження нейтронів

activity *n* 1) активність; 2) діяльність, робота; *косм.* **docking** ~ робота у зістикованому положенні; **emergency extravehicular** ~ аварійний вихід у відкритий космос; **environmental** ~ діяльність з охорони довкілля; **extravehicular** ~ робота у відкритому космосі; **geomagnetic** ~ геомагнітна активність; **manned space ~ies** пілотовані космічні польоти; **military space ~ies** 1) космічні польоти військового призначення; 2) роботи в галузі військового використання космосу; **on-orbit** ~ робота на орбіті; **solar** ~ сонячна активність; **space-and-related** ~ економічна діяльність, пов'язана з реалізацією космічних програм; **space commercial ~ies** комерціалізація космосу; **space station ~ies** робота на борту орбітальної станції; **tariff coordinating** ~ діяльність з координації тарифів; **thunderstorm** ~ грозова активність; *косм.* **undocking** ~ робота у розстиківаному положенні; **unmanned space** ~ польоти автоматичних КА

actuate *v* 1) приводити у дію; запускати, вмикати; 2) спрацьовувати (*про реле*)

actuation *n* 1) приведення в дію; запуск, увімкнення [вмикання]; 2) спрацьовування (*реле*); **accidental** ~ спонтанне спрацьовування; **pilot** ~ увімкнення за допомогою пілотної системи; **premature** ~ передчасне [завчасне] спрацьовування; **relay** ~ спрацьовування реле; **remote** ~ дистанційне увімкнення

actuator *n* 1) (силовий) привід; циліндр приводу, силовий циліндр; 2) механізм керування, виконавчий механізм; 3) рульова машинка (*що приводить у дію рулі літака*), рульмашинка; **bleed** ~ привід механізму відбирання повітря; **control** ~ виконавчий механізм системи керування (*повітряним судном*); **directional** ~ механізм поздовжнього [подовжнього] шляхового керування; **directional trim** ~ завантажувальний механізм поздовжнього [подовжнього] шляхового керування; **driving** ~ привід; **electric** ~ електропривід; електромеханізм; **feel trim** ~ завантажувальний механізм системи керування тримером; **flap** ~ механізм випускання—прибирання закритків; **fore-aft** ~ механізм поздовжньо—поперечного керування (*гелікоптером*); **hydraulic** ~ гідропривід; силовий гідравлічний привід; **lateral-longitudinal trim** ~ завантажувальний механізм поздовжньо—поперечного керування; **load feel** ~ завантажувальний автомат; **pitch trim** ~ механізм тримерного ефекту за тангажем; **relay** ~ реле; *косм.* **retracting** ~ привід стягування (*для стикування*); **reverse bucket** ~ механізм системи керування стулками реверса (*тяги*); **rudder limit**

stop ~ механізм обмеження відхилення руля напрямку; **spoiler** ~ механізм системи керування інтерцептором; **starter** ~ привід стартера; **thrust reverser** ~ привід механізму реверса тяги; **trim tab** ~ механізм керування тримером

acuity *n* гострота (*зору, слуху тощо*); різкість (*сприйняття*); ~ **of vision** гострота зору; **aural** ~ гострота слуху; **hearing** ~ гострота слуху; **visual** ~ гострота зору

ad *n* реклама; **attention-grabbing** ~ реклама, що одразу впадає в очі

adapt *v* пристосовувати; адаптувати

adapter *n* 1) перехідник; перехідний пристрій, адаптер; 2) вкладка, вкладиш; 3) наконечник; **carburetor** ~ перехідний патрубок карбюратора; *косм.* **docking** ~ стикувальний вузол; **engine** ~ проставка двигуна; **fueling** ~ перехідник для заправлення паливом; **jacking** ~ перехідник під головку гідропіднімача; **nozzle box** ~ патрубок газозбірника [газозбирача]; **panoramic** ~ панорамна приставка (*станції радіотехнічної розвідки*)

additional *a* додатковий

additive *n* добавка; присадка (*до мастила*); **anticorrosion** ~ антикорозійна присадка; **antiicing** ~ протиобліднювальна присадка; **antiknock** ~ антидетонаційна присадка; **antirust** ~ антикорозійна присадка; **antistatic** ~ антистатична присадка, антистатик; **fuel** ~ присадка до палива; **gasoline** ~ присадка до бензину; **grease** ~ присадка для консистентного мастила; **lubricant** ~ присадка для мастила; **oil** ~ присадка для мастила; **wear-preventive** ~ протиспрацьовувальна присадка

address 1. *n* адреса; 2. *v* адресувати; призначати (*комусь*); **announced** ~ оголошена адреса; **destination** ~ адреса (пункту) призначення; **discrete** ~ дискретна адреса; **entry switching centre** ~ адреса вхідного комутаційного центру; **ground interrogation** ~ адреса запиту, що передається наземною станцією; **transmitting centre** ~ адреса передавального центру

addressing *n* адресування; спосіб адресування; **message** ~ адресування повідомлення

adherence *n* 1) зчеплення (*коліс із поверхнею ЗПС*); 2) суворе дотримання (*правил*); **frost** ~ зчеплення інею (*з поверхнею*); **ice** ~ зчеплення інею (*з поверхнею*); **snow** ~ зчеплення інею (*з поверхнею*)

adhering *n* 1) поверхнєве зчеплення; 2) налипання

ad hoc *лат.* 1) спеціальний; сформований з певною метою (*про комісію, комітет тощо*); 2) у даному разі

adiabatic *a* адіабатичний

adjacent *a* суміжний; той, що прилягає; сусідній, межовий

adjoin *v* прилягати, бути суміжним

adjust *v* 1) регулювати; 2) настроювати(ся), установлювати; \diamond **to ~ the variable settings** регулювати різноманітні установки

adjuster *n* регулятор, регулювальний пристрій; **acceleration** ~ дросельний пакет регулювання часу прийнятності (*двигуна*); **brake** ~ механізм регулювання гальм; **cable tension** ~ регулятор натягу троса; **seat** ~ регулятор положення сидіння; **time** ~ дросельний пакет, дросель; **wear** ~ регулятор проміжку [*зазору*] (*між гальмівними дисками колеса*)

adjustment *n* 1) регулювання; 2) складання, збирання, монтаж; 3) настройка, настроювання; юстирування; 4) коректування, коригування (*орбіти*); 5) *радіо* настроювання (*частоти*); 6) *військ.* коректування (*вогню*); **actuating pressure** ~ регулювання робочого тиску (*у гальмівній системі*); **automatic** ~ автоматичне регулювання; **backrest** ~ регулювання спинки крісла; **balancing** ~ балансування; **bench** ~ стендове регулювання; **brake** ~ регулювання гальм; **compass** ~ коректування компаса; списання девіації компаса; **cable-control** ~ регулювання троса керування; **meteo dynamical** ~ динамічна адаптація; **engine** ~ регулювання двигуна; **factory** ~ заводське регулювання; **frequency** ~ настроювання частоти; **geostrophic** ~ геострофічна адаптація; **idle** ~ регулювання обертів холостого ходу; **idle speed** ~ регулювання обертів малого газу; **manual** ~ ручне регулювання; **mixture** ~ регулювання якості (паливної) суміші; **pedals** ~ регулювання педалей; **seat** ~ регулювання (положення) сидіння; **sensitivity** ~ регулювання чутливості; **service** ~ регулювання у процесі (технічного) обслуговування; **spatial** ~ просторове узгодження; **speed governor** ~ настроювання регулятора обертів (*двигуна*); **steering wheel** ~ регулювання (нахилу) рульового колеса; **windage** ~ введення поправки на знесення (*повітряного судна*) вітром; \diamond ~ **fire** пристрілювання. коректування вогню; ~ **in direction** коректування напрямку; ~ **in range** коректування дальності; ~ **of sight** установлення прицілу; ~ **of span** регулювання діапазонів вимірювання

administration *n* 1) адміністрація; адміністративний орган; уряд, (виконавча) влада; 2) управління. міністерство; 3) організація, координація; *іст.* **Civil Aeronautics A** ~ Управління цивільного повітроплавання (*США*); **civil aviation** ~ повноважний орган цивільної авіації; **Federal Aviation A** ~ Федеральне управління цивільної авіації (*США*)

administrative *a* адміністративний

admission *n* підведення; подання, подавання (*палива, мастила тощо*)

admittance *n* 1) підведення; подання, подавання (*палива, мастила тощо*); 2) дозвіл (*на вхід, ввезення тощо*); 3) провідність; **duty-free** ~ дозвіл на безмитне ввезення; \diamond **no ~!** вхід заборонено!

adsorb *v* адсорбувати

adult *n* пасажир за повним тарифом (*старший 12 років*)

advance 1. *n* 1) рух уперед; просування; успіх, досягнення; 2) *військ.* наступ; 2. *v* 1) рухати вперед; просувати (*вперед*); 2) *військ.* наступати; 3) прискорювати; підвищувати; поліпшувати; **automatic** ~ автоматичне випередження (*запалювання чи впорскування палива*); **ignition** ~ випередження запалювання; **injection** ~ випередження впорскування (*палива*); **phase** ~ випередження за фазою; **spark** ~ випередження запалювання; **technical** ~ технічне досягнення; **technological** ~ технологічне досягнення

advanced *a* сучасний, передовий, перспективний

advancement *n* 1) найсучасніша технологія; 2) просування вперед, успіх, прогрес; **technological** ~ удосконалення технології

advantage *n* перевага

adverse *a* 1) ворожий, несприятливий; 2) протилежний

adversely *adv* несприятливо

advice *n* 1) порада; консультація; 2) повідомлення; сповіщення; 3) *комерц.* авізо; **prepaid ticket** ~ повідомлення [сповіщення] про попередню оплату квитка; \diamond **to follow the controller's** ~ виконувати вказівки диспетчера

adviser *n* радник; консультант; **aviation** ~ радник з авіаційних питань (*IКАО*); **civil aviation** ~ радник з питань цивільної авіації; **safety** ~ інженер-консультант з техніки безпеки

advisory *a* консультативний, дорадчий (*напр. про інформацію*); **avoidance manoeuvre** ~ консультативне повідомлення про порядок виконання маневру ухилення; **limit** ~ консультативне повідомлення про обмеження (*у зоні польотів*); **maintain** ~ консультативне повідомлення про порядок витримування заданих параметрів (пльоту); **negative** ~ заборонне консультативне повідомлення; **positive** ~ дозвоільне консультативне повідомлення; **resolution** ~ консультативне повідомлення щодо усунення конфліктної ситуації; **traffic** ~ консультативне повідомлення про повітряну обстановку; **traffic** ~ **again primary radar targets** консультативне повідомлення про повітряну обстановку, що реєструється на первинній РЛС

aerial 1. *n* антена; 2. *a* повітряний; авіаційний; 3. авіа-; **directional** ~ спрямована антена; **dummy** ~ еквівалент антени, дублююча антена; **emergency** ~ аварійна антена; **forward looking** ~ антена переднього огляду; **IFF** ~ антена системи розпізнавання; **loop** ~ рамкова антена; **quarter-wave** ~ чвертьхвильова антена; **rhombic** ~ ромбічна антена

aero *a* 1) повітряний, авіаційний; 2) повітроплавний, повітроплавальний

aero- авіа-, аеро-, повітро-

aerobatics *n* 1) вищий пілотаж; фігури вищого пілотажу; 2) фігурні польоти

aerobomb *n* авіабомба

aerobrake *n* аеродинамічне гальмо; **ballute-type** ~ аеродинамічне гальмо у вигляді надувної сфери; **deployable** ~ розсувне аеродинамічне гальмо; **inflatable** ~ надувне аеродинамічне гальмо; **lifting** ~ аеродинамічне гальмо, що створює піднімальну силу; **parasol** ~ аеродинамічне гальмо у вигляді крила «парасоль»; **umbrella** ~ аеродинамічне гальмо парасолькового типу

aerobraking *n* аеродинамічне гальмування; **multidip** ~ аеродинамічне гальмування з багаторазовим зануренням в атмосферу; **multi-pass** ~ аеродинамічне гальмування з багаторазовим зануренням в атмосферу; **OTV** ~ аеродинамічне гальмування МТА; **single-dip** ~ аеродинамічне гальмування з одноразовим зануренням в атмосферу; **single-pass** ~ аеродинамічне гальмування з одноразовим зануренням в атмосферу

aerobridge *n* телескопічний трап (*з аеровокзалу в повітряне судно*)

aerocamera *n* 1) аерокамера; 2) аерофотоапарат

aerocapture *n* 1) виведення (*КА*) на орбіту супутника з використанням аеродинамічного гальмування; 2) захоплення (*КА*) атмосферою; 3) входження (*КА*) в атмосферу; **aerodynamically controlled** ~ входження (*КА*) в атмосферу з використанням аеродинамічної системи керування; **planetary** ~ виведення (*КА*) на орбіту супутника з використанням аеродинамічного гальмування

aerocar *n* (транспортний) засіб на повітряній подушці, ЗПП

aerocarrier *n* авіаносець

aerodrome 1. *n* аеродром; 2. *a* аеродромний; **abandoned** ~ закритий (для польотів) аеродром; ~ **of call** аеродром виходу на радіозв'язок; ~ **of departure** аеродром вильоту; ~ **of destination** аеродром призначення; ~ **of intended landing** аеродром гаданої [передбачуваної] посадки; ~ **of origin** аеродром приписки; **all-weather** ~ всепогодний аеродром; **alternate** ~ запасний аеродром (*згідно з планом польоту*); **arrival** ~ аеродром прибуття; **auxiliary** ~ додатковий аеродром (*згідно з планом польоту*); **base** ~ аеродром постійного базування; **categorized** ~ категоризований аеродром (*згідно з нормами ІКАО*); **civil** ~ цивільний аеродром; **coastal** ~ береговий аеродром; **concrete-surfaced** ~ аеродром з бетонним покриттям; **controlled** ~ контрольований аеродром; аеродром з командно-диспетчерською службою; **debarcation** ~ аеродром вивантаження; **depot** ~ базовий аеропорт (*для виконання складних форм обслуговування ПС*);

destination ~ аеродром призначення; **domestic** ~ аеродром місцевих авіаліній; **embarkation** ~ аеродром вантаження [навантаження]; **emergency** ~ аеродром вимушеної посадки; **en-route** ~ аеродром на трасі польоту; **factory** ~ заводський аеродром; **familiar** ~ облітаний аеродром; **final** ~ кінцевий аеродром; **fog-plagued** ~ аеродром із частими туманами; **given** ~ зазначений (у плані польоту) аеродром; **grass** ~ аеродром із трав'яним покриттям; **hard surface** ~ аеродром із твердим покриттям (*напр. бетонними плитами*); **helicopter** ~ вертодром; **high-level** ~ високогірний аеродром; **home** ~ аеродром приписки; **intermediate** ~ проміжний аеродром; аеродром проміжної посадки; **jet** ~ аеродром для реактивних ПС; **joint (civil and military)** ~ аеродром спільного базування цивільної і військової авіації; **key** ~ вузловий аеродром (*маршруту*); **land** ~ наземний [сухопутний] аеродром; **landing** ~ аеродром посадки; **local** ~ аеродром місцевого значення; **logistics** ~ аеродром матеріально-технічного забезпечення (*району*); **main** ~ головний аеродром (*району*); **master** ~ 1) головний аеродром (*маршруту польоту*); 2) *військ.* основний аеродром; **military** ~ військовий аеродром; **municipal commercial** ~ міський [муниципальний] аеродром для комерційної авіації; **nonradar** ~ аеродром без радіолокаційних засобів; **operating** ~ діючий аеродром; **operational** ~ оперативний аеродром; **participating** ~ задіяний (*згідно з планом польоту*) аеродром; **permanent** ~ постійний аеродром; **principal** ~ основний аеродром (*за обсягом авіаперевезень*); **provisional** ~ тимчасовий аеродром; **receiving** ~ аеродром прибуття; **refueling** ~ аеродром, де забезпечується заправлення паливом; **regular** ~ основний аеродром (*для ПС, що виконує регулярні польоти*); **reserve** ~ запасний [резервний] аеродром; **rigid pavement** ~ аеродром із жорстким покриттям (*напр. залізними тратами*); **satellite** ~ допоміжний аеродром; **state** ~ аеродром державної форми власності; **supplementary** ~ додатковий аеродром; **take-off** ~ аеродром вильоту; **temporary** ~ тимчасовий аеродром; **terminal** ~ кінцевий аеродром; **test** ~ випробний аеродром; **training** ~ навчальний аеродром; **uncontrolled** ~ аеродром без командно-диспетчерської служби; **unfamiliar** ~ необлітаний аеродром; **unimproved** ~ несертифікований аеродром; **unpaved** ~ ґрунтовий аеродром; **unprepared** ~ аеродром, не підготовлений для польотів; **water** ~ гідроаеродром; **X-type** ~ аеродром зі злітними смугами, що перехрещуються; \diamond ~ **in question** заданий (*планом польоту*) аеродром; **to arrive over the** ~ прибувати у зону аеродрому; **to circle the** ~ 1) кружляти над аеродромом; 2) облітати аеродром; **to get into the** ~ приземлятися на аеродромі; **to identify the** ~ **from the air** упізнавати [розпізнавати] аеродром з повітря; **to operate from the** ~ виконувати польоти [експлуатуватися] з аеродрому

aerodrome wind sock *n* аеродромний вітровказ

aeroduct *n* прямоструминний (повітряно-реактивний) двигун

aerodynamic *a* 1) аеродинамічний; що стосується аеродинаміки; аерокосмічний, повітряний; 2) обтічний (*про форму корпусу і т.п.*)

aerodynamical *a* 1) аеродинамічний, що стосується аеродинаміки; 2) обтічний (*про форму корпусу і т.п.*)

aerodynamics *n* 1) аеродинаміка; 2) аеродинамічні характеристики; ~ **of cooling** аеродинаміка системи охолодження; ~ **of rarefied gas** аеродинаміка розріджених газів; **applied** ~ прикладна аеродинаміка; **fundamental** ~ основи аеродинаміки; **induced** ~ індуктивна аеродинаміка; **internal** ~ внутрішня аеродинаміка; **low-speed** ~ аеродинаміка малих швидкостей; **re-entry** ~ аеродинаміка входження в атмосферу; **slipflow** ~ аеродинаміка потоків з ковзанням; **steady-state** ~ стаціонарна аеродинаміка; **subsonic** ~ аеродинаміка дозвукових швидкостей; **supersonic** ~ аеродинаміка надзвукових швидкостей; **transient** ~ нестационарна аеродинаміка

aerodyne *n* ЛА, важчий за повітря; аеродин

aeroelasticity *n* аеропружність; **wing** ~ аеропружність крила

aero-engine *n* авіаційний двигун

aerofilm *n* 1) аеро(фото)плівка; 2) аерофільм

aerofoil *n* 1) аеродинамічна поверхня; несна поверхня; (аеродинамічний) профіль (*крила*); 2) крило (*літального апарата*); **aerodynamic** ~ аеродинамічна поверхня, крило; **lifting** ~ несна аеродинамічна поверхня

aerofuel *a* паливно-повітряний

aerogeology *n* аерогеологія

aeroglide *n* планерувальний політ в атмосфері; **aerobraked** ~ планерувальний політ в атмосфері з аеродинамічним гальмуванням; **aerodynamic** ~ планерувальний політ в атмосфері з використанням аеродинамічних сил; **crossrange maneuvering** ~ планерувальний політ в атмосфері з маневруванням за бічною дальністю; **energy-dissipating** ~ планерувальний політ в атмосфері з розсіюванням надлишкової енергії; **S-turning** ~ планерувальний політ в атмосфері маневрами «змійка»; **turning** ~ планерувальний політ в атмосфері з розворотами

aerogram *n* радіограма

aerograph *n* 1) аерограф; 2) метеорограф

aerography *n* 1) метеорологічні спостереження; 2) описова метеорологія

aerogun *n* авіапушка; авіакулемет

aerohydrodynamics *n* гідроаеродинаміка
aerojet *a* повітряно–реактивний
aeroleveling *n* аеронівелювання
aerolite *n* аероліт, кам'яний метеорит
aerology *n* аерологія
aeromagnetic *a* аеромагнітний
aeromagnetics *n* аеромагніторозвідка
aeromagnetometer *n* аеромагнітометр
aeromechanic **1.** *n* 1) авіаційний механік; 2) авіатехнік; фахівець з аеромеханіки; **2.** *a* аеромеханічний; що стосується аеромеханіки
aeromechanics *n* аеромеханіка
aeromedicine *n* авіаційна медицина
aerometeorograph *n* аерометеорограф
aerometer *n* аерометр
aeronaut *n* повітроплавець, аеронавт
aeronautic *a* повітроплавний, повітроплавальний, авіаційний
aeronautical *a* 1) повітроплавний, повітроплавальний; авіаційний; 2) аеронавігаційний
aeronautics *n* 1) аеронавтика, повітроплавання; 2) авіація; **civil** ~ цивільна авіація
aeronavigation *n* аеронавігація, літаководіння
aeroneurosis *n* *мед.* аероневроз; функціональний нервовий розлад у льотчиків
aeronomer *n* фахівець з аерономії
aeronomy *n* аерономія
aeropathy *n* *мед.* аеропатія; висотна хвороба
aerophobe *n* аерофоб (*людина, яка панічно боїться польотів літаками*)
aerophobia *n* аерофобія (*страх літати*)
aerophone *n* переговорний [переговірний] пристрій у літаку
aerophoto *n* аеро(фото)знімок
aerophotogrammetry *n* аерофотограмметрія
aerophotograph *n* аеро(фото)знімок
aerophotography *n* аерофотознімання
aerophototopography *n* аерофотогеодезія, аерофототопографія
aerophysics *n* аерофізика; фізика атмосфери
aeroplane (*див. також airplane*) *n* літак, аероплан; **conventional** ~ літак звичайної схеми; **conventional take-off and landing** ~ літак звичайного зльоту і посадки; **CTOL** ~ літак звичайного зльоту і посадки; **folding wing** ~ літак зі складаним крилом; **light** ~ легкий літак; **jet** ~ реактивний літак; **long-bodied** ~ довгофюзеляжний літак; **school** ~ навчальний літак; **subsonic** ~ дозвуковий літак; **training** ~ навчально–тренувальний літак; \diamond **to fly an** ~ керувати літаком
aeroradiometrics *n* аерорадіометрія
aeroshell *n* *косм.* захисний кожух для двигунів м'якої посадки
aeroshow *n* авіаційний салон, авіасалон; авіаційна виставка
aerosowing *n* авіасівба
aerospace **1.** *n* 1) атмосфера землі і відкритий космос; 2) технологія польотів в атмосфері і космосі; 3) авіакосмічна промисловість; **2.** *a* аерокосмічний
aerospaceplane *n* повітряно–космічний літак, ПКЛ; **all-altitude** ~ всевисотний ПКЛ; **around-the-world** ~ міжконтинентальний ПКЛ; **civilian** ~ цивільний ПКЛ; комерційний ПКЛ; **dual-fuel** ~ ПКЛ з рушійною установкою на двох видах палива; **НТО** ~ ПКЛ з горизонтальним стартом; **intercontinental** ~ міжконтинентальний ПКЛ; **multiple atmospheric entry** ~ ПКЛ з багаторазовим зануренням в атмосферу; **orbital plane changing** ~ ПКЛ з поворотом площини орбіти; **shuttle-like** ~ ПКЛ типу БТКК; **suborbital** ~ суборбітальний ПКЛ; **VTO** ~ ПКЛ з вертикальним стартом
aerostat *n* аеростат, повітряна куля
aerostatic *a* повітроплавний, повітроплавальний; аеростатичний
aerostatical *a* повітроплавний, повітроплавальний; аеростатичний
aerostatics *n* 1) аеростатика; 2) аеронавтика, повітроплавання (*на літальних апаратах, легших за повітря*)
aerostation *n* повітроплавання
aerotechnics *n* авіатехніка
aerothermodynamics *n* аеротермодинаміка
aerothermoelasticity *n* аеротермопружність
aerotow *n* (повітряний) буксир (*напр. планера*)
aerotronics *n* 1) авіаційна електроніка; 2) авіакосмічна електроніка

aeroturbine *n* аеротурбіна

affair *n* справа, *mn.* справи; **foreign** ~s міжнародні відносини; **international** ~ s міжнародні відносини; **military** ~s воєнні дії

affect *v* впливати (*на щось*); **to** ~ **adversely** негативно впливати (*на щось*)

affirmative 1. *a* ствердний; 2. «так», «дозволю» (*відповідь по зв'язку*); **in the** ~ ствердно (*відповідаючи по зв'язку*)

affreight *v* найняти літак для перевезення товарів, (за)фрахтувати

afame *adv* у вогні, вогняний; що горить, що палає

aforementioned *a* вищезгаданий

aforenamed *a* вищеназваний

aft 1. *a* задній, розміщений ззаду; 2. *adv* 1) назад; 2) у хвостовій частині (*повітряного судна*)

afterbody *n* хвостова частина, хвостовий відсік

afterburner *n* форсажна камера; **mixed flow** ~ форсажна камера зі змішуванням потоків; **to put in** ~ вмикати форсаж

afterburning *n* догорання [догоряння], згорання, допалювання (*палива*) у форсажній камері; форсування тяги; форсаж (*за рахунок допалювання палива*); **without** ~ безфорсажний режим

afterglow *n* післясвітіння (*екрана РЛС*); вторинне світіння

age 1. *n* 1) вік; 2) строк служби; 3) старіння; 2. *v* старіти; ~ **of concrete** вік бетону; **aircraft** ~ строк служби повітряного судна; **airplane** ~ технічний ресурс [строк служби] літака; **jet** ~ ера реактивних польотів; **space** ~ ера космічних польотів; **star** ~ вік зорі

ageing *n* старіння; **aircraft** ~ 1) знос [спрацювання] повітряного судна; 2) старіння (конструкції) ПС; **atmospheric** ~ атмосферне старіння; **life** ~ визначення терміну служби; **load** ~ старіння під навантаженням; **service** ~ старіння у процесі експлуатації; **weathering** ~ старіння під впливом атмосферних умов

agency *n* 1) агенція; представництво; 2) підприємство; служба; відділ; **aeronautical telecommunication** ~ орган авіаційного електрозв'язку; **air** ~ авіаційна агенція; представництво авіакомпанії; **aircraft operating** ~ 1) льотно-експлуатаційне представництво; 2) льотно-експлуатаційне підприємство; **apron handling** ~ відділ перонного обслуговування; **aviacompany town** ~ міська агенція авіакомпанії; **Central A~ of Air Service** Головна агенція повітряних сполучень; **Environmental Protection A~** Агенція з охорони довкілля; **intelligence** ~ розвідувальна служба; **international operating** ~ міжнародна експлуатаційна агенція; **operating** ~ експлуатаційна служба; **overhaul** ~ ремонтне підприємство; **Prorate A~** Агенція з пропорційних тарифів (*IATA*); **space** ~ космічна агенція; **travel** ~ бюро подорожей

agent *n* 1) засіб; речовина; присадка (*до палива чи мастила*); компонент; 2) представник (*авіакомпанії*); **addition** ~ присадка; **antifreezing** ~ протиобліднювальна присадка; **antiknock** ~ інгібітор детонації; **authorized** ~ уповноважений представник; **cargo service** ~ агент із вантажних перевезень; **carrier's** ~ представник перевізника; **cooling** ~ охолодний агент; **extinguishing** ~ вогнегасна суміш; **freight** ~ агент із фрахтових операцій; **general sales** ~ генеральний агент із продажу (*авіаперевезень*); **ground handling** ~ співробітник аеропорту, що здійснює реєстрацію й огляд [перегляд] багажу пасажирів; **handling** ~ 1) співробітник із оброблення вантажів (*в аеропортах*); 2) співробітник із оформлення (*пасажирів*); **IATA approved** ~ агентство-член IATA; **intumescent** ~ розбухальна речовина; **sales** ~ агентство з продажу (*авіаперевезень*); *Am.* **ticket** ~ касир квиткової каси; **toxic** ~ отруйна речовина; **travel** ~ агент із продажу туристичних перевезень; **wear prevention** ~ протиспрацювальна присадка

agglomerate 1. *n* скупчення, нагромадження; 2. *v* спікатися

aggregate 1. *n* 1) агрегат; 2) сукупність; 2. *v* з'єднувати(ся); 3. *a* сукупний

agility *n* швидкість, стрімкість

aggravate *a* невагомий; що перебуває у стані невагомості

agree *v* 1) погоджуватися, згоджуватися; 2) домовлятися

agreement *n* 1) угода, договір; домовленість; 2) контракт; 3) збіг (*напр. результатів вимірювань*); **air** ~ авіаційна угода; **air navigation** ~ аеронавігаційна домовленість (*про виконання польотів*); **air transport** ~ угода про повітряне сполучення; **bilateral** ~ двостороння угода; **bilateral air transport** ~ двостороння угода про повітряне сполучення; **blocked space** ~ угода про резервування місця (*на ПС*); **direct transit** ~ угода щодо прямого транзиту; **fares and rates** ~ угода щодо пасажирських і вантажних тарифів; **intercharged aircraft** ~ угода про обмін повітряними суднами на умовах взаємної оплати; **interline** ~ угода про спільну експлуатацію авіалінії; **joint support** ~ угода про спільне фінансування (*авіаперевезень*); **lease** ~ договір про оренду ПС; **limited** ~ обмежена угода (*за кількістю авіакомпаній*); **merger** ~ угода про злиття (*авіакомпаній*); **pool(ing)** ~ угода про спільну комерційну діяльність; пульна угода (*про доходи обладнання тощо*); **regional** ~ регіональна угода; **regional air navigation** ~ регіональна аеронавігаційна угода; **subarea** ~ зональна угода; **supplementary** ~ додаткова угода; **tariff** ~ домовленість щодо тарифів; **to be in** ~ **to better than** ... збігатися з похибкою менше ...; **to bring into** ~ узгоджувати; **to extend the** ~ продовжувати термін дії угоди; **to terminate the** ~ припиняти дію угоди; **to withdraw from the** ~ виходити:

aid *n* 1) (допоміжний) засіб, апарат, пристрій; 2) *мн.* засоби; 3) *мн., військ.* допоміжні війська; **aerodrome approach** ~ аеродромний засіб забезпечення заходження на посадку; **aerodrome visual** ~ аеродромний візуальний засіб; ~ **to air navigation** аеронавігаційний засіб; ~ **to approach** засіб забезпечення заходження на посадку; ~ **to air navigation** аеронавігаційний засіб; ~ **to identification** засіб упізнання; ~ **to landing** засіб посадки; ~ **to location** засіб визначення місцеположення; ~ **to navigation** навігаційний засіб; ~ **to taxiing** засіб рулювання; **air navigation** ~s наземні засоби навігаційного забезпечення; **approach** ~ засіб забезпечення заходження на посадку; **audio-visual** ~ аудіовізуальний засіб; *косм.* **docking** ~ засіб забезпечення стикування; **electronic cockpit** ~ двострілковий індикатор системи посадки за приладами; **electronic navigation** ~ електронний навігаційний засіб; **en-route navigation** ~ маршрутний навігаційний засіб; **first** ~ перша допомога; **fixed navigational** ~s наземні засоби забезпечення літаководіння; **flying** ~ засіб забезпечення польоту; **government** ~ урядові дотації; **ground** ~ наземний засіб; **ground-based** ~ засіб наземного базування; **ground-referenced** ~ наземний аеронавігаційний засіб, синхронізований за часом; **ground-station-referenced** ~ наземний радіонавігаційний засіб; **homing** ~ засіб самонаведення; **identification** ~ засіб розпізнання; **landing** ~ посадковий засіб; **military** ~ військова допомога; **navigation** ~ навігаційний засіб; **navigational** ~ навігаційний прилад; **navigational** ~s засоби забезпечення літаководіння; **navigation visual** ~ візуальний навігаційний засіб; **nonvisual** ~ засіб забезпечення польотів за приладами; **out-of-position** ~ випадковий орієнтир; **parking** ~ засіб паркування повітряного судна; **pilot-interpreted** ~ засіб забезпечення пілота інформацією; **radar** ~ радіолокаційний засіб; **radio** ~ радіотехнічний засіб; радіозасіб; **radio approach** ~ радіозасіб забезпечення заходження на посадку; посадковий радіозасіб; **radio-navigation** ~ радіонавігаційний засіб; **recovery** ~ засіб рятування; **satellite-referenced** ~ супутниковий аеронавігаційний засіб; **self-contained navigational** ~ автономний аеронавігаційний засіб; **short-distance** ~ засіб ближньої (радіо)навігації; **short-range** ~ засіб ближньої радіонавігації; **starting** ~ засіб полегшення пуску (*двигуна*); **taxiing guidance** ~ засіб керування рулінням (*на аеродромі*); **terminal navigation** ~ аеродромний навігаційний засіб, навігаційний засіб кінцевого пункту (*польоту*); **track-defining** ~ засіб визначення траєкторії (*польоту*); **training** ~ 1) навчальний посібник; 2) навчально-тренувальне обладнання; **urgent** ~ невідкладна [швидка] допомога; **visual** ~ візуальний засіб; **visual** ~s засоби візуального польоту; **visual** ~ **to approach** візуальний засіб забезпечення заходження на посадку; **visual ground** ~ наземний візуальний засіб; ◊ **to hold over the** ~s виконувати політ у зоні чекання, обладнаний аеронавігаційними засобами

aileron *n* елерон; **aerodynamically-balanced** ~ елерон з аеродинамічною компенсацією; **balanced** ~ елерон із компенсацією; **continuous** ~ нерозрізний [односекційний] елерон; **differential** ~ елерон із диференціальним відхиленням; **dropped** ~ елерон із зависанням; **horn-balanced** ~ елерон із роговою компенсацією; **inboard** ~ внутрішній елерон (*задіюється на великих швидкостях*); **inner** ~ кореневий елерон; **internally-balanced** ~ елерон із внутрішньою компенсацією; **manual** ~ елерон із жорстким керуванням від штурвала; **mass-balanced** ~ елерон із ваговою компенсацією; **outboard** ~ зовнішній елерон (*задіюється на малих швидкостях*); **outer** ~ кінцевий елерон; **powered** ~ елерон із приводом від гідропідсилювача; **sealed-type** ~ елерон із внутрішньою компенсацією; **slotted** ~ щілинний елерон; **split** ~ розрізний елерон; **spoiler** ~ інтерцептор

aim 1. *n* 1) ціль; 2) приціл; 3) мета, завдання; 2. *v* прицілюватися, націлюватися

air 1. *n* 1) повітря; повітряний простір; 2) атмосфера; 3) літак, авіація; 4) повітряний потік; повітряна пробка (*у гідросистемі, паливній системі тощо*); 2. *v* 1) випромінювати радіосигнал; 2) вести радіопередавання; 3. *a* 1) повітряний, авіаційний, льотний; 2) той, що спускається з повітря; 3) вентиляційний; 4) пневматичний; **actuating** ~ робоче повітря; **ambient** ~ 1) навколишнє повітря; 2) атмосферне повітря; **ascending** ~ висхідний потік повітря; **auxiliary** ~ вторинне повітря; **bleed** ~ стравлюване повітря; повітря, що відбирається від компресора; **boundary-layer** ~ повітря у примежовому шарі (*атмосфери*); **breather** ~ повітря лінії суфлірування; **cold** ~ холодний фронт повітря; **combustion** ~ повітря для горіння; **compressed** ~ стиснене [стиснуте] повітря; **compressor-bleed** ~ повітря, що відбирається від компресора; **conditioned** ~ кондиціоноване повітря; **contaminated** ~ забруднене повітря; **damp** ~ вологе повітря; **dead** ~ 1) незбурене повітря; застійна повітряна зона; 2) важке повітря; повітря з високим вмістом діоксиду вуглецю; 3) вільний потік повітря; **down-going cold** ~ нисхідний потік холодного повітря; **draw-in** ~ усмоктуване повітря; **entrained** ~ утягнуте повітря; **entrapped** ~ захоплене повітря; **excess** ~ надлишкове повітря; **exhaust** ~ відпрацьоване повітря; випускні гази; **free** ~ атмосферне повітря; **ground** ~ приземне повітря; **inducted** ~ засмоктане повітря; **intake** ~ усмоктуване повітря; **light** ~ 1) розріджене повітря; 2) тихий вітер (*1 бал Бофорта*); **main** ~ повітря, що проходить через перший контур (*двоконтурного двигуна*); **makeup** ~ кондиціоноване повітря; **mixing** ~ змішувальне повітря (*що надходить за зоною горіння двигуна*); **normal** ~ стандартна атмосфера; **open** ~ зовнішнє повітря; **outdoor** ~ зовнішнє повітря; **pollutant-loaded** ~ забруднене повітря; **polar** ~ полярне повітря; **polluted** ~ забруднене повітря, забруднена атмосфера; **primary** ~ первинне повітря; **ram** ~ 1) загальмований потік повітря; 2) швидкісний напір повітря;

3) набігаючий потік повітря; **rarefied** ~ розріджене повітря; **meteo rough** ~ 1) повітря у турбулентному стані; 2) збурена атмосфера; **secondary** ~ вторинне повітря; **stable** ~ стійкий повітряний потік; **standard** ~ стандартна атмосфера; повітря за нормальних умов (*температура + 20° C, 0,1 МПа абсолютного тиску, вологість 36%*); **still** ~ нульовий вітер, штиль; нерухоме повітря; безвітря; **stoichiometric** ~ теоретично необхідна (для повного згорання) кількість повітря; **suction** ~ усмоктуване повітря; **surface** ~ приземний шар повітря; **tank** ~ пароповітряна суміш у резервуарі (з *нафтопродуктом*); **theoretical** ~ теоретично необхідна (для повного згорання) кількість повітря; **thin** ~ розріджене повітря; **turbulent** ~ турбулентний стан повітря; **undisturbed** ~ незбурена атмосфера; **upper** ~ верхні шари атмосфери; верхній повітряний простір; **used** ~ відпрацьоване повітря; **to be in the** ~ 1) перебувати у повітрі; 2) *військ.* бути незахищеним із флангів; **to bleed** ~ стравлювати [випускати] повітряну пробку (з *системи*); **to bleed off** ~ перепускати повітря (з *компресора*); **to bring to rest** ~ загальмовувати [загальмувати] повітряний потік; **to determine** ~ **in the system** визначати наявність [присутність] повітряної пробки у системі; **to discharge** ~ **overboard** відводити повітря в атмосферу; **to entrap** ~ захоплювати повітря; **to go by** ~ летіти літаком; **to go on** ~ передавати по радіо; виходити в ефір; **to pollute the** ~ забруднювати атмосферу; **to release** ~ стравлювати тиск повітря; **to tap** ~ **from the compressor** відбирати повітря з компресора; **to vent** ~ дренажувати

air- авіа-

airbase *n* авіабаза

airborne *a* 1) що перебуває у повітрі; 2) що перевозиться повітряним транспортом; 3) що відірвався від землі; що перебуває у повітрі; 4) бортовий; установлений на повітряному судні; 5) авіаційний; 6) *військ.* повітряно-десантний; **to be** ~ злітати; **to become** ~ злітати, відірватися від землі (*про ПС*)

airbrake (*див. також aerobrake*) *n* 1) пневматичне гальмо; 2) аеродинамічне гальмо

airbreather *n* 1) повітряно-реактивний двигун, ПРД; 2) літальний апарат із ПРД; 3) літак-розгінник із ПРД

airbridge *n* 1) (регулярне) повітряне сполучення між певними пунктами; 2) пересувний міст між аеровокзалом та літаком

Airbus Industrie *n* компанія «Ейрбас Індастрі»

airbus *n* аеробус

aircall *n* виклик (*повітряного судна*) на зв'язок

aircargo *n* авіаційний вантаж

aircarrier *n* авіаперевізник

air-conditioner *n* 1) кондиціонер; 2) система кондиціонування (*повітряного судна*)

air-conditioning *n* кондиціонування повітря

aircraft (*мн. aircraft*) **1. n** 1) літальний апарат, ЛА; повітряне судно, ПС; літак; вертоліт, гелікоптер; *проф.* борт; 2) *збірн.* авіація; **2. авіа-; abandoned** ~ ПС, що було виключене з реєстру (*авіакомпанії*); **accelerator** ~ літак-розгінник; **active** ~ ПС, що перебуває в експлуатації; **active-cooling hypersonic** ~ гіперзвуковий ЛА з активною системою охолодження; **aerodynamically balanced** ~ аеродинамічно збалансоване ПС; **airborne** ~ ПС, що перебуває в повітрі; **all-body** ~ ЛА з несним корпусом; **all-cargo** ~ (суто)вантажне ПС; **all-metal** ~ суцільнометалеве [суцільнометалічне] ПС; **all-purpose** ~ багатоцільове ПС; **all-weather** ~ всепогодне ПС; **all-wing** ~ ПС схеми «літаюче крило»; **ambulance** ~ санітарне ПС; **amphibian** ~ літак-амфібія; **approaching** ~ ПС, що виконує заходження на посадку; **arriving** ~ ПС, що прибуває; **attack** ~ штурмовик; **authorized** ~ ПС, що має дозвіл на політ; **balanced** ~ збалансоване ПС; **baseline** ~ базова модель ПС; **basic** ~ основний варіант ПС; **boost-glide** ~ ракетоплан (*планувальний ЛА з ракетним прискорювачем*); **business** ~ ПС для ділових польотів; **canard** ~ ПС схеми «качка»; **cargo** ~ транспортне [вантажне] ПС; **chartered** ~ зафрахтоване ПС; **civil** ~ ПС цивільної авіації; **clean** ~ ПС із прибраною механізацією крила; **cleared** ~ ПС, що отримало (диспетчерський) дозвіл (*на запит екіпажу*); **combat** ~ військове ПС; **combination** ~ ПС для змішаних перевезень; вантажопасажирське ПС; **commuter-size** ~ ПС місцевих авіаліній; **conflicting** ~ літаки, що летять зустрічними курсами; **conventional takeoff and landing** ~ ПС звичайної схеми зльоту і посадки; **convertible** ~ легко переобладнане вантажопасажирське ПС; вантажопасажирське ПС (*пристосоване для переобладнання у будь-який варіант*); **critical** ~ розрахунковий (критичний) тип повітряного судна; **damaged** ~ пошкоджене ПС; **delta-wing** ~ ПС із трикутним крилом; **departing** ~ ПС, що вилітає; **derived** ~ модифікований варіант ПС, модифіковане ПС; **disabled** ~ ПС, що виведене з ладу; **double-decker** ~ двопалубне ПС; **eastbound** ~ ПС, що летить курсом на схід; **enemy** ~ ворожий літак; **entire** ~ укомплектоване ПС; **environmentally attuned** ~ ПС, що задовольняє вимоги [відповідає вимогам] збереження довкілля; **executive** ~ адміністративне ПС; **experimental** ~ експериментальний ЛА; дослідний варіант ПС; **feeder** ~ ПС допоміжної авіалінії; **first-generation** ~ ПС першого покоління; **fixed-wing** ~ ПС із нерухомим крилом; **fly-by-wire** ~ літак із електричною системою керування польотом; **folding-wing** ~ ПС зі складаним крилом; **following** ~ ПС, що йде слідом (*по курсу*); **forest patrol** ~ ПС для патрулювання лісових масивів; **forestry surveillance** ~ лісопатрульний літак; **freight** ~ вантажне ПС; **friendly** ~ літак союзників; **fuel-conservative** ~ ЛА, що не використовує (традиційне)

паливо (напр. з лазерним двигуном); **full-scale** ~ повномасштабна модель повітряного судна; **general-purpose** ~ ПС загального призначення; **handy** ~ легкокероване ПС; **heavier-than-air** ~ ЛА, важчий за повітря; **heavy** ~ транспортне ПС; **heavy transport** ~ важкий транспортний літак; **high-altitude** ~ ПС для польотів на великій висоті; **high-capacity** ~ ПС великої місткості; **high-speed** ~ швидкісне ПС; **high-time** ~ ПС, що тривалий час перебувало в експлуатації; **high-wing** ~ ПС з верхнім розміщенням крила; високоплан; **holding** ~ ПС у зоні чекання; **hospital** ~ санітарне ПС; **hushkitted** ~ ЛА, обладнаний глушником шуму двигуна; **hypersonic** ~ 1) гіперзвукове ПС; 2) гіперзвукова авіація; **hydrogen-fuelled** ~ гіперзвуковий ЛА на (рідкому) водні; **improperly loaded** ~ неправильно завантажене ПС (щодо центрування і маси); ПС, завантажене не за установленою схемою; **inbound** ~ ПС, що прибуває (до аеропорту); **in-coming** ~ ПС на підході (до аеродрому); **in-flight** ~ ПС у польоті; **in-service** ~ ПС, що перебуває в експлуатації; **instructional** ~ 1) навчально-тренувальний літак; 2) навчально-тренувальна авіація; **interchanged** ~ ПС за обміном (між авіакомпаніями); **військ. intruder** ~ літак вторгнення, літак-порушник; **intruding** ~ ПС, що створює небезпеку зіткнення (у польоті); **inward** ~ ПС, що прибуває (до аеропорту); **irreparable** ~ ПС, непридатне для ремонту; **jet** ~ реактивне ПС; **laden** ~ завантажене ПС; **land** ~ сухопутне ПС; **land-based** ~ сухопутне ПС; **laser-powered** ~ ЛА з лазерним двигуном; **leased** ~ орендоване ПС; **licensed** ~ ліцензоване ПС; **lift-fuselage** ~ ПС із несним фюзеляжем; **light** ~ легкий літак; ПС невеликої маси; **lighter-than-air** ~ ЛА, легший за повітря; **litter** ~ літак для перевезення поранених і хворих на носилках [ношах]; **long-bodied** ~ довгофюзеляжне ПС; **long-distance** ~ ПС великої дальності польоту; магістральне ПС; **long-haul** ~ ПС великої дальності польоту; магістральне ПС; **long-range** ~ ПС великої дальності польоту; магістральне ПС; **long-range search** ~ пошукове ПС дальньої дії; **low annoyance** ~ малOSHумне ПС; **low-wing** ~ ПС із низьким розміщенням крила, низькоплан; **mail-carrying** ~ поштове ПС; **making way** ~ ПС у польоті; **manned** ~ пілотоване ПС; **medium-range cargo** ~ вантажне ПС середньої дальності; **medium-range search** ~ пошукове ПС середнього радіусу дії; **methane-fuelled** ~ гіперзвуковий ЛА на (рідкому) метані; **mid-wing** ~ ПС із середнім розміщенням крила; **military** ~ військове ПС; **minishuttle launcher** ~ 1) літак-носії міні-БПКК; 2) літак-розгінник міні-БПКК; **missing** ~ ПС, що зникло; **modern** ~ сучасне ПС; **modified** ~ модифіковане ПС, модифікований варіант ПС; **mother** ~ авіаносець; **multicrew** ~ ПС з екіпажем із кількох осіб; **multi-engine** ~ ПС із двома і більше двигунами; **multiengine** ~ ПС з двома і більше двигунами; **multipurpose** ~ багатоцільове ПС; **narrow-body** ~ вузькофюзеляжне ПС; **NASP** ~ ПКЛ, створений за національною програмою; **nearly invisible** ~ малопомітний ЛА; ЛА з низьким рівнем демаскувальних ознак; **nonnoise certificated** ~ ПС, що не сертифіковане за шумом; **oncoming** ~ ПС, що перебуває на зустрічному курсі; **one-engined** ~ ПС з одним двигуном; **originating** ~ ПС, що вилітає (у рейс); **outbound** ~ ПС, що вилітає (з аеропорту); **outdated** ~ застаріла модель ПС; **out-of-balance** ~ незбалансоване ПС; **outward** ~ ПС, що відлітає (у рейс); **overweight** ~ перевантажене ПС; **owner-operated** ~ ПС, що експлуатується власником; **parked** ~ ПС на стоянці; припарковане ПС; **passenger** ~ пасажирське ПС; **passive-cooling hypersonic** ~ гіперзвуковий ЛА з пасивною системою охолодження; **patrol** ~ патрульне ПС; **piloted** ~ пілотований ЛА; **piston** ~ ПС із поршневим двигуном; **piston-engined** ~ ПС із поршневим двигуном; **piston-powered** ~ ПС із поршневим двигуном; **practice** ~ тренувальне ПС; **preceding** ~ ПС, що йде попереду (по курсу); **preproduction** ~ дослідний варіант ПС; **pressurized** ~ герметизоване ПС; **production** ~ серійний варіант ПС; **profitable** ~ комерційне ПС; **prop-driven** ~ гвинтове ПС; **propeller-driven** ~ гвинтове ПС; **prototype** ~ дослідний варіант повітряного судна; **quiet** ~ малOSHумне ПС; **receiver** ~ ПС, що дозাপравляється у польоті; **reconnaissance** ~ розвідувальний ЛА; **reduced takeoff and landing** ~ ПС укороченого зльоту і посадки; **regular-body** ~ ПС із фюзеляжем типової схеми; **research** ~ дослідницьке ПС; **rotary wing** ~ гвинтокрил; **RTOL** ~ ПС укороченого зльоту і посадки; **school** ~ навчальне ПС; **search** ~ 1) дослідницьке ПС; 2) пошуковий варіант ПС; пошукове ПС; **short-range** ~ ПС для місцевих авіаліній; **short-range search** ~ пошукове ПС ближньої дії; **short takeoff and landing** ~ ПС короткого зльоту і посадки, повітряне судно КЗП; **single-engine** ~ одномоторне ПС; **small-size** ~ малогабаритний (безпілотний) ЛА; **solar powered** ~ ЛА з сонячною енергоустановкою, сонячний ЛА; **state** ~ ПС державної форми власності, державне ПС; **stayed afloat** ~ ПС, що залишилося на плаву (після вимушеної посадки на воду); **stealth** ~ ЛА з низьким рівнем демаскуючих ознак; літак-невидимка; **STOL** ~ ПС короткого зльоту і посадки, повітряне судно КЗП; **stretched** ~ ПС із видовженим фюзеляжем; **subsonic** ~ дозвуковий ЛА; **supersonic** ~ 1) надзвуковий ЛА; 2) надзвукова авіація; **training** ~ навчально-тренувальне ПС; **transonic** ~ ПС для польотів на біязвукових швидкостях; призвуковий ЛА; **transport** ~ транспортне ПС; **turboprop** ~ ЛА з турбогвинтовим двигуном; **twin-engine** ~ ПС із двома двигунами; **twin-fuselage** ~ двофюзеляжне ПС; **ultra-large** ~ надвеликий літак; **under command** ~ кероване (диспетчером) ПС; **underway** ~ ПС, готове до вильоту; **unidentified** ~ невідомий літальний об'єкт; **unlawfully seized** ~ незаконно захоплене ПС; **unmanned** ~ безпілотний ЛА; **unpressurized** ~ негерметизоване ПС; **used** ~ ЛА, що був у експлуатації; **vectored-thrust** ~ ЛА з поворотними пристроями; ЛА з регульованим за величиною і напрямком вектором тяги; **vertical takeoff and landing** ~ ПС вертикального зльоту і посадки, повітряне судно ВЗП; **very long-**

range search ~ пошукове ПС наддалекого радіусу дії; **VTOL** ~ ПС вертикального зльоту і посадки, повітряне судно ВЗП; **widebody** ~ широкофюзеляжне ПС; **◇ ~ in distress** ПС, що зазнає лиха; **inherent in the** ~ властивий повітряному судну; **~ in missing** ПС, що зникло безвісти; **~ in service** ПС, що експлуатується; **~ is considered to be missing** ПС вважається таким, що зникло безвісти; **~ on flight** ПС у польоті; **~ on register** ПС, занесене до реєстру авіакомпанії; **~ requiring assistance** ПС, що потребує допомоги; **~ under command** ПС, кероване (*диспетчерською службою*); **~ under control** ПС, кероване (*екіпажем*); **to abandon an** ~ залишати повітряне судно (*у польоті*); **to accommodate an** ~ розміщувати повітряне судно (*на аеродромі*); **to align the** ~ установлювати повітряне судно (*за вказаним курсом*); **to align the ~ with the centre line** установлювати ПС по осі; **to align the ~ with the runway** установлювати ПС по осі злітної смуги; **to alter an** ~ допрацьовувати конструкцію повітряного судна; **to balance the** ~ балансувати повітряне судно; **to board an** ~ підніматися на борт ПС; **to bring the ~ back** повертати повітряне судно (*на установлений курс*); **to bring the ~ in** вводити ПС у крен; **to bring the ~ out** виводити ПС із крену; **to charter an** ~ фрахтувати ПС; **to clean the** ~ прибирати механізацію крила; **to clear the** ~ давати повітряному судну диспетчерський дозвіл; **to consider an ~ serviceable** допускати ПС до подальшої експлуатації; **to control the** ~ керувати повітряним судном; **to convert an** ~ переобладнувати ПС; **to cover an ~ (with)** зачохляти ПС; **to decelerate the ~ to ...** знижувати швидкість ПС до ...; **to ease the ~ (on)** вирівнювати ПС; **to effect on an** ~ впливати на стан ПС; **to enable the ~ (to)** надавати повітряному судну право (*на пролітання над територією*); **to endanger an** ~ створювати небезпеку для повітряного судна; **to enter the** ~ заносити ПС до реєстру (*авіакомпанії*); **to equip an ~ (with)** обладнати ПС; **to ferry** ~ переганяти літак; **to fill ~ (with)** розміщувати (*пасажирів або вантаж*) у повітряному судні; **to fit an ~ (with)** обладнати ПС; **to fly an** ~ пілотувати ПС; керувати повітряним судном; **to fly an ~ automatically** пілотувати (*ЛА*) автоматично; **to follow up the** ~ супроводжувати ПС; забезпечувати контроль польоту ПС; **to head an ~ into wind** спрямовувати ПС проти вітру; **to hold the ~ on the heading** витримувати ПС на заданому курсі; **to house an** ~ розміщувати ПС (*на стоянці*); **to identify the** ~ впізнавати ПС; **to identify the ~ properly** точно впізнавати ПС; **to install in the** ~ установлювати на борту повітряного судна (*всередині фюзеляжу*); **to install on the** ~ монтувати [установлювати] на повітряному судні (*напр. на крилі*); **to jack an** ~ вивішувати ПС на підйомниках; **to join an** ~ здійснювати посадку на борт повітряного судна; **to keep clear of the** ~ триматися на безпечній відстані від ПС; **to keep the ~ on** витримувати ПС (*на глисаді*); **to land the** ~ саджати [приземляти] ПС; **to lead in the** ~ зарулювати ПС на місце стоянки; **to lead out the** ~ вирулювати ПС з місця стоянки; **to lease an** ~ орендувати ПС; **to level the ~ out** вирівнювати ПС (*на заданій висоті*); установлювати ПС у горизонтальне положення; **to lift an ~ (on)** вивішувати ПС (*на підйомниках*); **to line up an** ~ вирулювати ПС на виконавчий старт; **to maintain an ~ at readiness (to)** тримати ПС готовим (*до польотів*); **to make an ~ airborne** відривати ПС від землі; **to moor the** ~ швартувати ПС; **to operate an** ~ експлуатувати ПС; **to operate an ~ safely** безпечно експлуатувати ПС; **to park an** ~ паркувати ПС; **to place an** ~ установлювати ПС (*по осі ЗПС*); **to plot the** ~ засікати ПС (*на акрані радіолокатора*); **to pull an ~ 1)** брати штурвал на себе; **2)** виводити ПС з пікірування; **to pull up an** ~ різко збільшувати піднімальну силу ПС; **to push an ~ back** буксирувати ПС хвостовою частиною вперед; **to push an ~ down** знижувати висоту польоту ПС; **to push an ~ over** переводити ПС у горизонтальний політ; **to put an ~ into production** запускати ПС у виробництво; **to put an ~ on the course** виводити ПС на заданий курс (*польоту*); **to reequip an** ~ переобладнувати ПС; замінити [замінювати] обладнання ПС; **to register the** ~ реєструвати ПС; **to release the** ~ припиняти диспетчерський контроль (*за польотом*) повітряного судна; дозволити повітряному судну вийти з зони контролю; **to remove the** ~ забирати ПС (*з місця пригоди*); **to restore an** ~ відновлювати [(від)ремонтувати] ПС; **to return the ~ to flyable status** приводити ПС у стан льотної готовності (*шляхом технічного доопрацювання*); **to return the ~ to service** допускати ПС до подальшої експлуатації; **to roll in the** ~ вводити ПС у крен; **to roll on the** ~ виконувати етап пробігу повітряного судна; **to roll out the ~ 1)** виводити ПС із крену; **2)** викочувати ПС (*з ангару*); **to rotate an** ~ відривати [піднімати] передню опору шасі повітряного судна (*під час зльоту*); **to separate the** ~ ешелонувати ПС; **to space the** ~ визначати зону польоту повітряного судна; **to steer an** ~ вести ПС; керувати повітряним судном (*під час руління*); **to substitute the** ~ замінити [замінювати] ПС (*на інше*); **to test** ~ випробовувати літальні апарати; **to trim the** ~ балансувати [тримерувати] ПС; **to unstick the** ~ виводити ПС зі звалювання на крило; **to unstick the** ~ відривати ПС від землі; **to vend an** ~ поставляти [постачати] ПС (*експлуатанту*); **to warn the** ~ попереджати [попереджувати] ПС (*про небезпеку*); остерегти [застерегти] ПС (*від небезпеки*); **to work on the** ~ виконувати роботу на повітряному судні

aircraft-carrier *n* авіаносець

aircraft-kilometer *n* літако-кілометраж; **~ performed** виконаний літако-кілометраж

aircraftman (*тж. aircraftsman*) *n* В.Бр рядовий авіації

aircraft nosing-down *n* пікірування повітряного судна

aircraft nosing-over *n* 1) капотування повітряного судна; 2) перевертання через носову частину

aircraft nosing-up *n* кабування повітряного судна

aircrew *n* екіпаж літака, льотний екіпаж

airdox *n* ердокс

airdrome *n* (див. *aerodrome*) аеродром

airdrop **1.** *n* Ам. скидання десанту чи вантажу з повітря; **2.** *v* скидати з літака на парашуті (*вантаж чи десант*)

air express *n* Ам. 1) термінове перевезення посилок літаком; 2) плата за доставку посилок авіапоштою

airfast *n* повітронепроникний

airferry *n* перебазування повітряного судна

airfield *n* 1) льотне поле; 2) ґрунтовий аеродром; 3) посадковий майданчик; **aeroclub** ~ льотне поле аероклубу; **airport** ~ аеродром аеропорту; **alternate** ~ запасний аеродром; **auxiliary** ~ допоміжний посадковий майданчик; **dispersal** ~ запасний посадковий майданчик; **flying school** ~ аеродром льотного училища; **grass** ~ посадковий майданчик із трав'яним покриттям; **high** ~ високогірний посадковий майданчик; **natural** ~ посадковий майданчик із природним покриттям; **private** ~ приватний посадковий майданчик; **reserve** ~ резервний посадковий майданчик; **short** ~ укорочене льотне поле; **surfaced** ~ посадковий майданчик зі штучним покриттям; **temporary** ~ тимчасовий посадковий майданчик; **turf** ~ 1) посадковий майданчик із трав'яним покриттям; 2) аеродром із трав'яним покриттям; **unpaved** ~ 1) ґрунтовий посадковий майданчик; 2) ґрунтовий аеродром; **unprepared** ~ невідготовлений (*для польотів*) посадковий майданчик

airflow *n* 1) потік повітря, повітряний потік; 2) обтікання (*mila*) повітряним потоком; 3) витрата повітря; **engine** ~ витрата повітря через двигун; **steady** ~ **about the wing** *стале* [усталене] обтікання крила повітряним потоком; **ventilation** ~ вентиляційний потік повітря

airfoil (див. *aerofoil*) *n* аеродинамічна поверхня; несна поверхня; (аеродинамічний) профіль (*крила*)

airforce *n* військово-повітряні сили

airframe *n* 1) авіаційна конструкція; 2) конструкція ЛА; 3) корпус (*ракети, повітряного судна тощо*); 4) планер (*повітряного судна*), усе ПС за винятком силової установки; **actively cooling** ~ планер з активною системою охолодження; **advanced carbon-carbon** ~ планер з композиційного матеріалу на основі вуглецю, армованого вуглецевим волокном; **aerodynamically shaped** ~ планер обтічної форми; **all-composite** ~ суцільнокомпозиційний планер; **all-metallic honeycomb** ~ суцільнометалевий планер зі стільниковим заповнювачем; **clean** ~ обтічний планер; **cooling** ~ планер із системою охолодження; **high-efficiency** ~ ефективний планер; **high M number** ~ планер для польоту з великими числами М; **high-temperature** ~ жароміцний планер; **hot** ~ жароміцний планер; **hypersonic** ~ планер гіперзвукового ЛА; **insulated** ~ планер із теплоізоляційним чи теплозахисним покриттям; **lockalloy** ~ планер з алюмінієво-берилієвого сплаву; **low-temperature** ~ низькотемпературний планер; **metal-matrix-composite** ~ планер із композиційного матеріалу з металевою матрицею; **passive-cooling** ~ планер із пасивною системою охолодження; **protected** ~ планер із теплозахисним покриттям; **reinforced** ~ армований планер; **rocket** ~ корпус ракети; **semimonocoque** ~ планер напівмонококової конструкції; **skin-stringer** ~ планер з обшивкою, підкріпленою стрингерами; **stiffened** ~ підкріплений планер (*із додатковими елементами жорсткості*); **TPS-covered** ~ планер із теплозахисним покриттям

airfree *a* безповітряний; розріджений, вакуумний

airfreight **1.** *n* 1) повітряне перевезення вантажу; 2) авіавантаж; 3) плата за перевезення вантажу повітрям; **2.** *v* здійснювати перевезення вантажу повітрям

airfreighter *n* 1) вантажний літак; 2) компанія повітряних вантажних перевезень

airglow *n* світіння неба; (нічне) світіння атмосфери

airgraph *v* мікрофільмувати листи для пересилання авіапоштою

airhole *n* Ам. повітряна яма

airhop **1.** *n* Ам. розм. швидкий авіапереліт; **2.** *v* літати літаком на короткі відстані

airily *adv* невагомо

airing *n* вентиляція; аерація

airland *v* 1) саджати літак; 2) вивантажувати з літака (*війська чи вантаж*)

airlift **1.** *n* 1) повітряні перевезення вантажів чи пасажирів; 2) *військ.* «повітряний міст»; 3) люди чи вантажі, що транспортуються повітрям; **2.** *v* перевозити повітрям; **long-range** ~ дальні повітряні перевезення

airlifter *n* транспортний літак

airline *n* 1) авіаційне підприємство, авіакомпанія; 2) повітряна лінія, авіалінія; 3) повітряна траса, авіатраса; 4) повітропровід; **all-cargo** ~ (суто)вантажна авіалінія, авіалінія вантажних перевезень; **budget** ~ авіакомпанія економ-класу; **cargo** ~ вантажна авіакомпанія, авіакомпанія вантажних перевезень; **commuter** ~ 1) місцева авіалінія; 2) авіакомпанія приміських перевезень; **discount** ~ авіакомпанія економ-класу; **domestic** ~ 1) внутрішня [місцева] авіалінія; 2) авіакомпанія внутрішніх перевезень; **feeder** ~ 1) допоміжна авіакомпанія; 2) допоміжна [сполучна] авіалінія; **foreign** ~ закордонна авіакомпанія; **government-owned** ~ державна авіакомпанія; **IATA** ~ авіакомпанія-член IATA; **intercontinental** ~

міжконтинентальна авіалінія; **internal** ~ внутрішня авіалінія; **international** ~ 1) авіакомпанія, що виконує міжнародні рейси; 2) міжнародна авіалінія; **local** ~ місцева авіалінія; **longhaul** ~ авіакомпанія дальніх перевезень; **low-fare** ~ низькотарифна авіакомпанія; **merged** ~ авіакомпанія, що утворилася шляхом злиття компаній; **no-frills** ~ авіакомпанія економ-класу; **low-cost** ~ авіакомпанія економ-класу; **overseas** ~ міжнародна авіалінія; **partner** ~ авіакомпанія-партнер; **peanut** ~ авіакомпанія економ-класу; **private** ~ приватна авіакомпанія; **regional** ~ регіональна авіакомпанія; **scheduled** ~ авіакомпанія, що виконує регулярні рейси за розкладом; **short-haul** ~ авіакомпанія ближніх перевезень; **state(-owned)** державна авіакомпанія; **trunk** ~ магістральна авіалінія; ◇ **to operate on** ~ виконувати польоти [експлуатуватися] на авіалінії

airline hostess *n* *Ам.* стюардеса

airliner *n* 1) повітряний лайнер, авіалайнер; 2) повітряне судно; **civil** ~ цивільний авіалайнер; **commercial** ~ комерційний авіалайнер; **four-engine** ~ чотиримоторний авіалайнер; **jet** ~ реактивний авіалайнер; **supersonic** ~ надзвуковий авіалайнер

airload *n* 1) корисне навантаження літака; 2) аеродинамічне навантаження

airlock *n* 1) *косм.* повітряний замок; 2) *косм.* шлюзова камера; 3) перехідний шлюз (*космічного корабля*)

airlocking *n* *косм.* шлюзування

airmail 1. *n* повітряна пошта, авіапошта; 2. *v* надсилати авіапоштою; **surcharged** ~ авіапошта з додатковим збором

airmail letter *n* авіаліст

airmail paper *n* папір для авіапошти

airmail stamp *n* марка для авіапошти

airman *n* 1) авіатор; 2) льотчик, пілот; 3) член льотної екіпажу; 4) фахівець з авіатехніки; **check** ~ пілот-інспектор

airmanship *n* льотна майстерність

airmiss *n* 1) втрата повітряної цілі (*на екрані локатора*); 2) *мн.* втрати (*повітряних суден*) у авіакатастрофах

air miss *n* зближення (*повітряних суден*) у польоті

airmobile *a* що належить до військ, які перевозяться до місця бойових дій гелікоптерами

airpark *n* невеликий аеропорт (*як правило, біля промислового району*)

airphoto *n* аерофотознімок

airplane (*див. також aeroplane*) *n* 1) *Ам.* літак, аероплан; 2) *мн.* ~ **s** авіатехніка; **all-metal** ~ суцільнометалевий літак; **all-wood** ~ суцільнодерев'яний літак; **high-altitude** ~ висотний літак; **manned** ~ пілотований літак; **multi-engine** ~ багатомоторний літак; **propeller-driven** ~ гвинтовий літак; **rocket** ~ 1) реактивний літак; 2) літак, озброєний ракетами; літак-ракетоносій; **supersonic** ~ надзвуковий літак; **widebody** ~ аеробус, широкофюзеляжний літак; ◇ **to abandon** ~ залишати літак; **to board an** ~ сісти на літак; **to bring an** ~ збити літак; **to bring down (land)** ~ посадити літак; **to ditch** ~ здійснити вимушену посадку; **to fly an** ~ керувати літаком; **to hijack** ~ захопити літак; **to navigate** ~ керувати літаком; **to pilot an** ~ керувати літаком; **to shoot down an** ~ збити літак; **to take an** ~ сісти на літак

airplane-like *a* схожий (формою) на літак

airport *n* 1) аеропорт; 2) аеродром з допоміжними службами; ~ **of departure** аеропорт вильоту; ~ **of destination** аеропорт призначення; ~ **of entry** аеропорт прильоту; **alternate** ~ запасний аеропорт; **base** ~ базовий аеропорт; **commercial** ~ аеропорт комерційних перевезень; **customs** ~ митний аеропорт, аеропорт, що має митну службу; **customs-free** ~ відкритий аеропорт (*без митного огляду*); **domestic** ~ внутрішній аеропорт; **free** ~ відкритий аеропорт; **freight** ~ вантажний аеропорт; **general aviation** ~ аеропорт авіації загального призначення; **high-density** ~ аеропорт з високою щільністю повітряного руху; **intermediate** ~ проміжний аеропорт; **international** ~ міжнародний аеропорт; **land-and-water** ~ комбінований аеропорт; **local** ~ місцевий аеропорт; **outlying** ~ аеропорт, розміщений за межами населеного пункту; **suburban** ~ аеропорт, розміщений у передмісті; **terminal** ~ кінцевий аеропорт; **transit** ~ транзитний аеропорт; ◇ **to run the** ~ керувати аеропортом

air-portable *a* що перевозиться літаком

airport limousine *n* машина, що наймається в аеропорту

airproof *a* герметичний; повітронепроникний

airproofing *n* герметизація

air-raid *n* повітряний наліт, наліт авіації

air-report *n* повідомлення [донесення] з борту (*повітряного судна*)

airscoop *n* напірний повітрозабірник [повітрозабірник]; **orbital** ~ орбітальна система акумулювання повітря; **propellant** ~ система виробництва палива з акумульованого повітря

airscrew *n* (*див. тж. propeller*) *В.Бр.* повітряний гвинт, пропелер

airshaft *n* вентиляційна шахта

airshed *n* ангар

airship 1. *n* 1) повітряне судно, літальний апарат; 2) дирижабль; 2. *v* відправляти повітрям; **non-rigid** ~ дирижабль м'якої системи; **rigid** ~ дирижабль жорсткої конструкції; **semirigid** ~ дирижабль напівжорсткої конструкції

airshow *n* авіашоу, авіаційне шоу

airsick *a* хворий на повітряну хворобу

airsickness *n* повітряна хвороба

airslide *n* аерожолоб, аеролоток

airsock *n* *метео* вітровий конус

airspace 1. *n* 1) повітряний простір; 2) *мн.* повітряні траси; 3) канали радіозв'язку; 2. *a* авіакосмічний; повітряно-космічний; **advisory** ~ консультативний повітряний простір; **AMS** ~ повітряний простір ОНР; **controlled** ~ контрольований повітряний простір, повітряний простір з диспетчерським обслуговуванням; **designated** ~ встановлений повітряний простір; **instrument restricted** ~ повітряний простір лише для польотів за приладами; **instrument/visual controlled** ~ контрольований повітряний простір для польотів за приладами та візуальних польотів; **international** ~ міжнародний повітряний простір; **lower** ~ нижній повітряний простір; **reserved** ~ зарезервований повітряний простір; **restricted** ~ обмежений (для польотів) повітряний простір; **specified** ~ зареєстрований повітряний простір; **uncontrolled** ~ неконтрольований повітряний простір, повітряний простір без диспетчерського обслуговування; **upper** ~ верхній повітряний простір; **visual exempted** ~ повітряний простір із заборонаю візуальних польотів; \diamond **to define the** ~ визначати кордони повітряного простору; **to leave the** ~ залишати даний повітряний простір

airspeed 1. *n* 1) швидкість руху вітру чи повітря; 2) швидкість польоту (літака, птаха і т.п.), повітряна швидкість; 2. *v* надсилати авіапоштою; перевозити повітрям; **actual** ~ фактична повітряна швидкість; ~ **at touchdown** швидкість під час посадки; **basic** ~ приладова повітряна швидкість (з урахуванням похибки); *Ам.* **calibrated** ~ індикаторна повітряна швидкість (приладова швидкість, виправлена з урахуванням аеродинамічної поправки і похибки приладу); **corrected** ~ виправлена повітряна швидкість; **design** ~ розрахункова повітряна швидкість; **equivalent** ~ еквівалентна [індикаторна] повітряна швидкість; **indicated** ~ приладова швидкість (виміряна за фактичним швидкісним напором); **minimum controllable** ~ еволютивна швидкість; *В.Бр.* **rectified** ~ індикаторна повітряна швидкість; **relative** ~ відносна повітряна швидкість; **rough** ~ швидкість в умовах турбулентності; **true** ~ справжня повітряна швидкість, СПШ; \diamond **to dissipate** ~ зменшувати швидкість

airstairs *n* трап (вбудований у фюзеляж повітряного судна); **entrance** ~ вхідний трап

airstart *n* запуск (двигуна) у повітрі

airstream *n* повітряний потік

airswinging *n* списання девіації у польоті

airswitch *n* повітряний термостат

air taxi *n* аеротаксі

airtight *a* 1) герметичний, повітронепроникний; 2) зачинений герметично; \diamond **to make compartment** ~ герметизувати відсік

airtightness *n* повітронепроникність, герметичність

air-to-air *a* 1) класу «повітря-повітря» (про ракету); що використовується для ураження повітряних цілей (напр. винищувач); 2) «повітря-повітря» (вид радіозв'язку); 3) з одного літака на інший

air-to-ground *a* 1) класу «повітря-земля» (про ракету); 2) що використовується для ураження наземних цілей (напр. винищувач); 3) «повітря-земля» (вид радіозв'язку)

air-to-surface *a* класу «повітря-земля» (про ракету)

airturboramjet *n* 1) турборакетно-прямоструминний двигун; 2) турборакетний двигун

airward(s) *adv* вгору, у повітря

airway *n* 1) повітряна лінія, авіалінія; 2) повітряна траса, авіатраса; **branch** ~ допоміжна авіалінія; **bypass** ~ обхідна авіатраса; **high-level** ~ авіатраса верхнього повітряного простору; **low-level** ~ авіатраса нижнього повітряного простору; \diamond **to cross the** ~ перетинати авіатрасу; **to enter the** ~ виходити на авіатрасу

airwoman *n* жінка-пілот

airworthiness *n* 1) придатність до льотної експлуатації; 2) льотна придатність; придатність літака до польоту; **international** ~ міжнародні норми льотної придатності; \diamond **to affect** ~ впливати на льотну придатність; **to continue** ~ підтримувати льотну придатність; **to involve matters of** ~ торкатися питань льотної придатності; **to reflect on** ~ піддавати сумніву відповідність ПС льотній придатності

airworthy *a* придатний до польотів, придатний до льотної експлуатації; \diamond **to certify as** ~ визнавати придатним до польотів; **to render** ~ доводити до рівня придатності до польотів

aisle *n* прохід між рядами крісел (у пасажирській кабіні); **single** ~ з одним проходом (між рядами крісел); **twin** ~ з двома проходами (між рядами крісел)

ajutage *n* (тж. *adjutage*) 1) пристрій; 2) насадка; 3) патрубок

alarm 1. *n* 1) тривога; 2) сигнал тривоги; сигнал небезпеки; 3) сигналізатор, пристрій [механізм] сигналізації;

аварійна сигналізація; **2.** *v* 1) подавати сигнал тривоги чи небезпеки; 2) оголошувати тривогу; **3.** *a* сигнальний; **acoustic** ~ 1) звуковий сигнал тривоги; 2) звукова сигналізація; **audible** ~ 1) звуковий сигнал тривоги; 2) звукова сигналізація; **audio** ~ 1) звуковий сигнал тривоги; 2) звукова сигналізація; **burglar** ~ охоронна сигналізація; **circuit** ~ сигнал про несправність схеми; **collision warning** ~ сигнал сповіщення про небезпеку зіткнення (*повітряного судна з перешкодою*), сигнал небезпечного зближення; **door-opening** ~ сигналізатор розгерметизації дверей; **failure** ~ сигнал про несправність чи відмову; **false** ~ сигнал хибної тривоги; **fire** ~ 1) пожежна тривога; 2) пожежна сигналізація; **flag** ~ 1) сигнальний прапорець; 2) бленкерна сигналізація (*навігаційного приладу*); **fuse** ~ сигнал про перегорання запобіжника; **hijack** ~ сигналізація проти викрадення; **light** ~ світлова (аварійна) сигналізація; **low-draft** ~ сигнал зниження тяги; **malfunction** ~ сигнал про несправність чи відмову; **overcharge** ~ сигнал перевантаження; **overflow** ~ сигналізатор переповнення (*резервуара*); **overspeed** ~ сигнал перевищення швидкості; **pressure-fall** ~ сигнал падіння тиску; **priority** ~ сигнал терміновості; **radiation** ~ сигналізатор радіаційної небезпеки; **shutdown** ~ сигнал про несправність пристрою з його автоматичним вимкненням; **smoke sensitive** ~ димова пожежна сигналізація; **temperature** ~ сигналізатор перегріву; **transmit outgoing** ~ сигналізація порушення передавання; **visual** ~ візуальний сигнал тривоги; \diamond **to resolve** ~s здійснити адресацію сигналів тривоги

alarm control flip-flop *n* тригерна система аварійної сигналізації

alarm-bell *n* аварійний сигнал, звукова аварійна сигналізація

alcohol *n* 1) алкогольні напої; 2) спирт; **fuel** ~ моторний спирт; **industrial** ~ технічний спирт

alee *adv* у підвітряну сторону

alert **1.** *n* 1) тривога, сигнал тривоги; 2) стан [режим] готовності; *військ.* стан бойової готовності; 3) попередження про небезпеку; **2.** *v* 1) приводити в готовність; 2) попереджувати про небезпеку; 3) *військ.* оголошувати тривогу; піднімати по тривозі; **3.** *a* аварійний; **air** ~ *Ам.* сигнал повітряної тривоги; повітряна тривога, бойова готовність; **diagnostic** ~ діагностичний сигнал (*про несправність*); **distress** ~ 1) сигнал лиха; 2) сповіщення про прийняття сигналів лиха; **leak** ~ сигнал течі (*напр. у разі розриву труб*); **radio** ~ радіосигнал готовності; **storm** ~ штормове попередження; \diamond **in** ~ у режимі готовності; **to** ~ приводити у стан готовності

alerting *n* 1) приведення у готовність; 2) попередження про небезпеку

alertness *n* готовність; *військ.* бойова готовність; **pilot** ~ підвищена уважність [пильність] пілота; **piloting** ~ пильність під час пілотування

algorithm *n* алгоритм; **best-route** ~ алгоритм вибору оптимального маршруту; **control** ~ алгоритм керування; *косм.* **docking** ~ алгоритм керування під час стикування; **error-checking** ~ алгоритм контролю помилок; *косм.* **LOS approach** ~ алгоритм зближення по лінії візування; *косм.* **rendezvous** ~ алгоритм зближення; **routing** ~ алгоритм прокладання курсу, алгоритм вибору маршруту; **shortest path** ~ алгоритм визначення найкоротшого шляху; **smoothing** ~ *s* вирівнювальні алгоритми (*для отримання середніх значень вимірювання*)

alias *n* умовна назва (*напр. району польотів*)

alight *v* здійснювати посадку, приземлятися

alighting **1.** *n* 1) посадка, приземлення; 2) зниження, спуск; **2.** *a* посадочний, посадковий

align *v* 1) вирівнювати (*положення повітряного судна*); 2) виводити на курс; ставати за курсом (*пільоту*); 3) випрямляти (*лінію польоту*); 4) налаштувати (*радіозасіб*)

alignment *n* 1) вирівнювання (*положення повітряного судна*); 2) виведення на курс польоту; 3) випрямлення (*лінії польоту*); 4) регулювання; юстирування (*радіозасобу*); **axes** ~ суміщення осей; *косм.* **coarse** ~ грубе вирівнювання (*під час стикування*); **course** ~ 1) юстирування курсу; 2) виведення на курс; *косм.* **docking ring interfaces** ~ вирівнювання з'єднаних площин стикувальних шпангоутів; *косм.* **fine** ~ точне вирівнювання (*під час стикування*); *косм.* **gross** ~ грубе вирівнювання (*під час стикування*); **runway** ~ вирівнювання (*повітряного судна*) під час входження у ступку ЗПС

all-clear сигнал відбою повітряної тривоги, відбій

all-flying *a* повністю керований (*напр. стабілізатор*)

all-metal *a* суцільнометалевий

allocate *v* 1) асигнувати; виділяти (*кошти*); 2) локалізувати; розміщувати у певному місці; **to** ~ **money** виділяти кошти (*на щось, комусь тощо*)

allocation *n* 1) розміщення; 2) локалізація; визначення місця; ~ **of duties** розподілення обов'язків (*між членами екіпажу*); ~ **of frequencies** розподілення частот (*радіозв'язку*); зв'язок **channel** ~ розподілення каналів; **cost** ~ розподілення витрат (*між авіакомпаніями*); **cost** ~ **to routes** розподілення витрат за маршрутами; **interrogation address** ~ розподілення адрес запиту (*для наземних запитувачів*); **memory** ~ розподілення пам'яті

allotment *n* розподілення, виділення; ~ **of frequencies** виокремлення частот (*для радіозв'язку*); **frequency** ~ **to areas** виокремлення частот зонам

allowance *n* 1) допуск; поправка; 2) дозвіл; 3) знижка; *мн.* пільги; 4) випередження; **degradation** ~ допуск на зниження (*напр. параметрів двигуна*); **dominant obstacle** ~ допуск на домінуючу перешкоду, допуск на максимальну висоту перешкоди; **free luggage** ~ норма безоплатного перевезення багажу; **machining** ~ допуск на механічну обробку (*деталі*); **time** ~ допуск за часом; \diamond ~ **for...** допуск *чи* поправка на ...; **with** ~ **for** з урахуванням (*напр. навантаження*)

alloy *n* сплав; **abrasion-resistant** ~ зносостійкий [стійкий проти спрацювання] сплав; **aluminum** ~ алюмінієвий сплав; **aluminum-base** ~ сплав на основі алюмінію; **noncorrosive** ~ стійкий проти корозії сплав

all-power *a* всережимний (за потужністю)

all-rating *a* всережимний (за відносними показниками)

all-speed *a* всережимний (за обертами двигуна)

all-Union State Standard *n* Державний загальносоюзний стандарт, ГОСТ

all-up *n* 1) повна польотна вага; 2) загальна вага (*літака, екіпажу, вантажу і т. п.*) в повітрі

all-weather *a* всепогодний (*про умови польоту*)

aloft *adv* 1) у повітрі, у польоті; 2) вгору

alphabet *n* азбука; шрифт; **international telegraph** ~ міжнародна телеграфна азбука

alphanumerics *n* літерно-цифрові знаки

alphanumeric characters *n* літерно-цифрові знаки

alternate 1. *a* 1) змінний (*про електричний струм*); що (періодично) змінюється; 2) запасний (*про аеродром*); 3) зворотнo-поступальний (*про рух*); 2. *v* періодично змінюватися; чергуватися

alternator *n* генератор змінного струму

altigraph *n* самописний висотомір, альтиграф

altimeter *n* висотомір, альтиметр; **acoustical** ~ акустичний висотомір; **airborne** ~ висотомір літака; **aneroid** ~ барометричний висотомір, анероїдний висотомір; **area-scanning** ~ висотомір зі скануванням площі; **barometric** ~ барометричний висотомір; **cabin** ~ кабіний висотомір; **cockpit** ~ кабіний висотомір; **contacting** ~ висотомір з сигналізатором про досягнення заданої висоти; **digital radar** ~ радіолокаційний висотомір з цифровим відліком; **encoding** ~ висотомір з кодувальним пристроєм; **foot-graduated** ~ футомір (*висотомір, градуйований у футах*); **frequency-modulated radio** ~ радіовисотомір із частотною модуляцією; **high-altitude radio** ~ радіовисотомір великих висот; **laser** ~ лазерний висотомір; **low-altitude radio** ~ радіовисотомір малих висот; **low-range radio** ~ радіовисотомір малих висот; **multibeam** ~ багатопроменевий висотомір; **pressure** ~ барометричний висотомір; **radar** ~ радіолокаційний висотомір; **radio** ~ радіовисотомір; радіоальтиметр; **reflection** ~ відбивний висотомір; **sensitive** ~ високочутливий висотомір; **sonar** ~ звуковий висотомір; **sonic** ~ акустичний висотомір; **sonic** ~ акустичний висотомір; **squawk** ~ висотомір із виведеними у відповідач показаннями; **ultraviolet** ~ ультрафіолетовий висотомір, УФ-висотомір

altimetry *n* альтиметрія, вимірювання висоти; **barometric** ~ барометрична альтиметрія; **radar** ~ радіолокаційна альтиметрія; **satellite** ~ альтиметрія з борту ШСЗ; **satellite-borne** ~ альтиметрія з борту ШСЗ; **spaceborne** ~ альтиметрія з борту КА

altitude 1. *n* 1) висота над рівнем моря; 2) (абсолютна) висота (*польоту*); 2. *a* висотний; **absolute** ~ справжня висота; абсолютна висота (*висота літака над поверхнею, над якою він летить, на відміну від висоти над рівнем моря*); **aerodrome** ~ висота аеродрому; **altimetric** ~ приладна висота; **apparent** ~ спостережувана висота; **area minimum** ~ мінімальна абсолютна висота польоту в зоні; **barometric** ~ барометрична висота; **base** ~ 1) висота аеродрому над рівнем моря; 2) задана висота; *косм.* **burnout** ~ висота на момент (повного) вигорання палива; **cabin pressure** ~ висота в кабіні (*за барометричним тиском*); **calibrated** ~ уточнена висота; **celestial** ~ висота небесного світила; **corrected** ~ відкоригована висота; **critical** ~ критична абсолютна висота; **cruising** ~ крейсерська висота (*польоту*); **cutoff** ~ *косм.* висота вимкнення двигунів; *косм.* **decay-safe** ~ висота орбіти без затухання; **decision** ~ (абсолютна) висота прийняття рішення (*у польоті*); **density** ~ висота (*польоту*) в атмосфері високої щільності; **design** ~ розрахункова висота; **design cruising** ~ розрахункова крейсерська висота; **design** ~ **of nozzle** висотність сопла; **engine critical** ~ висотність двигуна (*максимальна висота збереження тягових характеристик*); **en-route** ~ висота (*польоту*) за маршрутом; **equivalent** ~ еквівалентна висота; **final approach** ~ висота розвороту на посадкову пряму; **final intercept** ~ кінцева висота захоплення (*глісадного променя*); **flare-out** ~ висота вирівнювання (*перед посадкою*); **flight** ~ (абсолютна) висота польоту; **fuel efficient** ~ висота оптимальної витрати палива (*у польоті*); *косм.* **heliocentric transfer** ~ кутова дальність геліоцентричного перельоту; **high density** ~ висота (*польоту*) в атмосфері високої щільності; **holding** ~ висота (*польоту*) у зоні очікування; **indicated** ~ приладна висота; **initial approach** ~ висота початкового етапу заходження на посадку; **instrument** ~ приладна висота; **minimum** ~ мінімальна (абсолютна) висота; **minimum authorized** ~ мінімальна дозволена висота; **minimum decision** ~ мінімальна висота прийняття рішення (*у польоті*); **minimum descent** ~ мінімальна (абсолютна) висота зниження; **minimum en-route** ~ мінімальна висота

польоту за маршрутом, нижній ешелон; **minimum safe** ~ мінімальна безпечна (абсолютна) висота; **minimum sector** ~ мінімальна (абсолютна) висота у секторі; **obstacle clearance** ~ абсолютна висота пролітання перешкод; **operating** ~ 1) робоча висота (*польоту*); 2) робоча висота ходу; **perigee** ~ висота перигею; **photographic** ~ висота (аеро)фотознімання; **polar** ~ висота полюса; **preselected** ~ задана висота; попередньо обрана висота; **pressure** ~ барометрична висота, висота за тиском (*навколишнього повітря*); **rated** ~ розрахункова висота; **reference** ~ висота відліку (*показань приладів*); **restarting** ~ (максимальна) висота повторного запуску двигуна; **safe** ~ безпечна висота; **safety** ~ безпечна висота; **selected approach** ~ обрана висота заходження на посадку; **specified** ~ висота, встановлена завданням на політ; **temperature** ~ висота за температурою; **traffic pattern** ~ висота встановленого маршруту руху; **transition** ~ висота ешелону переходу, абсолютна висота переходу; **transonic acceleration** ~ висота розгону до білязвукової швидкості; **true** ~ дійсна висота; \diamond ~ **above sea level** висота над рівнем моря; ~ **at apogee** висота апогею; **at appropriate** ~ на встановленій висоті; **at high** ~s високо; **to assign** ~ визначати висоту польоту; **to express the** ~ чітко вказувати висоту (*напр. під час заходження на посадку*); **to fly at the** ~ летіти на заданій висоті; **to gain** ~ набирати задану висоту; **to grab for** ~ намагатися набрати висоту; **to increase an** ~ збільшувати висоту; **to keep the** ~ витримувати задану висоту; **to leave the** ~ залишати задану висоту; **to lose the** ~ втрачати висоту; **to maintain the** ~ витримувати задану висоту; **to misjudge an** ~ неправильно оцінити висоту; **to reach an ~ of...** досягнути висоти ...; **to reach the** ~ займати задану висоту; **to report leaving the** ~ доповідати про залишення заданої висоти; **to report reaching the** ~ доповідати про займання заданої висоти; **with decrease in the** ~ зі зниженням висоти; **with increase in the** ~ з набиранням висоти

altocumulus (мн. *altocumululi*) *n* метео висококупчасті хмари

altocumulus cumuliformis *n* метео висококупчасті купчастоподібні хмари

altostratus *n* метео високошаруваті хмари

aluminum *n* алюміній

ambient 1. *n* зовнішнє середовище; **2. a** 1) навколишній (*про повітря*); 2) що обтікає (*про повітряний потік*); **outside** ~ зовнішнє середовище

ambulance *n* санітарний транспорт; **aerial** ~ санітарний літак; **air** ~ санітарний літак; **flying** ~ санітарний літак

amend *v* 1) вносити поправку (*напр. у план польоту*); 2) компенсувати збитки (*пасажиру*)

amendment *n* 1) поправка; 2) модернізація, кодифікація; 3) доповнення; **consequential** ~ наступна поправка; **forecast** ~ уточнення прогнозу

ammunition *n* боезапас; **reserve** ~ боезапас

amount *n* 1) величина, кількість; 2) доза; *fiz.* ~ **of aileron** крен; ~ **of controls** 1) ступінь використання рулів; 2) величина відхилення рулів; ~ **of feedback** ступінь зворотного зв'язку (*системи керування рулями*); ~ **of noise** рівень шуму; ~ **of precipitation** кількість опадів; **cloud** ~ ступінь [бал] хмарності; **radiation** ~ доза випромінювання

ampere *n* ампер (*одинаця сили струму*)

amphibian *n* літак-амфібія

amplification *n* радіо підсилення; **microwave** ~ підсилення у мікрохвильовому діапазоні; **multibeam** ~ багатопроменеве підсилення; **net** ~ загальне [повне] підсилення; **overall** ~ загальне [повне] підсилення; **power** ~ 1) підсилення потужності; 2) коефіцієнт підсилення за потужністю; **pressure** ~ 1) підсилення тиску; 2) коефіцієнт підсилення за тиском; **voltage** ~ 1) підсилення напруги; 2) коефіцієнт підсилення за напругою

amplifier *n* підсилювач; **autopilot** ~ підсилювач автопілота; **platform stabilization** ~ підсилювач стабілізації гіроплатформи; **push-pull** ~ двотактний підсилювач; **servo** ~ сервопідсилювач; **slaving** ~ підсилювач сигналів корекції (*компас*); **solid state** ~ підсилювач на інтегральних схемах, твердотільний підсилювач; **temperature control** ~ підсилювач терморегулятора; **vacuum tube** ~ ламповий підсилювач

amplitude *n* амплітуда; **pulse** ~ амплітуда імпульсу

amputation *n* мед. ампутація; **coarse** ~ груба чи рвана ампутація кінцівки

analysis *n* аналіз; вивчення; дослідження; **error** ~ аналіз помилок; **power spectrum** ~ спектральний аналіз потужності; **prognostic** ~ прогностичний аналіз; **weather** ~ синоптичний аналіз

analyzer *n* 1) аналізатор; 2) універсальний вимірювальний прилад, тестер; **airborne lidar haze** ~ бортовий лідарний аналізатор атмосферних сутінок; **airborne lidar plume** ~ бортовий лідарний аналізатор струменів диму; **digital** ~ цифровий аналізатор; **fault** ~ аналізатор несправностей; **frequency** ~ частотний аналізатор; **radio interference** ~ аналізатор радіоперешкод; **radio noise** ~ аналізатор радіоперешкод; **time-intergrating** ~ аналізатор з інтегруванням за часом

anatomy *n* аналіз, ретельний розгляд; **investigation** ~ аналіз результатів розслідування (*авіаційної пригоди*)

anchor *n* якір; **sea** ~ плавучий якір

anemometer *n* анемометр (*прилад для вимірювання сили вітру*); **alarm** ~ сигнальний анемометр; **cup** ~ чашковий анемометр

angle 1. *n* кут; **2. a** кутовий; **acute** ~ гострий кут; **advance** ~ кут випередження запалювання; **aircraft impact** ~

кут удару повітряного судна (*в авіаційній пригоді*); **airflow** ~ кут відхилення потоку повітря; ~ **of approach** 1) кут (глісади) заходження на посадку; 2) кут зближення (*напр. деталей*); ~ **of approach light** кут променя вогню наближення; ~ **of ascent** кут набирання висоти; *Ам.* ~ **of attack** кут атаки; ~ **of attack of the wing** кут атаки крила (*кут між хордою крила і напрямком руху крила відносно повітряного потоку*); ~ **of azimuth** азимут; ~ **of bank** кут крену; ~ **of climb** кут набирання висоти; ~ **of coverage** кут дії, кут захоплення (*напр. навігаційного вогню*); ~ **of crab** кут знесення; ~ **of deflection** 1) кут девіації; 2) кут відхилення (*від курсу*); ~ **of descent** кут зниження; ~ **of deviation** кут відхилення (*від курсу польоту*); кут девіації; ~ **of dip** кут [величина] магнітного схилення, магнітне схилення; ~ **of dive** кут пікірування; ~ **of downwash** кут скосу потоку донизу; ~ **of drift** кут знесення; ~ **of elevation** 1) кут місця; 2) кут перевищення, кут підвищення; ~ **of exit** кут сходження (*із траси польоту*); ~ **of glide** кут планерування [ширяння]; ~ **of incidence** 1) *В.Бр.* кут атаки; 2) *Ам.* кут установлення (*крила*); ~ **of indraft** кут входження повітряної маси (*у двигун*); ~ **of lag** кут відставання (*за фазою*); ~ **of landing** посадковий кут; ~ **of list** кут крену; ~ **of pitch** 1) кут тангажа; 2) кут установлення (*лопати*); ~ **of roll** кут крену; ~ **of shock** кут удару; *військ.* ~ **of sight** кут прицілювання; ~ **of slope** кут нахилу глісади; ~ **of stall** кут звалювання; *опір.* ~ **of torsion** кут закручування; ~ **of turn** кут розвороту; ~ **of upwash** кут скосу потоку догори; ~ **of view** 1) кут (поля) зору; 2) кут [сектор] огляду; ~ **of visibility** кут огляду; ~ **of wing setting** кут установлення крила; ~ **of yaw** кут рискання; кут курсу; ~ **s of coverage** кути дії вогнів; **anhedral** ~ негативне «V» (*крила*); **approach noise** ~ кут розповсюдження шуму під час заходження на посадку; **aspect** ~ 1) кут [сектор] огляд; 2) кутове положення цілі; **attack** ~ кут атаки; **attitude** ~ кут просторового положення (*повітряного судна*); **automatic advance** ~ межа автоматичного регулювання кута випередження запалювання чи впорскування палива; **azimuth** ~ азимутальний кут; **bank** ~ кут крену; **bank synchro error** ~ кут непогодження за креном; **beam spread** ~ кут розхилу променя (*системи посадки за приладами*); **bearing** ~ пеленг; **best climb** ~ найкращий [оптимальний] кут набирання висоти; **beyond stall** ~ за критичний кут (*атаки*); *рлк* **bistatic** ~ двопозиційний кут; **blade** ~ кут установлення лопаті чи лопатки; **blade-entrance** ~ вхідний кут лопатки (*турбіни*); **blade-exit** ~ вихідний кут лопатки (*турбіни*); **blade flapping** ~ кут змаху лопаті несного гвинта (*гелікоптера*); **boresight** ~ пеленг; **burble** ~ кут зриву потоку (*на крилі*); **cockpit cutoff** ~ кут огляду з кабіни екіпажу; **collision** ~ кут зіткнення (*повітряних суден*); **constant climb** ~ кут (нахилу траєкторії) усталеного режиму набирання висоти; **contour** ~ контурний косинець; **control surface** ~ кут відхилення поверхні керування; кут відхилення руля; **convergence** ~ 1) кут сходження (*курсів*); 2) кут звуження (*сопла*); **correction** ~ кут знесення; кут поправки (*курсу*); **course** ~ шляховий кут; кут курсу, курс; **critical** ~ критичний кут; **crossed-loop** ~ антена зі схрещених рамок; **cutin** ~ кут відсічки (*глісадного променя*); **datum** ~ базовий кут; **deflection** ~ 1) кут відхилення (*потоку*); 2) кут розходження (*рулів*); **descent** ~ кут зниження (*під час посадки літака*); **desired track** ~ заданий шляховий кут; **dihedral** ~ «V» крила; кут між двома аеродинамічними поверхнями; **divergence** ~ кут розходження (*променя*); **drift** ~ кут знесення; **dwelt** ~ абрис (*магнето*); **elevation** ~ кут місця; **entrance** ~ кут входження (*КА*) в атмосферу; **error** ~ кут непогодження; **first constant climb** ~ кут (нахилу траєкторії) початкової ділянки усталеного режиму набирання висоти; **fixer advance** ~ встановлювальний кут випередження запалювання чи впорскування палива; **flapping** ~ кут змаху (*лопаті несного гвинта*); **flap** ~ кут відхилення закрилків; **flaps asymmetric** ~ кут асиметричності (під час впускання) закрилків; **flaps disagreement** ~ кут несинхронності (під час впускання) закрилків, кут «ножиць» закрилків; **flight path** ~ кут нахилу траєкторії польоту; **full** ~ повний кут (360°); **glide** ~ кут глісади планерування; **glide slope** ~ кут нахилу глісади; *gliding* ~ кут планерування; **gravity drop** ~ кут падіння під дією сили тяжіння; **Greenwich hour** ~ часовий кут за Грінвічем; **guidance** ~ кут наведення; **heading** ~ курсовий кут; **heeling** ~ кут крену; **hour** ~ часовий кут; **ignition dwell** ~ кут випередження запалювання; **ILS glidepath** ~ кут нахилу глісади системи інструментальної посадки; **indicated ILS glidepath** ~ кут нахилу приладної глісади системи інструментальної посадки; **initial track** ~ початковий шляховий кут; **inlet ~ of attack** кут атаки забірного пристрою; **intake ~ of attack** кут атаки повітрозабірника; **intercept glide path** ~ кут захоплення глісади; **jet** ~ кут нахилу струменя; **lateral** ~ бічний кут; **list** ~ кут крену; *рлк* **look** ~ кут [сектор] огляду; **magnetic track** ~ магнітний шляховий кут; **meridian convergence** ~ кут сходження меридіанів; **microphone orientation** ~ кут орієнтації мікрофона; **navigation light dihedral** ~ кут видимості аеронавігаційного вогню; **nozzle** ~ кут установлення сопла; **nozzle convergence** ~ кут звуження сопла; **nozzle divergence** ~ кут розширення сопла; **off-axis** ~ кут відхилення від осі; **off-boresight** ~ 1) кут відсутності видимості; 2) *рлк* кут відхилення цілі від рівносигнального напрямку; **orbital plane** ~ кут нахилу площини орбіти; **path** ~ шляховий кут; **perigon** ~ повний кут (360°); **pitch** ~ кут тангажа; **prestalling** ~ докритичний кут (*атаки*); **ray** ~ кут орієнтації променя; **reentering** ~ кут входження (*КА*) в атмосферу; *рлк* **reference** ~ кут падіння; **reference approach** ~ початковий кут (глісади) заходження на посадку; **rigging** ~ кут установлення (*під час збирання*); **right** ~ прямий кут; **roll** ~ кут крену; **rotation** ~ кут повороту; кут обертання; **rotor coning** ~ конусність несного гвинта (*гелікоптера*); **round** ~ повний кут (360°); *рлк* **screening** ~ кут екранування (*поверхнею Землі*); *рлк* **search** ~ кут [сектор] пошуку; **sense** ~ антена для усунення неоднозначності пеленгу; **setting** ~ кут

установлення (напр. крила під час збирання); **sharp** ~ гострий кут; **shock wave** ~ кут (нахилу) стрибка ущільнення; **sideslip** ~ кут бічного ковзання; **squint** ~ кут відхилення (від заданого напрямку); **stalling** ~ критичний кут (атаки); **start** ~ початковий кут; **static ground** ~ стояночний кут (нахилу осі літака); **steering** ~ кут розвороту (колеса передньої опори шасі); **stop** ~ граничний кут розвороту (повітряного судна на землі); **sweep** ~ кут стрілоподібності; **sweepback** ~ кут прямої стрілоподібності; **sweepforward** ~ кут зворотної стрілоподібності; **take-off** ~ кут зльоту; **take-off noise** ~ кут розповсюдження шуму під час зльоту; **timing** ~ встановлювальний кут випередження запалювання чи впорскування палива; **toe-in** ~ кут сходження (вогнів ЗПС); **track** ~ 1) шляховий кут; 2) рлк кутове положення цілі; **turn lead** ~ кут випередження під час розвороту; **viewing** ~ 1) кут огляду; 2) кут (поля) зору; **visual** ~ кут (поля) зору; **wheel alignment** ~ кут установлення коліс; **wheel steering** ~ кут розвороту колеса; **wind** ~ кут (напрямку) вітру; **wing setting** ~ кут установлення крила; **wing sweep** ~ кут стрілоподібності крила; **zero-lift** ~ кут (атаки крила) нульової піднімальної сили; \diamond ~ **in azimuth** азимутальний кут; **to reach the stalling** ~ виходити на критичний кут (атаки); **to read the drift** ~ відлічувати [відраховувати] кут знесення; **to select the track** ~ задавати шляховий кут; **to set at the desired** ~ установлювати на потрібний кут; **wide** ~ ширококутний

annex *n* доповнення

announcement *n* оголошення, повідомлення; **flight** ~ оголошення (по аеровокзалу) про рейси

annoyance *n* дратування; подразнення, подразнювальний вплив; **aircraft noise** ~ подразнювальний вплив шуму від повітряного судна; **noise** ~ подразнювальний вплив шуму

annular *a* кільцевий

annulus *n* 1) кільцеподібна деталь; 2) кільцевий канал; **airflow** ~ повітряний кільцевий канал

annulus (мн. *annuli, annuluses*) *n* кільцевий канал; **sealing air** ~ кільцевий канал підведення повітря до лабіринтного ущільнення (*двигуна*)

annunciation *n* (світлова) сигналізація; **fault** ~ (світлова) сигналізація відмов

annunciator *n* (світлове) табло; (світловий) сигналізатор; **altitude alert** ~ табло сигналізації небезпечної висоти; **caution** ~ табло попереджувальної сигналізації; **mode** ~ табло режимів роботи (*двигуна*); **vibration caution** ~ табло сигналізації небезпечної вібрації (*двигуна*); **warning** ~ аварійне табло

apoxia *n* мед. кисневе голодування

answerback *n* зворотний сигнал (на запит екіпажу)

antenna (мн. *antennae*) *n* антена; **aerospace** ~ бортова антена (КА); **airborne** ~ бортова антена (літального апарата); **aircraft-type** ~ антена літака; **all-around looking** ~ антена кругового огляду; **all-band** ~ ширококутова антена; **anti-interference** ~ протиперешкодна антена; **approach** ~ антена системи зближення; **approach azimuth** ~ азимутальна антена заходження на посадку; **approach elevation** ~ кутомісцева антена заходження на посадку; **back azimuth** ~ антена зворотного азимуту; **back-to-back** ~ антени протилежного напрямку; **broadbeam** ~ широконапрявлена антена; **broad sector** ~ антена широкої зони дії; **cavity** ~ резонансна антена; **clearance** ~ кліренсна антена; **closed** ~ рамкова антена; **coil** ~ рамкова антена; **collapsible** ~ складана антена; **communications** ~ антена зв'язку; **crossed-loop** ~ антена з двох схрещених рамок; *косм.* **deep-space** ~ антена для дальнього космічного зв'язку; **dipole** ~ дипольна антена; **directional** ~ напрямлена антена; **DF** ~ антена бортового радіопеленгатора; **direction finder** ~ антена бортового радіопеленгатора; **dummy** ~ еквівалент антени; **elevation** ~ кутомісцева антена; **end-fire** ~ антена з кінцевим випромінювачем; **fixed sector** ~ нерухома секторна антена; **flush-mounted** ~ заглиблена антена; **folding** ~ складана антена; **frame** ~ рамкова антена; **gain** ~ напрямлена антена; **glide-path** ~ глісдна антена; **glide-slope** ~ глісдна антена; **guyed** ~ антена, закріплена розтяжками; **highly directional** ~ гостронапрявлена антена; **homing** ~ антена (системи) самонаведення; курсова антена; **horn** ~ рупорна антена; **localizer** ~ антена приймача курсового (радіо)маяка; **LOC** ~ антена приймача курсового радіомаяка; **long-range** ~ антена дальньої дії; **loop** ~ рамкова антена; **marker** ~ антена маркерного приймача; **matched** ~ узгоджена антена; **mismatched** ~ неузгоджена антена; **monopole** ~ однополюсна антена; **narrow-beam** ~ гостронапрявлена антена; **omnidirectional** ~ всепрямована антена; **omnipole** ~ всепрямована [ненапрявлена] антена; **parabolic** ~ параболічна антена; **radar** ~ радіолокаційна антена; **radio altimeter** ~ антена радіовисотоміра; **receiving** ~ приймальна антена; **reception** ~ приймальна антена; **rhombic** ~ ромбічна антена; **rod** ~ штирова антена; **rotable** ~ поворотна антена; **rotating** ~ поворотна антена; **sector** ~ секторна антена; **selective identification feature** ~ антена пристрою індивідуального радіолокаційного розпізнавання «свій-чужий»; **sense** ~ ненапрявлена антена; **SIF** ~ антена пристрою індивідуального радіолокаційного розпізнавання «свій-чужий»; **slot** ~ щілинна антена; **space-borne** ~ бортова антена КА; **spacecraft** ~ бортова антена КА; **split** ~ секційна антена; **spot-beam** ~ вузькопроменева антена; **suppressive** ~ заглиблена антена; **trailing** ~ випускна антена (з корпусу фюзеляжу); **transmitting** ~ передавальна антена; **umbrella-type** ~ парасолькова антена; **UHF** ~ (бортова) антена надвисокої частоти; **ultra high frequency** ~ (бортова) антена надвисокої частоти; **very high frequency omnidirectional radio range** ~ антена всепрямованого УКХ-діапазону; **VOR** ~ антена всепрямованого УКХ-діапазону; **wide**

aperture ~ антена з широким розхилом; **wide-band** ~ широкосмугова антена; **wire** ~ дротяна антена

anti- анти-, проти-

anti-aircraft 1. *n* зенітна артилерія, зенітні засоби; 2. *a* зенітний, протиповітряний

antiaircraft *n* *військ.*, *розм.* зенітник

anticipate *v* 1) випереджати; 2) бути розрахованим на ...

anticyclone *n* антициклон; зона високого тиску; **cold** ~ холодний антициклон; **continental** ~ континентальний антициклон; **high-level** ~ високий антициклон; **intermediate** ~ проміжний антициклон; **local** ~ місцевий антициклон; **low** ~ низький антициклон; **middle** ~ середній антициклон; **permanent** ~ постійний антициклон; **polar** ~ полярний антициклон; **quasi-stationary** ~ квазістаціонарний антициклон; **semipermanent** ~ сезонний антициклон; **subtropical** ~ субтропічний антициклон; **upper-level** ~ висотний антициклон

anti-DF *a* антипеленгаційний

anti-direction-finding *a* антипеленгаційний

antifreeze *n* антифриз, протиобліднювальна рідина

anti-gas *a* *військ.* протихімічний

anti-hunt *n* демпфірування антени радіолокатора, демпфер

anti-icer *n* протиобліднювач, протиобліднювальний пристрій

anti-icing 1. *n* захист від обліднення; 2. *a* протиобліднювальний

anti-interference *a* *radio* перешкодозахисний, стійкий до перешкод

anti-jamming *n* захист від перешкод

anti-knock *n* антидетонація

anti-mechanized *a* *Ам.* протитанковий

antimeridian *n* протилежний меридіан; ~ **of Greenwich** меридіан, протилежний Грінвіцькому

anti-missile *a* протиракетний

anti-neutrino *n* антинейтрино

anti-noise *a* протиперешкодний

anti-radar *a* антилокаційний

anti-submarine *a* протичовновий

anti-tank *a* протитанковий

anti-wreck *a* протиаварійний

aperture *n* отвір, апертура; розхил (*антени*); **nozzle** ~ отвір сопла; **scanning** ~ апертура сканування; **zoned** ~ зонована апертура (*антени*)

apex *n* 1) вершина, найвища точка; 2) полюс; **parachute** ~ полюс [верхня точка купола] парашута

apogee *n* апогей

apparatus *n* прилад, інструмент, апарат; **breathing** ~ (індивідуальний) дихальний апарат; **oxygen breathing** ~ кисневий респіратор; **radio direction finding** ~ радіопеленгатор; **rescue** ~ рятувальний апарат; **vestibular** ~ вестибулярний апарат

apparent *a* 1) видимий (*про горизонт*); 2) уявний, гаданий (*напр. під час знесення повітряного судна у польоті*)

appliance *n* 1) апарат, електричний чи радіоелектронний пристрій; 2) обладнання; **antijamming** ~ перешкодозаглушувальний пристрій; **sanitary** ~ санітарно-технічне обладнання

application *n* 1) прохання, заява; 2) застосування, використання; прикладення; 3) подавання (*сигналу*); ~ **of force** прикладення сили; ~ **of load** прикладення навантаження; ~ **of tariffs** застосування тарифів; **asymmetric wheel brake** ~ асиметричне застосування колісних гальм; **brake** ~ застосування гальм; **civil aviation** ~ застосування цивільної авіації (*напр. з гуманітарною метою*); **global** ~ застосування в усіх країнах світу; **manufacturing** ~ 1) застосування у виробництві; 2) впровадження у виробництво; **regional** ~ регіональне застосування (*напр. тарифів*); **solar** ~ застосування сонячних установок; **unmanned** ~ технологія (*напр. виробництва*) без участі людини; ◊ ~ **for certification** заявка на сертифікацію (*повітряного судна*); **the place of ~ of a force** місце прикладення сили; **to govern the ~** регулювати застосування (*тарифів*)

applicator: aerial ~ сільськогосподарський літак

apply *v* 1) звертатися із заявою (*про – for*); 2) застосовувати, використовувати; 3) стосуватися (*to*); ~ **aileron** відхиляти елерони; ~ **artificial respiration** робити штучне дихання; ~ **bank** створювати крен; ~ **brake** вмикати гальмо; ~ **correction** вводити поправку; ~ **elevator** задіювати руль висоти; ~ **for patent** подавати заявку на патент; ~ **force** прикладати зусилля; ~ **pressure** подавати тиск; ~ **signal** подавати сигнал

appreciation *n* оцінювання; **instrument** ~ інструментальне оцінювання (*техніки пілотування*)

approach 1. *n* 1) принцип, метод; технологія; 2) підхід, підліт (*напр. до зони аеродрому*); 3) заходження [захід] на посадку; 4) зближення (*повітряних суден, космічних апаратів тощо*); *косм.* причалювання; 5) наближення (*напр. до критичних умов польоту*); 6) *метео* насування; 2. *v* 1) наближатися; *військ.*

підступати, зближатися; 2) заходити на посадку; **abbreviated visual** ~ візуальне заходження на посадку за спрощеною схемою; **advisory** ~ заходження на посадку за командами наземних станцій; *косм.* **aerocapture** ~ виведення (КА) на орбіту супутника з аеродинамічним гальмуванням; **aerodrome** ~ підхід до аеродрому (для виконання посадки); **autocoupled** ~ заходження на посадку в автоматичному режимі; заходження на посадку з використанням автопілота; **automatic** ~ автоматичне заходження на посадку; *косм.* **automatic final** ~ причалювання (до ОС) в автоматичному режимі; *косм.* **autonomous** ~ автономне зближення; автономне причалювання; **back course** ~ заходження на посадку зі зворотним курсом; **beacon** ~ вихід на (радіо)маяк; **beam** ~ заходження на посадку за маяком; **blind** ~ 1) заходження на посадку “під шторками” (під час тренування); заходження на посадку за приладами; 2) принцип захоплення (об’єктів) наосліп; 3) підхід (до об’єкта) наосліп; **center line** ~ заходження на посадку за осьюовою лінією; **circling** ~ заходження на посадку по колу; **contact** ~ візуальне заходження на посадку; **continuous descent** ~ заходження на посадку з безперервним зниженням; *косм.* **controlled final** ~ кероване зближення (КА); кероване причалювання (до ОС); **conventional** ~ традиційний [узвичаєний] підхід; *косм.* **co-orbital** ~ зближення (КА) на компланарній орбіті; причалювання на монтажній орбіті; **coupled** ~ заходження на посадку з використанням бортових і наземних засобів; **crosswind** ~ заходження на посадку з бічним вітром; **curved** ~ заходження на посадку по кривій [ламаній] траєкторії; **decelerating** ~ заходження на посадку зі зменшенням швидкості; **direct VOR/DME** ~ пряме (без «коробочки») заходження на посадку з використанням всеспрямованого радіомаяка дуже високої частоти і далекомірного обладнання; **discontinued** ~ перерване заходження на посадку; *косм.* **docking** ~ зближення під час стикування; причалювання під час стикування; **ecological** ~ екологічний підхід, підхід з урахуванням впливу на довкілля; *косм.* **energy-optimal** ~ енергетично оптимальне зближення (КА); **environmental** ~ екологічний підхід, підхід з урахуванням впливу на довкілля; *косм.* **face-to-face** ~ причалювання (КА) з орієнтацією стикувальними вузлами один до одного; **far** ~ дальнє зближення; **fault-intolerance** ~ підхід (до розроблення системи), що не передбачає забезпечення стійкості до відмов; **fault-tolerance** ~ підхід (до розроблення системи), що передбачає забезпечення стійкості до відмов; **final** ~ 1) кінцевий етап заходження на посадку; вихід на аеродром; 2) *косм.* причалювання (до ОС); **flat** ~ заходження на посадку по пологій траєкторії; **four-impulse** ~ чотириімпульсне зближення; **front course** ~ заходження на посадку за прямим курсом (установленому для посадки на даний момент); *косм.* **fuel-optimal** ~ зближення з оптимальною витратою палива; **gliding** ~ заходження на посадку в режимі планерування; **ground-controlled** ~ заходження на посадку під контролем наземних засобів; *косм.* **hard** ~ зближення з великою відносною швидкістю; жорстке причалювання; **head-on** ~ зближення на зустрічних курсах; **ICAO category I** ~ заходження на посадку в метеоумовах за 1-ю категорією ІКАО (видимість по вертикалі не більше 60 м, по горизонталі – не більше 800м); **ICAO category II** ~ заходження на посадку в метеоумовах за 2-ю категорією ІКАО (видимість по вертикалі не більше 30 м, по горизонталі – не більше 400 м); **ICAO category III** ~ заходження на посадку в метеоумовах за 3-ю категорією ІКАО (повна відсутність видимості); **initial** ~ початковий етап заходження на посадку; **instrument** ~ заходження на посадку за приладами; **integrated** ~ інтегрований підхід; **intermediate** ~ проміжний етап заходження на посадку; **left-hand** ~ заходження на посадку з лівим розворотом; **localizer** ~ заходження на посадку за курсовим (радіо)маяком; **long** ~ заходження на посадку за повною схемою; *косм.* **LOS** ~ зближення по лінії візування; **limited visibility** ~ заходження на посадку в умовах обмеженої видимості; **low-visibility** ~ заходження на посадку в умовах обмеженої видимості; *косм.* **manned final** ~ причалювання (до ОС) у ручному режимі; **missed** ~ відхід на друге коло; *косм.* **multiburn** ~ багатоімпульсне зближення; **multi-impulse** ~ багатоімпульсне зближення; *косм.* **mutual** ~ взаємне зближення; взаємне причалювання; *косм.* **near** ~ ближнє зближення; **ninety-degree** ~ заходження на посадку з кутом розвороту 90°; **no aids used** ~ заходження на посадку без використання аеронавігаційних засобів; **nonprecision** ~ заходження на посадку без використання засобів точного заходження; **nonstraight-in** ~ заходження на посадку не з прямої (не з курсу польоту); **normal** ~ 1) заходження на посадку за звичайною схемою; 2) *косм.* штатне причалювання; **off-nominal** ~ нештатне причалювання; **offset** ~ заходження на посадку під кутом (до осьової лінії ЗПС); **one-eighty** ~ заходження на посадку зі зворотним курсом; заходження на посадку з двома розворотами на 90°; **optically guided** ~ зближення за допомогою оптичних приладів; *косм.* **orbiter-to-space station** ~ зближення ОС (БТКК) з космічною станцією; **power** ~ заходження на посадку з працюючими двигунами; **practice low** ~ тренувальне заходження на посадку (до висоти відходу на друге коло); **precision** ~ точне заходження на посадку; **radar** ~ заходження на посадку за радіолокатором; **radial** ~ приближення по радіусу; **rectangular traffic pattern** ~ заходження на посадку за «прямокутною коробочкою»; **right-hand** ~ заходження на посадку з правим розворотом; **segmented/curved** ~ заходження на посадку за сегментно-криволінійною траєкторією; **short** ~ заходження на посадку за скороченою схемою; **shortest route** ~ метод найкоротшого шляху; **simple** ~ заходження на посадку за спрощеною схемою; *косм.* **soft** ~ зближення з невеликою відносною швидкістю; м’яке причалювання; **standard** ~ стандартне заходження на посадку; **steady** ~ заходження на посадку на усталеному режимі; **steep** ~ круте заходження на посадку; заходження

на посадку за крутою траєкторією; *косм.* **step-by-step** ~метод послідовних наближень; **step-down** ~ заходження на посадку за східчастою глісадою; **straight-in** ~ заходження на посадку з прямої (з курсу польоту); **straight-in ILS-type** ~ заходження на посадку з прямої за приладами; **straight missed** ~ відхід на друге коло (під час заходження на посадку) з прямої; **surveillance radar** ~ заходження на посадку за оглядовим радіолокатором; **symmetric thrust** ~ заходження на посадку з симетричною тягою (*двигунів*); **teardrop** ~ заходження на посадку з відхиленням на розрахунковий кут; **timed** ~ заходження на посадку, нормоване за часом; *косм.* **two-impulse** ~ двоімпульсне зближення; **upwind** ~ заходження на посадку проти вітру; **visual** ~ візуальне заходження на посадку; **zero-defect** ~ методика (*аналізу і інтерпретації результатів і причин льотних пригод*), що не має недоліків; \diamond ~ **to land** заходження на посадку; ~ **to stall** наближення до звалювання; ~ **with flaps down** заходження на посадку з випущеними закрилками; **to** ~ **without a limit** наближатися без обмежень; **to complete** ~ завершувати заходження на посадку; **to discontinue** ~ переривати заходження на посадку; **to execute** ~ виконувати заходження на посадку; **to execute a missed** ~ йти на друге коло; **to miss** ~ відходити на друге коло; неправильно розрахувати заходження на посадку; **to serve** ~ забезпечувати заходження на посадку

approval *n* згода; санкція

approve *v* схвалювати; затверджувати

apron *n* 1) перон (*аеровокзалу*); 2) забетонований майданчик [майданчик зі штучним покриттям] перед терміналом чи ангаром; 3) фартух; 4) *військ.* маскування гармати; **hangar** ~ приангарний майданчик; **holding** ~ майданчик (на пероні аеровокзалу) для чекання посадки; **load** ~ вантажний перон; **paved** ~ перон зі штучним покриттям; *військ.* **smoke** ~ вертикальна димова завіса

aquaplaning *n* глісування; ковзання по воді; **reverted rubber** ~ глісування внаслідок перегріву гуми (*коліс*); **wheel** ~ глісування [ковзання, юз] колеса (*під час гальмування*)

arc *n* дуга; ~ **of a path** дуга траєкторії (*пльоту*); ~ **of equal bearings** дуга рівних азимутів; *військ.* ~ **of fire** сектор обстрілу

architecture *n* конструкція, структура; **advanced space travel** ~ структура перспективних космічних польотів; **space transportation** ~ конфігурація транспортної космічної системи, конфігурація ТКС

arcjet *n* 1) (електро)дуговий ракетний двигун; 2) електродугова плазмозна установка; **helium** ~ електродуговий ракетний двигун на гелієві; **MPD** ~ магнітоплазодинамічний (електро)дуговий ракетний двигун; **oxygen** ~ (електро)дуговий ракетний двигун на кисневі; **quasi-steady** ~ квазістаціонарний (електро)дуговий ракетний двигун; **space mission** ~ (електро)дуговий ракетний двигун для космічних польотів; **TPS testing** ~ (електро)дугова плазмозна установка для випробувань системи теплозахисту

area *n* 1) зона, область, район; 2) простір; площа, площа поверхні; **acceleration** ~ ділянка розгону; **active thunderstorm** ~ район активної грозової діяльності; **advisory** ~ консультативна зона (*повітряного простору*); **aerodrome approach** ~ зона підходу до аеродрому; **aerodrome graded** ~ спланована ділянка аеродрому; **aerodrome movement** ~ робоча площа аеродрому (*включає ЗПС, РД і перон*); **air** ~ повітряний простір; **aircraft movement** ~ зона руху повітряних суден (*на аеродромі*); **aircraft parking** ~ місце стоянки повітряного судна; **airflow separation** ~ зона зриву повітряного потоку; **air intake hazard** ~ небезпечна зона перед повітрозабирачем [повітрозабірником] (*двигуна*); **airport construction** ~ зона забудови аеропорту; **airport prohibited** ~ заборонена зона аеропорту; **airport service** ~ службова зона аеропорту; **air-route** ~ район повітряних трас; **airspace restricted** ~ зона повітряного простору з особливим режимом польоту; **air traffic control** ~ зона керування повітряним рухом, зона КТР; **alert** ~ зона підвищеної уваги (*під час виконання польотів*); **lighting** ~ 1) місце посадки (*на ЗПС*); 2) зона приземлення; **lighting** ~ (**on water**) зона приводнення; **annulus** ~ площа перетину кільцевого каналу; **antenna effective** ~ ефективна площа антени; **approach** ~ зона заходження на посадку; ~ **of coverage** 1) зона дії (*напр. радіозасобів*); 2) зона максимальної дальності польотів; 3) район прогнозування (*всесвітньої системи зональних прогнозів*); ~ **of coverage of the forecasts** район забезпечення прогнозами; ~ **of occurrence** район (авіаційної) пригоди; ~ **of responsibility** 1) район відповідальності (*за диспетчерське обслуговування повітряного руху*); 2) район відповідальності (*всесвітньої системи зональних прогнозів*); **auditory** ~ область слухового сприйняття; *військ.* **back** ~s тили, тилі райони; **baggage break-down** ~ зона оброблення багажу, що прибуває; **baggage claim** ~ місце отримання багажу; **baggage delivery** ~ місце видачі багажу; **bearing** ~ (аеродинамічна) несна поверхня; **boarding** ~ місце завантаження (*повітряного судна*); **break-in** ~ місце вирубування обшивки фюзеляжу (*після аварії*); **built-up** ~ забудована територія (*напр. у зоні заходження на посадку*); **burning** ~ зона горіння; **burning-surface** ~ площа поверхні горіння; **caution flight** ~ зона польотів із особливим режимом; **circling approach** ~ зона заходження на посадку по колу; **climb-out** ~ зона початкового (етапу) набирання висоти; **radio cone effect** ~ зона конусного ефекту; **congested** ~ зона інтенсивного повітряного руху; **control** ~ диспетчерський район, диспетчерська зона (*повітряного руху*); **coverage** ~ 1) *радіо* зона впевненого приймання; 2) *рлк.* зона [сектор] огляду; **cross-section(al)** ~ площа поперечного перетину; **danger** ~ небезпечна зона; *метео* **data-void** ~ район без даних спостережень; **dead** ~ мертва зона (*дії радіолокатора*); **deceleration** ~ зона гальмування (*повітряного судна у польоті*);

departure ~ зона вильоту; **design wing** ~ розрахункова площа крила; **direct transit** ~ зона прямого транзиту (*пасажирів*); **disaster** ~ район стихійного лиха; **disc** ~ обмітувана площина; **disc ~ of propeller** площина диску повітряного гвинта; **disc ~ of rotor** площина диску гвинта-носія; **drag** ~ площа (лобового) опору (*аеродинамічної поверхні*); **echoing** ~ відбивальна поверхня; *рлк* ефективна площа відбиття цілі **effective** ~ зона дії; ефективна площа (*напр. антени*); **effective braking** ~ ефективна поверхня гальмування; **effective cross-sectional** ~ корисна площа перетину; **end safety** ~ кінцева зона безпеки (ЗПС); **en-route** ~ зона маршруту; **entry** ~ зона підходу; **Eurocontrol** ~ зона Євроконтролю; **extended end safety** ~ подовжена кінцева зона безпеки (ЗПС); **fix tolerance** ~ зона допуску на контрольну точку; **fog-prone** ~ район скупчення туману; **radio fringe** ~ зона невпевненого приймання; **frontal** ~ лобова площа; **gases shear** ~ зона зрізу реактивного струменя (*двигуна*); **grass landing** ~ посадковий майданчик із трав'яним покриттям; **gross wing** ~ площа крила з підфюзеляжною частиною включно; **hard-core** ~ зона високої інтенсивності (*повітряного руху*); **hard-to-reach** ~ важкодоступний район; **holding** ~ зона чекання (*перед заходженням на посадку*); **impact** ~ район впливу на навколишнє середовище; **initial approach** ~ зона початкового етапу заходження на посадку; **intended landing** ~ намічена зона посадки; **interference-free** ~ зона (*радіозв'язку*) без перешкод; **land** ~ посадковий майданчик; місце посадки; **landing** ~ посадковий майданчик; місце посадки; 2) зона приземлення; **lifting surface** ~ 1) площа несної поверхні; 2) (аеродинамічна) несна поверхня; **lift-off** ~ зона відриву (*під час зльоту*); **loading** ~ зона [місце] завантаження (*повітряного судна*); **low air** ~ нижній повітряний простір; **low control** ~ нижній диспетчерський район; **maintenance** ~ зона технічного обслуговування; **major world area route** ~ зона головних світових авіаліній; **makeup** ~ місце комплектування (*багажу, пошти і вантажу для авіап перевезення*); **manoeuvring** ~ площа маневрування (*частина аеродрому для зльотів, посадок і пересування, за винятком перону*); **metropolitan** ~ зона міста з передмістями; **movement** ~ робоча площа аеродрому (*включає ЗПС, рульові доріжки і перон*); **radio mush** ~ зона невпевненого приймання; **noncritical** ~ безпечна (*для польотів*) зона; **nozzle exit** ~ вихідний перетин сопла; **obstructed landing** ~ зона приземлення, де є перешкоди; **oceanic control** ~ океанічний диспетчерський район; **open flow** ~ прохідний переріз (*міжлопаточного каналу турбіни*); **open-water** ~ надводний район (*польотів*); **operational** ~ зона польотів; *карт.* **overlap** ~ площа перекриття; **overrun** ~ зона викочування (*за торець ЗПС*); **overrun safety** ~ зона безпеки у випадку викочування (*за торець ЗПС*); **overwing walkway** ~ місце на крилі ПС для виконання технічного обслуговування; **parking** ~ місце стоянки (*повітряних суден*), МС; **passenger assembly** ~ місце збору пасажирів (*перед посадкою у повітряне судно*); **polar** ~ полярний район (*польотів*); **poleward** ~ приполярний район (*польотів*); **poor reception** ~ область поганого (радіо)приймання; **prepared landing** ~ підготовлений посадковий майданчик; **primary** ~ основна зона; **primary service** ~ зона впевненого прийому; **prohibited** ~ заборонена (*для польотів*) зона; **propeller disk** ~ площина, обмітувана повітряним гвинтом; *рлк* **radar** ~ ефективна площа відбиття цілі; **radar control** ~ зона дії радіолокатора; **radar service** ~ зона радіолокаційного обслуговування; **recovery** ~ район виявлення (*повітряного судна*); **regional and domestic air route** ~ район регіональних і внутрішніх авіаліній; **remote** ~ віддалений район; **reserved** ~ запасна зона (*напр. для польотів*); **restricted** ~ зона обмеження польотів; **restricted use** ~ зона обмеженого використання; **routing** ~ район маршрутування (*польотів*); **run-up** ~ майданчик для гонки двигуна; **runway end safety** ~ кінцева зона безпеки (ЗПС), КЗБ; **rural** ~ сільська місцевість; **safety** ~ зона безпеки; **search and rescue** ~ район пошуку і рятування; **secondary** ~ додаткова зона; **sensitive** ~ зона чутливості (*напр. радіоприймача*); **service** ~ 1) службова зона (*аеродрому*); 2) зона (*технічного, диспетчерського тощо*) обслуговування; 3) район обслуговування (*всесвітньої системи зональних прогнозів*); 4) зона впевненого радіоприймання; **shear** ~ зона зрізу (*реактивного струменя турбіни*); **signal** ~ сигнальний майданчик; **sparsely populated** ~ малонаселена місцевість; **speed control** ~ зона витримування (заданої) швидкості (*польоту*); **supporting** ~ несна поверхня (*крила*); **tailpipe** ~ місце розміщення вихлопних [випускних] труб; **take-off** ~ зона зльоту; **take-off flight path** ~ зона набирання висоти під час зльоту; *рлк* **target** ~ ефективна площа відбиття цілі; **temporary restricted** ~ зона тимчасового обмеження (*на здійснення польотів*); **terminal** ~ район аеродрому, зона (вузлового) аеродрому; район посадки; **terminal control** ~ вузловий диспетчерський район; **ticket check** ~ місце перевірки квитків; **touchdown** ~ місце приземлення; **training** ~ зона навчальних польотів; **transit** ~ транзитна зона; **transit passenger** ~ зона для транзитних пасажирів; **turn-around** ~ зона розвороту на зворотний курс (*на 180°*); **undershoot** ~ зона перед порогом ЗПС; **unobstructed landing** ~ зона посадки без перешкод; **upper advisory** ~ верхня консультативна зона (*повітряного простору*); **upper air** ~ верхній повітряний простір; **upper control** ~ диспетчерський район верхнього повітряного простору, верхній диспетчерський район; **upper level control** ~ верхній район керування ешелонуванням; **urban** ~ міська зона [територія]; **usable** ~ корисна площа; **usable screen** ~ корисна площа екрана; **visual manoeuvring** ~ зона візуального маневрування; **warning** ~ зона попереднього сповіщення (*екіпажів*); **wing** ~ площа крила; *косм.* **working** ~ об'єм робочого відсіку (ОС); \diamond **to leave a parking** ~ вирулювати з місця стоянки

arise v 1) з'являтися, виникати; 2) відбуватися, бути результатом

arm 1. *n* 1) важіль; ручка, рукоятка; 2) кронштейн; 3) *мн.* зброя; 4) рід військ; 2. *v* 1) зводити (*механізм*); 2) готувати (*систему*) до увімкнення [вмикання]; **aileron toggle** ~ кронштейн підвіски елерона; **combat** ~ рід військ; **control** ~ 1) важіль керування; 2) рукоятка керування; **cross** ~ траверса (*опори шасі*); **feedback** ~ важіль зворотного зв'язку; **fighting** ~ рід військ; **float** ~ важіль поплавка [поплавця] (*паливного клапана*); **paramount** ~ основний рід військ; **small** ~s стрілецька зброя; **swashplate** ~ важіль керування автоматом перекоосу

armored *a Am.* (*B.Br. armoured*) броньований (*напр. винищувач*)

armrest *n* підлокітник (*крісла для сидіння*)

arrangement *n* 1) договір, домовленість, угода; 2) узгодження; 3) монтаж; 4) розміщення; компонування; 5) пристрій; 6) класифікація; 7) *мн.* заходи; **advance** ~ *s* попередні заходи (*з забезпечення безпеки польотів*); **airlines leasing** ~ угода між авіакомпаніями про оренду повітряних суден; **antennas** ~ узгодження антен; **balanced** ~ симетричне розміщення; **brake** ~ гальмівний пристрій; **cabin interior** ~ внутрішнє компонування кабіни літака; **direct transit** ~ домовленість щодо прямого транзиту; **follower** ~ пристрій стеження; **functional** ~ функціональне узгодження (*систем*); **interchanging** ~ угода про обмін (*повітряними суднами*); **leasing** ~ домовленість про оренду (*між авіакомпаніями*); **locking** ~ стопорний пристрій; *рлк* **multiplexing** ~ пристрій ущільнення каналів; **parking** ~ розміщення (*повітряних суден*) на стоянці; паркування; **seating** ~ розміщення крісел (*у літаку*); **traffic flow** ~ узгодження обсягів повітряних перевезень; ◊ ~ **for airworthiness** угода з питань льотної придатності; **to come to an** ~ дійти згоди; **to make** ~s вживати заходів (*for – щодо*)

array 1. *n* 1) військо, збройний загін; 2) антенна решітка; 2. *v* вишиковувати війська; **aerial antenna** ~ антенна решітка; **antenna** ~ антенна решітка; система спрямованих антен; **autonomous solar** ~ автономна сонячна батарея; **clearance** ~ антенна решітка кліренса; **microphone** ~ система спрямованих мікрофонів; **space solar** ~ космічна сонячна батарея; *косм.* **TPS** ~ панель системи теплозахисту

arrester *n* 1) гальмівний [стопорний] пристрій; 2) розрядник (*напр. на крилі*); **runway** ~ гальмівний пристрій на ЗПС

arrival *n* 1) прибуття; приліт; 2) надходження; 3) *мн.* пасажирів, що прибувають; **flight** ~ прибуття рейсу; **standard instrument** ~ стандартна схема прибуття за приладами; ◊ **on one's** ~ після прибуття

arrive *v* прибувати, прилітати; ◊ **to ~ by aeroplane** прибувати літаком

arrow *n* стрілка (*приладу*); **course** ~ стрілка заданого шляхового кута

article *n* 1) стаття, параграф (*договору*); 2) річ, предмет; **dutiable** ~ предмет (*багажу*), що обкладається митом; **explosive** ~ вибухонебезпечна речовина; **restricted** ~ предмет (*багажу*), заборонений для перевезення; ◊ **to be compulsory under the A** ~ обов'язкове до виконання згідно зі статтею (*напр. Конвенції ІКАО*)

artificial *a* штучний

artillery *n* артилерія; **antiaircraft** ~ протиповітряна артилерія

ascend *v* набирати висоту; підніматися, підійматися

ascending 1. *n* процес набирання висоти; 2. *a* висхідний; що підіймається

ascent *n* 1) набирання висоти; підйом, піднімання, підняття; 2) крутість (*траєкторії польоту*); 3) *косм.* виведення на орбіту; **abort** ~ позаштатне виведення на орбіту; **direct** ~ пряме виведення на орбіту; **direct earth-to-GEO** ~ пряме виведення на геосинхронну орбіту; **dogleg** ~ виведення на орбіту за траєкторією погоні; *косм.* **HTO** ~ виведення на орбіту під час горизонтального старту; **indirect** ~ непряме виведення на орбіту; **parallel-burn** ~ виведення на орбіту з одночасним спалюванням двох видів палива; виведення на орбіту з одночасною роботою ступенів; **sprues-burn** ~ виведення на орбіту з послідовним спалюванням двох видів палива; виведення на орбіту з послідовною роботою ступенів; **steep** ~ крутий підйом; *косм.* **VTO** ~ виведення на орбіту з вертикального старту

aspect *n* аспект, підхід; **clearance** ~s види митного огляду [перегляду]; **passengers survival** ~s можливість виживання пасажирів (*після авіаційної пригоди*)

assault 1. *n* *військ.* напад, атака, штурм; 2. *v* здійснювати напад; атакувати, штурмувати; 3. *a* штурмовий

assemble *v* 1) збирати; монтувати; 2) компонувати

assembly 1. *n* 1) асамблея; 2) збирання, монтаж (*процес*); компонування; 3) пристрій, установка; зібраний агрегат чи вузол; 4) блок; конструкція; 5) пакет; 2. *a* збиральний; **abutment sleeve** ~ регульована розпірна втулка (*колеса шасі*); **accessory drive** ~ 1) коробка приводу агрегатів; 2) блок приводу агрегатів; **active docking** ~ активний стикувальний агрегат; **antenna** ~ антенний блок; **automated** ~ автоматизоване збирання; **brake** ~ гальмівний вузол [пристрій, механізм]; **brake rotor and stator** ~ пакет гальмівних дисків (*колеса шасі*); **cascade-vane** ~ блок решітки лопаток (*реверсивного пристрою*); **centrifugal flyweights** ~ відцентровий датчик регулятора обертів (*повітряного гвинта*); **combustion** ~ блок камери згорання; **cowl flap actuating** ~ блок керування стулками капота (*двигуна*); **cylinder** ~ блок циліндрів; *косм.* **docking** ~ стикувальний пристрій; стикувальний агрегат; **dumbbell** ~ несна надфюзеляжна рама кріплення двигунів; **emergency extension** ~ механізм аварійного випуску (*шасі*); **engine-mounted** ~ агрегат, установлений на двигуні; **European Air Carriers A** ~ Асамблея європейських авіаперевізників; **fin** ~

оперення ракети; **follow-up** ~ блок узгодження (*компасів*); **fuel control** ~ командно-паливний агрегат; **functional** ~ функціональний вузол; **fuselage** ~ збирання [стикування] частин фюзеляжу; **fusible plug** ~ плавкий термопоказчик (*перегріву гальмівного колеса*); **gear** ~ 1) редуктор; 2) вузол гіроскопа; **guide vane** ~ блок вхідного напрямного апарата (*двигуна*); **housing** ~ корпус (*агрегату*); **improper** ~ неякісне збирання; **laterally docking** ~ боковий стикувальний агрегат; **leading edge** ~ передня частина крила; **limit switch** ~ блок кінцевих вимикачів; **longitudinal docking** ~ поздовжній [подовжній] стикувальний агрегат; *косм.* **maneuver propulsion** ~ модуль COM; **mixture control** ~ регулятор складу (паливної) суміші, висотний коректор (*двигуна*); **module** ~ збирання модуля; **multiple aerial-camera** ~ агрегат аерофотокамер; **oil cooler actuating** ~ механізм керування маслорадіатором; **on-orbit** ~ збирання на орбіті; **orbital** ~ складання на орбіті; **partial** ~ часткове складання; **passive docking** ~ пасивний стикувальний агрегат; **radially docking** ~ радіальний стикувальний агрегат; **ram air** ~ повітрязабирач (*для наддування паливних баків від швидкісного напору*); *косм.* **reaction control** ~ модуль реактивної системи керування; **reduction gear** ~ блок редуктора (*двигуна*); **retraction/extension** ~ механізм випускання-втягування шасі; **rotor clutch** ~ муфта зчеплення двигуна з несним гвинтом (*гелікоптера*); **scanner** ~ сканувальний пристрій; **shutters** ~ блок заслінок; **sleeve** ~ розпірна втулка; **step-by-step** ~ поетапне збирання; **tail** ~ хвостове оперення літака; **tailwheel** ~ вузол хвостового колеса; **throttle valve** ~ вузол дозувальної голки (*командно-паливного агрегату*); **trailing edge** ~ хвостова частина крила; *косм.* **transformation structure** ~ збирання трансформованих конструкцій; **unitary** ~ автономний вузол; **visor** ~ забрало (*скафандра*); **wheel and yoke** ~ штурвальна колонка; **ready for** ~ готовий до збирання

assertion *n* 1) твердження; 2) установлення рівня сигналу

assess *v* оцінювати; **to assess as fit** (*to* – для) вважати придатним (напр. для експлуатації); **to** ~ **compensation** визначати розміри компенсації; **to** ~ **damage** визначати вартість збитків

assessment *n* 1) оцінювання, оцінка; 2) визначення; ~ **of accuracy** оцінювання точності чи похибки; ~ **of cost** визначення суми витрат (*авіакомпанії*); **current** ~ внесок (*напр. держави-члена ІКАО*); **distance** ~ візуальне оцінювання відстані (*у польоті*); **ecological** ~ 1) екологічна експертиза; 2) оцінювання впливу на довкілля; **environmental impact** ~ 1) екологічна експертиза; 2) оцінювання впливу на довкілля; **flying** ~ оцінювання пілотажних якостей; **medical** ~ медичний висновок; **obstacle** ~ оцінювання (висоти) перешкод (*для пролітання*); **pilot medical** ~ медичний висновок про стан здоров'я пілота; **postaccident** ~ оцінювання (ЛА) після катастрофи; **postflight** ~ післяпольотне оцінювання; **preaccident** ~ оцінювання (ЛА) до катастрофи; **preflight** ~ передпольотне оцінювання; **risk** ~ оцінка ризику (*аварії*); **technical and economic** ~ техніко-економічне обґрунтування

assets *n* *фін.* активи, фонди; **airline capital** ~ основні фонди авіакомпанії; **airline current** ~ оборотні фонди авіакомпанії; **basic production** ~ основні виробничі фонди; **company's** ~ активи компанії; **foreign** ~ іноземні активи

assignment *n* 1) розподілення; 2) виділення, присвоєння (*частот*); 3) завдання; 4) обов'язки; **altitude** ~ розподілення висот (*польотів*); призначення абсолютних висот; ~ **of duties** розподілення обов'язків (*між членами екіпажу*); ~ **of frequencies** присвоєння частот (*радіостанціям*); **bandwidth** ~ виділення [надання] смуги частот (*станціям*); **channel** ~ виділення каналу (*для зв'язку*); **frequency** ~ присвоєння частот (*радіостанціям*)

association *n* 1) об'єднання; 2) асоціація; **aerospace industries** ~ Асоціація аерокосмічної промисловості **A~ of European Airlines** Асоціація європейських авіакомпаній; **A~ of South Pacific Airlines** Асоціація авіакомпаній південної частини Тихого океану; **African Airlines A~** Асоціація африканських авіакомпаній; **Air Charter Carriers A~** Асоціація чартерних авіаперевізників; **Air Line Pilots' A~** Асоціація пілотів цивільної авіації; **Air Transport A~** Асоціація повітряного транспорту (*США*); **International Air Carrier A~** Міжнародна асоціація авіаперевізників; **International Air Transport A~** Міжнародна асоціація повітряного транспорту, IATA; **National Air Carrier A~** Національна асоціація авіаперевізників (*США*); **scientific production** ~ науково-виробниче об'єднання

assumption *n* 1) приймання; 2) припущення; ~ **of control message** приймання (*екіпажем*) диспетчерських вказівок

assurance *n* 1) забезпечення; 2) гарантія, страхування; **aircraft separation** ~ забезпечення ешелонування польотів повітряних суден; **flight** ~ гарантія польоту; **quality and reliability** ~ забезпечення якості та надійності

assy (*скор. assembly*) *n* 1) складання; монтаж; 2) вузол; 3) компонування; **cone** ~ зібраний кок (*гвинта*); **rest** ~ вузол упору

asteroid *n* *астр.* астероїд; мала планета

astro *a* *Ам.* космічний

astro- у складних словах має значення зоряний, космічний, астрономічний

astroasthenia *n* астроастенія (*втомлення космонавтів у результаті тривалого польоту*)

astroaz *n* *астр.* астрономічний азимут

astroballistics *n* астробалістика
astrobiology *n* *косм.* астробіологія
astrobionics *n* астробіоніка
astrobotany *n* астроботаніка
astrocamera *n* астро(фото)камера
astrochemistry *n* *косм.* астрохімія, космохімія
astrochronology *n* *астр.* визначення віку зірок чи галактик
astrocompass *n* астрокомпас; **remote-indicating** ~ дистанційний астрокомпас
astrodome *n* астрокупол (*фюзеляжу*)
astrodynamics *n* астродинаміка
astroelectronics *n* астроелектроніка
astrofix *n* визначення місцеположення ПС за зірками
astrogate *v* *рідк.* пілотувати космічний корабель, керувати космічним кораблем
astrohatch *n* астроліук (*люк чи прозорий ковпак у верхній частині літака для астрономічних спостережень*)
astronaut *n* космонавт, льотчик–космонавт; *Ам.* астронавт; **backup crew** ~ космонавт дублюючого екіпажу; **civilian** ~ цивільний космонавт; **commander** ~ космонавт–командир космічного корабля; **drifting** ~ космонавт, який дрейфує; *косм.* **EVA** ~ космонавт, який здійснює вихід у відкритий космос; **female** ~ жінка–космонавт; **free-flying** ~ космонавт в автономному польоті; *косм.* **MMU-attached** ~ космонавт, пристикований до УПК; *косм.* **MMU-equipped** ~ космонавт з УПК; **prime crew** ~ космонавт основного екіпажу; **rescued** ~ космонавт, якого рятують; **shuttle** ~ космонавт БТКК; **space-suited** ~ космонавт у скафандрі; **tethered** ~ космонавт з прив'язним фалом; **untethered** ~ космонавт без прив'язного фала; **woman** ~ жінка–космонавт
astronautics *n* астронавтика, космонавтика; *рідк.* зореплавання
astronavigation *n* астронавігація
astronomic *a* астрономічний
astronomical *a* астрономічний
astronomy *n* астрономія; **aviation** ~ авіаційна астрономія; **ballon-based** ~ аеростатна астрономія; **endoatmospheric** ~ атмосферна астрономія; **exoatmospheric** ~ позаатмосферна астрономія; **extraterrestrial** ~ космічна астрономія; *топогр.* **geodetic** ~ геодезична астрономія; **infrared** ~ інфрачервона [ІЧ–] астрономія; **nonterrestrial** ~ космічна астрономія; **radar** ~ радарна астрономія, радіоастрономія; **satellite** ~ супутникова астрономія; **space radar** ~ космічна радіоастрономія; **space station-based** ~ астрономія з використанням орбітальних станцій; **ultraviolet** ~ ультрафіолетова [УФ–] астрономія
astroorientation *n* астроорієнтація
astrophotocamera *n* астрофотокамера
astrophotograph *n* астрофотографічний знімок
astrophotography *n* 1) астрономічна фотографія, астрофотографія; 2) астрофотозйомка
astrophotometer *n* *косм.* астрофотометр (*прилад для вимірювання інтенсивності світла зірок*)
astrophysical *a* астрофізичний
astrophysicist *n* астрофізик
astrophysics *n* астрофізика
astro-shot *n* *косм.* астроорієнтація
astro-sight *n* *косм.* астроорієнтація
astrotracker *n* астропеленгатор
athodyd *n* (безкомпресорний) прямотруминний повітряно–реактивний двигун, ППРД
atlas *n* атлас; **star** ~ зоряний атлас
atmosphere *n* атмосфера, газове середовище; **aggressive** ~ корозійна [агресивна] атмосфера; *косм.* **artificial** ~ мікроатмосфера; **damp** ~ волога атмосфера; **dense** ~ густа атмосфера; **dry** ~ густа атмосфера; **Earth's** ~ атмосфера Землі; **explosive** ~ вибухонебезпечна атмосфера; **flammable** ~ займиста атмосфера; **global** ~ планетарна атмосфера; **hazardous** ~ небезпечна атмосфера; **ICAO standard** ~ стандартна атмосфера ІКАО; **inert** ~ інертна атмосфера; **international standard** ~ міжнародна стандартна атмосфера, МСА; **ionic** ~ іонна атмосфера; **irrespirable** ~ атмосфера, непридатна для дихання; **lower** ~ нижні шари атмосфери; **marine** ~ атмосфера над морем; **middle** ~ середні шари атмосфери; **neutral** ~ нейтральна атмосфера, нейтральне газове середовище; **overcloud** ~ надхмарна атмосфера; **oxidizing** ~ окисна [окислювальна] атмосфера, окиснювальне газове середовище; **rarefied** ~ розріджена атмосфера; **standard** ~ 1) стандартна атмосфера; 2) фізична атмосфера; **stellar** ~ зоряна атмосфера; **tenuous** ~ розріджена атмосфера; **terrestrial** ~ земна атмосфера; **turbulent** ~ турбулентна атмосфера; **upper** ~ верхні шари атмосфери; **uppermost** ~ термосфера; **to disturb** ~ збурювати атмосферу; **to enter** ~ входити в атмосферу; **to pass to** ~ входити в атмосферу; **to pollute** ~ забруднювати атмосферу; **to sound** ~ зондувати атмосферу
atmospherics *n* *radio* атмосферні (радіо)перешкоди

atomization *n* розпилення; пульверизація; **fuel** ~ розпилення палива

atomize *v* розпилювати (*рідину*)

atomizer *n* розпилювач, форсунка; **airstream** ~ повітряна форсунка; **fuel** ~ паливна форсунка

attach *v* 1) відбортовувати; установлювати, закріплювати; прикріплювати [прикріпляти]; 2) (при)стикувати; 3) *юр.* накладати арешт (*напр. на майно*); \diamond **to ~ fixedly** закріплювати нерухомо; **to ~ the property** накладати арешт на майно

attachment *n* 1) відсортовування; (за)кріплення; 2) стикування; 3) пристрій; 4) *юр.* накладання арешту (*напр. на майно*); *косм.* **belly-to-belly** ~ стикування підфюзеляжних поверхонь (*двоступеневого БПКА*); **dovetail blade** ~ замок типу «ластівчин хвіст» лопатки (*двигуна*); **engine mounting** ~ вузол кріплення двигуна; **fire-tree blade** ~ замок ялинкового типу лопатки (*двигуна*); **groove-type blade** ~ замок пазового типу лопатки (*двигуна*); **guide vane** ~ замок кріплення напрямної лопатки (*двигуна*); *косм.* **interface** ~ 1) стикувальний вузол; 2) перехідний відсік, ПХВ; **lifting** ~ піднімальний пристрій; **piggyback** ~ кріплення БПКА з розміщенням ОС на фюзеляжі літака-розгінника; **pin-type blade** ~ замок шрифтового типу лопатки (*двигуна*); **splice** ~ стикова гребінка; **tie-down** ~ пристрій для кріплення вантажу (*до підлоги кабіни ПС*); **visual** ~ візуальний пристрій; **wing-to-fuselage** ~ вузол кріплення крила до фюзеляжу

attack 1. *n* 1) *військ.* атака, наступ; 2) руйнування, корозія; 2. *v* 1) атакувати, нападати, штурмувати; 2) руйнувати, роз'їдати; **air** ~ повітряна атака; *військ.* **bombing** ~ бомбовий удар; **electronic** ~ активне радіоелектронне заглушення; **environmental** ~ вплив довкілля; **kamikaze** ~ наліт пілотів-смертників [камікадзе]; **pre-emptive** ~ випереджувальний напад; **torpedo** ~ торпедна атака

attacker *n* 1) нападник; 2) винищувач

attain *v* досягати, досягти

attempt 1. *n* спроба; 2. *v* 1) намагатися, робити спробу; намагатися знищити; **deliberate** ~ умисний замах; *косм.* **docking** ~ спроба стикування (з КА); \diamond **to ~ on smb.'s life** вчинити замах на чиєсь життя

attendant *n* обслуговуючий персонал; **cabin** ~ бортпровідник; **flight** ~ бортпровідник

attention *n* увага; \diamond **A~!** Струнок!; **to divert ~ from operation** відволікати увагу від керування (*повітряним судном*)

attenuation *n* 1) ослаблення; 2) затухання, коефіцієнт затухання; **atmospheric** ~ 1) ослаблення (видимості) в атмосфері; 2) затухання (*радіохвиль*) в атмосфері; **down-path** ~ затухання (*радіохвиль*) на трасі ШСЗ–Земля; **echo** ~ ослаблення відбитого сигналу; **free-space** ~ затухання (*радіохвиль*) у вільному просторі; **ground** ~ затухання (звуку) біля поверхні Землі; **noise** ~ затухання шуму; **radar** ~ радіолокаційне затухання; **rain** ~ затухання (*радіохвиль*) у дощі; **shadow** ~ затухання (*радіохвиль*) з огляду на сферичність Землі; **shock-wave** ~ затухання [ослаблення] хвилі; **sound** ~ затухання звуку; **space** ~ затухання (*радіохвиль*) у вільному просторі; **spherical-earth** ~ затухання (*радіохвиль*) з огляду на сферичність Землі; **wave** ~ затухання [ослаблення] хвилі

attenuator *n* 1) редуктор тиску; 2) глушник [відбивач] шуму; 3) зв'язок атенюатор (*антени*)

attitude *n* просторове положення (ЛА), кутове положення (ЛА); орієнтація (ЛА); **docking** ~ просторове положення під час стикування; **flare** ~ положення під час вирівнювання (*перед посадкою*); **high nose-up** ~ положення з високо піднятою носовою частиною ПС (*на ділянці вирівнювання*); **level** ~ горизонтальне положення; **pitch** ~ положення щодо тангажа; **pitch ~ at touchdown** посадковий кут; **steering** ~ керованість

audiometry *n* аудіометрія; **speech** ~ мовна аудіометрія

augment *v* збільшувати; форсувати (*напр. тягу*)

augmentation *n* 1) збільшення, приріст; 2) форсування, форсаж; **power** ~ форсування потужності; **thrust** ~ форсування тяги

augmenter (*тж. augmentor*) *n* 1) форсажна камера; 2) радіолокаційний відповідач на частоті запиту; **thrust** ~ форсажна камера для збільшення тяги

authority *n* 1) *часто мн.* повноважний орган; орган влади; влада; 2) повноваження; **aerodrome** ~ адміністрація аеродрому; **airworthiness** ~ орган контролю льотної придатності; **appropriate** ~ відповідний повноважний орган; **appropriate ATS** ~ відповідний повноважний орган ОПП; **aviation** ~ авіаційна адміністрація; **aviation security** ~ орган забезпечення безпеки на повітряному транспорті; **British Airport A~** Управління британських аеропортів; **certificating** ~ орган з видачі свідоцтв; **certification ~ies** керівники ФАА, які відповідають за сертифікацію; **Civil Aviation A~** Управління цивільної авіації (*Велика Британія*); **civil aviation** ~ орган цивільної авіації; **civilian** ~ цивільна влада; **common mark registering** ~ повноважний орган з реєстрації загальних знаків; **customs** ~ орган митного контролю; **environmental ~ies** органи охорони довкілля; **investigating** ~ інспекція з розслідування (*авіаційних пригод*); **issuing** ~ орган з видавання посвідчень (*напр. про льотну придатність*); **Joint Aviation A~** Об'єднана авіаційна влада (*Нідерланди*); **licensing** ~ повноважний орган з видавання свідоцтв; **meteorological** ~ метеорологічна служба; **military** ~ військова влада; **occupation** ~ окупаційна влада; **public ~ies** повноважні державні органи; **regulatory** ~ регламентуючий орган; \diamond **to act as pilot** допуск до роботи як пілота; **under the** ~ на підставі (*повноважень*)

auto- авто-, само-

autoacceleration *n* самовільне [самочинне] прискорення (*повітряного судна у польоті*)

autoacquisition *n* 1) автоматичне настроювання, автонастроювання; 2) автоматичне захоплення і супроводження цілі; 3) автоматичне збирання (*даних*)

autoapproach *n* автоматичне заходження на посадку

autobarotropy *n* *метео* автобаротропія

autofeather *v* автоматично флюгерувати

autofeathering *n* автоматичне флюгерування (*повітряного гвинта*); автофлюгер; **drag-actuated** ~ автоматичне флюгерування за зворотною тягою; **overspeed-actuated** ~ автоматичне флюгерування за граничними обертами; **positive torque drop** ~ автоматичне флюгерування у разі падіння крутного моменту

autoflare *n* автоматичне вирівнювання (*ПС перед посадкою*)

autogiro *n* автожир

autogyro *n* автожир

autoignition *n* 1) самозаймання; 2) автоматичне запалювання

auto-land *n* автоматична посадка; **autopilot** ~ посадка за допомогою автопілота

automatic *a* автоматичний

automation *n* автоматизація; **air traffic control** ~ автоматизація керування повітряним рухом

autonavigation *n* автонавігація

autonavigator *n* автоштурман, автоматичний навігаційний пристрій; аеронавігаційний автомат

autonomic *a* автономний

autonomous *a* автономний, самостійний, самокерований

autopilot *n* автопілот (*пристрій для забезпечення автоматизованого літаководіння*); **integrated** ~ комплексний автопілот; **nonintegrated** ~ автономний автопілот; **proportional** ~ статичний автопілот; **proportional-integral** ~ ізодромний автопілот; **rate-feedback** ~ астатичний автопілот; **retrofitted** ~ модернізований автопілот; ◇ “~ **out!**” «вимкнути автопілот!» (*команда у польоті*); **to center the** ~ центрувати автопілот; **to disengage** ~ вимикати автопілот; **to engage** ~ вмикати автопілот; **to fly on** ~ літати на автопілоті; **to fly under** ~ пілотувати за допомогою автопілота; **to fly by** ~ летіти на автопілоті; **to monitor** ~ контролювати автопілот; **to overpower** ~ пересилювати [вимикати] автопілот; **to override the** ~ пересилювати [вимикати] автопілот (*долати зусилля рульових машинок*); **to switch to** ~ переходити на керування за допомогою автопілота

autopilot-induced *a* що створюється автопілотом

autorotate *v* авторотувати

autorotation *n* авторотація, саморотація, самовільне [самочинне] обертання

autostabilizer *n* 1) автомат стійкості; 2) автоматично керований стабілізатор; **pitch** ~ автомат стійкості за тангажем

autothrottle *n* автомат тяги

auxiliary *a* допоміжний

auxiliaries *мн. n* 1) оснастка, оснащення; 2) допоміжні пристрої, допоміжні агрегати; 3) допоміжні служби; *військ.* союзні війська

availability *n* готовність, доступність; працездатність; **facility** ~ коефіцієнт готовності обладнання; **fuel** ~ запас палива; **local** ~ придатність для польотів на місцевих повітряних лініях; **operating** ~ експлуатаційна готовність; **operational** ~ експлуатаційна готовність

averaging *n* усереднення; **flight data** ~ усереднення польотних даних

avert *v* запобігти (*небезпеці*), відвернути (*небезпеку*); ◇ **to** ~ **stall** запобігти звалюванню; **to avert** ~ запобігти небезпеці, відвернути небезпеку

avgas *n* *енерг.* авіабензин

aviagraph *n* механічний обчислювач трикутника швидкостей

aviate *v* 1) літати (*на будь-якому літальному апараті*); 2) пілотувати, керувати (*будь-яким літальним апаратом*)

aviation 1. *n* 1) авіація; 2) проектування, конструювання та виробництво літаків; 2. *a* авіаційний; 3. *a* авіа-; **agricultural** ~ сільськогосподарська авіація; **auxiliary** ~ допоміжна авіація; **civil** ~ цивільна авіація; **commercial** ~ комерційна авіація; **general** ~ авіація загального призначення; **international civil** ~ міжнародна цивільна авіація; **international general** ~ міжнародна авіація загального призначення; **transport** ~ транспортна авіація

aviator *n* авіатор, льотчик, пілот

aviette *n* авіетка (*застаріла назва легкого одномісного літака з малопотужним двигуном*)

avigation *n* літаководіння

avigraph *n* курсограф

avionics *n* 1) авіоніка, авіаційна електроніка; 2) авіаційна радіоелектроніка, авіаційне електронне обладнання;

airborne ~ бортове (радіо)електронне обладнання; **aircraft** ~ бортове (радіо)електронне обладнання; **extensive** ~ розширений комплект бортового радіоелектронного обладнання; додаткове радіоелектронне обладнання; **ground proximity warning system (GPWS)** ~ пілотажно-навігаційне обладнання, що має систему попередження про небезпечне зближення з Землею; *військ.* **mission** ~ спеціалізоване радіоелектронне обладнання для виконання конкретного бойового завдання

avoid *v* 1) уникати, остерігатися; 2) анулювати, відміняти, визнавати недійсним; \diamond *військ.* **to** ~ **action** уникати бою; **to** ~ **collision** запобігти зіткненню

avoidance *n* уникнення, ухилення; ~ **of collisions** попередження зіткнень (*повітряних суден*); ~ **of hazardous conditions** попередження небезпечних умов (*польоту*); **obstacle** ~ обліт перешкод; **tax** ~ ухилення від сплати податків; **terrain** ~ уникнення зіткнень із наземними перешкодами

award **1.** *n* нагорода; **2.** *v* нагороджувати; **space** ~ замовлення на постачання космічної техніки

awareness *n* проінформованість

away *adv* *позначає* 1) рух, віддалення; 2) зменшення, зникнення; \diamond **to run** ~ утікати

axe *n* сокира; **emergency** ~ аварійна сокира (*для вирубування обшивки літака*)

axial *a* осьовий; у напрямку осі

axis (*мн.* *axes*) *n* 1) вісь, осьова лінія; 2) вал, шпindel; **aircraft** ~ вісь симетрії повітряного судна; **antenna** ~ вісь антени; ~ **of bank** поздовжня [подовжня] вісь; ~ **of precession** вісь процесії (*гіроскопа*); ~ **of roll** поздовжня [подовжня] вісь; ~ **of rotation** вісь обертання; ~ **of yaw** 1) вертикальна вісь; 2) вісь рискання; **deflection** ~ вісь відхилення; **docking** ~ вісь стикування; **gimbal** ~ вісь обертання рамки (*гіроскопа*); **hinge** ~ вісь шарніра; **imaginary** ~ уявна вісь; **lift** ~ вісь піднімальної сили; **longitudinal** ~ поздовжня [подовжня] вісь; **pitch** ~ 1) вісь тангажа; 2) поперечна вісь; **solid** ~ просторові координати; **spin** ~ вісь обертання; **thrust** ~ вісь тяги; **wing-fold** ~ вісь складання крила (*змінюваної стрілоподібності*); **yaw** ~ 1) вісь рискання [никання]; 2) вертикальна вісь

axisymmetric *a* вісесиметричний

axle *n* вал; вісь, шпindel; **radial** ~ радіальна вісь

azimuth **1.** *n* азимут; курсовий кут, полярний кут; **2.** *a* азимутальний; **approach** ~ азимут заходження на посадку; **astronomical** ~ справжній (астрономічний) азимут; **back** ~ зворотний азимут; **forward** ~ прямий азимут; **front** ~ передній азимут; **geodetic** ~ геодезичний азимут; **geographical** ~ географічний азимут; **magnetic** ~ магнітний азимут; **missed approach** ~ азимут відходу на друге коло; **reference** ~ початковий азимут; опорний азимут; **stable platform** ~ азимутальний кут гіроплатформи; **star** ~ азимут небесного світила; **surveying** ~ геодезичний азимут; **true** ~ справжній азимут; \diamond **in** ~ по азимуту, у горизонтальній площині; **to derive** ~ обчислювати азимут; **to find** ~ обчислювати азимут; **to observe** ~ визначати азимут; **to take** ~ визначати азимут

B, b

back **1.** *n* 1) задня частина, задня сторона; 2) спина; спинка (*крісла*); 3) спинка (*лопати*); корито (*лопатки*); 4) скидання, відведення (*напр. робочої рідини*); **2.** *v* 1) підтримувати, фінансувати, субсидіювати; 2) скидати, відводити; 3) рухатися у зворотному напрямку; **3.** *a* 1) задній; 2) зворотний (*рух*); 3) *військ.* тиловий; **4.** *adv* назад; **folding** ~ відкидна спинка; **fuel bypass** ~ скидання палива (*на вході в насос*); **reclining** ~ відкидна спинка; **seat** ~ спинка сидіння; **throwing** ~ відкидування назад; \diamond **at/in the** ~ (**of**) позаду (*чогось*); **to** ~ **off** 1) відгвинчувати; послаблювати; 2) знижуватися (*про потужність*); 3) спадати (*про характеристику*); **to** ~ **up** 1) дублювати; *комп.* копіювати; 2) *радіо* резервувати (*напр. канал радіозв'язку*); 3) давати задній хід

backfire *n* 1) зворотний спалах (*у циліндрі двигуна*); 2) спалах (*у карбюраторі*); 3) зворотний вихлоп; 4) зворотне випромінювання (*антени*)

backflow *n* зворотний потік, протитечія

background *n* 1) фон; 2) засвічення (*екрана індикатора*); **acoustic** ~ акустичний фон; **clutter** ~ фон від відбиття, яке заважає; **cosmic** ~ фон космічного випромінювання; **cosmological** ~ фонове випромінювання космологічного походження; **daytime sky** ~ фон денного неба; **gamma** ~ гамма-фон; **nighttime sky** ~ фон нічного неба; **noise** ~ шумовий фон; **radiation** ~ фон випромінювання; **radioactivity** ~ радіоактивний фон; **sky** ~ фон неба; **target** ~ засвічення від цілі

backhaul *n* 1) зворотний транзит, зворотний вантаж; 2) зворотний рейс; 3) перевезення в одному напрямку, включаючи ділянку маршруту в зворотному напрямку

backing *n* 1) допомога, підтримка; 2) обертання проти годинникової стрілки; 3) задній хід

backlash *n* 1) люфт; запас; проміжок, зазор; 2) ковзання гвинта; 3) мертвий [вільний] хід; \diamond **to take up the** ~ усувати люфт

backpressure *n* протитиск, протитиснення

backrest *n* спинка (*сидіння*)

backscatter *n* загоризонтна РЛС зворотного розсіювання

backswept *a* стрілоподібний, із прямою стрілоподібністю

backtrace 1. *n* слід; 2. *v* відстежувати

backtracing *n* зворотне простежування

backtrack *v* 1) повертатися; летіти зворотним курсом; 2) змінювати позицію, змінювати курс

backtracking *n* повернення

backup *n* 1) дублювання; *radio* резервування (напр. каналу зв'язку); 2) *косм.* космонавт-дублер; 3) *косм.* ракета-дублер; 2. *a* запасний, резервний

backward *a* назад, у зворотному напрямку

backwash *n* супутний струмінь [слід]; збурений потік (повітря за літаком)

baffle 1. *n* 1) турбулізатор потоку; 2) дефлектор, відбивач; 3) екран; шит; глушник; 2. *v* 1) відбивати; відводити (потік, струмінь); 2) глушити; **acoustic** ~ акустичний екран; **engine** ~ дефлектор двигуна; **sound** ~ акустичний екран; **stabilizing** ~ стабілізатор полум'я

bag *n* 1) сумка, валіза; багаж; 2) м'який резервуар, балон; **balloon gas** ~ оболонка аеростата; **deployment** ~ камера, чохол (для упакування тканини парашута); **diplomatic** ~ дипломатичний багаж; **heavy-duty** ~ міцний мішок для важких вантажів; **lifting** ~ пневматичний підйомник (ПС); **parachute** ~ парашутна сумка; **questionable** ~ валіза, що викликає підозри (напр. у співробітників служби безпеки аеропорту); **sickness** ~ гігієнічний пакет (для пасажирів у польоті); \diamond **to** ~ **an aircraft** збивати літак; **to check one's** ~ перевіряти валізи

baggage *n* багаж, ручна поклажа; **accompanied** ~ 1) супроводжуваний багаж; 2) багаж, який мандрівник має з собою; **bulky** ~ громіздкий багаж; **cabin** ~ ручна поклажа; **carry-on** ~ ручна поклажа; **checked** ~ зареєстрований багаж; **checked-in** ~ зареєстрований багаж; **cumbersome** ~ громіздкий багаж; **diplomatic** ~ дипломатичний багаж; **excess** ~ платний багаж; багаж понад (установлену) норму перевезення; **fragile** ~ крихкий [ламкий] багаж; **free** ~ норма багажу для безплатного провезення; **hand** ~ ручна поклажа; **left** ~ незапитаний багаж; **mishandled** ~ засланий багаж; **missed** ~ втрачений багаж; **registered** ~ зареєстрований багаж; **unaccompanied** ~ несупровідний багаж; **unchecked** ~ незареєстрований багаж; **unclaimed** ~ незапитаний багаж; \diamond **to check** ~ перевірити багаж; **to claim one's** ~ декларувати багаж; **to deliver the** ~ доставляти багаж; **to handle the** ~ обслуговувати багаж; **to park in the** ~ здавати у багаж

bail *v* 1) залишати повітряне судно; стрибати з парашутом; 2) катапультиватися; \diamond **to** ~ **out** стрибати з парашутом

bailer *n* парашутист

balance 1. *n* 1) баланс, рівновага; 2) балансування; центрування; компенсація; 3) вага, терези; 4) компенсатор; 5) баласт; 2. *v* 1) балансувати; урівноважувати; 2) центрувати; компенсувати; 3) зважувати; **aerodynamic** ~ 1) аеродинамічне балансування; 2) аеродинамічні терези; ~ **of nature** екологічна [природна] рівновага; **control surface** ~ балансування поверхні керування; **dynamic** ~ динамічна рівновага; **horn** ~ 1) рогова [аеродинамічна] компенсація (рулів ПС); 2) компенсатор рупорної антени; **mass** ~ вагове балансування; **plane** ~ центрування [балансування] літака; **propeller** ~ балансування повітряного гвинта; **reactive power** ~ баланс реактивної потужності; **reactivity** ~ баланс реактивності; **sealed internal** ~ внутрішня аеродинамічна компенсація (рулів ПС); **static** ~ 1) статична рівновага; 2) статичне балансування; **weight** ~ вагове центрування (ПС); **wind tunnel** ~ аеродинамічні ваги; ваги аеродинамічної труби

balancer *n* балансир; стабілізатор; **rotor** ~ балансир несного гвинта (гелікоптера)

balancing *n* балансування, урівноважування

ball *n* куля, кулька; **bank indicator** ~ кулька покажчика крену; **slip indicator** ~ кулька покажчика ковзання

ballast *n* баласт

ballistics *a* балістичний

ballistics *n* балістика; **re-entry** ~ балістика входження в атмосферу

balloon 1. *n* 1) повітряна куля, куля-зонд; 2) (некерований) аеростат; 2. *v* підніматися або летіти на повітряній кулі; **air** ~ аеростат; **automated** ~ автоматичний аеростат; **ballonnet** ~ балонетний аеростат; **barrage** ~ аеростат загородження; **captive** ~ прив'язний аеростат; **carnival** ~ святкова повітряна кулька; **carrier** ~ куля-зонд-носії; балон-носії; **constant-level** ~ урівноважена [дрейфуюча] куля-зонд; **dirigible** ~ керований аеростат; **drifting** ~ урівноважена [дрейфуюча] куля-зонд; **fixed** ~ прив'язний аеростат; **float** ~ плаваючий аеростатний зонд; **free** ~ некерований аеростат; вільний аеростат; **high-altitude** ~ висотний аеростат; **horizontally floating** ~ урівноважена [дрейфуюча] куля-зонд; **kite** ~ змійковий аеростат; **lic logging** ~ трельовальний аеростат; **no-lift** ~ урівноважена [дрейфуюча] куля-зонд; **observation** ~ аеростат для спостережень; **pilot** ~ 1) пілотований аеростат; 2) куля-пілот; **reference-level** ~ куля-зонд, що дрейфує на (заданому) опорному рівні; **sounding** ~ (акустична) куля-зонд; **stratosphere** ~ стратостат; **substratospheric** ~ субстратостат; **superpressure** ~ куля-зонд надтиску; **tethered** ~ прив'язний аеростат; **unmanned** ~ безпілотний аеростат; **unmanned free** ~ безпілотний некерований аеростат; **weather** ~ метеозонд; **zero-buoyancy** ~ трансзонд, урівноважена [дрейфуюча] куля-зонд; \diamond ~ **ascends** повітряна куля набирає висоту; ~ **descends** повітряна куля спускається; **to anchor** ~ прив'язувати аеростат; **to inflate** ~ наповнювати аеростат; **to launch** ~ запускати аеростат

balloon-basket *n* гондола (*аеростата*)

balloon-borne *a* 1) що підіймається на аеростаті; 2) що підіймається на кулях-зондах; 3) зондовий

balloon-car *n* гондола (*аеростата*)

ballooning *n* 1) політ на повітряній кулі *чи* аеростаті; 2) короткочасне підлітання (*повітряного судна перед торканням ЗПС*)

balloonist *n* повітроплавець, аеронавт

band *n* діапазон (*частот*); смуга (*частот*); **allocated frequency** ~ виділений діапазон частот; **frequency** ~ діапазон частот; **guard** ~ захисна смуга; **pass** ~ смуга пропускання; *зв'язок* **rejection** ~ смуга заглушування

bandwidth *n* смуга частот; ширина смуги пропускання; **antenna** ~ діапазон робочих частот антени; **effective acceptance** ~ ширина смуги частот ефективного приймання; **recognition** ~ ширина смуги частот розпізнавання

bang *n* 1) *радіо* тріск, шум (*у приймачі*); 2) зондувальний імпульс; 3) гучний удар; раптовий шум, вибух; вибухоподібний звук; **powerful** ~ потужний вибухоподібний звук

bank 1. *n* 1) крен (*що навмисно виконується пілотом під час виконання віражу*); 2) віраж; 3) розворот; 2. *v* 1) закладати віраж; виконувати крен; 2) утворювати хмари (*також bank up*); **fog** ~ пасмо туману; \diamond **to** ~ **on** покладатися (*на когось, на щось*)

banking *n* віраж, крен

bar *n* 1) *фіз.* бар (*одиниця атмосферного чи акустичного тиску, дорівнює 105 Па*); 2) смуга; 3) балка; стрижень; **rudder** ~ важіль ножного керування; **stop** ~ вогні лінії «стоп»; **tie** ~ поперечка; з'єднувальний брус; **tow** ~ буксирувальне водило; **wing** ~ фланговий горизонт

barrette *n* лінійний вогонь; ~ **of lights** лінійний вогонь; **side row** ~ лінійний вогонь бічного ряду

barrier *n* перешкода, бар'єр; **radar** ~ дальність дії РЛС; **sound** ~ звуковий бар'єр

barometer *n* барометр; **altimetric** ~ барометр-висотомір; **altitude** ~ барометр-висотомір; **aneroid** ~ барометр-анероїд; **digital** ~ цифровий барометр, барометр з цифровою індикацією

barometric *a* барометричний

barometrical *a* барометричний

barotrauma *n* баротравма

barrel *n* барель (*одиниця вимірювання об'єму*)

barrier *n* бар'єр, перешкода; **language** ~ мовний бар'єр; **radar** ~ дальність дії РЛС

base 1. *n* база; основа; 2) (авіа)база, 3) керуючий електрод (*транзистора*); 2. *v* базувати(ся), розміщувати війська; **air** ~ 1) авіабаза; 2) (наземна) база для обслуговування польотів; **aircraft maintenance** ~ авіаційно-технічна база, АТБ; **aircraft repair** ~ база авіаремонтна; **aircraft wheel** ~ база шасі повітряного судна; **cloud** ~ нижня межа хмар; **compass** ~ девіаційний майданчик; **data** ~ база даних; **overhaul** ~ ремонтна база; **repair** ~ (авіа)ремонтне підприємство, (авіа)ремонтна база; **wheel** ~ база шасі

basing *n* базування

basket *n* 1) кошик; 2) гондола (*аеростата*); **rescue** ~ рятувальний кошик

batch *n* серія, партія; **aircraft** ~ серія повітряних суден; **pilot** ~ пробна партія виробів

battery *n* 1) акумулятор; (акумуляторна) батарея; 2) *військ.* батарея; **aircraft storage** ~ бортова акумуляторна батарея; **aircraft-type** ~ батарея літака; **solar** ~ сонячна батарея, батарея сонячних елементів; **photovoltaic** ~ електрохімічна батарея, що заряджається від фотоелектричної станції

baud *n* *зв'язок* бод (*одиниця швидкості передавання інформації*)

bay *n* 1) бухта; 2) відсік (*літака, ракети*); **airstairs** ~ ніша для трапу; **baggage** ~ багажний відсік; **bomb** ~ бомбовий відсік; **cargo** ~ вантажний відсік; **engine** ~ моторний відсік; **holding** ~ майданчик для чекання

bazooka *n* базука, реактивний протитанковий гранатомет

beacon 1. *n* 1) маяк; сигнальний вогонь; 2) радіомаяк; 3) запитувач (*системи з активною відповіддю*); 2. *v* освітлювати сигнальними вогнями; **aerodrome** ~ аеродромний маяк; **aerodrome hazard** ~ аеродромний загороджувальний (світловий) маяк; **aeronautical** ~ аеронавігаційний маяк; **airborne** ~ бортовий радіомаяк; **aircraft emergency locator** ~ бортовий аварійний привідний радіомаяк; **airport** ~ аеродромний маяк; **airport rotating** ~ аеродромний обертювий маяк; **airway** ~ 1) лінійний маяк; 2) шляховий аеронавігаційний радіомаяк; **anticollision flash** ~ проблісковий маяк для попередження зіткнення повітряних суден; **approach light** ~ світловий маяк для заходження на посадку; **blind approach** ~ радіомаяк системи інструментальної посадки; **crash-locator** ~ бортовий аварійний радіомаяк; **directive radio** ~ спрямований радіомаяк; **emergency radio** ~ аварійний радіомаяк; **fan marker** ~ віяловий маркерний радіомаяк; **glide-path** ~ глісадний радіомаяк; **glide-slope** ~ глісадний радіомаяк (*задає потрібну висоту над ЗПС*); **ground-based** ~ наземний радіомаяк; **hazard** ~ загороджувальний світломаяк; **homing** ~ привідний радіомаяк; **identification** ~ розпізнавальний маяк; **landing** ~ посадковий радіомаяк; **marker** ~ маркерний радіомаяк; **navigation** ~ навігаційний радіомаяк; **non(-)directional radio** ~ всеспрямований радіомаяк; привідна радіостанція; **omnidirectional radio** ~ всеспрямований радіомаяк; **on-course** ~ курсовий радіомаяк; **parachute** ~ парашутний радіомаяк; **portable** ~ переносний [портативний] радіомаяк:

pulsed laser ~ імпульсний лазерний маяк; **radar approach** ~ посадковий радіолокаційний маяк; **radar** ~ радіолокаційний маяк; **radar homing** ~ привідний радіолокаційний маяк; **radio** ~ радіомаяк; **radio-range** ~ курсовий радіомаяк; **responder** ~ радіомаяк-відповідач; **runway boundary** ~ маяк межі ЗПС; **search and rescue radio** ~ радіомаяк пошуково-рятувальної служби; **space tracking laser** ~ космічний лазерний маяк для автоматичного супроводження; **target identification** ~ радіомаяк розпізнавання цілей; **wireless** ~ радіомаяк; **Z marker** ~ конусний маркерний радіомаяк

beam *n* 1) балка; 2) бімс; 3) лонжерон; 4) промінь; радіопромінь (*повністю radio beam*); 5) *аеронав.* спрямоване [скероване, направлене, напрямлене] радіовипромінювання, що застосовується для наведення літака чи ракет; **back** ~ зворотний промінь; **continuous wing** ~ нерозрізний лонжерон крила; **electron** ~ електронний промінь; **front** ~ передній промінь; **glide slope** ~ глісадний промінь; **guidance** ~ промінь наведення; **laser** ~ лазерний промінь; **locked-on** ~ промінь супроводження цілі; **main gear** ~ стояк основного шасі; **radar** ~ 1) промінь радіолокатора, радіолокаційний промінь; 2) головний пелюсток діаграми направленості антени РЛС; **time reference scanning** ~ система зі сканувальним променем і кодуванням за опорним часом; \diamond **to be off the** ~ відхилитися від променя (*про літак, ракету*); **to be on the** ~ бути на промені, бути на курсі, вказаному радіопроменем; **to fly the** ~ летіти за променем (*курсowego маяка*)

bearing *n* 1) підшипник; вальниця; 2) азимут; пеленг; румб; **ball** ~ шарикопідшипник; шариковий підшипник; **compass** ~ компасний пеленг; **magnetic** ~ магнітний пеленг; **radar** ~ радіолокаційний пеленг; **radio** ~ радіопеленг; **reciprocal** ~ зворотний пеленг; **relative** ~ відносний пеленг; **roller** ~ роликопідшипник, роликівий підшипник; **true** ~ дійсний пеленг; **trunnion** ~ цапфова опора

bearingless *a* безпідшипниковий

becquerel *n* беккерель, Бк

bed *n* 1) фундамент; 2) стенд; 3) *radio* канал; тракт; **synthetic foam** ~ синтетичне пінне покриття; **test** ~ випробний [випробувальний] стенд

behalf: on ~ of від імені (*напр. командира ПС*)

behavior *n* 1) поведінка; 2) режим (*роботи*); **aerodynamic** ~ зміна аеродинамічних характеристик ПС у процесі експлуатації; **aircraft** ~ поведінка повітряного судна (*у польоті*); **autonomous** ~ автономний режим

bellcrank *a* колінчастий

belly *n* фюзеляж, *проф.* «пузо»

belly-landing *n* *авіац., розм.* посадка на фюзеляж

belongings *n* майно, особисті речі (*напр. пасажирів*); **personal** ~ особисті речі (*пасажирів*)

belt **1.** *n* 1) ремінь, привідний ремінь; 2) *військ.* стрічка набоїв; **2.** *a* пасовий (*напр. про передачу*); *астр.* **asteroid** ~ пояс астероїдів; *військ.* ~ **of fire** вогнева завіса; **drive** ~ привідний ремінь; **radiation** ~ радіаційний пояс Землі, радіаційний пояс Ван-Алена; **safety** ~ ремінь безпеки; **seat ~s** прив'язні ремені (*пасажирів*); **shoulder-** ~ ремінь безпеки

bench *n* 1) верстат, станок; 2) стенд; **test** ~ випробний [випробувальний] стенд;

bend *n* вигин, викривлення; **beam** ~ викривлення променя; ~ **of a radio aid course** викривлення курсу радіозасобу; **glide path** ~ викривлення глісади; **localizer course** ~ викривлення лінії курсу курсового радіомаяка

bending *n* *опір* вигин

benefit **1.** *n* прибуток; вигода; **2.** *v* суттєво покращувати (*показники*); **tax** ~ *s* податкові пільги

berthing *n* швартування (*напр. космічних кораблів*)

beverage *n* напій

bias *n* нахил, зміщення; *зв'язок* **cut-off** ~ зміщення відсічки; **teletype mark** ~ зміщення знаку; **space** ~ надлишок робочого струму

bill *n* накладна; **air** ~ вантажна накладна; вантажний авіаконасамент; **airway** ~ вантажна накладна; **delivery** ~ накладна на доставку (*вантаж*)

binder *n* 1) розчин для заливання швів (*плит ЗПС*); 2) сполучний матеріал; зв'язувальна речовина; біндер; 3) арматурний хомут; **propellant** ~ зв'язувальна речовина для ракетного палива

binding *n* 1) зчеплення, з'єднання; 2) бандаж; обв'язка; переплетення; 3) бандажування; **aircraft** ~ бандажування з'єднань на повітряному судні; **wire** ~ дрововий бандаж

biology *n* біологія; **satellite** ~ супутникова біологія; **space** ~ космічна біологія

biplane *n* біплан, двокрилий літак

bipolar *a* двополюсний, біполярний

bird *n* 1) птах; 2) літальний апарат (*літак, ракета, штучний супутник*); 3) гондола з геофізичними приладами, яку буксирують літаком; **streamlined** ~ гондола бортового магнітометра

birdstrike *n* зіткнення з птахами (*у польоті*)

blade *n* 1) лопать (*повітряного гвинта*); 2) лопатка (*ротора, статора, газотурбінного двигуна*); **adjustable** ~

регульована [поворотна] лопать; **airfoil-section** ~ профільована лопатка; **antitorque rotor** ~ лопать рульового гвинта (*гелікоптера*); **articulated** ~ лопать із шарнірною підвіскою; **compressor** ~ лопатка компресора; **detachable** ~ знімна лопатка; **dovetailed** ~ лопатка, закріплена замком типу «ластівчиний хвіст»; **fan** ~ лопатка вентилятора; **file** ~ полотно напилка [терпуга]; **fir-tree rooted** ~ лопатка, закріплена замком типу «ялинка»; **guide** ~ напрямна лопатка; **hollow** ~ порожниста [пустотіла] лопатка чи лопать; **longest** ~ лопатка I ступеня (*компресора*); **main rotor** ~ лопать несного гвинта (*гелікоптера*); **moving** ~ поворотна лопатка (*турбіни*); **outlet straightener** ~ лопатка спрямного апарата (*компресора*); **pinned** ~ лопатка, закріплена штифтовим замком; **propeller** ~ лопать повітряного гвинта; **rotor** ~ 1) лопать гвинта-носія [несного гвинта] (*гелікоптера*); 2) лопатка ротора (*газотурбінного двигуна*); робоча лопатка; **shrouded** ~ бандажована лопатка; **stator** ~ 1) лопатка статора; 2) *pl* напрямний апарат статора (*двигуна*); **straightener** ~ 1) лопатка спрямного апарата (*компресора*); 2) *pl* спрямний апарат (*останнього ступеня компресора*); **tail rotor** ~ лопать рульового гвинта (*гелікоптера*); **turbine** ~ лопатка турбіни; **turbine rotor** ~ робоча лопатка турбіни; **variable** ~ регульована поворотна лопатка (*напрямного апарата*); \diamond **by fast-turning** ~s за допомогою приведених у швидке обертання лопатей несного гвинта; **to keep clear of rotor** ~s остерігатися лопатей несного гвинта (*гелікоптера*); **to move the ~s to higher/lower pitch** установлювати лопаті на більший/менший кут; **to set the ~s to higher/lower pitch** установлювати лопаті на більший/менший кут

blank *n* 1) заглушка; 2) «біла пляма» (*на карті польотів*); 3) гасний імпульс; **air intake** ~ заглушка повітрязабирача [повітрязабірника]

blanket **1.** *n* 1) оболонка, (захисне) покриття; 2) шар суцільної хмарності; смуга густого туману; **2.** *v* 1) вкривати; 2) *рлк.* створювати активні (радіо)перешкоди; 3) закидати бомбами; **foam** ~ пінне покриття (*місця займання*); **protective** ~ захисний шар; ізоляційний шар; **space photovoltaic** ~ космічна фотоелектрична станція; **solar-cell** ~ панель сонячних елементів

blanketing *n* 1) затінення (*керма*) (*порушення аеродинамічного обтікання поверхні*); 2) *рлк.* заглушення, створення активних (радіо)перешкод; **acoustic** ~ генерування потужних звукових полів для маскування власного звукового випромінювання цілі; ~ **of controls** ~ затінення рулів; **of fuel spill area** створення захисного шару на ділянках, залитих паливом; **electronic** ~ радіоелектронне заглушення, РЕЗ; **jamming** ~ створення активних перешкод; **tail** ~ затінення хвостового оперення

blast **1.** *n* 1) (сильний) порив (*вітру*); струмінь; потік (*повітря*); 2) (потужний) вибух, вибухова хвиля, ударна хвиля; **2.** *v* вибухнути; **air** ~ повітряний потік; повітряна ударна хвиля; **engine** ~ (реактивний) струмінь двигуна; **interplanetary** ~ міжпланетна ударна хвиля; **interstellar** ~ міжзоряна ударна хвиля; **jet engine** ~ струмінь вихідного газу реактивного двигуна; **near-earth** ~ навколоремна ударна хвиля; **nuclear** ~ ядерний вибух; **rocket** ~ факел ракетного двигуна

blastoff **1.** *n* запуск, старт (*космічного корабля*); **2.** *v* 1) знищувати вибухом; 2) стартувати (*про космічний корабель*)

bleed **1.** *n* 1) спускання (*зайвого тиску, пари тощо*); 2) зливання, дренаж; 3) жиклер; сопло; 4) обріз карти; **2.** *v* 1) стікати кров'ю; 2) спускати (*воду, пару тощо*); **air** ~ відбирання повітря (*від компресора*); **continuous air** ~ постійне [безперервне] відбирання повітря

bleeding *n* видалення повітряної пробки

bleedoff *n* скидання; гасіння; **speed** ~ гасіння швидкості (*перед вирівнюванням*)

blending *n* 1) додавання присадок (*до палив та мастей*); 2) установлення обтічника

blind **1.** *n* 1) шторка; жалюзі; 2) діафрагма; **2.** *v* затемнювати; **instrument flying** ~ шторка сліпого польоту (*для тренування пілотів*)

blinker *n* 1) проблисковий вогонь; 2) *військ.* світлосигнальний апарат

blip *n* позначка цілі (*на екрані РЛС*); **aircraft position** ~ позначка місцезнаходження повітряного судна; **radar** ~ радіолокаційна позначка (*повітряного судна*)

blirt *n* 1) порив вітру з дощем; 2) нестійка погода (*у районі польотів*)

blitz **1.** *n* 1) швидка війна, бліцкріг; 2) стрімкий наступ; 3) наліт авіації; масоване бомбардування; **2.** *v* (роз)бомбити; бомбити [бомбувати] з пікірування

blizzard *n* завірюха, заметіль

block **1.** *n* 1) будівельний блок; 2) квартал (*міста*), житловий масив; 3) блок, шків; 4) (упорна) колодка (*під колесо*); 5) механізм гальмування; 6) *комп.* блок, група; **2.** *v* 1) установлювати (упорну) колодку; 2) фрахтувати (*ПС*); 3) створювати (радіо)перешкоди; **brake** ~ гальмівна колодка; **breech** ~ 1) механізм фіксації; 2) затвор; затвірний механізм; **clamp** ~ затискна колодка; **cylinder** ~ блок циліндрів; **data** ~ блок даних; **oil pump** ~ мастильний агрегат (*двигуна*); **shock absorbing skid** ~ амортизаційна опора; **tail skid** ~ хвостова опора (*фюзеляжу*); **terminal** ~ 1) клемна колодка; 2) стояночна колодка (*під колеса ПС*)

block-buster *n* авіаційна бомба великої потужності

blocking *n* 1) блокування; 2) фрахтування (*повітряного судна*)

bloomer *n* розмивання зображення (*на екрані РЛС*)

blow 1. *n* 1) удар; поштовх; 2) порив вітру; 2. *v* дути (*про вітер*); обдувати

blowdown *n* 1) продування (*двигуна*); холодний запуск (*двигуна*); 2) скидання (*конденсату*)

blower *n* (нагнітальний) вентилятор; **air** ~ нагнітальний вентилятор

blowing *n* 1) здування; видування; 2) витік (*газу*); **boundary layer** ~ здування примежового шару (*напр. із крила*)

blowoff *n* стравлювання тиску повітря

blowout *n* 1) викид (*рідини, газу*); 2) зрив полум'я (*у камері згорання*); 3) розрив (*пневматика колеса, труби тощо*)

blunder 1. *n* (серйозна) помилка, прорахунок; 2. *v* помилятися; **in-flight** ~ серйозна помилка у польоті

blurred *a* нерізкий, розпливчастий (*про об'єкти у польоті*)

board 1. *n* 1) борт (*повітряного судна*); 2) планшет; 3) дошка, пульт; дошка оголошень; табло; 4) друкована плата; 5) комітет; управління; правління, рада (*напр. директорів*); 2. *v* 1) здійснювати посадку [сідати] (*на літак*); підійматися на борт (*ПС*); 2) прибувати (*на космічну станцію*); 3. *a* бортовий; **Air Transportation** ~ Комітет із повітряних перевезень (*США*); **arrival** ~ дошка інформації про приліт (*до аеропорту*); ~ **of Auditors** Комісія ревізорів (*ООН*); **chart** ~ планшет, тримач карт; *іст. Civil Aeronautics* ~ Комітет цивільного повітроплавання (*США*); **control** ~ пульт [панель, щит] керування; **Creative Fares** ~ Комітет із заохочувальних тарифів (*IATA*); **customs** ~ митне управління; **danger** ~ табличка [щит] із застереженням (*про небезпеку*); **dash** ~ щиток; приладова дошка; **departure** ~ дошка інформації про виліт (*з аеропорту*); **display** ~ інформаційне табло; **flight information** ~ дошка інформації про рейси; **flight progress** ~ планшет ходу польоту; **instrument** ~ приладова дошка; щит(ок) із приладами; **interface circuit** ~ друкована плата сполучної електронної схеми; **International Frequency Registration** ~ Міжнародний комітет реєстрації частот; **Joint Specific Commodity Rates** ~ Спільний комітет зі спеціальних вантажних тарифів (*IATA*); **lee** ~ підвітряний борт (*повітряного судна*); **marker** ~ маркерний [вказівний] щит; сигнальне полотно; **master control** ~ центральний пульт керування; **panel** ~ щиток; приладова дошка; **printed** ~ друкована плата; **radio control** ~ пульт керування по (радіо)зв'язку; **Safety Investigation** ~ Комітет із безпеки польотів; **Specific Commodity Rates** ~ Комітет зі спеціальних вантажних тарифів, Комітет із корейтів (*IATA*); ◇ **on** ~ на борту (*ЛА*)

boarding *n* посадка пасажирів на борт (*ПС*); **denied** ~ відмова (*пасажиrowi*) у перевезенні

boat *n* човен, судно; підводний човен; **crash** ~ рятувальний човен (*на борту ПС*); **flying** ~ човновий гідролітак; **life** ~ рятувальний човен; **rescue** ~ рятувальний човен (*на борту ПС*)

boatplane *n* гідроваріант повітряного судна, човновий гідролітак

bob *n* 1) поплавець (*шасі*); 2) балансир; маятник

body *n* 1) фіз. тіло; об'єкт; 2) комітет, орган (*влади*); 3) корпус; фюзеляж (*ЛА*); 4) гондола (*двигуна*); **aeriform** ~ газоподібне тіло; **aft** ~ хвостовий відсік (*фюзеляжу*); **all-metal** ~ суцільнометалевий фюзеляж; ~ **of compass card** диск картушки компаса; ~ **of rotation** тіло обертання; ~ **of revolution** тіло обертання; **celestial** ~ небесне тіло; **central** ~ осьова частина (*двигуна*); **foreign** ~ домішка; **Frequency Coordinating** ~ Комітет із координації (радіо)частот; **heavenly** ~ небесне світило; небесне тіло; **ice** ~ наріст льоду; **inner** ~ внутрішній корпус (*двигуна*); **main** ~ корпус фюзеляжу; **nozzle** ~ корпус форсунки; **pressurized** ~ герметизований корпус; **star** ~ зоряне тіло; **streamlined** ~ (аеродинамічно) обтічне тіло; обтічний фюзеляж; **structural** ~ несна конструкція

bogie *n* 1) візок (*шасі*); 2) каретка (*закрилка*); **four-wheeled** ~ чотириколісний візок; **landing gear** ~ візок шасі; ◇ **to rotate the** ~ закидати візок

bolt *n* 1) болт [прогонич]; гвинт; шуруп; 2) вид довгого артилерійського снаряду; 3) струмінь (*рідини, газу*)

bolting *n* закріплення болтами; **service** ~ закріплення технологічними болтами

bomb 1. *n* бомба; міна (*міномета*); 2. *v* бомбити; скидати бомби; **A**~ атомна бомба; **air** ~ авіабомба; **aircraft** ~ авіабомба; **anti-submarine** ~ глибинна бомба; **a. s.** ~ глибинна бомба; **atom** ~ атомна бомба; **atomic** ~ атомна бомба; **buzz**~ літак-снаряд, безпілотний літак; **cobalt** ~ кобальтова бомба; **dirty** ~ брудна бомба (*начинена радіоактивними матеріалами*); **fission** ~ атомна бомба; *військ. flying* ~ літак-снаряд, безпілотний літак; **fusion** ~ воднева бомба; *військ. glide*~ літак-снаряд; **hydrogen** ~ ядерна бомба; **laser-guided** ~ бомба з лазерним наведенням; **napalm** ~ напалмова бомба; **neutron** ~ нейтронна бомба; **robot** ~ керована авіаційна бомба; **rocket** ~ керована ракета; ◇ **to ~ up** завантажувати бомби; завантажуватися бомбами; **to ~ out** 1) розбомбити; 2) залишити без житла (*розбомбивши його*); **to deactivate a** ~ знешкоджувати бомбу; **to defuse a** ~ знешкоджувати бомбу; **to drop a** ~ скидати бомбу

bombed-out *a* розбомблений

bomber *n* 1) бомбардувальник; 2) бомбовоз; 3) гранатометник; 4) терорист (*із вибуховим пристроєм*); **A**~ атомний бомбардувальник; **atomic** ~ атомний бомбардувальник; **dive**~ пікіруючий бомбардувальник; **fighter** ~ винищувач-бомбардувальник; **heavy** ~ важкий бомбардувальник (*мн. the heavies*); **light** ~ легкий бомбардувальник; **long-range** ~ бомбардувальник дальньої дії, дальній бомбардувальник; **manned** ~ пілотований бомбардувальник; **medium** ~ середній бомбардувальник; **pilotless** ~ безпілотний

бомбардувальник; **patrol** ~ патрульний бомбардувальник; **roving** ~ патрульний бомбардувальник; **strategic** ~ стратегічний бомбардувальник; **suicide** ~ терорист-смертник

bombing *n* бомбардування; бомбометання; **around-the-clock** ~ цілодобове бомбардування; *військ.* **carpet** ~ «килимове» бомбометання; бомбометання на значній площі; **dive** ~ підводне бомбування; **precision** ~ прицільне бомбометання; **tactical** ~ тактичне бомбометання

bomb-load *n* *військ.* бомбове навантаження

bomb-proof **1.** *n* бомбосховище; **2.** *a* стійкий до влучання бомб, бомботривкий

bombshell *n* бомба

bombshelter *n* бомбосховище

bombsight *n* приціл для бомбометання

bond **1.** *n* 1) з'єднання, зв'язка, зчеплення; 2) митна закладна; **2.** *v* 1) з'єднувати; 2) залишати товари на митниці до сплати мита; **material** ~s з'єднання основного матеріалу і захисного покриття

bonding *n* 1) з'єднання (електро)зваркою; 2) металізація; **aircraft** ~ металізація повітряного судна

book **1.** *n* 1) книга; 2) книжечка (*квитків на літак*); **2.** *v* 1) (заздалегідь) купувати квитки; 2) продавати квитки; бронювати місце; **aeronautical reference** ~ аеронавігаційний каталог; **flight** ~ 1) льотна книжка (*пілота*); 2) бортовий журнал; **log** ~ формуляр (*напр. ПС*); **pilot's log** ~ льотна книжка пілота; \diamond **to ~ a seat** бронювати місце (*на рейс*); **to ~ online** замовляти (авіа)квитки через Інтернет

booking *n* бронювання (*місце на рейс*); замовлення (*квитків*); **online** ~ замовлення квитків у діалоговому режимі (*через Інтернет*); **through** ~ наскрізне бронювання (*по маршруту польоту*); \diamond **to cancel** ~ скасовувати [анулювати] бронювання; **to duplicate** ~ виконувати повторне бронювання; **to make** ~ бронювати

boom *n* 1) штанга, стріла; 2) балка; 3) лонжерон, лонжерон хвостової ферми, полиця лонжерона; 4) (звуковий) удар; **airspeed** ~ приймач повітряного тиску; **focused** ~ сфокусований (звуковий) удар; **muffled** ~ приглушений (звуковий) удар; **normal** ~ звичайний удар; **Pitot tube** ~ приймач повітряного тиску; **sonic** ~ звуковий удар (*у результаті подолання звукового бар'єру літаком*); **spar** ~ пояс лонжерона; **spray** ~ штанга оприскувача (*для внесення добрив з повітря*); **tail** ~ хвостова балка (*гелікоптера*)

boomset *n* штангова авіагарнітура

boost **1.** *n* 1) підвищення; 2) наддування; форсаж; **2.** *v* 1) збільшувати; підвищувати (*тиск, напругу тощо*); 2) форсувати (*двигун*)

booster *n* 1) (гідро)підсилювач; 2) привід, сервомеханізм; 3) нагнітач; 4) ракета-носіє; 5) бустер, стартовий двигун [прискорювач]; **control** ~ гідропідсилювач системи керування; **hydraulic** ~ гідропідсилювач; **irreversible** ~ необоротний гідропідсилювач (*системи керування*); **jet tip** ~ кінцевий реактивний насадок (*лопати несного гвинта гелікоптера*); **reversible** ~ оборотний гідропідсилювач; **rocket** ~ ракетний прискорювач; **solid-rocket** ~ твердопаливний прискорювач; **strap-on** ~ стартовий двигун для створення додаткової тяги

boosting *n* 1) форсування (*двигуна*); 2) підвищення тиску; наддування

boot *n* кожух; ковпак; чохол; **de-icer** ~ протиоблідновальна подушка; **protective** ~ захисний чохол; **sealing** ~ чохол герметизації

bore **1.** *n* 1) отвір; канал; 2) калібр; діаметр, внутрішній діаметр; **2.** *v* свердлити отвір *чи* канал; ~ **of cylinder** внутрішній діаметр циліндра; **turbine** ~ канал у маточині турбіни

boresight *n* 1) опорний напрям, пеленг, лінія візування; 2) лінія прицілювання, вісь холодного пристрілювання бортового озброєння; 3) *рлк* рівносигнальний напрям; **radar** ~ 1) пеленгаційний напрям РЛС; 2) рівносигнальний напрям; **reference** ~ опорний напрям; пеленг

boron *n* *хім.* бор, В

boss *n* втулка (*напр. повітряного гвинта*), ступиця; **airscrew** ~ втулка повітряного гвинта

bottle *n* 1) пляшка; 2) (газовий) балон; **air** ~ балон зі стисненим [стиснутим] повітрям; **compressed nitrogen** ~ балон зі стисненим [стиснутим] азотом; **oxygen** ~ балон із киснем

bottleneck *n* вузька частина (*для пролітання*)

bottom *n* 1) дно, днище; низ, нижня частина; 2) основа; підшва; **block** ~ закрите днище (*фюзеляжу*); **recessed** ~ спряжене (у корпусі) днище; **vaulted** ~ увігнуте днище (*фюзеляжу*)

bounce **1.** *n* *сленг* козел, стрибок (*повітряного судна*) під час неакуратної посадки; **2.** *v* *сленг* козлити, підстрибувати під час посадки (*про ПС*)

bouncing *n* підстрибування (*ПС*) під час посадки; *проф.* козління; **aircraft** ~ козління повітряного судна (*під час посадки*)

bound **1.** *n* 1) межа; обмеження; 2) *мн.* територія, за межі якої не дозволено виходити (*військовим тощо*); 3) стрибок; 4) прямий хід (*амортизатора*); **2.** *v* 1) межувати; 2) обмежувати; **error** ~ межа похибки; **flow separation** ~ *s* межі зриву потоку; \diamond ~ **for** що прямує до ... (*про ПС*); ~ **to** що прямує до ...

boundary *n* межа, кордон; **aerodrome** ~ межа аеродрому; **airfield** ~ межа льотного поля *чи* посадкового майданчика; **airport** ~ межа аеропорту; **air traffic control** ~ межа зони КПП; ~ **of the area** межа зони

(польоту); **coverage** ~ межа зони дії (напр. РЛС); **primary area** ~ межа основної зони (польоту); **secondary area** ~ межа додаткової зони (польоту)

bow-heavy а з переднім центруванням (про ПС)

bow-loader п вантажне ПС із відкидною носовою частиною фюзеляжу

box n 1) коробка; 2) редуктор; 3) бокс; 4) кожух, корпус; 5) ящик, тара; 6) букса; вкладка; **accessory** ~ коробка приводів агрегатів (двигуна); **aircraft accessory gear** ~ коробка приводів агрегатів ЛА; **black** ~ 1) реєстратор параметрів польоту, чорний ящик (захисний бортовий накопичувач літака); 2) чорний ящик (електронний блок керування ракети); **cam** ~ кулачковий механізм; **engine accessory gear** ~ коробка приводів агрегатів двигуна; **feed** ~ коробка передач; **gear** ~ 1) коробка приводів; 2) редуктор; **intermediate gear** ~ проміжний редуктор; **interphone control** ~ абонентський апарат переговорного пристрою; **junction** ~ розподільна [комутаційна] коробка; **main gear** ~ головний редуктор; **main junction** ~ центральний розподільний пристрій; **quick release** ~ замок швидкого відстігання (парашута); **relay** ~ коробка реле; **rotor gear** ~ редуктор трансмісії привода гвинтів (гелікоптера); **separation** ~ сортувальник (для деталей); **spar** ~ кесон (крила); **switch** ~ блок вимикачів; **test** ~ бокс для випробування (напр. двигунів); **torque** ~ кесон (крила); **torsion** ~ кесон (крила)

brace 1. n 1) розтяжка, розчалка; 2) скоба; 3) стояк, підкіс; 2. v зв'язувати, з'єднувати; скріплювати, скручувати; **side** ~ бічний підкіс (опори шасі); **sway** ~ тросовий захват (зовнішньої підвіски гелікоптера)

bracing n 1) розтяжка; розчалка (шасі); 2) закріплення

bracket 1. n кронштейн; консоль; скоба; 2. v 1) установлювати у провущини кронштейна; 2) виконувати пробне заходження на посадку; **aileron hinge** ~ кронштейн навіски елерона; **brush holder** ~ траверса щіткотримача; **hinge** ~ кронштейн навіски (напр. керма); **pulley** ~ кронштейн ролика (тросової проводки)

bracketing n вихід у рівносигнальну зону (променя РЛС)

brake 1. n гальмо, гальмівний пристрій; 2. v уповільнювати, гальмувати; 3. a гальмівний; **aerodynamic** ~ аеродинамічне гальмо; **aircraft** ~ авіаційне гальмо; **disc** ~ дискове гальмо; **diving** ~ гальмо пікірування; **expander tube** ~ камерне гальмо (колеса); **friction** ~ фрикційне гальмо; **hand** ~ ручне гальмо; **main rotor** ~ гальмо несного гвинта; **parking** ~ стоянчне гальмо; **plate** ~ колодкеве гальмо; **pneumatic** ~ пневматичне гальмо; **propeller** ~ гальмо повітряного гвинта; **rotor** ~ гальмо ротора; **segment disc** ~ секторно-дискове гальмо; **shoe** ~ колодкеве гальмо; **solenoid** ~ електромагнітне гальмо; **speed** ~ аеродинамічне гальмо; **wheel** ~ колісне гальмо; \diamond **to apply the** ~ натиснути на гальма; **to block the** ~ ставити на гальмо; **to** ~ **up** ламати, порушувати, зривати; **to engage the** ~ натискати на гальма, гальмувати; **to hold the** ~ утримувати гальма; **to release the** ~ відпустити гальма; розгальмовувати; **step on the** ~ натиснути на гальма; **to put the** ~ **on** увімкнути гальмівний пристрій

brake-way n 1) гальмівний шлях; пробіг під час гальмування; довжина пробігу під час гальмування

braking n гальмування; **aerodynamic** ~ аеродинамічне гальмування; **differential** ~ диференційне гальмування; **drag parachute** ~ гальмування парашутом; **emergency** ~ аварійне гальмування; **hard** ~ різке гальмування; **parachute** ~ гальмування парашутом; **partial** ~ підгальмовування (коліс); **pneumatic** ~ пневматичне гальмування; **reverse-pitch** ~ гальмування реверсуванням кроку (гвинта); **reverse-thrust** ~ гальмування реверсом тяги; **thrust** ~ гальмування реверсом тяги

branch n 1) галузь; 2) відділ, відділення; філія; **Administrative Services** ~ Адміністративно-господарський відділ (ІКАО); **Economics and Statistics** ~ Економіко-статистичний відділ (ІКАО); **Facilitation and Joint Financing** ~ Відділ спрощення формальностей і спільного фінансування (ІКАО); **Field Operations** ~ Відділ реалізації проектів на місцях (ІКАО); **Field Services** ~ Відділ обслуговування проектів на місцях (ІКАО); **Finance** ~ Фінансовий відділ (ІКАО); **Flight** ~ Льотний відділ (ІКАО); **Ground** ~ Відділ наземних служб (ІКАО); **Language** ~ Відділ перекладів (ІКАО); **Personnel** ~ Відділ кадрів (ІКАО)

break 1. n 1) розняття (напр. фюзеляжу); 2) тріщина; 2. v 1) долати (звуковий бар'єр); 2) пробивати (хмарність); 3) переходити із прийому на передавання (радіосигналів); 4) розмикати (електричне коло); **maintenance** ~ експлуатаційне розняття; **mileage** ~ пункт повороту маршруту (на карті); **production** ~ технологічне розняття

breakaway n 1) відрив, зрив (напр. примежового шару); 2) відхилення (напр. від лінії курсу); **aircraft** ~ рушення повітряного судна (з місця)

breakdown n 1) аварія, полом [поломка], руйнування; вихід з ладу; 2) поділ на категорії, класифікація; 3) списання (пілота) за станом здоров'я; 4) пробій (напр. ізоляції); 5) розбивка ваги (по довжині фюзеляжу); **aircraft** ~ класифікація повітряного судна за масою (розподілення загальної маси на складові: конструкція, паливо тощо); **aircraft weight** ~ класифікація повітряного судна за масою; **airflow** ~ зрив повітряного потоку; **cargo** ~ перевантаження на ПС іншої вантажопідйомності; **mass** ~ розбивка маси (для забезпечення центрування ПС)

breaker n вимикач; **circuit** ~ автомат захисту мережі

break-in n вирубування; **skin** ~ вирубування обшивки (фюзеляжу)

breaking n 1) долання (звукового бар'єру); 2) пробивання (хмарності); 3) розмикання (електричного кола); 4)

перехід із прийому на передавання (*радіосигналів*)
breakline *n* лінія розняття (*напр. фізеляжу*); **production** ~ лінія технологічного розняття
breakpoint *n* вагова категорія
breather *n* 1) суфлер, сапун; 2) усмоктувальна труба (*двигуна*); **centrifugal** ~ відцентровий суфлер
breathing *n* суфлірування (*напр. бака з атмосферою*)
bridge *n* 1) міст; 2) трап; **air** ~ телескопічний трап (*для пасажирів*); **boarding** ~ трап для посадки (*у літак*), пасажирський трап; **conference** ~ лінія циркулярного зв'язку; **loading** ~ завантажувальний трап; **passenger** ~ трап для посадки (*у літак*), пасажирський трап
brief 1. *n* 1) інструкція; 2) зведення; 2. *v* інструктувати
briefing *n* брифінг; (передпольотний) інструктаж; **aeronautical departure** ~ аеронавігаційний передпольотний інструктаж; **flight** ~ передпольотний інструктаж; **flight weather** ~ передпольотний інструктаж щодо метеоситуації; **meteorological** ~ метеорологічний інструктаж, метеоінструктаж; **pilots'** ~ (оперативний) інструктаж льотного складу; **preflight** ~ передпольотний інструктаж; **route** ~ інструктаж щодо умов польоту по маршруту; ◇ **to provide** ~ проводити інструктаж
brigade 1. *n* *тж.* *військ.* бригада, команда; 2. *v* формувати бригаду; об'єднувати у групи; **repair** ~ ремонтна бригада
broadcast *n* радіомовлення; **meteorological** ~ метеорологічне радіомовлення; **traffic information** ~ передавання (в ефір) інформації про повітряний рух; **VOLMET** ~ радіомовна передача ВОЛМЕТ
broadcasting *n* радіомовлення, трансляція; **satellite** ~ радіомовлення через ШСЗ
brush 1. *n* щітка; 2. *v* чистити; **carbon** ~ вугільна щітка (*генератора*); ◇ **to seat the** ~ притирати щітку (*напр. генератора*)
bucket *n* 1) лопатка (*ГТД*); 2) стулка (*реверса*); **rotating** ~s стулки, що відхиляються; **thrust reverser** ~ стулка реверса тяги; ◇ **to close the** ~s зачиняти стулки; **to deploy the** ~s зачиняти стулки; **to open the** ~s відчиняти стулки; **to stow the** ~s відчиняти стулки
buckle *n* пряжка; ◇ **to fasten a** ~ застібнути пряжку; **to undo a** ~ розстібнути пряжку; **to unfasten a** ~ розстібнути пряжку
buckling *n* 1) поздовжній [поздовжній] вигин; 2) жолоблення; вигинання; 3) втрата стійкості (*конструкції*); **wing** ~ 1) поздовжній вигин крила, жолоблення крила; 2) втрата стійкості крила
budget 1. *n* 1) бюджет; 2) енергетичний потенціал; 2. *v* включати у бюджет; **power** ~ бюджет потужності
budgeting; *навіг.* **error** ~ зважування похибок
buffeting *n* бафтинг, вібрація, тряска; **airframe** ~ бафтинг планера
bug 1. *n* 1) недолік, помилка, (прихований) технічний дефект; 2) схема польотів (*у зоні аеродрому*); 3) підслуховувальний пристрій, жучок; 4) фахівець із радіообладнання; 5) рухомий індекс (*приладу*); 2. *v* 1) установлювати підслуховувальну апаратуру чи апаратуру таємного спостереження; 2) вести підслуховування чи таємне спостереження; **heading** ~ схема курсів (*підходу до зони аеродрому*); **software** ~ помилка у програмі; ◇ **to install a** ~ установлювати підслуховувальний пристрій; **to remove a** ~ забрати підслуховувальний пристрій; **to tear out a** ~ забрати підслуховувальний пристрій
build *v* 1) створювати, будувати; 2) зростати, нарощуватися; ◇ **to** ~ **in** установлювати; монтувати; вбудовувати; **to** ~ **up** 1) збирати, монтувати; підвішувати; 2) набирати оберти; 3) нагнітати (*напр. тиск*)
building *n* 1) будівля; 2) будівництво; 3) збирання, монтаж; **aircraft** ~ авіабудування; **service** ~ службове приміщення (*на аеродромі*); **terminal** ~ аеровокзал, будівля аеровокзалу
bulk: ◇ **in** ~ 1) насипом (*про вантаж*); гуртом (*про закупівлю квитків на рейси*); **to diminish in** ~ скорочувати обсяг (*про повітряні перевезення*)
bulkhead *n* шпангоут; перегородка; **engine** ~ перегородка двигуна; **fireproof** ~ протипожежна перегородка; **pressure** ~ гермошпангоут, герметична перегородка; **spinner** ~ диск кока (*повітряного гвинта*)
bulletin *n* 1) бюлетень; 2) зведення; **alert service** ~ аварійний бюлетень на доопрацювання (*конструкції*); **daily** ~ щоденне зведення (*напр. погоди*); **meteorological** ~ 1) метеозведення; 2) метеорологічний бюлетень; **preflight information** ~ передпольотний інформаційний бюлетень; **regional OPMET** ~ бюлетень регіональної оперативної метеорологічної інформації; **service** ~ експлуатаційний бюлетень; ◇ **to perform the service** ~ виконувати доробку (*конструкції*) згідно з бюлетенем
bump 1. *n* 1) збурення (*атмосфери*); 2) повітряна яма; 3) неакуратна посадка; 2. *v* трясти (*про ПС під час польоту в хмарності*); **in-flight** ~ повітряна яма на шляху польоту
bumper *n* амортизатор; **tail** ~ хвостова опора [п'ята] (*гелікоптера*)
bumpiness *n* бовтанка (*унаслідок турбулентності*)
bumping *n* відмова у перевезенні (*пасажира чи вантажу*)
bumpy *a* турбулентний (*про потік*)
bunching *n* концентрація (*потіку повітряного руху*)
bung 1. *n* пробка; втулка; кришка; 2. *v* зачиняти отвір; **screw** ~ пробка з різьбою
bungee *n* амортизатор; пружинний пристрій; **artificial feel** ~ пружинний автомат завантаження; автомат

зусиль

buoy *n* 1) буй; 2) рятувальний круг; **air-launched** ~ буй, що скидають з повітряного судна; **life** ~ 1) рятувальний буй; 2) рятувальний круг; **satellite-tracked** ~ буй, контрольований за допомогою ШСЗ

buoyancy *n* 1) (аеростатична) піднімальна сила; 2) плавучість, здатність триматися на плаву; **reserve** ~ запас плавучості (*під час аварійної посадки на воду*)

burble *n* зрив потоку

bureau *n* 1) бюро; 2) комітет, відділ, управління; **Air Navigation** ~ Аеронавігаційне управління (*IКАО*); **Air Transport** ~ Авіатранспортне управління (*IКАО*); ~ **of Administration and Services** Адміністративно-господарське управління (*IКАО*); **B~ of Standards** Бюро стандартів (*США*); **Federal ~ of Investigation (FBI)** Федеральне бюро розслідувань, ФБР; **Legal** ~ Юридичне управління (*IКАО*); **service** ~ бюро послуг; **Technical Assistance** ~ Управління технічної допомоги (*IКАО*); **travel** ~ бюро подорожей; **meteo weather** ~ бюро (прогнозів) погоди, метеобюро

burn **1.** *n* 1) горіння, згорання; 2) *косм.* увімкнення двигуна; 3) *косм.* підпалювання ракетного двигуна; 4) *косм.* імпульс тяги; 5) *мед.* опік; **2.** *v* 1) горіти, палати; 2) бути охопленим полум'ям; **accelerating** ~ розгінний імпульс тяги; **apogee** ~ імпульс тяги в апогеї траєкторії; **circularization** ~ імпульс тяги (для) формування колової орбіти; **corrective** ~ коректувальний [коригувальний] імпульс тяги; **decelerating** ~ гальмівний імпульс тяги; **deorbit** ~ гальмівний імпульс тяги; **fusion** ~ термоядерне горіння; **impulsive** ~ імпульсні увімкнення двигуна; **landing** ~ посадковий імпульс тяги; **main engine** ~ увімкнення основного двигуна; **multiple impulsive** ~ багатоімпульсні увімкнення двигуна; **orbit insertion** ~ імпульс тяги для виведення на орбіту; **partial** ~ частковий імпульс тяги; **perigee** ~ імпульс тяги у перигеї траєкторії; **phasing** ~ фазуючий імпульс тяги; **propulsive** ~ імпульс тяги; **recircularization** ~ імпульс тяги повторного формування колової орбіти; **reorbit** ~ розгінний імпульс тяги; **retrofire** ~ гальмівний імпульс тяги; **thermonuclear** ~ термоядерне горіння; **total** ~ сумарний імпульс тяги; **transversal** ~ трансверсальний імпульс тяги; \diamond **to ~ away** затухати (*про полум'я*); **to ~ gaseous fuel** працювати на газоподібному паливі; **to ~ off fuel** випалювати паливо; **to ~ out** 1) зупиняти, припиняти роботу (*про двигун*); 2) вигорати; 3) пропалювати (*камеру згорання*); спалювати (*двигун*); **to ~ solid fuel** працювати на твердому паливі; **to ~ up** 1) випрацювати запас палива, допалювати; 2) підпалювати (*паливо*); 3) запускати (*двигун*)

burner *n* 1) розпилювач, форсунка; 2) камера згорання (*газової турбіни*); **fuel** ~ паливна форсунка; **pitot** ~ пускова форсунка; **simplex** ~ одноканальна (паливна) форсунка

burn-in *n* 1) тренування свічок; 2) робота під напругою (*перед виходом на розрахункові режими навантаження*)

burning *n* 1) горіння; згорання [згорання]; 2) допалювання; спалювання палива; 3) робота двигуна; **clean fuel** ~ повне згорання палива; **complete** ~ повне згорання; **duct** ~ 1) горіння у ПРД; 2) допалювання (палива) у другому контурі; **fan** ~ допалювання (палива) у зовнішньому контурі; **plenum chamber** ~ спалювання палива у вентиляторному контурі ГТД; **star** ~ вигорання зірок; **thorough** ~ повне згорання

burnout *n* 1) прогорання; перегорання; 2) припинення роботи (*двигуна*); **combustion chamber** ~ прогорання камери згорання

bursting *n.* 1) розрив; 2) вибух; 3) пакетне передавання (*даних*); **2.** *a* 1) розривний; 2) вибухонебезпечний

bus *n* 1) (електро)шина; 2) (широкофюзеляжний) пасажирський літак, аеробус; 3) канал передавання інформації; **AC** ~ шина змінного струму; **address** ~ адресна шина; **battery** ~ акумуляторна шина; **by-pass** ~ обхідна шина; **common** ~ загальна шина; **communication** ~ канал зв'язку; **connecting** ~ з'єднувальна шина; **control** ~ шина керування; **data** ~ шина даних; **DC** ~ шина постійного струму; **deenergized** ~ знеструмлена шина; **distribution** ~ розподільна шина; **DMA** ~ шина прямого доступу до пам'яті; **emergency** ~ шина аварійного (електро)живлення, аварійна шина; **energized** ~ (електро)шина під напругою; **essential-services** ~ (електро)шина живлення основних споживачів; **expansion** ~ шина (апаратного) розширення; **generator** ~ генераторна (електро)шина; **interintegrated-circuit** ~ шина міжз'єднань інтегральних схем; **left** ~ (електро)шина лівого борту; **load distribution** ~ шина розподілення (електро)навантаження; **local** ~ місцева шина; **main distribution** ~ основна [магістральна] (електро)шина; **memory** ~ шина пам'яті; **monitored** ~ контрольна (електро)шина; **nonessential** ~ (електро)шина живлення допоміжних споживачів; **processor** ~ шина процесора; **rectifier** ~ (електро)шина випрямляча; **secondary** ~ допоміжна (електро)шина; **standby** ~ резервна (електро)шина; **tie** ~ з'єднувальна шина; **voltage distribution** ~ шина живлення; \diamond **to deenergize the** ~ знеструмлювати (електро)шину; **to energize the** ~ подати живлення на шину; **to power the** ~ вмикати (електро)шину

busbar *n* [основна] (електро)шина; **feeder** ~ шина живлення; **transfer** ~ обхідна шина

bushing *n* втулка; вкладка [вкладиш]; **ball** ~ шариковий підшипник; шарикова втулка; **bearing** ~ підшипникова втулка; **distance** ~ розпірна втулка (*колеса шасі*); **sealing** ~ ущільнювальна втулка; **threaded** ~ різьбова втулка

bussing *n* з'єднувальні лінії; **flaps** ~ механічна синхронізація закріпків

butt *n* 1) полігон; 2) мішень, ціль; 3) стик; 4) комель; **blade** ~ 1) комель лопаті (*повітряного гвинта*); 2)

хвостовик лопатки (*компресора*)
butting *n* 1) стикування; з'єднання; 2) пристрій стикових з'єднань; **wing** ~ стикування крила
button *n* кнопка, клавіша; **activate** ~ пускова кнопка, кнопка «пуск»; **antiretraction push** ~ кнопка блокування складання шасі (*під час стоянки*); **call** ~ кнопка виклику; **control** ~ кнопка керування; **cut-out** ~ кнопка вимкнення (*напр. автопілота*); **emergency** ~ аварійна кнопка; **engine starter** ~ кнопка запуску двигуна; **fast slave** ~ кнопка швидкого узгодження (*гіроагрегату*); **flight restart** ~ кнопка запуску двигуна у повітрі; **load** ~ кнопка введення; кнопка завантаження; **push** ~ натискна кнопка; клавіша; **talk-listen** ~ тангента
buying *n* купування, придбання; **bulk** ~ гуртова [масова] закупівля (*авіаперевезень, наземного обслуговування тощо*)
buzz *v* здійснювати бриючий політ
buzz-bomb *n* військ. іст. літак–снаряд
buzztone *n* тон зумера (*електричного переривника*)
by-crew *n* резервний екіпаж
bypass 1. *n* 1) перепуск, обвідна лінія; обвідний канал; 2) двоконтурність; 3) *radio* смуговий фільтр; 4) *електр.* шунт; 2. *v* 1) перепускати, обводити; 2) шунтувати; 3. *a* двоконтурний
bystander *n* 1) глядач, спостерігач; 2) свідок
byte *n* байт

С, с

cab *n* 1) кабіна (*літака, космічного корабля*); 2) (пасажирський) салон; 3) таксі
cabin *n* 1) кабіна (*літака, космічного корабля*); 2) (пасажирський) салон; 3) будь-яке місце для зберігання вантажу (*в т.ч. на літаку*); **aft** ~ задній салон (*пасажирської кабіни*); **airtight** ~ герметична [герметизована] кабіна; **crew** ~ кабіна екіпажу; **forward** ~ передній салон; **main passenger** ~ головний пасажирський салон; **passenger** ~ пасажирський салон; **pressurized** ~ герметизована [герметична] кабіна; **tower** ~ кабіна диспетчерської вишки
cabinet *n* 1) кабінет; 2) відсік, відділення, секція; 3) корпус, кожух; **programmed instruction** ~ кабінет програмованого навчання
cable *n* 1) кабель; 2) канат; трос; 3) *radio* фідер; **arresting** ~ гальмівний трос; **blade stop** ~ стопорний трос лопатей (*гелікоптера*); **control** ~ трос керування; **flaps interconnection** ~ трос синхронізації закриттів; **follow-up** ~ трос зворотного зв'язку; **grounding** ~ трос заземлення; **magnetic leader** ~ магнітний ведучий кабель (*системи BLEU*); **mooring** ~ швартувальний трос (*ПС*); **power** ~ силовий кабель, кабель електропостачання; **rip** ~ привідний трос; **static discharge** ~ статичний розрядник, струмознімач (*на стійці шасі*); **steering feedback** ~ трос зворотного зв'язку розвороту (*коліс під час руління*); **tie-down** ~ 1) кріпильний трос; 2) швартувальний трос (*для вантажів*); **tow** ~ буксирувальний трос; \diamond **to adjust the** ~ регулювати трос (*за довжиною чи натягом*); **to slacken the** ~ ослаблювати натяг тросу
cabotage *n* авіаперевезення на внутрішніх лініях
cabstand *n* стоянка таксі
cape 2. *n* 1) сепаратор (*підшипника*); 2) *розмов.* табір для військовополонених; 2. *v* аретувати (*гіроскопічний прилад*)
capeable *a* аретований (*про гіроскоп*)
calculate *v* розраховувати, вираховувати, обчислювати; **to ~ to six digits** вираховувати з точністю до шостого знака
calculation *n* розрахунок; обчислення; **area density** ~ обчислення питомого навантаження на поверхню (*ЗПС*); **balance** ~ розрахунок центрування (*ПС*); ~ **of expenditures** врахування витрат; **computer** ~s машинні обчислення; **fare** ~ розрахунок тарифу; **time-of-flight** ~ обчислення часу польоту; **weight** ~ обчислення завантаження (*ПС*)
calculator *n* обчислювальний прилад, обчислювач; **course/distance** ~ обчислювач курсу і дальності
calibrate *v* 1) тарувати; 2) калібрувати; 3) градуювати; 4) уточнювати показання (*приладів*); 5) списувати девіацію (*компаса*); 6) *військ.* визначити початкову швидкість
calibration *n* 1) тарування; 2) калібрування; перевірка (*вимірювальних приладів*); уточнення показань (*приладів*); 3) градуювання; 4) маркування; 5) списування девіації (*компаса*); 6) *військ.* визначення початкової швидкості; **acoustic** ~ акустичне калібрування; **air-speed indicator** ~ тарування покажчика повітряної швидкості; **airworthiness** ~ перевірка стану льотної придатності; **compass** ~ списання девіації компаса; **flight** ~ облітання (наземних) радіозасобів; **Mach number** ~ тарування за числом М; **power** ~ тарування потужності; **prelaunch** ~ передстартове калібрування; **range** ~ тарування за дальністю (*польоту*); *рлк* калібрування за дальністю; **sound pressure sensitivity** ~ калібрування чутливості за звуковим тиском; **static** ~ статичне калібрування; **time** ~ тарування за часом (*польоту*)
calibrator *n* 1) тарувальний пристрій; 2) калібратор; **frequency** ~ калібратор частоти
calibre *n* калібр, діаметр; **heavy** ~ великий [важкий] калібр; **light** ~ легкий калібр

call 1. *n* 1) (позивний) сигнал; 2) виклик (на зв'язок); запит; 2. *v* викликати; здійснювати запит; **all stations** ~ виклик усіх станцій (для циркулярного сповіщення); **cabin attendant** ~ виклик бортпровідника; **conference** ~ груповий виклик (повітряних суден і наземних станцій); **digital selective** ~ вибіркового виклик цифровим кодом; **distress** ~ 1) аварійний виклик; 2) сигнал лиха; **fire** ~ сигнал пожежної тривоги; **general** ~ загальний виклик (повітряних суден); **general** ~ “to all stations” загальний виклик «усім станціям»; **incoming** ~ вхідний виклик; **initial** ~ початковий виклик; **multiple** ~ 1) багаторазовий виклик (на зв'язок); 2) груповий виклик; **outgoing** ~ вихідний виклик; **radio** ~ радіопозивний; **selective** ~ вибіркового виклик; **urgent** ~ терміновий виклик; ◇ ~ **by radiotelegraphy** радіотелеграфний виклик; ~ **by radiotelephony** радіотелефонний виклик; **to ~ back** викликати вдруге

callback *n* повторний виклик (на зв'язок)

call-in *n* виклик на зв'язок (наземної станції з екіпажем)

calliper *n* 1) кронциркуль; 2) калібр; **inside** ~ внутрішній кронциркуль, нутромір; **outside** ~ кронциркуль (для зовнішніх розмірів)

callsign *n* радіо позивний (сигнал)

callup *n* виклик на зв'язок (екіпажу з наземною станцією)

calm *n* штиль, безвітря (0 балів Бофорта); **aerodrome** ~ відсутність вітру в районі аеродрому

camber *n* 1) кривизна, вигнутість; 2) двосхилий поперечний профіль (ЗПС); **aerofoil** ~ кривизна аеродинамічного профіля; ~ **of a profile** кривизна профіля; **centerline** ~ відносна кривизна (крила); ◇ **to increase a ~ of the profile** збільшити кривизну профіля

camera *n* фотокамера, кінокамера, телекамера, відеокамера; **aerial** ~ аерофотокамера; **aerophotographic** ~ аерофотоапарат, аерофотокамера

camouflage 1. *n* *фр.* камуфляж, маскування; маскувальні засоби; 2. *v* маскувати(ся), застосовувати маскування, ховати; **natural** ~ природне маскування; **radar** ~ протилокаційне маскування; ◇ **to conceal by ~** ховати під маскуванням; **to utilize** ~ використовувати камуфляж [маскування]

camouflet *n* *фр.* підземний вибух; розрив авіабомби під землею без утворення вирви

camp *n* табір; **army** ~ військовий табір; *військ.* ~ **of instruction** навчальний табір; **POW** ~ табір для військовополонених; **PW** ~ табір для військовополонених; **refugee** ~ табір для біженців [утікачів]

camshaft *n* кулачковий вал (*поршневого двигуна*)

can *n* 1) металева тара; 2) жарова труба; 3) *косм.* стакан, оправлення (*стартової шахти*); **combustion chamber** ~ жарова труба камери згорання; **oil** ~ 1) ручна маслянка; 2) бідон для мастила

cancel *v* 1) скасовувати (*рейс*); 2) анулювати (*бронювання*); 3) усувати, заглушувати (*шуми*); 4) стирати (*інформацію*)

cancellation *n* 1) скасування (*рейсів*); 2) анулювання (*замовлення*); 3) усунення, заглушення (*шумів*); 4) стирання (*інформації*); **data** ~ стирання даних; **echo** ~ компенсація сигналів відлуння; **noise** ~ заглушення шумів; **record** ~ стирання запису

cancelled *a* 1) визнаний недійсним; 2) вилучений із експлуатації (*про ПС*)

cancelling *n* анулювання, скасування; **noise** ~ заглушення шумів

candela *n* кандела, кд

canopy *n* 1) ліхтар (*кабіни екіпажу*); 2) купол (*парашута*); ~ **of a parachute** купол парашута; **cockpit** ~ ліхтар кабіни екіпажу; **flight compartment** ~ ліхтар кабіни екіпажу; **hinged** ~ відкидний ліхтар; **jettisonable** ~ скидуваний ліхтар; **sliding** ~ зсувний ліхтар

cap *n* 1) кришка, ковпачок; заглушка; 2) пробка; 3) капсуль; 4) ущільнення; 5) пояс; полиця (*балки*); **angle** ~ пояс (лонжерона) із кутиком; **blade metal** ~ запобіжна металева обкантировка на передньому ребрі лопаті (*повітряного гвинта*); **blasting** ~ капсуль-детонатор; **frame** ~ полиця шпангоута; **I** ~ пояс (лонжерона) двотаврового перерізу; **line connection** ~ заглушка з'єднувальної магістралі; **overwing filler** ~ кришка заливної горловини на крилі; **rib** ~ полиця нервюри; **sealing** ~ манжетне ущільнення; **spar** ~ пояс [полиця] лонжерона; **T** ~ пояс (лонжерона) таврового перерізу; **tank** ~ кришка заливної горловини паливного бака; **threaded-type** ~ нарізна кришка; **wing spar** ~ пояс лонжерона крила

capability *n* 1) здатність; можливість; 2) потужність; 3) продуктивність, виробність; 4) *мн.* характеристики; **all-weather landing** ~ здатність виконувати посадку в складних метеоумовах; **antijam** ~ можливість забезпечення перешкодозахищеності; **area navigation** ~ технічні характеристики зональної авіації; *зв'язок* **bandwidth** ~ пропускна здатність; **cross-wind** ~ керованість (ПС) під час бічного вітру; **declared** ~ гарантована потужність; **directional control** ~ повздовжня [поздовжня] керованість; **frictional** ~ потужність тертя; **gross** ~ повна потужність; **jamming** ~ можливість створення умисних перешкод; **KVA** ~ повна потужність; **landing** ~ керованість (ПС) під час посадки; **maneuvering** ~ маневрені якості, маневреність; **nuclear** ~ ядерний потенціал; **overload** ~ здатність витримувати перевантаження; **passive electronic detection** ~ можливість пасивного електронного виявлення; **performance ~ies** робочі характеристики; **pump inlet** ~ всмоктувальна здатність насоса; “**see and avoid**” ~ здатність бачити й уникати (*перешкоди у польоті*); ◇ **to demonstrate one's ~s** демонструвати свої можливості

capable а 1) здатний (*зробити щось*); 2) кваліфікований; ~ **to withstand** здатний витримувати (*напр. навантаження*)

capacity n 1) здатність; 2) функціональні можливості; 3) місткість, ємність; 4) вантажопідйомність; 5) пропускна здатність; **aerodrome handling** ~ пропускна здатність аеродрому (*за кількістю рейсів*); **aircraft** ~ місткість повітряного судна; **airport** ~ пропускна здатність аеропорту (*за кількістю пасажирів*); **airspace** ~ пропускна здатність повітряного простору (*за кількістю ПС*); **battery** ~ ємність (аккумуляторної) батареї; **bearing** ~ несна здатність (*аеродинамічної поверхні*); **cargo** ~ вантажомісткість; **carrying** ~ вантажопідйомність; зв'язок **channel** ~ пропускна спроможність каналу; **climbing** ~ швидкопідйомність; **environmental** ~ies припустимі межі забруднення довкілля (*для даного аеродрому*); **excess** ~ надлишкова місткість; **fatigue** ~ ступінь утомленості; **fuel** ~ запас палива; загальна місткість (*паливних баків ПС*); **fuel tank** ~ ємність паливного бака; **heat** ~ теплоємність; **landing** ~ пропускна здатність (*аеродрому*) за кількістю посадок; **lift** ~ обсяг повітряних перевезень; **lifting** ~ 1) аеродинамічна вантажопідйомність; 2) несна здатність (*крила*); **load bearing** ~ несна здатність (*поверхні ЗПС*); **load-carrying** ~ вантажопідйомність; **passenger** ~ пасажиромісткість (*повітряного судна*); **payload** ~ (максимальне) комерційне завантаження; **piloting** ~ льотна кваліфікація; **processing and display** ~ наявна можливість оброблення і відображення інформації; **runway** ~ пропускна здатність ЗПС (*за кількістю польотів*); **seating** ~ пасажиромісткість (*повітряного судна*); **surplus** ~ надлишкова [резервна] місткість; **tank** ~ ємність паливних баків; **thermal** ~ теплоємність; **traffic handling** ~ обсяг повітряних перевезень; **wheel-braking** ~ ефективність гальмування коліс; **wing bearing** ~ несна здатність крила; ◇ **in official** ~ під час виконання службових обов'язків; **to offer the** ~ пропонувати об'єми завантаження (*на рейс*)

capscrew n стяжний болт (*колінвала*)

capsule n коробка; чарунка; **air-speed** ~ мембранна коробка швидкісного напору; **aneroid** ~ анероїдна коробка; **annunciator** ~ чарунка світлового табло; **pressure** ~ мембранна коробка

captain n командир екіпажу (*ПС*); перший пілот (*на цивільних авіарейсах*)

capture 1. n 1) захоплення (*напр. сигналу*), затримання; 2) вихід (*на задану траєкторію*); 3) збір даних; 2. v 1) захоплювати, брати у полон; 2) фіз. захоплювати (*напр. щось у поле гравітації*); 3) збирати дані; **frequency** ~ захоплення частоти; **glide slope** ~ входження у глісаду; захоплення глісадного променя; *косм.* **initial contact** ~ захоплення за початкових умов контакту (*під час стикування*); **localizer beam** ~ захоплення променя курсового (радіо)маяка; **overshoot** ~ of the glide slope пізні захоплення глісадного променя; **radiative** ~ радіаційне захоплення; **undershoot** ~ of the glide slope ранні захоплення глісадного променя

car n 1) автомобіль; 2) гондола (*дирижабля*); “**follow-me**” ~ автомобіль супроводження (*повітряних суден під час руління аеродромом*)

carbon n хім. вуглець (*речовина*); карбон (*назва хімічного елемента*)

carburetion n утворення суміші у карбюраторі (*двигуна*)

carburettor n карбюратор (*двигуна*)

card n 1) карта; картка; 2) таблиця; 3) шкала; 4) картушка компаса; 5) *комп.* плата; **air speed calibration** ~ таблиця поправок повітряної швидкості; **air travel** ~ маршрутний лист авіаподорожі; **altimeter scale error** ~ таблиця інструментальних поправок висотоміра; **azimuth** ~ шкала азимута; **boarding** ~ посадковий талон; **compass** ~ шкала поточного курсу (*на навігаційному приладі*); **compass correction** ~ таблиця списання девіації компаса; таблиця поправок (до показань) компаса; **compass deviation** ~ графік девіації; **compass rhumb** ~ картушка компаса; **control** ~ плата керування; **credit** ~ кредитна картка; **deviation** ~ девіаційна таблиця (*компаса*); **disembarkation** ~ картка (*даних про пасажирів*) після прильоту; **embarkation** ~ картка (*даних про пасажирів*) перед вильотом; **embarkation/disembarkation** ~ карта посадки й висадки; **fits and clearances** ~ карта допусків і посадок; **identity** ~ посвідчення особи; **inspection work** ~ технологічна карта огляду (*ПС*); **medical** ~ медична картка (*напр. пілота*); **memory** ~ плата пам'яті; **passport** ~ паспортна картка; **registration** ~ реєстраційна картка (*пасажирів*); **scheduled maintenance task** ~ карта виконання регламентних робіт; технологічна карта

care n 1) уважність, обережність; 2) обслуговування; ~ of **passengers** обслуговування пасажирів; **in-flight extreme** ~ особливі заходи у польоті; **special** ~ підвищена увага (*під час виконання польоту*); ◇ “**handle with** ~” «транспортувати обережно» (*напис на вантажі*)

cargo 1. n вантаж; 2. a вантажний; **air** ~ вантаж для авіаперевезення; **backhaul** ~ вантаж для зворотних рейсів; **bulk** ~ вантаж насипом; вантаж без тари; **improperly secured** ~ ненадійно закріплений вантаж; **outward** ~ експортний вантаж; **perishable** ~ швидкопсувний вантаж; **transshipment** ~ транзитний вантаж; ◇ ~ **in transit** транзитний вантаж; **to containerize the** ~ пакувати вантаж у контейнер; **to discharge the** ~ знімати вантаж з борту (*ПС*)

carpet n 1) килим, покриття; 2) захисний шар; 3) бортова станція активного радіоелектронного заглушення; **boom** ~ зона розповсюдження (звукового) удару; **fog** ~ зона [смуга] туману; **noise** ~ зона впливу [розповсюдження] шуму

carriage *n* 1) перевезення, транспортування; 2) носіння; 3) платформа; 4) *несна конструкція*: а) каретка; б) супорт, рама; 5) шасі; **air** ~ авіаперевезення, повітряне перевезення; ~ **by air** перевезення повітрям [літаком]; ~ **of passengers** ~ (авіа)перевезення пасажирів; ~ **of firearms** носіння вогнепальної зброї; **flap** ~ каретка закрилка; **intermodal (air)** ~ змішане авіаперевезення; \diamond **good for** ~ придатний для перевезення; **to permit for** ~ дозволяти перевезення

carrier *n* 1) (авіа)перевізник, авіакомпанія; 2) авіаносець; 3) *зв'язок несна* (частота); 4) несний елемент (*конструкції*); **air** ~ 1) вантажний чи поштовий літак; 2) авіаперевізник, повітряний перевізник; авіакомпанія; **air charter** ~ чартерний авіаперевізник; **aircraft** ~ авіаносець; **all-cargo** ~ компанія з повітряних перевезень вантажів; суто вантажний перевізник; **budget** ~ низькотарифний авіаперевізник, авіаперевізник економічного класу; **cargo** ~ вантажний перевізник; **certified air** ~ зареєстрований авіаперевізник; **charter** ~ чартерний перевізник; **commercial air** ~ комерційний авіаперевізник; **common** ~ громадський перевізник; **commuter air** ~ авіаперевізник на короткі відстані; **contract** ~ авіаперевізник на договірних умовах; **discount** ~ низькотарифний авіаперевізник, авіаперевізник економічного класу; **first-level** ~ основний авіаперевізник (*за обсягом перевезень*); **flag** ~ національний [головний] (авіа)перевізник; **freight** ~ вантажний (авіа)перевізник; **IATA** ~ авіаперевізник IATA; **local** ~ місцевий (авіа)перевізник; **low-cost** ~ низькотарифний авіаперевізник, авіаперевізник економічного класу; **low-fare** ~ низькотарифний авіаперевізник; **merged** ~ компанія-авіаперевізник, що утворилася шляхом злиття компаній; **modulated** ~ модульний носій; **national** ~ національний авіаперевізник; **no-frills** ~ низькотарифний авіаперевізник, авіаперевізник економічного класу; **non-IATA** ~ авіакомпанія-член IATA; **nonscheduled** ~ нерегулярний (авіа)перевізник; *зв'язок* **offset** ~ зміщена несна; **participating** ~ транспортна агенція, що бере участь в отриманні прибутків; **pulse** ~ несна імпульсу; **radio frequency** ~ радіочастотна несна; **regional** ~ регіональний (авіа)перевізник; **responder** ~ несна (частота) відповідача; **scheduled** ~ регулярний (авіа)перевізник; *мор.* **seaplane** ~ авіатранспорт; **second-level** ~ другорядний (авіа)перевізник (*за обсягом перевезень*); **start-up** ~ новоутворений авіаперевізник; *Ам.* **supplemental (air)** ~ допоміжний (авіа)перевізник; **third-level air** ~ авіаперевізник третьої категорії; третьюрядний авіаперевізник; **trunk** ~ авіаперевізник на магістральній авіалінії

carry *v* 1) везти, перевозити; 2) нести, переносити; \diamond ~ **out** виконувати (*щось*)

cart 1. *n* візок; 2. *v* підвозити на візку; **air bottle** ~ візок з балонами стисненого повітря (*для запуску двигунів*); **baggage** ~ багажний візок; **battery** ~ акумуляторний візок; **cable** ~ кабельний візок; **electric power** ~ (аеродромний) електровізок, (аеродромна) електрокара; **hydrant** ~ роздавальний візок (*для заправки ПС*)

cartridge *n* 1) (піро)патрон; гільза; 2) фільтрувальний елемент; **turbocharger** ~ серцевина турбокомпресора

cascade *n* 1) ступінь (*турбіни чи компресора*); 2) *електр.* каскад; 3) каскадне [послідовне] включення; 4) набір [решітка] профілів (*лопаток*); **airfoil-vaned** ~ решітка профілів лопаток; **fan** ~ стулка-решітка вентилятора (*двигуна*); **thrust reverser** ~ решітка реверса тяги

case *n* 1) випадок; 2) оболонка, кожух; 3) корпус; 4) ящик, коробка; **abnormal** ~ особлива ситуація (*у польоті*); **dehydrating** ~ патрон-осушувач; **dehydrator** ~ корпус осушувача; **figure** ~ цифровий регістр; **letter** ~ літерний регістр; **lower** ~ літерний регістр; **rocket motor** ~ корпус ракетного двигуна; **sealed** ~ герметичний корпус; **upper** ~ верхній регістр

casing *n* 1) кожух; обшивка, оболонка; 2) корпус; 3) картер; **afterburner** ~ корпус форсажної камери згорання; **bypass duct** ~ кожух другого контуру (*ГТД*); **combustion chamber** ~ кожух камери згорання; **compressor** ~ корпус компресора; **front** ~ лобовий картер (*ГТД*); **inner** ~ внутрішній кожух (*камери згорання*); **intermediate** ~ розділювальний корпус (*компресора*); **outer** ~ зовнішній кожух; **rear** ~ картер задньої опори (*ГТД*); **turbine** ~ корпус турбіни

castor *n* (само)орієнтоване колесо (*шасі*)

castoring *n* (само)орієнтування колеса (*шасі*); \diamond **when** ~ у режимі самоорієнтування

casualty *n* 1) катастрофа, нещасний випадок; аварія; 2) людина, яка постраждала від нещасного випадку; 3) *мн.* втрати (*на війні*); 4) *військ.* поранений, убитий; 5) *військ.* підбита машина (*гармата тощо*); **civilian** ~ втрати серед цивільного населення; *військ.* **heavy** ~ великі втрати; *військ.* **light** ~ незначні втрати; **military** ~ втрати серед військових; **serious** ~ великі втрати; \diamond **to incur** ~ зазнати важких втрат; **to inflict heavy** ~ **on the enemy** завдавати важких втрат силам ворога; **to suffer** ~ зазнати важких втрат; **to sustain** ~ **ies** зазнати втрат; **to take** ~ зазнати важких втрат

catalog *n* каталог; **aeronautical chart** ~ каталог аеронавігаційних карт; **parts** ~ каталог запчастин; **star** ~ зоряний каталог

catalog(ue) *n* *Ам.* каталог; **aeronautical chart** ~ каталог аеронавігаційних карт; **illustrated parts** ~ ілюстрований каталог вузлів і деталей

catapult 1. *n* катапульта; 2. *v* катапультиувати(ся)

catch 1. *n* 1) защіпка; фіксатор; 2) захоплення; 2. *v* захоплювати ціль (*у процесі пошуку*); **level trip** ~ прохідна защіпка положення сектора (*газу двигуна*); \diamond ~ **on the hop** захопити зненацька

category *n* клас, категорія, розряд; **aerodrome** ~ категорія аеродрому; **aircraft** ~ вид повітряного судна (*напр.*

літак, вертоліт); **aircraft use** ~ категорія використання повітряного судна; **aircraft weight** ~ клас повітряного судна за масою; ~ **of message** категорія повідомлення; **facility performance** ~ I система забезпечення польотів за першою категорією ІКАО; **facility performance ICAO** ~ категорія ІКАО із забезпечення польотів; **ICAO** ~ I I категорія метеомінімуму ІКАО (*висота нижньої межі хмар не менше 60 м, дальність видимості на ЗПС не менше 800 м*); **ICAO** ~ II II категорія метеомінімуму ІКАО (*висота нижньої межі хмар не менше 30 м, дальність видимості на ЗПС не менше 400 м*); **ICAO** ~ III III категорія метеомінімуму ІКАО (*з нульовою видимістю і дальністю видимості на ЗПС: III_A – не менше 200 м, III_B – не менше 50 м, III_C – з нульовою видимістю*); **message** ~ категорія повідомлення; **operational performance** ~ I (II, III A, III B, III C) посадковий мінімум I (II, III A, III B, III C) категорії; **runway** ~ категорія ЗПС; **subgrade** ~ категорія ґрунтової основи (*аеродрому*); **wake turbulence** ~ категорія турбулентності сліду (*за ПС*); **to downgrade a** ~ **to ...** знижувати категорію (*аеродрому*) до ...

cater v 1) забезпечувати, обслуговувати; 2) постачати харчові продукти

caterer n постачальник продуктів

catering n 1) постачання (*продуктів*); 2) обслуговування харчуванням; **airport** ~ аеропортова служба бортхарчування

cathode n катод

cathode-ray a електронно–променевий

causation n дія чи діяльність, що приводить до певного результату; **accident** ~ встановлення причини авіаційної пригоди

cause 1. n 1) причина; 2) фактор; 2. v спричиняти; ~ **of aircraft trouble** причина несправності повітряного судна; **occurrence** ~ причина (авіаційної) пригоди; **root** ~ головна причина; **trouble** ~ причина відмови; **to determinate the** ~ виявляти причину (*авіаційної пригоди*); **to eliminate the** ~ усувати причину (*напр. відмови*)

caution 1. n 1) обережність; обачність; 2) попередження (*напр. про небезпеку у польоті*); 2. v попереджувати

cavity n порожнина; виїмка; **wheel well** ~ виїмка для ніші колеса (*шасі*)

ceiling n 1) верхня межа; 2) висота хмарності, висота нижньої межі хмар; 3) максимальна висота польоту; «стеля»; **absolute** ~ абсолютна [теоретично максимальна] стеля (*літального апарата*); **all-power-units (operating)** ~ стеля з усіма працюючими двигунами; **approach** ~ висота траєкторії початку заходження на посадку; **cloud** ~ висота нижньої межі хмар; **design** ~ розрахункова стеля; **hovering** ~ стеля (*гелікоптера*) у режимі висіння; **low** ~ низька хмарність; **minimum** ~ висота нижньої межі хмар; **operating** ~ робоча [практична] стеля; **service** ~ практична [робоча] стеля; **vertical visibility** ~ стеля вертикальної видимості; **to break a minimum** ~ виходити із хмарності; пробивати хмарність

ceilometer n вимірник висоти хмарності; хмаромір

cell n 1) гальванічний елемент; (електро)елемент; 2) балон (*аеростата*); 3) секція, відсік (*крила*); 4) кесон (*крила*); 5) осередок грози, грозовий район (*у зоні польоту*); **airproof** ~ герметичний елемент; **balloon calibrated solar** ~ сонячний елемент, калібрований на повітряній кулі–зонді; **battery** ~ (електро)елемент батареї; **combustion** ~ паливний елемент; **dry** ~ сухий (електро)елемент; **fuel** ~ паливний відсік (*у паливному баку*); **radar** ~ елемент розділення РЛС; **space solar** ~ космічний сонячний елемент; **thunderstorm** ~ осередок грози

cellphone n мобільний телефон

Celsius n 1) термометр Цельсія; 2) градус Цельсія, С°; **degree** ~ градус Цельсія, С°

center n Ам. центр; **aerodynamic** ~ аеродинамічний фокус (*крила*); аеродинамічний центр; **AFTN communication** ~ центр зв'язку АФТН; **air communication** ~ центр забезпечення повітряним зв'язком; **aircrew training** ~ центр з підготовки льотних екіпажів; центр льотної підготовки; **air traffic control** ~ центр диспетчерського обслуговування повітряного руху; диспетчерський центр КПП; **airway traffic control** ~ диспетчерський центр керування рухом по авіатрасі; **area communication** ~ районний центр зв'язку; **area control** ~ районний диспетчерський центр (*КПП*); **area forecast** ~ центр зональних прогнозів; **beam** ~ центр променя; **bottom dead** ~ нижня мертва точка (*ходу поршня*), НМТ; ~ **of air pressure** центр аеродинамічного тиску; ~ **of depression** центр низького тиску; ~ **of force** точка прикладання зусилля; ~ **of gravity** центр ваги; ~ **of lift** центр піднімальної сили; ~ **of mass** центр мас; ~ **of pressure** центр тиску; **collecting** ~ центр збирання інформації (*про стан польотів*); **communication** ~ центр зв'язку; **control** ~ диспетчерський центр КПП; **elastic** ~ центр жорсткості; центр пружності; **flight information** ~ центр польотної інформації; **flight test** ~ льотно–випробувальна станція; **flow control** ~ диспетчерський центр керування потоком повітряного руху; **flying training** ~ центр льотної підготовки; **forecast** ~ центр прогнозів (*погоди*); **John F. Kennedy Space C** ~ Космічний центр ім. Джона Ф. Кенеді; зв'язок **main collecting** ~ основний центр збирання даних; **message** ~ центр обробки донесень (*про стан польотів*); **meteorological** ~ метеорологічний центр; **oceanic area control** ~ океанічний районний диспетчерський центр; **pressure** ~ центр (барометричного) тиску; **radar information** ~ центр передавання радіолокаційної інформації; **radar processing** ~ центр обробки радіолокаційної інформації; **regional area forecast** ~

регіональний центр зональних прогнозів, РЦЗП; зв'язок **regional collecting** ~ регіональний центр збирання донесень; **regional control** ~ регіональний диспетчерський центр (КІР); **rescue co-ordination** ~ координаційний центр рятування повітряних суден; **satellite information** ~ центр обробки супутникової інформації; **search and rescue** ~ центр пошуку і рятування (повітряних суден); **service** ~ пульт обслуговування (напр. побутового обладнання у кабіні); **space** ~ космодром; **sub-area communication** ~ підрайонний центр зв'язку; зв'язок **switching** ~ комутаційний центр; **top dead** ~ верхня мертва точка (ходу поршня), ВМТ; **training** ~ тренувальний центр; **upper area control** ~ диспетчерський центр керування верхнім районом (польотів); **upper information** ~ центр польотної інформації для верхнього району (польотів); **weather message switching** ~ комутаційний центр метеорологічних донесень; **World Area Forecast C** ~ Всесвітній центр зональних прогнозів, ВЦЗП

centering *n* центрування; **autopilot** ~ центрування автопілота

centerline *n* Ам. осьова лінія; **extended runway** ~ продовження осрової лінії ЗПС; **route** ~ осьова лінія маршруту (польоту); **runway** ~ осьова лінія ЗПС

center-of-gravity *n* 1) центр ваги; 2) центрування (повітряного судна); **aircraft** ~ центрування повітряного судна; **extreme aft** ~ граничне заднє центрування; **extreme forward** ~ граничне переднє центрування; **lateral** ~ поперечне центрування; **longitudinal** ~ поздовжнє центрування; **to displace the** ~ змінювати центрування; **to shift the** ~ зміщувати центрування

center-section *n* центроплан

centerwing *n* центроплан

centrifugal *a* відцентровий

ceramet (тж. *cermet*) *n* металокераміка

ceramic 1. *n* кераміка; 2. *a* керамічний; **advanced** ~ високоякісна [конструкційна] кераміка

certificate 1. *n* 1) документ, посвідчення, сертифікат; 2) акт; 2. *v* посвідчувати, сертифікувати; **acceptance** ~ свідоцтво про приймання (повітряного судна); **aircraft** ~ сертифікат (про придатність) повітряного судна; **aircraft noise** ~ сертифікат повітряного судна за рівнем шуму; **airline** ~ дозвіл на право польотів на авіалінії; **airworthiness** ~ сертифікат льотної придатності; **approval** ~ свідоцтво про приймання (повітряного судна); ~ **of airworthiness** сертифікат льотної придатності; ~ **of competency** кваліфікаційне свідоцтво; ~ **of health** медичне свідоцтво; ~ **of medical fitness** свідоцтво про придатність за станом здоров'я; ~ **of registration** свідоцтво про реєстрацію; ~ **of revaccination** свідоцтво про повторне щеплення (пасажира); ~ **of safety for flight** свідоцтво про допуск до польотів; ~ **of vaccination** свідоцтво про щеплення (пасажира); **competency** ~ свідоцтво про допуск (до технічного обслуговування і т.п.); **crew member** ~ посвідчення члена екіпажу; **flight** ~ льотне свідоцтво; **instrument** ~ посвідчення (пілота) на право здійснення польотів за приладами; **medical fitness** ~ медичне свідоцтво (про придатність до польотів); **production** ~ ліцензія на виробництво (повітряних суден); **registration** ~ свідоцтво про реєстрацію (повітряного судна); **release** ~ паспорт підприємства-виробника; **tax clearance** ~ свідоцтво про звільнення від сплати податків; **test** ~ 1) посвідчення про проведені випробування; 2) посвідчення про перевірку; **verification** ~ посвідчення про перевірку; **to** ~ **airplane for noise** атестувати літак за рівнем шуму; **to issue the** ~ видавати сертифікат [свідоцтво, посвідчення]; **to render the** ~ передавати сертифікат (напр. іншій державі)

certification *n* 1) видача свідоцтва (про перевірку); сертифікація; 2) (метрологічна) атестація; 3) свідоцтво (про перевірку); атестат; паспорт; сертифікат; **aeroplane type** ~ сертифікація типу літака; **medical** ~ медичне посвідчення придатності (що видається авіаційному персоналу); **noise** ~ сертифікація (повітряного судна) за рівнем шуму; **take-off noise** ~ сертифікація за рівнем шуму на злітному режимі; **type** ~ сертифікація типу (повітряного судна)

certify *v* посвідчувати; сертифікувати; **to** ~ **as airworthy** засвідчити придатність до польотів; **this is to** ~ цим посвідчується

cessation *n* 1) припинення (польотів); 2) перерва (напр. у диспетчерському обслуговуванні польотів); ~ **of arms** перемир'я

chaff *n* дипольні (протирадіолокаційні) відбивачі; **radar** ~ дипольні протирадіолокаційні відбивачі; **air-dropped** ~ скидувані з повітря дипольні протирадіолокаційні відбивачі; **radar** ~ дипольні протирадіолокаційні відбивачі; **reentry** ~ дипольні протирадіолокаційні відбивачі, що розкидуються під час входження ракети в атмосферу

chain *n* 1) ланцюг; 2) послідовність; 3) система; мережа (напр. станцій); **error** ~ послідовність помилок; **explosive** ~ вибуховий ланцюг; **Loran** ~ мережа (радіо)станцій типу «Лоран»

chair *n* стілець; **rocket** ~ реактивне крісло (для переміщення космонавта)

challenge *n* 1) складність, важкість, трудність; 2) виклик; рлк запит; **environmental** ~ **s** екологічні вимоги

chamber *n* 1) камера, відсік; 2) порожнина; **aerotype float** ~ нечутлива до крену поплавцева камера (карбюратора); **airborne haze** ~ бортова камера туманів (повітряного судна); **air-mixing** ~ повітряна змішувальна камера (двигуна); **altitude** ~ барокамера; **altitude/temperature** ~ термобарокамера; **altitude**

test ~ барокамера; **anechoic** ~ камера глушення; **annular combustion** ~ кільцева камера згорання; **balance** ~ 1) розвантажувальна порожнина (у ГТД); 2) компенсаційна камера (*магнітного компаса*); **camera** ~ касетний відсік фото- чи кінокамери; **cannular combustion** ~ трубчасто-кільцева камера згорання; **can-type combustion** ~ камера згорання трубчастого типу; **C~ of Commerce** торгова палата; **combustion** ~ камера згорання; **decompression** ~ барокамера; **divided combustion** ~ розділена камера згорання; **environmental** ~ термобарокамера; **expansion** ~ горловина камери згорання (ГТД); **low-pressure** ~ камера розрідження; **mixing** ~ змішувальна камера (*двигуна*); **multiple combustion** ~ камера згорання з окремими жаровими трубами; **plenum** ~ другий (вентиляторний) контур (ГТД); **plenum combustion** ~ напірна камера згорання у вентиляційному контурі; **precombustion** ~ передкамера, форкамера; **pressure** ~ барокамера; **reverse-flow combustion** ~ протиструмінна камера згорання; **stagnation** ~ камера загальмованого потоку (*приймача повітряного тиску*); **straight-flow combustion** ~ прямострумінна камера згорання; **thermal vacuum** ~ термобарокамера; **tubo-annular combustion** ~ трубчасто-кільцева камера згорання; **tubular combustion** ~ трубчаста камера згорання

chamfer 1. *n* фаска; скіс; 2. *v* знімати фаску

change *n* 1) зміна, перетворення; зсув; 2) заміна; **abrupt** ~ стрибок, різка зміна; **air** ~ повітрообмін; **atmospheric** ~ *s* атмосферні зміни; **atmospheric plane** ~ поворот площини орбіти в атмосфері; ~ **in the momentum** зміна кількості руху (*повітряної маси*); ~ **of gauge** перевантаження на ПС іншої місткості на вказаному маршруті; ~ **to a flight plan** уточнення плану польоту; **chemical** ~ хімічна реакція; **course** ~ зміна курсу; **CO₂ climate** ~ зміни клімату внаслідок підвищення вмісту двоокису вуглецю (*в атмосферному повітрі*); **crew** ~ заміна екіпажу; **electrochemical** ~ електрохімічна реакція; **en-route** ~ **of level** зміна ешелону на маршруті польоту; **high-thrust plane** ~ поворот площини орбіти з великим імпульсом тяги; **inadvertent** ~ незапланована зміна (*маршруту*); **incremental plane** ~ *s* послідовні зміни нахилу орбіти; **intended** ~ навмисна зміна (*маршруту польоту*); **low-thrust plane** ~ поворот площини орбіти з невеликим імпульсом тяги; **minimum-fuel plane** ~ поворот площини орбіти з мінімальною витратою палива; **multidip plane** ~ поворот площини орбіти з багаторазовим зануренням в атмосферу; **orbital plane** ~ поворот площини орбіти; **parameter change** корекція параметрів; **pitch** ~ зміна кроку (*повітряного гвинта*); **pro rata** ~ пропорційна зміна (*напр. тарифів*); **single-dip plane** ~ поворот площини орбіти з одноразовим зануренням в атмосферу; **takeoff profile** ~ зміна траєкторії зльоту; **thermal** ~ зміни температурних умов; **waypoint** ~ зміна проміжного пункту маршруту; \diamond **to ~ over** перемикає

changeover *n* перехід (*на інший режим роботи*); **frequency** ~ перехід на іншу частоту

change-over *n* перемикання, перенастроювання; зв'язок **automatic** ~ автоматичне перемикання

changing *n* 1) зміна, заміна; 2) перемикання

channel *n* 1) канал; 2) жолоб; виїмка; 3) *radio* канал (*зв'язку*), смуга частот; 4) злітна смуга (*гідроаеродрому*); зв'язок **adjacent** ~ суміжний канал; **aircraft-to-satellite** ~ канал супутникового зв'язку повітряних суден; **air-ground communication** ~ канал зв'язку «повітря-земля»; **allocated** ~ закріплений [виділений] канал; **analog data transfer** ~ аналоговий канал передавання даних; **autopilot roll** ~ канал крену автопілота; **azimuth** ~ азимутальний канал; **backward** ~ зворотний канал; **broadcasting** ~ канал теле- чи радіомовлення; **common calling** ~ загальний канал виклику (*на зв'язок*); **carrier-current** ~ канал несної частоти, високочастотний канал; **carrier** ~ канал несної частоти, високочастотний канал; **clock** ~ канал синхронізації; **common carrier** ~ канал зі спільною несною частотою; **common receiving** ~ загальний канал приймання; **communications** ~ канал зв'язку; **course** ~ канал курсу (*автопілота*); **data** ~ канал передавання даних; **data transfer** ~ канал передавання даних; інформаційний канал; **dedicated** ~ закріплений [виділений] канал; **digital communication** ~ цифровий канал зв'язку; **digital** ~ цифровий канал (*зв'язку*); **direct access radar** ~ канал прямого радіолокаційного зв'язку; **discrete** ~ дискретний канал; **distance measurement** ~ далекомірний канал (*доплерівської системи*); **downlink satellite radio** ~ канал супутникового радіозв'язку «повітря-земля»; **duplex** ~ дуплексний [одночасний двосторонній] канал; **elevation** ~ кутomisний канал (*навігаційного обладнання*); **emergency radio** ~ запасний [аварійний] канал радіозв'язку; **English C~** Ла-Манш; **fiber optic communication** ~ волоконно-оптичний канал зв'язку; **fiber optic** ~ волоконно-оптичний канал (*зв'язку*); **frequency** ~ частотний канал; **HF** ~ високочастотний канал; **hot-standby** ~ резервний канал постійної готовності; **information** ~ інформаційний канал, канал передавання даних; **instrument** ~ обладнана злітна смуга (*гідроаеродрому*); **ionospheric** ~ іоносферний канал; **microwave** ~ мікрохвильовий канал; зв'язок **omnibus** ~ загальний канал (*зв'язку*); **on-course** ~ канал зв'язку на маршруті; **operating** ~ робочий канал; **optical** ~ оптичний канал; **pitch** ~ канал тангажа (*автопілота*); **radio** ~ канал радіозв'язку, радіоканал; **radio-frequency** ~ радіочастотний канал; **recording** ~ канал запису (*інформації*); **roll** ~ канал крену (*автопілота*); **synchronizing** ~ канал синхронізації; **taxi** ~ рульова смуга (*гідроаеродрому*); **telecommunication** ~ канал електрозв'язку; **timing** ~ канал синхронізації; **transmission** ~ канал передавання; канал зв'язку; **voice** ~ мовний канал; **wind** ~ аеродинамічна труба; **wire-tap** ~ канал підслуховування; **yaw** ~ канал курсу (*автопілота*)

channeling *n* 1) виділення каналів; 2) ущільнення каналів

channelizing *n* розділення каналів (*напр. частотне*)

chapter *n* 1) розділ; 2) відділення, філія; **C~ 11** розділ 11 (*розділ Кодексе США про банкрутство, що регулює питання реорганізації неплатоспроможних компаній під керівництвом старих керівників*)

character *n* знак; **block check** ~ знак перевіряння блоку

characteristic *n* 1) *мн.* технічні дані; 2) *військ.* тактико-технічні дані; **acceleration** ~ характеристика прийманості (*двигуна*); **acceleration** ~ of fuel прискорювальна [розгінна] характеристика палива; **acceleration** ~s перевантажувальні характеристики; **aerodynamic** ~s аеродинамічні характеристики; **aeroelastic** ~s аеропружні характеристики; **aircraft performance** ~s льотно-технічні характеристики повітряного судна; **air flow** ~ характеристика витрат повітря (*у двигуні*); **basic** ~s основні характеристики; **combustion** ~ характеристика процесу горіння; **control** ~ характеристика керованості (*повітряного судна*); **decay** ~ характеристика затухання (*звуку*); **design** ~ розрахункова характеристика; **directional stability** ~ характеристика шляхової стійкості; **drainage** ~s дренажні характеристики; **elevation** ~ характер профілю місцевості; **excessive sound absorption** ~ підвищена здатність поглинати звук; **fail-safe** ~ характеристика безпечного руйнування; **flight** ~s льотні характеристики; **flow** ~ характеристика витрат (*палива, повітря тощо*); **generalized noise** ~s узагальнені характеристики за шумом; **handling** ~ характеристики керованості (*ЛС*); **hazardous** ~s види небезпеки (*напр. у польоті*); **landing** ~s посадкові характеристики; **lateral** ~ характеристика поперечної стійкості; **manifold pressure** ~ характеристика за наддуванням; **noise** ~s характеристика за шумом; **noise source** ~ характеристика джерела шуму; **no-load** ~ характеристика холостого ходу; **onset** ~s характеристика наростання (*напр. звуку*); **operating** ~ робоча характеристика; **operational** ~ робоча характеристика; **pressure response** ~ характеристика чутливості до звукового тиску; **propulsion performance** ~s тягові характеристики (*двигуна*); **runway friction** ~ характеристика зчеплення поверхні ЗПС; **sound emission** ~ характеристика випромінювання звуку; **specified** ~s встановлені характеристики; **spectral** ~ характеристики спектра звуку; **spin-recovery** ~s протиштопорні характеристики; **stability** ~ характеристика стійкості; **stall** ~ характеристики звалювання (*на крило*); **stalling** ~ характеристика звалювання (*на крило*); **surge** ~ помпажна характеристика (*двигуна*); **take-off and landing** ~s злітно-посадкові характеристики; **throttle** ~ дросельна характеристика (*двигуна*); **thrust** ~ тягова характеристика; **track-defining** ~s характеристика наведення за лінією шляху (*польоту*); **trim** ~ балансувальна характеристика; **turn** ~s характеристика (керованості) на розворотах; **vibration** ~ вібраційна характеристика; \diamond **to effect on flight** ~s впливати на льотні характеристики; **to establish the** ~s встановлювати характеристики; **to take** ~s знімати характеристики

charge *n* 1) (електричний) заряд; 2) плата, збір, тариф; 3) податок, мито; 4) штраф; 5) заправлення (*напр. паливом*); 6) *військ.* стрімка атака, наступ; 6) *мн.* витрати; **2. v** 1) заряджати (*зброю, акумулятор*); 2) заправляти (*напр. паливом*); 3) *військ.* атакувати; **air navigation** ~ збір за аеронавігаційне обслуговування; **airport** ~ аеропортовий збір; **baggage** ~ збір (*з пасажирів*) за перевезення багажу; **cancellation** ~ збір за анулювання (*бронювання*); **cargo storage** ~ збір за зберігання вантажу; ~ **for service** збір за обслуговування; **container** ~ збір за контейнерне перевезення; **conveyance** ~ збір за (авіа)перевезення; **customs** ~ митний збір; **demurrage** ~ збір за простій (*повітряного судна*), демередж; **en-route facility** ~ збір за аеронавігаційні засоби і обслуговування на маршруті польоту; **excess baggage** ~ збір за багаж понад норми безоплатного провезення; **excess valuation** ~ додатковий збір за оголошену цінність (*зарєєстрованого багажу*); **freight** ~ вартість перевезення вантажу; **freshening** ~ підзаряд (*акумуляторів*); **fuel throughput** ~ збір за заправлення паливом; **ground handling** ~ збір за наземне обслуговування; **hangar** ~ збір за користування ангаром; **landing** ~ збір за посадку; **lighting** ~ збір за освітлення (*напр. ЗПС*); **negative** ~ негативний заряд; **noise** ~ штраф за перевищення встановленого рівня шуму; **no-show** ~ збір (*з пасажирів*) за нез'явлення до вильоту; **parking** ~ збір за стоянку (*ЛС*); **passenger service** ~ збір за обслуговування пасажирів; **positive** ~ позитивний заряд; **prepaid** ~ попередній збір (*за перевезення*); **runway user** ~ збір за користування ЗПС; **service** ~ збір за обслуговування; **storage** ~ збір за зберігання; **user** ~ збір з користувача [за користування]; **valuation** ~ збір за послуги з оцінювання (*вантажів*); **volume freight** ~ (додатковий) збір за об'єм вантажу; \diamond **all** ~s **included** з усіма витратами; **to calculate** ~ розраховувати тариф; **to ~ a commission** нараховувати комісію; **to ~ a fee** стягувати плату за що-н.; **to ~ off** 1) списувати у витрати; 2) амортизувати; **to collect** ~ стягувати збір; **to impose** ~ обкладати митом; **to set out** ~ оголошувати розмір збору

charging *n* зарядження, зарядка; **battery** ~ зарядка акумулятора; **spacecraft** ~ накопичення заряду на КА

chart 1. n 1) *карт.* карта; 2) схема, таблиця; 3) діаграма, графік; **2. v** 1) складати графік; 2) прокладати курс на карті; **aerodrome** ~ карта [схема] аеродрому; **aerodrome approach** ~ карта підходів до аеродрому; **aerodrome obstacle** ~ карта аеродромних перешкод; **aerodrome obstruction** ~1) схема (розміщення) перешкод у зоні аеродрому; 2) карта аеродромних перешкод; **aeronautical** ~ аеронавігаційна карта; **aeronautical approach** ~ аеронавігаційна карта повітряних підходів; **aeronautical route** ~ аеронавігаційна маршрутна карта; **aircraft loading** ~ схема завантаження повітряного судна; **air navigation** ~ аеронавігаційна карта; **air route** ~ маршрутна карта; **air traffic service** ~ схема обслуговування повітряного

руху; **approach** ~ схема заходження на посадку; **area** ~ карта району (*польотів*); **avigation** ~ аеронавігаційна карта; **balance** ~ графік центрування (*повітряного судна*); **circular** ~ кругова діаграма; **composite prognostic** ~ загальна карта прогнозів; **comprehensive** ~ детальна карта (*польотів*); **constant-level** ~ карта постійних ешелонів; **constant pressure** ~ (метеорологічна) карта постійного тиску (*повітря*); **contour** ~ карта баричної топографії; **danger areas** ~ карта небезпечних (*для польоту*) зон; **en-route** ~ маршрутна карта; **facility** ~ схема розміщення наземних засобів та обладнання; **facsimile** ~ факсимільна карта; **facsimile area forecast** ~ факсимільна карта зональних прогнозів; **fixed time prognostic** ~ карта прогнозів на заданий час; **flight** ~ карта польотів; **flow** ~ блок-схема; **forecast** ~ карта прогнозів, прогностична карта; **high-level significant weather** ~ карта особливих явищ погоди у верхніх шарах атмосфери; **instrument approach** ~ карта заходження на посадку за приладами; **landing** ~ схема посадки; **loading** ~ схема завантаження; **low altitude en-route** ~ маршрутна карта польотів на малих висотах; **low altitude flight planning** ~ (аеронавігаційна) карта планування польотів на малих висотах; **magnetic** ~ карта магнітних схилень; **maximum wind** ~ карта максимальних вітрів; **meteorological** ~ метеорологічна карта, метеокарта; **model** ~ типова карта; **parking** ~ схема стоянок; **pilot** ~ аеронавігаційна карта; **planning** ~ карти для планування; **plotting** ~ карта прокладання курсу; **polychromatic** ~ багатоколірна карта; **precision approach terrain** ~ карта місцевості зони точного заходження на посадку; **preflight planning** ~ карта передпольотного планування; **prognostic** ~ карта прогнозів, прогностична карта; **prognostic surface** ~ прогностична карта приземних вітрів; **prognostic upper air** ~ прогностична карта верхніх шарів атмосфери; **radar** ~ радіолокаційна карта; **radio facility** ~ схема розміщення радіозасобів; **radio navigation** ~ радіонавігаційна карта; **rigging** ~ схема розміщення спорядження (*повітряного судна*); **route** ~ маршрутна карта; **satellite ice-reconnaissance** ~ льодова карта, складена на основі супутникових даних; **significant weather** ~ карта особливих явищ погоди; **standard instrument departure** ~ встановлена схема вильоту за приладами; **star** ~ зоряна карта; **streamline** ~ карта повітряних потоків; **strip** ~ стрічкова карта (*маршруту*); **supplementary** ~ додаткова карта; **surface** ~ приземна карта; **synoptic** ~ синоптична карта, карта погоди; **taxi** ~ схема рулювання; **terminal area** ~ схема зони (кінцевого) аеродрому; **tropopause** ~ карта тропопаузи; **troubleshooting** ~ схема виявлення й усунення основних несправностей; **upper-air** ~ висотна карта, карта верхніх шарів атмосфери; **variation** ~ карта магнітних схилень; **vertical wind shear** ~ карта вертикальних зсувів вітру; **visual approach** ~ схема візуального заходження на посадку; **weather** ~ синоптична карта, карта погоди; **wind** ~ роза вітрів; **world aeronautical** ~ аеронавігаційна карта світу; **World Aeronautical C~ ICAO 1: 1 000 000** ~ аеронавігаційна карта світу ІКАО масштабу 1:1 000 000

charter 1. *n* 1) чартер (*договір*); 2) чартер, чартерний рейс; чартерне перевезення; 3) фрахтування (*повітряного судна*); 2. *v* фрахтувати; **advance booking** ~ чартерний рейс із попереднім бронюванням місць; **affinity group** ~ чартерний рейс для (перевезення) спеціалізованої групи; **blocked-off** ~ блок-чартерний рейс; **closed group** ~ чартерний рейс для перевезення конкретної групи людей; **common purpose group** ~ чартерний рейс для перевезення групи зі спільною метою; **inclusive tour** ~ чартерний рейс типу «інклюзив-тур»; **mixed** ~ змішаний чартер (*перевезення на різних договірних умовах*); **nonaffinity group** ~ чартерний рейс для (перевезення) неспеціалізованої групи; **off-line** ~ чартерний рейс за відсутності регулярних польотів, позамаршрутний чартер; **off-route** ~ позамаршрутний чартерний рейс; **one-stop** ~ чартерний рейс із проміжною посадкою; **one-stop inclusive tour** ~ чартерний рейс типу «інклюзив-тур» з проміжною зупинкою; **on-line** ~ чартерний рейс за встановленим маршрутом; чартерний рейс за наявності регулярних польотів; **on-route** ~ чартерний рейс за встановленим маршрутом; **open-jaw** ~ чартерний рейс за незамкненим маршрутом; **own-use** ~ фрахтування (*повітряного судна*) для особистих цілей; **part** ~ частковий чартерний рейс (*із бронюванням блоку місць на регулярному рейсі*); **plane-load** ~ чартерний рейс із повним завантаженням (*повітряного судна*); **programmed** ~ чартерний рейс за оголошеною (*турфірмою*) програмою; **pro-rata** ~ чартерний рейс із пропорційним розподіленням прибутків (*між авіакомпаніями*); **provisional** ~ попередньо оголошений чартерний рейс; **single-entity** ~ чартерний рейс на замовлення окремої організації; **special event** ~ чартерний рейс у зв'язку з особливими обставинами; **split** ~ складений [комбінований] чартер (*перевезення більш ніж одним перевізником*); **student** ~ чартерний рейс для перевезення студентів; **study group** ~ чартерний рейс для перевезення учнів; **travel group** ~ чартерний рейс для перевезення туристичної групи; **whole-plane** ~ чартерний рейс із повним завантаженням (*ПС*); **wholesale** ~ гуртовий чартерний рейс

charterer *n* 1) заявник чартерного рейсу; 2) фрахтувальник; замовник (*літака*)

charterworthiness *n* (льотна) придатність (*ПС*) до здійснення чартерних перевезень

chassis *n* *Фр.* шасі (*радіоапаратури*)

check 1. *n* 1) контроль, перевірка; 2) реєстрація (*напр. багажу*); 3) форма технічного обслуговування; 4) квитанція, документ про перевірку; 5) контрольний штампель (*знак перевірки*); 2. *v* 1) перевіряти; контролювати; 2) реєструвати; 3) *Ам.* здавати речі у багаж; **baggage** ~ багажна квитанція; **cockpit** ~ (передпольотна) перевірка (*приладів та органів керування*) у кабіні екіпажу; **competency** ~ перевірка рівня (льотної) кваліфікації; **concourse** ~ реєстрація (*пасажирів*) у залі очікування; **end-to-end** ~ повна

перевірка; **flight** ~ перевірка у польоті, льотна перевірка; **flyby** ~ перевірка (*радіозасобів*) у процесі облітання; **ground** ~ наземна перевірка; **last flight** ~ передпольотна перевірка (*пілота*); **line maintenance** ~ оперативна форма технічного обслуговування; **maintenance** ~ 1) регламентні роботи; 2) форма технічного обслуговування; **maintenance A** ~ технічне обслуговування (*повітряного судна*) за формою «А»; **mandatory** ~ обов'язкова перевірка; **monitoring** ~ s регулярні перевірки, постійний контроль; **operational** ~ експлуатаційна перевірка; **performance** ~ 1) перевірка працездатності; 2) перевірка технічних характеристик; **periodic maintenance** ~ періодична форма технічного обслуговування; **preflight** ~ передпольотна перевірка; **proficiency** ~ перевірка рівня професійної підготовки; **radio** ~ перевірка радіозв'язку; **rigging** ~ нівелювання (*перевірка взаємного положення нерухомих поверхонь повітряного судна*); **serviceability** ~ перевірка працездатності; **sound pressure sensitivity** ~ перевірка чутливості до звукового тиску; **spot** ~ вибіркова перевірка; **time** ~ перевірка [звірення] часу; **walk-round** ~ передпольотний огляд (*повітряного судна*); \diamond **to ~ in** реєструвати(ся) (*напр. на рейс*); **to ~ out** виписуватися (*виїжджаючи з готелю*)

check-in 1. n 1) перевірка квитків і огляд [перегляд] пасажирів та багажу; 2) реєстрація (*осіб, що виїжджають до готелю*); 3) стійка реєстрації; **2.** v реєструватися; проходити реєстрацію; \diamond **central** ~ основна стійка реєстрації; **gate** ~ стійка реєстрації біля виходу на перон

checklist n 1) відомість технічного контролю; 2) дефектна відомість; 3) контрольний перелік; **pretakeoff** ~ контрольний перелік перевірок перед зльотом

checkpoint n 1) орієнтир; 2) контрольна точка, проміжний пункт маршруту; **aerodrome** ~ контрольний майданчик на аеродромі (*для перевірки радіонавігаційних засобів*); **altimeter** ~ майданчик (*на аеродромі*) для перевірки висотомірів

cheek n щока (*напр. замка шасі*)

chemical a хімічний

chief 1. n керівник; начальник; **2.** a головний; **Air Force ~ of future concepts and transformation** начальник відділу майбутніх концепцій і перетворень ВПС США; **C~ of Staff, Air Force** начальник штабу ВПС (*один із членів Комітету начальників штабів*); **c~ of state** глава держави; **crew** ~ командир льотного екіпажу; *Ам. Joint C~s of Staff* об'єднаний комітет начальників штабів

child n дитина у віці від 2 до 12 років (*як пасажир*)

chock n (гальмівна) колодка (*під колеса ПС*); **inserted** ~ s установлені гальмівні колодки; **removed** ~s прибрані гальмівні колодки; \diamond «~s away!» «забрати колодки!» (*команда екіпажу*); **to take ~ s from** прибрати гальмівні колодки

choice n вибір; ~ **of field** вибір посадкового майданчика (*під час вимушеної посадки*)

chopper n 1) обмежувач; 2) переривач (*струму*); 3) обтюратор; 4) *Ам. сленг* вертоліт; 5) *Ам. сленг* кулемет; автомат; **dc** ~ переривач постійного струму

chord n хорда (*аеродинамічного профілю*); **aerodynamic** ~ аеродинамічна хорда; **aerofoil section** ~ хорда профілю несної поверхні; **aileron** ~ хорда елерона; **blade** ~ хорда лопаті; **centerwing** ~ хорда центроплана; ~ **of wing** хорда крила; **control-surface** ~ хорда поверхні керування; **geometric** ~ геометрична хорда; **mean** ~ середня хорда; **mean aerodynamic** ~ середня аеродинамічна хорда, САХ; **mean geometric** ~ середня геометрична хорда; **root** ~ коренева хорда; **section** ~ хорда перерізу (*аеродинамічного профілю*); **tip** ~ кінцева хорда; **wing** ~ хорда крила; \diamond **to streamwise** ~ обтікати хорду по потоку

chordwise adv уздовж хорди

chromaticity n хроматичність

chromosphere n хромосфера; **star** ~хромосфера зірки

'chute n *авіац.* парашутист

chute n 1) спуск, жолоб, лоток; 2) парашут; **aircraft escape** ~ аварійний бортовий трап-лоток; **escape** ~ аварійно-рятувальний трап; **inflatable evacuation** ~ надувний рятувальний жолоб; **pilot** ~ витяжний парашут

chutist n *розм.* парашутист

'chutist n *розм.* парашутист

cinematography n кінозйомка; **aerial** ~ аерокінозйомка, повітряна кінозйомка

circle 1. n 1) коло; замкнена траєкторія (*пільоту*); 2) *астр.* орбіта; 3) *астр.* оберт (*супутника навколо небесного тіла*); 4) шкала, лімб (*приладу*); **2.** v літати замкненою траєкторією; літати по колу, кружляти; **aerodrome** ~ коло польоту над аеродромом; **azimuth** ~ шкала азимутів; **bearing** ~ азимутальне коло (*на аеродромі*); **compass** ~ компасна шкала, компасний лімб; *карт.* **distance** ~ коло дальності; далекомірний лімб; **great** ~ ортодромія, дуга великого кола (*найкоротша відстань між двома точками на поверхні Землі*); **left-hand** ~ ліве коло польоту; **primary great** ~ 1) головна ортодромія; 2) умовний екватор; **right-hand** ~ праве коло польоту

circle-to-land n заходження на посадку після польоту по колу («коробочкою»)

circling n 1) політ по колу [коловому маршруту]; 2) *астрон.* орбіта; 3) оберт (*супутника навколо небесного*)

mila); **aerodrome** ~ політ по колу над аеродромом; **aerodrome circuit** ~ політ по схемі в районі аеродрому; **visual** ~ візуальний політ по колу

circuit 1. n 1) коло [замкнена траєкторія] польоту; 2) рух за орбітою; 3) *електр.* (електричне) коло; схема, контур, ланцюг; 4) *зв'язок* канал, лінія; **2. v** замикає в (електричне) коло; **ac** ~ коло змінного струму; **aerodrome** ~ схема [коло] польоту над аеродромом; **aerodrome taxi** ~ схема рулювання по аеродрому; **aerodrome traffic** ~ аеродромне коло польотів; **aeronautical fixed** ~ ланцюг фіксованого авіаційного (електро)зв'язку; **aeronautical fixed telecommunication network** ~ ланцюг мережі авіаційного фіксованого (електро)зв'язку; **alarm** ~ схема аварійної сигналізації; **alert** ~ ланцюг сповіщення; **amplifying** ~ підсилювальна схема; **armed** ~ увімкнене (електричне) коло; **ATS direct speech** ~ ланцюг прямого мовного (електро)зв'язку ОПР; **automatic frequency control** ~ схема автоматичного настроювання частоти, схема АПЧ; **auxiliary** ~ допоміжне (електричне) коло; **backup** ~ резервне (електричне) коло; **broken** ~ розірване (електричне) коло; **built-in test** ~ ланцюг вбудованого контролю; **closed** ~ замкнене (електричне) коло; **closed loop** ~ система автоматичного керування; **communication** ~ 1) схема [коло] зв'язку; 2) лінія зв'язку; **compensating** ~ компенсатор радіопеленгатора; **completed** ~ замкнене коло; **conference** ~ ланцюг циркулярного зв'язку; **control** ~ (електричне) коло керування; **coupling** ~ (електричне) коло зв'язку; **dc** ~ коло постійного струму; **dedicated** ~ спеціально зарезервованій ланцюг; **destruct** ~ (електричне) коло вибуху (*напр. відповідача ПС*); **dial-up** ~ комутований канал; **digital** ~ 1) цифрова схема; 2) цифровий канал; **direct** ~ прямий [некомутований] канал; **direct speech** ~ ланцюг прямого мовного (радіо)зв'язку; **duplex** ~ дуплексний канал; **electric(al)** ~ електрична схема; електричне коло; **erection** ~ (електричне) коло корекції (*гірокомтаса*); **exciting** ~ (електричне) коло поля збудження; **failure detection** ~ (електричне) коло пошуку відмови; **feed** ~ (електричне) коло живлення; **feedback** ~ ланцюг зворотного зв'язку; **field** ~ (електричне) коло поля збудження; **firing** ~ (електричне) коло запалювання (*палива*); **fixed** ~ 1) фіксований ланцюг; 2) установлена схема польоту по колу; **ground** ~ коло заземлення; коло з'єднання на масу; **ignition** ~ (електричне) коло запалювання; **input** ~ вхідне (електричне) коло; **integrated** ~ інтегральна схема; **interlocking** ~ (електричне) коло блокування; *зв'язок* **landline** ~ наземний ланцюг; провідний ланцюг; **left(-turn)** ~ ліве коло польоту; **load** ~ (електричне) коло навантаження; **locking-out** ~ (електричне) коло блокування; **loop** ~ лінія циркулярного зв'язку; **main trunk** ~ головний магістральний ланцюг зв'язку; **monitoring** ~ (електричне) коло контролю; **multichannel** ~ багатоканальне (електричне) коло; **multipoint** ~ багатоточковий ланцюг; **opened** ~ 1) незамкнене (електричне) коло; 2) незамкнене коло польотів; **output** ~ вихідне (електричне) коло; **parallel** ~ паралельне (електричне) коло; **permanent virtual** ~ постійний віртуальний ланцюг; **power supply** ~ (електричне) коло подавання живлення; **printed** ~ друкована схема; **protective** ~ (електричне) коло захисту мережі; **radio link** ~ ланцюг радіозв'язку; **redundant** ~ надлишковий контур керування; **right(-turn)** ~ праве коло польоту; **satellite** ~ ланцюг супутникового зв'язку; **search** ~ схема пошуку; **self-test** ~ (електричне) коло самоконтролю; **series** ~ послідовне (електричне) коло; **short(ed)** ~ короткозамкнене (електричне) коло; **standby** ~ резервне (електричне) коло; **starting** ~ (електричне) коло запуску двигуна; **switching** ~ комутаційне (електричне) коло; **timer** ~ схема синхронізації; **traffic** ~ схема польотів по колу; *зв'язок* **tributary** ~ низовий ланцюг; **trunk** ~ магістральний ланцюг; **virtual** ~ віртуальний канал; **warning** ~ коло сигналізації; *зв'язок* **wire** ~ провідний ланцюг; \diamond **to carry out a ~ of the aerodrome** виконувати коло польоту над аеродромом; **to close the** ~ замикає (електричне) коло; **to connect in** ~ під'єднувати до (електричного) кола; **to enter the traffic** ~ входити до кола повітряного руху; **to open the** ~ розмикає (електричне) коло; **to protect the** ~ захищати (електричне) коло

circuit-circling n політ по колу [коловому маршруту]; **aerodrome** ~ політ по колу над аеродромом

circuitry n електронні чи електричні схеми

circular 1. n циркуляр; **2. a** круговий; округлий; дуговий; **aeronautical (information)** ~ циркуляр аеронавігаційної інформації

circularization n циркулярне розсилання (*документів*)

circularize v 1) літати по колу (*про ПС*); 2) циркулювати (*про газ*); 3) поширювати (*інформацію*)

circulate v 1) літати по колу (*про ПС*); 2) циркулювати (*про газ*); 3) поширювати (*інформацію*)

circulation n 1) колообіг; циркуляція; 2) поширення (*інформації*); **air** ~ повітрообмін [циркуляція повітря] (*у кабіні ПС*); **anticyclonic** ~ антициклонічна циркуляція; **assisted** ~ примусова циркуляція; **continuous** ~ примусова циркуляція; **cyclonic** ~ циклонічна циркуляція; **diabatic** ~ діабатична циркуляція; **forced** ~ примусова циркуляція; **free-air** ~ вільна циркуляція повітря; **general atmospheric** ~ загальна циркуляція атмосфери; **induced** ~ примусова циркуляція; **monsoon(al)** ~ мусонна циркуляція; **pump** ~ (примусова) циркуляція за допомогою насоса; **surface** ~ поверхнева циркуляція; **wind(-driven)** ~ вітрова циркуляція

circumnavigate v літати навколо чого-н.; \diamond **to ~ the earth** здійснювати навколосвітній переліт

circumference n обвід, довжина обводу; **orbit** ~ довжина орбіти

circumnavigate v облітати навколо (*напр. земної кулі*)

circumstance n обставини, умови; **flight emergency** ~ надзвичайна подія у польоті; **force major** ~

надзвичайні обставини; «форс–мажор»; **occurrence** ~s обставини, за яких сталася авіаційна пригода; **particular** ~s особливі обставини (*під час виконання польоту*); **unforeseen** ~s непередбачувані обставини

cirrocumulus *n* перисто–купчасті хмари

cirrostratus *n* перисто–шаруваті хмари

cirrus *n* перисті хмари

city *n* місто; **capital** ~ столиця; **gateway** ~ місто стикування внутрішніх і міжнародних рейсів; **terminal** ~ аеровокзальний комплекс

city-pair *n* пункти вильоту і прильоту (*у купоні авіаквитка*)

civil *a* цивільний

civilian 1. *n* *mn.* цивільне населення; 2. *a* цивільний, комерційний

claim 1. *n* 1) вимога, претензія; 2) позов, рекламація; 2. *v* 1) стверджувати; 2) вимагати, висувати вимогу; 3) ініціювати позов; ~ **in return** зустрічна вимога; ~ **of ownership** майновий позов; ~ **under contract** позов щодо контракту; **parts stock** ~ рекламація на невідповідність запасних частин; **warranty** ~ гарантійна рекламація; ◊ **to adjudicate a** ~ виносити судові рішення щодо позову; **to answer to a** ~ задовольняти позов; **to ~ damages** вимагати компенсації збитків; **to lay ~ to** заявляти право на що–н.; **to raise a** ~ висувати претензії; **to put smth. in a** ~ заявляти право на що–н.; **to submit a** ~ висувати вимогу

clamp 1. *n* 1) хомут; скоба, дужка; 2) затискач; струбцина; 3) вушко; 2. *v* 1) затискати; 2) фіксувати; **adjustable** ~ регульований затискач; **crankshaft** ~ вушко колінчастого вала; **hook-up** ~ кріпильний хомут (*електропроводки*); **hose** ~ хомут; **piston ring** ~ затискач для установаження поршневого кільця; **quick-release** ~ швидкознімний хомут; **screw** ~ струбцина (*для фіксування рулів на стоянці*); ◊ **to fasten by ~s** прикріплювати затискачами; **to hold down with** ~ прихоплювати хомутом чи струбциною; **to hold in ~s** 1) затискати у струбцинах; 2) закріплювати хомутами

clamp-on *n* затримка виклику (*на зв'язок*)

clamshell *n* стулка (*реверса тяги*)

clarification *n* ректифікація, очищення (*рідин і газів від домішок*); **instruction** ~ уточнення інструкції

class 1. *n* клас, категорія, вид; 2. *v* класифікувати; **aircraft** ~ клас повітряного судна; **business** ~ діловий клас, бізнес–клас; **radio ~ of emission** вид емісії; ~ **of fit** клас посадки (*деталей*); ~ **of message** категорія повідомлення; **club** ~ груповий клас; **coach** ~ туристичний клас; **economy** ~ туристичний клас; **executive** ~ адміністративний клас; **first** ~ перший клас; **hazard** ~ клас небезпеки (*виконання польоту*); **tourist** ~ туристичний клас

classification *n* класифікація, систематизація; **aircraft** ~ класифікація повітряних суден; **automatic target acquisition and** ~ автоматичне захоплення, супроводження і класифікація цілей; **chemical** ~ хімічна класифікація; ~ **by gravity** гравітаційне розділення; ~ **of waves** класифікація діапазонів хвиль

clause *n* стаття; пункт; параграф; **air tariff** ~ стаття (угоди) про авіаційні тарифи; **capacity** ~ стаття (угоди) про місткість; **contract** ~ стаття договору; **flexibility** ~ застереження про відступ від правил (*напр. під час оформленні перевезення*); *юр.* **freight** ~ умова про оплату фрахту; **price** ~ пункт контракту про ціну; **standard bilateral tariff** ~ узгоджена стаття двосторонньої угоди про тарифи; **tariff** ~ стаття (угоди) про тарифи; ◊ **to include a** ~ вносити застереження (*у договір*); **under ~ 3 of the agreement** відповідно до статті 3 договору

clean *a* із прибраною механізацією (*про крило*)

cleaner *n* 1) прибиральник, прибиральниця; 2) очищувач (*апарат, пристрій тощо*); **aircraft** ~ прибиральник [прибиральниця] салону літака; **oil** ~ мастилофільтр; **runway** ~ очисна машина для ЗПС

cleanness *n* чистота, відсутність домішок; **aerodynamic** ~ аеродинамічна досконалість

cleanup *n* очищення; **aerial oil spill** ~ боротьба з розливами нафти з літаків

clear 1. *a* 1) світлий, ясний, безхмарний (*про небо*); 2) прозорий; 3) чіткий; якого чітко видно; 2. *v* 1) очищувати; 2) давати дозвіл (*напр. на виліт*); 3) пролітати безперешкодно (*зону*); 4) ставити на «нуль» (*про шкалу приладу*); 5) отримувати чистий прибуток; 3. *adv* ясно, чітко; ◊ **all** ~ дозволено (*напр. про виліт*); **to ~ out** збирати (уламки); **to ~ the aircraft** дозволити вантаження на борт літака; **to fail to** ~ зіштовхуватися з перешкодами; **to come ~ of the ground** відривати(ся) від землі; **to ~ for the left-hand turn** давати дозвіл на лівий розворот; **to ~ for the right-hand turn** давати дозвіл на правий розворот

clearance *n* 1) зазор; допуск на зазор; 2) запас висоти; кліренс (*повітряного гвинта, крила тощо*); 3) диспетчерський дозвіл (*на виліт літака, дії в польоті тощо*); 4) очищення від мита (*пасажирів, вантажу тощо*); 5) оформлення (*напр. повітряного перевезення*); 6) пролітання (*напр. перешкод*); **aerodrome control tower** ~ дозвіл аеродромного диспетчерського пункту; **air traffic control** ~ дозвіл служби керування повітряним рухом; **allowable** ~ припустимий проміжок [зазор]; **amended** ~ уточнений дозвіл; **approach** ~ дозвіл для заходження на посадку; **baggage** ~ (митний) дозвіл на провезення багажу; **border flight** ~ дозвіл на пролітання кордону; ~ **of goods** митний дозвіл на провезення [очищення від мита] особистих речей (*пасажирів*); ~ **of obstacles** безпечна висота пролітання перешкод; ~ **of the aircraft** дозвіл повітряному судну (*напр. на зліт*); **course and altitude** ~ диспетчерський дозвіл на політ з даним курсом і

висотою; **customs** ~ 1) митне оформлення; митне очищення; 2) митний огляд [перегляд]; **customs formalities** ~ звільнення від митних формальностей; **departure** ~ дозвіл на виліт; **descent** ~ дозвіл на зниження; **en-route** ~ 1) (диспетчерський) дозвіл у процесі польоту за маршрутом; 2) (диспетчерський) дозвіл на політ за маршрутом; **entry** ~ дозвіл на вхід (у зону); **export** ~ експортний дозвіл; оформлення експортованих вантажів; **flight** ~ (диспетчерський) дозвіл на політ; **flight plan** ~ дозвіл на виконання плану польоту; **further** ~ наступний [подальший] дозвіл (*диспетчерської служби*); **glide path sector obstacle** ~ висота пролітання перешкод у секторі глісади; **ILS localizer** ~ кліренс курсового радіомаяка; **obstacle** ~ висота пролітання перешкод; **health** ~ санітарний дозвіл; **holding** ~ дозвіл на політ у зоні очікування; **inbound** ~ дозвіл на приліт; **initial descent** ~ дозвіл на початок зниження; **instrument** ~ дозвіл на політ за приладами; **landing** ~ дозвіл на посадку; **minimum obstacle** ~ мінімальна висота пролітання перешкод; **minimum wheel** ~ мінімальна допустима відстань колеса (*напр. від краю рульової доріжки*); **misjudged** ~ помилково обраний запас висоти; **obstacle** ~ висота пролітання перешкод; **obstruction** ~ допустима відстань до перешкоди; **operational** ~ дозвіл на політ; **outbound** ~ дозвіл на виліт; **rotor-to-tail boom** ~ відстань між лопаттю несного гвинта і хвостовою балкою (*гелікоптера*); **safe** ~ безпечна відстань; **safe obstruction** ~ безпечна відстань до перешкоди; **safe terrain** ~ безпечна висота (пролітання) над місцевістю; **safety** ~ 1) безпечна відстань; 2) допустимий зазор; **snow** ~ розчищення снігу; **span** ~ розмах крила; **start-up** ~ дозвіл на запуск (*двигунів*); **takeoff** ~ дозвіл на зліт; **taxi** ~ дозвіл на руління; **taxiway minimum** ~ мінімальна допустима відстань від ЗПС до рульової доріжки; **taxiways** ~ мінімальна допустима відстань між рульовими доріжками; **terrain** ~ (допустима) висота пролітання над місцевістю; **threshold wheel** ~ допустимий запас висоти від коліс до порога ЗПС (*під час заходження на посадку*); **vertical** ~ запас висоти; **wing tip** ~ запас висоти кінцівки крила (*над поверхнею землі*); ◊ ~ **for straight-in approach** дозвіл на заходження на посадку з прямої; ~ **for take-off** дозвіл на зліт; ~ **over the threshold** безпечна висота пролітання порога (ЗПС); ~ **to enter** дозвіл на вхід (у зону); **pending** ~ чекаючи на дозвіл (*напр. на зліт*); **to deliver the** ~ передавати дозвіл; **to ensure the** ~ забезпечувати запас висоти (*пролітання перешкод*); **to ensure safe** ~ забезпечити безпечну відстань (*напр. між літаками на аеродромі*); **to expedite the** ~ прискорювати оформлення (*повітряного перевезення*); **to facilitate rapid** ~ забезпечувати швидке звільнення (ЗПС); **to get** ~ отримати дозвіл; **to give a** ~ дати (диспетчерський) дозвіл (*на політ*); **to misjudge** ~ неправильно оцінити запас висоти (*над перешкодою*); **to obtain a** ~ отримати (диспетчерський) дозвіл (*на політ*); **to preserve the** ~ зберігати запас висоти (*над перешкодою*); **to request** ~ просити дозволу (*напр. на виліт*)

clearing *n* 1) виправлення дефекту; 2) прояснення (*неба*); 3) забезпечення безперешкодного польоту; **військ. mine** ~ розмінування; **obstacle** ~ проведення робіт зі зменшення висоти перешкод (*у зоні аеродрому*); **obstruction** ~ безпечне пролітання перешкод

clearway *n* 1) смуга повітряних підходів; 2) смуга [зона], вільна від перешкод (*для початкового етапу набирання висоти*)

clearzone *n* вільна (*для польотів*) зона

clerk *n* службовець; **boarding** ~ черговий з посадки (*пасажирів*); **relay** ~ клацання під час спрацьовування реле

climate *n* 1) клімат; 2) режим погоди; **arid** ~ сухий клімат; **desert** ~ клімат пустель; **global** ~ глобальний [планетарний] клімат, клімат земної кулі; **humid** ~ вологий клімат; **maritime** ~ (при)морський клімат; **monsoon** ~ мусонний клімат; **mountain** ~ високогірний клімат; **perpetual frost** ~ клімат вічного морозу; **subtropical** ~ субтропічний клімат; **temperate** ~ помірний клімат; **tropical** ~ тропічний клімат; **wind** ~ режим вітру

climatology *n* кліматологія; **applied** ~ прикладна кліматологія; **satellite** ~ супутникова кліматологія; **space** ~ космічна кліматологія; **synoptic** ~ синоптична кліматологія

climb 1. *n* набір [набирання] висоти, підйом; 2. *v* 1) набирати висоту; 2) зростати, підійматися, збільшуватися; **acceleration** ~ набирання висоти із прискоренням; **all-engine-operating** ~ набирання висоти з усіма працюючими двигунами; ~ **in turns** набирання висоти по спіралі; ~ **to ceiling** набирання висоти до стелі (*польоту*); ~ **to cruise** набирання крейсерської висоти польоту; **constant** ~ усталений режим набирання висоти; **cruise** ~ набирання висоти у крейсерському режимі; **discontinued approach** ~ набирання висоти після перерваного заходження на посадку; **en-route** ~ набирання висоти на маршруті (*польоту*); **first constant** ~ початковий етап усталеного набирання висоти; **flap-up** ~ набирання висоти із прибраними закрилками; **initial** ~ початковий етап набирання висоти; **multistep** ~ багатоступеневе набирання висоти; **nonsteady** ~ неусталений режим набирання висоти; **normal initial** ~ початковий етап стандартного набирання висоти; **one-step** ~ одноступеневе набирання висоти; **proper** ~ набирання висоти за встановленою схемою; **steep** ~ набирання висоти за крутою траєкторією; **step(ped)** ~ ступінчасте набирання висоти; **take-off** ~ набирання висоти під час зльоту; **vertical** ~ вертикальне набирання висоти (*напр. гелікоптером*); ◊ **entry into** ~ перехід до режиму набирання висоти; **in** ~ із набиранням висоти; у режимі набирання висоти; **in order to** ~ з метою набирання висоти; **to** ~ **away** виходити (*із зони*) з

набиранням висоти; **to ~ down** виконувати короточасне зниження (*відносно траєкторії загального набирання висоти*); **to ~ out** виходити (*із зони*) з набиранням висоти; **to enter into** ~ переходити до режиму набирання висоти; **to establish** ~ установлювати режим набирання висоти; **to expedite** ~ **untill...** прискорювати набирання висоти до...; **to extend** ~ **to...** продовжувати набирання висоти до...; **to make a** ~ виконувати набір висоти

climbaway *n* вихід (*із зони*) з набиранням висоти

climbout *n* вихід (*із зони*) з набиранням висоти

clip *n* 1) фіксатор; затискач; 2) *військ.* обойма; **blade safety** ~ запобіжний затискач [запобіжна скоба] лопати (*повітряного гвинта*); **toggle** ~ натяжний замок

clipper *n* 1) обмежувач; 2) швидкісний літак для далеких перельотів

clipping *n* відрізання; обмеження; **radio peak** ~ обмеження пікового значення сигналу

clock *n* 1) годинник; 2) генератор тактових *чи* синхронізувальних імпульсів; **aircraft** ~ бортовий синхронізатор; **aviation** ~ авіаційний годинник; **deviation** ~ девіаційне коло (*із розміткою для списання девіації*); **electronic** ~ електронний годинник

clockwise *adv* за годинниковою стрілкою

clogging *n* засмічення, забруднення; **filter** ~ засмічення фільтра

close *n* закінчення; **inlet** ~ кінець впуску (*суміші у циліндр*)

closed-loop *n* 1) коловий маршрут; 2) замкнений контур (*електричного кола, системи керування тощо*)

closing *n* 1) закриття; 2) *електр.* замикання; **hinged** ~ шарнірне закриття (*під час стикування*); **valve** ~ закриття клапана; \diamond ~ **a flight plan** закриття плану польоту; ~ **on** зближення (*напр. повітряних суден*)

closure *n* 1) герметизація; 2) зближення (*напр. повітряних суден*)

cloud *n* 1) хмара; 2) *pl* хмарність; **altocumulus** ~ висококупчаста хмара; **altostratus** ~ високошарувата хмара; **anvil** ~ ковадлоподібна хмара; **ascending** ~ висхідна хмара; **broken** ~s розірвана хмарність; **cirrus thread** ~ ниткувата периста хмара; **convection** ~ конвективна хмара; **dense upper** ~ щільний верхній шар хмари; **descending** ~ низхідна хмара; **false cirrus** ~ несправжня периста хмара; **fohn** ~ фенова хмара; **fractus** ~ розірвана хмара; **funnel** ~ лійкоподібна хмара; **heap** ~ купчаста хмара; **high** ~ хмара верхнього ярусу; **ice** ~ льодова хмара; **lenticular** ~ сочевицеподібна [лінзоподібна] хмара; **lifting** ~ висхідна хмара; **low** ~ хмара нижнього ярусу; **middle** ~ хмара середнього ярусу; **nil** ~ нульова хмарність; **orographic** ~ орографічна хмара; **precipitating** ~ хмара, що дає опади; **ragged** ~ розірвана хмара; **rocket exhaust** ~s хмари від викидів ракет; **roll** ~ шквальний коловорот; **rotor** ~ вихрова хмара; **scattered** ~s розсіяні хмари; **star** ~зоряна хмара; **thunderstorm** ~ грозова хмара; **variable** ~ хмара змінної висоти; **wave** ~ стояча хмара; \diamond **below** ~ нижче (краю) хмари; **to break through** ~s пробивати хмарність; **to enter** ~s входить у хмарність

club *n* клуб; **aviation engineering** ~ авіатехнічний клуб; **flying** ~ авіаспортивний клуб

clue **1.** *n* доказ; **2.** *v* інформувати (*когось про щось*)

cluster *n* 1) сукупність; 2) *астрон.* зоряне скупчення; **boost** ~ блок прискорювачів; **cloud** ~ скупчення хмар; **data** ~ кластер записів; **space station modules** ~ пакет модулів космічної станції; **star** ~ зоряне скупчення

clutch **1.** *n* затискний пристрій; муфта; **2.** *v* з'єднувати муфтою; **air-actuated friction** ~ пневматична муфта; **disk** ~ дискова муфта; **fluid actuated** ~ гідравлічна муфта; **freewheel** ~ муфта вільного ходу (*трансмисії гелікоптера*); **friction** ~ фрикційна муфта; **gear** ~ зубчаста муфта; **impeller** ~ муфта крильчатки; **jaw** ~ кулачкова муфта; **overriding** ~ запобіжна муфта; **planetary** ~ муфта планетарної передачі; **pneumatic** ~ пневматична муфта; **power** ~ механічна муфта зчеплення; **power takeoff** ~ муфта відбирання потужності; **tooth** ~ зубчаста муфта

clutter **1.** *n* 1) перешкоди (*на екрані РЛС*); (пасивні) перешкоди; 2) засвічення (*на екрані РЛС*); **2.** *v* створювати перешкоди; **air** ~ перешкоди від авіаційних засобів зв'язку; **fixed** ~ заважаюче відбиття від нерухомих предметів; **ground** ~ заважаюче відбиття від земної поверхні *чи* наземних предметів; **land** ~ заважаюче відбиття від земної поверхні *чи* наземних предметів; **precipitation** ~ заважаюче відбиття від атмосферних опадів; **radar** ~ засвічення на екрані РЛС; **rain** ~ заважаюче відбиття від дощу; **sea** ~ заважаюче відбиття від морської поверхні; **terrain** ~ заважаюче відбиття від земної поверхні *чи* наземних предметів; **weather** ~ заважаюче відбиття від метеооб'єктів

coach **1.** *n* пасажирський транспортний засіб; **2.** *v* давати вказівки [дані, інформацію] пілоту під час нічного польоту; *Ам.* **air** ~ 1) пасажирський літак другого класу (*зі здешевленим тарифом*); туристичний авіалайнер; 2) другий [здешевлений] клас

coaching *n* 1) інструктаж; 2) тренування

coarse *a* грубий; грубозернистий, крупнозернистий

coast **1.** *n* 1) морське узбережжя; 2) політ за інерцією; **2.** *v* 1) летіти за інерцією; 2) обернутися за інерцією (*напр. про гіроскоп*)

coast-guard *n* 1) солдат морської прикордонної служби; 2) береговий патруль

coat **1.** *n* 1) шар, покриття; 2) ґрунтування; **2.** *v* ґрунтувати; **anticorrosive** ~ протикорозійне покриття; ~ **of color** шар фарби; ~ **of snow** снігове покриття; **corrosion-resistant** ~ протикорозійне покриття; **flame-**

retardant ~ вогнезахисне покриття; **protective** ~ захисне покриття; **refractory** ~ вогнетривке покриття

coating *n* 1) шар; 2) ґрунт; 3) обшивка, (захисне) покриття; 4) ґрунтування; 5) нанесення захисного покриття;

absorbing ~ абсорбуюче покриття; **barrier** ~ захисне покриття; **closely adhering** ~ захисне покриття із сильним поверхневим зчепленням; **flame** ~ нанесення захисного покриття напиленням полум'ям; **plasma** ~ нанесення захисного покриття плазмовим напиленням; **preservative** ~ консервуючий шар; **protective** ~ захисне покриття; \diamond **to apply** ~ наносити шар (*напр. фарби*)

coaxial *a* співвісний; коаксильний

co-axial *a* співвісний; коаксильний

cobalt *n* кобальт

cocaine *n* кокаїн

co-channel *n* суміщений канал (*зв'язку*)

cock *n* кран, краник; вентиль; **drain** ~ зливний кран; **emergency** ~ аварійний кран; **fire** ~ пожежний кран; **shutoff** ~ запірний кран; запірний вентиль

cockpit *n* кабіна пілота; кабіна екіпажу; **aircraft** ~ кабіна літака; **dual** ~ кабіна із подвійним керуванням; **unpressurized** ~ негерметизована кабіна пілота

code **1.** *n* 1) правила експлуатації; 2) код; шифр; 3) *pl* кодекс; норми; 4) *pl* характеристики; 5) програма; **2.** *v* 1) кодувати; шифрувати; 2) програмувати; **address** ~ адресний код; **aerodrome reference** ~ кодове позначення аеродрому; **aeronautical** ~ аеронавігаційний код; **aeronautical meteorological** ~ авіаційний метеорологічний код; **air** ~s повітряний кодекс; **airworthiness** ~s норми льотної придатності; **alphanumeric** ~ алфавітно-цифровий код; **altitude** ~ код висоти; **assigned address** ~ присвоєний адресний код; **bar** ~ штрих-код; **teletain Baudot** ~ код Бодо; **binary** ~ двійковий код; **binary decimal** ~ двійково-десятковий код; **check** ~ контрольний код; **decimal** ~ десятковий код; **dot-and-dash** ~ азбука [код] Морзе; **elapsed time** ~ код часу (*польоту*), що сплив; **figure** ~ цифровий код; *зв'язок* **five-unit** ~ п'ятиелементний код; **ground-air visual signal** ~ код візуального сигналу «земля-повітря»; **identification** ~ код розпізнавання; **identity** ~ код розпізнавання; **individual identification** ~ код індивідуального розпізнавання; **manufacturer's** ~ шифр виробника; **meteorological** ~ метеорологічний код; **Morse** ~ азбука [код] Морзе; **NOTAM** ~ код НОТАМ; **organization** ~ код організації; **performance** ~s льотно-технічні характеристики; **personality** ~ код ідентифікації особистості (*напр. обслуговуючого персоналу*); **pulse** ~ імпульсний код; **radio station** ~ код радіостанції; **reply** ~ код відповіді (*бортового відповідача*); **self-evident** ~ код, який легко розпізнати; **seven-unit** ~ семизначний код; **signal** ~ сигнальний код; **synchronization (Barker)** ~ код синхронізації (Баркера); **SSR** ~ код ВОРЛ; **start-stop** ~ старт-стоповий код; **three-condition** ~ трійковий код; **two-condition** ~ двопозиційний код; **unique address** ~ індивідуальний адресний код; **vendor** ~ код постачальника; **weather** ~ синоптичний код; **zip** ~ поштовий індекс (*США*); \diamond **to submit in** ~ подавати (інформацію) у закодованому вигляді

coder *n* 1) кодувальний пристрій, кодер; шифратор; 2) кодувальник; шифрувальник; **analog-to-digital** ~ аналого-цифровий перетворювач, АЦП; **digital** ~ цифровий кодер; **digital-to-analog** ~ цифро-аналоговий перетворювач, ЦАП; **PCM** ~ кодер ІКМ, кодер імпульсно-кодової модуляції; **speech** ~ мовний кодер; **voice** ~ мовний кодер, вокодер

coding *n* 1) кодування, шифрування; 2) маркування; **aircraft tool** ~ маркування бортового інструменту; **time reference** ~ кодування за опорним часом

coefficient *n* коефіцієнт, показник; **absorption** ~ коефіцієнт поглинання; **acoustic absorption** ~ коефіцієнт звукопоглинання; **aerodynamic** ~ аеродинамічний коефіцієнт; **atmospheric absorption** ~ коефіцієнт поглинання (*звуку*) в атмосфері; **blade-lift** ~ коефіцієнт піднімальної сили лопаті (*гелікоптера*); **braking** ~ коефіцієнт гальмування; ~ **of efficiency** коефіцієнт корисної дії, ккд; ~ **of friction** коефіцієнт зчеплення; ~ **of heat transfer** коефіцієнт теплопередачі; ~ **of radiation** коефіцієнт випромінювання; ~ **of rotation** коефіцієнт обертання; **drag** ~ коефіцієнт лобового опору; **friction** ~ 1) коефіцієнт зчеплення (*колів із поверхнею ЗПС*); 2) коефіцієнт тертя; **ground reflection** ~ коефіцієнт відбиття (*звуку*) від землі; **lift** ~ коефіцієнт піднімальної сили; **measured friction** ~ вимірний коефіцієнт зчеплення (*колів із поверхнею ЗПС*); **noise absorption** ~ коефіцієнт поглинання шуму; **pulsation** ~ коефіцієнт пульсації; **scatter** ~ коефіцієнт розсіювання; **sound absorption** ~ коефіцієнт поглинання звуку; **sound attenuation** ~ коефіцієнт затухання звуку; **sound insulation** ~ коефіцієнт звукоізоляції

coherence *n* 1) узгодженість [злагодженість] дій (*членів екіпажу*); 2) когерентність (*напр. сигналів*); **phase** ~ фазова когерентність; **space** ~ просторова когерентність; **temporal** ~ часова когерентність

col *n* метео сідловина (*область у баричному полі*)

collaboration *n* співпраця; **international** ~ **in airworthiness** міжнародна співпраця з питань льотної придатності

collar *n* кільце, шайба, втулка, пояс, манжета, хомут; *косм.* **docking** ~ стикувальне кільце; **shock strut** ~ хомут амортистійки; **steering** ~ поворотний хомут (*амортистійки*)

collector *n* 1) колектор; 2) струмоприймач; **air** ~ повітряний колектор; **data** ~ система збирання даних

collision *n* зіткнення (*про автомобілі, літаки тощо*); **aerial** ~ зіткнення у повітрі; **approach lights** ~ зіткнення з вогнями наближення; **birds** ~ зіткнення з птахами (*у польоті*); **grazing** ~ зіткнення по дотичній; **head-on** ~ зіткнення (*повітряних суден*) на зустрічних курсах; **mid-air** ~ зіткнення у повітрі; **near** ~ небезпечно зближення (*повітряних суден у польоті*); **unavoidable** ~ зіткнення, якого неможливо уникнути; \diamond **to avert** ~ запобігати зіткненню; **to avoid** ~ уникати зіткнення

collocation *n* (спільне) розміщення; **coaxial** ~ співвісне розміщення; **navaids** ~ розміщення аеронавігаційних засобів; **offset** ~ зміщене спільне розміщення

colonization *n* колонізація; **space** ~ колонізація космосу

colony *n* колонія, поселення; **space** ~ 1) космічне поселення; 2) космічна колонія

colour (*Ам. color*) *n* колір; **amber**~ “Advisory” повідомлення «Порада» (*висвічується жовтим кольором*); **warning** ~ колір аварійної сигналізації

column *n* 1) (штурвальна) колонка, штурвал; 2) колонка, стійка; 3) *військ.* колона; **control** ~ штурвальна колонка; штурвал; \diamond **to pull the ~ back** брати штурвал на себе (*на кабривання*); **to push the ~** віддавати штурвал від себе (*на пікірування*)

combat 1. *n* бій, битва; 2. *v* вести бій; 3. *a* бойовий; **air-to-air** ~ повітряний (дво)бій

combi *n* транспортний конвертований літак

combination *n* комбінація, система; **code** ~ кодова комбінація; *косм.* **corrective** ~ коректувальна [коригувальна] комбінація; **load** ~ поєднання навантажень; **piston engine-propeller** ~ система «поршневий двигун–повітряний гвинт»; **radiation receiver-thruster combination** (геліотермічний) ракетний двигун малої тяги із приймачем сонячного випромінювання; **shuttle-station** ~ спільне використання БТКК і орбітальної станції; **solar concentrator-thruster** ~ (геліотермічний) ракетний двигун малої тяги з концентратором сонячної енергії

combiner *n* 1) суматор; 2) *зв'язок* пристрій ущільнення (*каналів*); **optical** ~ оптичний індикатор (*на лобовому склі кабіни екіпажу*)

combustibility *n* горючість

combustion *n* 1) горіння, згорання [згорання]; спалювання; 2) займання, спалахування; **accelerated** ~ прискорене згорання; **active** ~ інтенсивне горіння; **complete** ~ повне згорання; **incomplete** ~ неповне згорання; **internal** ~ внутрішнє згорання; **partial** ~ неповне згорання; **perfect** ~ повне згорання; **rapid** ~ швидке згорання; **slow** ~ повільне згорання; **spontaneous** ~ самозаймання; **staged** ~ двозонне спалювання палива у камері згорання

combustive-lubricating *a* паливно–мастильний

combustor (*див. тж. combustion chamber*) *n* камера згорання [згорання]

come *v* 1) приходити, підходити; 2) ставатися, відбуватися; \diamond ~ **to the fore** виходити на перший план

command 1. *n* 1) команда, наказ; 2) *військ.* частина, з'єднання; 3) командування; 2. *v* командувати; **Fighter C**~ *військ.* командування винищувальної авіації; **pilot-in-**~ командир повітряного судна; **Space and Naval Warfare Systems C**~ Командування космічних і військово–морських систем ВМС; \diamond **under** ~ керований

commander *n* командир; **aircraft** ~ командир повітряного судна

commerce *n* торгівля; комерційна діяльність; **air** ~ авіаційна комерційна діяльність; **computerized** ~ торгові операції з використанням ЕОМ; **domestic** ~ внутрішня торгівля; **foreign** ~ зовнішня торгівля; **home** ~ внутрішня торгівля; **world** ~ світова торгівля

commission *n* 1) комісія; 2) комісійна винагорода; **African Civil Aviation** ~ Африканська комісія цивільної авіації; **agency** ~ комісійна винагорода агентства (*авіакомпанії*); ~ **of inquiry** комісія з розслідування причин льотної пригоди чи катастрофи; **Air Navigation** ~ Аеронавігаційна комісія (ІКАО); **Breaches** ~ Комісія з порушення тарифів (ІАТА); **Economic ~ for Europe** Європейська економічна комісія (ООН); ~ **for Aeronautical Meteorology** Комісія з авіаційної метеорології; ~ **for Basic Systems** Комісія з основних (аеронавігаційних) систем; **interim** ~ тимчасова комісія; **International ~ for Air Navigation** Міжнародна комісія з аеронавігації; ~ **on Illumination** Міжнародна комісія з освітлення; **Latin American Civil Aviation** ~ Латиноамериканська комісія цивільної авіації; **standing** ~ постійна комісія; \diamond **in ~ to do smth** уповноважений робити що–н.

committee *n* комітет, комісія; **Air Navigation** ~ Аеронавігаційний комітет (ІКАО); **airport scheduling** ~ аеропортовий комітет з розроблення і затвердження розкладу (*польотів*); **airport security** ~ комітет з безпеки в аеропорту; **Air Traffic Control Advisory** ~ Консультативний комітет з керування повітряним рухом (США); **Air Transport** ~ Комітет з повітряних перевезень (ІКАО); **American Engineering Standards** ~ Американський комітет технічних стандартів; **Aviation Review** ~ Комітет з розгляду авіаційних питань; ~ **on Aircraft Noise** Комітет з авіаційного шуму; ~ **on Aviation Environmental Protection** Комітет з охорони довкілля від впливу авіації; ~ **on Joint Support** Комітет спільного фінансування (*авіаційних проектів*); ~ **on Unlawful Interference** Комітет (ІКАО) з незаконного втручання (*у повітряний рух*); **Cost** ~ Комітет з витрат (ІАТА); **Facilitation Advisory** ~ Консультативний комітет зі спрощення формальностей (ІАТА); **interim** ~ тимчасовий комітет; **Sonic Boom** ~ Комітет (ІКАО) з дослідження звукових ударів (*від*

повітряних суден); **Standing ~ on Performance** Постійний комітет (ІКАО) з льотно-технічних характеристик

commodity *n* вантаж; **fragile** ~ крихкий вантаж; **hazardous** ~ небезпечний вантаж

common *a* звичайний, розповсюджений

communication *n* 1) зв'язок; система зв'язку; *mn.* засоби зв'язку; 2) повідомлення; 3) передавання (*напр.* *даних*); система передавання (*даних*); 4) обмін інформацією; 5) взаємодія; **aerodrome control** ~ аеродромний командний зв'язок; **air** ~ повітряне сполучення; **air distress** ~ аварійний зв'язок із повітряним судном; **air-ground** ~ (двосторонній) зв'язок «повітря-земля»; **air-initiated** ~ зв'язок за запитом з борту; **airline operational** ~ оперативний [прямий] зв'язок авіакомпаній; **air safety** ~ **s** зв'язок із забезпечення безпеки польотів; **air-(to-)air** ~ (двобічний) зв'язок (по лінії) «повітря-повітря»; **air-(to-)ground** ~ (однобічний) зв'язок (по лінії) «повітря-земля»; **beyond-the-horizon** ~ **s** загоризонтний зв'язок; **conference** ~ циркулярний зв'язок; конференц-зв'язок; **control** ~ зв'язок для керування польотами; **digital** ~ цифровий зв'язок; **distress** ~ аварійний зв'язок; **double channel** ~ двоканальний зв'язок; **emergency** ~ аварійний зв'язок; **en-route** ~ зв'язок на маршруті (*польоту*); **flight regularity** ~ зв'язок із забезпечення регулярності польотів; **ground-(to-)air** ~ (однобічний) зв'язок (по лінії) «земля-повітря»; **ground-(to-)ground** ~ зв'язок «земля-земля»; двобічний зв'язок між наземними станціями; **helicopter-to-ground data** ~ **s** передавання даних по лінії «вертоліт-земля»; **interarea** ~ міжзональний зв'язок; **interplanetary** ~ **s** міжпланетний зв'язок; **ionoscatter** ~ **s** іоносферний зв'язок; **ionospheric** ~ **s** іоносферний зв'язок; **non-network** ~ **s** зв'язок поза мережею; **one-way** ~ симплексний [однобічний] зв'язок; **operational control** ~ зв'язок для керування польотами; **point-to-point** ~ прямий зв'язок; двоточковий зв'язок; **printed** ~ **s** літеродрукувальний зв'язок; **pulsed radio** ~ імпульсний радіозв'язок; **radio** ~ радіозв'язок; **radiotelephony** ~ радіотелефонний зв'язок; **request/reply** ~ зв'язок типу «запит-відповідь»; **safety** ~ зв'язок щодо забезпечення безпеки; **satellite** ~ **s** супутниковий [космічний] зв'язок; **simplex** ~ симплексний [однобічний] зв'язок; **single channel** ~ одноканальний зв'язок; **space** ~ космічний зв'язок; **transhorizon** ~ загоризонтний зв'язок; **troposcatter** ~ тропосферний зв'язок; **two-way** ~ дуплексний [одночасний двобічний] зв'язок; **voice** ~ мовний (телефонний) зв'язок; **wire** ~ провідний зв'язок; **wireless** ~ радіозв'язок; \diamond **to carry out** ~ підтримувати зв'язок; **to establish** ~ установлювати зв'язок; **to maintain** ~ підтримувати зв'язок

communicator *n* 1) (портативна) радіостанція; 2) радист; 3) комунікатор (*гібрид КПК і мобільного телефону*); **air** ~ оператор [диспетчер] авіаційного зв'язку; **digital** ~ цифровий комунікаційний модуль; **search and rescue** ~ пошуково-рятувальна радіостанція; **sky-wave** ~ станція іоносферного зв'язку

commuter **1.** *n* 1) пасажир, який користується допоміжним авіатранспортом; 2) літак місцевої авіалінії; **2.** *a* аеродромний; розміщений у районі аеродрому

company *n* 1) компанія, фірма; 2) *військ.* будь-яка військова одиниця; 3) екіпаж; **airborne signal** ~ авіарота зв'язку; **aircraft** ~ фірма з виробництва повітряних суден, авіаційна фірма

comparison *n* порівняння; зіставлення; **phase** ~ порівняння фаз; \diamond **in** ~ **with** порівняно з; **to make a** ~ порівнювати

compartment *n* 1) кабіна, салон; 2) відсік, відділення; **avionics** ~ відсік (радіо)електронного обладнання; **baggage** ~ багажний відсік (*фюзеляжу*); **baggage/cargo** ~ багажно-вантажний відсік; **cargo** ~ вантажний відсік; **crew** ~ кабіна екіпажу; **crew rest** ~ кімната відпочинку екіпажу; **domestic** ~ побутовий відсік; **engine** ~ відсік двигуна; **equipment** ~ відсік обладнання; **first-class** ~ салон першого класу; **flight** ~ кабіна екіпажу; **front** ~ передній салон; **landing gear** ~ ніша шасі; **main** ~ основний салон; **overhead** ~ **s** верхні полиці для ручної поклажі (*на борту літака*); **passenger** ~ пасажирський салон; **pilot's** ~ кабіна екіпажу; **pressurized** ~ герметичний відсік, гермовідсік; **service** ~ технічний відсік; **systems** ~ відсік розміщення (бортових) систем; **tank** ~ баковий відсік повітряного судна; *косм.* **transfer** ~ перехідний відсік, ПХВ; **wing box** ~ відсік кесона крила

compass **1.** *n* компас; **2.** *a* компасний; **aperiodic-type** ~ аперіодичний компас; **celestial** ~ астрономічний компас; **course setting** ~ штурманський навігаційний компас; **distant-reading** ~ дистанційний компас; **fluxgate** ~ індукційний компас; **gyroscopic** ~ гіроскоп; **induction** ~ індукційний компас; **magnetic** ~ магнітний компас; **radio** ~ радіокомпас; **remote-indicating** ~ дистанційний компас; **repeating** ~ дублювальний компас; **sighting** ~ компас-пеленгатор; \diamond **to adjust the** ~ усувати девіацію компаса; **to calibrate the** ~ списувати девіацію компаса; **to compensate the** ~ усувати девіацію компаса; **to hold the heading on the** ~ витримувати курс (*польоту*) за компасом; **to rectify the** ~ усувати девіацію компаса; **to swing the** ~ списувати девіацію компаса (*за допомогою розвороту повітряного судна*)

compatibility *n* сумісність; **functional** ~ функціональна сумісність; **hardware** ~ сумісність апаратури; **software** ~ сумісність програмового забезпечення

compensation *n* 1) урівноваження; 2) компенсація; корекція; **airspeed** ~ поправка на повітряну швидкість; **compass** ~ усунення девіації компаса; **denied boarding** ~ компенсація (*пасажиру*) за відмову у перевезенні; **error** ~ усунення девіації (*компаса*); **out-of-pocket** ~ компенсація дрібних витрат (*пасажиру*)

compensator *n* компенсатор; коректор; **compass** ~ компенсатор девіації компаса; **gyro** ~ корекційний механізм гіроскопа; **telescopic** ~ телескопічний компенсатор

competency (*тж. competence*) *n* знання, компетентність; **maintenance** ~ рівень технічного обслуговування (*напр. повітряних суден*); \diamond **to maintain** ~ зберігати (льотну) кваліфікацію

complaint *n* скарга; **passenger** ~ скарга пасажирів (*напр. на умови повітряного перевезення*); \diamond **to make a ~ against** подавати скаргу на (*напр. авіакомпанію*)

complex **1.** *n* комплекс; установка, система; **2.** *a* складний; **aerodrome** ~ аеродромний комплекс; **astronaut-tended space** ~ орбітальний комплекс, що періодично відвідується космонавтами; **crew-rotated space** ~ орбітальний комплекс зі змінним екіпажем; **extraterrestrial** ~ космічний комплекс; **fully operational space** ~ повністю задіяний орбітальний комплекс; **GEO space** ~ орбітальний комплекс на геосинхронній навколоземній орбіті; **LEO space** ~ орбітальний комплекс на низькій навколоземній орбіті; **manned space** ~ пілотований орбітальний комплекс; **missile** ~ стартовий комплекс; **multiteam orbiting** ~ орбітальний комплекс із кількома екіпажами; **nonterrestrial** ~ космічний комплекс; **onboard digital computer** ~ бортовий цифровий обчислювальний комплекс, БЦОК; **one-team orbiting** ~ орбітальний комплекс із одним екіпажем; **operational space** ~ діючий орбітальний комплекс; **orbital** ~ 1) орбітальний (науково-дослідний) комплекс; 2) комплекс орбітальних станцій; **permanently manned space** ~ постійно діючий пілотований орбітальний комплекс; **SOC** ~ орбітальний центр керування космічними польотами; **space station** ~ 1) орбітальний науково-дослідний комплекс; 2) комплекс орбітальних станцій; **tender space** ~ орбітальний комплекс, що періодично відвідується космонавтами; **transport vehicle-docked orbiting** ~ орбітальний комплекс, зістикований із транспортним кораблем; **visited space** ~ орбітальний комплекс, що періодично відвідується космонавтами

compliance *n* 1) погодження; згода; 2) відповідність (*технічним умовам*); ~ **with published tariffs** дотримання опублікованих тарифів; ~ **with requirements** відповідність вимогам; \diamond **in ~ with** згідно з чим-н.; **to prove ~ with** підтверджувати відповідність (*напр. льотно-технічних характеристик*); **to show ~ with** засвідчувати відповідність (*вимогам*)

comply (*with*) *v* 1) виконувати; здійснювати; 2) підкорятися

component *n* 1) компонент, складова; 2) вузол, деталь; **crosswind** ~ бічна складова вітру; **longitudinal wind** ~ поздовжня складова вітру; **thermal ~ of wind** термічна складова вітру

composite *n* композитний матеріал, композит; **high-performance** ~ надміцний композитний матеріал

composition *n* 1) структура, склад; 2) *військ.* угода про перемир'я; домовленість про припинення воєнних дій; **percentage** ~ процентний склад

compound *n* склад, суміш, (хімічне) з'єднання; **foam** ~ піноутворювальна суміш; **organic** ~ органічне з'єднання

comprehensive *a* всебічний, комплексний

compressed *a* стиснений (*напр. про повітря*)

compression *n* стиснення, компресія

compressor *n* компресор; **air** ~ повітряний компресор; **axial** ~ осьовий компресор; **axial-flow** ~ осьовий компресор; **centrifugal-flow** ~ відцентровий компресор; **centrifugal** ~ відцентровий компресор; **nine-stage** ~ дев'ятиступеневий компресор; **radial flow** ~ відцентровий компресор; **rotary air** ~ роторний компресор (*відцентрового або осьового типу*); **turbine** ~ турбокомпресор; **turbine-driven** ~ компресор, що приводиться в рух газовою турбіною

computer *n* комп'ютер, обчислювальна машина, ЕОМ; **advanced in-flight** ~ сучасна бортова ЕОМ; **airborne** ~ бортова обчислювальна машина (*літального апарата*); **on-board** ~ бортовий комп'ютер; **personal** ~ персональний комп'ютер, ПК; **satellite** ~ 1) допоміжна ЕОМ; 2) ЕОМ (на борту) супутника; **spaceborne** ~ обчислювальна машина (на борту) космічного корабля

computer-assisted *a* комп'ютеризований, автоматизований

conceal *v* приховувати, ховати; маскувати

concept *n* концепція; задум, принцип; **advancing blade** ~ метод випереджувальної лопати; **airspace volume** ~ концепція обсягу повітряного простору; **limited route** ~ концепція обмеженого вибору маршруту; **two-men crew** ~ плани скорочення льотного екіпажу до двох осіб; **unlimited route** ~ концепція необмеженого вибору маршруту

concern **1.** *n* 1) інтерес, стурбованість; 2) *мн.* ділові стосунки; **2.** *v* стосуватися, торкатися (*чого-н.*); **genuine** ~ щира стурбованість

conclusion *n* 1) висновок; 2) *юр.* остаточний вирок [вердикт]; **accredited medical** ~ офіційний медичний висновок; **failure** ~ висновок про поломку

concourse *n* головний вестибюль аеровокзалу

concrete **1.** *n* бетон; **2.** *a* бетонний; **airfield-grade** ~ аеродромний бетон

condensation *n* конденсація

condition **1.** *n* 1) стан (*напр. довкілля*); 2) *мн.* режим; **2.** *v* 1) підтримувати в певному стані, приводити в певний

стан; 2) кондиціонувати; **abnormal operating** ~s ненормальний режим експлуатації; **accident** ~ аварійний стан; **actual operating** ~s реальні умови експлуатації; **airworthy** ~ стан льотної придатності; **alarm** ~ аварійна ситуація; **alert** ~ аварійна ситуація; **ambient** ~s зовнішні умови; **anticipated operating** ~s очікувані умови експлуатації; **approach idling** ~s режим малого газу під час заходження на посадку; ~s **beyond the experience** умови (польоту), що виходять за межі досвіду (*пілота*); **defined** ~ заданий стан; **environmental** ~s стан довкілля; **instrument meteorological** ~s метеорологічні умови польоту за приладами; приладні метеорологічні умови; **meteorological** ~s метеорологічні умови; **on-speed** ~s умови забезпечення заданих обертів (*двигуна*); **operating** ~s умови експлуатації; **operational** ~ робочий стан; **operating** ~s умови експлуатації; **operation** ~s 1) робочі умови експлуатації; експлуатаційні умови; 2) експлуатаційний [робочий] режим; **prevailing** ~s переважаючі умови польоту; **reference friction** ~ розрахункові умови гальмування; **severe** ~s несприятливі умови (*польоту*) **surface** ~ стан поверхні; **visual meteorological** ~s візуальні метеорологічні умови, ВМУ; **weather and wind** ~ дані про погодні умови та вітер; **weather** ~s погодні умови; **wing icing** ~s умови обмерзання [обледеніння] крила; **winter** ~s зимові умови (*експлуатації*); ◊ **under** ~s в умовах ...; під час роботи у режимі ...

conduct 1. *n* керування; *військ.* командування; 2. *v* 1) вести, керувати; 2) *фіз.* проводити (*тепло, струм, звук, світло*), бути провідником; ◊ **to** ~ **an investigation** керувати розслідуванням [розслідом]; **to** ~ **workshops** мати цехи техобслуговування

conductive *a* 1) сприятливий; 2) *фіз.* провідний

conductivity *n* *фіз.* (питома) провідність; (питома) електропровідність; **one-way** ~ однобічна [одностороння] провідність

conductor *n* 1) провідник (*електричного струму*); 2) провід, кабель; 3) *військ.* інтендант

cone 1. *n* 1) конус; 2) конічне сопло; 2. *v* *пасив.* виявляти літак у променях прожекторів; ~ **of ambiguity** зона невизначеності; *radio* ~ **of silence** мертва зона

conference *n* конференція; **European Civil Aviation** ~ Європейська конференція з питань цивільної авіації

confidence *n* 1) довіра; 2) упевненість; 3) секретність, конфіденційність; 4) секретна [конфіденційна] інформація

configuration *n* 1) конфігурація, форма; 2) схема, конструкційне рішення; 3) просторове розміщення; **aircraft** ~ схема літака; **airplane** ~ конфігурація літака; **clean** ~ чиста конфігурація; **dirty** ~ ПС із випущеними шасі й закритками; **en-route** ~ маршрутна конфігурація; **one-percent shuttle** ~ компоновальна модель БТКК у масштабі 0,01; **stealth** ~ схема літака, що забезпечує низький рівень демаскувальних ознак; **triple-spool** ~ трикаскадна чи триторна [тривальна] схема двигуна

conflict *n* конфліктна ситуація

congestion *n* перевантаження; перевищення нормальної кількості; порушення нормального функціонування; **traffic** ~ перевищення пропускної здатності аероузлу

conical *a* конічний, конусоподібний

connection *n* 1) зв'язок; 2) з'єднання; 3) стикування (*рейсів*); *ел.* контакт; **taxiway** ~ **to runway** перемичка

connector *n* з'єднувач, з'єднувальний пристрій; *косм.* **fueling** ~ гідророзняття; *косм.* **pull-apart** ~ розтяжне розняття

considerable *a* значний; істотний, суттєвий

consideration *n* роздум, аналіз, розгляд; ◊ **in** ~ **of** беручи до уваги; **to deserve** ~ вимагати уваги; **to require** ~ вимагати уваги; **to take into** ~ взяти до уваги

consign *v* 1) передавати, доручати; 2) призначати (*напр. для відправлення*); 3) відправляти на консигнацію (*вантаж, товар*)

consignee *n* одержувач вантажу

consignment *n* 1) вантажне відправлення; 2) транспортна накладна, фактура, коносамент

consignor *n* відправник вантажу

consistently *adv* 1) відповідно до ...; 2) послідовно; 3) завжди; без винятків

console *n* 1) пульт керування; пульт оператора; **pilot's** ~ приладова дошка пілота; **primary** ~ основний пульт

consolidator *n* комплектувальник (вантаж); ~ **of freight** комплектувальник вантажу; **freight** ~ консолідатор вантажу; складач вантажу

constant 1. *n* 1) константа, стала величина, стала; 2) коефіцієнт; 2. *a* 1) незмінний, сталий; 2) однаковий, уніфікований; **dielectric** ~ діелектрична проникність; **gain** ~ коефіцієнт підсилення; **gravity** ~ стала сили тяжіння, гравітаційна стала; **instrument** ~ стала вимірювального приладу

constellation *n* сузір'я

constituent *n* компонент, складова; *метео* **minor** ~ малі складові

construction *n* 1) будівництво; 2) споруда, будівля; 3) конструкція, структура; **aircraft** ~ авіабудування, літакобудування; **auxiliary** ~ допоміжна споруда; **fare** ~ побудова пасажирських тарифів; **modular** ~ модульна конструкція; **orbiter-based** ~ конструкція, розгорнута на борту орбітальної станції; **stressed-skin** ~ монококова конструкція (*тип конструкції фюзеляжу із працюючою обшивкою*)

consultation *n* консультація

consumption *n* витрата, споживання; **air** ~ витрата [споживання] повітря; **fuel** ~ витрата [споживання] палива; **grease** ~ витрата [споживання] консистентного мастила; **heat** ~ витрата [споживання] тепла; **heavy fuel** ~ велика витрата палива; **oil** ~ витрата [споживання] мастила; **power** ~ витрата [споживання] енергії; енерговитрати, енергоспоживання; **reactive power** ~ споживання реактивної потужності; **satisfactory** ~ задовільна витрата (*напр. мастила у двигуні*); **specific fuel** ~ питома витрата палива

contact **1.** *n* 1) контакт; 2) момент, коли з борту повітряного судна видно поверхню землі; 3) команда «контакт!» (*у гвинтомоторних літаках: подається пілотом під час пуску двигуна людині, що розкручує гвинт*); 4) *рлк* виявлення, захоплення (*цілі*) **2.** *a* візуальний; **radar** ~ радіолокаційний зв'язок; радіолокаційний контакт; **radio** ~ установлення радіозв'язку; **space station/spacecraft initial** ~ торкання орбітальної станції і КК (*під час стикування*); **visual** ~ візуальний контакт з орієнтиром

container *n* тара, контейнер; **all-metal** ~ суцільнометалевий контейнер; **cargo** ~ вантажний контейнер; **freight** ~ вантажний контейнер; **intermodal** ~ контейнер для змішаного перевезення

contamination *n* 1) забруднення; 2) інфекція; **environmental** ~ забруднення довкілля; **non-fixed radioactive** ~ нефіксоване радіоактивне забруднення (*під час перевезення небезпечних вантажів*); **radioactive** ~ радіоактивне забруднення; **soil** ~ забруднення [отрусення] ґрунту; **surface** ~ забруднення поверхні Землі; **water** ~ забруднення води і джерел водопостачання

contend *v* 1) боротися (*проти*); 2) відстоювати свою думку, сперечатися, полемізувати

content *n* 1) склад; 2) вміст, частка, відсоток; **air** ~ склад повітря; **inerts** ~ вміст інертних компонентів (*у паливі*); *метео* **liquid-water** ~ водність (*хмар, туману*); **noise** ~ рівень шуму; **reduced oxygen** ~ знижений вміст кисню; **volatile-matter** ~ вміст летких речовин; *метео* **water** ~ водність

contingency **1.** *n* 1) випадковість; 2) непередбачена обставина; **2.** *a* аварійний

continuity *n* безперервність; **ILS ~ of service** безперервність обслуговування посадки за приладами

continuous *a* безперервний, постійний

contour *n* 1) контур; 2) ізолінія; **aeromagnetic** ~ ізолінія згідно з даними аеромагнітної зйомки; **equal noise** ~ крива однакової гучності; **noise** ~ контур рівня шуму

contra *contra-*, *проти-*

contra-rotating *n* протиобертання

contract **1.** *n* контракт, угода, підряд; **2.** *v* укладати контракт; **~of air transportation** угода про авіаперевезення; **~ of carriage** контракт на перевезення

contrail *n* конденсаційний слід

contribute *v* 1) сприяти; 2) співпрацювати

contribution *n* внесок

control **1.** *n* 1) керування, контроль; 2) важіль керування; штурвал; **2.** *v* керувати, контролювати; **access** ~ обмеження доступу; **aerodynamic** ~ керування за допомогою аеродинамічної поверхні; **aerodynamic roll** ~ керування креном за допомогою аеродинамічної поверхні; **aerodrome** ~ 1) керування (польотами) в зоні аеродрому; 2) аеродромний диспетчерський пункт, АДП; **aileron** ~ керування елеронами; **air** ~ 1) панування в повітрі; 2) керування повітряним рухом; 3) авіадиспетчерська служба; 4) авіадиспетчер; 5) диспетчерське керування повітряним простором; **aircraft sanitary** ~ санітарний контроль повітряних суден; **airflow** ~ регулювання повітряного потоку; **air traffic** ~ 1) керування повітряним рухом, КПП; 2) авіадиспетчерська служба; служба повітряного руху; 3) авіадиспетчер; **airways** ~ керування повітряним рухом на авіалінії; **altitude** ~ висотний коректор; кермо висоти; *ракетн.* **attitude** ~ стабілізація положення у просторі; **attitude flight** ~ керування просторовим положенням (*ПС*) у польоті; **automatic amplitude** ~ автоматичне регулювання амплітуди; **automatic frequency** ~ автоматичне регулювання частоти; **automatic gain** ~ автоматичне регулювання підсилення; **automatic volume** ~ автоматичне регулювання гучності; *рлк.* **automatic range** ~ автоматичне супроводження (*цілі*) за дальністю; *комп.* **autonomous** ~ автономне регулювання; **autopilot** ~ керування (*польотом*) за допомогою автопілота; **boundary layer** ~ керування примежовим шаром, КПШ; **capacity** ~ регулювання місткості; **~ of traffic** керування рухом; **~s** важелі керування; **cyclic pitch** ~ керування циклічним кроком (*гвинта-носія гелікоптера*); **data link** ~ керування лінією передавання даних; **digital engine** ~ цифрове керування двигуном; **directional** ~ керування за курсом; **directional ~ by applying differential collective pitch** керування напрямком польоту гелікоптера шляхом циклічної зміни загального кроку несного гвинта; **dual** ~ спарене [подвійне] керування (*літальним апаратом у процесі навчання*); **elevator** ~ керування кермом висоти; **engine** ~ орган керування двигуном; *військ.* **fire** ~ керування вогнем; **flight** ~s органи керування; **flow** ~ керування потоком; **guidance** ~ наведення; **gyrorudder** ~ гіроскопічний автопілот; **hinged vertical** ~ вертикальний орган керування на шарнірній підвісці; **homing** ~ самонаведення; **hydraulic flow** ~ керування гідравлічним потоком; **lateral** ~ керування по курсу; **LOS** ~ керування по лінії візування; *косм.* **man-in-the-loop** ~ керування з людиною у контурі зворотного зв'язку; **mission** ~ *косм.* центр керування польотом; **mixture** ~ регулювання суміші; **numerical** ~ числове програмове керування; **off-line** ~ автономне керування; **operational** ~ 1) керування

польотами; 2) оперативне керування; **pitch** ~ 1) керування кроком (*повітряного гвинта*); 2) керування за тангажем; **primary** ~ основне керування; **procedural** ~ нерадіолокаційне ешелонування; **programmable process** ~ програмоване керування технологічним процесом; **radar** ~ 1) радіолокаційне керування; 2) радіолокаційне наведення; 3) радіолокаційний центр; **rudder** ~ керування кермом напрямку; **sanitary** ~ санітарний контроль; **software** ~ керуюче програмне [програмове] забезпечення; **throttle** ~ керування газом; **trim** ~ керування тримером; **vertical** ~ керування по висоті; **yaw** ~ керування за курсом; керування за рисканням; \diamond **radio crystal** ~ **led** із кварцовою стабілізацією; **to get out of** ~ втратити керування (*про літак*); **to go out of** ~ втратити керування (*про літак*); **to lose** ~ втратити керування (*літальним апаратом*); **to relinquish** ~ передавати керування (*іншому члену екіпажа*); **to** ~ **carriage of firearms** забороняти носіння вогнепальної зброї; **to take** ~ брати керування на себе

controllability *n* керованість, контрольованість; **aircraft** ~ керованість літального апарата; **ground-borne** ~ керованість на землі

controlled *a* пілотований; контрольований

controller *n* 1) диспетчер [оператор] служби керування повітряним рухом, авіадиспетчер, диспетчер КТР; 2) контролер, пристрій [блок, орган] керування; **accepting** ~ приймальний диспетчер; **air traffic** ~ диспетчер польотів, диспетчер керування повітряним рухом; **altitude** ~ задавач висоти (*пльоту*); висотний коректор; **flight** ~ 1) диспетчер польотів, диспетчер керування повітряним рухом; 2) командно-пілотажний прилад, що виконує політ заданим маршрутом; **load** ~ регулятор навантаження; **radar** ~ 1) диспетчер радіолокаційного контролю (*пльотів*); 2) оператор РЛС; **precision approach** ~ диспетчер посадкового радіолокатора; **rated air traffic** ~ диспетчер повітряного руху з кваліфікаційною позначкою у свідоцтві; **receiving** ~ диспетчер-одержувач; **sending** ~ диспетчер-відправник; **surveillance** ~ диспетчер оглядового радіолокатора; **transferring** ~ передавальний орган

controls *n* важелі керування; органи керування літальним апаратом *чи* силовою установкою; **dual** ~ подвійне керування; **engine** ~ органи керування двигуном; **flight** ~ органи керування пльотом (*з аеродинамічними рулями та секторами газу включно*); \diamond **effect and feel of the** ~ ефективність керувального впливу і відчуття зусиль на важелях керування

convection *n* конвекція

convenience *n* зручність, придатність; *евф.* туалет; **public** ~ туалет (*у громадському місці*)

convention *n* угода; домовленість; конвенція; **data** ~ правила групування даних

conventional *a* 1) звичайний, традиційний; 2) стандартний; що задовольняє технічні умови [що відповідає технічним умовам]; 3) *військ.* звичайний (*про озброєння – не ядерне; про військові дії – із застосуванням звичайного озброєння*)

conversion *n* 1) перетворення; перехід (*з одного стану в інший*); 2) конверсія; **data** ~ перетворення даних; **digital** ~ цифрове перетворення; **solar energy** ~ перетворення сонячної енергії; **solar power thermal** ~ перетворення сонячної теплової енергії в електричну; **torque** ~ перетворення крутного моменту

convert *v* перетворювати, трансформувати; \diamond **to** ~ **airplane** переобладнувати літак

conveyance *n* переміщення, перевезення, транспортування; **air** ~ авіаперевезення; **public** ~ перевезення пасажирів

conveyor *n* конвеєр, транспортер; **airslide** ~ аерожолоб; **band** ~ стрічковий конвеєр

cool 1. *v* охолоджувати; 2. *a* прохолодний

cooling *n* охолодження; **film** ~ плівкове охолодження; **oil jet** ~ охолодження (двигуна) струменем мастила

co(-)operation *n* взаємодія, співпраця, кооперація; **aircrew** ~ взаємодія членів екіпажу (*в пльоті*); **environmental** ~ співпраця у сфері охорони довкілля; **military** ~ військова співпраця

co-ordinate *n* координата, положення; **joint** ~ **s** узагальнені координати; **target** ~ **s** координати цілі

co-ordination *n* координація, узгодження; *косм.* ~ **of an orbit** початкова зав'язка орбіти

co-pilot *n* другий пілот

copper *n* мідь

copter *n* вертоліт, гелікоптер

copy *n* екземпляр, примірник; копія; **hard** ~ машинний документ; роздрукований документ; **page** ~ копія; **soft** ~ індикація [відображення] на екрані

cord *n* 1) мотузка; шнур; 2) стропа парашута; **axial** ~ центральна стропа парашута

corporation *n* корпорація; **Communications Satellite C** ~ Корпорація супутникового зв'язку (КОМСАТ)

corps *n* корпус (*військове з'єднання*)

correct 1. *a* вірний, істинний; відповідний, належний; 2. *v* 1) виправляти (*помилки*), коригувати; 2) нейтралізувати, усувати; \diamond **to** ~ **to the nearest hundredths** округляти до однієї соті

correction *n* корекція, поправка; **altitude** ~ поправка на висоту; **automatic error** ~ автоматична корекція помилок; **frequency distortion** ~ корекція частотних спотворень; **heading** ~ курсова корекція; **linear distortion** ~ корекція лінійних спотворень; **line of sight** ~ корекція за лінією візування; **LOS** ~ корекція за лінією візування; **mass** ~ поправка на масу; **noise thrust** ~ зменшення шуму за рахунок зміни тяги

(*двигуна*); **nonlinear distortion** ~ корекція нелінійних спотворень; **performance** ~ уточнення льотно-технічних характеристик; **phase** ~ фазова корекція; **phase distortion** ~ корекція фазових спотворень; **takeoff mass** ~ поправка на злітну масу; **temperature** ~ поправка на температуру; **wind** ~ поправка на вітер (для розрахунку часу польоту)

corrector *n* 1) коректор, коректувальний пристрій; 2) регулятор; **altimetric** ~ висотний коректор

correlation *n* 1) взаємозв'язок; 2) співвідношення; кореляція; ~ **of levels to** приведення ешелонів у відповідність (до маршрутів польоту); **Doppler** ~ кореляція за доплерівською частотою; **overall** ~ повна кореляція; **partial** ~ часткова кореляція; **range-to-range** ~ міжелементна кореляція за дальністю; **reply-to-track** ~ корекція траєкторії за отриманою (екіпажем) інформацією; **space** ~ просторова кореляція; **sun-weather** ~ сонячно-атмосферні зв'язки; **total** ~ повна кореляція

corridor *n* коридор; **air** ~ повітряний коридор; **climb** ~ (повітряний) коридор для набирання висоти

corrosion *n* корозія, окислення, роз'їдання; **acid** ~ кислотна корозія; **aeration** ~ повітряна корозія; **atmosphere** ~ атмосферна корозія; **blanket** ~ поверхнева корозія; **cavitation** ~ кавітаційна корозія; **continuous** ~ суцільна корозія (по всій поверхні металу); **damp atmospheric** ~ волога атмосферна корозія; **dry atmospheric** ~ суха атмосферна корозія; **edge** ~ крайова корозія; **electrochemical** ~ електрохімічна корозія; **end** ~ крайова корозія; **high-temperature** ~ високотемпературна корозія; **marine** ~ корозія морською водою

cosmodrome *n* космодром

cosmography *n* космографія

cosmonaut *n* космонавт

cosmonautics *n* астронавтика, космонавтика

cosmophysics *n* космофізика

cosmos *n gr.* всесвіт, космос

cosmotron *n* космотрон

cost *n* 1) ціна, вартість; 2) *mn.* витрати (на транспортування товару); **actual** ~s фактичні витрати; **administrative and operational services** ~s адміністративні та експлуатаційні витрати; **aircraft first** ~ собівартість виробництва повітряного судна; **aircraft rental** ~s витрати на оренду повітряного судна; **capital** ~s капітальні витрати; **development** ~ 1) витрати на модернізацію (авіатехніки); 2) вартість дослідно-конструкторських робіт; **direct maintenance** ~ **s** прямі витрати на технічне обслуговування; **direct operating** ~ **s** прямі експлуатаційні витрати; **high** ~ **of manufacture** високі виробничі витрати; **labor** ~s витрати на робочу силу; **launch** ~s (питома) вартість запуску (супутника); **launch-to-orbit** ~ (питома) вартість запуску на орбіту; **life-cycle** ~s витрати за строк служби; **maintenance** ~ витрати на ТО; **manufacturing** ~s витрати на виробництво (напр. ПС); **minimum installation** ~s мінімальні витрати на установлення (обладнання чи агрегата на ПС); **operating** ~ експлуатаційні витрати; **operational** ~ експлуатаційні витрати; **orbit** ~ вартість запуску на орбіту; **pre-operating** ~s витрати на підготовку до польотів; **seat-mile** ~ вартість однієї пасажиро-мили; **shipment** ~ вартість транспортування (вантажів); **specific launch** ~ питома вартість запуску на орбіту; **unit operating** ~s 1) вартість контейнерних перевезень; 2) питома величина експлуатаційних витрат; \diamond ~ **and freight** «вартість і фрахт», каф (умови під час перевезення вантажів); ~, **insurance, freight** «вартість, страхування, фрахт», сіф (умови під час перевезення вантажів); ~ **per seat-mile** вартість однієї пасажиро-мили

cost-effective *a* економічний, прибутковий, рентабельний

cost-effectiveness *n* рентабельність з точки зору вартості

cot: flight baby ~ дитяча люлька (на борту ПС)

coughing *n* кашель або звуки, схожі на кашель

coulomb *n* кулон, Кл

council *n* рада; **Aeronautical Satellite** ~ Рада з авіаційних супутників; **Airport Association Co-ordinating** ~ Координаційна рада асоціацій аеропортів; **Arab Civil Aviation** ~ Рада цивільної авіації арабських країн; **Customs Cooperation** ~ Рада митної співпраці (ІКАО); **International Co-ordinating ~ of Aerospace Industries Associations** Міжнародна координаційна рада асоціацій авіакосмічної промисловості; **International ~ of Aircraft Owner and Pilot Associations** Міжнародна рада асоціацій власників повітряних суден і пілотів

countdown *n* відлік часу готовності (ракети тощо)

count-down *n* 1) зворотний відлік; 2) процент втрати

counter 1. *n* 1) лічильник, тахометр; 2) стійка; 2. *v* 1) рахувати; 2) протидіяти, протистояти; **airline** ~ стійка авіакомпанії (в аеровокзалі); **check-in** ~ стійка реєстрації пасажирів; **distance flown** ~ лічильник дальності польоту; **elapsed time** ~ лічильник напрацювання (агрегата); **fuel consumed** ~ лічильник (сумарної) витрати палива; **fuel remaining** ~ лічильник залишку палива; **handling** ~ стійка оформлення багажу; **revolution** ~ лічильник числа обертів; **starting** ~ лічильник кількості запусків (двигуна); \diamond **to** ~ **stresses** протистояти навантаженням; (успішно) працювати в умовах різноманітних навантажень

counteract v 1) протидіяти; 2) нейтралізувати (*дію, ефект, вплив, силу*); 3) урівноважувати (*напр. оберти*); 4) парирувати (*напр. крен*); **to ~ the torque** компенсувати аеродинамічний крутильний момент

counterclockwise *adv* проти годинникової стрілки

counterforce *n* протидійна сила

countermeasures *n* засоби (електронної) протидії; радіоелектронне заглушення; **active** ~ активна протидія; активне створення перешкод; **active electronic** ~ активне радіоелектронне заглушення; **communications** ~ радіоелектронне заглушення засобів зв'язку; **defensive electronic** ~ радіоелектронний захист; **electromagnetic** ~ радіоелектронне заглушення; **electronic** ~ радіоелектронне заглушення; засоби радіоелектронної протидії; **passive electronic** ~ пасивне радіоелектронне заглушення; **radar** ~ радіолокаційна протидія; радіоелектронне заглушення радіолокаційних засобів; **radio** ~ радіоелектронне заглушення

counter-offensive *n* *військ.* контрнаступ

counterpoise 1. *n* 1) противага; 2) баланс; рівновага; стійкість; 2. *v* урівноважувати

counterpressure *n* протитиск

counterrotating *n* ліве обертання

countersign *n* *військ.* пароль; пропуск

counterspy *n* шпигун; диверсант

counter-trade *n* *метео* антипасат

counterweight *n* противага, контрвага; центрувальна [балансувальна] вага; **blade** ~ 1) противага лопаті (*повітряного гвинта*); 2) балансувальна вага гасника вібрації (*повітряного гвинта*); ~ **of antenna** противага антени

counterwork 1. *n* опір, протидія; 2. *v* протидіяти

counting *n* підрахунок

country *n* країна; ~ **of arrival** країна прильоту; ~ **of origin** країна вильоту; **participating** ~ країна-учасниця (*договору, конференції і т. п.*)

coupler *n* 1) муфта; 2) з'єднувач, з'єднувальний патрубок; 3) *радіо* блок (електро)зв'язку; 4) перетворювач сигналів; **compensating** ~ муфта-компенсатор; **radio-autopilot** ~ блок зв'язку автопілота з радіостанцією

coupling *n* 1) з'єднання; 2) стикування (*космічних кораблів*); 3) *радіо* зв'язок; 4) з'єднувальна муфта; **back** ~ зворотний зв'язок; ~ **of vehicles** стикування космічних кораблів; **drive shaft** ~ муфта валу трансмісії (*гелікоптера*); **filling** ~ заправний штуцер; **flexible** ~ 1) еластична муфта; 2) гнучке з'єднання; **frangible** ~ зрізна з'єднувальна муфта; **hose** ~ дюритове з'єднання; **pressure fueling** ~ штуцер (централізованого) заправлення паливом під тиском; **pressure refuel** ~ штуцер дозаправлення паливом під тиском; **quick-disconnect** ~ швидкокорознімне з'єднання; **rotor shaft** ~ з'єднання вала несного гвинта (*гелікоптера*); **swivel** ~ поворотне з'єднання (*трубопроводів*)

coupon *n* купон (*пасажирського квитка*); **agency's** ~ купон агенції (*авіакомпанії*); **audit** ~ контрольний купон; **flight** ~ польотний купон (*авіаційного квитка*); **origin and destination** ~ пункти відправлення і призначення у купоні; **passenger** ~ пасажирський купон; **reportable flight** ~ звітний польотний купон; **to ~ not valid before/after** купон не дійсний до/після; **to issue a** ~ заповнювати купон

course *n* 1) курс, маршрут; траса; 2) заданий шляховий кут; 3) курс (*навчання, перепідготовки*); 4) стрілка (*компаса*); 5) шар; подушка; **aircraft** ~ курс повітряного судна; **approach** ~ курс [напря]м заходження на посадку; **approved training** ~ курс підготовки за затвердженою програмою; **arbitrary flight** ~ довільний курс польоту; **back** ~ зворотний курс (*польоту*); **base** ~ основа (*покриття*); **beacon** ~ курс за (радіо)маяком; **bent** ~ скривлений маршрут (*польоту*); **collision** ~ *s* курси, що перетинаються; **compass** ~ компасний курс; **correspondence** ~ заочний курс (*навчання*); ~ **and heading** шляховий кут і курс (*ЛА*); ~ **of training** курс підготовки [навчання]; **desired** ~ курс згідно із запитом; **dogleg** ~ ламаний маршрут (*польоту*); **drainage** ~ дренажний шар (*ЗПС*); **final** ~ посадковий курс; **flight** ~ курс польоту; **great-circle** ~ ортодромічний курс; **grid** ~ умовний курс; **head-on** ~ зустрічний курс; **holding** ~ курс (*польоту*) у зоні чекання; **inbound** ~ 1) вхідний курс (*у зону*); 2) курс на привідну радіостанцію; **instrument approach** ~ курс заходження на посадку за приладами; **localizer** ~ курс за радіомаяком; **magnetic** ~ магнітний курс; **opposite** ~ зустрічний курс; **outbound** ~ 1) вихідний курс (*із зони*); 2) курс від привідної радіостанції; **prescribed** ~ заданий (*планом польоту*) курс; **reciprocal** ~ (еквівалентно-)зворотний курс; **refresher** ~ *s* курси підвищення кваліфікації; **rhumb-line** ~ курс (*польоту*) за локсодромією; **runway base** ~ основа [подушка] ЗПС; **runway drainage** ~ дренажний шар ЗПС; **runway wearing** ~ шар зношування поверхневого покриття ЗПС; **scheduled** ~ заданий (*планом польоту*) курс; **selected** ~ обраний курс; **sub-base** ~ підстильні ґрунти основи (*покриття*); **true** ~ справжній курс; **wearing** ~ шар зношування; **to alter the ~ for** змінювати курс на...; **to change the ~ for** змінювати курс на...; **to chart a** ~ прокладати на карті маршрут; **to climb on the** ~ набирати висоту під час польоту по курсу; **to deviate from the** ~ відхилитися від курсу; **to get on the** ~ виходити на заданий курс, лягати на курс (*польоту*); **to maintain the** ~ витримувати заданий курс; **to make the ~ change** змінювати курс; **to plot a** ~ прокладати маршрут (*на*

карти); **to put on the** ~ виходити на заданий курс; **to roll on the** ~ виводити на заданий курс; **to select the** ~ обирати курс; **to set the** ~ установлювати курс; **to wander off the** ~ збиватися з курсу

cover *n* 1) обшивка (*напр. фюзеляжу*); 2) чохол; 3) кришка; щиток; стулка; **blanking** ~ заглушка; **fan cascade** ~ стулка решітки (реверса тяги) вентилятора; **hatch** ~ кришка люка; **safety level** ~ запобіжний щиток рівня (*електроліту акумуляторів*)

coverage *n* 1) зона дії (*напр. радіозасобів*); 2) *метео* зона спостереження; 3) *рлк* зона впевненого приймання; 4) *рлк* огляд, сектор огляду; 5) район можливого огляду (*пілотом*); 6) зона покривання (*напр. антикорозійною сумішшю*); **azimuth** ~ зона огляду за азимутом; **beam** ~ дальність [зона] дії променя (*радіомаяка*); ~ **of the chart** картографований район; **early warning** ~ зона дальнього (радіолокаційного) виявлення; **effective** ~ ефективна зона дії; **radar** ~ зона дії РЛС; **rated** ~ номінальна зона дії; **service** ~ зона [район] обслуговування

covering *n* обшивка; **load-carrying** ~ несна обшивка; **wing** ~ обшивка крила

cowl *n* *див. cowling* 1) капот (*двигуна*); 2) зализ; обтічник

cowling *n* капот двигуна; обтічник; **annular** ~ кільцевий обтічник; **cockpit** ~ обтічник кабіни (*екіпажу*); **engine** ~ капот двигуна; **fan** ~ кожух вентилятора; **protective** ~ кожух герметизації; **ring** ~ кільцевий капот

crab *1. n* 1) знесення (*повітряного судна*); 2) відхилення (*від лінії курсу*); 3) никання (*за курсом*); **2. v** 1) летіти зі знесенням; 2) відхилятися (*від лінії курсу*); 3) никати (*за курсом*); \diamond **to ~ into wind** парити знесення

crack *1. n* тріщина **2. v** тріскатися; **edge** ~ крайова тріщина; **branched** ~ розгалужена тріщина; **check** ~ мікротріщина, волосовина; **corrosion** ~ корозійна тріщина; **D-line ~s** тонкі тріщини (*на бетонній поверхні*); **embedded** ~ внутрішня тріщина; **expansion** ~ температурна тріщина (*внаслідок розширення*); **external** ~ зовнішня тріщина; **fatigue** ~ тріщина від утомленості; **fine** ~ волосовина; **flake** ~ волосовина; **hair(-line)** ~ мікротріщина, волосовина; **internal** ~ внутрішня тріщина; **longitudinal** ~ поздовжня тріщина; **map ~s** «павутина» тріщин (*на поверхні*); **minute** ~ мікротріщина; **surface** ~ поверхнева тріщина; **tiny** ~ мікротріщина, волосовина; \diamond **to clean up the** ~ зачищати тріщину; **to inspect for ~s** перевіряти на наявність тріщин; **to remove the** ~ вибирати тріщину; **to smooth out the** ~ видаляти тріщину; **to ~ up** зазнавати аварії

cracking *n* розтріскування, утворення тріщин; **atmospheric** ~ атмосферне розтріскування; **corrosion** ~ корозійне розтріскування; **edge** ~ утворення крайових тріщин; **fatigue** ~ розтріскування від утомленості

cradle *n* ложемент; опора; опорна рама; **wing** ~ ложемент під крило (*для відстикування від фюзеляжу*)

craft *n* *див. aircraft* 1) літальний апарат (*літак, вертоліт*); 2) космічний корабель; **heavier-than-air** ~ апарат, важчий за повітря; *косм.* **orbital** ~ корабель-супутник; **survival** ~ рятувальне ПС; **wing-in-ground effect** ~ екраноплан

cramped *a* 1) тісний, стиснений; 2) малих розмірів

crank *n* 1) кривошип; 2) колінчастий важіль; **bell** ~ колінчастий важіль

crankcase *n* картер (*поршневого авіаційного двигуна*)

crankcheek *n* щока колінвала

cranking *n* запуск двигуна рукояткою; **cold** ~ повертання колінвала непрогрітого двигуна; **engine** ~ розкручування (ротора) двигуна (*стартером під час запуску*)

crankshaft *n* колінчастий вал (*двигуна*)

crane *n* кран; **space** ~ космічний кран (*дистанційно-керований маніпулятор*)

crash *1. n* 1) катастрофа; аварія (*літака*); аварійна відмова; 2) пошкодження, руйнування; **2. v** 1) зазнати аварії; 2) зазнавати пошкодженнь, руйнувати(ся); **air** ~ авіаційна пригода; **deadly** ~ авіаційна катастрофа зі смертельним наслідком; **fatal** ~ катастрофа

crashworthiness *n* ударостійкість [ударотривкість] (*повітряного судна*); стійкість (конструкції) до ударних навантажень

crate *n* 1) дерев'яний ящик; ящик для упакування (*багажу*); 2) *авіа сленг* літак

crater *n* 1) кратер (*вулкана*); 2) метеоритний кратер; 3) вирва (*від розриву бомби*); **moon** ~ місячний кратер; **submerged** ~ затоплений кратер

crating *n* упакування у ящики

craze *n* мікротріщина, волосовина

creditor *n* кредитор; ~ **by priority** привілейований кредитор; **general** ~ непривілейований кредитор; **prior** ~ привілейований кредитор; **unsecured** ~ незабезпечений кредитор; \diamond ~ **country** країна-кредитор

creep *n* деформація (*металу при високих температурах*)

creeping *n* зміщення (*штурвала*)

crew *n* 1) екіпаж; 2) бригада, група; 3) член екіпажу; **air** ~ екіпаж літака, льотний екіпаж; **airfield servicing** ~ команда обслуговування аеродрому; **alert** ~ 1) черговий екіпаж; 2) аварійна бригада; **alert flight** ~ черговий екіпаж; **cabin** ~ бригада бортпровідників; **fail-safe** ~ екіпаж із безаварійним нальотом; **ferry** ~ екіпаж для переганняння (*повітряного судна*); **flight** ~ льотний екіпаж; **ground** ~ бригада наземного обслуговування; *косм.* **long-duration** ~ екіпаж основної експедиції; **maintenance** ~ бригада технічного обслуговування; **operating** ~ робочий екіпаж; **ramp** ~ бригада аеродромного обслуговування; перонна

бригада; **relief** ~ 1) змінний екіпаж; 2) змінна бригада (*технічного обслуговування*); *косм.* **short-duration** ~ екіпаж експедиції відвідування; **shuttle** ~ екіпаж БТКК; **supernumerary flight** ~ додатковий льотний екіпаж (*для заміни основного в польоті*); **takeoff** ~ (аеродромна) група керування польотами; **wrecking** ~ аварійна команда

criterion *n* критерій (*мн. criteria*); **failure** ~ критерій відмови (*системи*); **hearing damage** ~ критерій ризику втрати слуху (*пілотом*); **obstruction clearing** ~ критерій безпечного пролітання перешкод; **obstruction marking** ~ критерій маркування перешкод

cross *v* перетнути, перелетіти; **to ~ at a point** перетинатися в точці

crossbar *n* вогні лінії «стоп»; світловий горизонт (*системи посадкових вогнів*)

crosscheck *n* 1) перехресна перевірка (*напр. показань лівого і правого пілотів*); 2) *мн.* вторинні навігаційні радіозасоби

cross-coupling *n* взаємозв'язок, взаємовплив

crossfeed *n* 1) кільцювання (*напр. паливних баків*); 2) перехресне (електро)живлення

crossflow *n* 1) поперечний потік; 2) поперечне обтікання

crossing *n* перетин; **partial** ~ частковий перетин (*маршрутів*); **state border** ~ пролітання державного кордону;
 ◇ **to avoid** ~ уникати перетину (*маршрутів*)

crossmember *n* хрестовина; траверса

cross-modulation *n* перехресна модуляція

crossover *n* 1) перетин, точка перетину; 2) пролітання контрольної точки (*маршруту*); **lobing beam** ~ рівень перетину пелюсток (*діаграми направленості антени*); **sidelobe** ~ рівень перетину бічних пелюсток (*діаграми направленості антени*)

crosspiece *n* хрестовина; траверса

cross-section *n* поперечний переріз; *метео* поперечний перетин; **airfoil** ~ профільований поперечний переріз (*туту поперечного перерізу крила*); **body** ~ площа поперечного перерізу фюзеляжу ЛА; ~ **between collective and directional control** зв'язок між керуванням загальним кроком несного гвинта і керуванням за напрямком; **effective** ~ корисна площа перерізу; **radar** ~ ефективна площа відбиття цілі

crossstalk *n* перехресні перешкоди; **antenna** ~ перехресне наведення антени; **video** ~ відеоперешкоди

crosswind *n* бічний вітер

crow *n* найвища точка, вершина; ~ **of a camber** вершина опуклості двосхилого поперечного профілю

cruise **1.** *n* 1) крейсерський політ, політ у крейсерському режимі; 2) *косм.* маршовий політ; маршовий режим; 3) крилата ракета; **2.** *v* 1) летіти із крейсерською швидкістю (*оптимальною протягом тривалого часу*); 2) здійснювати маршовий політ; **endoatmospheric** ~ крейсерський *чи* маршовий політ атмосферою траєкторією; **exoatmospheric** ~ крейсерський *чи* маршовий політ позаатмосферою траєкторією; **interplanetary** ~ міжпланетний маршовий політ; **LEO** ~ крейсерський *чи* маршовий політ низькою навколосемною орбітою; **level** ~ горизонтальний політ у крейсерському режимі; **suborbital** ~ крейсерський *чи* маршовий політ суборбітальною траєкторією

cruiser *n* *фантаст.* літак *чи* космічний корабель

cruising *a* крейсерський

cryogenic *a* криогенний

cryo-tug *n* 1) МТА на криогенному паливі; 2) МТА–заправник криогенним паливом

crystal *n* кристал; **ice** ~ льодовий кристал

cue **1.** *n* *радіо* сигнал; **2.** *v* подавати команду на увімкнення [включення]; **flight visual** ~ візуальний орієнтир у польоті; **ground** ~ наземний орієнтир; **visual** ~ візуальний орієнтир

cuff *n* обтічник (*напр. повітряного гвинта*); 2) зализ (*напр. обшивки*)

culture: aerodrome ~ штучні споруди в районі аеродрому

cumbersome *a* громіздкий, об'ємний

cumuliform *a* купчастоподібний (*про хмару*)

cumulonimbus *n* купчасто–дощові хмари

cumulus *n* купчасті хмари

cup *n* 1) ковпачок; 2) манжета; ущільнювальне кільце; **bearing** ~ зовнішнє кільце підшипника; **oil** ~ маслянка для мастила; **seal** ~ ущільнювальна манжета

curfew *n* 1) комендантська година; 2) заборона на виконання польотів (*у певні години доби*); **noise** ~ заборона на виконання польотів із-за перевищення допустимого рівня шуму

curie *n* кюрі, Кі

currency *n* термін дії; ~ **of contract** 1) валюта договору; 2) термін дії договору; **rating** ~ чинність кваліфікаційної відмітки (*напр. у пілота*)

current *n* 1) потік, течія; 2) *електр.* (електричний) струм; **air** ~ повітряний потік, повітряна течія; **alternate** ~ змінний струм; **alternating** ~ змінний струм; **blind** ~ реактивний струм, реактивна складова струму; **charge** ~ зарядний струм; **consumption** ~ споживаний струм; **direct** ~ постійний струм; **discharge** ~ розрядний

струм; **downward** ~ низхідний потік; **drop-out** ~ мінімальний струм вимкнення; **electric** ~ електричний струм; **holding** ~ струм утримання (*реле*); **load** ~ струм навантаження; **operating** ~ робочий струм; **pickup** ~ піковий струм; **reverse** ~ зворотний струм; **rising** ~ висхідний потік; **starting** ~ пусковий струм; **two-phase** ~ двофазний струм; **upward** ~ висхідний потік; \diamond **to amplify** ~ підсилювати струм; **to carry electrical** ~ проводити електричний струм

curriculum *n* 1) курс навчання; 2) навчальна програма; **planned** ~ запланований курс навчання; **training** ~ курс тренувань

cursor *n* 1) курсор, стрілка, покажчик (*приладу*); 2) мітка (*шкали*); **bearing** ~ мітка пеленга; **range** ~ мітка шкали дальності

curtail *v* обмежувати, скорочувати (*розміри, витрати, час і т.п.*)

curvature *n* 1) вигин; скривлення; кривина [кривизна]; 2) лінія відхилення (*від курсу*); **course** ~ лінія відхилення від курсу; ~ **of space** кривина простору; ~ **of surface** кривина поверхні; **flight path** ~ кривина траєкторії польоту; **indicated course** ~ приладне скривлення лінії курсу; **indicated glide path** ~ приладне скривлення глісади; **wing** ~ кривина крила

curve *n* 1) крива; 2) характеристика; 3) графік; **altitude** ~ крива зміни висоти польоту; **climb** ~ траєкторія набирання висоти; ~ **of equal bearings** лінія рівних азимутів (*з будь-якої точки якої пеленг радіостанції залишається незмінним*); **entry** ~ крива входження (*у задану зону*); **envelope** ~ обвідна крива; **frequency weighting** ~ крива частоти навантаження; **noise level attenuation** ~ крива зниження рівня шуму; **payload-range** ~ крива залежності комерційного завантаження від дальності польоту; **polar** ~ крива у полярній системі координат; **quadrantal error calibration** ~ графік списання четвертої девіації (*радіокомпас*); **thrust** ~ дросельна характеристика (*двигуна*); **thrust versus speed** ~ швидкісна характеристика (*двигуна*); **turnoff** ~ лінія повороту під час сходження зі ЗПС (*на рульову доріжку*)

cushion *n* подушка (*крісла*); **air** ~ повітряна подушка; **ground** ~ повітряна подушка біля землі; **seat** ~ подушка крісла

custody *n* опіка; нагляд; захист

customer *n* клієнт, споживач; **aircraft** ~ замовник повітряного судна

customs *n* митна служба; митний контроль

customs-free *a* безмитний (*про вантаж*)

cut **1.** *n* надріз, виріз; **2.** *v* різати, вирізати; **cross-sectional** ~ поперечний розріз; **pattern** ~ переріз діаграми направленості (*антени*); \diamond **to ~ back** ~ дроселювати (*подавання палива*); **to ~ down** **1**) знижувати (*режим роботи двигуна*); 2) зменшувати витрати (*на повітряні перевезення*); **to ~ in** **1**) вмикати (*напр. електричне коло*); 2) запускати (*двигун*); **to ~ off** **1**) вимикати (*напр. електричне коло*); 2) зупиняти (*напр. двигун*); 3) відсікати (*світловий промінь*); 4) переривати (*радіозв'язку*); **to ~ out** **1**) зрізати (*подавання палива*); 2) розмикати (*напр. електричне коло*); 3) вирізати (*напр. обшивку*); **to ~ short** обирати найкоротший шлях (*пльоту*); скорочувати маршрут (*повітряного перевезення*)

cutback *n* дроселювання (*подавання палива*); **noise abatement thrust** ~ зменшення тяги з метою зменшення шуму

cutdown *n* 1) зниження (*режиму роботи двигуна*); 2) скорочення витрат (*на повітряні перевезення*)

cutin *n* 1) увімкнення (*напр. електричного кола*); 2) запуск (*напр. двигуна*)

cutoff *n* 1) відключення, розімкнення (*напр. електричного кола*); 2) зупинка (*напр. двигуна*); 3) відсікання (*світлового променя*); 4) порушення, переривання (*радіозв'язку*); **alarm** ~ відключення аварійної сигналізації; **emergency** ~ аварійна зупинка (*двигуна*); **idle** ~ зупинка (*двигуна*) під час роботи на холостому ходу; **slope** ~ відсікання глісадного променя

cutout *n* 1) зрізання (*подавання палива*); 2) розімкнення (*напр. електричного кола*); 3) виріз (*напр. у обшивці*); 4) запобіжник; **aileron** ~ виріз для установа елерона

cut-price *a* знижений (*про ціну*)

cutter: snow ~ снігоприбиральна машина

cutting *n* обробка [оброблення] металу різанням; **grass** ~ бриючий політ, поземний літ

cycle **1.** *n* 1) цикл; 2) такт (*ходу поршня*); 3) період (*коливання*); 4) періодичність (*сигналів*); **2.** *v* 1) здійснювати цикл; 2) обертатися (*про механізми круглої форми*); **anti-skid** ~ період спрацьовування протязової автоматики; **assembly** ~ цикл складання [збирання]; **duty** ~ робочий цикл; **engine** ~ (робочий) цикл двигуна; **erection** ~ цикл корекції (*гіроскопа*); **flight-test** ~ період облітання; період випробування у польоті; **four-stroke** ~ чотиритактний цикл (*поршневого двигуна*); **landing gear** ~ цикл втягування/випускання шасі; **load** ~ цикл навантажування; **operating** ~ 1) робочий цикл; 2) робочий хід (*поршня*); **pulses duty** ~ періодичність імпульсів; **quasi-biennial** ~ квазидворічний цикл (*атмосфери*); **start** ~ періодичність запусків (*двигуна*); **starting** ~ цикл запуску (*двигуна*); **test** ~ цикл випробувань [перевірки]; \diamond **at the end of** ~ 1) у кінці циклу; 2) у кінці такту; **at the start of** ~ 1) на початку циклу; 2) на початку такту; **to work on a** ~ працювати по циклу (*двотактному, чотиритактному і т.д.*)

cycling *n* циклічність; циклічна робота; **false alarm** ~ перехід у режим спрацьовування від сигналу фальшивої

тривоги

cyclone *n* циклон; область низького тиску; **cold** ~ холодний циклон; **frontal** ~ фронтальний циклон; **tropical** ~ тропічний циклон; **warm** ~ теплий циклон

cylinder *n* 1) циліндр; 2) балон; 3) барабан; **actuating** ~ циліндр приводу (*механізму*); 2) (гідро)циліндр втягування/висування шасі; **aileron-actuating** ~ (гідро)циліндр керування елероном; **airstairs** ~ циліндр керування трапом; **bogie rotation** ~ циліндр закидання візка (*шасі*); **bogie swivel unlock** ~ циліндр розстопорення шарніра візка (*шасі*); **bogie trim** ~ стабілізувальний циліндр візка (*шасі*); **brake** ~ гальмівний циліндр; **centering** ~ центрувальний циліндр опори шасі; **door latch** ~ циліндр замка ступки (*шасі*); **door uplatch** ~ циліндр ступки (*шасі*); **downlock** ~ циліндр замка висунутого положення (*шасі*); **engine** ~ циліндр (поршневого) двигуна; **folding strut actuating** ~ силовий циліндр складаного підкоса (*шасі*); **hydraulic power** ~ гідравлічний силовий циліндр; **inner** ~ плунжер (*амортизатора шасі*); **load feel** ~ завантажувальний циліндр (*системи імітації зусиль на рулях*); **nosewheel steering** ~ циліндр розвороту переднього колеса (*шасі*); **pneumatic power** ~ пневматичний силовий циліндр; **power** ~ 1) силовий циліндр; 2) циліндр приводу; **retraction** ~ циліндр втягування (*шасі*); **shimmy damper** ~ руліжно-демпфірувальний циліндр (*переднього колеса шасі*); **schock strut** ~ циліндр амортизаційної опори (*шасі*); **sliding** ~ шток (*амортизатора шасі*); **steering** ~ (гідро)циліндр керування поворотом (*коліс*); **strut retraction** ~ циліндр підняття опори (*шасі*); **thrust reverser** ~ циліндр реверса тяги; **two-way** ~ (гідро)циліндр двосторонньої дії; **unloading** ~ розвантажувальний циліндр; **uplock** ~ циліндр відкривання замка втягнутого положення (*шасі*); **walkaround oxygen** ~ переносний кисневий балон; **wheel** ~ гідроциліндр підняття колеса

D, d

dado 1. *n* 1) фальшборт (*кабіни*); 2) панель; 2. *v* обшивати панеллю

damage 1. *n* 1) пошкодження; руйнування; 2) збитки; 2. *v* пошкоджувати; руйнувати; **aircraft substantial** ~ значне пошкодження повітряного судна; **combat** ~ бойові пошкодження; **compensatory** ~ компенсаційні виплати; **consequential** ~ природне пошкодження (*напр. багажу під час завантаження*); **exemplary** ~ типова компенсація; **extreme impact** ~ повне руйнування внаслідок удару; **foreign object** ~ пошкодження (*напр. двигуна*) стороннім предметом; **known aircraft** ~ встановлене пошкодження повітряного судна; **liquidated** ~ відшкодування збитків (*напр. за пошкодження багажу*); **proven** ~ доведені збитки (*завдані пасажирів під час перевезення*); **substantial** ~ 1) суттєві збитки; 2) значне пошкодження (*напр. ПС*); **suspected aircraft** ~ передбачуване пошкодження повітряного судна; \diamond **to bring an action of ~s against smb.** позиватися проти когось—н. за збитки; **to cause** ~ завдавати збитків; **to claim** ~ вимагати відшкодування збитків (*напр. за пошкодження багажу*); **to claim for** ~ подавати позов про відшкодування збитків; **to do** ~ **to** завдавати збитків; **to inflict** ~ **on** завдавати збитків; **to suffer** ~ зазнавати збитків; **to sustain** ~ зазнавати збитків; **to repair** ~ відшкодувати збитки; **to undo** ~ відшкодувати збитки

damper *n* 1) демпфер, демпфірувальний пристрій; 2) амортизатор; 3) гасник (*коливач*); **air** ~ повітряний [пневматичний] амортизатор; **blade** ~ демпфер лопаті (*несного гвинта гелікоптера*); **blade-to-blade vibration** ~ пристрій для демпфірування коливач лопаток (*турбіни*); **bogie** ~ 1) циліндр-демпфер візка (*шасі*); 2) стабілізувальний амортизатор візка (*шасі*); **docking** ~ демпфер стикувального агрегата; **fluid** ~ гідравлічний амортизатор; **friction** ~ фрикційний демпфер (*вертикального шарніра кріплення несної лопати*); **hydraulic** ~ гідравлічний амортизатор; **roll** ~ демпфер крену; **rotor support** ~ демпфер опори ротора; **shimmy** ~ гасник коливач носового колеса, демпфер шими; **shock** ~ амортизатор; **steering** ~ розподільно-демпфірувальний механізм; **telescopic** ~ телескопічний амортизатор; **vibration** ~ гасник коливач; **yaw** ~ демпфер ристання

damp *v* 1) демпфірувати, гасити (*коливач*); 2) амортизувати

damping *n* 1) зволоження; 2) затухання; 3) демпфірування, гасіння (*коливач*); **absolute** ~ повне гасіння коливач; **acoustic** ~ затухання звукових коливач; **aerodynamic** ~ аеродинамічне демпфірування; **docking** ~ демпфірування під час стикування; **electromagnetic** ~ електромагнітне демпфірування; **oscillation** ~ гасіння коливач; **pitch** ~ демпфірування тангажа, поздовжнє демпфірування; **radiation** ~ затухання випромінювання; **yaw** ~ демпфірування ристання

danger *n* небезпека; загроза; ~ **of collision** загроза зіткнення (*повітряних суден*); \diamond “~ if wet” «небезпечне у випадку взаємодії з водою» (*напис на вантажі*); **to avert** ~ відвертати небезпеку; **be in** ~ бути у небезпеці; **to constitute** ~ становити небезпеку; **to eliminate** ~ усунути небезпеку; **to incur** ~ наражати на небезпеку; **to represent** ~ становити небезпеку; **to run** ~ бути у небезпеці; **to warn of** ~ попереджати про небезпеку

dashboard *n* приладна дошка (*кабіни екіпажу*)

dashpot *n* 1) гасник гідроудару; 2) дросель; **oil** ~ гідравлічний амортизатор

data *n* 1) дані, факти, інформація; 2) характеристики, параметри; 3) координати; **accident** ~ дані про льотну пригоду [катастрофу]; **acoustic** ~ акустичні дані; **actual** ~ фактичні [реальні] дані; **advisory** ~ консультативна інформація; **aeronautical** ~ аеронавігаційні дані; **aircraft loading** ~ дані про завантаження

повітряного судна; **aircraft main** ~ основні технічні дані повітряного судна; **aircraft operational** ~ експлуатаційні дані повітряного судна; **aircraft test** ~ дані про результати випробувань повітряного судна; **aircraft weight** ~ дані про вагу повітряного судна; **air** ~ 1) дані про результати випробувань у повітрі; 2) аеродинамічні дані; 3) дані аерофотознімання; 4) повітряні сигнали; **air-delivered** ~ дані (*про політ*), отримані з борту ПС; **airway climatic** ~ метеозведення по трасі польоту; **angular** ~ кутові координати; **auxiliary** ~ допоміжні дані; **balance** ~ центрувальні дані; **basic** ~ основні [вихідні] дані; **basic technical** ~ основні технічні параметри; **business** ~ комерційна інформація; **citing** ~ інформаційні дані, інформація; **current** ~ поточні дані; ~ **on the performance** характеристики (*повітряного судна*); **design** ~ розрахункові дані; **flight** ~ (по)льотні дані; **flight environment** ~ дані про умови польоту; **flight plan** ~ дані, що містяться у плані польоту; **meteo grid-point** ~ дані у вузлах координатної сітки; **grid-point** ~ **in digital form** дані у вузлах координатної сітки у цифровій формі; **grid-point** ~ **in numerical form** дані у вузлах координатної сітки у числовій формі; **ground-delivered** ~ дані (*про політ*), отримані від наземних служб; **identification** ~ дані для розпізнавання; **ILS protection** ~ гарантований термін експлуатації системи посадки за приладами; **loading** ~ завантажувальні дані; **magnetic variation** ~ дані про магнітне схилення; **main** ~ основні (технічні) дані; **measured noise** ~ дані про вимірний шум; **meteorological** ~ метеорологічні дані, метеодані; метеозведення; **observation** ~ дані спостережень; **on-line** ~ інтерактивна інформація; інформація в режимі реального часу; **operating** ~ експлуатаційні дані; **operational** ~ експлуатаційні дані; **performance** ~ 1) експлуатаційні дані; 2) технічні дані; **personal** ~ особиста інформація; **meteo point** ~ дані спостережень у точці; **radar** ~ радіолокаційна інформація; **raw** ~ неопрацьовані дані; **reference** ~ довідкові дані; **shipping** ~ відвантажувальні дані; **meteo space-acquired** ~ дані спостережень з космосу; **meteo space-based** ~ дані спостережень з космосу; **statistical** ~ статистичні дані; **technical** ~ технічні дані; **test** ~ 1) результати випробування; 2) експериментальні дані; **weight** ~ вагові дані; **weight and balance** ~ вагові і центрувальні дані; \diamond **to collect** ~ збирати дані; **to process** ~ обробляти дані

database *n* база даних

databus *n* шина даних, інформаційна шина

datalink *n* канал [лінія] передавання даних

date *n* дата; **aircraft recovery** ~ дата знаходження зниклого повітряного судна; **delivery** ~ дата приймання (*напр. ПС*) в експлуатацію; **protection** ~ гарантійний термін

datum *n* (*мн. від data*) початок відліку; **Cornwall** ~ визнана за нуль позначка середнього рівня моря біля м. Ньюліна (*у державній висотній мережі Великої Британії*); **ILS reference** ~ опорна точка системи інструментальної посадки (*точка «Т»*); **MLS approach reference** ~ опорна точка заходження на посадку мікрохвильової системи забезпечення посадки; **MLS back azimuth reference** ~ опорна точка зворотного азимуту мікрохвильової системи забезпечення посадки; **reference** ~ 1) вихідна [задана розрахункова] величина; 2) опорна точка (*напр. траєкторії заходження на посадку*); **specific pressure** ~ установлена величина тиску; **zero reference** ~ початок відліку (*напр. графіка польоту*)

dawn **1.** *n* 1) схід сонця; 2) початок; **2.** *v* починатися, зароджуватися; \diamond **the** ~ **of the space age** початок космічної ери

day *n* день, доба; **apparent** ~ світлий час доби; **clear** ~ ясний [безхмарний] день; **cloudy** ~ хмарний день; **day precipitation** ~ день з опадами; **overcast** ~ хмарний [похмурий] день

dazzle **1.** *n* 1) засліплення; 2) захисне пофарбування; **2.** *v* 1) засліплювати; 2) застосовувати захисне пофарбування; **acoustic** ~ оглушний вплив; **disconcerting** ~ засліплення (пілота), що перешкоджає (*керуванню літаком*); **pilot** ~ засліплення пілота

deadline *n* останній термін; **flight plan submission** ~ (останній) термін подання плану польоту

deadload *n* маса конструкції (*повітряного судна*)

deadlock *n* мертва точка (*рухомої механічної системи*)

dead-reckon *v* здійснювати зчислення шляху (*польоту*)

deerator *n* повітровіддільник (*маслосистеми*); **centrifugal** ~ відцентровий повітровіддільник, центрифуга

deal *n* угода, домовленість; \diamond **to make [conclude, close, do] a** ~ **with smb** укладати угоду з ким-н.; **to sign a** ~ підписувати угоду

debark *v* 1) вивантажувати (*вантаж з ПС*); 2) висаджувати (*пасажирів з ПС*)

debarkation *n* 1) вивантаження (*вантажу з ПС*); 2) висадка (*пасажирів з ПС*)

debarkment *n* 1) вивантаження (*вантажу з ПС*); 2) висадка (*пасажирів з ПС*)

debrief *n* опитування (*пілота, космонавта тощо*) (*зазвичай після виконання завдання*)

debriefing *n* розгляд польоту; **postflight** ~ розгляд польоту

debris *n* уламки, залишки; **wear** ~ продукти зносу [зношення, спрацювання]

decalage *n* кут установлення крил біплана

decay **1.** *n* 1) зменшення, зниження; падіння, спад; 2) затухання, ослаблення; **2.** *v* знижуватися, зменшуватися, спадати; **activity** ~ спад активності; **dynamic** ~ динамічне затухання; **orbit** ~ зменшення висоти орбіти; **pressure** ~ спад тиску; **static** ~ статичне затухання; **thrust** ~ падіння тяги (*двигуна*)

decelerate *v* уповільнювати, зменшувати оберти (*двигуна*)

deceleration *n* 1) зменшення швидкості; уповільнення; гальмування; 2) від'ємне прискорення; **chop** ~ скидання газу; різке зменшення обертів (*двигуна*); ~ **due to drag** зменшення швидкості (*пільоту*) за рахунок лобового опору; **flow** ~ гальмування потоку; **local** ~ місцеве гальмування (*потоку*); **transonic** ~ гальмування на призвуковій швидкості; *косм.* **transversal** ~ трансверсальне гальмування

decelerometer *n* деселерометр; **brake** ~ гальмівний деселерометр (*для вимірювання зчеплення коліс із поверхнею ЗПС*)

deception *n* радіоелектронне заглушення; **radar** ~ радіоелектронне заглушення радіолокаційних засобів; **radio** ~ радіоелектронне заглушення радіолокаційних засобів

decimal *n* десятковий дріб; **binary coded** ~ двійково кодоване десяткове число

decision *n* рішення, вибір; ~ **to land** рішення виконувати посадку; **improper in-flight** ~ неправильне рішення, прийняте в польоті; **pilot operational** ~ оперативне рішення, прийняте пілотом

deck *n* 1) підлога (*кабіни*); палуба; 2) платформа; майданчик; 3) панель; дошка; 4) кабіна екіпажу (*транспортного літака*); 5) крило (*особ. у біпланів*); 6) стрічкопротяжний механізм; **aircraft** ~ підлога кабіни повітряного судна; **alighting** ~ посадкова палуба; **film transport** ~ стрічкопротяжний механізм; **flight** ~ 1) приладна дошка (*кабіни екіпажу*); панель контролю за ходом польоту; 3) злітно-посадкова палуба (*судна*); 4) (багатомісна) кабіна екіпажу (*як правило, піднята відносно рівня пасажирського салону*); **helicopter** ~ посадкова платформа для гелікоптерів; **helicopter landing** ~ посадкова платформа для гелікоптерів; **heliport** ~ вертолітний майданчик (*напр. на судні*), вертопалуба; **lower** ~ нижня палуба; **observation** ~ оглядовий майданчик (*напр. в аеровокзалі*)

declaration *n* декларація; **crew baggage** ~ декларація екіпажу на провезення багажу; **currencies** ~ валютна декларація; **customs** ~ митна декларація; **freight** ~ вантажна декларація; **general** ~ генеральна декларація (*головний документ на конкретне повітряне перевезення*); **health** ~ санітарна декларація; **inward** ~ декларація, що заповнюється (*пасажиром*) після прильоту; **operator's** ~ декларація перевізника; **outward** ~ декларація, що заповнюється (*пасажиром*) перед вильотом

declare *v* декларувати (*називати речі, що обкладаються митом*)

declination *n* 1) схилення; 2) відхилення; **celestial** ~ астрономічне схилення; **magnetic** ~ магнітне схилення

decode *n* розшифровувати, декодувати

decoder *n* дешифратор (*кодових сигналів*); декодувальний пристрій, декодер

decoding *n* декодування; **SSR data active** ~ декодування даних ВОРЛ

decomposed *a* розкладений

decompression *n* декомпресія, зниження тиску; **aircraft** ~ розгерметизація повітряного судна; **explosive** ~ вибухова декомпресія

decor *n* оздоблення; **cabin interior** ~ внутрішнє оздоблення кабіни

decrab **1.** *n* парирування знесення (*повітряного судна*); **2.** *v* парирувати знесення; **automatic** ~ автоматичне парирування знесення

decrease **1.** *n* зменшення, зниження, скорочення; **2.** *v* зменшувати(ся), скорочувати(ся); ~ **in speed** зменшення швидкості; **gradual** ~ поступове зменшення; **service life** ~ скорочення строку [терміну] служби; **sharp** ~ різке зменшення; **steady** ~ неухильне зменшення

defeat *v* програвати (*напр. повітряний бій*)

defect *n* дефект, недолік; **to disclose a** ~ виявляти дефект; **to remedy the** ~ усунути дефект

defence *n* 1) захист; оборона; 2) *мн.; військ.* укріплення, оборонні споруди; **air** ~ протиповітряна оборона, ППО; **Civil D** ~ цивільна оборона; **military** ~s військові укріплення

defer *v* відкладати [переносити] строк (*ремонту*)

deficiency *n* 1) відсутність (*чогось*), нестача; 2) неповноцінність, дефект; **air** ~ нестача повітря (*для забезпечення стабільної роботи двигуна*); **flight training** ~ нестача льотної підготовки

deficit *n* нестача

define *v* визначати, давати визначення (*чомусь*); характеризувати

defined *a* визначений, заданий

deflagration *n* 1) миттєве згорання; швидке горіння; 2) спалах; запалювання; займання

deflect *v* 1) змінювати (*напря́м*); переміщувати; відхиляти (*напр. руль*); 2) змінювати напрям; 3) відбивати (*напр. потік повітря*)

deflection *n* 1) зміщення; переміщення; відхилення; 2) зміна напрямку; 3) прогин (*конструкції, покриття, тощо*); 4) стріла прогину (*консолі крила*); 5) відбивання (*напр. потоку повітря*); 6) розходження (*рулів*); 7) схилення (*магнітної стрілки*); **aileron** ~ розходження елеронів; **allowable** ~ допустимий прогин; **angular** ~ кутове відхилення; **beam** ~ відхилення променя; **bending** ~ прогин; стріла прогину; **control surface** ~ (кутове) відхилення поверхні керування; **dynamic** ~ прогин від динамічного навантаження; **full-scale pointer** ~ повне відхилення стрілки; **gravity** ~ відхилення (*від лінії польоту*), викликане дією сили тяжіння; **tire** ~ обтиснення шини колеса (*під час стоянки*); **wind** ~ знесення вітром

deflector *n* 1) дефлектор, відбивач; 2) напрямний апарат; **flame** ~ відбивач полум'я (у камері згорання); **flap** ~ дефлектор закрилка; **jet** ~ відбивач реактивного струменя (на майданчику обслуговування повітряних суден)

defocusing *n* дефокусування

defogging *n* запобігання пітнінню (скла кабіни)

deformation *n* деформація; **aircraft structural** ~ деформація конструкції повітряного судна; **angular** ~ кутова деформація; **bending** ~ деформація вигину; **compressive** ~ деформація стиснення; **detrimental** ~ небезпечна деформація (що зменшує міцність конструкції); **elastic** ~ пружна деформація; **fatigue** ~ деформація від утомленості; **surface** ~ поверхнева деформація; **temperature** ~ температурна деформація; ◊ **under** ~ під час деформації

defruiter *n* приборкувач перешкод кодування; приборкувач спотворення сигналів

defruiting *n* приборкання перешкод кодування; приборкання спотворення сигналів

defuel *v* відкачувати [(примусово) зливати] паливо

defuel(l)ing *n* відкачування [(примусове) зливання] палива; **suction** ~ зливання палива відсмоктуванням

degarbling *n* приборкання перешкод кодування

degree *n* 1) ступінь; рівень; 2) звання; вчений ступінь; ранг; 3) градус (одиниця вимірювання температури, кута і т.п.); **centigrade** ~ градус (за шкалою) Цельсія; ~ **Celsius** градус (за шкалою) Цельсія; ~ **of accuracy** ступінь точності; ~ **of freedom** ступінь свободи (*гіроскопа*); ~ **of latitude** градус широти; ~ **of longitude** градус довготи; ~ **of skill** рівень кваліфікації; ~ **of stability** ступінь стійкості; ~ **of standardized test** **distorsion** ступінь спотворення під час стандартного випробування; ~ **of pilot skill** рівень майстерності пілота; ~ **s from North** градуси відносно північного напрямку; ~ **s magnetic** градуси відносно магнітного меридіана; ~ **s true** градуси відносно справжнього меридіана; **Kelvin** ~ кельвін, К; **modulation** ~ коефіцієнт модуляції; **true** ~ справжній градус

deice *v* усувати обмерзання [обледеніння] (напр. літака)

de-icer *n* протиобліднювач, протиобліднювальний пристрій; **hot air** ~ протиобліднювач, що використовує нагріте повітря

de-icing *n* знищення льоду (на ЗПС), боротьба з обмерзанням [обледенінням]

delamination *n* розшарування; відшарування

delay 1. *n* затримка (напр. рейсу); 2. *v* затримувати, перешкоджати; **terminal** ~ затримка у базовому аеропорту; зв'язок **time** ~ тимчасове затримування; ◊ ~ **en-route** затримка на маршруті; **in the case of** ~ у випадку затримки; **to avoid a** ~ уникати затримки; **to** ~ **overlong** затримуватися на дуже тривалий час; **to determine the** ~ визначати час затримки; **to justify a** ~ **commercially** затримувати рейс через комерційно виправдані цілі; **to obviate** ~ усувати затримку

delegate *v* покласти (відповідальність), делегувати (повноваження), доручати

delete *v* стирати (напр. записи бортового реєстратора); ◊ **to** ~ **a record** стерти запис

deleted *a* вилучений (напр. з технічної документації)

delicate *a* 1) малоінерційний (напр. про гіроскоп); 2) чутливий (про прилад)

delineating *v* установлювати межі; ◊ **lights** ~ обмеження (ЗПС) посадковими вогнями

deliver *v* 1) доставляти; 2) подавати, живити; ◊ **to** ~ **an attack** здійснювати атаку; **to** ~ **an ultimatum** ставити ультиматум; **to** ~ **fire** вести вогонь; **to** ~ **on schedule** здійснити поставку в строк; **to** ~ **on term** здійснити поставку в строк; **to** ~ **bombs** скидати бомби; **to** ~ **the mail** доставляти пошту; **to** ~ **thrust** розвивати тягу

delivery *n* 1) доставка, постачання; 2) подавання (напр. палива); нагнітання; 3) забезпечення (напр. електроенергією); **aerial cargo** ~ доставка вантажів повітрям; **aircraft** ~ постачання повітряних суден; **airmail** ~ доставка пошти повітрям; **bulk** ~ гуртове постачання; постачання великими партіями; **c.&f.** ~ постачання каф (вартість і фрахт); **c.i.f.** ~ постачання сіф (вартість, страхування, фрахт); **f.o.b.** ~ постачання фоб (франко-борт); **JIT component** ~ постачання деталей та вузлів згідно з календарним графіком; **resupply** ~ доставка додаткових запасів (на орбіту)

demand *n* 1) потреба, попит, споживання; 2) офіційний запит; **oxygen** ~ 1) потреба в кисні; 2) споживання кисню

demeanour *n* поведінка; **customer's** ~ поведінка клієнта

demister *n* обігрівач лобового скла

demonstration *n* показ, демонстрація, військ. демонстрація сил; **extraterrestrial** ~ демонстраційне випробування у космосі; **nonterrestrial** ~ демонстраційне випробування у космосі; **on-orbit** ~ демонстраційне випробування на орбіті; **terrestrial** ~ наземне демонстраційне випробування

demurrage *n* 1) простій (повітряного судна); 2) демередж, плата за простій (ЛС); 3) штрафна неустойка (за зберігання вантажу понад установлений термін); 4) юр. опротестування, подання протесту

denial *n* відмова; ~ **of carriage** відмова перевозити (кого-н., що-н.)

denoting *n* позначати; ◊ ~ **of the obstacle** позначення перешкод (на аеродромі)

density *n* 1) щільність; 2) інтенсивність, концентрація; **air** ~ щільність повітря; **aircraft seating** ~ щільність

розміщення крісел на повітряному судні; **air traffic** ~ інтенсивність [щільність] повітряного руху; **cargo** ~ щільність розміщення вантажу; **energy** ~ щільність підведеної енергії; **gas** ~ щільність газу; **liquid** ~ щільність рідини; **magnetic flux** ~ щільність магнітного потоку; **mass** ~ щільність маси; **power spectral** ~ спектральна щільність потужності; **route traffic** ~ щільність (повітряного) руху на маршруті; **sea level atmospheric** ~ щільність повітря на рівні моря

dent 1. *n* вм'ятина, слід; вибій [вибоїна]; 2. *v* залишати слід; робити вибій; ~ **in surface** вм'ятина на обшивці; ◇ **to smooth out the** виправляти вм'ятину; ~ **to straighten the** ~ виправляти вм'ятину

de-orbit 1. *n* виведення (космічного корабля) з орбіти; 2. *v* виводити (космічний корабель) з орбіти

de-orbiting *n* виведення (космічного корабля) з орбіти

depart *v* 1) вилітати; вирушати в рейс; 2) відхилятися (*від заданих параметрів*)

department *n* 1) відділ, підрозділ (*в установі, організації і т.п.*); 2) факультет, кафедра (*у навчальному закладі*); 3) міністерство, відомство, департамент; **airport fire** ~ пожежна команда аеропорту; **astronomy** ~ кафедра астрономії; **civil aviation** ~ управління цивільної авіації; **Compliance** ~ Відділ з дотримання тарифів (*IATA*); ~ **of Homeland Security** Міністерство національної безпеки (*США*); ~ **of the Navy** Міністерство військово-морських сил (*США*); ~ **of Transportation** Міністерство транспорту (*США*); **drafting** ~ конструкторське бюро, КБ; **engineering** ~ конструкторське бюро, КБ; **fuel and oil supply** ~ склад паливно-мастильних матеріалів, склад ПММ; *ісм.* **General ~ of International Air Services of Aeroflot** Центральне управління міжнародного повітряного сполучення цивільної авіації (*СРСР*); **inspection** ~ відділ (технічного) контролю; **intelligence** ~ розвідувальна служба; *ісм.* **International Relations ~ of the Ministry of Civil Aviation** Управління зовнішніх відносин Міністерства цивільної авіації (*СРСР*); **personnel** ~ відділ кадрів; **service** ~ відділ технічного обслуговування; **State** ~ Державний департамент (*міністерство зовнішніх справ* (*США*)); **traffic** ~ відділ перевезень; **transport** ~ транспортне управління

departure *n* 1) відправлення (*у рейс*); виліт; 2) пункт відправлення [вильоту]; 3) відхилення (*від заданих параметрів*); **aircraft** ~ виліт літака; **delayed** ~ затриманий виліт; ~ **from specifications** відхилення від технічних умов; ~ **from the standards** відхилення від установлених стандартів; **flight** ~ відправлення (*у рейс*); виліт; **geostrophic** ~ відхилення (вітру) від геострофічного; **standard instrument** ~ стандартна схема вильоту за приладами

dependence *n* залежність; **functional** ~ функціональна залежність

dependency *n* залежність

dependent *a* зумовлений, залежний (*напр. від обставин*)

deplane *v* здійснювати висадку (*з повітряного судна*)

depletion *n* зникнення, зменшення розмірів; ослаблення (*напр. сигналу*); **fuel** ~ повна виробка палива (*з баків*); **stratospheric ozone** ~ ослаблення стратосферного озону

deploy 1. *n* *військ.* розгортання; 2. *v* 1) використовувати; 2) випускати; 3) *військ.* висувати, розгортати(ся) (*про війська*); 4) перекладати (*механізм реверса тяги*); ◇ **to ~ parachute** випускати парашут

deployment *n* 1) розгортання (*напр. обладнання станції*); 2) розкривання парашута; 3) установлення (*напр. обладнання*) на повітряному судні; **flexible structure** ~ розгортання трансформованих конструкцій; **frequency** ~ розподілення частот (*радіозв'язку*); **orbiter-based** ~ розгортання (*космічної конструкції*) на борту ОС; **parachute** ~ випуск (гальмівного) парашута; **transformation structure** ~ розгортання трансформованих конструкцій

deposit 1. *n* *хім.* відклад, відкладення (*напр. з розчину*); 2. *v* відкладати (*з розчину*)

deposition *n* *хім.* 1) відклад, відкладення; 2) осадження, осідання; **chemical ~ from the gas phase** хімічне відкладення з газової фази; ~ **of safety layers** нанесення захисних шарів

depot *n* 1) база; 2) склад, сховище; 3) *військ.* навчальна частина; **aircraft** ~ авіаційна база; **aircraft maintenance** ~ авіаційно-технічна база, АТБ; **aircraft repair** ~ база ремонту повітряних суден; **freight** ~ вантажний склад; **fuel and oil supply** ~ склад паливно-мастильних матеріалів, склад ПММ; **fuel** ~ паливний склад; **fuel storage** ~ сховище палива; **spare parts** ~ склад запчастин; **supply** ~ база постачання

depreciate *v* 1) зношуватися; 2) девальвувати (*про валюту*); 3) зменшуватися (*про ціну*)

depreciation *n* 1) амортизація; зношування [спрацьовування]; 2) знижка за псування товарів (*під час перевезення*)

depreservation *n* розконсервація (*двигуна, обладнання тощо*)

depreserve *v* розконсервувати (*двигун, обладнання тощо*)

depressant *n* депресант, депресорна присадка; **freezing-point** ~ антифриз, антифризна присадка (*до авіаційного палива*)

depression *n* 1) нахилення [нахил] (*видимого горизонту*); 2) кут схилення; *астроном.* кутове схилення (*небесного тіла*); 3) зменшення; зниження; 4) вакуум; розрідження; 5) циклон; зона низького тиску; 6) вибоїна; **atmospheric** ~ зона низького атмосферного тиску; **barometric** ~ барична депресія; **migratory** ~ рухома депресія; рухомий циклон; **multicentered** ~ багатоцентрова депресія; багатоцентровий циклон; **signal strength** ~ ослаблення сигналу; **thermal** ~ термічна депресія; теплий циклон; **vortex** ~ вихрове

розрідження

depressurization *n* розгерметизація (*напр. фюзеляжу*); **rapid** ~ аварійна розгерметизація

depressurize *v* розгерметизувати (*напр. фюзеляж*); скидати тиск

depth *n* 1) глибина, інтенсивність, сила; 2) товщина (*напр. шару хмарності*); **aileron** ~ хорда елерона; ~ **of cloud** потужність [товщина] хмари; *військ.* ~ **of formation** глибина ешелонування; ~ **of modulation** глибина [коефіцієнт] модуляції; ~ **of precipitation** висота шару опадів

deregulation *n* дерегулювання (*повітряного транспорту*); зняття державного контролю над певним видом діяльності

derivation *n* 1) відхилення; 2) *електр.* відгалуження; шунт; ~ **of operating data** розрахунок експлуатаційних параметрів

derive *v* 1) відгалужувати; шунтувати; 2) відводити (*напр. гідросуміш*)

derrick *n* вантажна стріла (*для навішування двигуна на ПС*)

descend *v* 1) спускати(ся); знижувати(ся); 2) відхилитися; схилитися до горизонту; ◇ **to ~ through clouds** пробивати хмарність

descending **1.** *n* зниження (*повітряного судна*); **2.** *a* 1) що знижується; 2) низхідний

descent *n* 1) зниження, спуск; 2) стрибок із парашутом; 3) десант; 4) схилення до горизонту; **approach** ~ глісада; **autorotative** ~ зниження (*гелікоптера*) у режимі авторотації; **braked** ~ зниження у режимі (аеродинамічного) гальмування; **controlled** ~ плавний спуск; **cruise** ~ зниження на крейсерському режимі (*польоту*); **emergency** ~ аварійне [екстрене] зниження; **gliding** ~ зниження у режимі планерування; **initial** ~ початковий етап зниження; **parachute** ~ спуск із парашутом; **planned** ~ заплановане зниження; **power-on** ~ зниження із працюючим двигуном; **shallow** ~ полого зниження (*з відносно низькою вертикальною швидкістю*); **speed** ~ швидкісний спуск; **spiral** ~ зниження по спіралі; **steep** ~ круте зниження (*з відносно високою вертикальною швидкістю*); **uncontrolled** ~ некероване зниження; ◇ **in** ~ зі зниженням, у режимі зниження (*про політ*); **to arrest** ~ припиняти зниження; **to commence** ~ починати зниження; **to establish** ~ установлювати режим зниження; **to slow down** ~ уповільнювати зниження

description *n* опис; характеристика; **accurate [correct, exact]** ~ точний опис; **blow-by-blow** ~ вичерпний опис; **clear** ~ чіткий опис; **data** ~ визначення [опис] даних; **detailed [thorough]** ~ детальний опис; **firsthand** ~ опис «із перших рук»; **formal** ~ формалізований опис; **route** ~ деталізація [опис] маршруту польоту; ◇ **to give a ~** описувати; **to provide a ~** описувати

design **1.** *n* 1) конструкція, дизайн; 2) проект; 3) схема; 4) проектування, розробка, конструювання; **2.** *v* проектувати, розробляти; **aerodynamic** ~ аеродинамічна схема (*повітряного судна*); **aircraft** ~ конструкція ПС; **approved** ~ затверджений проект; **basic** ~ основна [базова] конструкція; **canard-wing aircraft** ~ ПС схеми [типу] «качка»; **conventional two-spar** ~ звичайна дволонжеронна конструкція (*крила*); **modular engine** ~ модульна конструкція двигуна; **optimal** ~ оптимальна конструкція; **tailless aircraft** ~ ПС схеми [типу] «безхвістка»; **wide-body** ~ широкофюзеляжна конструкція повітряного судна

designation *n* 1) призначення; місце [пункт] призначення; 2) позначення; 3) *рлк* цілеуказання, підсвічування цілі; **code radar** ~ кодоване позначення РЛС; **target** ~ цілеуказання

designator *n* покажчик; позначення; індекс; **aircraft type** ~ покажчик типу повітряного судна; **airway** ~ покажчик повітряної траси; **ATS route** ~ покажчик маршруту ОПП; **coded** ~ код (*напр. авіакомпанії*); **laser locator** ~ лазерний локатор-цілевказ; **route** ~ позначення [код] маршруту (*польоту*); **station** ~ індекс (радіо-)станції; *рлк* **target** ~ цілевказ

designer *n* конструктор; **aircraft** ~ авіаконструктор

desk *n* 1) стійка (*напр. реєстрації пасажирів*); 2) пульт керування; 3) табло; **check-in** ~ стійка реєстрації пасажирів; **control** ~ пульт керування; **currency exchange** ~ пункт обміну валют; **information** ~ 1) інформаційне табло (*про рейси*); 2) стіл довідок; **observation** ~ оглядовий майданчик (*на аеродромі*)

destination *n* місце [пункт] призначення (*маршруту польоту*); **alternate** ~ запасний аеродром посадки; **coupon** ~ пункт призначення, вказаний у купоні авіаквитка; **coupon origin and** ~ пункти відправлення і призначення, вказаний у купоні авіаквитка; **final** ~ кінцевий пункт призначення; **intended** ~ запланований пункт призначення; **ticketed** ~ пункт призначення, вказаний в авіаквитку; ◇ **short of** ~ поблизу місця призначення; **to reach one's** ~ прибути до місця призначення; **to arrive at one's** ~ прибути до місця призначення

destroy *v* знищити, ліквідувати

detach *v* 1) передавати (*напр. повітряне судно іншій авіакомпанії*); 2) від'єднувати; знімати; відстиківувати

detaching *n* 1) передавання (*напр. повітряного судна іншій авіакомпанії*); 2) від'єднання, роз'єднання; зняття; 3) розстикування; ~ **of vehicles** розстикування космічних кораблів

detailed *a* детальний

detect *v* виявляти; ◇ **to ~ a target** виявити ціль; **to ~ fault** виявити пошкодження

detecting *n* виявлення

detection *n* 1) виявлення; 2) демодуляція; **auto** ~ автоматичне виявлення; **conflict** ~ виявлення конфліктної

ситуації; **crack** ~ дефектоскопія; ~ **of nuclear explosions** виявлення ядерних вибухів; **Doppler** ~ доплерівське виявлення; виявлення доплерівського зсуву частоти; **early** ~ дальнє (раннє) виявлення; **electronic** ~ електронне виявлення; **fault** ~ 1) виявлення несправностей, пошкоджень *чи* відмов; **fire** ~ виявлення пожежі; **long-range** ~ дальнє виявлення; **obstacle** ~ виявлення перешкод; **over-the-horizon** ~ загоризонтне виявлення; **passive** ~ пасивне виявлення (*цілі*); **radar** ~ радіолокаційне виявлення; **radar storm** ~ радіолокаційне виявлення грозового фронту; **radio** ~ радіовиявлення; **satellite** ~ супутникове виявлення; **X-ray** ~ рентгенівська дефектоскопія

detector *n* 1) чутливий елемент, датчик; 2) детектор; сигналізатор; **angle-of-attack** ~ датчик кутів атаки; **chip** ~ сигналізатор (наявності) стружки (*у мастилі*); **chips-in-oil** ~ сигналізатор (наявності) стружки у мастилі; **compass** ~ чутливий елемент компаса; **course** ~ 1) датчик курсу; 2) (радіо)компас; **explosives** ~ детектор (наявності) вибухових речовин; **fire** ~ 1) сигналізатор пожежі; 2) термосигналізатор; **flux gate** ~ індукційний датчик (*компаса*); **ice** ~ сигналізатор обмерзання; **infra-red** ~ детектор інфрачервоного випромінювання; **IR** ~ детектор інфрачервоного випромінювання; **magnetic chip** ~ магнітний сигналізатор (наявності) стружки; **overheat** ~ 1) сигналізатор перегрівання; 2) термосигналізатор; **overheat-chip** ~ термосигналізатор (наявності) стружки; **precipitation** ~ датчик опадів; **proximity** ~ детектор наближення; **radio** ~ радіолокатор; **skid** ~ датчик автомата гальмування; датчик юза; **sniffing ~s** пристрої для виявлення вибухових речовин (*на основі аналізу проб повітря*); детектори-аналізatori хімічного складу; **stall** ~ датчик зриву потоку (*на крилі*); **vapour/particle** ~ пристрій для виявлення парів та часток вибухової речовини; **vibration** ~ вібродатчик; **walk-through** ~ прохідний детектор

deter *v* перешкоджати; утримувати (*від чогось*)

deteriorate *v* 1) пошкоджувати(ся) (*напр. про конструкцію ПС*); 2) погіршувати(ся) (*про метеоумови*)

deterioration *n* 1) пошкодження (*напр. конструкції ПС*); 2) погіршення (*метеоумов, якості тощо*); **concrete** ~ руйнування бетону; **environmental** ~ погіршення стану довкілля; **flight** ~ (різке) погіршення (*напр. метеоумов*) у польоті; **weather** ~ погіршення метеоумов; ◊ ~ **in performance** погіршення характеристик

determination *n* визначення; ~ **of cause** визначення координат (*повітряного судна*); **fix precise** ~ уточнення координат (*повітряного судна*); **orbit** ~ визначення параметрів орбіти; **radar** ~ 1) радіолокаційне виявлення; 2) радіолокаційне розпізнавання; **signal** ~ розпізнавання сигналу; **target positioning** ~ виявлення (місцеположення) цілі

detonation *n* детонація, вибух; **engine** ~ детонація у двигуні; **fuel** ~ детонація палива; **underground** ~ підземний вибух

detune *v* розладнувати (*прилад*)

detuner *n* модулятор; **engine** ~ глушник двигуна

develop *v* розвивати, створювати; ◊ **to ~ thrust** розвивати тягу

development *n* 1) розвиток, доведення, удосконалення; 2) розробка, проектування; 3) дослідно-конструкторські роботи, ДКР; ~ **of the stall** процес звалювання (*на крило*); **engine** ~ доведення двигуна; **fleet** ~ перспектива розвитку парку повітряних суден; **operational** ~ експлуатаційне доведення; **parachute** ~ наповнення купола парашута; ◊ **to arrest the ~ of the stall** запобігати звалюванню (*на крило*)

deviate *v* 1) відхилитися від курсу (*пільоту*); 2) огинати (*перешкоди у польоті*); ◊ **to ~ sharply** різко відхилитися

deviation *n* 1) відхилення (*від курсу польоту*); 2) огинання (*перешкод у польоті*); 3) девіація (*магнітної стрілки*); **absolute** ~ абсолютне відхилення; **actual** ~ фактичне відхилення; **angular** ~ 1) кутове відхилення; 2) кутове зміщення (*напр. вісі гіроскопа*); **azimuth** ~ бічне [азимутальне] відхилення; **beam** ~ відхилення променя; **bearing** ~ зміна пеленга; **cardinal headings** ~ девіація на основних курсах; **compass** ~ девіація (*магнітної стрілки*) (авіа)компаса; **course** ~ курсова девіація; ~ **from on-course** відхилення від встановленого напрямку курсу (*пільоту, посадки*); ~ **from standard** відхилення від стандарту; ~ **from the course** відхилення від заданого курсу; ~ **from the heading** відхилення від заданого курсу; ~ **from the level flight** відхилення від лінії горизонтального польоту; ~ **in the heading** відхилення по курсу (*пільоту*); **frequency** ~ зміна [коливання] частоти; **geostrophic** ~ відхилення (вітру) від геострофічного; **heeling** ~ кренова девіація (*відхилення показань авіакомпаса під час крену повітряного судна*); **inadvertent** ~ випадкове відхилення; **lateral** ~ бічне відхилення (*відхилення у горизонтальній площині*); **magnetic** ~ магнітна девіація; **maximum frequency** ~ максимальна девіація частоти; **mean** ~ ймовірне відхилення; **octantal** ~ вісімкова девіація (*що має інше значення через кожні 45°*); **overall** ~ 1) сумарне відхилення; 2) максимальна девіація частоти; **phase** ~ фазовий зсув; **polar** ~ півколова девіація (*що має інше значення на протилежних курсах*); **probable** ~ ймовірне відхилення; **quadrantal** ~ четвертна девіація (*що має інше значення через кожні 90°*); **radio** ~ радіодевіація; **range** ~ відхилення за дальністю (*пільоту*); **residual** ~ остаточна девіація; **response** ~ відхилення у відповідь (*на зміну положення рулів*); **semicircular** ~ півколова девіація (*що має інше значення на протилежних курсах*); **sharp** ~ різке відхилення; **true** ~ 1) справжнє відхилення; 2) фактична девіація; ◊ **to decrease the ~** зменшувати величину відхилення від курсу

device *n* 1) прилад; пристрій; 2) механізм, апарат; 3) обладнання; **acoustic alarm** ~ пристрій звукової

попереджувальної сигналізації; **active docking** ~ активний стикувальний агрегат; **actuating** ~ виконавчий механізм; **add-in** ~ вбудований пристрій; **aircrafts anticollision** ~ прилад попередження зіткнення повітряних суден; **alarm** ~ пристрій аварійної сигналізації; **analog** ~ аналоговий пристрій; **antiicing** ~ протиобліднювач (*постійної дії*); **antiretraction** ~ пристрій запобігання втягуванню (*шасі*); **antiskid** ~ протиюзовий пристрій; **antitopple** ~ пристрій запобігання вибиванню гіроскопа; **arresting** ~ (наземний) гальмівний пристрій; **audio warning** ~ звукова аварійна сигналізація; **aural warning** ~ пристрій звукової попереджувальної сигналізації; **automatic course** ~ автомат курсу; **automatic signalling** ~ автоматичний сигнальний пристрій; **braking** ~ 1) гальмівний пристрій; 2) стопорний механізм; **braking test** ~ пристрій перевірки гальмування (*на ЗПС*); **cabin tightness testing** ~ прилад перевірки кабіни на герметичність; **caging** ~ аретир (*гіроскопа*); **caging ~ of gyroscope** аретир гіроскопа; **cargo-handling** ~ вантажно-розвантажувальний механізм; **cargo-loading** ~ вантажний пристрій; **cargo tie-down** ~ обладнання для кріплення [швартування] вантажу; **cargo-weighting** ~ вантажні терези; **cartridge actuated** ~ піропатрон, піромеханізм; **centering** ~ центрувальний пристрій; **centering cam** ~ кулачковий центрувальний пристрій (*коліс передньої опори шасі*); **chart-matching** ~ блок суміщення радіолокаційного зображення з картою; **circuit protection** ~ пристрій захисту (електричного) кола; **closure** ~ запірний пристрій; **coding** ~ кодувальний пристрій; шифратор; **continuous measuring** ~ пристрій для безперервного вимірювання (*напр. коефіцієнта зчеплення на ЗПС*); **current ~s** струмові прилади (з *малим внутрішнім опором*); **deicing** ~ протиобліднювач (*змінної дії*); **detonating** ~ детонатор; **dispersion** ~ пристрій для розпилення (*напр. добрив з повітря*); **display** ~ дисплей; **dust protection** ~ пилозахисний пристрій; **eavesdropping** ~ підслуховувальний пристрій; **electronic** ~ електронне обладнання; **electronic storage** ~ електронний запам'ятовувальний пристрій; **engine lifting** ~ пристрій для підняття двигуна; **exchange** ~ пристрій обміну (*інформацією*); **explosives detecting** ~ пристрій для виявлення вибухових речовин; **fastening** ~ запірний пристрій (*напр. на прив'язному ремені*); **filling** ~ заправний механізм; **floatation** ~ плавзасіб; **friction test** ~ пристрій для вимірювання зчеплення (*на поверхні ЗПС*); **gaging** ~ манометр; **hand-held** ~ ручний привід; **high lift ~ s (HLD)** високоефективна механізація (*крила*); **high lift wing ~ s** високоефективна механізація крила; **high voltage ~s** високовольтні прилади; **hoisting** ~ підйомник (*повітряного судна*); **homing** ~ пристрій стеження; **igniting** ~ запальвальний пристрій; **infra-red detection ~s** інфрачервоні засоби виявлення; **insertion** ~ (механічний) пристрій введення (*інформації*); **intrusion detection** ~ пристрій сигналізації про вторгнення (*у заборонену зону аеропорту*); **lift ~s** механізація крила; **lift dump** ~ пристрій для зменшення піднімальної сили (*крила*); **lift increasing** ~ пристрій для збільшення піднімальної сили (*крила*); **listening** ~ підслуховувальний пристрій; **loading** ~ завантажувальний пристрій; **load transfer** ~ пристрій для переміщення вантажу; **locking** ~ 1) механізм стопорення; 2) контрування; **lockout** ~ блокувальний пристрій; **measuring** ~ вимірювальний прилад; **metering** ~ дозувальний пристрій; **mooring** ~ швартувальний пристрій; **navigation** ~ навігаційний прилад; **noise abatement** ~ пристрій для зменшення рівня шуму; **noise suppression** ~ глушник шуму; **peripheral** ~ периферійний [зовнішній] пристрій; **recording** ~ реєстратор; **remote alarm** ~ дистанційний пристрій подавання сигналу тривоги (*поліції*); **safety** ~ запобіжник; **safety relief** ~ запобіжно-розвантажувальний пристрій; **self-centering** ~ пристрій розвороту (*коліс переднього стояка шасі*) у нейтральне положення; **self-recording** ~ самопис; **sensing** ~ чутливий елемент; **signalling** ~ сигнальний пристрій; **solid-state** ~ твердотільний прилад; **stabilizer servicing** ~ пристрій для обслуговування стабілізатора; **stall warning** ~ сигналізатор звалювання; датчик запобігання великим кутам атаки; **switching** ~ комутаційний пристрій; **system leakage** ~ прилад для перевірки герметичності систем; **termination** ~ пристрій для причалювання (*напр. аеростата*); **through** ~ перехідник; **thrust producting** ~ пристрій для створення тяги; **timber-carrying suspending** ~ пристрій для транспортування деревини на зовнішній підвісі (*гелікоптера*); **tire inflation** ~ пристрій для заряджання авіашин; **tow** ~ буксирувальний пристрій; **tripping** ~ вимикальний (електричний) пристрій; **underfrequency protection** ~ захисний пристрій від підвищення частоти (*електромережі*); **unit load** ~ пристрій пакетування вантажів; **visual warning** ~ засіб візуального аварійного сповіщення; **warning** ~ 1) пристрій попередження (*про небезпеку*); 2) аварійний сигналізатор; **water depth measuring** ~ пристрій для вимірювання шару води (*на ЗПС*); **weapon detecting** ~ пристрій для виявлення зброї (*під час перевірки пасажирів*); **weighting** ~ пристрій для зважування (*напр. багажу*); **wheel installation** ~ пристрій для встановлення колеса; **wing ~s** механізація крила; **wing extendable ~s** висувна механізація крила; **wing high-lift ~ s** механізація крила високої ефективності; \diamond ~s **identical in design** конструктивні аналоги; ~s **similar in operation** функціональні аналоги

devil *n* піщане торнадо; пиловий шторм; **dust** ~ пиловий вихор; пилова буря; **sand** ~ піщаний смерч

deviometer *n* показчик відхилення від курсу (*польоту*), девіометр

diagram 1. *n* діаграма, графік, схема; **2.** *v* будувати графік; креслити діаграму; **aerological** ~ аерологічна діаграма; **aircraft balance** ~ центрувальний графік повітряного судна; **aircraft loading** ~ схема завантаження повітряного судна; **antenna directivity** ~ діаграма направленості антени; **arrangement** ~ схема розміщення (*агрегатів*); **complete circuit** ~ функціональна схема; блок-схема; **coverage** ~ 1) контур

робочої зони (*напр. радіонавігаційної системи*); 2) контур зони обслуговування (*у системі супутникового зв'язку*); **data flow** ~ схема потоку даних; **directional** ~ діаграма направленості (*антени*); **electrical schematic** ~ принципова електрична схема; **elementary** ~ принципова схема; **emergency evacuation** ~ схема аварійної евакуації (*повітряного судна*); **flow** ~ блок-схема; **functional** ~ функціональна схема; **functional block** ~ функціональна блок-схема; **gust V-n** ~ діаграма V-n поривів; **installation** ~ схема установлення (*агрегатів*); **load** ~ епюра навантажень; **maintenance** ~ 1) графік технічного обслуговування; 2) схема здійснення ремонту; **production breakdown** ~ схема (основних) технологічних розняттів; **scatter** ~ діаграма розсіювання (*напр. хмарності*); **sequence-of-operation** ~ схема послідовності роботи (*агрегатів*); **schematic** ~ 1) принципова схема; 2) схема (електричних) з'єднань; **traffic** ~ схема руху; **valve timing** ~ діаграма газорозподілу (*двигуна*); **wiring** ~ монтажна (електро)схема; фідерна схема; \diamond **to draw a** ~ накреслити діаграму

dial *n* шкала; **antenna repeat** ~ лімб антени; **calibrated** ~ шкала з поділками, градуйована шкала; **compass** ~ диск картушки компаса; **graduated** ~ шкала з поділками, градуйована шкала; **horizon** ~ шкала пілотажно-командного приладу; **instrument** ~ шкала приладу; **latitude** ~ шкала широт (*астрокомпас*); **luminous** ~ люмінесцентна [світна] шкала

diameter *n* діаметр; **external** ~ зовнішній діаметр; **inner** ~ внутрішній діаметр; **internal** ~ внутрішній діаметр; **mouth ~ of parachute** діаметр розкриття купола парашута; **overall** ~ найбільший зовнішній діаметр; **permitted ~ of turbine** допустимий [припустимий] діаметр турбіни

difference *n* різниця; відмінність; ~ **in depth of modulation** різниця глибин модуляції

differential *n* 1) диференціал; 2) різниця в оплаті праці кваліфікованих і некваліфікованих працівників; **class** ~ різниця тарифів за класами (*обслуговування пасажирів*); **pressure** ~ перепад тиску

differentially *adv* диференціально, диференційовано

difficulty *n* 1) трудність; 2) перешкода; **economic** ~ фінансові труднощі; **extreme** ~ надзвичайні труднощі; **financial** ~ фінансові труднощі; \diamond **to clear up [to overcome, to resolve] a** ~ долати труднощі

diffuse *v* 1) розсіювати (*світло, тепло і т.ін.*); 2) фіз. дифундувати (*про гази та рідини*)

diffuser *n* 1) дифузор (*газовоповітряний тракт, у якому відбувається гальмування потоку і наростання тиску*); 2) вентиляційна решітка; **air** ~ вентиляційна решітка; **air intake** ~ дифузор повітрязабирача [повітрязабірника] (*ГТД*); *ракетн.* **diagonal shock** ~ дифузор зі скісним стрибком ущільнення; **double-shock** ~ двострибковий дифузор (*ГТД*); **multiple-shock** ~ багатострибковий дифузор (*ГТД*); **oblique-shock** ~ дифузор (*ГТД*) зі скісним стрибком ущільнення; **shock-strut** ~ дифузор амортизаційної опори шасі; **vaned** ~ лопатний дифузор (*ГТД*); **vaneless** ~ безлопатний дифузор (*ГТД*); **variable throat** ~ регульований дифузор

digit *n* 1) цифра; 2) символ, знак; **Arabic ~s** арабські цифри

digital *a* цифровий, числовий

dihedral 1. *n* 1) (поперечне) «V» крила, кут між двома аеродинамічними поверхнями; 2) поперечник крила; 2. *a* двогранний; **downward** ~ негативне (поперечне) «V»; **lateral** ~ поперечне «V»; **upward** ~ позитивне (поперечне) «V»

diligently *adv* уважно, ретельно

dilute *v* 1) розріджувати (*мастило, газ тощо*); 2) розчиняти, розводити

diluter: air ~ автомат підсмоктування повітря (*у кисневій системі повітряного судна*)

dimension *n* 1) координата положення; 2) *мн.* розміри, величина; **extreme boring ~s** отвори більшої довжини; **outline** ~ зовнішній [габаритний] розмір; **outside** ~ зовнішній розмір; **overall ~s** габаритні розміри

diminished *a* зменшений, скорочений

dimming *n* зменшення [ослаблення] сили світла (*напр. навігаційних вогнів*)

dinghy *n* рятувальний пліт

diode *n* діод; **rectifying** ~ випрямний діод

dioxide *n* *хім.* двоокис, двооксид; **carbon** ~ двоокис вуглецю, вуглекислий газ

dip *n* 1) нахил видимого горизонту; 2) різке падіння висоти (*польоту*); 3) (магнітне) схилення; **magnetic ~** магнітне схилення

diplex *n* зв'язок диплекс

diplexing *n* зв'язок диплексування

dipole *n* диполь

direction *n* 1) напрям(ок); курс; 2) інструкція, розпорядження; 3) керівництво; **administrative** ~ вказівки адміністрації; **airflow** ~ напрям повітряного потоку; **approach** ~ напрям заходження на посадку; **azimuth** ~ азимутальний напрям; **beam** ~ напрям (глісального) променя; **clockwise** ~ напрям за годинниковою стрілкою; **counterclockwise** ~ напрям проти годинникової стрілки; ~ **for landing** напрям [курс] посадки; ~ **of approach** напрям заходження на посадку; ~ **of rotation** напрям обертання (*напр. повітряних гвинтів*); ~ **of turn** напрям розвороту; **down-slope** ~ низхідний схил (*ЗПС*); **flight** ~ напрям (траєкторії) польоту; **flight path** ~ напрям траєкторії польоту; **fore-aft** ~ напрям уздовж осі (*повітряного судна*); **level slope** ~ нульовий

схил (ЗПС); **lift** ~ напрям (дії) піднімальної сили; **longitudinal** ~ поздовжній напрям; **magnetic** ~ магнітний курс; **opposite** ~ зустрічний напрям; **opposite rotational** ~ протилежний напрям обертання; реверсування обертання; **preferred** ~ переважний напрям; **runway** ~ напрям розміщення ЗПС; **traveling** ~ 1) напрям руху; 2) напрям розповсюдження; **up-slope** ~ висхідний схил (ЗПС); **wind** ~ напрям вітру

directive *n* директива, розпорядження, інструкція; **airworthiness** ~ директива щодо льотної придатності

directivity *n* направленість; **flyover** ~ направленість (*напр. шуму*) під час польоту (*повітряного судна*); **noise** ~ направленість шуму

director *n* 1) командний прилад; 2) напрямний пристрій; 3) *військ.* начальник управління; 4) *військ.* пристрій керування артилерійським вогнем; 4) *військ.* киль торпеди; **antiaircraft** ~ прилад керування зенітним вогнем; **attitude** ~ командний авіагоризонт; **electro-mechanical flight** ~ електромеханічний командний пілотажний прилад; **flight** ~ пілотажний командний прилад; **para visual** ~ візуальний командний прилад

directory *n* перелік; довідник; **aerodrome** ~ довідник аеродромів; **airport** ~ довідник аеропортів; **routing** ~ довідник [збірка] (затверджених) маршрутів

dirigible 1. *n* дирижабль; 2. *a* керований (*про аеростат*); **solar powered** ~ дирижабль із енергопостачанням від сонячних батарей

disagreement *n* невідповідність, неузгодженість; **flaps** ~ несинхронність відхилення закрилків

disassemble *v* розбирати, демонтувати

disc *n* диск; **brake** ~ гальмівний диск; **compressor** ~ диск компресора; **compressor rotor** ~ диск ротора компресора; **friction** ~ фрикційний диск; **sealing** ~ сальник

discard *v* списувати, знімати (з експлуатації)

discarding *n* списання, зняття (з експлуатації)

discharge 1. *n* 1) вихлоп, випуск; 2) вивантаження, розвантаження; 3) відведення; 4) подавання, нагнітання; 5) розряд(ка) (*напр. акумулятора*); 6) *військ.* постріл, залп; 7) випускний отвір; 8) *військ.* звільнення, демобілізація; 9) теча (*напр. гідросуміші*); 2. *v* 1) вивантажувати, розвантажувати; 2) відводити, скидати; 3) випускати, вистрілювати; 4) *військ.* демобілізувати; **air** ~ грозовий розряд, блискавка; **alternate fire extinguisher** ~ друга черга спрацьовування вогнегасників; **arc** ~ дуговий розряд; **battery** ~ розрядка акумулятора; **cloud** ~ грозовий розряд у хмарі; **cloud-to-cloud** ~ (грозовий) розряд між хмарами; **cloud-to-ground** ~ (грозовий) розряд між хмарами і землею; **compressor** ~ нагнітання компресора; **electric** ~ електричний розряд; **electrostatic** ~ електростатичний розряд; **exhaust gases** ~ відведення вихідних газів; **fuel** ~ зливання палива; **globular** ~ кульова блискавка; **lighting** ~ розряд блискавки; **main fire extinguisher** ~ перша черга спрацьовування вогнегасників; **static** ~ статичний розряд (*корпуса повітряного судна*)

discharger *n* 1) розвантажувач; 2) розрядник; 3) пусковий пристрій ракети; **aeroflow bin** ~ аерозольний підбункерний розвантажувач; аерожолоб; **wing static** ~ статичний розрядник крила

discharging *n* 1) вивантаження, розвантаження; 2) розрядка (*напр. акумулятора*)

disconnect 1. *n* від'єднання, роз'єднання; 2. *v* від'єднувати; *гідрав.* **quick** ~ швидке від'єднання

discontinuity *n* 1) розрив; порушення безперервності; порушення послідовності; 2) різка зміна параметрів погоди; **noy** ~ злам кривої шумності

discount 1. *n* знижка (*напр. з тарифу*); 2. *v* робити знижку; **group** ~ групова знижка; \diamond ~ (in the amount) of... знижка у розмірі ...; **to grant [allow, give] a** ~ надавати знижку

discounting *n* надання знижки (*напр. з тарифу*)

discrepancy *n* 1) різниця, відмінність; 2) відхилення (*від точного розміру*); **aircraft mechanical** ~ механічна несправність на повітряному судні; **flight** ~ відхилення від плану польоту

disease *n* хвороба; захворювання; **contagious** ~ інфекційне захворювання; **incapacitating** ~ захворювання, що викликає втрату працездатності; **occupational** ~ професійне захворювання; **quarantinable** ~ підкарантинна хвороба; **radiation** ~ променева хвороба

disembark *v* сходити (з *повітряного судна*)

disembarkation *n* висадка (з *повітряного судна*)

disengage *v* 1) відмикати, від'єднувати; 2) розчеплювати

disengagement *n* 1) відмикання, від'єднання; 2) розчеплювання; **elevator servo** ~ відключення приводу руля висоти; **starter** ~ відключення стартера (*двигуна*)

dish *n* параболічна антена; **homing** ~ параболічна антена радіолокаційної головки самонаведення; **parabolic** ~ параболічне дзеркало, параболічна антена; **radar** ~ параболічна радіолокаційна антена; **spheric** ~ сферична антена; **tracking** ~ параболічна антена (системи) супроводження

disinfect *v* дезінфікувати (*повітряне судно*)

disinfecting *n* дезінфекція (*повітряного судна*)

disinsect *v* проводити дезінсекцію (*повітряного судна*)

disinsection *n* дезінсекція (*повітряного судна*)

disinsecting *n* дезінсекція (*повітряного судна*); **blocks-away** ~ дезінсекція у польоті; **vapour** ~ парова дезінсекція

disk *n* 1) диск, колесо; 2) накопичувач на магнітних дисках, НМД; **brake** ~ гальмівний диск; **compressor rotor** ~ диск ротора компресора; **friction** ~ фрикційний диск; **revolving** ~ шестірня; \diamond **to copy onto a** ~ скопіювати на диск

dismantle *v* розбирати, демонтувати (*обладнання*); знімати (*агрегат*)

disorient *v* дезорієнтувати

disorientation *n* втрата орієнтації (*напр. у польоті*); **spatial** ~ втрата просторової орієнтації

dispatch 1. *n* 1) відправлення (пошти, вантажу тощо); 2) диспетчерський зв'язок; 2. *v* 1) відправляти (*за призначенням*); 2) забезпечувати диспетчерське обслуговування (*польотів*); **computer-aided** ~ автоматизований диспетчерський зв'язок

dispatcher *n* (авіа)диспетчер; **chief** ~ головний авіадиспетчер; **flight** ~ диспетчер повітряного руху; **flight ~ on duty** черговий авіадиспетчер

dispatching *n* 1) диспетчерське керування (*повітряним судном*); 2) диспетчерське обслуговування (*повітряного руху*)

dispenser *n* 1) роздавальний пристрій; 2) заправна колонка; **fuel** ~ паливозаправник

dispensing: baggage ~ видача багажу

dispersal *n* розсіювання; розсипання; **fog** ~ розсіювання туману (*в районі ЗПС*)

displacement *n* 1) зміщення; 2) відхилення; **across-track** ~ відхилення від лінії шляху (*польоту*); **angular** ~ кутове зміщення; **bank** ~ відхилення по крену (*гіроскопа*); **center-of-gravity** ~ зміщення центрування; **course** ~ відхилення по курсу; **vertical** ~ вертикальне відхилення

display 1. *n* 1) дисплей, екран; 2) індикатор; 3) табло; 4) індикація; 2. *v* показувати, демонструвати, відображати (*інформацію*); **across track** ~ індикатор відхилення від лінії шляху (*польоту*); **airborne** ~ бортовий індикатор; **air** ~ екран відображення повітряної ситуації; **air situation** ~ дисплей індикації повітряної ситуації; **all-digital** ~ 1) цифровий дисплей; 2) цифровий індикатор; **alphanumeric** ~ літерно-цифровий індикатор; **attitude** ~ індикатор просторового положення (*повітряного судна*); **bright** ~ яскравісна індикація; **cockpit** ~ пристрій відображення інформації в кабіні екіпажу; **course** ~ індикатор курсу; **data processing** ~ індикатор результатів обробки даних; **daylight** ~ яскравісна індикація; **density altitude** ~ індикатор барометричної висоти; **digital** ~ цифрове табло; **dynamic flight-related public information** ~ автоматичне табло для інформування пасажирів про рейси; **evaluation** ~ дисплей відображення результатів перевірки; **flight information** ~ табло інформації про рейси; **flight progress** ~ індикатор ходу польоту; **head-up** ~ 1) індикація [проекціювання показань приладів] на лобовому склі (*літака*); 2) коліматорний індикатор; індикатор (із проекціюванням показань приладів) на лобовому склі; **instrument** ~ приладна дошка; **liquid-crystal** ~ дисплей на рідких кристалах; РК-дисплей; **moving-map** ~ індикатор рухомої карти; **navigation** ~ індикатор навігаційних даних; **radar** ~ 1) радіолокаційна індикація; радіолокаційне зображення; 2) радіолокаційний індикатор; **range-altitude** ~ індикатор «дальність-висота»; **range-height** ~ індикатор «дальність-висота»; **synthetic** ~ синтетичний індикатор; синтетична індикація; **synthetic dynamic** ~ синтетичний індикатор кругового огляду, ІКО; **tabular** ~ таблична індикація; **wide-angle cockpit** ~ ширококутовий панорамний дисплей у кабіні пілота; \diamond **to disregard indicator** ~ не враховувати показання приладу; **to regard indicator** ~ враховувати показання приладу

disposal *n* 1) розміщення; компонування; *військ.* диспозиція; 2) списання, знімання з експлуатації; 3) знищення, вивезення; 4) право розпоряджатися; **cabin** ~ компонування кабіни; ~ **of ordure** вивезення сміття; **equipment final** ~ списання обладнання; **extraterrestrial** ~ захоронення (*радіоактивних відходів*) у космосі; **radioactive waste** ~ захоронення радіоактивних відходів; **space** ~ захоронення (*радіоактивних відходів*) у космосі; **waste** ~ знищення відходів

disrupt *v* 1) руйнувати, розбивати; 2) порушувати; \diamond **to ~ radio communication** порушувати радіозв'язок

disruptive *a* 1) руйнівний; 2) що порушує встановлений порядок

dissection *n* розсічення, розтин, розрізання

dissemination *n* розсіювання; розповсюдження; **prompt** ~ термінове поширення (*напр. інформації*); **seed** ~ розсівання насіння рослин (*з борту літака*)

dissipation *n* 1) розсіювання, дисипація; потужність розсіювання; 2) відведення; 3) витік; **average power** ~ середня потужність розсіювання; **cloud** ~ розсіювання хмар; **fog** ~ розсіювання туману (*в районі ЗПС*); **heat** ~ відведення тепла; **noise** ~ розсіювання шуму; **power** ~ потужність розсіювання; **rated dissipation** ~ номінальна потужність розсіювання; **turbulence** ~ коефіцієнт дисипації турбулентності

distance *n* 1) відстань, дистанція; пройдений шлях; 2) інтервал, відрізок; **accelerated-stop** ~ дистанція перерваного зльоту; **accelerated-stop ~ available** наявна дистанція перерваного зльоту, НДПЗ; **accelerated-stop ~ required** потрібна дистанція перерваного зльоту; **airline** ~ відстань по прямій; **air-to-ground** ~ відстань від повітряного судна до об'єкта на землі; **angular** ~ кутова відстань (*між двома повітряними суднами*); **approach flight track** ~ дистанція під час заходження на посадку; **approach measurement** ~ відстань до точки вимірювання (*шуму*) під час заходження на посадку; **average city-pair** ~ середня відстань (*польоту*) між містами; **clearance** ~ роздільна дистанція (*між повітряними суднами*); **continued**

takeoff ~ дистанція продовженого зльоту (за відмови одного з двигунів); **corrected takeoff** ~ уточнена злітна дистанція; **cross track** ~ відстань бічного відхилення від курсу; **declared** ~ оголошена дистанція (для конкретної ЗПС); **degeneration** ~ дистанція затухання (звукового сигналу); **DME** ~ дальність за далекомірним обладнанням; **flareout** ~ дистанція вирівнювання (під час посадки); **flight** ~ дистанція польоту; **gliding** ~ дистанція планерування (під час посадки); **great-circle** ~ відстань (пльоту) за ортодромією; **gross takeoff** ~ повна злітна дистанція (від виконавчого старту до досягнення безпечної висоти польоту); **gust gradient** ~ віддаль впливу градієнта пориву; **hold-off** ~ дистанція витримування (під час посадки); **in-flight safe** ~ безпечна дистанція (між повітряними суднами) у польоті; **landing** ~ посадкова дистанція (від моменту пролітання висоти 15 м чи порога ЗПС до повної зупинки на ЗПС); **landing ~ available** наявна посадкова дистанція, НПД; **landing ~ with reverse thrust** посадкова дистанція з увімкненим реверсом; **lateral noise measurement** ~ бічна відстань до точки вимірювання шуму (в районі ЗПС); **line-of-sight** ~ дальність видимості по прямій, дистанція візування; **measured** ~ виміряна відстань; **misjudged flight** ~ невірно оцінена відстань (до об'єкта) у польоті; **overall** ~ загальна дистанція (пльоту); **reference minimum** ~ рекомендована мінімальна дистанція (між повітряними суднами у польоті); **runway usable** ~ робоча частина ЗПС; **safe takeoff** ~ безпечна злітна дистанція; **sight** ~ дальність видимості; **sound propagation** ~ довжина шляху розповсюдження звуку; **stopping** ~ гальмівна дистанція, гальмівний шлях; **takeoff** ~ злітна дистанція (від місця старту до набирання висоти 10 м); **takeoff acceleration** ~ дистанція розгону під час зльоту; **takeoff ~ available** наявна злітна дистанція; **takeoff ~ required** потрібна злітна дистанція; **taxiing** ~ дистанція руління; **taxiway separation** ~ відстань між рульовими доріжками; **track** ~ шляхова дистанція (між повітряними суднами на лінії курсу); **turn lead** ~ дистанція лінійного попередження розвороту; **unstuck** ~ довжина розбігу (до відриву від ЗПС під час зльоту); **usable** ~ використовувана дистанція; **at a** ~ на якій–н. відстані; **beyond** ~ поза зоною досяжності; **out of** ~ поза зоною досяжності; **to assess the** ~ оцінювати відстань (напр. до перешкоди); **to misjudge the** ~ неправильно оцінювати відстань (до перешкоди)

distance-to-go: flight ~ дальність польоту до пункту призначення

distortion *n* 1) деформація, викривлення; спотворення; 2) збурення; **air** ~ збурення повітряного потоку; **amplitude** ~ амплітудне спотворення; **amplitude-frequency** ~ спотворення амплітудно–частотної характеристики; **frequency** ~ частотне спотворення; **jitter** ~ «тремтіння» (зображення на екрані); **localizer beam** ~ спотворення променя курсового (радіо)маяка; **low** ~ незначне спотворення; **overshoot** ~ викривлення зі збільшенням; **pattern** ~ спотворення діаграми направленості (антени); **phase** ~ фазове спотворення; **sound** ~ спотворення звуку; **structural** ~ деформація конструкції

distrail *n* 1) супутний струмінь; 2) метео дисипаційний слід

distress *n* лихо; **economic** ~ складне економічне становище; **financial** ~ складне економічне [фінансове] становище; **in** ~ у стані лиха; **to suffer** ~ зазнавати лиха (про ПС)

distribution *n* 1) розповсюдження; 2) розподіл, розподілення; 3) розміщення; **aerodrome wind** ~ роза вітрів аеродрому; **aerodynamic** ~ аеродинамічне збурення; **aircraft load(ing)** ~ розподілення завантаження повітряного судна (для дотримання центрування); **air flow** ~ розподілення повітряного потоку (під час наддування); **air-load** ~ розподілення аеродинамічного навантаження; **amplitude** ~ амплітудне розподілення; **amplitude-frequency** ~ амплітудно–частотне розподілення; **aperture** ~ апертурне розподілення поля у розхилі (антени); **chordwise** ~ розподілення (навантаження) уздовж хорди; **cloud** ~ 1) розповсюдження хмарності; 2) розміщення межі хмар; **equal** ~ рівномірне розподілення; **flux** ~ розподілення щільності потоку (випромінювання); **frequency** ~ розподілення частот; **fuel** ~ розподілення (подавання) палива; **height-keeping error** ~ розкид помилок витримування висоти; **lift** ~ розподілення піднімальної сили (за розмахом крила); **load** ~ 1) розподілення завантаження; 2) центрування (повітряного судна); 3) розміщення вантажів; **mass** ~ розподілення маси (повітряного судна); **peaky directional** ~ гостронаправлене розподілення (частот); **regional traffic** ~ розподілення регіональних (авіа)перевезень; **satellite** ~ супутникове розподілення телевізійних програм; **spanwise** ~ розподілення (напр. тиску) за розмахом крила; **stress** ~ розподілення напружень (у конструкції); **Weibull** ~ розподілення Вейбулла; **weight** ~ розподілення маси (повітряного судна)

distributor *n* розподільник; **data** ~ розподільник даних; **engine** ~ розподільник циліндрів (поршневого) двигуна; **fuel** ~ розподільник палива

disturbance *n* 1) збурення; 2) порушення; **acoustic** ~ акустичні перешкоди; **aerodynamic** ~ аеродинамічне збурення; **atmospheric** ~ атмосферне збурення; **communication** ~ порушення зв'язку; **cyclonic** ~ циклонічне збурення; **electromagnetic** ~ електромагнітна перешкода; **flow** ~ збурення потоку; **geomagnetic** ~ геомагнітне збурення; **inductive** ~ індуктивна перешкода; **ionospheric** ~ іоносферне збурення; **magnetic** ~ магнітне збурення, магнітна буря; **noise** ~ шумові перешкоди; **pressure** ~ 1) коливання тиску; 2) перешкоди від тиску; **temperature** ~ коливання температури; **traffic** ~ порушення регулярності руху; **vortex-like** ~ вихроподібне збурення

ditch *v* сідати на воду, приводнятися

ditching *n* вимушена посадка на воду; **aircraft** ~ вимушена посадка повітряного судна на воду

dive 1. *n* пікірування; 2. *v* пікірувати; **shallow** ~ полого пікірування; **spinning** ~ круте пікірування, штопор; **spiral** ~ пікірування по спіралі; **stall** ~ пікірування після звалювання; \diamond **to put out from** ~ виводити (повітряне судно) з пікірування

dive-bomb *v* бомбити [бомбувати] з пікірування

diverge *v* відхилитися; \diamond **to ~ from** відхилитися від (курсу польоту)

divergence *n* 1) дивергенція; 2) відхилення (від курсу); **lateral** ~ бічне відхилення (від курсу польоту); **wing** ~ дивергенція крила

divergent *a* 1) що розширюється [розширяється]; 2) що розходяться (напр. про злітні смуги)

diversion *n* 1) відхилення від курсу, зміна маршруту; 2) військ. диверсія; **flight** ~ (примусова) зміна маршруту польоту; (примусове) відхилення від курсу польоту

diversity *n* рознесення; розкид; **antenna** ~ рознесення антени; **frequency** ~ розкид частоти

divert *v* 1) відхилити (напр. потік); 2) відводити (напр. повітря); 3) змінювати (маршрут)

division *n* 1) служба, підрозділ; 2) цех; відділ; 3) градуйована шкала; поділка (шкали); 4) військ. дивізія; **accident investigation** ~ спеціалізований відділ з розслідування авіаційних пригод; **aeromedical safety** ~ медична служба забезпечення польотів; **aircraft maintenance** ~ цех технічного обслуговування повітряних суден; **airworthiness** ~ служба безпеки польотів; **calibration** ~ поділка шкали; **meteorology** ~ метеослужба; **operations** ~ служба перевезень; **scale** ~ поділка шкали (прилада); **telecommunications** ~ служба електрозв'язку; \diamond **each ~ is equivalent to...** ціна поділки становить ...

do *v* робити, виконувати, здійснювати; \diamond **to ~ away with runway** позбавлятися необхідності користуватися злітно-посадковою смугою; **to ~ one's best** робити все можливе; **to ~ one's duty** виконувати свій обов'язок; **to ~ repairs** ремонтувати

dock *v* косм. стикуватися (про космічні кораблі)

docking *n* 1) косм. стикування; зчеплення; 2) установа (повітряного судна) на місце стоянки, обладнане телескопічним трапом; **aft port** ~ стикування (з орбітальною станцією) з боку агрегатного відсіку; **forward port** ~ стикування (з орбітальною станцією) з боку перехідного відсіку; **optical** ~ стикування за допомогою оптичного візира-орієнтатора; **radar** ~ стикування за допомогою бортового радіолокатора; **rigid** ~ жорстке стикування; **soft** ~ м'яке стикування

doctrine *n* доктрина; ~ **of gravitation** теорія гравітації

document 1. *n* документ; 2. *v* підтверджувати документами; забезпечувати документами; **aircraft** ~ бортова документація; ~ **of carriage** перевізний документ; **entry** ~s в'їзні документи (пасажира); **exit** ~s виїзні документи (пасажира); **passenger identity** ~s документи, що посвідчують особу пасажира; **shipping** ~s вантажні документи; **traffic** ~ перевізний документ; **weight-balance** ~ центрувальний графік

documentation *n* 1) документи; документація; 2) документування, документальне підтвердження; **aeronautical** ~ аеронавігаційна документація; **flight** ~ польотна документація; **inbound** ~ документація на приліт; **outbound** ~ документація на виліт

documenting *n* документування, документальне підтвердження; **flight** ~ підготовка польотної документації

dogfight *n* розм. повітряний бій

dolly *n* 1) монтажний візок; 2) вантажний візок (для контейнерів); **container** ~ контейнерний візок; **engine** ~ візок для транспортування двигунів; **pallet** ~ візок для вантажних піддонів; **removal-installation** ~ монтажно-транспортувальний візок

dome *n* 1) обтічник; 2) ніша; 3) купол; ковпак; **antenna** ~ обтічник антени; **blade** ~ обтічник комелевої частини лопаті (повітряного гвинта); **hemispherical** ~ сферичний купол; **landing gear well** ~ ніша відсіку шасі; **nose** ~ носовий обтічник (фюзеляжу); **pressure** ~ гермоднище (фюзеляжу); **propeller** ~ обтічник втулки повітряного гвинта; **radar** ~ обтічник антени РЛС; **spherical** ~ сферичний купол; **tail** ~ хвостовий обтічник (фюзеляжу)

door *n* 1) люк; кришка люка; 2) двері; 3) стулка; заслінка; **access** ~ лючок для доступу (для техобслуговування); **airtight** ~ захисногерметичні двері; **antisurge** ~ протипомпажна стулка (двигуна); **baggage compartment** ~ люк багажного відсіку; **blow-in** ~ заслінка перепуску (повітря); **bulk cargo** ~ люк для безконтейнерного завантаження; **cargo** ~ 1) вантажний люк; 2) стулка вантажного люка; **cargo container** ~ люк для контейнерного завантаження; **entrance** ~ вхідні двері (фюзеляжу); **fan cascade** ~ стулка решітки (реверса тяги) вентилятора; **freight** ~ вантажний люк; **inspection** ~ оглядовий лючок; **landing gear** ~ стулка шасі; **maintenance access** ~ експлуатаційний лючок; **movable** ~ зсувна стулка (реверса тяги); **nose landing gear** ~ стулка передньої опори шасі; **nozzle** ~ стулка реактивного сопла; **petal-type rear loading** ~ стулчастий [стулковий] вантажний люк у задній частині фюзеляжу; **pressure** ~ гермостулка (вантажної кабіни); **servicing** ~ експлуатаційний лючок; **structural access** ~ технологічний люк; **thrust reverser** ~ стулка механізму реверса тяги; **undercarriage** ~ стулка шасі; **wheel well** ~ стулка ніші коліс шасі; **wing slot** ~ стулка (аеродинамічної) щілини крила; \diamond **to open the ~ inward [upward, outward]** відкривати люк усередину [вгору, назовні]; **to swing the ~ open** відкидати стулку (напр.

вантажного люка)

- dope** 1. *n* 1) емаліт; аеролак (покриття для крил легких літаків, тканини повітряних куль тощо); 2) присадка (до палива); 3) сорбент (для виготовлення вибухових речовин); 2. *v* 1) заправляти (паливом); 2) наносити антикорозійне покриття; вкривати аеролаком; **fuel** ~ присадка до палива; **knock-sedative** ~ антидетонаційна присадка
- dorsal** *a* 1) верхньофюзеляжний; 2) дорсальний; 3) надфюзеляжний
- dose** *n* доза; **radiation** ~ доза опромінення
- dosimeter** *n* дозиметр; **radiation** ~ радіаційний дозиметр
- dot** *n* 1) крапка (умовний знак азбуки Морзе); 2) (радіолокаційна) позначка цілі
- double** *a* подвійний
- doodle-bug** *n* іст. безпілотний літак, літак-снаряд (застосовувалися німецькими військами під час Другої світової війни)
- downdraft** *n* 1) низхідний потік; 2) повітряна яма
- downdraught** *n* (аеродинамічна) сила, спрямована донизу
- downgrading** *n* 1) зниження (рівня обслуговування, вартості перевезення тощо); 2) зниження (кваліфікаційної відмітки чи класу пілота)
- downlatch** *n* заскочка замка випущеного положення (шасі)
- downlink** *n* 1) канал [лінія] зв'язку «повітря-земля»; низхідна лінія зв'язку; 2) ділянка лінії зв'язку від супутникового терміналу до земної станції; 3) пересилання даних зі штучного супутника на наземну станцію
- downlock** 1. *n* замок висунутого положення (шасі); 2. *v* ставити (шасі) на замок висунутого положення
- downtime** *n* простій (обладнання); час простою (напр. повітряного судна); **aircraft** ~ час перебування ПС на землі (без врахування часу польотів); **airplane** ~ час перебування літака на землі (без урахування часу польотів)
- downward** (тж. *downwards*) *adv* униз, донизу
- downwash** *n* 1) скіс потоку униз (при обтіканні профіля); 2) аерод. скошений донизу потік; **engine** ~ направлений [напрямлений] донизу струмінь випускних газів двигуна
- downwind** *adv* за вітром; у напрямку вітру (про політ)
- draftsman** *n* кресляр
- drag** *n* 1) аерод. (лобовий) опір; 2) гальмування, гальмівна сила; 3) гальмівний башмак; 4) зворотна тяга; **aerodynamic** ~ аеродинамічний опір; **aerofoil** ~ лобовий опір аеродинамічної поверхні; **air** ~ опір повітря; **aircraft skidding** ~ опір ковзанню повітряного судна; **apparent** ~ гаданий [уявний] опір; **blade** ~ лобовий опір лопатки чи лопаті; **body** ~ лобовий опір корпусу; **boundary-layer** ~ опір внаслідок утворення примежового шару; **increased** ~ лобовий опір, що зріс; **induced** ~ індуктивний (аеродинамічний) опір; **parasitic** ~ шкідливий опір; **profile** ~ профільний опір; **propeller** ~ зворотна тяга повітряного гвинта; **shock-wave** ~ хвильовий опір; **skidding** ~ опір ковзанню; **spray** ~ опір бризок (під час зльоту з мокрої ЗПС); **surface-friction** ~ опір поверхневого тертя; **takeoff spray** ~ опір (руху літака) від завихрення вологи (під час зльоту з мокрої ЗПС); **towing** ~ опір під час буксирування; **trim** ~ опір під час балансування; **vortex** ~ вихровий опір; **wave** ~ хвильовий опір; **wing** ~ лобовий опір крила; **zero-lift** ~ лобовий опір (крила) з нульовою піднімальною силою; \diamond **to brake by propeller** ~ гальмувати за допомогою зворотної тяги повітряного гвинта; **to reduce** ~ зменшувати лобовий опір
- drain** 1. *n* 1) дренаж; 2) злив, зливання; 2. *v* 1) зливати; 2) продувати; **fuel filter** ~ зливний отвір паливного фільтра; **fuel tank** ~ 1) зливання палива з бака; 2) зливна трубка паливного бака; **fuel tank water** ~ зливання конденсату з паливних баків; **oil** ~ 1) зливання [випуск] мастила; 2) маслоспускний отвір, маслоспуск; \diamond **to block [clog]** *a* ~ забивати трубу; **to clear [clean out, unblock, unclog]** *a* ~ прочищати трубу; **to ~ overboard** зливати за борт (рідину з систем)
- drainage** *n* 1) дренаж, каналізація; 2) злив [зливання], осушення; 3) продувка, продування; **aerodrome** ~ дренажна система аеродрому; **cylinders** ~ продувка циліндрів; **fuel tank** ~ дренаж паливного бака; **fuel tank water** ~ зливання конденсату з паливних баків
- draining** *n* зливання (самопливом); **fuel** ~ зливання палива; **gravity** ~ зливання самопливом
- draught** *n* примусовий (повітряний) потік; **cooling** ~ охолоджувальний потік
- drawback** *n* недолік; перешкода
- drawing** *n* 1) креслення; ескіз; 2) підготовка документації чи висновків (напр. про аварію); 3) *mn.* креслярський папір; **assembly** ~ складальне креслення; **back elevation** ~ вигляд ззаду (на кресленні); **cross-sectional** ~ поперечний переріз (на кресленні); **detailed** ~ детальне креслення; **dimensional** ~ креслення у масштабі; ~ **of site** план місцевості; **engineering** ~ технічне креслення; **engineering** ~s інженерно-технічна документація; **general assembly** ~ складальне креслення; **layout** ~ схема компонування; **outline** ~ габаритне креслення; **perspective** ~ перспективне зображення, перспектива; **projection** ~ проекційне креслення; **rough** ~ ескіз; **scale** ~ креслення у масштабі; **sectional** ~ креслення у розрізі; **shop** ~ робоче

креслення; складальне креслення; **side elevation** ~ вигляд збоку (на кресленні); **topographical** ~ топографічне креслення; **true-to-scale** ~ креслення у масштабі; **workshop** ~ робоче креслення

drift 1. *n* 1) знесення (напр. повітряного судна); 2) зміщення, дрейф, бічне відхилення; 3) швидкість знесення; 4) відхід (параметрів); 2. *v* зазнавати знесення; зноситися (про ПС); **altimeter** ~ спізнювання (анероїдної системи) висотоміра; **apparent** ~ of the gyro гаданий відхід гіроскопа; **cloud** ~ рух хмар; **compass card** ~ відхід картушки компаса; **Doppler** ~ доплерівський зсів (частоти); ~ **down** зниження у крейсерському режимі; ~ of parameter відхід параметра; ~ **up** набирання висоти у крейсерському режимі; **frequency** ~ відхід [зсув] частоти; **gyro** ~ відхід гіроскопа; **instrument** ~ дрейф показань приладу; **lateral** ~ бічне знесення; **platform** ~ in azimuth відхід (гіро)платформи за курсом; **pointer** ~ відхід стрілки (приладу); **port** ~ знесення вліво; **radar** ~ знесення, визначене за радіолокатором; **side** ~ бічне знесення; **starboard** ~ знесення вправо; **total** ~ сумарний відхід (гіроскопа); **wind** ~ знесення під впливом бічного вітру; \diamond **to cancel the** ~ париувати [компенсувати] знесення; **to** ~ **down** здійснювати зниження (на крейсерському режимі); **to** ~ **off the course** 1) зносити з курсу (під час посадки); 2) відхилитися від курсу (пільоту); **to** ~ **up** набирати висоту (на крейсерському режимі); **to kick off the** ~ париувати [компенсувати] знесення

drifting *n* 1) знесення, дрейф; 2) снігові чи піщані замети; пилова поземка

driftmeter *n* вимірник кута знесення

drill 1. *n* 1) дриль; 2) тренування (напр. пілотів), інструктаж; 3) випробування (системи); 2. *v* 1) тренувати; 2) випробувати; **air** ~ пневматичний дриль; **air-operated** ~ пневматичний дриль; *військ.* **air-raid** ~ повітряні навчання; **altitude chamber** ~ тренування (льотного складу) у барокамері; **cockpit** ~ випробування систем керування (пільотом) у кабіні екіпажу; *військ.* **evacuation** ~ навчання з евакуації; **pneumatic** ~ пневмодриль; **takeoff** ~ випробування (напр. двигуна) перед зльотом

drive 1. *n* 1) привід; 2) передача; 3) механізм увімкнення; 4) дисковод, накопичувач; 5) *військ.* наступ, атака; 2. *v* 1) приводити в рух; 2) керувати; **accessory** ~ привід агрегатів (двигуна); **aerial** ~ механізм обертання антени; **aileron** ~ привід елерона; **belt** ~ пасова передача; **cam** ~ кулачковий привід; **camshaft** ~ привід кулачкового чи розподільного вала; **constant speed** ~ привід (агрегата) постійних обертів; **disk** ~ дисковод; **electric** ~ електропривід; **electromechanical** ~ електромеханічний привід; *рлк* **follow-up** ~ привід відпрацювання; **friction** ~ фрикційний привід; **gear** ~ 1) редуційний привід; 2) зубчаста передача; **hand** ~ ручний привід; **hydraulic** ~ гідравлічний привід, гідропривід; **power** ~ силовий привід; **transmission** ~ трансмісійний привід, трансмісія; **valve mechanical** ~ механізм увімкнення крана; **worm gear** ~ черв'ячний привід; \diamond **to** ~ **down** зменшувати число обертів; **to** ~ **propeller through internal shaft** приводити в обертання повітряний гвинт за допомогою внутрішнього вала; **to** ~ **up** збільшувати число обертів

driveshaft *n* 1) привідний вал; 2) карданний вал

drivetrain *n* 1) трансмісія; 2) привідна передача

drizzle 1. *n* мжичка; мряка; 2. *v* мрячити; **freezing** ~ переохолоджена мжичка; **heavy** ~ сильна мжичка; **recent** ~ свіжа мжичка

drogue *n* *косм.* 1) стикувальне гніздо; 2) допоміжний гальмівний парашут (космічного корабля); 3) буй; **removable docking** ~ знімне стикувальне гніздо

droop 1. *n* 1) нахил, схил; 2) зависання; звис; 3) спад [спадання]; зниження; 2. *v* 1) схилитися; випускатися; 2) зависати, звисати; 3) спадати, знижуватися; **aileron** ~ зависання елеронів (під час стоянки ПС); **blade** ~ звис лопаті (несного гвинта гелікоптера)

droop-snooper *n* літак із загнутою донизу носовою частиною (напр. Конкорд)

drop 1. *n* 1) зниження, спуск; падіння; 2) спуск [скидання] (вантажів, босприпасів, дисанту тощо) на парашуті; 2. *v* 1) знижуватися, падати; 2) спускатися на парашуті; скидати (вантажі) на парашуті; 3) скидати бомби; **across filter pressure** ~ падіння тиску на фільтрі; **adiabatic** ~ адіабатичний перепад; **adiabatic heat** ~ адіабатичний тепलोперепад; *військ.* **air** ~ скидання (напр. дисанту) з повітря; зв'язок **channel** ~ виділення каналу; **excessive pressure** ~ падіння надлишкового тиску (у гермокабіні); **free** ~ вільне падіння; **frequency** ~ 1) перепад частоти; 2) зниження частоти; **potential** ~ різниця потенціалів; **pressure** ~ 1) падіння тиску; 2) перепад тиску; **reactive** ~ реактивне падіння напруги; **speed** ~ 1) падіння обертів (двигуна); 2) зменшення швидкості (пільоту); **temperature** ~ падіння температури; **voltage** ~ 1) падіння напруги; 2) перепад напруги; **wing** ~ 1) завалювання на крило (у пільоті); 2) провисання крила; \diamond **to** ~ **to** ... падати до... (про температуру)

dropper *n* скидач; **bomb** ~ бомбоскидач

dropping *n* 1) відкидання, ігнорування; 2) скидання вантажу; 3) зв'язок виділення каналу; **cargo** ~ скидання вантажу (з повітряного судна); **emergency** ~ аварійне скидання (вантажів); **load** ~ скидання [десантування] вантажу; **wing** ~ 1) завалювання на крило; 2) провисання крила

dropping-gear *n* бомбоскидач

drug *n* наркотик

drum *n* барабан; **brake** ~ гальмівний барабан; **reusable** ~ (гальмівний) барабан багаторазового використання

dry-lease *n* оренда (повітряного судна) без екіпажу; **aircraft** ~ оренда повітряного судна без екіпажу

duck *v* різко відхилитися (*про ПС у польоті*)

duct *n* 1) трубопровід, труба, канал; патрубок; 2) (газоповітряний) тракт; контур (*двигуна*); 3) прямоструминний двигун; **air flow** ~ повітряний тракт; **air inlet** ~ вхідний пристрій (*для обдування*); **air intake** ~ 1) канал повітрязабирача [повітрязабірника]; 2) вхідний тракт (*двигуна*); **bifurcated air** ~ роздвоєний повітряний тракт; **bypass** ~ другий [зовнішній] контур (*двоконтурного двигуна*); **compressor air flow** ~ проточний тракт компресора; **exhaust** ~ вихідний тракт (*двигуна*); **fan** ~ канал вентилятора; **fan discharge** ~ вихідний канал вентилятора; **gas-air flow** ~ газоповітряний тракт; **inlet** ~ вхідний канал; **long air intake** ~ подовжений канал повітрязабірника; **main** ~ перший [внутрішній] контур (*двоконтурного двигуна*); **nozzle box** ~ патрубок газозбірника; **secondary** ~ другий [зовнішній] контур (*двоконтурного двигуна*); **self-propelling** ~ прямоструминний двигун; **twin annules** ~ розділовий кільцевий канал; **ventral** ~ підфюзеляжний повітрязабірник

ducted *a* тунельний (*напр. про радіатор*)

ductile *a* пластичний; ковкий (*метал*)

ducting *n* система трубопроводів

dump **1.** *n* 1) *екон.* демпінгувати; 2) *військ.* польовий склад; **2.** *v* (аварійно) зливати (*напр. паливо*); скидати; \diamond **to ~ overboard** аварійно зливати за борт (*напр. паливо*)

damper *n* 1) гасник (*напр. коливань*); 2) глушник (*шуму*); **lift** ~ гасник піднімальної сили

dumping *n* 1) аварійне зливання (*палива*); 2) *екон.* демпінг (*продаж товарів за кордоном за цінами нижче їх собівартості*); **fuel** ~ аварійне зливання палива

duplex **1.** *n* зв'язок дуплексний (радіо)зв'язок; **2.** *a* двосторонній (*про зв'язок*); **double channel** ~ двоканальний дуплексний (радіо)зв'язок; **full** ~ 1) дуплексний [двосторонній] режим; 2) дуплексний [одночасний двосторонній] зв'язок; **two-channel** ~ двоканальний дуплексний зв'язок; **two-frequency** ~ двочастотний дуплексний зв'язок

duplexing *n* дуплексування; дуплексний [двосторонній] режим

durability *n* 1) надійність; довговічність; 2) витривалість; зносостійкість; 3) термін служби; ресурс

duration *n* тривалість; **aggregate noise** ~ тривалість сумарного шуму; **authorized** ~ тривалість дозволеного перебування (*напр. повітряного судна на заданому ешелоні*); **average** ~ середня тривалість (*напр. польоту*); **burst** ~ тривалість імпульсу; **carriage** ~ тривалість перевезення; ~ **of noise effect** тривалість впливу шуму (*після пролітання ПС*); **flight** ~ тривалість польоту; **full-thrust** ~ тривалість роботи двигуна на злітному режимі; **injection** ~ тривалість впорскування (*палива*); **life** ~ довговічність; термін служби; **nonrefuelling** ~ тривалість польоту без дозаправлення паливом; **pulse** ~ тривалість імпульсу; **radiation pulse** ~ тривалість імпульсу випромінювання; **reacting** ~ час спрацьовування; **unit noise** ~ тривалість поодинокого сигналу; \diamond **for the ~ of the war** на час війни; **of short** ~ недовговічний

dust *n* пил; **blowing** ~ пилова буря; **star** ~ зоряний пил

dusting *n* опилування; **aerial** ~ опилування [обприскування] з повітря (*напр. під час виконання сільськогосподарських робіт*); **crop** ~ опилування посівів

duststorm *n* пилова буря

duty *n* 1) робочий цикл; режим (*роботи*); 2) (службові) обов'язки; 3) мито; податок; 4) потужність; продуктивність; **assigned** ~ закріплені обов'язки (*членів екіпажу*); **crew emergency** ~ обов'язки екіпажу в аварійній ситуації; **crew regular** ~ прями обов'язки екіпажу; **customs** ~ мито; **flight crew** ~ обов'язки членів екіпажу; **import** ~ мито за ввезення (*товару*); **intermittent** ~ повторно-короткочасний режим (*роботи*); **operating** ~ робочий режим; **periodic** ~ періодичний режим; **prescribed flight** ~ визначені обов'язки (*членів екіпажу*) у польоті; **specific** ~ питома продуктивність; \diamond **to carry out** ~ виконувати обов'язки; **to charge with** ~ покладати обов'язки; ~ **to make payment** платіжне зобов'язання; **to perform** ~ виконувати обов'язки

duty-free *a* безмитний; що не обкладається митом (*напр. про багаж*); \diamond **to be** ~ не обкладатися митом

dwell *n* 1) інтервал; 2) період опромінення цілі; **radar** ~ період опромінення цілі РЛС

dwell-time *n* час затримки (*спрацьовування механізму*)

dynamic *a* динамічний

dynamics *n* *фіз., мех.* динаміка; **blasting** ~ динаміка вибухів; ~ **of rigid body** динаміка твердого тіла; **flight** ~ динаміка польоту; **plasma** ~ динаміка плазми; **rocket** ~ динаміка ракет; **stellar** ~ зоряна динаміка

dysbarism *n* *мед.* дисбаризм

Е, е

earphone *n* головний телефон, навушники; гарнітура

Earth *n* Земля; земна куля; **plane** ~ плоска земля (*у теорії поширення радіохвиль*); **smooth** ~ плавна земля (*у теорії поширення радіохвиль*); **spherical** ~ сферична земля (*у теорії поширення радіохвиль*); \diamond **to circle the** ~ облітати Землю; **to orbit the** ~ виходити на орбіту

earth *n* 1) Земля; земна куля; 2) заземлення, «земля»; **counterpoise** ~ противага (*антени*); **protective** ~ захисне

заземлення

earthing *n* заземлення, «земля»; **aircraft** ~ заземлення повітряного судна; **protective** ~ захисне заземлення

ease *n* легкість, простота; **handling** ~ легкість у керуванні (*повітряним судном*)

echo **1.** *n* відлуння; відбиття; відбитий сигнал; **2.** *v* відбиватися; **angel** ~**es** хибні відбиті сигнали малої тривалості (*напр. від зграї птахів чи неоднорідностей в атмосфері*), *проф.* «ангели»; **back** ~ відбитий сигнал; **coherent** ~ когерентне відбиття; **decoy** ~ відлуння від хибної цілі; **dot** ~**es** хибні відбиті сигнали малої тривалості (*напр. від зграї птахів чи неоднорідностей в атмосфері*), *проф.* «ангели»; **earth** ~ сигнал-відлуння від земної поверхні чи наземних об'єктів; **false** ~ хибний відбитий сигнал; **fixed** ~ відлуння від нерухомого об'єкта; **fog** ~ відлуння від туману; **ghost** ~ паразитний відбитий сигнал, *проф.* «духи»; **ground** ~ відлуння від земної поверхні чи наземних об'єктів; **lightning** ~ радіовідбиття від грозового разряду; **permanent** ~ відлуння від нерухомого об'єкта; **precipitation** ~ відлуння від атмосферних опадів; **radar** ~ відбитий радіолокаційний сигнал; **radar sea** ~ радіолокаційне відбиття від поверхні моря; **radar terrain** ~ радіолокаційне відбиття від поверхні суходолу; **rain echo** відлуння від дощу; **returning** ~ відбитий сигнал; **sea** ~ відлуння від морської поверхні; **target** ~ відлуння від цілі; **terrain** ~ відлуння від земної поверхні чи наземних об'єктів

eddy *n* 1) вихор; завихрення; турбулентність; 2) хмара (*пилю, диму*); **air** ~ завихрення повітря; **anticyclonic** ~ антициклонічний вихор; **boss** ~ завихрення навколо кока [обтічника] (*напр. повітряного гвинта*); **cyclonic** ~ циклонічний вихор; **thermal** ~ термічний вихор

edge *n* край; ребро геометричного тіла; **aerodynamic leading** ~ аеродинамічне переднє ребро (*крила*); **blade leading** ~ переднє ребро лопаті (*повітряного гвинта*); **eased** ~ заокруглене ребро (*крила*); **labyrinth sealing knife** ~ гребінь лабіринтного ущільнення (*опори ротора*); **leading** ~ 1) переднє ребро (*крила*); 2) ребро атаки; **leading** ~ **of pulse train** передній фронт імпульсу; **rear** ~ заднє ребро (*крила*); **rotating seal knife** ~ гребінь лабіринтного ущільнення (*опори ротора*); **runway** ~ бічний край ЗПС; **runway leading** ~ передній край ЗПС; **taxiway** ~ брівка рульової доріжки; **trailing** ~ заднє ребро (*крила*); **trailing** ~ **of pulse train** задній фронт імпульсу; **wing leading** ~ переднє ребро [носок] крила; **wing trailing** ~ заднє ребро крила

edging *n* облицювання; обкатування

education *n* навчання, підготовка; **safety** ~ навчання техніці безпеки

effect **1.** *n* 1) ефект, явище; 2) результат, наслідок; 3) продуктивність; 4) вплив, дія; **2.** *v* здійснювати, виконувати; **adverse** ~ несприятливий вплив (*на політ*); **air cushion** ~ ефект повітряної подушки; **blanketing** ~ аеродинамічне затінення (*рулів*); **boundary-layer** ~ вплив примежового шару; **compressibility** ~ ефект стисливості (*газу*); **constant thrust** ~ ефект постійної тяги; **corrosive** ~ корозійний вплив; **crosswind** ~ вплив бічного вітру (*на політ*); **distortion** ~ ефект спотворення; **Doppler** ~ доплерівський ефект; **edge** ~ 1) межовий ефект; 2) вплив ребра (*на обтікання профілю*); ~ **and feel of the controls** дія і зусилля органів керування; **failure** ~ вплив відмов; **fluid snubbing** ~ ефект гідравлічного гальмування; **forward speed** ~ ефект швидкості поступального руху; **four-poster** ~ ефект опори на чотири точки; **gravity** ~ вплив сили тяжіння; **ground** ~ ефект впливу землі (*на політ*); **ground reflection** ~ вплив відбиття потоку повітря від поверхні землі; **heat shield** ~ ефект теплового екрана; **interaction** ~ ефект взаємодії (*рулів*); **irritating** ~ подразнювальний вплив (*шуму*); **landing-light** ~ ефект наближення посадкових вогнів ЗПС; **linear** ~ ефект суцільної лінії (*розміщення сигнальних вогнів ЗПС*); **ram** ~ ефект швидкісного напору; **screening** ~ екранувальний ефект; **slipstream** ~ вплив супутного струменя від повітряного гвинта (*на політ*); **slot** ~ щілинний ефект (*крила*); **sonic boom** ~ вплив звукового удару; **spread** ~ ефект розкиду (*показань приладів*); **trade-off** ~**s** побічні ефекти; **wake** ~ вплив супутного струменя (*від повітряного судна на політ*); **weather** ~ атмосферний вплив (*на перебіг польоту*); **wind** ~ вітрове навантаження; **◇ in ground** ~ у зоні впливу землі (*про політ*); з урахуванням впливу землі; **to** ~ **an insurance policy** застрахувати; **to heighten an** ~ збільшувати вплив; **to come into** ~ вступати в силу (*про юридичний документ*); **out of ground** ~ поза зоною впливу землі (*про політ*)

effectiveness *n* ефективність; **aileron rolling** ~ ефективність елеронів під час виконання крену; **braking** ~ ефективність гальмування; **control surface** ~ ефективність рулів; **shielding** ~ коефіцієнт [ефективність] екранування; **thermal** ~ тепла ефективність; **thermodynamic** ~ термодинамічна ефективність

efficiency *n* 1) ефективність, результативність; 2) віддача, коефіцієнт корисної дії, ККД; 3) рентабельність; **actual** ~ фактична віддача, фактичний ККД; **adiabatic** ~ адиабатичний ККД; **aerodynamic** ~ аеродинамічна якість (*співвідношення піднімальної сили до лобового опору*); **ampere-hour** ~ віддача (*акумулятора*) за струмом; **antenna** ~ ККД антени; **antenna aperture** ~ коефіцієнт використання площі апертури антени; **bandwidth** ~ ефективність використання смуги частот; **beam power** ~ ККД за потужністю пучка чи променя; **blockage** ~ коефіцієнт затінення (*антени*); **calorific** ~ теплотворна здатність (*палива*); **combustion** ~ повнота згорання (*палива*); **composite** ~ ефективність композиційного матеріалу (*співвідношення реальної міцності до теоретичної*); **fuel** ~ паливна ефективність; **joint** ~ міцність з'єднання; **laser** ~ ККД лазера; **lubricating** ~ змащувальна здатність; **mechanical** ~ механічна віддача; **operating** ~ ефективність експлуатації; **operational** ~ ефективність експлуатації; **propulsive** ~ тяговий ККД двигуна; **reply** ~

ефективність за відповіддю; **respiratory** ~ киснева достатність (для дихання пілота); **system** ~ ефективність системи; **thermal** ~ тепла ефективність; \diamond **to exceed in** ~ перевищувати за своїм ККД; **to rival in** ~ бути на одному рівні з іншими за ККД

efficient *a* 1) ефективний; 2) з високим рівнем ККД

efflux *n* 1) реактивний газовий струмінь; 2) витікання газів; **exhaust gas** ~ струмінь вихідних газів; **reverse thrust** ~ струмінь вихідних газів під час реверсування (двигуна)

effort *n* зусилля, спроба; **brake application** ~ сила гальмівного натискання; **braking** ~ гальмівне зусилля; **design** ~ конструкторські роботи; **development** ~ проектно-конструкторські роботи; **tractive** ~ сила тяги (двигуна); \diamond **to transmit** ~ передавати зусилля (на руль)

effortlessly *adv* без витрат потужності

ejector *n* 1) ежектор; 2) відбивач; 3) катапульта; **exhaust nozzle** ~ ежектор вихідного реактивного сопла; **power reversal** ~ відбивач (газового струменя) механізму реверса тяги

ekranoplan *n* *рос.* екраноплан

elbow *n* 1) косинець; 2) коліно (важеля); вигин (напр. антени); **control column** ~ коліно колонки штурвала; **spark plug** ~ косинець запалювальної свічки

electric *a* електричний; електротехнічний

electrical *a* електричний

electrician *n* електрик, інженер-електрик, технік з електрообладнання; **radio** ~ фахівець із електроживлення радіообладнання

electricity *n* електрика; електричні явища; **atmospheric** ~ атмосферна електрика; **current** ~ електричний струм; **free** ~ вільні електричні заряди; **solar-generated** ~ сонячна електрика (отримана від енергії Сонця); **static** ~ 1) статична електрика (на корпусі повітряного судна); 2) електростатика; **terrestrial** ~ земна електрика, геоелектрика; **thunderstorm** ~ грозова електрика; \diamond **to conduct** ~ проводити електрику; **to discharge static** ~ знімати статичну електрику; **to generate** ~ давати електрику

electrification *n* 1) електрифікація; 2) електризація; 3) оснащення електроприладами; **aircraft** ~ освітлювальне обладнання повітряного судна; **thunderstorm** ~ грозова електризація

electrode *n* електрод (напр. запалювальної свічки); **core** ~ центральний електрод; **shell** ~ бічний електрод; **welding** ~ зварювальний електрод

electromagnetic *a* електромагнітний

electromagnetics *n* електромагнітний метод; **airborne** ~ електромагнітний аерометод; **helicopter** ~ електромагнітний вертольотний метод

electromotive *a* електрорушійний

electron *n* електрон

electronic *a* електронний

electronics *n* 1) електроніка, електронна апаратура; 2) радіоелектроніка, радіоелектронна апаратура; **aerospace** ~ 1) авіаційно-космічна електроніка; 2) авіаційно-космічна електронна апаратура; **airborne** ~ бортова електронна апаратура; **astronomical** ~ астрономічна електроніка, астріїніка; **audio** ~ звукозаписувальна і звуковідтворювальна електронна апаратура; **control** ~ електронні схеми керування; **designation** ~ електронна апаратура системи знаходження цілі; **digital** ~ цифрова електронна апаратура; **display** ~ електронна апаратура системи індикації; **integrated** ~ мікроелектроніка; **microwave** ~ НВЧ-електроніка; **navigation** ~ навігаційна електроніка; **radio** ~ радіоелектроніка; **space** ~ 1) космічна електроніка; 2) космічна електронна апаратура

electrophoresis *n* електрофорез; **gravity-free** ~ електрофорез в умовах невагомості; **microgravity** ~ електрофорез в умовах невагомості; **on-orbit** ~ електрофорез в умовах невагомості; **zero-g** ~ електрофорез в умовах невагомості

element *n* 1) *хім.* елемент; 2) секція; відділення; елемент, складова; 3) чинник; сила; 4) військова одиниця; 5) *Ам.* ланка (в авіаційному полку); **acceleration** ~ етап розгону (у польоті); **active** ~ активний елемент (схеми); **chemical** ~ хімічний елемент; **climb** ~ етап набирання висоти; **extremist** ~ *s* групи екстремістів; **filtering** ~ фільтроелемент; фільтрувальний пакет; **human** ~ людський фактор; **picture** ~ елемент зображення; **primary** ~ **of structure** силовий елемент конструкції; **teletype stop** ~ стоповий елемент; **structural** ~ елемент конструкції

elevation *n* 1) висота (над рівнем моря); перевищення; 2) кут перевищення, кут місця; 3) профіль (місцевості); 4) вертикальна проекція (на кресленні); 5) *астрон.* висота небесного тіла над горизонтом; 6) *військ.* вертикальне наведення; **aerodrome** ~ висота [перевищення] аеродрому; **angular** ~ кутове перевищення; **barometer** ~ барометрична висота; **beam** ~ кут підняття променя (глісадного вогню); ~ **of the strip** перевищення льотної смуги; **front** ~ вигляд спереду; **left-side** ~ вигляд зліва; **rear** ~ вигляд ззаду; **runway** ~ перевищення ЗПС; **side** ~ вигляд збоку; **spot** ~ висотна точка; **threshold** ~ перевищення порога ЗПС; **touchdown zone** ~ перевищення зони приземлення

elevator *n* руль висоти; \diamond **to flip the** ~ перекинути руль висоти (змінити режим кадрування на пікірування і

навпаки)

elevon *n* елевон (поєднання функцій елерона і руля висоти)

eliminate *v* 1) усувати; скорочувати; 2) знищити, ліквідувати

embark *v* 1) сідати (у повітряне судно); 2) здійснювати завантаження; 3) вилітати, вирушати (у рейс)

embarkation *n* 1) сідання (пасажирів у повітряне судно); 2) завантаження (вантажів у повітряне судно); 3) відправлення (у рейс)

embed *v* входити (напр. до шару хмар)

embody *v* об'єднувати; включати; ◇ **~ied in the armed forces** що входять до складу збройних сил; **to ~ the aircraft** здійснювати доробку повітряного судна

emergency **1.** *n* 1) аварійна ситуація, аварійна обстановка; критичні умови; 2) непередбачений випадок; 3) вихід з ладу; **2.** *a* запасний; допоміжний (про аеродром); **aerodrome** ~ аварійна обстановка на аеродромі; **aircraft** ~ аварійна ситуація з повітряним судном; **depressurization** ~ аварійна ситуація внаслідок розгерметизації; **grave** ~ серйозна аварія; **in-flight** ~ аварійна ситуація у польоті; **life-threatening** ~ смертельна небезпека; **serious** ~ серйозна аварія; ◇ **in ~** в аварійній обстановці; **to cause [create] ~** спричиняти аварію; **to declare an ~** оголошувати надзвичайне положення

emission *n* випромінювання, емісія; викид; **A2A** ~ випромінювання A2A; **aircraft engine** ~ емісія двигунів повітряних суден; **ambient** ~ стороннє випромінювання; перешкоди від сусідніх електричних приладів; **anthropogenic** ~ антропогенні викиди; **atmospheric** ~ викид у атмосферу; **electromagnetic** ~ електромагнітне випромінювання; **engine** ~ емісія [викид газів] від двигуна; **exhaust** ~ викид випускних газів; **gaseous** ~s газів викиди в атмосферу; **global** ~ глобальний викид; **infrared** ~ інфрачервоне випромінювання; **light** ~ світлове випромінювання; **particulate** ~ викид аерозолів або твердих частинок; **pollutant** ~s викиди забруднювальних речовин; **sound** ~ поширення звуку; **spurious** ~ паразитне випромінювання; **stray** ~ паразитне випромінювання

emitter *n* емітер (транзистора)

empennage *n* хвостове оперення; **cantilever** ~ вільнонесене хвостове оперення; **single-fin** ~ однокилеве оперення (літака)

emplacement *n* 1) місцеположення; розміщення; 2) *військ.* обладнана вогнева позиція; **antiaircraft** ~ зенітна установка; **radar** ~s радіолокаційні установки

emplane *v* 1) здійснювати посадку у літак; 2) вантажити у літак

employ *v* 1) використовувати, застосовувати; 2) надавати роботу, наймати; **to ~ criminally** використовувати у злочинних цілях

employee *n* працівник; **airline** ~ працівник авіакомпанії; **airport** ~ працівник аеропорту

employment *n* використання; **aircraft** ~ експлуатація повітряного судна

emptying *n* зливання (напр. палива); випуск (напр. газу)

enable **1.** *n* запуск, включення; **2.** *v* 1) робити можливим, надавати можливість чи право (зробити щось); 2) *юр.* санкціонувати; 3) запускати; задіяти

encapsulated *a* герметизований, захищений від зовнішніх впливів

encoder *n* 1) кодер, пристрій кодування, шифратор; 2) датчик положення (робочого органу); **altitude** ~ шифратор висоти, пристрій кодування інформації про висоту (пльоту)

encoding *n* кодування

encounter **1.** *n* сутичка, бій; **2.** *v* зустрічати(ся), зіштовхуватися

end **1.** *n* кінець; закінчення; **2.** *v* закінчувати(ся); **approach** ~ кінець етапу заходження на посадку (збігається з початком ЗПС); **approach ~ of runway** початок ЗПС з боку заходження на посадку; **articulated rod big** ~ кривошипна головка причепного шатуна; **articulated rod small** ~ поршнева головка причепного шатуна; **cotterpin** ~ вусик шплінта; ~ **of cruise** кінець крейсерського режиму; ~ **of runway** початок ЗПС; **gage GO** ~ непрохідний кінець калібру; **gage NOT GO** ~ непрохідний кінець калібру; **master rod big** ~ кривошипна головка головного шатуна; **master rod small** ~ поршнева головка головного шатуна; **rear** ~ хвостова частина (аеродинамічної поверхні); **receiving** ~ приймальна станція; **runway** ~ торець ЗПС; **splined shaft** ~ шліцьовий хвостовик вала; **transmitting** ~ передавальна станція; ◇ **to bend the cotterpin** ~s загинати вусики шплінта; **to tuck cotterpin** ~s обтискати вусики шплінта

endorsement *n* 1) передавальний напис (у квитку); запис, що посвідчує що-н. (у свідоцтві); **class** ~ позначка (у квитку) про зміну класу (обслуговування пасажирів); **licence** ~ посвідчувальний запис у льотному свідоцтві

endurance *n* 1) тривалість (пльоту); 2) термін служби; робочий ресурс; 3) витривалість [міцність] у льотній експлуатації; ~ **of flight** тривалість пльоту; **flight** ~ 1) тривалість пльоту; 2) термін служби у льотних годинах; 3) витривалість у експлуатації; **fuel** ~ тривалість пльоту згідно із запасами палива; **hovering** ~ тривалість (пльоту) в режимі висіння; **long** ~ 1) тривалого використання; 2) великої дальності; **operational** ~ експлуатаційний термін служби

enemy **1.** *n* ворог; **2.** *a* ворожий

energy *n* енергія; сила, потужність; **boundary layer** ~ енергія примежового шару; **braking** ~ енергія гальмування; **clean** ~ екологічно чиста енергія; **electric** ~ електрична енергія, електроенергія; **electromagnetic** ~ електромагнітна енергія; **emitted** ~ випромінювана енергія; **exhaust** ~ енергія випускних газів; **flow** ~ енергія потоку; **flywheel** ~ енергія маховика; **fusion** ~ термоядерна енергія; **kinetic** ~ кінетична енергія; **mechanical** ~ механічна енергія; **nuclear** ~ ядерна енергія; **reflected** ~ енергія, що відбивається; **shock wave** ~ енергія стрибка ущільнення; **sound** ~ звукова енергія; **thermal** ~ тепла енергія; **to absorb the shock** ~ поглинати енергію удару; **to store** ~ акумулювати енергію; **to take the ~ from** ~ відбирати енергію від (*напр. генератора*)

enforcement *n* 1) тиск, примус; 2) примусове виконання (*закону*); 3) вимога про дотримання (*тарифів, норм тощо*); **fares and rates** ~ введення в дію пасажирських і вантажних тарифів; **law** ~ забезпечення правопорядку; **tariff** ~ дотримання тарифів

engage *v* вмикати(ся) (*про муфту зчеплення*); зачіплювати(ся) (*про шестерні*)

engagement *n* увімкнення (*муфти зчеплення*); зачіплення (*шестерень*)

engine *n* 1) двигун, мотор; 2) *комп.* процесор; **aero** ~ авіаційний двигун; **air-breathing** ~ 1) двигун, що використовує кисень як окислювач; 2) повітряно-реактивний двигун, ПРД; **air-cooled** ~ авіаційний двигун із повітряним охолодженням; **aircraft** ~ авіаційний двигун; 2) авіадвигун; **air-feed jet** ~ повітряно-реактивний двигун, ПРД; **altitude** ~ висотний двигун; *косм.* **apogee** ~ двигун, що його вмикають в апогей; *косм.* **approach-correcting** ~ коригувальний двигун системи причалювання; **arc-heating jet** ~ електродуговий реактивний двигун; **arc jet** ~ (електро)дуговий РД; *косм.* **ascent** ~ двигун злітного ступеня; **assisted takeoff** ~ прискорювач зльоту; *косм.* **startovий двигун**; **atmospheric jet** ~ повітряно-реактивний двигун; **aviation** ~ авіаційний двигун; **axial-flow gas turbine** ~ газотурбінний двигун [ГТД] із осовим компресором; **bare** ~ двигун без допоміжних агрегатів; **baseline** ~ базова модель двигуна; основний двигун; **basic** ~ двигун без допоміжних агрегатів; **bipropellant** ~ рідинний реактивний двигун [РРД] на двокомпонентному паливі; *ракетн.* **bipropellant rocket** ~ двокомпонентний двигун; **bismuth ion** ~ іонний (електростатичний) ракетний двигун на вісмуті; **boost** ~ форсажний двигун; **booster** ~ прискорювач зльоту; *косм.* **startovий двигун**; двигун ракети-носія; **boost rocket** ~ прискорювальний ракетний двигун; **bypass** ~ двоконтурний (турбореактивний) двигун, ДТРД; **center** ~ середній двигун (*відносно осі ПС*); **cold-reaction** ~ каталізаторний РРД; **combustion** ~ двигун внутрішнього згорання; **compound** ~ двигун із турбокомпресором; **critical** ~ критичний двигун; **cryogenic rocket** ~ криогенний ракетний двигун; **dead** ~ двигун, що відмовив; **definitive** ~ остаточний варіант двигуна; **derated** ~ двигун зі зниженою тягою; *косм.* **descent** ~ двигун посадкового ступеня (*КА, що спускається*); *косм.* **docking** ~ двигун системи стикування; **double-flow** ~ двоконтурний турбореактивний двигун; **double-row radial** ~ (поршневий) двигун типу «дворядна зірка»; **dual-flow turbojet** ~ двоконтурний турбореактивний двигун; **duct burning bypass** ~ двоконтурний турбореактивний двигун із допалюванням палива у другому контурі; **ducted-fan** ~ двоконтурний турбовентиляторний двигун; **electric arcjet** ~ електродуговий ракетний двигун; **electron-bombardment** ~ (електростатичний) ракетний двигун з електронним бомбардуванням; **erosion** ~ ерозійний (магнітоплазодинамічний) ракетний двигун; **fan** ~ турбовентиляторний двигун; **fan-type** ~ турбовентиляторний двигун; **fluorine-hydrogen** ~ фтористо-водневий РРД; **free-turbine** ~ двигун із вільною турбіною; **fuel efficient** ~ двигун з високою паливною чи тяговою ефективністю; **gas discharge ionizator electrostatic** ~ електростатичний РД з газорозрядним іонізатором; **gas turbine** ~ газотурбінний двигун, ГТД; **gas turbine jet** ~ реактивний газотурбінний двигун; **high bypass ratio** ~ двигун із високим ступенем двоконтурності; **high compression ratio** ~ двигун із високим ступенем стиснення; **high-I** ~ (ракетний) двигун з високим питомим імпульсом; **hybrid air-breathing** ~ комбінований ПРД; **hybrid-propellant** ~ двигун на твердо-рідкому паливі; *ракетн.* **hybrid rocket** ~ комбінований ракетний двигун; **idling** ~ двигун на режимі малого газу, двигун на холостому ході; **impact volume ionization ion** ~ іонний (електростатичний) ракетний двигун з об'ємною ударною іонізацією; **inboard** ~ двигун, установлений у фюзеляжі; **internal combustion** ~ двигун внутрішнього згорання; **in-wing mounted** ~ двигун, розміщений у крилі; **ionic** ~ іонний (електростатичний) ракетний двигун; **ion rocket jet** ~ іонний реактивний двигун; **jet** ~ реактивний двигун, РД; **laser air-jet** ~ лазерний ПРД; **laser-driven rocket** ~ лазерний ракетний двигун; **laser-heated rocket** ~ лазерний ракетний двигун; **laser-propulsion rocket** ~ лазерний ракетний двигун; *косм.* **launching rocket** ~ **startovий ракетний двигун**; **left-hand** ~ двигун із лівим обертанням ротора; **lift-fan** ~ ГТД з підйомним вентилятором, підйомно-вентиляторний двигун; **lift jet** ~ підйомний РД (*для вертикального зльоту*); **light bulb** ~ газофазний ядерний ракетний двигун із замкненим циклом; **liquid air cycle** ~ (ракетно-турбінний) двигун зі зрідженням атмосферного повітря; **liquid-cooled** ~ двигун із рідинним охолодженням; *косм.* **liquid-fuel rocket** ~ рідинний реактивний двигун; **liquid-propellant rocket** ~ рідинний ракетний двигун, РРД; **longer-lived** ~ двигун із великим ресурсом; **long-life** ~ двигун із великим ресурсом; **low bypass ratio** ~ двигун з низьким ступенем двоконтурності; **low-I** ~ (ракетний) двигун з невеликим питомим імпульсом; **low-thrust rocket** ~ ракетний двигун малої тяги; **LOX/H₂** ~ киснево-вуглеводневий РРД; **LOX/LH** ~ киснево-водневий РРД; *косм.* **maneuvering** ~ двигун системи

маневрування; **mid-flight** ~ маршовий двигун; **model diesel** ~ мікродвигун з займанням від стиснення, призначений для авіамоделей; **modular** ~ модульний двигун; **ракетн. monopropellant rocket** ~ однокомпонентний ракетний двигун; **nacelle-mounted** ~ двигун, установлений у мотогондолі; **oil** ~ дизельний двигун; **OMS** ~ двигун системи орбітального маневрування, двигун СОМ; **one-shaft** ~ одновальний двигун; **one-spool** ~ одновальний двигун; **on-wing mounted** ~ двигун, установлений на крилі; **outboard** ~ двигун, установлений поза фюзеляжем; **photon** ~ фотонний двигун; **piston** ~ поршневий двигун; двигун внутрішнього згорання; **plasma rocket** ~ плазмовий (електромагнітний) ракетний двигун; **plasmajet rocket** ~ плазмовий (електромагнітний) ракетний двигун; **podded** ~ двигун, установлений в окремій гондолі; **port-outer** ~ лівий крайній двигун; **port-side** ~ лівий зовнішній двигун; **potassium ion** ~ іонний (електростатичний) ракетний двигун на калії; **powerful** ~ потужний двигун; **precombustion chamber** ~ передкамерний [форкамерний] двигун; **propfan** ~ гвинтовентиляторний двигун; **propulsion** ~ головний двигун; тяговий двигун; **pulsating jet** ~ пульсуючий повітряно-реактивний двигун, ПуПРД; **pulsejet** ~ пульсуючий повітряно-реактивний двигун, ПуПРД; **pylon-mounted** ~ двигун, установлений на пілоні; **quiet** ~ малощумний двигун; **radial** ~ зіркоподібний двигун; **radiation-heated rocket** ~ сонячний [геліотермічний] ракетний двигун; **radio-frequency ion** ~ іонний (електростатичний) двигун із високочастотною іонізацією; **ramjet** ~ прямоструминний повітряно-реактивний двигун, ППРД; **RCS** ~ двигун РСУ, двигун з реактивною системою управління; **reaction** ~ реактивний двигун; **reciprocating** ~ двигун внутрішнього згорання, поршневий двигун; **rectenna-powered ion** ~ іонний (електростатичний) ракетний двигун з живленням від антени-випрямляча; **remanufactured** ~ двигун заводського перебирання; **right-hand** ~ двигун із правим обертянням ротора; **rocket** ~ ракетний двигун; *косм.* космічна енергетична установка; **rough** ~ розрегульований двигун; **rubidium ion** ~ іонний (електростатичний) ракетний двигун на рубідіїві; **self-aspirating** ~ двигун без наддування; **shaft-turbine** ~ турбовальний двигун; **side** ~ бічний двигун; **single-rotor** ~ однокаскадний двигун; **single-shaft (gas) turbine** ~ одновальний газотурбінний двигун; **solar** ~ сонячний [геліотермічний] двигун; **solar photon rocket** ~ геліофотонний ракетний двигун; **solar-powered** ~ сонячний [геліотермічний] двигун; **solid-fuel rocket** ~ твердопаливний ракетний двигун; *ракетн.* **solid-propellant rocket** ~ твердопаливний ракетний двигун; **spark-ignition** ~ двигун внутрішнього згорання; **starboard** ~ правий (зовнішній) двигун; **starting** ~ пусковий [стартерний] двигун; **subsonic** ~ дозвуковий двигун; **supersonic** ~ надзвуковий двигун; **surface ionization** ~ іонний (електростатичний) ракетний двигун з поверхневою іонізацією; **sustainer rocket** ~ маршовий ракетний двигун; **thermal arc** ~ електротермічний дуговий ракетний двигун; **thermal jet** ~ тепловий реактивний двигун; **three-flow turbojet** ~ триконтурний турбореактивний двигун; **three-rotor turbofan** ~ тривальний турбовентиляторний двигун; **traveling wave plasma** ~ плазмовий (електромагнітний) ракетний двигун з біжучою хвилею; **triple-spool jet** ~ тривальний реактивний двигун; **tripropellant** ~ ракетний двигун на трикомпонентному паливі; РРД на двох видах палива й окислювачі; киснево-воднево-вуглеводневий РРД; **turbine** ~ газотурбінний двигун, ГТД; **turbofan** ~ турбовентиляторний двигун; **turbojet** ~ турбореактивний двигун, ТРД; **turboprop** ~ турбогвинтовий двигун, ТГД; **turboshaft** ~ турбовальний двигун; **two-rotor** ~ двороторний двигун; **two-shaft turbine** ~ двобальний ГТД; **two-spool** ~ двокаскадний двигун; **underwing** ~ двигун, установлений під крилом; **uprated** ~ форсований двигун; **volume collision ionization** ~ іонний (електростатичний) ракетний двигун з об'ємною ударною іонізацією; **warmed-up** ~ прогрітий двигун; **water-cooled** ~ двигун водного охолодження; **winding** ~ лебідка, корба; **wing** ~ криловий двигун (*установлений на/в крилі*); \diamond ~ **off** вимкнутий [вимкнений] двигун; ~ **on** двигун, що працює; ~ **out** двигун, що відмовив; **to adjust an** ~ регулювати двигун до заданих параметрів; **to blow down an** ~ 1) виконувати холодний запуск двигуна; 2) продувати двигун (*від залишків палива*); **to close down an** ~ зупиняти [вимикати] двигун; **to cut off an** ~ зупиняти [вимикати] двигун; **to decelerate an** ~ зменшувати оберти двигуна; **to fire an** ~ запускати двигун; **to fire rocket** ~ запускати ракетний двигун; **to install an** ~ установлювати двигун (*на повітряному судні*); **to light an** ~ запускати двигун; **to open up an** ~ давати двигуну повний газ; **to restart an** ~ **in flight** запускати двигун у польоті; **to run an** ~ запускати, заводити двигун; **to run up an** ~ опробувати двигун (*на режимах роботи*); **to shut down an** ~ зупиняти [вимикати] двигун; **to slow down an** ~ зменшувати режим роботи двигуна; **to start an** ~ запускати, заводити двигун; **to unreverse an** ~ виводити двигун із режиму реверса; **to warm up an** ~ прогрівати двигун; **with an** ~ **suddenly failed** під час раптової відмови двигуна

engineer *n* інженер; **aeronautical** ~ авіаційний інженер; **aircraft** ~ авіаційний інженер; **aircraft maintenance** ~ інженер з технічного обслуговування повітряних суден; **aircraft radio** ~ інженер з бортового радіобладнання; **chief** ~ головний інженер; **electronics** ~ інженер з електронного обладнання; **flight** ~ бортінженер; **maintenance** ~ інженер з експлуатації (ЛС); **navaids** ~ інженер з навігаційних засобів; **radio** ~ інженер з радіоелектронного обладнання; **training flight** ~ бортінженер-інструктор

engineering *n* 1) техніка; 2) технологія; 3) проектування, конструювання; **aerodrome** ~ 1) проектування і будівництво аеродромів; 2) аеродромна техніка; **aeronautical** ~ 1) авіаційна техніка; 2) авіаційне машинобудування; 3) авіаційне проектування і будівництво; **helicopter** ~ вертольотобудування; **radar** ~

радіолокаційна техніка; **radio** ~ радіотехніка; **safety-first** ~ техніка безпеки

engine-mounted *a* установлений на двигуні (*про агрегат*)

enhanced *a* чутливіший, удосконалений; із покращеними характеристиками виявлення

enhancement *n* 1) збільшення; посилення; 2) удосконалення; модернізація; **conspicuity** ~ збільшення яскравості вогнів (*для попередження зіткнення повітряних суден*); ~ **of moving targets** оптимізація зображення рухомих цілей

enplane *v* 1) здійснювати посадку в літак; 2) вантажити у літак

enrichment *n* збагачення (*напр. паливної суміші*); **chemical** ~ хімічне збагачення; **electrochemical** ~ електрохімічне збагачення

en route *adv* *Фр.* на маршруті, на трасі, у польоті (*про ПС*)

ensign *n* розпізнавальний знак (*повітряного судна*)

enterprise *n* підприємство, фірма, компанія; **air transport** ~ авіатранспортне підприємство

entitle *v* давати право

entitlement *n* право (*на що-н.*); дозвіл; допуск (*на польоту*); \diamond **to confer** ~ **to** давати право (*на польоту*)

entity *n* об'єкт; організація; **air** ~ 1) авіакомпанія; 2) авіаційне підприємство; **data** ~ інформаційний об'єкт; **legal** ~ юридична особа

entry *n* 1) вхід (*у зону*); 2) стаття, пункт; 3) запис (*напр. у формулярі*); 4) забірник (*напр. повітря*); **log book** ~ запис у формулярі; \diamond ~ **into the aerodrome zone** вхід у зону аеродрому

envelope *n* 1) діапазон; межі; обрис; 2) балон; 3) діаграма; **atmospheric** ~ атмосферна оболонка; **beam** ~ 1) обвідна променя; 2) діаграма направленості променя; **flight altitude** ~ діапазон висот польоту; **flight** ~ діапазон режимів польоту; **flight path** ~ діапазон відхилень траєкторії польоту; **gust V-n** ~ діаграма V-n поривів; **inflight restart** ~ межа висот повторного запуску двигунів у польоті; **pulse** ~ обвідна імпульсу; **radar** ~ діаграма направленості радіолокатора; зона опромінення радіолокатора; **summary signal** ~ оригінальна сумарного сигналу

environment *n* 1) довкілля; оточення; 2) зовнішні умови; 3) умови експлуатації; **accident** ~ аварійна обстановка; **acoustic airport** ~ рівень шумового фону в районі аеропорту; **acoustical** ~ акустичне середовище; **aerodrome** ~ умови (*польотів*) у районі аеродрому; **air traffic** ~ умови виконання повітряних перевезень; **crew** ~ умови роботи екіпажу; **en-route** ~ умови (*польоту*) на маршруті; **flight deck** ~ компонування кабіни екіпажу; **flight deck aural** ~ рівень шумового фону в кабіні екіпажу; **high density traffic** ~ умови (*польотів*) з високою щільністю повітряного руху; **in-service** ~ умови експлуатації; **laboratory** ~ лабораторні умови; **noise** ~ шумова обстановка; **nonradar** ~ умови (*польотів*) без радіолокаційного контролю; **oceanic** ~ умови (*польотів*) над океаном; **physical** ~ фізичне оточення (*екіпажу, що проходить тренування*); **radar** ~ умови (*польоту*) з використанням радіолокаційного контролю; **runway** ~ умови (*польотів*) у районі ЗПС; **secure physical** ~ надійне фізичне оточення; **severe** ~ складні умови (*польотів*); **space** ~ космос, космічний простір; **test** ~ умови проведення випробувань; \diamond **to pollute the** ~ забруднювати довкілля (*напр. продуктами згорання реактивного палива*)

environmental *n* 1) що стосується навколишнього середовища; 2) що стосується боротьби із забрудненням довкілля

environmental-free *a* що не зазнає впливу навколишнього середовища

environments *n* аеродромні засоби забезпечення зльоту і посадки літаків

environs *n* околиці; **aerodrome** ~ приаеродромна територія

epoxy *n* епоксидна смола

equal *a* рівний, однаковий, ідентичний

equalization *n* зв'язок вирівнювання

equalizer *n* 1) компенсатор; вирівнювач; 2) синхронізатор; **fuel** ~ автомат вирівнювання витрати палива з баків лівого і правого напівкрила (*для запобігання самочинному крену*); **pressure** ~ компенсатор тиску

equation *n* *мат.* рівність; **radar** ~ основна рівність радіолокації

equator *n* екватор; **celestial** ~ небесний екватор; **galactic** ~ галактичний екватор; **geographic** ~ географічний екватор; **geomagnetic** ~ геомагнітний екватор; **magnetic** ~ магнітний екватор; **terrestrial** ~ земний екватор; **true** ~ справжній екватор; \diamond **above the** ~ над екватором; **at the** ~ на екваторі; **below the** ~ під екватором; **on the** ~ на екваторі

equip *v* споряджувати; устатковувати, обладнувати (*with*)

equipment *n* 1) обладнання, оснащення, апаратура; 2) арматура; 3) техніка; 4) *часто мн.*; *військ.* матеріальна частина; бойова техніка; **acoustical** ~ акустична апаратура; **aerial** ~ апаратура для аерофотозйомки; **aeronautical** ~ 1) авіаційне обладнання; 2) авіаційна техніка; **aeroplane** ~ обладнання літака; **aerospace ground** ~ наземне обладнання для авіакосмічних комплексів; **airborne** ~ бортове обладнання; бортова апаратура; **airborne direction finding** ~ бортова радіопеленгаційна апаратура; **airborne electronics** ~ бортова радіоелектронна апаратура; **airborne identification** ~ бортова апаратура (радіолокаційного) розпізнавання; **airborne radar** ~ бортове радіолокаційне обладнання; **airborne search** ~ бортове пошукове

обладнання; **airborne weather** ~ бортове метеорологічне обладнання; **air-conditioning** ~ обладнання системи кондиціювання; **aircraft** ~ бортове обладнання, бортова апаратура; **aircraft communication** ~ бортове обладнання зв'язку; **aircraft fixed** ~ бортове стаціонарне обладнання; **aircraft navigation** ~ бортове навігаційне обладнання; **aircraft parking** ~ обладнання місця стоянки повітряного судна; **aircraft portable** ~ переносне бортове обладнання; **aircraft recorder** ~ бортова контрольно-записувальна апаратура; **aircraft servicing** ~ обладнання для обслуговування повітряного судна; **airslide** ~ аерожолоб; **angle measurement** ~ кутомірне обладнання; **area navigation** ~ бортове обладнання зональної навігації; **autoflare** ~ автомат вирівнювання (*повітряного судна*); **automated** ~ автоматизоване обладнання; **automatic** ~ автоматичне обладнання; **automatic data transfer** ~ обладнання автоматичного передавання даних; **automatic direction-finding** ~ автоматичне радіопеленгаційне обладнання; **automatic flight control** ~ обладнання автоматичного керування польотом; **automatic stabilization** ~ обладнання автоматичної стабілізації (*повітряного судна у польоті*); **automatic test** ~ автоматичне випробувальне обладнання; **avionics** ~ бортове радіоелектронне обладнання; **backup** ~ резервне обладнання; **bathroom-and-lavatory** ~ санітарно-технічне обладнання; **blind flight** ~ обладнання для польотів за приладами; **built-in test** ~ вбудована апаратура автоматизованого контролю; **carburetor heat** ~ пристрій підігрівання карбюратора; **cargo handling** ~ обладнання для обробки вантажів; **cargo loading** ~ завантажувальне обладнання; **catering** ~ буфетно-кухонне обладнання; **ceiling measurement** ~ обладнання для вимірювання висоти хмарності; **change-over** ~ обладнання комутації; **cockpit** ~ обладнання кабіни екіпажу; **collision warning** ~ обладнання запобігання зіткненням (*повітряних суден*); **communication** ~ засоби зв'язку (*командна радіостанція для зв'язку між екіпажами і зв'язна радіостанція для зв'язку із землею*); **computer** ~ обчислювальне обладнання; **data circuit-terminating** ~ платформа збирання даних; **data terminal** ~ прикінцеве обладнання даних, ПОД; **distance measuring** ~ далекомірне обладнання; **ditching** ~ обладнання для аварійного приводнення; **domestic** ~ побутове обладнання; **dusting** ~ опилувач (*nocisie*); **electrical** ~ електрообладнання; **emergency escape** ~ аварійно-рятувальне обладнання; **emergency** ~ аварійне обладнання; **environmental control system** ~ обладнання системи контролю навколишнього середовища; **enhanced X-ray** ~ удосконалене рентгенівське обладнання; **fire-fighting** ~ протипожежне обладнання; **first aid** ~ засоби першої допомоги (*на борту ПС*); **fixed** ~ стаціонарне обладнання; **flight crew** ~ спорядження льотного екіпажу; **flight pick-up** ~ пристрій для захоплення об'єктів у польоті; **fueling** ~ паливозаправне обладнання; **glide-path** ~ обладнання глісадної системи; **glider launch** ~ обладнання для запуску планера; **glider tow** ~ обладнання для буксирування планера; **ground** ~ наземне обладнання; **ground service** ~ наземне обладнання для (технічного) обслуговування; **guidance** ~ обладнання наведення; **hand safety** ~ ручне аварійно-рятувальне обладнання; **high-altitude** ~ висотне обладнання; **ILS** ~ апаратура системи посадки за приладами; **inertial navigational** ~ навігаційне обладнання інерціального типу; **intercommunication** ~ бортовий переговорний пристрій; **jamming** ~ апаратура створення (умисних) радіоперешкод; **life-saving** ~ аварійно-рятувальне обладнання; **life support** ~ обладнання системи життєзабезпечення; **lifting and transporting** ~ піднімально-транспортне обладнання; **loading** ~ завантажувальне обладнання; **loose** ~ некомплектне обладнання; **measuring** ~ вимірювальна апаратура; **metering** ~ обладнання дозування (*палива*); **military** ~ військове обладнання; **modern** ~ сучасне обладнання; **navigation** ~ навігаційне обладнання; **night-flying** ~ обладнання для польотів у темний час доби; **oxygen dispensing** ~ кисневе обладнання; **passenger handling** ~ обладнання для обслуговування пасажирів (*у аеропорту*); **pneumatic** ~ пневматичне обладнання; **power** ~ енергетичне обладнання; **primary and secondary beacon radar** ~ мережа активних радіолокаційних маяків-запитувачів і маяків-відповідачів; **radar** ~ радіолокаційне обладнання, радіолокаційна апаратура; **radio** ~ радіообладнання, радіоапаратура; **radio communication** ~ радіотехнічні засоби зв'язку; **recording** ~ записувальна апаратура; **recovery** ~ рятувальне обладнання; **reliable** ~ обладнання підвищеної надійності; **remote control** ~ обладнання дистанційного керування; **reproducing** ~ відтворювальна апаратура; **rescue** ~ рятувальне обладнання; **restraint** ~ засоби, що обмежують рух; наручники; **rigging** ~ нівелювальне обладнання; **safety** ~ аварійно-рятувальне обладнання; **security** ~ 1) обладнання для забезпечення безпеки; 2) протиугінне обладнання; **sensing** ~ високочутлива (вимірювальна) апаратура; **sign towing** ~ обладнання для демонстраційних польотів; **snow clearing** ~ снігоочисне обладнання (*аеродрому*); **snow removal** ~ снігоочисне обладнання (*обшивки повітряного судна*); **spray** ~ розпилувач (*добри*); **standby** ~ резервне обладнання; **survival** ~ аварійно-рятувальне обладнання; **survival radio** ~ аварійно-рятувальне радіообладнання; **suspended** ~ підвісне обладнання; **tactical air navigation (TACAN)** ~ апаратура системи ближньої навігації «Такан»; **test** ~ випробувальне обладнання; **transmit/receive** ~ приймально-передавальна апаратура; **turbulence detection** ~ (бортове) обладнання для виявлення турбулентності (*повітряного потоку*); **VOR** ~ апаратура радіонавігаційної маякової системи ВОР; **waste** ~ санітарне обладнання; ♦ **to abuse an** ~ некваліфіковано використовувати обладнання

equipped а оснащений; обладнаний
equisignal а зв'язок рівносигнальний

equivalent 1. *n* еквівалент; **2.** *a* рівнозначний, рівносильний; еквівалентний

erase 1. *n* стирання (*запису*); **2.** *v* стирати (*запис*); **bulk** ~ повне стирання; **♦ to spot** ~ стирати вибірково

erasure *n* стирання (*запису*)

erection *n* 1) споруда, установка; 2) відновлення гіроскопа; **bank** ~ відновлення (*гіроскопа*) за креном; ~ **of the gyro** відновлення гіроскопа; **pitch** ~ відновлення (*гіроскопа*) за тангажем

erosion *n* 1) ерозія, роз'їдання; 2) продукт ерозії; **high-temperature** ~ ерозія під впливом високої температури; **spark** ~ іскрова електроерозійна обробка

error *n* помилка, похибка; **absolute** ~ абсолютна похибка; **acceptable** ~ прийнятна похибка; **accidental** ~ випадкова помилка; **accumulated** ~ сумарна похибка; **across-track** ~ бічне відхилення від курсу; **actual** ~ фактична помилка; **aggregate** ~ сумарна похибка; **airborne equipment** ~ похибка бортового обладнання; **alignment** ~ 1) помилка у настроюванні *чи* юстируванні (*апаратури*); 2) помилка під час побудови маршрутів; **along-track** ~ лінійне відхилення від курсу; **altimeter** ~ похибка висотоміра; **altitude** ~ висотна похибка; **angular** ~ кутова похибка; **appreciable** ~ явна [груба] помилка; **azimuth** ~ азимутальна похибка; **backlash** ~ 1) похибка (*показань приладів*); 2) помилка (*під час пілотування*) через люфти (*у системі керування*); **backlash ~ of altimeter** похибка за рахунок люфта висотоміра; **basic** ~ основна похибка; **bias** ~ систематична помилка; **compass** ~ поправка компаса; **component** ~ часткова похибка; **detected** ~ виявлена помилка; **displacement** ~ бічне відхилення (*від курсу*); **drift ~ of altimeter** похибка запізнення висотоміра; **elevation** ~ похибка відліку від кута місця; ~ **in indication** похибка показань (*приладу*); ~ **in measurement** похибка вимірювання; ~ **of height** помилка у визначенні висоти; ~ **of significance** значна похибка; **flight technical** ~ похибка, зумовлена технікою пілотування; **following** ~ 1) помилка стеження (*за польотом*); 2) помилка витримування (*курс*); **glide path angular** ~ кутова похибка витримування глісади; **gross** ~ сумарна похибка (*приладу*); **guidance signal** ~ похибка сигналу наведення; **height-keeping** ~ похибка витримування висоти (*польоту*); **hysteresis** ~ гістерезисна похибка (*висотоміра*); **indicated displacement** ~ приладна похибка відхилення (*від курсу*); **indicated glide path angular** ~ приладна кутова похибка глісади; **instrument** ~ приладна похибка; **lateral** ~ бічне відхилення (*від курсу*); **mean course** ~ похибка залягання середньої лінії курсу; **mean glide path** ~ похибка залягання середньої лінії глісади; **mean-square** ~ середньоквадратична похибка; **navigation** ~ навігаційна помилка; **observation** ~ помилка під час візуального визначення місцеположення (*повітряного судна*); **offset** ~ похибка зміщення (координат); **optimistic** ~ занижена похибка; **parity** ~ помилка парності; **path following** ~ похибка задавання траєкторії; **pilot's** ~ помилка пілота; **quadrantal** ~ похибка четвертої (радіо)девіації; **radial displacement** ~ радіальне відхилення (*від курсу*); **radiation** ~ похибка, викликана радіацією; **random** ~ випадкова помилка; **range** ~ похибка дальності; **reading** ~ похибка зчитування *чи* відліку (*показань приладу*); **slaving** ~ похибка під час узгодження (*компасів*); **static pressure system position** ~ похибка системи сприйняття статичного тиску; **steady-state** ~ статична помилка; **systematic** ~ систематична похибка (*приладу*); **tactical** ~ тактична помилка; **track angle** ~ помилка витримування шляхового кута; бічне відхилення від курсу; **VOR airborne equipment** ~ похибка бортового обладнання ненаправленого курсового радіомаяка УКХ-діапазону; **VOR radial displacement** ~ похибка зміщення радіала ненаправленого курсового радіомаяка УКХ-діапазону; **VOR radial signal** ~ похибка сигналу радіала ненаправленого курсового радіомаяка УКХ-діапазону; **VOR radial variability** ~ похибка нестабільності радіала ненаправленого курсового радіомаяка УКХ-діапазону; **zero setting** ~ похибка установлення на нуль; **♦ allow for** ~ враховуючи похибку; **in [by, through]** ~ помилково; **to combine** ~ *s* підсумовувати похибки; **to commit an** ~ помилитися; **to compensate the** ~ 1) списувати девіацію (*компаса*); 2) компенсувати похибку (*приладу*); **to correct an** ~ виправляти помилку; **to determine amount of the** ~ 1) визначати величину (радіо)девіації; 2) визначати величину похибки; **to eliminate** ~ усувати похибку (*приладу*); **to make an** ~ помилитися; **to rectify an** ~ виправляти помилку

error-free *a* безпомилковий (*напр. про техніку пілотування*)

escape 1. *n* 1) запасний вихід; 2) люк для виходу (*з кабіни*); 3) покидання (*повітряного судна під час аварійної посадки*); 4) витік, теча; **2.** *v* 1) покидати (*напр. ПС*); 2) уникати небезпеки (*у польоті*); 3) виділятися (*про газ*); **3.** *a* рятувальний (*напр. жилет*); **emergency** ~ запасний [аварійний] вихід; **gas** ~ витік газу; **successful** ~ вдалий вихід (*із небезпечної ситуації*); **♦ to ~ into** випускатися, витікати (*в атмосферу*)

escort *n* 1) конвой, охорона, ескорт; 2) супровід; **armed** ~ озброєний ескорт; **customs** ~ митний супровід (*вантаж*); **police** ~ поліцейський конвой

establish *v* 1) засновувати, утворювати (*напр. авіаційну технічну базу*); 2) установлювати (*напр. схему польоту*); 3) встановлювати (*причину чого-н.*); **♦ to ~ a committee** засновувати комітет; **to ~ the cause of death** встановлювати причину смерті

estimate 1. *n* оцінка; **2.** *v* оцінювати; висловлювати думку; ~ **of accuracy** оцінка точності; оцінка похибки; **engineered** ~ технічна оцінка, технічне обґрунтування; **former** ~ попередня оцінка; **overall ~ of accuracy** сумарна оцінка похибки

estimating *n* оцінювання, розрахунок; **arrival** ~ розрахунок часу прильоту; **departure** ~ розрахунок часу вильоту; **fuel range** ~ розрахунок запасу палива (*для польоту*)

eutectic 1. *n* евтектичний конструкційний матеріал, евтектоїд; 2. *a* евтектичний

evacuate *v* 1) відкачувати (*напр. газ*); 2) евакуювати (*напр. пасажирів*); покидати (*повітряне судно*); 3) виводити (*війська*)

evacuation *n* 1) евакуація (*напр. пасажирів*); покидання (*повітряного судна*); 2) евакуація (*from; to*); виведення (*військ*); **aircraft emergency** ~ аварійна евакуація повітряного судна; **emergency** ~ аварійна евакуація; ~ **in crash landing** ~ покидання (*повітряного судна*) після аварійної посадки; ~ **in ditching** покидання (*повітряного судна*) під час аварійної посадки на воду; **mass** ~ масова евакуація; **passenger** ~ евакуація пасажирів; **safe** ~ безпечно покидання (*повітряного судна*); \diamond **to allow** ~ забезпечувати евакуацію; **to assist in** ~ надавати допомогу під час евакуації; **to carry out an** ~ евакуювати

evaluation *n* перевірка; оцінка; **data** ~ оцінка даних; **deposit** ~ оцінка родовища (*корисних копалин*); **fair** ~ об'єктивна оцінка; **fatigue** ~ оцінка міцності від утомленості; **flight** ~ оцінка професійних якостей пілота; **forecast** ~ оцінка прогнозів; **noise** ~ оцінка рівня шуму; **objective** ~ об'єктивна оцінка; **obstacles** ~ оцінка (висоти) перешкод (*у польоті*); **performance** ~ оцінка льотних характеристик (*повітряного судна*); **proficiency** ~ оцінка льотної кваліфікації; **reliability** ~ оцінка надійності; **resource** ~ оцінка ресурсів; **utility** ~ оцінка корисності; \diamond **to make an** ~ оцінювати

evasive *a* що ухиляється [уникає]

evenness *n* 1) рівномірність; 2) рівність, гладкість; **runway surface** ~ гладкість поверхні ЗПС

event *n* 1) подія; випадок; 2) такт (*двигуна внутрішнього згорання*); **chance** ~ випадковість; **dangerous weather** ~ небезпечне метеорологічне явище; **exceptional weather** ~ небезпечне метеорологічне явище; **human-error** ~ подія з вини обслуговуючого персоналу; **man-caused** ~ подія з вини обслуговуючого персоналу; **particularly dangerous** ~ особливо небезпечне (метеорологічне) явище; **pivotal** ~ основна подія; **random** ~ випадковість; **severe** ~ небезпечне метеорологічне явище; **solar photon** ~ викид протуберанців

evoke *v* викликати (*почуття*)

evolution *n* 1) еволюція, розвиток; 2) утворення небесних тіл; 3) виділення; **aircraft** ~ еволюція повітряного судна; **fume** ~ димоутворення; **gas** ~ газовиділення; **heat** ~ виділення тепла

examine *v* 1) оглядати, вивчати; 2) *військ.* допитувати

examination *n* 1) огляд, перегляд; 2) дослідження, аналіз; 3) випробування; екзамен; **cursory [perfunctory, superficial]** ~ поверхневий огляд [перегляд]; **custom-house** ~ митний перегляд; **careful [close, complete, detailed, in-depth, thorough]** ~ ретельний огляд; **external** ~ зовнішній огляд; **external visual** ~ зовнішній візуальний огляд; **flight** ~ екзамен з льотної підготовки; **medical** ~ медичний огляд; \diamond **to do [make] an** ~ здійснювати огляд [перегляд]

examiner *n* експерт, інспектор, спостерігач; (**aviation**) **medical** ~ член медичної комісії

exceed *v* 1) перевищувати; 2) домінувати, превалювати; \diamond **to** ~ **temperature limits** перевищувати граничні робочі температури двигуна

exceeding: ~ **the stalling angle** вихід на закритичний кут атаки; **not** ~ що не перевищує

exception *n* виняток; \diamond **to make an** ~ **for** робити виняток для ...; **without** ~ без винятків; **with the** ~ **of** за винятком

excess *n* 1) надлишок; 2) перевищення (*повноважень*)

exchange *n* 1) обмін; 2) телефонна станція; **air** ~ повітрообмін; **data** ~ обмін даними; ~ **of prisoners** обмін військовополоненими; **satellite** ~ супутникова радіоАТС; **specific heat** ~ питомий теплообмін; \diamond **to make an** ~ здійснювати обмін

exchanger *n* (тепло)обмінник; **air-cooled heat** ~ теплообмінник із повітряним охолодженням; **air-to-air heat** ~ повітряно-повітряний радіатор; **fuel-oil heat** ~ паливомастильний радіатор; **heat** ~ радіатор; теплообмінник

excite *v* 1) випромінювати (*радіохвилі*); 2) збуджувати (*струм*); 3) створювати електромагнітне поле

execute *v* виконувати, реалізовувати; \diamond **to** ~ **a go-around** йти на друге коло; **to** ~ **maneuver** виконувати маневр; **to** ~ **records** оформлювати документацію

execution *n* виконання (*роботи, функцій тощо*); **safe** ~ безпечно виконання (*польоту*)

executive *n* 1) посадовець, керівник; 2) *військ.* начальник штабу; **chief** ~ президент

exemption *n* звільнення (*від сплати податків, мита тощо*); надання пільг; **tax** ~ звільнення від податків; \diamond **to grant** ~ надавати право на безмитне ввезення

exercise *n* (військові) навчання, (бойова) підготовка; **aerodrome emergency** ~ відпрацювання дій на випадок аварійної обстановки в аеропорту; \diamond **to** ~ **control** здійснювати контроль

exhaust *n* випуск, вихлоп; **jet** ~ 1) випускне сопло; 2) струмінь реактивного двигуна

exhaustion *n* 1) повне випрацювання (*палива*); 2) повне падіння тиску (*в системі*); **fuel** ~ повне випрацювання палива (*з баків повітряного судна*)

exhibition *n* виставка, демонстрація, показ; **aircraft maintenance engineering** ~ виставка технічного обладнання для обслуговування повітряних суден; **international** ~ міжнародна виставка; \diamond **to put on** ~

організувати виставку; **to stage an** ~ організувати виставку

exit *n* 1) вихід; 2) вихідний отвір; **emergency** ~ аварійний вихід (*для пасажирів*); **exhaust nozzle** ~ зріз [вихід] реактивного сопла; **jet** ~ реактивне сопло; **overwing emergency** ~ люк аварійного виходу на крило; **tail** ~ вихід у хвості літака; **taxiway** ~ вивідна рульова доріжка; **window** ~ вихід через вікно (*в літаку*); **wing** ~ вихід на крило (*в літаку*)

expand *v* розширювати; збільшуватися (*про об'єм, розміри*)

expectancy *n* ймовірність; **life** ~ прогнаний термін служби (*напр. повітряного судна*)

expected *a* розрахунковий

expence *n* витрати; **aircraft operating** ~s експлуатаційні витрати на повітряне судно; ~s **per traffic unit** витрати на одиницю (авіа)перевезення; **indirect** ~s накладні витрати; **layover** ~s витрати, пов'язані з посадкою для стикування рейсів; **operating** ~s експлуатаційні витрати; **operational** ~s витрати на оперативне (технічне) обслуговування; **at government** ~ за рахунок уряду; **to curb [curtail, cut down (on), reduce]** ~s скорочувати витрати; **to reimburse** ~s покривати витрати

experience *n* 1) досвід; 2) випадок, подія; **aeronautical** ~ досвід роботи в авіації; **broad** ~ великий досвід; **flight** ~ наліт (*пілота*); **flying** ~ досвід льотної роботи; **on-type flight** ~ загальний наліт (*пілота*) на певному типі повітряного судна; **total flight** ~ загальний наліт (*пілота*); **wide** ~ великий досвід; **beyond flight** ~ без достатнього досвіду виконання польотів; **by [from]** ~ з досвіду

experiment **1.** *n* експеримент, дослід; **2.** *v* проводити дослід; **laboratory** ~ лабораторний дослід; **to conduct [carry out, perform, run] an** ~ **on** проводити експеримент на ...

experimental *a* експериментальний

expert *n* експерт; **air traffic services** ~ експерт з обслуговування повітряного руху; **airworthiness** ~ експерт з льотної придатності; **flight operations** ~ експерт зі здійснення польотів; **maintenance** ~ експерт з технічного обслуговування; **medical** ~ медексперт; **pilot training** ~ експерт з навчання пілотів; **procedures document** ~ експерт з питань ведення документації; **quality control** ~ експерт з контролю за якістю; **radar** ~ експерт із радіолокаторів

expertise *n* експертиза; **technical** ~ технічна експертиза

explode *v* 1) вибухнути; 2) підривати, висаджувати (*у повітря*); **to ~ a bomb** підривати бомбу

exploration *n* 1) дослідження, вивчення; 2) розвідка (*родовища*), зондування; 3) розслідування (*причин*); **electrical** ~ електророзвідка; **electromagnetic** ~ електромагнітна розвідка; **geological** ~ геологічна розвідка; **geophysical** ~ геофізична розвідка; **mineral** ~ розвідка корисних копалин; **radioactivity** ~ радіометрична розвідка; *косм.* **round-trip manned** ~ пілотована міжпланетна експедиція з поверненням; **satellite** ~ розвідка (*родовищ*) за допомогою штучного супутника Землі; **space** ~ дослідження космічного простору

explore *v* 1) досліджувати; розглядати, аналізувати; 2) розвідувати; **to ~ outer space** досліджувати космос

Explorer *n* штучний супутник Землі типу «Експлорер»

explorer *n* 1) зонд; 2) дослідницький КА; **astronomical unit** ~ дослідницький КА для польоту протяжністю в одну астрономічну одиницю; **cometary** ~ КА для дослідження комет; **manned** ~ пілотований дослідницький КА; **robot** ~ автоматичний зонд; **shuttle-carried** ~ дослідницький КА на борту БТКК; **TAU** ~ дослідницький КА для польоту протяжністю тисячу астрономічних одиниць; **unmanned** ~ безпілотний дослідницький КА

explosion *n* 1) вибух; **mass** ~ вибух у масі; **nuclear** ~ ядерний вибух; **pin-point** ~ направлений вибух

explosive **1.** *n* вибухова [вибухонебезпечна] речовина; **2.** *a* вибуховий, розривний (*про снаряди, речовини тощо*); **commercial** ~ промислова вибухова речовина; **detonating** ~ детонувальна вибухова речовина; **gelatine** ~ пластикова вибухова речовина; **industrial** ~ промислова вибухова речовина; **liquid** ~ рідка вибухова речовина; **plastic** ~ пластикова вибухова речовина

export *n* експорт

exporter *n* 1) експортер; 2) відправник вантажу

expose *v* 1) піддавати (*напр. впливу радіації*); 2) експонувати

exposure *n* 1) дія, вплив (*зовнішніх чинників*); 2) незахищеність від впливу (*довкілля*); 3) демонстрація (*напр. авіаційної техніки*); 4) місцеположення (*повітряного судна*); 5) метеозведення; **allowable** ~ припустиме опромінення

express **1.** *n* термінове відправлення (*напр. вантажу*); термінове поштове відправлення; **2.** *v* терміново відправляти (*напр. багаж*)

expulsion *n* 1) вихлоп [випуск] (*газів*); 2) продування (*двигуна*); 3) **shock** ~ видалення стрибка ущільнення

extend *v* 1) простягатися, витягуватися; 2) збільшуватися (*в об'ємі, розмірах*)

extension *n* 1) збільшення; розширення; видовження, розтягування; 2) видовжувач; 3) випуск (*напр. механізації крила*); 4) продовження (*напр. терміну дії*); **airstairs** ~ випуск бортового трапу; **crack** ~ збільшення тріщини; **emergency landing gear** ~ аварійне випускання шасі; ~ **of ticket validity** подовження терміну придатності квитка; **flap** ~ випускання закрилків; **frequency-band** ~ розширення діапазону частот; **frequency** ~ розширення діапазону частот; **glide slope** ~ розтягування глісади; **incremental** ~ ступеневий

випуск (*механізації крила*); **landing gear** ~ випускання шасі; **range** ~ розширення діапазону; **runway** ~ видовження ЗПС; **shaft end** ~ хвостовик вала; **symmetric flap** ~ симетричний випуск закрилків; **wind-assisted** ~ випуск шасі за допомогою швидкісного напору; **wing dogtooth** ~ наплив крила (*на передньому ребрі*)

extensive *a* 1) просторовий; із великою протяжністю; 2) всебічний; вичерпний

extensometer *n* тензометр

extent *n* протяжність; відстань; об'єм; ~ **of damage** ступінь пошкодження (*напр. повітряного судна*); **geographical** ~ географічна протяжність (*маршруту польоту*); **vertical** ~ **of cloud** вертикальна потужність хмари; ♦ **to determine the** ~ визначати ступінь пошкодження (*повітряного судна*)

extinguish *v* 1) гасити, ліквідувати (*пожежу*); 2) вимикати; 3) *юр.* анулювати; ♦ **to ~ the fire** гасити вогонь

extinguishant *n* вогнегасна суміш

extinguisher (*Див. тж. fire extinguisher*) *n* вогнегасник; **fire** ~ вогнегасник; **hand fire** ~ ручний вогнегасник

extract *v* 1) виділяти, екстрагувати; 2) витягувати

extractor *n* знімач; екстрактор; **bearing** ~ знімач підшипників; **cotter pin** ~ шплінтодер; **plot** ~ перетворювач радіолокаційних даних у цифровий код

extrasolar *a* позасонячний

extraterrestrial 1. *a* позаземний; іншопланетний 2. *n* іншопланетянин

extremism *n* екстремізм

extremist *n* екстреміст, прихильник крайніх заходів *чи* поглядів; **political** ~ політичний екстреміст; **religious** ~ релігійний екстреміст

extremity *n* 1) кінцева частина, кінець; 2) кінцівки; 3) *мн.* надзвичайні заходи; **runway** ~ кінцева частина ЗПС; **the lower** ~ нижні кінцівки; **the upper** ~ верхні кінцівки

extricate *v* евакуювати (*пасажирів з місця пригоди*)

extrication *n* евакуація (*пасажирів з місця пригоди*)

eye *n* 1) око (*напр. циклону*); 2) вушко; ~ **of hurricane** око тропічного циклону; **hoisting** ~ такелажне вушко; **naked** ~ неозброєне око (*оператора*); **turnbuckle** ~ вушко тандера

eye-bolt *n* рим-болт, вушковий болт

eyelids *n* ступки; заслінки

F, f

fabric *n* тканина, полотно

facilitate *v* полегшувати, сприяти; допомагати

facilitation *n* 1) спрощення формальностей (*в оформленні пасажирів*); 2) зменшення обмежень (*у повітряних перевезеннях*); **air transport** ~ зменшення обмежень у повітряних перевезеннях (*між країнами*); **entry** ~ спрощення формальностей під час в'їзду (*в країну*); **international air transport** ~ спрощення формальностей під час міжнародних повітряних перевезень

facility *n* 1) апаратура, обладнання; 2) технічні засоби; 3) об'єкт, виробниче приміщення; 4) виробничі потужності; 5) *мн.* засоби, служби; **aircraft** ~ пристосованість повітряного судна (*до різних видів польотів*); **aircraft manufacturing ~ies** авіаційне виробниче підприємство (*будівлі, споруди, обладнання*); **aircraft standby ~ies** резервне обладнання повітряного судна; **air/ground ~ies** обладнання зв'язку «повітря-земля»; **air navigation ~ies** аеронавігаційні засоби; **airport storage ~ies** складське обладнання аеропорту; **air route ~ies** маршрутні засоби (*обладнання, обслуговування*); **airways ~ies** обладнання повітряних трас; **altitude test ~ies** 1) барокамера (*для випробування двигунів у висотних умовах*); 2) висотне випробувальне обладнання; **anechoic test ~ies** випробувальна установка без відлуння; **approach ~ies** обладнання для забезпечення заходження на посадку; **baggage check-in ~ies** обладнання стійки реєстрації багажу; **basic radio ~ies** основні радіозасоби; **cargo handling ~ies** завантажувально-розвантажувальне обладнання; **clearance ~ies** обладнання для митного перегляду; **communication ~ies** засоби зв'язку; **communication security ~ies** апаратура засекречування зв'язку; **computer** ~ обчислювальна техніка; **computer-aided design ~ies** засоби автоматизованого проектування; **computer-aided manufacturing ~ies** обладнання для автоматизації виробничих процесів; **conference ~ies** обладнання циркулярного зв'язку; **deep space instrumentation** ~ наземний вимірювальний комплекс для забезпечення стеження і зв'язку з космічними літальними апаратами у далекому космосі; **display ~ies** засоби (візуального) відображення; **educational ~ies** навчальні посібники; **electrical ~ies** електрообладнання; **en-route navigation ~ies** маршрутні навігаційні засоби; **ground ~ies** наземні служби; **ground handling ~ies** наземні засоби обслуговування; **guidance ~ies** засоби наведення (*повітряних суден*); обладнання керування (*польотом*); **job-shop production ~ies** обладнання для серійного виробництва; **landing ~ies** обладнання системи посадки; **landing area ~ies** (світлотехнічне) обладнання зони посадки; **lighting ~ies** світлотехнічне обладнання; **maintenance ~ies** обладнання для технічного обслуговування (*повітряних суден*); **navigational ~ies** навігаційні засоби; **operating ~ies** експлуатаційні засоби; **orbital** ~ орбітальний комплекс;

primary radio ~ies первинні радіозасоби; **processing** ~ies засоби оформлення (*напр. пасажирів*); **radar** ~ies радіолокаційне обладнання; **radio** ~ies радіозасоби; радіоблабднання; **radio navigation** ~ies радіонавігаційні засоби; **ramp** ~ies обладнання місця стоянки (*повітряного судна*); **repair** ~ies ремонтне обладнання; **rescue** ~ies рятувальні засоби; **route air navigation** ~ies маршрутні аеронавігаційні засоби; **satellite transmission** ~ies засоби супутникового зв'язку; **secondary radio** ~ies вторинні радіозасоби; **security** ~ies засоби захисту; **single** ~ єдиний пульт керування; *косм.* **space launch** ~ космодром; **standby** ~ резервний засіб; *мн.* резервне обладнання; **tactical air navigation** ~ies тактичні аеронавігаційні засоби; **terminal navigation** ~ies аеродромне навігаційне обладнання; **test** ~ies обладнання для випробувань; **transportation** ~ies транспортні засоби; **unchoic wind tunnel** ~ обладнання аеродинамічної труби без віддуння; **weightless environment training** ~ гідробасейн для відпрацювання операцій у невагомості

factor *n* 1) коефіцієнт; 2) чинник; 3) рівень; **adjustment** ~ поправковий коефіцієнт; **aerodrome usability** ~ коефіцієнт використання аеродрому; **aerodrome utilization** ~ коефіцієнт використання аеродрому; **aircraft acceleration** ~ коефіцієнт (допустимого) перевантаження повітряного судна; **aircraft load** ~ коефіцієнт (комерційного) завантаження повітряного судна; **aircraft reserve** ~ запас міцності повітряного судна; **aircraft safety** ~ рівень безпеки польотів повітряного судна; **aircraft usability** ~ коефіцієнт використання повітряного судна; **all-cargo load** ~ коефіцієнт завантаження при суто вантажних перевезеннях; **amplification** ~ коефіцієнт підсилення; **break-even load** ~ коефіцієнт беззбиткового (комерційного) завантаження; **cargo load** ~ коефіцієнт завантаження; **causal** ~ причинний чинник; **conversion** ~ коефіцієнт перерахунку (*одиниць вимірювання*); **crest** ~ коефіцієнт піку (*навантаження*); **currency adjustment** ~ коефіцієнт валютного регулювання (*для побудови тарифів*); **design** ~ розрахунковий коефіцієнт; **deviation** ~ рівень девіації; **deviation scale** ~ масштабний коефіцієнт девіації; **Doppler shift** ~ коефіцієнт доплерівського зміщення; **duration correction** ~ поправка на тривалість (*впливу шуму*); ~ **of safety** рівень безпеки; **friction** ~ коефіцієнт тертя; **gust alleviating** ~ коефіцієнт ослаблення пориву; **human** ~ людський фактор; **length** ~ коефіцієнт запасу довжини (*ЗПС*); **load** ~ 1) коефіцієнт комерційного завантаження; 2) ступінь перевантаження (*повітряного судна*); **loading** ~ коефіцієнт завантаження (*лінії, каналу тощо*); **luminance** ~ коефіцієнт яскравості; **mu-** ~ коефіцієнт зчеплення; **operating correction** ~ експлуатаційний поправочний коефіцієнт (*що враховує умови роботи авіаційної техніки*); **operating load** ~ коефіцієнт навантаження; **orbit burden** ~ сумарна маса корисного навантаження, що виводиться на орбіту; **output** ~ коефіцієнт корисної дії, ккд; **partial safety** ~ **for load** коефіцієнт перевантаження; **passenger load** ~ коефіцієнт пасажирського завантаження; **revenue load** ~ коефіцієнт повного (комерційного) завантаження; **revenue passenger load** ~ коефіцієнт комерційного пасажирського завантаження; **revenue weight load** ~ коефіцієнт комерційного завантаження; **runway usability** ~ коефіцієнт використання ЗПС (*з урахуванням часу обмеження польотів за бічною складовою вітру*); **safe load** ~ запас міцності; **shielding** ~ коефіцієнт екранування; **tariff level** ~ тарифний коефіцієнт; **transmission** ~ коефіцієнт пропускання; **usability** ~ коефіцієнт використання; **useful load** ~ коефіцієнт корисного навантаження (*на крило*); **weight load** ~ коефіцієнт (комерційного) завантаження

factory *n* завод, підприємство; **aircraft** ~ авіаційний завод

fading *n* зв'язок замирання; фединг

fail **1.** *n* невдача; вихід з ладу; **2.** *v* 1) відмовляти, глухнути (*про двигун*); 2) зазнати невдачі; ◊ **to** ~ **silently** відмовляти приховано [без сповіщення екіпажу]

fail-safe *a* 1) безвідмовний, безаварійний, надійний (*про механізм*); 2) безпечний (*про політ*)

fail-soft *a* 1) з м'якою відмовою; 2) низької надійності (*про конструкцію ПС*)

failure *n* 1) аварія, руйнування, полем; 2) вихід з ладу; пошкодження, відмова; **additional** ~ додаткова відмова; **ageing** ~ пошкодження внаслідок старіння; **aircraft electrical** ~ відмова електросистеми повітряного судна; **airframe** ~ руйнування планера; **alarmed** ~ 1) сповіщена відмова; 2) виявлена відмова; **bending** ~ руйнування внаслідок вигину; **bus power** ~ відмова бортової електрошени; **cockpit** ~ відмова внаслідок помилки екіпажу; **coincidental** ~ одночасна відмова (*кількох систем*); **consequential** ~ *s* відмови, що чергуються; **deferred** ~ відкладена відмова; **disastrous fatigue** ~ руйнування від утомленості; **effective** ~ 1) серйозна відмова; 2) дійсна відмова; **electric** ~ 1) пошкодження електрообладнання; 2) відмова електрообладнання; **electrical equipment** ~ 1) пошкодження електрообладнання; 2) пошкодження електрообладнання; **engine** ~ відмова двигуна; **facility** ~ відмова обладнання; **fatigue** ~ руйнування від утомленості; **flutter** ~ руйнування внаслідок флатера; **foreseeable** ~ прогнозована відмова; **hazardous** ~ небезпечна відмова; **hidden** ~ прихована (неявна) відмова; **mechanical** ~ механічна відмова; механічне пошкодження; **off** ~ відмова у вимкненому стані; **on** ~ відмова у ввімкненому стані; **operational** ~ експлуатаційна відмова; **overload** ~ 1) відмова внаслідок перевантаження; 2) пошкодження внаслідок перевантаження; **overstress airframe** ~ руйнування планера внаслідок підвищених навантажень; **overstress** ~ руйнування внаслідок підвищених навантажень; **partial** ~ часткова відмова; **passive** ~ пасивна відмова; відмова, що не призводить до наслідків; **permanent** ~ стала відмова; **premature** ~ 1) рання відмова, відмова у період припрацювання; 2) передчасне руйнування; **primary** ~ незалежна відмова; **progressive**

~ поступова відмова; **propagating** ~ ланцюгові відмови; **radio** ~ порушення радіозв'язку; **radio communication** ~ порушення радіозв'язку; **random** ~ випадковий перебіг; **rotor** ~ відмова несного гвинта (*гелікоптера*); **simulated engine** ~ імітована відмова двигуна (*у польоті*); **single** ~ одноразова відмова; **structural** ~ полом [руйнування] конструкції; **sudden** ~ раптова відмова; **system** ~ збій системи; \diamond ~ **due to** ... відмова внаслідок ...; **due to mechanical** ~ внаслідок відмови механізму; ~ **following resonance** руйнування (*повітряного судна*) внаслідок резонансу; **to define the** ~ визначати причини відмови; **to prevent a** ~ запобігати відмові; **under any kind of engine** ~ з будь-якою відмовою двигуна

failure-free 1. *n* безвідмовність (*напр. двигуна*); 2. *a* безвідмовний

fair 1. *v* надавати обтічної форми; 2. *a* обтічний

fairing *n* 1) зализ, обтічник; 2) стічник (*газів*); 3) зменшення лобового опору; **aerodynamic** ~ аеродинамічний обтічник; **exhaust** ~ стічник вихідних газів; **fuselage spine** ~ гаргрот (*обтічник, що закриває комунікації поза контуром фюзеляжу*); **inlet** ~ обтічник опори (*двигуна*); **intake** ~ обтічник передньої опори (*двигуна*); **landing gear** ~ обтічник [гондола] шасі; **rear-end** ~ обтічник хвостової частини (*напр. фюзеляжу*); **strut** ~ щиток підкосу (*опори шасі*); **turbine exhaust** ~ стічник газів за турбіною; **undercarriage** ~ обтічник [гондола] шасі

fairlead *n* 1) (аеродинамічно) обтічний вивід (*за обшивку фюзеляжу*); **control cable pulley** ~ напрямна тросової проводки; **roller** ~ роликівна напрямна (*тяги керування*)

fall 1. *n* 1) падіння; 2) зниження; провалювання (*напр. у повітряну яму*); 2. *v* 1) падати; 2) знижуватися; 3) провалюватися; **free** ~ вільне падіння; **pressure** ~ падіння тиску; **tip-over** ~ падіння (*повітряного судна*) у перевернутому положенні; \diamond **to** ~ **down** падати; **to** ~ **over** ковзати на крило

falloff *n* 1) різке зниження; 2) падіння тиску (*у системі*)

family *n* серія

fan *n* 1) вентилятор; 2) повітряний гвинт; **aft** ~ турбовентиляторний двигун із заднім розміщенням вентилятора; **cooling** ~ вентилятор системи охолодження; **demisting** ~ вентилятор обдування скла (*кабіни екіпажу*); **duct** ~ вентилятор у кільцевому обтічнику; **ducted** ~ двоконтурний турбовентиляторний двигун; **dueled** ~ двоконтурний турбовентиляторний двигун; **engine** ~ вентилятор двигуна; **lift** ~ вентилятор для створення піднімальної сили; **silent** ~ малошумний вентилятор; **single-stage** ~ одноступеневий вентилятор; **unducted** ~ безтунельний вентилятор

fanjet *n* турбовентиляторний двигун; **high-bypass** ~ турбовентиляторний двигун із високим ступенем двоконтурності; **low-consumption** ~ турбовентиляторний двигун із низьким споживанням палива

farad *n* фарада, Ф

fare *n* (пасажирський) тариф; вартість перевезення (*пасажира*); **add-on** ~ пропорційний додатковий тариф; **adopted** ~ прийнятий тариф; **adult** ~ повний тариф (*для пасажирів віком від 12 років*); **advance booking** ~ тариф за умови попереднього бронювання; **advance purchase** ~ тариф (за умови) попереднього придбання квитка; **advance purchase excursion** ~ екскурсійний тариф (за умови) попереднього придбання квитків; **affinity group** ~ тариф для спеціалізованої групи; **agreed** ~ погоджений тариф; **air** ~ тариф на повітряне перевезення пасажира; **applicable** ~ дійсний тариф; **approved** ~ затверджений тариф; **arbitrary** ~ разовий тариф; **average** ~ **per passenger-mile** середня тарифна ставка на пасажиро-милю; **basic** ~ базовий тариф; **basing** ~ умовний тариф; **BIT** ~ тариф масового перевезення «інклюзив-тур»; **boungled** ~ тариф без обмежень; **bulk inclusive tour** ~ тариф масового перевезення «інклюзив-тур»; **business class** ~ тариф бізнес-класу; **cabotage** ~ тариф для польотів у межах однієї країни; **CBIT** ~ тариф договірного масового перевезення «інклюзив-тур»; **charter class** ~ чартерний (пасажирський) тариф; **child** ~ дитячий тариф (*для пасажирів віком від 2 до 12 років*); **circle trip** ~ тариф кругового маршруту; **coach** ~ тариф туристичного класу (*в межах США*); **combination** ~ комбінований тариф; **combination through** ~ комбінований наскрізний тариф; **combined** ~ складений тариф; **common interest group** ~ тариф для групи зі спільним інтересом; **concession** ~ пільговий тариф, тариф зі знижкою; **constructed** ~ розрахунковий тариф; **contract bulk inclusive tour** ~ тариф договірного перевезення «інклюзив-тур»; **creative** ~ пільговий тариф; заохочувальний тариф; **day round trip** ~ тариф на політ із поверненням (*до місця вильоту*) упродовж доби; **deep discount** ~ наднизький тариф; **direct route** ~ тариф прямого маршруту; **discount(ed)** ~ пільговий тариф; тариф зі знижкою; **domestic** ~ внутрішній тариф (*у межах країни*); **economy (class)** ~ тариф економічного класу; нижня межа тарифу туристичного класу; **emigrant** ~ тариф для емігрантів; **excursion** ~ екскурсійний тариф; **extra** ~ додатковий тариф; **family** ~ сімейний тариф; ~ **for carriage** тариф за перевезення (*пасажира*); **fill-up** ~ додаткові пасажирські тарифи; **first-class** ~ тариф першого класу; **flat** ~ єдиний тариф; **group** ~ груповий тариф; **group inclusive tour** ~ тариф групового перевезення «інклюзив-тур»; **higher intermediate** ~ верхня межа тарифу проміжного класу; **inaugural** ~ початковий тариф (*при відкритті авіалінії*); **incentive** ~ заохочувальний тариф; **incentive group** ~ заохочувальний груповий тариф; **inclusive tour** ~ тариф за повне обслуговування (*переліт, наземне перевезення, готель, екскурсії тощо*); тариф «інклюзив-тур»; **individual inclusive tour** ~ тариф індивідуального «інклюзив-туру»; **infant** ~ тариф для немовлят (*пасажирів віком до 2 років*); **innovative** ~ запроваджений знову тариф; **instant**

purchase ~ тариф (за умови) придбання квитка безпосередньо перед вильотом; **interline** ~ спільний тариф між авіакомпаніями; **intermediate class** ~ тариф проміжного класу; **internal** ~ внутрішній тариф (у межах країни); **joint** ~ об'єднаний [підсумований] тариф; **local currency** ~ тариф у місцевій валюті; **local** ~ місцевий тариф; **low** ~ пільговий тариф; тариф зі знижкою; **matching** ~ прийнятний тариф; **migrant** ~ тариф для переселенців; **night** ~ тариф на політ у темний час доби; «нічний тариф»; **normal** ~ тариф без знижок; **normal applicable** ~ тариф, що зазвичай діє; **normal economy** ~ звичайний тариф економічного класу; **off-peak** ~ тариф поза сезоном «пік»; **off-season** ~ позасезонний тариф; **one-way** ~ односторонній тариф (в одному напрямку); **on-season** ~ сезонний тариф; **one-way** ~ односторонній тариф (в одному напрямку); **on-season** ~ сезонний тариф; **open-jaw** ~ тариф незамкненого колового маршруту; **open-market** ~ тариф (за умови) вільного продажу (квитків); **package type** ~ попередній тариф (під час комплектування групи); **passenger** ~ пасажирський тариф; **peak** ~ тариф сезону «пік»; **pilgrim** ~ тариф для прочан; **point-to-point** ~ (наскрізний) тариф між двома пунктами; **promotional** ~ заохочувальний тариф; **proportional** ~ пропорційний тариф; **prorated** ~ пропорційно розподілений тариф; **public** ~ оголошений тариф; **published** ~ оприлюднений тариф; **reduced** ~ знижений тариф; **refugee** ~ тариф для біженців; **regular** ~ тариф (за умови) регулярного перевезення; **return** ~ тариф «туди й назад»; **round trip** ~ тариф «туди й назад»; тариф на політ замкненим маршрутом; **seaman's** ~ тариф для моряків; **sectorial** ~ тариф для окремої ділянки польоту; **ship's crew** ~ тариф для членів екіпажів морських суден; **shoulder** ~ сезонний тариф; **shoulder season** ~ міжсезонний тариф; **single** ~ тариф (для польоту) в одному напрямку; **special** ~ спеціальний тариф; **specified** ~ спеціально установлений тариф (на даний період часу); **spouse** ~ тариф для подружжя; **standby** ~ тариф для перевезення з непідтвердженням бронюванням; **student** ~ студентський тариф; **through** ~ наскрізний тариф (на повітряне перевезення великої протяжності); **tour-basing** ~ екскурсійний тариф; **tourist** ~ тариф туристичного класу; **tour operator's package** ~ тариф перевезення туристичних груп, укомплектованих експлуатантом; **trip** ~ тариф на (авіа)перевезення; **two-in-one** ~ тариф для пари пасажирів (напр. членів родини); **two-way** ~ єдиний тариф на політ у двох напрямках; **unpublished** ~ неоприлюднений тариф; **worker** ~ тариф для (сезонних) робітників; **youth** ~ молодіжний тариф; ♦ **to disclose the ~s** оприлюднити тарифи

fare-setting *n* введення (пасажирських) тарифів

farm: fuel ~ сховище палива; **orbital propellant** ~ орбітальне сховище палива

fastener *n* 1) засувка; 2) затискач

fatal *a* 1) небезпечний; що призводить до катастрофічних наслідків; 2) летальний; що викликає смерть

fatality *n* 1) нещасний випадок зі смертельним наслідком; смерть (у результаті нещасного випадку); 2) *mn.* людські жертви; ♦ **to cause** ~ викликати смерть

fatigue *n* втома (напр. пілота); утомленість (напр. металу); **airframe** ~ утомленість планера; **cumulative** ~ загальна втома (пілота); **metal** ~ утомленість металу; **pilot's** ~ втома пілота; **transient** ~ короточасна втома (пілота)

fault *n* 1) дефект, недолік; 2) відмова, несправність; 3) помилка; 4) аварія; **contact** ~ пошкодження контакту; **design** ~ конструктивна відмова; **frequently occurring** ~ відмова, що часто трапляється; **improbable** ~ малоімовірна відмова; ♦ **to correct** ~ усувати несправність; **to detect** ~ виявляти несправність

fault-finding *n* знаходження несправності, пошкодження

feasible *a* 1) реальний, ймовірний; 2) здійснений

feather **1.** *n* флюгерне положення, флюгер (повітряного гвинта); **2.** *v* 1) ставити у флюгерне положення; 2) регулювати циклічний крок гвинта (гелікоптера); ♦ **to go to** ~ входити у флюгерне положення

feathering *n* флюгерування (повітряного гвинта); **automatic** ~ автоматичне флюгерування; ~ **of propeller** флюгерування повітряного гвинта; **manual** ~ примусове флюгерування; **negative torque** ~ флюгерування за негативним крутильним моментом; **partial** ~ часткове флюгерування; **propeller** ~ флюгерування повітряного гвинта

feature **1.** *n* 1) особливість, характерна риса [деталь, ознака, властивість]; 2) риси обличчя; 3) *топогр.* військ. вигідна особливість рельєфу місцевості; **2.** *v* характеризувати(ся); **characteristic** [distinctive, distinguishing] ~ характерна особливість; **design ~s** конструктивні особливості; ~ **of construction** конструктивна відмінність; **fine ~s of the target** дрібні деталі цілі; **installation ~s** стендові характеристики; **main ~s** головні (конструктивні) характеристики; **optional** ~ додаткова можливість; **overriding** ~ пріоритетна особливість; **safe ~s** характеристики рівня безпеки (польотів); **salient** ~ *s* узвишся на рельєфі місцевості; **selective identification** ~ (SIF) 1) розпізнавальний кодовий сигнал (повітряного судна); 2) пристрій (селективного радіолокаційного) розпізнавання; **self-test** ~ пристрій самоконтролю; **special** ~ індивідуальна (конструктивна) особливість; **terrain** ~ орієнтир, особливість рельєфу

federation *n* федерація; об'єднання; **International Astronautical** ~ Міжнародна федерація астронавтики; **International ~ of Air Line Pilots' Associations** Міжнародна федерація асоціацій лінійних пілотів; **International ~ of Air Traffic Controllers' Associations** Міжнародна федерація асоціацій авіадиспетчерів; *ісм.* ~ **of British Industries** Федерація британської промисловості; **World ~ of Trade Unions** Всесвітня

федерация профспілок

fee *n* 1) плата (за послуги); збір; 2) штраф; **cancellation** ~ збір за анулювання бронювання (на рейс); ~ **for each exceeding tonne** збір за кожну додаткову тонну (вантажів); ~ **per landing** збір за посадку; **handling** ~ збір за обслуговування чи оброблення (напр. небезпечних вантажів); **landing** ~ плата за посадку літака; **no-show** ~ збір за неявку (пасажира) до вильоту; збір за невикористання підтвердженого бронювання; **parking** ~ збір за стоянку (на аеродромі); \diamond **to charge a** ~ призначати плату; **to impose** ~ брати податок; обкладати митом

feed 1. *n* підведення; подавання; живлення; 2. *v* підводити; подавати; жити; **gravity** ~ підведення (рідини) самопливом; *телетайп line* ~ переведення рядка; *телетайп page* ~ подавання паперу на наступну сторінку; *телетайп tape* ~ подавання стрічки; \diamond **to** ~ **(in)to** вводити (напр. дані у комп'ютер); **to** ~ **out** виводити (напр. стрічку з телетайпного апарата)

feedback *n* зворотний зв'язок; **active** ~ активний зворотний зв'язок; **direct** ~ жорсткий [безредукторний] зворотний зв'язок; **flexible** ~ гнучкий зворотний зв'язок; **negative** ~ негативний зворотний зв'язок; **positive** ~ позитивний зворотний зв'язок; **proportional** ~ жорсткий зворотний зв'язок

feeder *n* 1) фідер; 2) завантажувальний пристрій; подавальний механізм; 3) місцева авіалінія; **air** ~ патрубок підведення повітря; **antenna** ~ антенний фідер; **beam antenna** ~ фідер живлення направленої антени

feederjet *n* реактивне повітряне судно для обслуговування місцевих авіаліній

feederliner *n* (реактивне) повітряне судно для обслуговування місцевих авіаліній

feeding *n* подавання; підведення; нагнітання; **fuel** ~ подавання палива; **in-flight** ~ дозаправлення паливом у повітрі

feedout *n* виведення (напр. стрічки з телетайпного апарата)

feel *v* військ. здійснювати розвідку; **artificial** ~ зусилля на органи керування (повітряним судном) від автомата завантаження

fence *n* 1) огорожа; 2) аеродинамічний гребінь; аеродинамічна решітка; 3) мережа РЛС далекого виявлення; **axial wing** ~ аеродинамічний гребінь; **blast** ~ газовідбійний щит; газовідбійна решітка (на стоянці випробування двигунів); **boundary-layer** ~ гребінь для обмеження прилеглої шари; **flow** ~ гребінь обмеження потоку; **radar** ~ мережа РЛС далекого виявлення; **wing** ~ аеродинамічний гребінь на крилі

fencing *n* огорожа; **aerodrome** ~ огорожа аеродрому

ferrule *n* 1) наконечник; штуцер; 2) втулка; муфта; патрубок; **cross-fire tube** ~ патрубок перекидання палива (у камері згорання); **flexible conduct** ~ наконечник гнучкого шланга; **fuel nozzle** ~ втулка для установаження форсунки (двигуна); **igniter plug** ~ втулка для установаження свічок запалювання

ferry 1. *n* 1) перебазування (повітряного судна); 2) регулярна (військова) авіатранспортна служба; 2. *v* 1) доправляти [транспортувати] повітрям; 2) переганяти [перебазувати] (повітряне судно); \diamond **to ferry** ~ переганяти літак

fibre *n* волокно; **boron** ~s волокна з бору; **carbon** ~ волокна з вуглецю; **glass** ~ скловолокно; **reinforcing** ~ армувальне волокно

fiction *n* художня література; **science** ~ фантастика; **space** ~ наукова фантастика про міжпланетні подорожі

fidelity *n* точність відтворення (сигналу радіозв'язку); відсутність спотворень; **acoustic** ~ точність відтворення звукового сигналу

field *n* 1) поле; сфера, область; 2) посадковий майданчик; 3) *рлк* карта місцевості (на екрані індикатора); 4) оперативна точка базування (повітряних суден); **acoustic** ~ акустичне поле; **auxiliary landing** ~ запасний посадковий майданчик; **diffuse** ~ дифузне поле; **dipole-type noise** ~ звукове поле дипольного джерела; **Earth's electric** ~ електричне поле Землі; **Earth's magnetic** ~ магнітне поле Землі; *акуст. far* ~ дальнє поле; ~ **of fire** поле обстрілу; ~ **of view** поле огляду, поле зору; **flow** ~ поле [спектр] обтікання (аеродинамічної поверхні); **inlet flow** ~ поле обтікання (повітро)збірника; **landing** ~ посадковий майданчик; **message** ~ поле повідомлення; *акуст. mid* ~ середнє поле; *акуст. near* ~ близьке поле; **noise** ~ область впливу шуму; **peripheral** ~ **of view** периферійне поле зору; **pilot's** ~ **of view** поле зору пілота; **radiation** ~ поле випромінювання (напр. антени); **secondary sound** ~ відбите звукове поле; **sound** ~ звукове поле

fight 1. *n* бій; 2. *v* воювати; *військ. air* ~ повітряний бій; **sham** ~ навчальний бій

fighter *n* (літак)–винищувач; **advanced tactical** ~ (ATF) перспективний винищувач–бомбардувальник; **carrier-based** ~ винищувач, що базується на авіаносці; **fire** ~ пожежник; **jet** ~ реактивний винищувач; **long-range** ~ винищувач дальньої дії; **medium-range** ~ винищувач середньої дії; **night** ~ нічний винищувач; **stealth** ~ винищувач із низьким рівнем демаскувальних ознак; винищувач–невидимка

fighter-bomber *n* винищувач–бомбардувальник

fighting 1. *n* боротьба, війна; 2. *a* бойовий; **fire** ~ 1) гасіння пожежі; 2) протипожежний захист; **heavy** ~ важкий бій; **rescue** ~ (аварійно)–рятувальні роботи

figure *n* 1) число, числове значення; 2) параметр; 3) показник; **actual noise** ~ реальний [фактичний] коефіцієнт шуму; *метео code* ~ цифра коду; **confidence** ~ ступінь вірогідності; **fuel** ~ запас палива; **overall noise** ~

загальний коефіцієнт шуму; **payload** ~s дані про комерційне навантаження

figure-case *n* цифровий регістр (*телетайпного зв'язку*)

filament *n* *електр.* волосок розжарення

file 1. *n* 1) файл; 2) справа; **2.** *v* заповнювати (*напр. план польоту*); **aircraft's** ~ набір бортової документації

filing *n* 1) реєстрація; 2) зберігання даних; 3) надання даних (*за запитом*); ~ **of statistical data** надання статистичних даних (*для реєстрації*); **flight plan** ~ реєстрація плану польоту; **message** ~ реєстрація повідомлення; **tariffs** ~ реєстрація тарифів

filler *n* 1) заправна [заливна] горловина; заправний штуцер; 2) наповнювач; заповнювач; 3) заряд (*снаряду*); **overwing** ~ заливна горловина на крилі; **system preservation** ~ штуцер консервації паливної системи; **tank** ~ заливна горловина паливного бака

fillet *n* 1) обтічник, зализ; 2) розширення; 3) край, ребро; **airframe** ~ обтічник планера; **side** ~ бічний зализ (*крила з фюзеляжем*); **wing** ~ обтічник крила; **wing tail** ~ хвостовий обтічник крила; **wing-to-fuselage** ~ зализ крила з фюзеляжем

filling *n* 1) наповнення, заливання; 2) заправлення паливом; заправлення паливом; 3) заряд (*снаряду*); **engine** ~ наповнення двигуна; **fuel** ~ заправлення паливом

film 1. *n* 1) плівка, тонкий шар; 2) невеликий туман; 3) (кіно)фільм; 4) (кіно)плівка; **2.** *v* фільмувати, знімати фільм; **aerial** ~1) аерофотоплівка; 2) аерофільм; **aerial roll** ~ аерофотоплівка; **cooling** ~плівка охолоджувальної рідини; **educational** ~ навчальний фільм; **electroconductive** ~ струмопровідна плівка (*для обігрівання скла*); **high-temperature corrosion-protection** ~s високотемпературні протикорозійні захисні плівки; **lubricant** ~ змащувальна плівка; **lubricating** ~ змащувальна плівка; **masking** ~ плівка для маскуваня; **space fiction** ~ фільм про міжпланетні подорожі

filter 1. *n* фільтр; **2.** *v* фільтрувати; **absorbent-type** ~ поглинальний фільтр; **acoustic** ~ акустичний фільтр; **acousto-optical** ~ акустооптичний фільтр; **air** ~ повітряний фільтр; **air-conditioning** ~ повітряний фільтр кондиціонера; **air-intake** ~ вхідний повітряний фільтр; **aperture** ~ щілинний фільтр; **audio tone** ~ фільтр низької частоти; **band** ~ фільтр частотної смуги; **band-limited** ~ фільтр із обмеженою смугою частот; **band-pass** ~ смуговий фільтр; **bandwidth** ~ смуговий фільтр; **beacon** ~ фільтр радіомаяка; **beat-interference** ~ протиінтерференційний фільтр; **broadband** ~ широкосмуговий фільтр; **chip-detect** ~ фільтр-сигналізатор наявності стружки (*у мастилі*); **clogged** ~ забитий [засмічений] фільтр; **coarse** ~ фільтр грубого [первинного] очищення; **depolluting** ~ фільтр із автоматичним очищенням; **fine** ~ фільтр тонкого [вторинного] очищення; **frequency** ~ частотний фільтр; **fuel** ~ паливний фільтр; **fuel primary** ~ паливний фільтр-відстійник; **gauze** ~ сітчастий фільтр; **gravitation** ~ фільтр-відстійник; **gravity** ~ (фільтр-)відстійник; **high-pass** ~ високочастотний фільтр, фільтр високих [верхніх] частот; **high pressure** ~ фільтр високого тиску; **light** ~ світлофільтр; **low-pass** ~ низькочастотний фільтр; **low pressure** ~ фільтр низького тиску; **noise** ~ фільтр радіоперешкод; **octave band** ~ октавний смуговий фільтр; **oil** ~ мастильний фільтр; **pass-band** ~ смуговий фільтр; **pressure** ~ фільтр нагнітальної магістралі; **primary** ~ фільтр грубого [первинного] очищення; **screen** ~ сітчастий фільтр; **secondary** ~ фільтр тонкого [вторинного] очищення; **self-cleaning** ~ фільтр із автоматичним очищенням (*фільтрувальної сітки*); **slot-type** ~ щілинний фільтр; **to ~ off [out]** відфільтровувати; **to pass smth. through a** ~ пропускати що-н. через фільтр

fin 1. *n* 1) хвостове оперення; 2) кіль; (вертикальний) стабілізатор; 3) ребро; **2.** *v* створювати стійкість (*у польоті*); **cooling** ~ охолоджувальне ребро; **cylinder** ~ охолоджувальне ребро циліндра (*двигуна*); **dorsal** ~ верхній кіль, форкіль, надфюзеляжний гребінь; **rudder** ~ 1) вертикальне хвостове оперення; 2) кіль; **stabilizing** ~ 1) горизонтальне хвостове оперення; 2) стабілізатор; **tail** ~ кіль; **turbine wheel** ~ лопать турбіни; **ventral** ~ підфюзеляжний кіль [гребінь]; **vertical** ~ 1) вертикальне хвостове оперення; 2) кіль

final 1. *n* кінцевий етап; **2.** *a* кінцевий; **approach** ~ кінцевий етап [кінцева пряма] заходження на посадку; **long** ~ видовжений кінцевий етап заходження на посадку; **on** ~ на посадковій прямій, на посадковому курсі; **to roll into** ~ виходити на посадкову пряму; **to turn** ~ виходити на посадкову пряму

finder *n* (радіо)пеленгатор; **accurate position** ~ (радіо)пеленгатор точного місцеположення (*повітряного судна*); **airborne radio direction** ~ бортовий (радіо)пеленгатор; **automatic direction** ~ автоматичний (радіо)пеленгатор; автоматичний радіокомпас, АРК; **azimuth** ~ авіаційний пеленгатор; **direction** ~ радіокомпас; (радіо)пеленгатор; **position** ~ (радіо)пеленгатор місцеположення (*повітряного судна*); **radar direction** ~ радіолокаційний пеленгатор; **radar height** ~ радіолокаційний висотомір; **radar range** ~ радіолокаційний віддалемір; **radio direction** ~ радіопеленгатор; радіокомпас, РК; **range** ~ віддалемір; **very high frequency** ~ високочастотний (радіо)пеленгатор

finding *n* 1) виявлення (*місцеположення*); 2) орієнтування; 3) (радіо)пеленгація; 4) отримані дані; *мн.* висновки [результати] (*розслідування авіаційної пригоди*); **direction** ~ радіопеленгація; **height** ~ вимірювання висоти; **location** ~ пеленгація; **position** ~ пеленгація; **radio comparison and direction** ~ радіокомпарування і пеленгація; **radio direction** ~ радіопеленгація; **radio position** ~ радіопеленгація; **wireless direction** ~ радіопеленгація

fine *a* 1) дрібний, дрібнозернистий; 2) високоякісний

fineness *n* висока якість; **aerodynamic** ~ аеродинамічна якість (*напр. конструкції ПС*)

finger *n* 1) галерея (*для проходження пасажирів на посадку*); 2) бігунок (*системи запалювання двигуна*);

loading ~ галерея для подавання вантажів (*у ПС*); **terminal** ~ аеровокзальна посадкова галерея

finishing *n* чистова обробка; **fine** ~ тонка обробка; **surface** ~ чистова обробка поверхні

fire **1.** *n* 1) вогонь, пожежа; 2) *військ.* вогонь, стрілянина; **2.** *v* 1) запалювати (*паливну суміш*); 2) детонувати (*заряд вибухової речовини*); 3) стріляти; **engine internal** ~ пожежа всередині двигуна; **open** ~ відкрита пожежа; *військ.* **precision** ~ прицільний [точний, влучний] вогонь; *військ.* **predicted** ~ стрільба за попередньо підготовленими даними; **wheel-well** ~ пожежа у відсіку шасі; \diamond **to catch** ~ займатися; охоплювати полум'ям; **to detect** ~ виявляти пожежу; **to extinguish** ~ гасити пожежу; **to** ~ **away** розстріляти (*набої*); **to isolate** ~ локалізувати пожежу; **to prevent** ~ запобігати виникненню пожежі

firearm *n* вогнепальна зброя

fire-control *n* керування вогнем (*бортового озброєння*); *військ.* керування артилерійським вогнем

fire extinguisher *n* вогнегасник; **hand** ~ ручний вогнегасник; **portable** ~ переносний вогнегасник; **powder-type** ~ порошковий вогнегасник

firefighting **1.** *n* 1) пожежогасіння; 2) протипожежний захист; **2.** *a* протипожежний

firepower *n* вогнева потужність

fireproof *a* термостійкий (*про матеріал*)

firewall *n* протипожежна перегородка [перебірка]

firing *n* запуск (*ракет*); **test** ~ експериментальний запуск

fitness *n* придатність, відповідність; **flight** ~ придатність (*льотного складу*) до польотів; **medical** ~ 1) придатність (*до польотів*) за станом здоров'я; 2) висновок про придатність (*до польотів*) за станом здоров'я; **professional** ~ професійна придатність; \diamond **to decrease in medical** ~ обмежувати допуск до польотів за станом здоров'я

fitted *a* обладнаний, оснащений; споряджений

fitting *n* 1) фітинг, арматура; 2) збирання, установлення, монтування; 3) прилагодження; 4) приладження (*деталі*); **attachment** ~ стикувальний фітинг; **blade attachment** ~ виделка кріплення лопаті (*несного гвинта гелікоптера*); **cargo tie-down** ~ вузол кріплення вантажу (*до підлоги кабіни*); **elevator hinge** ~ навішення руля висоти; **engine attachment** ~ вузол підвіски двигуна; **engine roll-in** ~ вузол закатки двигуна (*для установлення у фюзеляжі*); **hinge** ~ шарнірна підвіска; **hoist** ~ такелажний вузол; **light** ~ світильник; **mooring** ~ вузол швартування (*на стояку шасі*); **plumbing** ~ з'єднувальна арматура (*трубопроводів*); **rod end** ~ наконечник тяги; **unit** ~ арматура кріплення; **wing attachment** ~ (силовий) вузол кріплення крила

fix **1.** *n* 1) контрольна точка; контрольний орієнтир; 2) місцеположення, місцезнаходження; пеленг; координати; 3) (точне) визначення місцеположення; 4) засвічення (*напр. на екрані локатора*); 5) фіксація, кріплення; **2.** *v* 1) визначити місцеположення; 2) закріплювати, фіксувати; 3) усувати несправність; **aircraft** ~ 1) координати повітряного судна; 2) визначення місцеположення повітряного судна; **airway** ~ пункт траси польоту; контрольна точка повітряної траси; **approach** ~ контрольна точка заходження на посадку; **astronomical** ~ астрономічна точка (*орієнтування у польоті*); **celestial** ~ астрономічні координати; **en-route** ~ контрольна точка на маршруті; **en-route radio** ~ 1) радіопеленг на маршруті; 2) контрольна радіоточка на маршруті; **entry** ~ контрольна точка входу (*у заданий повітряний простір*); **exit** ~ контрольна точка виходу (*із заданого повітряного простору*); **final approach** ~ контрольна точка кінцевого етапу заходження на посадку; **ground position** ~ місцеположення (*повітряного судна*) відносно поверхні землі; **holding** ~ контрольний орієнтир (*на землі*) схеми очікування; **hyperbolic** ~ визначення місцеположення за допомогою гіперболічної радіонавігаційної станції; **initial approach** ~ перший маркер [маркерний радіомаяк]; контрольна точка початкового етапу заходження на посадку; **intermediate approach** ~ контрольна точка проміжного етапу заходження на посадку; **metering** ~ контрольна точка (*маршруту*) для визначення місцеположення (*повітряного судна перед входом у зону аеродрому*); **position** ~ визначення місцеположення; **radar** ~ 1) засвічення об'єкта на екрані локатора; 2) визначення місцеположення радіолокаційними засобами; **radio** ~ 1) радіолокаційна контрольна точка; радіонавігаційна точка; 2) визначення місцеположення радіотехнічними засобами; **step-down** ~ контрольна точка східчастого зниження; **takeoff** ~ установлена точка відриву під час зльоту; **terrain correlation** ~ визначення місцеположення шляхом зіставлення з рельєфом місцевості

fixed *a* стаціонарний, фіксований

fixing *n* 1) визначення місцеположення; 2) установлення; **frequency** ~ стабілізація частоти; **one-station** ~ визначення місцеположення за пеленгом однієї станції; **position** ~ визначення місцеположення; **radio** ~ визначення місцеположення за допомогою радіозасобів; **range-bearing** ~ визначення місцеположення за пройденим шляхом і курсом; **rho-rho** ~ визначення місцеположення методом перетину двох кіл; **rho-theta** ~ визначення місцеположення методом перетину прямої і кола; **theta-theta** ~ визначення місцеположення методом перетину двох ліній пеленга; **visual** ~ візуальне визначення місцеположення; **visual ground** ~

визначення місцеположення за наземними орієнтирами

fixture *n* 1) пристрій; 2) арматура; 3) нерухомо закріплена деталь; **aircraft** ~ стапель для складання повітряного судна; **alignment** ~ пристрій для юстирування; **clamping** ~ затискний пристрій; **holding** ~ затискний пристрій; **light** ~ арматура установалення сигнальних вогнів; **lighting** ~ освітлювальна апаратура
flag *n* 1) прапор, прапорець; 2) національна належність (*повітряного судна*); **alarm** ~ бленкер, сигнальний прапорець (*на приладі*); **failure** ~ бленкер сигналізації відмови: **glide slope** ~ бленкер відмови глісадної системи; **gyro** ~ бленкер відмови авіагоризонту; **heading warning** ~ бленкер відмови курсової системи; **localizer** ~ бленкер відмови курсового радіомаяка; **national** ~ національний прапор; **obstacle** ~ прапор для розпізнавання перешкоди (*у зоні аеродрому*); **tracking** ~ прапор на рейці (*для перевірки співконусності лопатей несного гвинта*); ◊ **to hoist [raise, run up, unfurl] a** ~ піднімати прапор

flame *n* вогонь, полум'я; **ignition** ~ полум'я запалювання; **jet** ~ вихлопний факел (*реактивного двигуна*); **off-port** ~ позасоплове полум'я

flameholder *n* стабілізатор полум'я; **afterburner** ~ стабілізатор полум'я у форсажній камері згорання; **disk** ~ дисковий стабілізатор полум'я

flame-out *n* зрив полум'я (*у камері згорання*); **lean** ~ зрив полум'я при збідненій суміші; **rich** ~ зрив полум'я при збагаченій суміші

flame-proof *a* негорючий, вогнестійкий

flame-resistance *n* вогнестійкість

flame-resistant *a* негорючий (*про матеріал*)

flame-retardant *a* вогнестійкий

flammability *n* займистість

flammable *a* (легко)займистий; вогненебезпечний

flange **1.** *n* 1) фланець, ребро; полиця; 2) реборда (*колеса*); 3) виступ, гребінь; **2.** *v* фланцювати, загинати крайку; **adapter** ~ перехідний фланець; **attachment** ~ кріпильний фланець; **blank** ~ глухий фланець; **blind** ~ глухий фланець; **braking plate** ~ гальмівний фланець; **connecting** ~ з'єднувальний фланець; **coupling** ~ з'єднувальний фланець; **crankshaft** ~ фланець колінчастого вала; **cylinder** ~ фланець циліндра; **detachable** ~ знімна реборда; **engine air bleed** ~ фланець відбирання повітря від двигуна; **fixed** ~ глухий фланець; **hub** ~ фланець втулки (*повітряного гвинта*); **integral** ~ незнімна реборда; **joint** ~ з'єднувальний фланець; **sliding** ~ рухомий фланець; **spar** ~ полиця лонжерона

flap *n* 1) закрилок, щиток; 2) стулка; заслінка; 3) тангента; **air** ~ повітряна заслінка; **assymetrical** ~ **s** несиметрично випущені закрилки; **augmented internal blown** ~ закрилок із додатковим внутрішнім обдувом; **blown** ~ закрилок зі здуванням примежового шару; **brake** ~ гальмівний щиток; **cooling** ~ стулка системи охолодження; **cowl** ~ стулка капота (*двигуна*); **differentially operated** ~ диференціально керований щиток; **dive** ~ гальмівний щиток; **double-slotted** ~ двощілинний закрилок; **double-slotted inboard** ~ двощілинний закрилок на внутрішній частині заднього ребра крила; **engine cowl** ~ стулка капота двигуна; **extended** ~ випущений закрилок; **extension** ~ висувний закрилок; **external blown** ~ закрилок із зовнішнім обдувом; **full-span** ~ закрилок уздовж всього крила; **inboard** ~ внутрішній [кореневий] закрилок; **jet** ~ струминний [реактивний] закрилок; **landing** ~ посадковий щиток; **leading edge** ~ передкрилок; **Krueger** ~ щиток Крюгера; **multiple** ~ складений закрилок; **nose** ~ передкрилок; носок крила; **outboard** ~ зовнішній [кінцевий] закрилок; **plain** ~ 1) посадковий щиток; 2) простий [плоский] закрилок; 3) нещілинний закрилок; **recovery** ~ щиток виведення з пікірування; **retracted** ~ прибраний закрилок; **single-slotted** ~ однощілинний закрилок; **slot(ted)** ~ щілинний закрилок; **split** ~ розрізний закрилок (*що складається з двох і більше секцій*); **strangler** ~ повітряна заслінка (*карбюратора*); **suction** ~ закрилок із відсмоктуванням примежового шару; **throttle** ~ дросельний клапан; дросельна заслінка; **trailing edge** ~ **s** закрилки; щитки (*розміщені на задньому ребрі крила*); **triple-slotted** ~ трищілинний закрилок; **wing** ~ 1) закрилок; 2) щиток (*крила*); ◊ **to fail to use** ~ **s** не виконати потрібний випуск закрилків; **to place the** ~ **s in** устанавлювати закрилки (*у задане положення*); **to set the** ~ **s at** устанавлювати закрилки (*на заданий кут*); **“~ s down”** «випустити закрилки» (*команда у польоті*); **“~ s up”** «прибрати закрилки» (*команда у польоті*)

flaperon *n* флаперон, диференціально керований щиток

flapless *a* із прибраними закрилками

flapped *a* із закрилком

flapping *n* 1) коливання, розхитування, погойдування; 2) маховий рух; 3) биття (*слабко натягнутого паса; повітряного гвинта*); **blade** ~ биття лопаті

flare **1.** *n* 1) розширення; розтруб; 2) (сигнальна) ракета; освітлювальна ракета; 3) вирівнювання (*перед посадкою*); 4) «подушка» (*маневр, що виконується на парашуті типу «крило» перед приземленням для зменшення швидкості*); 5) спалах на сонці; **2.** *v* 1) яскраво спалахнути; 2) сигналізувати (*напр. ракетами*); ~ **out** вирівнювання (*посадковий маневр*); **colored** ~ кольорова сигнальна ракета; **landing** ~ 1) вирівнювання перед приземленням; 2) посадкова ракета; **parachute** ~ парашутна (освітлювальна) ракета; **rocket** ~ освітлювальна ракета; **solar** ~ сонячний спалах; ◊ **to enter into the** ~ входити до етапу

вирівнювання; **to ~ out** вирівнювати (*повітряне судно перед посадкою*); **to light a ~** запалити ракету; **to shoot up [set out, set up] a ~** запустити ракету

flareout *n* вирівнювання повітряного судна перед посадкою; **improper landing** ~ помилка під час вирівнювання перед посадкою; **landing** ~ вирівнювання перед посадкою

flash 1. *n* 1) спалах; проблиск; 2) засвічення (*на екрані локатора*); 3) *військ.* нарукавна нашивка (*що вказує на рід військ*); **2.** *v* 1) спалахувати; 2) слати світлові сигнали; **aircraft** ~ засвічення повітряного судна (*на екрані локатора*); ~ **of lightning** спалах блискавки; **high-intensity** ~ спалах (світла) високої інтенсивності (*у імпульсному маяку*); **green ~ s: "cleared to taxi"** зелене миготливе світло: «рулювання дозволяю» (*сигнал для повітряних суден на землі*); **green ~ s: "return for landing"** зелене миготливе світло: «поверніться для посадки» (*сигнал для повітряних суден у польоті*); **lightning** ~ спалах блискавки; **red ~ s "aerodrome unsafe, do not land"** червоне миготливе світло: «аеродром непридатний, посадку не дозволяю» (*сигнал для повітряних суден у польоті*); **red ~ s "taxi clear of landing area in use"** червоне миготливе світло: «рулюйте в обхід використовуваної для посадки зони» (*сигнал для повітряних суден на землі*); **white ~ s "land at this aerodrome and proceed to apron"** біле миготливе світло: «виконуйте посадку на цьому аеродромі і рухайтесь до перону» (*сигнал для повітряних суден у польоті*); **white ~ s "return to the starting point on the aerodrome"** біле миготливе світло: «поверніться до місця старту на аеродромі» (*сигнал для повітряних суден на землі*)

flasher *n* проблiskовий пристрій; **sequence** ~ бігучий проблiskовий вогонь

flashing a 1) проблiskовий (*про вогонь*); 2) миготливий (*про вогонь, маяк*)

flashpoint *n* температура спалаху (*палива*)

flattop *n* авіаносець

flaw *n* 1) тріщина, щілина; 2) дефект

flawed a несправний, дефектний

fleet *n* 1) військово-морський флот, ВМФ; 2) парк (*повітряних суден, космічних кораблів*); **air** ~ 1) повітряний флот; 2) *Ам.* військово-повітряні сили, ВПС; **aircraft** ~ парк повітряних суден; **airline** ~ парк (*повітряних суден*) авіакомпанії; **interorbital transfer system** ~ парк міжорбітальних транспортних апаратів, парк МТА; **mixed** ~ змішаний парк (*повітряних суден різних типів*); **operational** ~ парк повітряних суден в експлуатації; **OTV** ~ парк міжорбітальних транспортних апаратів, парк МТА; **shuttle** ~ парк БТКК; **to keep tab on the ~** вести облік (технічного стану) парку (*напр. ПС*)

flettner *n* флетнер; серворуль, сервотример

flexibility *n* трансформованість, пристосовуваність; **orbital** ~ трансформованість (*збірних конструкцій*) на орбіті; **reentry** ~ трансформованість (*системи теплозахисту*) під час спуску в атмосфері

flicker *n* мерехтіння; флікер (*вогню*); ~ **of light** мерехтіння; флікер (*вогню*)

flier *n* учасник польоту (*пілот, пасажир тощо*)

flight 1. *n* 1) політ; 2) рейс (*цивільного літака*); 3) режим польоту; **2.** *a* 1) польотний; 2) рейсовий; **accelerated** ~ політ із прискоренням; **acceptance** ~ політ за програмою приймально-здавальних випробувань; **accident-free** ~ безаварійний політ; **acrobatic** ~ фігурний політ; **advertising** ~ рекламний політ; **aerial survey** ~ політ для виконання спостережень з повітря; **aerial work** ~ політ для виконання (спец)робіт; **aerobatic** ~ вищий пілотаж; **aero-tow** ~ політ на буксири; **all-cargo charter** ~ суто вантажний чартерний рейс; **all-freight** ~ суто вантажний рейс; **all-weather** ~ всепогодний політ; **altitude** ~ висотний політ; **around-the-world** ~ навколосвітній переліт; **asymmetric** ~ політ із несиметричною тягою двигунів; **auto-controlled** ~ політ на автопілоті; **automatic** ~ автоматичний політ; **autorotational** ~ політ (*гелікоптера*) у режимі авторотації; **autorotative** ~ політ (*гелікоптера*) у режимі авторотації; **back-to-back** ~ політ у обох напрямках (*із повним завантаженням*); **bad-weather** ~ політ у складних метеоумовах; **banked** ~ політ з креном; **blind** ~ політ за приладами, «сліпий» політ; **blocked-off** ~ блок-чартерний рейс (*ПС зафрахтоване повністю*); **border-crossing** ~ політ із перетином кордонів (*держав*); **box-pattern** ~ політ «коробочкою»; **bumpy-air** ~ політ в умовах бовтанки; **business** ~ діловий політ; **calibration** ~ калібрувальне облітання (*засобів зв'язку*); **cancelled** ~ анульований [скасований] рейс; **cargo** ~ вантажний рейс; **certification test** ~ сертифікаційний випробувальний політ; **charter** ~ чартерний рейс, чартер; **chased** ~ політ із супровідним повітряним судном; **checkout** ~ контрольний політ; **civil** ~ рейс цивільного повітряного судна; **climbing** ~ політ із набиранням висоти; **closed-circuit** ~ політ за замкненим колом; **coasting** ~ політ за інерцією; **coast-to-coast** ~ *Ам.* політ у межах континенту; **commercial** ~ комерційний рейс; **compulsory IFR** ~ політ за приладами, обов'язковий для даної зони; **computer-directed** ~ автоматичний політ; **connecting** ~ стикувальний рейс; **contact** ~ візуальний політ; **continuous** ~ безпосадковий переліт; **contour** ~ поземний літ; **controlled and powered** ~ пілотований політ із працюючим двигуном; **controlled** ~ контрольований (*диспетчерською службою*) політ; **controlled ~ into terrain** зіткнення літака з землею під час польоту під контролем диспетчерської служби КПП; **controlled VFR** ~ контрольований політ за ПВП; **conventional** ~ 1) політ зі звичайними зльотом і посадкою; 2) політ (*гелікоптера*) з розбігом перед набиранням висоти; **crabbing** ~ політ із парируванням знесення; **crop control** ~ політ для перевірки стану посівів; **cross-country** ~ переліт

через усю країну; **cross-wind** ~ політ із бічним вітром; **cruising** ~ крейсерський політ; **day** ~ денний політ, політ у світлий час доби; **decelerating** ~ політ зі зменшенням швидкості; **delayed** ~ затриманий рейс; **delivery** ~ перегінний політ (*від заводу до авіаційного підприємства*); **demonstration** ~ демонстраційний політ; **descending** ~ політ зі зниженням; **desired path** ~ політ за заданою траєкторією; **desired track** ~ політ за заданим маршрутом; **direct** ~ прямий рейс (*без проміжних посадок*); **directed reference** ~ політ за командами з землі; **distance** ~ політ на віддалі; **disturbed atmosphere** ~ політ у бовтанці; **diverted** ~ політ із відхиленням (*від основного маршруту*); **domestic** ~ внутрішній рейс, рейс у межах однієї країни; **downward** ~ політ зі зниженням; **drift** ~ політ зі знесенням; **dual** ~ політ з інструктором; **eastbound** ~ політ у східному напрямку; **emergency** ~ екстрений рейс (*в аварійній ситуації*); **empty** ~ порожній рейс; **endurance** ~ політ на тривалість; **engine-off** ~ політ із вимкненим двигуном; **engine-on** ~ політ із працюючим двигуном; **en-route** ~ політ за маршрутом; **entire** ~ політ за повним маршрутом; **European** ~ політ у межах Європи; **experimental** ~ експериментальний політ; **extra** ~ додатковий рейс; **extra section** ~ політ за додатковим маршрутом; **factory test** ~ заводський випробний політ; **familiarization** ~ ознайомлювальний політ; **ferry** ~ перегінний політ (*до іншого місця базування*); ~ **under the rules** політ за установленними правилами; ~ **with rated power** політ на номінальному розрахунковому режимі; **first-class** ~ рейс із обслуговуванням за першим класом; **flapless** ~ політ із прибраними закрилками; **formation** ~ (груповий) політ у строю; **free** ~ вільний політ; **full-scale** ~ імітація польоту в природних умовах; **full-throttle** ~ політ на повному газі; **gliding** ~ планувальний політ; **grid** ~ політ за умовними меридіанами; **head-down** ~ політ за приладами; **head-up** ~ політ за індикацією на (лобовому) склі; **head-wind** ~ політ із зустрічним вітром; **heavier-than-air** ~ політ на літальному апараті, важчому за повітря; **hedge-hopping** ~ поземний літ; **high-altitude** ~ висотний політ; **high-speed** ~ швидкісний політ; **holding** ~ політ у зоні чекання; **horizontal** ~ горизонтальний політ; **hovering** ~ політ (*гелікоптера*) у режимі висіння; **humanitarian charter** ~ чартерний рейс із гуманітарною метою; **hypersonic** ~ гіперзвуковий політ; **idle** ~ політ на малому газі; **IFR** ~ політ за ППП; **inagural** ~ політ, що відкриває повітряне сполучення; **inclusive tour** ~ туристичний рейс (типу) «інклюзив-тур» (*повне обслуговування туристичної подорожі з попередньою оплатою усіх послуг*); **incontrollable** ~ некерований політ; **instructional check** ~ навчальний політ з метою перевірки; **instructional dual** ~ навчальний політ із інструктором; **instructional solo** ~ самостійний навчальний політ; **instrument** ~ політ за приладами, «сліпий» політ; **instrument rules** ~ політ за приладами; **intended** ~ плановий політ; **intercontinental** ~ міжконтинентальний переліт; **international** ~ міжнародний рейс; **introductory** ~ вивізний політ (*для оформлення допуску екіпажу*); **inward** ~ входження у зону аеродрому; **level** ~ 1) горизонтальний політ; 2) політ на заданому ешелоні; **local** ~ 1) політ у зоні аеродрому; 2) політ місцевою авіалінією; **long-distance** ~ магістральний політ; **low-altitude** ~ політ на малих висотах; **low-level** ~ поземний літ; **low-speed** ~ політ на малій швидкості; **low-visibility** ~ політ в умовах поганої видимості; **maiden** ~ 1) перший політ (*літака, космічного корабля тощо*); 2) перший політ (*дослідного зразка повітряного судна*); **man-directed** ~ керований політ; **manned** ~ пілотований політ; **meteorological reconnaissance** ~ метеорологічний розвідувальний політ; **mid-course** ~ політ на середній ділянці маршруту; **military charter** ~ чартерний рейс для перевезення військовослужбовців; **multistage** ~ багатоетапний політ; **night** ~ нічний політ, політ у темний час доби; **noiseless** ~ малозумний політ; **non-revenue** ~ некомерційний рейс, рейс без митного перегляду; **non-scheduled** ~ 1) політ поза розкладом; 2) нерегулярний рейс; **non-stop** ~ безпосадковий рейс; **nontraffic** ~ службовий рейс; **nonvisual** ~ політ в умовах відсутності видимості; **off-airway** ~ політ поза установленим маршрутом; **one-stop** ~ політ із проміжною зупинкою; **one-way** ~ політ в одному напрямку; *військ.* **operational** ~ бойовий виліт; **orbital** ~ орбітальний політ; **orientation** ~ політ для ознайомлення з місцевістю; **out-and-return** ~ політ «туди й назад»; **out-of-trim** ~ незбалансований політ; **outward** ~ вихід із зони аеродрому; **overland** ~ трансконтинентальний політ; **oversold** ~ переброньований рейс (*квитків на який продано понад ліміт*); **overwater** ~ політ над водною поверхнею; **overweather** ~ політ над хмарами; **own-use charter** ~ чартерний рейс із приватною метою; **performance** ~ політ з метою перевірки льотних характеристик; **pleasure** ~ прогулянковий політ; **point-to-point** ~ політ за розміченим маршрутом; **positioning** ~ політ з метою перебазування; **powered** ~ 1) політ із працюючим двигуном; 2) *ракетн.* активний політ; **power-off** ~ політ із вимкненими двигунами; **power-on** ~ політ із працюючими двигунами; **practice** ~ тренувальний політ (*для поліпшення практичних навичок*); **prearranged** ~ запланований політ; **private** ~ політ приватного повітряного судна; **production test** ~ заводський випробний політ; **profit-making** ~ прибутковий рейс; **radio navigation** ~ політ за допомогою радіонавігаційних засобів; **rearward** ~ політ хвостом уперед (*про вертоліт*); **record-setting** ~ політ з метою встановлення рекорду (*висоти, дальності польоту тощо*); **reference** ~ 1) політ за наземними орієнтирами; 2) політ за командами наземних станцій; **refuelling** ~ політ із дозаправленням у повітрі; **regular** ~ 1) політ за розкладом; 2) регулярний рейс; **relief** ~ рейс для надання допомоги (*у разі стихійного лиха*); **repositioning** ~ політ з метою перебазування; **return** ~ 1) зворотний рейс; 2) політ «туди й назад»; **revenue** ~ комерційний рейс; рейс із митним переглядом; **revenue earning** ~ комерційний рейс; рейс із митним переглядом; **rhumb-line** ~ політ за локсодромією; **round-the-world** ~

політ навколо світу; **round-trip** ~ політ за коловим [замкненим] маршрутом; **route familiarization** ~ ознайомлювальний політ за маршрутом; **routine** ~ щоденний рейс; **sailing** ~ ширяючий політ; **scheduled** ~ 1) політ за розкладом; 2) регулярний рейс; **sector** ~ політ в установленому секторі; **shakedown** ~ (перший) випробний політ (*з метою виявлення й усунення недоліків*); **short-haul** ~ політ на коротку відстань; **shuttle** ~ с човникові польоти; **sightseeing** ~ прогулянковий політ; **simulated** ~ імітований політ, політ на тренажері; **simulated instrument** ~ імітований політ за приладами; **single-engined** ~ політ на одному двигуні; **single-heading** ~ політ із постійним курсом; **soaring** ~ ширяючий політ; **solo** ~ самостійний політ (*без інструктора чи механіка*); **space** ~ космічний політ; **special event charter** ~ чартерний рейс у зв'язку з особливою подією; **special event** ~ політ у зв'язку з особливими обставинами; **special VFR** ~ спеціальний політ за ПВП; **stabilized** ~ усталений політ; **stall** ~ політ на критичному куті атаки; **standoff** ~ політ в установленій зоні; **stationary** ~ усталений політ (*напр. на ешелоні*); **steady** ~ усталений (*за параметрами*) політ; **still-air** ~ політ у незбуреній атмосфері; **straight** ~ прямолінійний політ; **student charter** ~ чартерний рейс для перевезення студентів; **subsonic** ~ дозвуковий політ; **supersonic** ~ надзвуковий політ; **supervised** ~ політ під спостереженням (*іншого пілота*); **sustained** ~ тривалий політ; **tailwind** ~ політ із попутним вітром; **taxi-class** ~ рейс аеротаксі; **test** ~ випробний політ; **through** ~ 1) прямий [наскрізний] політ; 2) рейс без зупинок; **training** ~ тренувальний політ; **training dual** ~ тренувальний політ з інструктором; **training solo** ~ самостійний тренувальний політ; **trans-Atlantic** ~ трансатлантичний переліт; **transfer** ~ трансферний рейс, рейс із пересадкою пасажирів; **transient** ~ неусталений політ; **transit** ~ транзитний рейс; **trial** ~ випробний політ; **turbulent** ~ політ в умовах бовтанки; **turnround** ~ політ «туди й назад»; **unaccelerated** ~ усталений (*за швидкістю*) політ; **uncontrolled** ~ неконтрольований (диспетчерською службою) політ; **unscheduled** ~ 1) політ поза розкладом; 2) нерегулярний рейс; **unscheduled long range** ~ дальній політ поза розкладом; **unsteady** ~ неусталений (*за параметрами*) політ; **upward** ~ політ із набиранням висоти; **vectored** ~ керований (із землі) політ; **visual contact** ~ політ із візуальним орієнтуванням; **visual navigation** ~ політ за наземними орієнтирами; **visual** ~ візуальний політ; **visual rules** ~ візуальний політ; **VFR** ~ політ за ПВП; **VMC** ~ політ за візуальних метеорологічних умов; **VOR course** ~ політ за ВОР-маяками; **wings-level** ~ політ без крену; \diamond ~ **checked** перевірено у польоті; **in** ~ у польоті; ~ **inbound the station** політ у напрямку (радіо)станції; ~ **on heading** політ за курсом; ~ **outbound the station** політ у напрямку від (радіо)станції; ~ **over the high seas** політ над відкритим морем; **to abort** ~ переривати політ; **to be experienced in** ~ відбуватися у польоті; **to cancel the** ~ скасовувати рейс; **to carry out the** ~ виконувати політ; **to close the** ~ закінчувати реєстрацію (*пасажирів*) на рейс; **to commence the** ~ починати політ; **to complete the** ~ завершити політ; **to continue the** ~ продовжувати політ; **to decelerate in the** ~ гасити швидкість у польоті; **to govern the** ~ керувати ходом польоту; **to jeopardize the** ~ наражати політ на небезпеку; **to monitor the** ~ слідкувати за польотом; **to replan the** ~ змінювати маршрут польоту; **to resume the** ~ відновлювати політ; **to terminate the** ~ закінчувати політ; **while in** ~ у польоті

flightdeck *n* багатомісна кабіна екіпажу (*як правило, піднята відносно рівня пасажирського салону*)

flightpath *n* 1) курс польоту; 2) траєкторія польоту

flip 1. *n* 1) переверт через крило; 2) політ на коротку відстань; 2. *v* перевертати; перекидати; \diamond **to ~ the elevator** перекинути руль висоти

flipboard *n* табло короточасної інформації (*про рейси*)

float 1. *n* 1) поплавок (*гідролітака*); 2) буй; 3) планерування (*перед посадкою*); 2. *v* 1) триматися [плавати] на поверхні води; пливти у повітрі (*про хмари і т.ін.*); **outrigger** ~ опорний поплавок; **retractable** ~ втягуваний поплавок

floodlight 1. *n* 1) потужне спрямоване світло; 2) прожекторне освітлення; 3) прожектор заливального світла; 2. *v* освітлювати (потужним) спрямованим світлом; **apron** ~ прожекторне освітлення перону; **landing** ~ посадковий прожектор заливального світла; **runway** ~ посадковий прожектор (для освітлення) ЗПС

floor *n* 1) підлога; 2) дно; 3) рівень шуму, фон; **crew cabin** ~ підлога кабіни екіпажу; **noise** ~ рівень шуму; **ocean** ~ дно океану

flow 1. *n* 1) потік; 2) витрата (*напр. повітря*); 2. *v* текти; протікати; **air** ~ 1) повітряний потік; 2) витрата повітря; **air-mass** ~ масова витрата повітря (*напр. у двигуні*); **airport traffic** ~ потік повітряних перевезень через аеропорт; **approach** ~ наблигаючий [зустрічний] потік (*повітря*); **bypass** ~ потік [течія] у другому контурі (*двигуна*); **choked** ~ задрозельований потік; **cross** ~ поперечний потік; **disturbed** ~ збурений потік; **exhaust** ~ потік випускних газів; ~ **about wing** обтікання крила; ~ **of air traffic** потік повітряного руху; **freight** ~ вантажопотік; **fuel** ~ витрата палива; **gas** ~ витрата газу; **gravity** ~ подавання (*палива чи мастила*) самопливом; **heat** ~ тепловий потік; **inlet** ~ потік на входному пристрої; **inverse** ~ зворотний потік; **laminar** ~ 1) ламінарний [упорядкований] потік; 2) безтурбулентне обтікання крила; **liquid** ~ витрата рідини; **mass** ~ масова витрата (*повітряного потоку вентилятора*); **mass air** ~ масова витрата повітря; **nozzle** ~ потік у соплі; **one-dimensional** ~ одновимірна течія (*газу*); **passenger** ~ пасажиропотік; **ram-air** ~ швидкісний напір; **required fuel** ~ необхідна витрата палива; **shock-free** ~ потік (*газу*) без стрибків ущільнення; **smooth** ~ **of air** незбурений потік повітря; **steady** ~ стійкий потік; **subsonic** ~

дозвуковий потік; **supersonic** ~ надзвуковий потік; **traffic** ~ 1) повітряний рух; 2) потік (*пасажирів*); **transonic** ~ призвукова течія; **turbulent** ~ турбулентний потік; **undisturbed** ~ незбурений потік; **unsteady** ~ нестійкий потік; **viscous** ~ стійкий потік; **wind** ~ повітряний потік; **wind-induced** ~ повітряна течія

flowmeter *n* витратомір, показчик витрати (*палива*); **rate** ~ показчик миттєвої витрати; **total** ~ показчик сумарної витрати

fluctuation *n* коливання, пульсація; відхилення (*від заданого режиму чи параметра*); **meteo interseasonal** ~ міжсезонне коливання; **speed** ~ коливання швидкості

fluid 1. *n* рідина чи газ; 2. *a* рідкий; **brake** ~ гальмівна рідина; **deicing** ~ протиобліднювач; **lubricating** ~ змащувальна рідина; **pressurized** ~ рідина чи газ під тиском; **propelling** ~ робоче тіло двигуна

flutter 1. *n* 1) *aerod.* флатер; 2) вібрація; 2. *v* вібрувати; **asymmetrical** ~ асиметричний флатер; **ground** ~ заважаюче відбиття від земної поверхні чи наземних предметів; **stalling** ~ зривний флатер; **symmetrical** ~ симетричний флатер; **torsional** ~ крутильний флатер; **wing** ~ флатер крила; **wing-store** ~ флатер системи «крило–зовнішня підвіска»

fly (*flew, flown*) 1. *n* політ; 2. *v* літати; пілотувати; керувати літальним апаратом; \diamond ~ **by-wire** електродистанційна система керування літаком; **on the** ~ на льоту; у польоті; **to** ~ **above the weather** літати над верхнім краєм хмар; **to** ~ **a gear down** літати з випущеним шасі; **to** ~ **a gear up** літати із втягненим шасі; **to** ~ **a kite** запускати повітряного змія; **to** ~ **an airplane** пілотувати літак; **to** ~ **around** перевіряти у польоті (*про ПС*); **to** ~ **a simulator** літати на тренажері; **to** ~ **at a low level** літати в режимі поземного льоту; **to** ~ **at night** літати в темний час доби; **to** ~ **automatically** пілотувати за допомогою автоматичного керування; **to** ~ **back** повертатися до пункту вильоту; **to** ~ **blind** літати за приладами; **to** ~ **by an aircraft** літати на повітряному судні; **to** ~ **by autopilot** літати на автопілоті; **to** ~ **by day** літати у світлий час доби; **to** ~ **by instruments** літати за приладами; **to** ~ **by wire** керувати рулями (*повітряного судна*) за допомогою електроприводів; **to** ~ **crosswind** літати з бічним вітром; **to** ~ **down-wind** літати за вітром; **to** ~ **en-route** літати за маршрутом; **to** ~ **“hand off”** літати на автопілоті; **to** ~ **in** доправляти повітрям; **to** ~ **in formation** літати в строю; **to** ~ **into the sun** літати проти сонця; **to** ~ **into the wind** літати проти вітру; **to** ~ **level** літати на ешелоні; **to** ~ **manually** пілотувати за допомогою штурвального керування; **to** ~ **northbound** летіти у північному напрямку; **to** ~ **off** вилітати (*із зони*); **to** ~ **off airways** літати поза повітряними трасами; **to** ~ **on the autopilot** літати на автопілоті; **to** ~ **on the course** літати за курсом (*установленим для маршруту*); **to** ~ **on the heading** літати за (магнітним) курсом; **to** ~ **on instruments** виконувати політ за приладами; **to** ~ **out** вилітати (*із зони*); **to** ~ **over** 1) літати над чим–н. (*напр. земною поверхнею*); 2) пролітати над (*пунктом маршруту*); **to** ~ **round** літати по колу; **to** ~ **solo** виконувати одиночний політ; літати самостійно; **to** ~ **streight** літати по прямій; **to** ~ **supersonically** летіти із надзвуковою швидкістю; **to** ~ **the aircraft** керувати літаком, пілотувати літак; **to** ~ **the circle** літати по колу; **to** ~ **the glide-slope beam** літати за глісадним променем (*під час заходження на посадку*); **to** ~ **the great circle** літати за ортодромією; **to** ~ **the rhumb line** літати за локсодромією; **to** ~ **through** прямувати транзитом; **to** ~ **under conditions** виконувати політ у певних умовах; **to** ~ **under screen** літати «під шторкою»; **to** ~ **up wind** літати проти вітру

flyable *a* придатний до виконання польотів

fly-around *n* 1) облітання перешкоди; 2) облітання планети

flyback *n* 1) зворотний рейс; 2) зворотний хід (*променя*)

fly boy *n* 1) *сленг* пілот, льотчик; 2) *сленг* кожен, хто служить у військово–повітряних силах

flyby 1. *n* 1) поземний літ; 2) облітання (*перешкоди*); 3) демонстраційний політ; 4) пролітання (*повз об'єкт*); пролітання повз планету на малій висоті (*для отримання наукової інформації*); 5) *косм.* облітання (*планети*); зближення з небесним тілом для проведення спостережень; 2. *v* облітати; **asteroid** ~ пролітання малої планети; **comet** ~ пролітання комети; **orbital complex** ~ облітання орбітального комплексу; **planet** ~ облітання планети

fly-by-light *n* світлодистанційна система керування польотом

fly-by-wire *n* 1) дистанційне керування рулями за допомогою електроприводів; 2) електрична система керування польотом

flyer (*також flier*) *n* 1) льотчик, пілот; 2) учасник польоту (*пасажир, бортпровідник тощо*); 3) літак або будь–який інший ЛА; **frequent** ~ пасажир, який часто подорожує повітряним транспортом

flying 1. *n* польоти; літання; пілотування; 2. *a* льотний; літальний; **accident-free** ~ безаварійне виконання польотів; **aircraft** ~ польоти повітряних суден; **airways** ~ польоти повітряними трасами; **all-weather** ~ всепогодні польоти; **authorized low** ~ дозволені польоти на малій висоті; **back beam** ~ польоти за зворотним променем (*маяка*); **blind** ~ сліпий політ, політ за приладами; **business** ~ ділові польоти; **circuit** ~ польоти по колу; **contour** ~ поземний літ; **executive** ~ адміністративні польоти; **fix-to-fix** ~ польоти контрольними точками (*маршруту*); ~ **around obstacle** облітання перешкоди; **front beam** ~ польоти за прямим променем (*маяка*); **glider** ~ польоти планера; **great circle** ~ польоти по ортодромії (*по більшому колу*); **instruction** ~ навчальні польоти; **instrument** ~ польоти за приладами; **level** ~ 1) виконання горизонтального польоту; 2) польоти на (заданому) ешелоні; **local** ~ місцеві польоти, польоти місцевою

авіалінією; **low** ~ польоти на малих висотах; **night-time** ~ нічні польоти, польоти у темний час доби; **nose-down** ~ політ зі зниженням; **nose-up** ~ політ із набором висоти; **pleasure** ~ прогулянковий політ; **pressure** ~ польоти по ізобарі; **pressure pattern** ~ польоти по ізобаричній поверхні; **radio** ~ виконання польотів за допомогою радіозасобів; **radio-beam** ~ польоти за радіопроменем (*маяка*); **radio-range** ~ польоти з використанням радіомаяків; **sail** ~ ширяння; ширяючі польоти; **soaring** ~ ширяння; ширяючі польоти; **stunt** ~ показові польоти; **terrain** ~ польоти за наземними природними орієнтирами; **test** ~ випробувальні польоти; ◊ **to inapt for** ~ бути непридатним до польотів

Flying Fortress *n* «Літаюча фортеця» (*бомбардувальник Б-17; основний бомбардувальник ВПС США часів Другої світової війни*)

flying out *a* що вилітає

flyout *n* виліт (*із заданої зони*)

fly-out *n* обліт нового літака

flyover *n* пролітання (*території*)

fly-past *n* повітряний парад; демонстраційні польоти

fly-sheet *n* листівка

flyweight *n* відцентровий тягарець; **blade** ~ відцентровий тягарець лопаті (*несного гвинта гелікоптера*); **governor** ~ тягарець відцентрового регулятора; **overspeed valve** ~ тягарець відцентрового клапана (*приводу постійних обертів двигуна*)

flywheel *n* маховик

foam 1. *n* піна; **2.** *v* пінитися; **aqueous film-forming** ~ піна, що утворює водяну плівку; **fire** ~ вогнегасна піна; **fire-fighting** ~ вогнегасна піна; **high expansion** ~ піна з високим коефіцієнтом розширення; **HI-X** ~ піна з високим коефіцієнтом розширення; **thick** ~ густа піна

focus 1. *n* 1) *fiz.* фокус; 2) фокусування; **2.** *v* фокусувати; ◊ **in** ~ у фокусі; **out of** ~ не у фокусі; **to bring smth. into** ~ навести на фокус

focusing *n* фокусування; **automatic** ~ автоматичне фокусування; **ballistic** ~ балістичне фокусування; **beam** ~ фокусування променя; **dynamic** ~ динамічне фокусування

foe *n* ворог; ◊ **friend-or-**~ «свій-чужий» (*код розпізнавання повітряних суден*); **to vanquish a** ~ перемагати ворога

fog *n* туман; **advection** ~ адвективний туман; **air-mass** ~ внутрішньомасовий туман; **atmospheric** ~ повітряний [атмосферний] серпанок; **coastal** ~ прибережний туман; **cold** ~ холодний туман, туман холодного повітря; **dense** ~ густий туман; **freezing** ~ переохолоджений туман; **ground** ~ поземний туман; **heavy** ~ густий туман; **ice** ~ крижаний туман; **light** ~ легкий туман; **maritime** ~ приморський туман; **radiation** ~ радіаційний туман; **shallow** ~ низький туман; туман, що стелиться; **steam** ~ випаровування (арктичних) морів; **supercooled** ~ переохолоджений туман; **thick** ~ густий туман; **upslope** ~ туман схилів; **warm** ~ теплий туман, туман теплого повітря; ◊ **fog clears [lets up, lifts]** туман розсіюється

foil *n* фольга

fold *v* складати; згинати; ◊ **to** ~ **into** складатися (*у контейнер*)

following 1. *n* стеження, відстежування; супроводження; **2.** *a* попутний (*про вітер*); **automatic target** ~ автоматичне супроводження цілі; **automatic terrain** ~ автоматичне огинання рельєфу місцевості, автоматичне облітання перешкод; **flight** ~ стеження за польотом (*повітряного судна*), супроводження польоту; **path** ~ витримування (заданої) траскторії; **terrain** ~ огинання рельєфу місцевості

food *n* їжа, провізія; **beverage** ~s напої; **in-flight** ~ 1) харчування авіапасажирів; 2) бортовий пайок, бортпайок; **long-duration flight** ~s продукти харчування для тривалого польоту; **multidays flight** ~s продукти харчування для нетривалого польоту; **paste-type** ~ пастоподібна їжа (*у тубах*); **preflight training** ~s продукти для харчування протягом передпольотної підготовки; *косм.* **readaptation** ~s продукти для харчування у період реадптації; *косм.* **resident mission** ~s продукти харчування основної експедиції; **several-days flight** ~s продукти харчування для короткочасного польоту; **space** ~ космічна їжа; *косм.* **visiting mission** ~s продукти харчування експедиції відвідування

foot 1 *n* 1) (*мн. feet*) фут (*одиниця довжини = 30,48 см*); 2) нога; опора; стояк; **blade** ~ 1) комель лопаті; 2) замок лопатки; **cubic** ~ кубічний фут; **square** ~ квадратний фут

footprint 1 *n* 1) слід, відбиток; 2) зона охоплення; контур; 3) зона обслуговування (*у супутниковому зв'язку*); 4) контур діаграми направленості (*антени ЛА на поверхні Землі*); **antenna beam** ~ контур діаграми направленості антени; **antenna** ~ контур діаграми направленості антени; **communications satellite** ~ зона охоплення супутника зв'язку; **contiguous** ~s стичні зони обслуговування; **noise** ~ шумовий слід; **tire** ~ відбиток [слід] від пневматики (*колеса*)

footrest *n* підніжок (*сидіння пілота*)

force 1. *n* 1) сила, зусилля; 2) *мн.* збройні сили, війська; **2.** *v* 1) прикладати зусилля; 2) форсувати; **acceleration** ~ сила прискорення; **aerodynamic** ~ аеродинамічна сила; **aileron control** ~ зусилля на штурвал від елеронів; **Air** ~ військово-повітряні сили; **air** ~ військово-повітряні сили; **ascensional** ~ піднімальна сила;

attraction ~ сила притягання; **braking** ~ гальмівне зусилля; **centrifugal** ~ відцентрова сила; **centripetal** ~ доцентрова сила; **component** ~ складова сила; **control** ~ зусилля у системі керування; **control wheel** ~ зусилля на штурвалі; **crosswind** ~ сила бічного вітру; **damping** ~ демпфівальна сила; **deviation** ~ джерело девіації; **drag** ~ сила лобового опору; **electromotive** ~ електрорушійна сила; **explosive** ~ вибухова сила; **gravity** ~ гравітаційна сила; **labor** ~ робоча сила; **lateral** ~ бічна [поперечна] сила; **lever actuating** ~ зусилля перекладання важеля (керування); **lift** ~ піднімальна сила; **naval** ~ s військово-морські сили; **out-of-balance** ~ незрівноважена сила; **pedal** ~ зусилля на педалі; **pilot-applied** ~ зусилля пілота на органах керування; **police** ~ поліція; **pressure** ~ сила тиску; **propulsive** ~ рушійна сила; **pryout** ~ сила відриву; *косм.* **pull** ~ зусилля розчеплення; **raising** ~ піднімальна сила; **reactive** ~ реактивна сила; **resultant** ~ рівнодійна сила; **separation** ~ зусилля розстикування; **skin-friction** ~ сила тертя обшивки (*об повітря*); **stick** ~ зусилля на ручці керування; **supporting** ~ підтримувальна сила; **towing** ~ тягове зусилля (*від час буксирування*); **to apply** ~ прикладати зусилля; **to create** ~ створювати зусилля; **to overcome the spring** ~ долати зусилля пружини; **to produce** ~ викликати зусилля

force-land *v розм.* здійснювати вимушену [аварійну] посадку

fore-aft *a* поздовжньо-поперечний (*про керування повітряним судном*)

forebody *n* носова частина (*повітряного судна чи ракети*)

forecast **1.** *n* 1) прогноз (*погоди*); 2) прогнозування; **2.** *v* передбачати; прогнозувати; **accurate** ~ точний прогноз; **aerodrome** ~ прогноз по аеродрому; **air route** ~ прогноз по маршруту (*польоту*); **airway** ~ прогноз на авіатрасі; **amended** ~ уточнений прогноз; **area** ~ зональний прогноз; **aviation digital** ~ авіаційний цифровий [закодований] прогноз; **flight** ~ прогноз на політ; **general aviation** ~ прогноз (*повітряних перевезень*) для авіації загального призначення; **height** ~ прогноз (*погоди*) по висоті; **landing** ~ прогноз на момент посадки; **landing ~ enroute** прогноз погоди для запасних аеродромів на маршруті польоту; **long-range** ~ довгостроковий прогноз; **meteorological** ~ метеорологічний прогноз; **noise exposure** ~ гаданий вплив шуму; **pictorial** ~ прогноз у графічному зображенні; **precipitation** ~ прогноз щодо опадів; **provisional flight** ~ орієнтовний прогноз на політ; **provisional** ~ орієнтовний прогноз; **regional** ~ прогноз по регіону; **route** ~ прогноз погоди по маршруту; **routine** ~ регулярний прогноз; **self-contained** ~ автономний прогноз; **self-contained landing** ~ автономний прогноз для посадки; **short-range** ~ короткостроковий прогноз; **significant weather** ~ прогноз особливих явищ погоди; **tabular** ~ табличний прогноз (*напр. по висотам*); **takeoff** ~ прогноз на момент зльоту; **terminal** ~ прогноз для кінцевого аеропорту; **terminal aerodrome** ~ прогноз для кінцевого аеродрому; **trend-type** ~ очікуваний прогноз; **trend-type landing** ~ прогноз для посадки типу «тренд»; **upper-air** ~ прогноз для верхнього повітряного простору; **weather** ~ прогноз погоди (*напр. на політ*); **weather ~ for aviation** авіаційний прогноз; **to cancel the** ~ анулювати [скасовувати] повідомлений прогноз; **to disseminate the** ~ розповсюджувати прогноз; **to issue a** ~ випускати інформацію про прогноз; **to obtain the** ~ отримувати прогноз; **to prepare a** ~ готувати прогноз

forecaster *n* прогнозист; синоптик; **aerionautical meteorological** ~ авіаційний синоптик; **meteorological** ~ синоптик; **weather** ~ синоптик; метеоролог

forecasting *n* прогнозування; **aviation** ~ авіаційне прогнозування; **long range** ~ довгострокове прогнозування; **long-term** ~ довгострокове прогнозування; **on-line** ~ оперативне прогнозування; **radar weather** ~ радіолокаційне прогнозування погоди; **short-term** ~ короткострокове прогнозування

fork *n* вилка; **turnbuckle** ~ вилка тандера (*тросового з'єднання*); **wheel** ~ вилка колеса (*шасі*)

form **1.** *n* 1) форма, зовнішній вигляд, контур; 2) бланк; анкета; **2.** *v* формувати, утворювати; **abbreviated** ~ **of message** скорочена форма повідомлення; **aerodynamic** ~ аеродинамічна [обтічна] форма; **air transport reporting** ~ форма звітності з повітряного транспорту; **analog** ~ аналогова форма; **cloud** ~ форма хмар; **code** ~ кодова форма; **declaration** ~ бланк митної декларації; **digital** ~ цифрова форма; **flight plan** ~ бланк плану польоту; **flight preparation** ~ анкета передпольотної підготовки; **general** ~ загальний вигляд; **skeleton** ~ схематичне зображення; **streamlined** ~ обтічна форма; **symbolic code** ~ символічна кодова форма

formalities *n* формальності; **clearance** ~ митні формальності; **custom** ~ процедура митного контролю; **departure** ~ передпольотні формальності; **to complete departure** ~ виконувати передпольотні формальності; **to complete [go through] the** ~ виконувати формальності

format *n* 1) формат; 2) форма, вигляд; **data** ~ формат даних; **digital** ~ цифровий формат; цифрова форма; **message** ~ формат повідомлення

formation *n* 1) утворення; формування; 2) *військ.* бойовий порядок; 3) стрій літаків у повітрі; **cloud** ~ утворення хмари; **ice** ~ обмерзання; **to eliminate the ice** ~ усувати обмерзання; **to fly in** ~ виконувати груповий політ; **to fly in close** ~ летіти близько один від одного; летіти у тісному бойовому порядку

forward **1.** *a* передній; **2.** *adv* вперед; далі; **3.** *v* прискорювати, просувати

forwarder *n* перевізник; експедитор; **air freight** ~ 1) агенція з відправлення вантажів повітряним транспортом; 2) відправник авіавантажу; авіавантажний експедитор; **freight** ~ експедитор вантажів

forwarding *n* 1) відправлення (*напр. вантажів*); 2) пересилання (*напр. повідомлення про авіаційну пригоду*)

forward-looking *a* для переднього огляду, для огляду передньої напівсфери

forwardslip *n* ковзання у напрямку польоту (*під час планерування*)

forwardslipping *n* ковзання у напрямку польоту (*під час планерування*)

four-engine *a* чотиримоторний (*про ПС*)

four-seater *n* чотиримісний літак

fraction *n* 1) *хім.* фракція; 2) доля, частина; **fuel** ~ вагова доля палива у повній польотній вазі ЛА; **representative** ~ масштаб (*карти*)

fractocumulus *n* розірвано-купчаста хмара

frame *n* 1) кадр; 2) рама, каркас; 3) ферма; несна конструкція; каркас; 4) планер (*літака*); 5) шпангоут; 6) стояк, траверса; 7) схема, система; **attachment** ~ стиковий шпангоут; **bogie** ~ рама візка (*шасі*); **canopy** ~ каркас ліхтаря; **follow-up** ~ рамка стеження (*авіагоризонта*); ~ **of reference** система координат; **fuselage** ~ каркас фюзеляжу; **gimbal** ~ рамка гіроскопа; **main** ~ головний шпангоут; **middle** ~ мідель-шпангоут; **nacelle strong** ~ силовий шпангоут гондולי (*двигуна*); **ring** ~ кільцевий шпангоут; **secondary** ~ допоміжний шпангоут; **spar** ~ шпангоут кріплення лонжерона; **strong** ~ силовий шпангоут; **typical** ~ типовий шпангоут; **wing main** ~ каркас крила; \diamond **to mount on the** ~ установлювати на шпангоуті; **within the ~ of** у межах (*напр. видимості*)

framework *n* 1) рамки; 2) каркас (*напр. фюзеляжу*); \diamond ~ **of charge** безкоштовний; ~ **of duty** безмитний; **within the ~ of smth.** в рамках чого—н.

frangibility *n* ламкість

free *a* вільний; безоплатний; **duty** ~ крамниця безмитної торгівлі; “~ **on board**” франко-борт, фоб (*умови під час перевезення вантажів*)

freedom *n* ступінь свободи; ~ **of action** свобода дій (*у повітряному просторі*); ~ **of the air** ступінь свободи повітря (*рівень обмежень на повітряне перевезення*); **first ~ of the air** перший ступінь свободи повітря (*право пролітання території без посадки*); **second ~ of the air** другий ступінь свободи повітря (*право технічної посадки з метою заправлення та обслуговування*)

freight **1.** *n* 1) вантаж, фрахт; 2) фрахт, вартість перевезення; **2.** *v* вантажити; **air** ~ авіаційний вантаж; **aircraft** ~ вантаж, що перевозиться повітряним судном; **containerized** ~ контейнерний вантаж; **dangerous** ~ небезпечний (*для повітряного перевезення*) вантаж; **palletized** ~ вантаж на піддонах; **perishable** ~ 1) вантаж, що швидко псується; 2) вантаж, що легко руйнується; \diamond **to uplift the** ~ приймати вантаж на борт (*ПС*)

freightage *n* 1) фрахтування (*наймання ПС для перевезення вантажів*); 2) фрахт, вантаж, що перевозиться повітряним судном; 3) перевезення вантажів (*зафрахтованим повітряним судном*); 4) фрахт, плата за перевезення вантажів (*повітрям*)

freight-all-kinds *n* різносортні вантажі

freighter **1.** *n* 1) фрахтівник; наймач/власник вантажного ПС; 2) відправник вантажу; 3) перевізник вантажу; 4) вантажне повітряне судно; **2.** *a* вантажний (*про літак*); **air** ~ вантажне повітряне судно; **turboprop** ~ турбогвинтовий вантажний літак

freighting *n* фрахтування

frequency **1.** *n* 1) частота; 2) частотність; **2.** *a* частотний; **airport tower** ~ частота командно-диспетчерського пункту аеропорту; **allocated** ~ виділена частота; **alternate** ~ запасна частота; **audio** ~ звукова [низька] частота; **bass** ~ низька частота (*звуку*); **beat** ~ частота биття; **blade passing** ~ 1) частота обертання лопатей (*гвинта*); 2) частота слідування лопаток (*ротора*); **calling** ~ частота виклику на зв'язок; **cut-off** ~ критична частота коливань; **distress** ~ частота (передавання) сигналу лиха; **emergency** ~ аварійна частота радіозв'язку; **en-route** ~ частота радіозв'язку на маршруті польоту; **extremely high** ~ (**EHF**) вкрай висока частота радіозв'язку (*від 30 000 до 300 000 МГц*); **forced oscillation** ~ частота вимушених коливань; ~ **of operations** частотність польотів; **geometric mean** ~ середньгеометрична частота; **high** ~ (**HF**) висока частота радіозв'язку (*від 3 до 30 МГц*); **international distress** ~ міжнародна частота (передавання) сигналу лиха; **interrogation** ~ частота запиту; **listening** ~ частота прослуховування; **natural** ~ власна частота; **octave-band center** ~ середня частота октавної смуги; **offset** ~ зміщена частота; **operating** ~ робоча частота; **overall** ~ загальна частота; **pulsations** ~ частота пульсацій (*на виході випрямляча*); **primary** ~ основна частота; **pulsations** ~ частота пульсацій; **pulse repetition** ~ частота повторення імпульсів; **radio** ~ частота радіохвиль; **receiving** ~ частота приймання; **reference** ~ опорна частота; **resonant** ~ резонансна частота; **scan** ~ частота розгортки; **scheduled maintenance** ~ періодичність здійснення регламентних робіт; **secondary** ~ запасна частота; **side** ~ бічна частота; **standard** ~ еталонна частота; **standby** ~ резервна частота; **ultra-high** ~ (**UHF**) надвисока частота (*від 300 до 3000 МГц*); **very high** ~ (**VHF**) дуже висока частота (*від 30 до 300 МГц*); **vibration** ~ частота коливань, частота вібрацій; **video** ~ відеочастота; **watch** ~ чергова частота; **working** ~ робоча частота; \diamond **on a** ~ на частоті ...: **to change the** ~ змінювати частоту; **to convert the** ~ перетворювати частоту; **to guard the** ~ прослуховувати частоту (*радіозв'язку*); **to monitor the**

~ контролювати задану частоту; **to select the** ~ обирати частоту; **to transmit on ~ of ...** вести передавання [зв'язок] на частоті ...

frequent *a* частий, повторюваний

friction *n* 1) тертя; 2) сила тертя; **bearing** ~ 1) тертя у підшипниках; 2) тертя в опорах (*потопа*); **dynamic** ~ динамічне тертя, тертя руху; **flow** ~ гідравлічний опір; ~ **of motion** кінетичне тертя; ~ **of solids** тертя твердих тіл; **hydraulic** ~ гідравлічний опір; **hydrodynamic** ~ гідродинамічне тертя; **internal** ~ внутрішнє тертя; **kinetic** ~ кінетичне тертя; **laminar** ~ ламінарне тертя (*повітряного потоку*); **liquid** ~ гідродинамічне тертя; **mechanical** ~ механічне тертя; **metallic** ~ тертя металевих поверхонь; **pivoting** ~ тертя під час обертання; **re-entry** ~ тертя під час входження до атмосфери; **runway surface** ~ зчеплення колес із поверхнею ЗПС; **skin** ~ аеродинамічний опір обшивки; **solid** ~ тертя твердих тіл; **turbulent** ~ турбулентне тертя (*повітряного потоку*); ◇ **to determine the** ~ визначати величину зчеплення (*колес із поверхнею ЗПС*)

friend/foe «свій–чужий» (*код розпізнавання повітряних суден*)

front **1.** *n* *метео, військ.* фронт; **2.** *a* фронтальний; **atmospheric** ~ атмосферний фронт; **cold** ~ холодний (атмосферний) фронт; **gust** ~ фронт поривів вітру; **occluded** ~ фронт оклюзії; **pressure** ~ фронт (атмосферного) тиску; **quasi-stationary** ~ квазістаціонарний [малорухомий] фронт; **shock wave** ~ фронт стрибка ущільнення; **stationary** ~ стаціонарний фронт; **thermal** ~ температурний фронт; **thundery** ~ грозовий фронт; **warm** ~ теплий (атмосферний) фронт

frontal *a* лобовий, фронтальний

front-line *n* лінія фронту

frost **1.** *n* мороз; **2.** *v* вкриватися інеєм; **glazed** ~ ожеледь

fruit *n* несинхронний сигнал–відповідь; несинхронне викривлення

fuel **1.** *n* 1) паливо, бензин; 2) ракетне паливо; **2.** *v* заправляти паливом; **additional** ~ додатковий паливний компонент; **aircraft engine ~ grade 100** стооктановий авіаційний бензин; **aircraft ~ grade 100** стооктановий авіаційний бензин; **alternate** ~ альтернативне паливо; *космонавт.* **annihilation** ~ (гіпотетичне) анігіляційне паливо; **antiknock** ~ високооктанове паливо; **atomized** ~ розпилене паливо; **aviation blending** ~ високооктановий компонент авіаційного палива; **aviation** ~ авіаційне паливо; **aviation mixed** ~ авіаційна паливна суміш; **aviation turbine** ~ авіаційне паливо для турбореактивних двигунів; **backup** ~ допоміжне паливо; **blended** ~ паливна суміш; **blending** ~ високооктановий компонент палива; **block** ~ запас палива на рейс (*від запуску до зупинки двигунів*); **bubble-free** ~ паливо без повітряних бульбашок; **climb** ~ паливо, що використовується для набору висоти; **composite** ~ паливна суміш; **controlling** ~ командне паливо (*для приводу агрегатів керування*); **decomposed** ~ паливо, що розклалося; **doped** ~ паливо з присадкою; **drainable** ~ зливне паливо; **emulsified** ~ емульговане паливо; **fossil** ~ органічне паливо; **high-antiknock** ~ високооктанове паливо; **high-energy** ~ висококалорійне паливо; **high-flash** ~ (авіаційне) паливо з високою температурою спалаху, безпечне (авіаційне) паливо; **high-grade** ~ високоякісне паливо; **high-octane** ~ високооктанове паливо; **improper** ~ некондиційне паливо; **intentionally damned** ~ умисно злите паливо (*з баків ПС*); **jet** ~ реактивне паливо, паливо для реактивних двигунів; **jet aircraft** ~ паливо для реактивних літаків; **jet engine** ~ реактивне паливо; **knock-free** ~ високооктанове паливо; **liquid** ~ рідке паливо; **main** ~ основний запас палива (*на політ*); **on-board** ~ запас палива на борту; **oxygen-oil rocket** ~ киснево–вуглеводневе ракетне паливо; **petroleum** ~ легке паливо (*бензин, газ*); **premium** ~ високоякісне паливо; **premium motor** ~ бензин найвищого гатунку; **premium-priced** ~ високоякісне паливо; **rocket** ~ ракетне паливо; **run-up** ~ паливо для випробування двигунів; **solid** ~ тверде паливо; **starting** ~ пускове паливо; **synthetic** ~ синтетичне паливо; **takeoff** ~ необхідна для зльоту кількість палива; **taxi** ~ паливо, що витрачається під час рулювання; **trapped** ~ незливний залишок палива; **turbine** ~ паливо для турбореактивних двигунів; **unusable** ~ невироблений запас палива; **usable** ~ паливо, що витрачається; **wide-cut** ~ паливо широкої фракції; ◇ **in computing the** ~ під час розрахунку (потрібної) кількості палива; **to atomize** ~ розпилювати паливо; **to boost** ~ підкачувати паливо; **to bypass ~ back** скидати паливо на вхід (*до насоса*); **to conserve** ~ економити паливо; **to dump** ~ зливати паливо; **to feed** ~ підводити паливо; **to ~ up** заправлятися паливом; **to ignite** ~ запалювати паливо; **to introduce** ~ подавати паливо; **to jettison** ~ аварійно зливати паливо; **to operate on** ~ працювати на паливі; **to run out** ~ повністю виробити паливо; **to shut off** ~ перекивати подавання палива; **to take on** ~ заправитися; **to transfer** ~ перекачувати паливо; **to use** ~ витрачати паливо

fueller *n* паливозаправник; **aircraft** ~ аеродромний паливозаправник

fueling (*тж. fuelling*) *n* заправлення паливом; **over-wing** ~ заправлення паливом згори крила; **single-point** ~ централізоване заправлення паливом; **pressure** ~ заправлення паливом під тиском, заправлення паливом знизу; **single-point** ~ централізоване заправлення паливом

fulcrum *n* 1) вісь (*обертання*); 2) центр (*напр. шарніра*); 3) точка опори (*важеля*); 4) траверса; **aileron** ~ вісь обертання елерона; **landing gear** ~ траверса стояка шасі

function **1.** *n* функція; **2.** *v* функціонувати, спрацьовувати; **alert** ~ функція попередження про несправність; *телетайп* **alignment** ~ функція настроювання; **control** ~ функція керування; **cooling** ~ функція

оохолодження; **frequency response** ~ амплітудно-частотна характеристика, АЧХ; ~ **of stress** результат стресу; **piloting** ~ с функції пілота; \diamond **to fulfill [perform] a** ~ виконувати функцію

functionality *n* функціональність

fund 1. *n* 1) фонд; 2) фонди, капітал, фінансування; 2. *v* фінансувати; **sinking** ~ амортизаційний фонд; **Trust F**~s Програма цільових фондів (*технічної допомоги ІКАО*); \diamond **to accumulate** ~s накопичувати капітал; **to raise** ~s збирати капітал; **to allocate** ~s розподіляти фонди; **to allot** ~s for виділяти [асигнувати] фонди на що-н.; **to allot** ~s to виділяти [асигнувати] фонди кому-н.; **to appropriate** ~s for [to] виділяти фонди (*на певну ціль*); **to solicit** ~s клопотати про надання фондів

fundamentals *n* основні положення; **flight control** ~ настанови [посібник] з керування польотами

funnel *n* воронка; **approach** ~ 1) смуга повітряних підходів; 2) конус повітряних підходів; **take-off** ~ воронка зльоту

fuse *n* 1) плавкий запобіжник; 2) зривник, детонатор; **alarm** ~ плавкий запобіжник із сигналізацією; **delayed** ~ вибуховий пристрій сповільненої дії; **percussion** ~ зривник ударної дії; **proximity** ~ радіолокаційний [дистанційний, неконтактний] зривник; **safety** ~ плавкий запобіжник; **time** ~ часовий механізм

fuselage *n* фюзеляж, корпус, обшивка; **beam-type** ~ балковий фюзеляж; **double-bubble** ~ фюзеляж із перерізом із двох обводів; **forward** ~ носова частина фюзеляжу; **monocoque** ~ фюзеляж типу «монокок», балково-обшивковий фюзеляж; **pressurized** ~ герметизований фюзеляж; **rear** ~ задня частина фюзеляжу; **semimonocoque** ~ фюзеляж типу «напівмонокок», балково-стрингерний фюзеляж; **streamlined** ~ обтічний фюзеляж; **stressed skin type** ~ фюзеляж із працюючою обшивкою; **truss** ~ фермовий фюзеляж; **unpressurized** ~ негерметизований фюзеляж

G, g

g *n* прискорення сили тяжіння ($9,8 \text{ м/с}^2$)

gauge (*див. тж. gauge*) 1. *n* 1) масштаб; калібр; 2) еталон; 3) контрольно-вимірювальний прилад; 4) датчик; 5) манометр; 2. *v* калібрувати; **air**~ манометр; **altitude** ~ альтиметр, висотомір; **dial** ~ прилад із круговою шкалою; **feeler** ~ щупомір; **float fuel** ~ поплавцевий паливомір; **fuel** ~ паливний витратомір; **fuel level** ~ паливомір; **fuel pressure** ~ манометр тиску палива; **fuel quantity** ~ датчик паливоміра; **gap limit** ~ калібр-скоба; **inductive pressure** ~ індуктивний манометр; **level** ~ покажчик рівня (*напр. мастила у баку*); **oil** ~ мастильний манометр; **oil temperature** ~ термометр мастила (*двигуна*); **plug limit** ~ калібр-пробка; **pressure** ~ манометр; **radius** ~ радіусомір; **remote-reading** ~ дистанційний манометр; **screw thread** ~ різемір; **sight** ~ 1) трубка рівня (*рідини у баку*); 2) мірне скло; **strain** ~ 1) тензометр; 2) тензодатчик; **three-pointer engine** ~ тристрілковий покажчик параметрів двигуна (*тиск палива і мастила, температура мастила*); **wind** ~ анемометр

gain *n* 1) збільшення; 2) коефіцієнт направленої дії (*антени*); 3) прибуток; **absolute** ~ максимальний коефіцієнт підсилення (*антени*); **altitude** ~ незаплановане збільшення висоти польоту (*за рахунок пориву повітряної маси*); **antenna** ~ 1) підсилення антени; 2) коефіцієнт направленої дії (КНД) антени; **directive** ~ коефіцієнт направленої дії, КНД; \diamond ~ **in altitude** перевищення за висотою

gaiter *n* (захисний) чохол; **control column** ~ чохол штурвальної колонки (*між підлогою кабіни і нижньою частиною колонки*); **cylinder protective** ~ захисний кожух циліндра

gale *n* 1) буря; шторм, (штормовий) вітер (7–10 балів *Бофорта*); 2) спалах; вибух; **fresh** ~ дуже сильний вітер (8 балів *Бофорта*); **hard** ~ сильний вітер (7 балів *Бофорта*); **moderate** ~ сильний вітер (7 балів *Бофорта*); **near** ~ вітер, близький до шторму; **strong** ~ шторм (9 балів *Бофорта*); **sudden** ~ раптовий порив вітру; **whole** ~ сильний шторм (10 балів *Бофорта*); \diamond **a gale blows itself out [rages]** починається буря

galley *n* кухня-буфет; **aircraft** ~ кухня-буфет повітряного судна

gallon *n* галон (*міра рідини; англійський галон = 4,546 л, американський галон = 3,785*); **imperial** ~ англійський галон

gallone *n* об'єм у галонах

game *n* гра; **war** ~ військова гра (*гра, що моделює війну, для вивчення і перевірки стратегії*)

gangway *n* 1) конвеєр (*для багажу чи вантажу*); 2) рухома доріжка (*для пасажирів*)

gap *n* 1) проміжок; 2) зазор; 3) проміжок, інтервал; «вікно» (*напр. у розкладі*); 4) відстань між крилами біплана; 5) *військ.* прорив у обороні; 6) *рлк* мертва зона; **air** ~ повітряний зазор; **cloud** ~ вікно у хмарності (*для польоту повітряного судна*); **communication** ~ перерва зв'язку; **rotor-stator** ~ зазор між ротором і статором; **spark-plug** ~ зазор між електродами; **technical** ~ невирішена технічна проблема

garage *n* 1) гараж; 2) ангар; **space station** ~ ангар орбітальної станції (*для паркування міжорбітальних транспортних КА*)

garbling *n* викривлення; **non-synchronous** ~ несинхронний сигнал-відповідь; **synchronous** ~ синхронний сигнал-відповідь

gas *n* 1) газ (*напр. яким наповнюють повітряні кулі чи дирижаблі*); 2) *проф.* паливо, бензин; 3) отруйна речовина; **A**~ авіаційний бензин; **aggressive** ~ корозійний [агресивний] газ; **corrosive** ~ корозійний

[агресивний] газ; **discharge** ~-es вихлопні [випускні] гази; гази на виході турбіни; **exhaust** ~ 1) вихідний газ (*реактивних двигунів*); 2) вихлопний [випускний] газ (*поршневих двигунів*); **inert** ~ інертний [нейтральний] газ; **intergalactic** ~ міжгалактичний газ; **interplanetary** ~ міжпланетний газ; **interstellar** ~ міжзоряний газ; **propulsive** ~ газ реактивного двигуна; **reaction** ~ газ реактивного струменя

gaseous *a* газовий, газоподібний

gasket *n* прокладка, сальник; **annular** ~ кільцева прокладка; **cylinder-head** ~ прокладка головки циліндрів; **engine** ~ прокладка у системі двигуна; **flowed-in** ~ ущільнювальна прокладка; **heat-resisting** ~ теплостійка прокладка; **protection** ~ захисна прокладка; **ring** ~ кільцева прокладка

gasoline *n* бензин; **aircraft** ~ авіабензин; **aircraft motor** ~ авіаційний бензин; **altitude-grade** ~ авіаційний бензин для висотних польотів; **antiknock** ~ високооктановий бензин; **aviation** ~ авіаційний бензин; **aviation base-stock** ~ базовий авіаційний бензин; **balanced** ~ бензин урівноваженого фракційного складу; **base** ~ базовий бензин; **combat** ~ *s* армійські сорти бензину; ~ **80/87 octane** бензин із октановим числом 80/87; **high-octane** ~ високооктановий бензин; **leaded** ~ етилований авіаційний бензин; **premium** ~ високоякісне паливо; **primary training** ~ авіаційний бензин для навчальних літаків першого ступеня навчання; **unleaded** ~ неетилований авіаційний бензин; **supercombat** ~ авіаційний бензин 115/145

gas-turbine *a* газотурбінний

gate *n* 1) вихід на посадку (*з аеровокзалу*); 2) посадкові ворота (*для контролю пасажирів*); 3) район входження (*у задану зону польоту*); 4) керівний імпульс (*радіолокаційної системи*); 5) *електр.* вентиль; затвор; **air** ~ повітряні ворота; **flap exhaust** ~ стулка закрилка для реактивного струменя (*від двигуна*); **flux** ~ індукційний датчик (*комтаса*); **loading** ~ посадкові ворота (*для пасажирів*)

gateway *n* 1) місце стикування (внутрішніх і міжнародних) перевезень; 2) район входження (*до заданої зони польотів*); 3) *мн.* Ам. аеропорти США, що обслуговують польоти через Атлантику; 4) *комп.* шлюз; **air** ~ повітряні ворота (*для польоту чи входження в зону*); **metal-detection** ~ пункт перевірки пасажирів на наявність металевих предметів

gathering *n* збирання (*інформації*), накопичення (*даних*); **data** ~ збирання даних; ~ **of information** збирання інформації

gauge 1. *n* 1) масштаб; калібр; 2) вимірювальний прилад; 2. *v* проводити вимірювання; **air** ~ манометр; **altitude** ~ альтиметр, висотомір; **dial** ~ прилад з круговою шкалою; циферблатний індикатор; **fuel** ~ паливний витратомір; **oil** ~ мастильний манометр; **pressure** ~ манометр; **strain** ~ тензометр; **wind** ~ анемометр

gauze *n* 1) сітка (*для фільтрування рідини*); 2) захисна сітка; 3) серпанок; **filter** ~ фільтрувальна сітка; **twill-woven** ~ сітка саржевого плетіння (*паливного фільтра*)

gear *n* 1) прилад, пристрій, інструмент; апаратура; 2) шестерня; зубчасте колесо; 3) зубчаста передача; 4) редуктор; 4) шасі; **aft landing** ~ задня опора шасі; **airscrew reduction** ~ редуктор повітряного гвинта; **airscrew reversing** ~ механізм реверсування повітряного гвинта; **alighting** ~ шасі; **alighting ~ on water** поплавцеве шасі; **amphibious landing** ~ колісно-поплавцеве шасі; **annular** ~ шестірня внутрішнього зачеплення; **arresting (landing)** ~ гальмівний пристрій (*для повітряних суден на коротких ЗПС*); **bevel** ~ кінцева шестірня; **bicycle landing** ~ велосипедне шасі; **blade stop** ~ фіксатор кроку лопати (*повітряного гвинта*); **body landing** ~ фюзеляжне шасі; **bogie-type landing** ~ візкове шасі; **brake** ~ гальмівний пристрій; **cantilever landing** ~ консольне [безпідкісне] шасі; **castor landing** ~ шасі із самоорієнтовними колесами; **collapsed landing** ~ пошкоджене шасі; **control** ~ ведуча шестірня; **crown** ~ корончаста шестірня; **differential** ~ диференціальний механізм; **differential planetary** ~ диференціально-планетарний механізм; **driven** ~ ведена шестірня; **driving** ~ ведуча шестірня; **dropping** ~ бомбоскидач; **dual-tandem** ~ багатоопорне шасі; **dummy landing** ~ макетне шасі; **emergency landing** ~ аварійне шасі; **fixed landing** ~ невтягуване шасі; **float-type landing** ~ поплавцеве шасі; **flotation landing** ~ поплавцеве шасі; **forward retracting landing** ~ шасі, що втягується вперед; **four-wheel bogie landing** ~ багатоопорне візкове шасі; **free-fall landing** ~ шасі, що випускається під дією власної ваги; **friction** ~ фрикційна передача; **helical** ~ косозуба шестірня; **herringbone** ~ шевронна шестірня; **hull equipped landing** ~ поплавцеве шасі; **idler** ~ паразитна шестірня; **inadvertently retracted landing** ~ помилково втягнуте шасі; **intermediate** ~ проміжна шестірня; **inward retracting landing** ~ шасі, що втягується у фюзеляж; **landing** ~ 1) шасі; 2) опора шасі; **launching** ~ пусковий пристрій; **levered landing** ~ важільне шасі; **main landing** ~ головна опора шасі; **nonretractable landing** ~ невтягуване шасі; **nose landing** ~ передня опора шасі; **pitch reversing** ~ механізм реверсування кроку (*повітряного гвинта*); **planetary** ~ сателітна шестірня, сателіт; **planetary reduction** ~ планетарний редуктор; **pontoon equipped landing** ~ поплавцеве шасі; **prematurely retracted landing** ~ передчасно втягнуте шасі; **propeller** ~ редуктор повітряного гвинта; **propeller planetary** ~ планетарний редуктор повітряного гвинта; **protective** ~ захисний пристрій; **quadricycle landing** ~ чотириопорне шасі; **ratchet** ~ храповик; **rearward retracting landing** ~ шасі, що втягується назад; **reduction** ~ редуктор; **release** ~ бомбоскидач; **retractable landing** ~ втягуване шасі; **retractable tail** ~ втягувана хвостова опора шасі; **reversing** ~ реверс, механізм реверсування; **rim** ~ шестірня-вінець; **rotor intermediate** ~ проміжний

редуктор несного гвинта; **runway arresting** ~ гальмівний пристрій на ЗПС; **satellite** ~ сателіт (*планетарної передачі*); **semilevered landing** ~ напівважільне шасі; **single-skid landing** ~ однополоскове шасі; **single-wheel** ~ одноколісне шасі; **skid-equipped landing** ~ полоскове шасі; **ski-equipped landing** ~ лижне шасі; **spray** ~ розпилювач (*добриє*); **spur** ~ циліндрична шестірня; **stationary** ~ нерухома шестірня; **stationary ring** ~ 1) редуктор із нерухомим вінцем; 2) ступінь перебору редуктора; **steerable landing** ~ кероване шасі; **supplementary landing** ~ допоміжне шасі; **tailwheel landing** ~ шасі з хвостовою опорою; **tappet** ~ кулачковий механізм; **tricycle landing** ~ триопорне шасі, шасі з передньою опорою; **two-stage** ~ двоступеневий редуктор; **wheel(ed) landing** ~ колісне шасі; **wide-track landing** ~ ширококолісне шасі; **wind-assisted landing** ~ шасі з використанням швидкісного напору; **wing landing** ~ підкрилова опора шасі; **worm** ~ черв'ячний редуктор; \diamond **fail to extend landing** ~ помилково не випускати шасі; **fail to retract landing** ~ помилково не втягнути шасі; **landing ~ is down and locked** шасі випущено і встановлено на замки випущеного положення; **to extend the landing** ~ випускати шасі; **to load the ~ 1)** завантажувати редуктор; 2) вводити шестірню в зачеплення; **to lock the landing ~ (down/up)** ставити шасі на замки (випущеного/втягнутого положення); **to lower landing** ~ випускати шасі; **to mesh ~ s** вводити шестерні в зачеплення; **to raise landing** ~ втягувати шасі; **to release landing** ~ знімати шасі з замків втягнутого положення; **to retract landing** ~ втягувати шасі; **to run out landing** ~ випускати шасі; **to test ~ s for smooth** перевіряти шестірні на плавність зачеплення; **to unlatch landing** ~ знімати шасі з замків

gearbox *n* 1) редуктор; коробка передач; 2) коробка приводів (*двигуна*); **angular** ~ кутовий редуктор; **antitorque** ~ редуктор рульового гвинта (*гелікоптера*); **central** ~ центральний редуктор; **planetary** ~ планетарна коробка передач; **propeller** ~ редуктор повітряного гвинта; **reduction** ~ редуктор

gearing *n* 1) зубчаста передача; 2) зачеплення шестерень; 3) редуктор; **cam** ~ кулачкова передача; **planetary** ~ планетарна передача; **speed-reduction** ~ редуктор; **step-down** ~ редуктор

general *n* генерал; **brigadier** ~ бригадний генерал

generate *v* утворювати; генерувати

generation *n* 1) покоління (*літаків, ЕОМ тощо*); 2) створення, формування, генерування; **address** ~ формування адреси (*зв'язку*); **aircraft** ~ покоління повітряних суден; **carrier** ~ генерація несної; **computer** ~ покоління ЕОМ; **electrical** ~ генерування електроенергії; **forecast** ~ формування прогнозів; **heat** ~ виділення тепла; **image** ~ створення зображення; **noise** ~ 1) виникнення шуму; 2) створення перешкод (*для зв'язку*); **solar electric** ~ виробництво електроенергії з енергії Сонця; **stress wave** ~ утворення вибухової хвилі; **vapour** ~ пароутворення; **stress wave** ~ утворення вибухової хвилі

generator *n* 1) генератор, джерело енергії; 2) збудник (*напр. повітряного вихору*); **ac** ~ генератор змінного струму; **airborne ice nuclei** ~ бортовий генератор крижаних ядер; **brushless** ~ безщітковий генератор; **carrier** ~ генератор несної; **dc** ~ генератор змінного струму; **engine-driven** ~ генератор із приводом від двигуна; **gas** ~ турбокомпресор; **integrated drive** ~ генератор із вбудованим приводом; **reversed polarity** ~ генератор змінної полярності; **shunt wound** ~ генератор із шунтовою обмоткою; **tachometer** ~ датчик тахометра; **target** ~ імітатор цілі; **vortex** ~ 1) турбулізатор, збудник вихору (*на крилі*); 2) *космонавт*. вихорогенератор; \diamond **to load the** ~ навантажувати генератор; **to wind the** ~ намотувати обмотку генератора

genetics *n* генетика; **space** ~ космічна генетика

geodesy *n* геодезія; **satellite** ~ супутникова геодезія; **space** ~ космічна геодезія

geology *n* геологія; **satellite** ~ супутникова геологія; **space** ~ космічна геологія

geomagnetics *n* магніторозвідка; **airborne** ~ аеромагніторозвідка

geometry *n* контури, форма; **aircraft** ~ контури повітряного судна; **surface** ~ рельєф поверхні

get: \diamond **to ~ down** знижуватися, йти на посадку; **to ~ off** злітати, відриватися від землі

gigabyte *n* гігабайт, Гб (*1024 Мб*)

gill *n* жалюзі; **cooling ~ s** жалюзі системи охолодження (*двигуна*)

gimbal *n* 1) рамка (*гіроскопа*); 2) кардан; **azimuth** ~ рамка курсу; **gyro** ~ рамка гіроскопа; **inner** ~ внутрішня рамка; **outer** ~ зовнішня рамка; **pitch** ~ рамка тангажа; **roll** ~ рамка крену; **swash-plate** ~ кардан автомата перекосу (*гелікоптера*)

gland *n* 1) сальник; ущільнення; 2) (гідро)шарнір; **sealing** ~ сальник; **swivel** ~ гідрошарнір (*у системі шасі*); \diamond **to couple with a ~ s** з'єднувати гідрошарніром

glareshield *n* козирок; шторка; протибліковий екран; **cabin** ~ козирок приладної дошки кабіни

glass *n* скло; **armored** ~ армоване скло; **antireflection** ~ протиблікове скло; **bulletproof** ~ броньоване скло; **fireproof** ~ вогнестійке скло; **high-temperature** ~ жаростійке скло; **space-manufactured ultrapure** ~ надчисте скло, виготовлене у космосі

glassfibre *a* скловолокнистий

glaze **1.** *n* льодяний покрив; ожеледь; **2.** *v* вкриватися льодом *чи* інеш

glide **1.** *n* 1) планування; ширяння; 2) ковзання; **2.** *v* 1) планувати; ширяти; 2) ковзати; **aircraft spiral** ~ планування повітряного судна по спіралі; **approach** ~ планування під час заходження на посадку; **narrow-spiral** ~ планування по крутій спіралі; **spiral** ~ планування по спіралі; **steep** ~ круте

планування; \diamond **to break** ~ виходити з глісади (*під час заходження на посадку*); виходити з етапу планування

glide-bomb *n* військ. літак–снаряд

glidepath *n* (тж. *glide path*) 1) глісада; 2) траєкторія (*напр. планування*); **false** ~ несправжня глісада; **false ILS** ~ несправжня глісада під час посадки за приладами; **indicated ILS** ~ приладна глісада системи інструментальної посадки; **ILS** ~ глісада системи інструментальної посадки; **minimum** ~ мінімальна глісада; **null-reference** ~ глісада з опорним нулем

glider *n* планер; ЛА без двигуна (*для спортивних чи тренувальних польотів*); **hang** ~ дельтаплан; **land** ~ сухопутний планер; **powered** ~ мотопланер (*планер із силовою установкою*); **sea** ~ гідропланер; **training** ~ навчально–тренувальний планер; \diamond ~ **flies** планер літає; ~ **glides** планер ширяє; ~ **soars** планер ширяє [пікірує]; **to fly a** ~ летіти на планері; **to launch a** ~ запускати планер; **to tow a** ~ буксирувати [тягнути] планер

glideslope (тж. *glide slope*) *n* 1) (посадкова) глісада; 2) нахил [схилення] глісади

gliding *n* 1) пікірувальний політ, пікірування; 2) планування; 3) планерний спорт, планеризм

glint *n* блимання; **radar** ~ блимання радіолокаційного сигналу; **target** ~ блимання позначки цілі

glitch *n* проблема, ускладнення

globe *n* 1) (земна) куля; 2) будь–яке небесне тіло; **celestial** ~ глобус зоряного неба; **terrestrial** ~ земна куля

goal *n* ціль; цільове положення; **intermediate** ~ проміжне цільове положення (*на траєкторії руху*)

go-around 1. *n* 1) друге коло; 2) вихід на друге коло (*з етапу заходження ПС на посадку*); **2.** *v* йти на друге коло; \diamond **fail to initiate** ~ не використати можливості відходу на друге коло; **on** ~ на другому колі; **to execute** ~ йти на друге коло; **to initiate** ~ йти на друге коло (*після невдалого заходження на посадку*); **to make decision to** ~ вирішувати йти на друге коло; **to make** ~ йти на друге коло

goggles *n* захисні окуляри; **flying** ~ льотні захисні окуляри

gondola *n* 1) гондола (*дирижабля*); 2) корзина (*повітряної кулі*)

goods *n* 1) товар(и); 2) вантаж; багаж; **dangerous** ~ небезпечні (*для перевезення*) вантажі; \diamond ~ **to declare** товари, що підлягають пред'явленню (*митній службі*)

go-show *n* авіапасажир без попереднього бронювання місця

governor *n* 1) регулятор; 2) обмежувач; **bleed** ~ регулятор відбирання повітря (*від реактивного двигуна*); **butterfly** ~ дросель; **centrifugal** ~ відцентровий регулятор; **constant-speed** ~ регулятор постійних обертів; **engine limit** ~ регулятор граничних обертів двигуна; **fuel** ~ регулятор витрати палива; **maximum speed** ~ регулятор максимальних обертів; **propeller** ~ регулятор обертів повітряного гвинта; **rotor speed** ~ обмежувач обертів ротора; **speed** ~ регулятор обертів; **speed drive** ~ регулятор приводу (постійних) обертів; **throttle** ~ дросель

grade *n* 1) *астр.* градус; одна сота прямого кута; 2) схил, градієнт; 3) *Ам.* оцінка; 4) сорт; ранг; клас; **aviation fuel** ~ сорт авіаційного палива; **fuel** ~ сорт палива; ~ **A** найвищої якості; ~ **of runway** уклон [схил, похил] ЗПС; ~ **of service** категорія обслуговування; ~ **of the pilot licence** клас посвідчення пілота; **high** ~ вищий клас [сорт]; **noise** ~ рівень шуму; *зв'язок* рівень перешкод; **oil** ~ сорт мастила; **prime** ~ найвища якість; **slight** ~ невеликий нахил; **steep** ~ крутий схил

gradient *n* 1) градієнт; 2) кут нахилу; 3) відхилення (*стрілки барометра*); **adiabatic** ~ адіабатичний градієнт; **atmospheric pressure** ~ градієнт тиску, баричний градієнт; **climb** ~ градієнт набору висоти; **humidity** ~ градієнт вологості; **moisture** ~ градієнт вологості; **net** ~ чистий градієнт; **pressure** ~ градієнт тиску; **runway** ~ схил ЗПС; **temperature** ~ температурний градієнт; **thermal** ~ температурний градієнт

grading *n* градування; ~ **of runway** нівелювання ЗПС

graph *n* графік, діаграма; **aerological** ~ аерологічна діаграма; **gyro** ~ таблиця поправок відхилення гіроскопа

graticule *n* 1) картографічна [координатна] сітка; 2) допоміжна шкала; **circle** ~ кругова шкала; **level** ~ сітка нівеліра

gravitation *n* 1) гравітація, тяжіння; 2) сила тяжіння

gravitational *a* гравітаційний

gravity 1. *n* 1) гравітація, тяжіння; 2) сила тяжіння; 3) прискорення сили тяжіння; **2.** *a* гравітаційний; **earth** ~ сила тяжіння; **null** ~ невагомість; **terrestrial** ~ сила тяжіння; **zero** ~ невагомість; \diamond **by** ~ самопливом

gray 1. *n* грей, Гр; **2.** *a* сірий

grease 1. *n* консистентне мастило; **2.** *v* змащувати; **aviation** ~ авіаційне консистентне мастило; **accumulator** ~ решітка пластини акумуляторної батареї; **coordinate** ~ координатна сітка; **corrosion-preventive** ~ антикорозійне мастило; **graphite** ~ графітове мастило; \diamond **to clean** ~ **away** видаляти мастило

Greenwich *n* Грінвич, грінвіцький меридіан

grid *n* 1) решітка, сітка; 2) координатна сітка; 3) шкала (*на графіку*); 4) *радіо* модулятор; **correction** ~ сітка поправок; **map** ~ картографічна сітка; **navigation(al)** ~ (аеро)навігаційна сітка; **reference** ~ координатна сітка; **runway slope** ~ шкала схилу ЗПС; **sight** ~ сітка візира; **surveillance** ~ мережа оглядових РЛС

grill *n* решітка; **air** ~ решітка для забору повітря; **diffuser** ~ решітка дифузора

grind *v* шліфувати; притирати; \diamond **to ~ in** притирати, пришліфовувати; **to ~ off** зішліфовувати; **to ~ out** розшліфовувати (*внутрішню поверхню*)

grinding *n* шліфування; **accurate** ~ точне шліфування, доведення; **electrochemical** ~ електрохімічне шліфування; **super finish** ~ чистове шліфування

grip *n* 1) рукоятка (*ручки керування*); 2) захват, затискач; **control wheel** ~ рукоятка штурвала; **rotorcraft hydraulic** ~ гідравлічний затискач зовнішньої підвіски гелікоптера; **throttle control twist** ~ ручка корекції газу (*гелікоптера*)

grivation *n* *карт.* умовне магнітне схилення

groove *n* паз; канавка; **dovetail** ~ паз типу «ластівчиний хвіст»; **indexing** ~ індикаторна риска; **piston-ring** ~ паз для поршневого кільця

gross *a* великий, повний; брутто

ground 1. *n* 1) земля; 2) *військ.* аеродром, полігон; 3) *електр.* заземлення, «земля»; 2. *v* 1) змушувати приземлитися; 2) забороняти польоти; 3) *електр.* заземляти; 3. *a* наземний; **proof** ~ випробувальний полігон; **proving** ~ випробувальний полігон; **safety** ~ захисне заземлення

groundborne *a* розміщений на землі (*про ПС*)

grounding *n* 1) заземлення (*напр. повітряного судна*); 2) заборона підійматися у повітря; **protective** ~ захисне заземлення; **safety** ~ захисне заземлення; **shuttle fleet** ~ (тимчасова) заборона на польоти парку БТКК

group *n* група, клас; **AFTN** ~ група АФТН; **air base** ~ бригада наземного обслуговування; **Aviation Security Study** ~ Дослідна група з безпеки польотів; **Basic Operational Requirements** ~ Робоча група з розроблення основних експлуатаційних вимог; *метео change* ~ група змінення; *метео code* ~ кодова група; **date-time** ~ група «дата-час»; **delivery** ~ бригада для переганяння повітряних суден; **empennage** ~ хвостове оперення; **European Air Navigation Planning** ~ Європейська група аеронавігаційного планування; **European Air Traffic Forecasting** ~ Європейська група прогнозування повітряного руху; **fuel nozzles** ~ блок паливних форсунок; **message identification** ~ група розпізнавання повідомлень; **Meteorological Advisory** ~ Консультативна група з метеозабезпечення; **Regional Planning** ~ Група регіонального планування (*ІКАО*); **tour** ~ група (*пасажирів*), що летять згідно з туром; **traffic forecasting** ~ група прогнозування повітряного руху

growth *n* 1) зростання; 2) приріст, збільшення; **air traffic** ~ зростання обсягу повітряних перевезень; **crack** ~ поширення тріщини; **fracture** ~ поширення тріщини; **gravity-free** ~ вирощування (*кристалів*) в умовах невагомості; **hail** ~ градоутворення; **on-orbit** ~ вирощування (*кристалів*) на орбіті; **precipitation** ~ утворення опадів; **raindrop** ~ утворення дощових крапель (*у хмарі*); **rapid** ~ бурхливий розвиток; **reliability** ~ підвищення надійності

g-suit *n* протиперевантажувальний костюм [скафандр]; **computer-commanded pressurized** ~ керований ПК протиперевантажувальний висотний костюм

guard *n* 1) охорона. захист; 2) *військ.* караул; 3) радіоспостереження; **armed** ~ озброєна охорона; *зв'язок primary* ~ первинний захист; **radio (communication)** ~ пересувна [мобільна] станція радіоспостереження; **safe** ~ запобіжна скоба; **switch** ~ запобіжний ковпачок вимикача; **switch lever** ~ запобіжна скоба важеля вимикача; **wheel mud** ~ захисний щиток (*від потрапляння предметів з-під колеса*)

guidance *n* 1) наведення, самонаведення; 2) керування (*напр. польотом*); 3) навігація; 4) система керування; 5) правила, настанови; інструкція; *військ. active* ~ активне наведення; *військ. active homing* ~ активне самонаведення; **aerial** ~ повітряна навігація; **all-inertial** ~ інерціальна система керування (*польотом*); **angle** ~ наведення за кутом; **antiradar** ~ наведення на РЛС; **antiradiation** ~ наведення на джерело випромінювання; **approach azimuth** ~ наведення за азимутом під час заходження на посадку; **approach elevation** ~ наведення за кутом місця під час заходження на посадку; **approach slope** ~ наведення за глісадою під час заходження на посадку; **azimuth angle** ~ наведення за кутом азимута; **azimuth** ~ наведення за азимутом; **back azimuth** ~ наведення за зворотним азимутом; **back beam track** ~ наведення за відбитим променем; **beam follow** ~ наведення за променем; **beam-rider** ~ наведення за радіопроменем; **beam track** ~ наведення за променем; **blind** ~ наведення на ціль, яку не спостерігають візуально; **celestial** ~ 1) астронаведення; 2) астронавігація; **celestial-inertial** ~ 1) астроінерціальна навігація; 2) астроінерціальне наведення; **clearance** ~ наведення за кліренсом; **command** ~ 1) командне наведення; 2) командне керування; **constant-wave radar** ~ наведення за допомогою РЛС безперервного випромінювання; **directional** ~ шляхове наведення; **final** ~ наведення чи керування на кінцевій ділянці траєкторії; **flare elevation** ~ наведення за кутом місця під час вирівнювання; **fly-by-wire** ~ 1) дистанційне наведення; 2) дистанційне керування; **glide-slope** ~ наведення за глісадою; **ground** ~ наведення за командами з землі; **heat-seeking** ~ наведення за тепловим [інфрачервоним] випромінюванням (*ціль*), ІЧ-наведення; **homing** ~ самонаведення; **inertia** ~ інерціальна система керування (*польотом*); **infrared** ~ наведення за тепловим [інфрачервоним] випромінюванням (*ціль*), ІЧ-наведення; **internal** ~ 1) автономне наведення; 2) автономне керування; **laser** ~ лазерне наведення; **launch-and-leave** ~ автономне наведення після запуску; **lock-on** ~ самонаведення; **magnetic** ~ наведення за магнітним полем (*ціль*); **optical** ~ 1) лазерне наведення; 2)

оптична система наведення; **passive homing** ~ пасивне самонаведення; **radar** ~1) радіолокаційне наведення; 2) радіолокаційна система наведення; **radar repeat-back** ~ наведення (з землі) за сигналами бортової РЛС; **radiation** ~ наведення за випромінюванням (цілі); **radio** ~1) радіонаведення; 2) радіокерування; 3) радіонавігація; 4) система радіонаведення чи радіокерування; **radioinertial** ~ 1) радіоінерціальне керування; 2) радіоінерціальна система керування; **radiometric** ~ радіометричне наведення; **reentry** ~ керування (космічним апаратом) під час входу до щільних шарів атмосфери; **RF passive homing** ~ пасивне самонаведення за радіовипромінюванням (цілі); **roll** ~ керування за креном; **roll-out** ~ керування під час виведення на курс; **semiaactive homing** ~ напівактивне самонаведення; **star-tracking** ~ 1) астронаведення; 2) астронавігація; **stellar-inertial** ~ 1) астроінерціальне наведення; 2) астроінерціальна навігація; **surface movement** ~ керування наземним рухом (на аеродромі); **terminal** ~ наведення на кінцевій ділянці траєкторії; **terrestrial-reference** ~ наведення за земними орієнтирами; **terrestrial** ~ наведення за земними орієнтирами; **tracking** ~ виведення (повітряного судна) на лінію шляху; **visual** ~ візуальне керування (польотом); **visual docking** ~ візуальне керування стикуванням (телескопічного трапу з бортом ПС); ◊ ~ **on** правила з ...; **under the ~ of** під керівництвом ...

guide 1. *n* 1) довідник, підручник; 2) напрямна (деталь); 2. *v* 1) регулювати; 2) направляти; **aircraft maintenance** ~ інструкція з технічної експлуатації повітряного судна; **air traffic** ~ настанови з керування повітряним рухом; **application** ~ інструкція із застосування (вузлів чи деталей); **exhaust valve stem** ~ напрямна випускного клапана; **hypsonetric tint** ~ гіпсометрична кольорова шкала висот; **route** ~ маршрутний довідник; **visual** ~ візуальний покажчик (об'єкта); ◊ ~ **to facilitation** інструкція зі спрощення формальностей

guided *a* керований; наведений, що наводиться

guideline *n* лінія рулювання (аеродромом); **parking bay** ~ лінія рулювання до місця стоянки

guide-rope *n* *іст.* мотузяний канат для полегшення посадки дирижабля чи аеростата

gun *n* 1) (вогнепальна) зброя; гармата; 2) *косм.* трубчаста пускова напрямна; **antiaircraft** ~ зенітна гармата; **electromagnetic rocket** ~ електромагнітна ракетна гармата; *косм.* **hand-held** ~ ручна гармата; **ion** ~ іонна гармата; *косм.* **open chamber** ~ динамореактивна гармата (для прискорення тіл); **orbital** ~ орбітальна гармата; **ray** ~ 1) променева зброя; 2) *косм.* променева гармата (для зварювання)

gunfire *n* артилерійський вогонь; вогонь із вогнепальної зброї

gunner *n* 1) кулеметник; 2) навідник; **anti-aircraft** ~ *військ., розм.* зенітник

gust *n* 1) порив (вітру); шквал; 2) злива; **air** ~ (різкий) порив повітряної маси; **air-down** ~ низхідний порив повітряної маси; **air-up** ~ висхідний порив повітряної маси; **alternate** ~ змінний порив; **down** ~ низхідний порив; **downward** ~ низхідний порив; **head-on** ~ зустрічний порив; **limit** ~ гранична величина пориву; **rising** ~ висхідний порив; **sharp** ~ різкий порив; **surface wind** ~ порив вітру біля поверхні землі

gustiness *n* поривчастість (повітряної маси)

gusty *a* поривчастий (*про вітер*)

guts *n* *розм.* «нутрощі» літака

guy 1. *n* розтяжка, розчалка (*напр. антени*); 2. *v* кріпити розтяжками

gyration *n* коловий рух; обертання (*навколо поперечної осі*)

gyro *n* (*див. gyroscope*) гіроскоп

gyrocompass *n* гірокомпас

gyrohorizon *n* авіагоризонт; **diving** ~ пікірувальний авіагоризонт

gyropilot *n* (гіроскопічний) автопілот, гіропілот

gyroplane *n* автожир (ЛА, піднімальна сила якого створюється за рахунок авторотації несного гвинта); **amphibian** ~ автожир-амфібія; **land** ~ сухопутний автожир; **sea** ~ гідроавтожир

gyroplatform *n* *космонавт.* гіроплатформа

gyroscope *n* 1) гіроскоп; 2) гірокомпас; гіродатчик; 3) авіагоризонт; **air bearing** ~ гіроскоп із повітряною опорою осей; **air-driven** ~ пневматичний гіроскоп; **attitude** ~ гіровертикаль, гіроскопічний авіагоризонт; **azimuth** ~ курсовий гіроскоп; **cageable vertical** ~ аретирувана гіровертикаль; **directional** ~ курсовий гіроскоп; **flight** ~ гіронапівкомпас, ГНК; **floated-type** ~ гіроскоп плаваючого типу; **free** ~ вільний гіроскоп, гіроскоп із трьома ступенями свободи; **free-floating** ~ гіроскоп вільноплаваючого типу; **laser** ~ лазерний гіроскоп; **master** ~ командний [штурманський] гіроскоп; **master vertical** ~ центральна гіровертикаль, ЦГВ; *косм.* **orbital** ~ гіроорбіт, орбітальний гіроскоп; **pitch and azimuth** ~ гіроскоп тангажа і курсу; **pitch** ~ гіроскоп тангажа; **powered** ~ силовий гіроскоп; **rate** ~ прецесійний гіроскоп, гіроскоп із двома ступенями свободи; **rate-of-turn** ~ гіроскопічний датчик кутової швидкості; **ring laser** ~ кільцевий лазерний гіроскоп; **stabilizer directional** ~ гіроазимут-горизонт; **triple** ~ вільний гіроскоп, гіроскоп із трьома ступенями свободи; **vacuum-driven** ~ вакуумний гіроскоп; **vertical** ~ гіровертикаль; **yaw** ~ курсовий гіроскоп; ◊ **to cage the** ~ аретирувати гіроскоп; **to reset the** ~ відновлювати гіроскоп; **to slave the** ~ узгоджувати гіроскоп; **to uncage the** ~ розаретирувати гіроскоп

gyrostabilizer *n* гіростабілізатор

gyrounit *n* гіроагрегат
gyrovertical *n* гіровертикаль

H, h

- hail** *n* град; **giant** ~ сильний град; **small** ~ крижана крупа; **soft** ~ снігова крупа; \diamond **it** ~ **s** [**it is ~ing**] йде град; **out of** ~ за межею чутності; **within** ~ у межах чутності
- half-door** *n* ступка (*ніші шасі*)
- hall** *n* зала; **booking** ~ зала бронювання; **passenger customs** ~ зала митного перегляду
- hand** **1.** *n* 1) рука; 2) стрілка (*на приладах*); **2.** *a* ручний
- handbook** *n* довідник
- handiness** *n* керованість (*повітряного судна*)
- handle** **1.** *n* 1) ручка [важіль] керування (*повітряним судном*); 2) рукоятка; **2.** *v* 1) бути слухняним у керуванні, слухатися (*керма*); 2) керувати (*повітряним судном*), пілотувати; 3) контролювати, командувати; 4) обробляти; оформляти; обслуговувати; **control** ~ рукоятка керування; **door jettison** ~ рукоятка аварійного скидання люка; **lock** ~ рукоятка замка; \diamond ~ **with care!** обережно! (*напис на коробках*); **the airplane** ~ **s well** слухняний у керуванні літак; *військ.* **to** ~ **troops** командувати військами
- handler** *n* вантажно-розвантажувальний пристрій; **baggage** ~ 1) носій; 2) вантажник
- handling** *n* 1) оброблення; оформлення (*повітряних перевезень*); обслуговування; 2) керування (*повітряним судном*), пілотування; 3) вантажно-розвантажувальні операції; **aircargo** ~ оброблення авіаційного вантажу (*для завантаження у повітряне судно*); **aircraft** ~ 1) керування повітряним судном, пілотування повітряного судна; 2) обслуговування повітряного судна; **baggage** ~ оформлення і оброблення багажу; **cargo** ~ оформлення і оброблення вантажів; **freight** ~ оформлення і оброблення вантажів; **ground** ~ наземне обслуговування; ~ **of message** оброблення повідомлень; **manual** ~ оброблення (*вантажів*) вручну; **messages** ~ оброблення повідомлень; **palletless** ~ транспортування та зберігання вантажів без піддонів; **particular** ~ особливий режим обробки; **safe** ~ **of an aircraft** безпечне керування повітряним судном; **thermo-mechanical** ~ термомеханічний режим обробки
- handoff** *n* передавання (*напр. керування повітряним судном*)
- handover** *n* 1) передавання (*контролю, повноважень*); 2) перемикання, перехід; ~ **from satellite-to-satellite** перехід із ШСЗ, що заходить, на ШСЗ, що сходить; **radar** ~ радіолокаційне керування
- handwheel** *n* 1) штурвальчик; 2) маховик
- hangar** **1.** *n* ангар; **2.** *a* ангарний; **overhaul** ~ ангар для ТО і ремонту; **reconstruction** ~ реконструкційний ангар (*для збирання уламків ЛА і моделювання обставин льотної пригоди*); **rocket stages** ~ ангар для ракетних блоків
- hang-glider** *n* 1) дельтаплан; 2) дельтапланерист
- hang-gliding** *n спорт.* дельтапланеризм
- haphazard** **1.** *n* випадок; випадковість; **2.** *a* випадковий
- hardenable** *a* зміцнений; з наклепом; ~ **by heat-treatment** термічно зміцнений; **work** ~ з наклепом при механічній обробці
- hardening** *n* 1) зміцнення; 2) *військ.* укріплення (*від ядерного вибуху і т.п.*); захист від вибухів (*бомб*); **strain** ~ механічне зміцнення
- hardstand** *n* місце стоянки [МС] із твердим покриттям
- hardware** *n* 1) апаратне забезпечення (*ЕОМ*); *проф. комп.* «залізо»; 2) обладнання; **aircraft** ~ приладне обладнання повітряного судна; **baggage** ~ обладнання для оброблення вантажу; **basic** ~ базовий комплект обладнання; **display** ~ апаратура відображення інформації; **fault-detecting** ~ апаратні схеми виявлення несправностей; **gaging** ~ апаратне забезпечення вимірювальної системи; **modular** ~ модульна апаратура; **signal processing** ~ апаратне обладнання обробки радіолокаційного сигналу; **space-qualified** ~ космічне обладнання
- harness** *n* 1) (запобіжний) ремінь; 2) ремені (*на парашути*); 3) джгут, бандаж; система проводів; **electric wiring** ~ електроджгут; електроколектор; **ignition wiring** ~ колектор запалювання (*двигуна внутрішнього згорання*); **parachute** ~ підвісна система парашута; **safety** ~ (прив'язні) ремені безпеки (*членів екіпажу*)
- hatch** *n* 1) люк; лючок; 2) відсік; **access** ~ експлуатаційний [оглядовий] лючок; **airtight** ~ герметизований завантажувальний люк; **ditching** ~ люк для покидання (*повітряного судна*) під час посадки на воду, верхній аварійний люк; **emergency escape** ~ люк для аварійного покидання (*повітряного судна*); **emergency exit** ~ запасний люк для виходу; **filler** ~ люк під заправну горловину; **fuel quantity transmitter** ~ люк для кріплення датчика паливоміра
- haul** **1.** *n* 1) рейс; перевезення, транспортування; 2) пройдена відстань; **2.** *v* 1) перевозити, транспортувати; виконувати комерційні перевезення; 2) мінятися, міняти напрям (*про вітер, часто haul round, haul to*); **long** ~ довгий рейс; \diamond **to** ~ **freight** перевозити вантажі
- hazard** **1.** *n* 1) небезпека, небезпечна ситуація; небезпечний фактор; 2) непередбачувана обставина; 3)

небезпечно чи протиправна дія; 4) перешкода; **2.** в ризикувати; **airport** ~ перешкода (*руху повітряних суден*) у районі аеропорту; **approach area** ~ перешкоди в зоні заходження на посадку; **bird strike** ~ небезпека зіткнення з птахами (*у польоті*); **blast** ~ небезпека вибуху; **climatic** ~ шкідливий [несприятливий] вплив кліматичних умов; **collision** ~ небезпека зіткнення; *косм.* **dust** ~ небезпека пилового впливу; **energy** ~ енергетично небезпечний фактор; фізично небезпечний фактор (*напр. шум, вібрація, ультразвук, електромагнітне випромінювання*); **environmental** ~ небезпека шкідливого впливу довкілля; **explosion** ~ небезпека вибуху, вибухонебезпека; **fire** ~ небезпека зайняття [займання]; **flight safety** ~ загроза безпеці польотів; **gritty** ~ небезпека метеоритно-пилового впливу; ~ **of contents** небезпека виникнення пожежі, вибуху, задимлення і т.ін. у будівлі; **health** ~ загроза здоров'ю; **hidden flight** ~ несподівана перешкода у польоті; **icing** ~ небезпека обмерзання [обледеніння]; **inflammability** ~ небезпека зайняття [займання]; **ionizing radiation** ~ **s** небезпечні фактори іонізуючого випромінювання; **occupational** ~ професійна шкідливість; **potential** ~ **to the safe** потенційна загроза безпеці (*польотів*); **radiation** ~ небезпека (радіоактивного) опромінення, радіаційна небезпека; **radiological** ~ радіологічна небезпека; **runway hidden** ~ прихована перешкода у зоні ЗПС; \diamond ~ **due to ...** небезпека внаслідок ...; **to constitute a** ~ створювати небезпеки; **to create a collision** ~ створювати небезпеку зіткнення; **to eliminate the** ~ усувати небезпеку; **to introduce** ~ ставити під загрозу (*напр. безпеку польоту*); **to minimize** ~ зводити небезпеку до мінімуму; **to present the minimum** ~ становити мінімальну небезпеку; **to reduce the** ~ зменшувати небезпеку

hazardous a небезпечний, ризикований

haze 1. *n* 1) імла; 2) легкий туман; 3) атмосферний серпанок; **2.** в приховувати перешкоди (*у зоні польотів*); **dust** ~ пилова імла; **particulate** ~ пилова імла; **sand** ~ піщана імла

head 1. *n* 1) головка; 2) фронтний пристрій (*камери згорання*); 3) кок; 4) приймач; **2.** в тримати курс; вести, спрямовувати; **airspeed** ~ приймач повітряного тиску; **flame tube** ~ фронтний пристрій камери згорання; **main rotor** ~ втулка несного гвинта; **Pitot** ~ трубка Піто; приймач повного тиску; **pressure** ~ приймач тиску; **probe** ~ вимірювальна головка; **rotor** ~ 1) втулка гвинта (*гелікоптера*); 2) головка гвинта-носія (*звинтокрилового ПС*); **snap rivet** ~ висадна головка заклепки; **socket** ~ головка (*ключа*); **static** ~ приймач статичного тиску; **suction** ~ висота ходу поршня на такті всмоктування; **tube snout** ~ головка жарової труби

heading n 1) курс (*польоту*); 2) напрям (*напр. положення корпусу повітряного судна*); 3) пеленг (*радіостанції*); 4) заголовок (*повідомлення*); **actual** ~ фактичний курс; **aircraft** ~ курс (*польоту*) повітряного судна; **approach** ~ курс заходження на посадку; **cardinal** ~ основний курс; **compass** ~ 1) компасний курс; 2) пеленг; **corrected** ~ виправлений курс; **course and** ~ шляховий кут і курс (*ЛА*); **desired** ~ заданий курс; **grid** ~ умовний курс; **landing** ~ посадковий курс; **magnetic** ~ 1) магнітний курс; 2) магнітний напрямок; **radar** ~ 1) радіолокаційний курс; 2) радіопеленг; **reciprocal** ~ зворотний курс; **runway** ~ напрямок ЗПС; **selected** ~ обраний курс; **takeoff** ~ злітний курс; **true** ~ 1) істинний курс; 2) істинний напрям; \diamond **by altering the** ~ шляхом зміни курсу; **to adjust the** ~ коректувати [коригувати] курс; **to alter the** ~ змінювати курс; **to deviate from the** ~ відхилитися від заданого курсу; **to drift off the** ~ (мимовільно) віддалятися від заданого курсу; **to fly the** ~ виконувати політ за курсом; **to hold on the** ~ витримувати (*ПС*) на заданому курсі; **to hold the flight** ~ витримувати заданий курс; **to maintain the** ~ витримувати заданий курс; **to report the** ~ повідомляти курс; **to roll left on the** ~ виходити на курс із лівим розворотом; **to roll out on the** ~ виходити на заданий курс; **to roll right on the** ~ виходити на курс із правим розворотом; **to select the** ~ задавати курс; **to set the** ~ установлювати курс; **to smooth on the** ~ плавно виводити (*повітряне судно*) на заданий курс

headlight n 1) прожектор; фара; 2) бортова антена РЛС, розміщена на передньому ребрі крила; **landing** ~ посадкова фара

head-on n зустрічний курс (*польоту*)

headquarters n штаб-квартира, штаб; *військ.* **supreme** ~ верховний штаб, ставка (*верховного головнокомандувача*); \diamond **at** ~ у штабі; **to set up** ~ розташувати штаб

headset n 1) гарнітура (*пілота*); 2) шоломофон; **airman's** ~ авіаційна гарнітура

head-up a призначений для читання без нахилу голови

headwind n зустрічний вітер (*у польоті*)

heat 1. *n* тепло; жар; спека; *фіз.* теплота; **2.** в нагрівати(ся); **combustion** ~ теплота згорання; ~ **of friction** теплота тертя

heater n 1) обігрівач; 2) радіатор; 3) калорифер; **air** ~ обігрівач повітря; **aircraft** ~ аеродромний обігрівач повітряного судна; **air intake** ~ обігрівач повітряозабірника; **electric** ~ електронагрівач; **fuel** ~ підігрівач палива; **gasoline combustion** ~ бензонагрівач

heating n обігрівання; нагрівання; **aerodynamic** ~ аеродинамічне нагрівання; **air intake duct** ~ обігрівання каналу повітряозабірника; **boundary layer** ~ нагрівання примежового шару; **cabin** ~ обігрівання кабіни; **electrical** ~ електрообігрівання

heave *n* 1) підняття; 2) переміщення ЛА уздовж вертикальної осі (*вгору або вниз*)

heaviness *n* складність, серйозність, важкість; **bow** ~ переднє центрування; тенденція до пікірування; **nose** ~ обважнення носової частини; тенденція до пікірування; **tail** ~ заднє центрування; тенденція до кабрування; **wing** ~ тенденція до звалювання на крило, звалювання на крило

heavy *a* 1) важкий; сильний (*про дощ, буревій тощо*); густий (*про туман*); 2) *військ.* важкоозброєний

heavy-duty *a* 1) що обкладається високим митом; 2) надпотужний; 3) важкий (*про транспортний засіб*)

hedge-hop 1. *n* бриючий політ, поземний літ; 2. *v* літати на бриючому польоті

hedge-hopping *n* бриючий політ, поземний літ

heel *n* крен; **aircraft** ~ крен повітряного судна

height *n* 1) (відносна) висота; 2) висотна відмітка; **absolute** ~ абсолютна висота (*висота літака над поверхнею*); **actual** ~ дійсна [фактична] (відносна) висота; **approach** ~ висота (*польоту*) під час заходження на посадку; *метео* **barometric** ~ барометрична (відносна) висота; **break-off** ~ висота переходу до візуального польоту, висота пробивання хмарності; **cloud** ~ висота хмарності; **cloud base** ~ висота нижньої межі хмар; **critical** ~ мінімальна висота (*зниження*); **cruising** ~ крейсерська висота, висота крейсерського польоту; **cutback** ~ висота зменшення тяги (*двигуна*); **decision** ~ (відносна) висота прийняття рішення, ВПП (*про подальші дії у польоті*); **economic cruising** ~ висота економічного крейсерського польоту; **economic** ~ висота крейсерського польоту; **equivalent** ~ діюча висота (*іоносфери*); **eye-to-aerial** ~ висота очей (*пілота*) над антеною; **eye-to-wheel** ~ висота очей (*пілота*) над рівнем коліс (*шасі*); **flying** ~ висота польоту; **helicopter approach** ~ висота польоту гелікоптера під час заходження на посадку; **helicopter overflight** ~ висота пролітання гелікоптера (*над перешкодою*); **mean** ~ середня висота (*польоту*); **minimum circling procedure** ~ мінімальна висота польоту по колу; **minimum descent** ~ мінімальна (відносна) висота зниження; **minimum safe** ~ мінімальна безпечна висота (*польоту*); **net** ~ розрахункова висота; **obstacle clearance** ~ відносна висота пролітання перешкод (*у зоні аеродрому*); *метео* **pressure** ~ барометрична висота; **radio** ~ висота за радіовисотоміром; **rain** ~ висота шару опадів; **reference approach** ~ початкова висота польоту під час заходження на посадку; **reference datum** ~ (відносна) висота опорної точки (*траєкторії заходження на посадку за приладами*); **relative** ~ відносна висота; **safe** ~ безпечна висота; **specified** ~ задана (*завданням на політ чи інструкцією*) відносна висота; **threshold crossing** ~ висота пролітання порога ЗПС; **transition** ~ (відносна) висота переходу (*на контроль за висотоміром, установленим на тиск аеродрому*); \diamond ~ **above reference zero** висота відносно початку координат (*конкретної схеми польоту*); ~ **at start of retraction** висота початку прибирання (*механізації крила, шасі і т. ін.*); **eye ~ over the threshold** (мінімальний) рівень положення очей (*пілота*) над порогом ЗПС; **to adjust for** ~ регулювати (*сидіння пілота*) по висоті; **to assess** ~ (візуально) оцінювати висоту; **to get the** ~ набирати задану висоту; **to hover at the ~ of...** зависати на висоті ... (*про вертоліт*)

helicopter 1. *n* вертоліт, гелікоптер; 2. *v* перевозити гелікоптером, летіти на гелікоптері; **agricultural** ~ сільськогосподарський варіант гелікоптера; **amphibian** ~ вертоліт-амфібія; **casualty** ~ санітарний вертоліт; **coaxial(-rotor)** ~ вертоліт співсної схеми; **compound** ~ комбінований вертоліт; **crane** ~ вертоліт-кран; **doubledual-rotor** ~ двогвинтовий вертоліт, вертоліт із двома несими гвинтами; **fire** ~ пожежний вертоліт; **flying crane** ~ вертоліт великої вантажопідйомності із зовнішньою підвіскою, «літаючий кран»; **heavy-lift** ~ вертоліт великої вантажопідйомності; **hovering** ~ вертоліт у режимі висіння; **land** ~ сухопутний вертоліт; **multi-engine** ~ багатомоторний вертоліт; **multirotor** ~ багатогвинтовий вертоліт; **sea** ~ гідровертоліт; **side-by-side rotor** ~ вертоліт поперечної схеми; **single-engine** ~ одномоторний вертоліт; **single main rotor** ~ вертоліт із одним несим гвинтом; **single-rotor** ~ одnogвинтовий вертоліт; **tandem-rotor** ~ вертоліт поздовжньої схеми; **turbojet** ~ вертоліт із хвостовим гвинтом; **twin-rotor** ~ вертоліт із двома рознесеними гвинтами-носіями, двогвинтовий вертоліт; **utility** ~ вертоліт загального призначення; \diamond **to fly a** ~ летіти на гелікоптері; **to pilot a** ~ вести [пілотувати] вертоліт; **to pull up the** ~ різко збільшувати піднімальну силу гелікоптера, «підривати» вертоліт

helideck *n* вертолітна палуба, вертопалуба

helipad *n* 1) вертолітний майданчик; 2) злітно-посадковий майданчик для гелікоптерів, вертопалуба

heliport *n* 1) вертодром; 2) вертолітний майданчик; 3) аеродром для гелікоптерів; **elevated** ~ вертодром, розміщений над поверхнею землі; **off-shore** ~ морський вертодром (*напр. на плавучій основі*); **on-shore** ~ сухопутний вертодром (*для обслуговування робіт у відкритому морі*); **roof-top** ~ вертольотний майданчик на даху будівлі; **surface level** ~ наземний вертодром

helistop *n* посадковий майданчик для гелікоптерів (*на плавучій буровій основі*)

helium *n* гелій

helmet *n* 1) каска, шолом; 2) шоломофон; **crash** ~ захисний шолом; **pressure** ~ герметичний шолом, гермошолом; **safety** ~ шолом безпеки

henry *n* Генрі, Гн

hertz *n* герц, Гц

high *n* 1) *метео* антициклон, область високого тиску; баричний максимум; 2) *лн.* високі частоти (3–30 МГц);

blocking ~ блокуючий антициклон; **cutoff** ~ відсічений антициклон; **migratory** ~ рухливий антициклон; **polar** ~ полярний антициклон; **semipermanent** ~ квазістаціонарний антициклон; **subtropical** ~ субтропічний антициклон

high-altitude *a* 1) висотний; 2) високоорбітальний

high-apogee *a* високоапогейний

high-inclination *a* з великим нахилом орбіти

high-orbit *a* високоорбітальний

high-resolution *a* з високою роздільною здатністю

high *n* 1) висота; 2) амплітуда; **overall** ~ габаритна висота

high-temperature *a* 1) високотемпературний; 2) жаростійкий

highway *n* 1) магістральна повітряна лінія; 2) магістральний канал (*передавання*)

high-wing *a* із високорозташованим крилом (*про ПС*)

hijack *v* викрадати (*літак або будь-який інший транспортний засіб*), займатися повітряним піратством

hijacker *n* викрадач літака, повітряний пірат

hijacking *n* викрадення літака, повітряне піратство; **attempted** ~ спроба викрадення літака; \diamond **to carry out a** ~ викрадати літак; **to commit a** ~ викрадати літак; **to foil a** ~ завадити викраденню літака, попередити викрадення літака; **to thwart a** ~ завадити викраденню літака, попередити викрадення літака

hinge *n* шарнір, шарнірна підвіска; **bogie swivel** ~ шарнір балки візка шасі; **castoring** ~ шарнір розвороту колеса шасі; **drag** ~ вертикальний шарнір (*лопаті несного гвинта*); **feathering** ~ осьовий шарнір (*лопаті несного гвинта*); **flapping** ~ горизонтальний шарнір (*лопаті несного гвинта*); **piano-wire** ~ шомпольне з'єднання

hinged *a* шарнірний

history *n* подія; зміна в часі; характер протікання; **flight** ~ звіт про політ; **sound level** ~ карта вимірювання рівня шуму (*у районі аеродрому*); **time** ~ карта вимірювання (*параметрів*) через певну кількість годин напрацювання (*напр. двигуна*)

hoist *n* лебідка; підйомник; **aircraft** ~ підйомник літака

hoisting *n* 1) підняття; 2) підйомник; **aircraft load** ~ підняття вантажу за допомогою бортової лебідки

hold 1. *n* 1) стабілізація, витримування; 2) чекання сигналу на посадку чи зліт; 3) відсік (*повітряного судна*); 4) *військ.* утримувати, захищати; **2.** *v* 1) стабілізувати, витримувати; 2) чекати сигналу на посадку чи зліт; **aircraft** ~ багажний відсік літака; **altitude** ~ витримування висоти польоту; **attitude** ~ стабілізація просторового положення (*повітряного судна*); **autopilot altitude** ~ витримування висоти польоту автопілотом; **baggage** ~ багажний відсік; **cargo** ~ вантажний відсік; **freight** ~ вантажний відсік; **ground** ~ очікування сигналу на зліт; **heading** ~ витримування курсу; ~ **en-route** очікування (*напр. дозволу на зміну маршруту*) у процесі польоту трасою; **launch** ~ очікування старту на Землі; **localizer** ~ витримування курсу (*пльоту*) за курсовим радіомаяком; **lower** ~ нижній відсік (*пасажирського салону*); **luggage** ~ багажний відсік; **preselected altitude** ~ витримування заданої висоти польоту; \diamond **to ~ down** тримати, утримувати; прикріпляти; **to ~ off** вирівнювати (*положення ПС*) безпосередньо перед приземленням

holder *n* власник (*патента, сертифіката*); **aircraft certificate** ~ власник сертифіката на повітряне судно; **aircraft licence** ~ власник посвідчення на експлуатацію повітряного судна; **brush** ~ щіткотримач (*електричної машини*); **flame** ~ стабілізатор полум'я; **licence** ~ власник посвідчення

holding *n* 1) кріплення, фіксація; 2) політ у зоні чекання; 3) витримування заданих режимів (*роботи*); 4) очікування на команду (*диспетчера*); **speed** ~ витримування (*заданої*) швидкості

holding-off *n* витримування (*повітряного судна*) перед торканням коліс під час посадки

holdup *n* 1) зависання оберів (*двигуна*); 2) затримка, зупинка (*у русі*); **engine speed** ~ зависання обертів двигуна

hole *n* 1) отвір; вікно; 2) вікно (*у хмарності*); 3) повітряна яма; **access** ~ оглядове вікно; **air bleed** ~ вікно відбирання повітря; **altitude** ~ мертва зона (на екрані індикатора) радіовисотоміра; *астрон.* **black** ~ чорна дірка; **check** ~ контрольний отвір; **drain** ~ зливний [дренажний] отвір; **film cooling** ~s отвори для плівкового охолодження лопатки турбіни; **flame tube air** ~ вікно підведення повітря до жарової труби; **inspection** ~ оглядове вікно; **lightening** ~ отвір [виріз] для зменшення ваги (*напр. у нервюрі*); **oil level** ~ контрольне вікно рівня мастила; **puncture** ~ пробоїна (*напр. у обшивці фюзеляжу*); **round** ~ круглий отвір; **spark plug** ~ свічковий отвір (*двигуна*); **threaded** ~ різьбовий отвір; **through** ~ наскрізний отвір; **unused** ~ резервний отвір (*напр. для забирання повітря*); **vent** ~ вентиляційний отвір; **ventilation** ~ вентиляційне вікно; \diamond **to bore a** ~ свердлити отвір

hologram *n* голограма; **radar** ~ голограма радіолокаційних сигналів

home 1. *n* 1) місце базування (*повітряного судна*); 2) РЛС виявлення; **2.** *v* 1) повертатися на базу; 2) летіти на привідну радіостанцію; 3) наводити (*за променем*); 4) наводитися, націлюватися (*про ракету, літак тощо*); 5) самонаводитися, бути у режимі самонаведення; 6) показувати напрям; **active position** ~ РЛС дальнього виявлення; **chain** ~ система [мережа] РЛС дальнього виявлення; \diamond **to ~ on** бути у режимі

самонаведення

homer *n* 1) (радіо)пеленгаторна станція, привідний радіомаяк; 2) система самонаведення

homing 1. *n* 1) привід (на радіостанцію); 2) наведення (за привідним променем); 3) (само)наведення (ракет, реактивних снарядів); 2. *a* 1) привідний (про радіомаяк, радіостанцію); 2) самонавідний; **active** ~ активне самонаведення; **antiradiation** ~ самонаведення на джерело випромінювання; **beam** ~ наведення за променем; **directional** ~ політ на орієнтир (напр. наземну радіостанцію); **heat** ~ інфрачервоне [теплолокаційне] самонаведення; ~ **all the way** самонаведення на всій траєкторії польоту; **infrared** ~ ІЧ-самонаведення, теплолокаційне самонаведення; **lead** ~ самонаведення з попередженням; **passive** ~ пасивне самонаведення; **radar** ~ радіолокаційне (само)наведення; **radiation** ~ самонаведення за випромінюванням (цілі); **radio** ~ радіопеленгація; **radiometric** ~ радіометричне самонаведення; **semiaactive** ~ напівактивне самонаведення; **semiautomatic** ~ напівавтоматичне наведення; **true** ~ самонаведення за дійсним пеленгом

hood *n* 1) капот; 2) ліхтар (кабіни)

hook *n* гак; **arrestor** ~ гальмівний гак; **cargo** ~ вантажний гак

hop 1. *n* 1) короткий політ, переліт на невелику відстань; 2) транзитна ділянка траси польоту; 3) стрибок, (одноразове) відбивання радіохвиль (під час іоносферного поширення); 2. *v* виконувати рейс на коротку відстань; **passenger** ~ перевезення пасажирів на невелику відстань

hopper *n* 1) бункер (розкидувача добрив); 2) заправний фільтр; 3) приймальна воронка

hopping *n* стрибкоподібна зміна (частоти); **frequency** ~ стрибкоподібна зміна частоти

horizon *n* горизонт; **apparent** ~ видимий горизонт; **artificial** ~ штучний горизонт; **celestial** ~ справжній горизонт; **gyro(scopic)** ~ авіагоризонт; **in-flight apparent** ~ видимий у польоті горизонт; **laser projected artificial** ~ штучний авіагоризонт, проєктований на стінки кабіни за допомогою лазерного променя; **natural** ~ справжній [астрономічний] горизонт; **radar** ~ радіолокаційний горизонт; **radio** ~ радіогоризонт; **rational** ~ справжній горизонт; **remote-reading gyro** ~ дистанційний авіагоризонт; **standby gyro** ~ резервний авіагоризонт; **true** ~ справжній горизонт; **visible** ~ видимий горизонт; \diamond ~ **skyglow** нічне світіння [свічення] лінії горизонту; **in relation to** ~ відносно горизонту (про положення повітряного судна)

horizontal 1. *n* горизонталь; 2. *a* горизонтальний

horn *n* 1) ріжок; звукова сирена; 2) рупорна антена; 3) роговий компенсатор (елерона чи керма); 4) важіль (вала чи керма); **audio** ~ звуковий ріжок; **control wheel** ~ риг штурвала; **waveguide** ~ риг хвилеводу

horrendous *a* вкрай небажані, жахливі (наслідки)

horse *n* 1) кінська сила, к.с.; 2) *mn.* козли; **wing** ~ криловий ложемент (для зберігання крила після відстикування)

horsepower *n* 1) кінська сила, к.с.; 2) потужність (у к. с.); **actual** ~ ефективна потужність у к.с.; **effective** ~ ефективна потужність у к.с.; **equivalent shaft** ~ еквівалентна потужність на валу; **indicated** ~ індикаторна [вимірjana] потужність; **rated** ~ номінальна потужність у к.с.; **shaft** ~ потужність на валу (двигуна); **thrust** ~ тягова потужність; **true** ~ індикаторна потужність; **weight** ~ потужність у к.с. на одиницю маси

hose *n* 1) шланг; рукав; 2) дюрит; **air release** ~ шланг для стравлювання повітря; **charging** ~ бортовий зарядний шланг; **defueling** ~ шланг для зливання палива; **discharge** ~ роздавальний шланг; **fire** ~ пожежний шланг; **fueling** ~ паливний заправний шланг; **fuel outlet** ~ шланг відведення палива; **inlet** ~ приймальний шланг; **oil** ~ маслопровідний шланг; **overflow** ~ шланг зливання палива (для перезавантаження); **refuel** ~ паливний заправний шланг; **waste** ~ зливний шланг; **water fill** ~ шланг заправлення водою

hostage *n* заручник, заручниця

hostess *n* бортпровідник, стюардеса; *Am.* **airline** ~ стюардеса

hour *n* година; **airborne** ~ льотна година; **airborne** ~s години нальоту; **aircraft** ~ літако-година; **block** ~s повний польотний час; **block-to-block** ~ s час у рейсі (час від забирання до встановлення колодок); **chock-to-chock** ~ час у рейсі (час від забирання до встановлення колодок); **darkness** ~ темний час доби (для польотів); **endurance** ~s напрацювання у годинах; **flight** ~ льотна година; **flight** ~s години нальоту; **flying** ~ льотна година; **inverse** ~ зворотня година (одиниця реактивності); **operational** ~s години нальоту; **peak busy** ~s час пік; період найбільшого навантаження; **peak** ~s час пік; період найбільшого навантаження; **ramp-to-ramp** ~s час у рейсі (від початку вирулювання з перону до зупинки на пероні після прильоту); **running** ~s напрацювання у годинах; **total engine** ~s загальний час напрацювання двигуна в годинах

house *v* розміщувати

housing *n* корпус, кожух; оболонка; **combustion chamber** ~ кожух камери згорання; **front bearing** ~ корпус передньої опори (ротора двигуна); **gyro** ~ корпус гіроскопа; **radar scanner** ~ обтічник антени (літака); **shaft** ~ кожух вала (двигуна); **valve** ~ клапанна коробка

hover 1. *n* ширяння; висіння; 2. *v* 1) нерухомо висіти [зависнути] у повітрі (про вертоліт); 2) ширяти (про вертоліт); 3) робити кола над об'єктом (про ПС)

hovercraft *n* судно на повітряній подушці; **annular jet** ~ судно на повітряній подушці з кільцевим соплом; **sidewall** ~ судно на повітряній подушці скегового типу

hovering *n* 1) висіння, зависання (*гелікоптера*); 2) ширяння; **reconversion** ~ перехід до режиму висіння; **spot** ~ точне зависання над заданою точкою; ◇ ~ **in the ground effect** висіння у зоні впливу землі

hoverport *n* хOVERпорт (*назва морських причалів для суден на повітряній подушці*)

hovership *n* судно на повітряній подушці

hoverway *n* майданчик для зльоту гелікоптера «по-літаковому»

hub *n* 1) втулка; 2) маточина; 3) *електр.* гніздо; 4) вузол; центр (*події. діяльності*); 5) вузловий аеродром; **airscrew** ~ втулка повітряного гвинта; **air traffic** ~ вузловий район повітряного руху; **anti-torque rotor** ~ втулка хвостового гвинта; **feathering** ~ втулка з пристроєм для флюгерування; **fully bearingless** ~ повністю безпідшипникова втулка (*несного гвинта*); **gear** ~ 1) маточина редуктора; 2) стакан шестерні; **main rotor** ~ втулка несного гвинта; **propeller** ~ втулка повітряного гвинта; **regional telecommunication** ~ регіональний вузол зв'язку; **rotor** ~ втулка несного гвинта; **split wheel** ~ рознімний барабан колеса (*шасі*); **turbine disc** ~ маточина диска турбіни; **wheel** ~ барабан колеса (*шасі*)

hushkit *n* 1) глушник шуму двигуна; 2) насадка з глушником; **engine** ~ глушник шуму двигуна

hull *n* 1) корпус; каркас; 2) фюзеляж; 3) повітряне судно; 4) поплавок (*гідролітака*); **airship** ~ корпус дирижабля; **bare** ~ повітряне судно, зафрахтоване без екіпажу

hum **1.** *n* характерний шум (*напр. під час роботи двигуна*); **2.** *v* створювати характерний шум

humidity *n* вологість; **absolute** ~ абсолютна вологість; **ambient** ~ вологість навколишнього середовища; **environmental** ~ вологість навколишнього середовища; **high** ~ висока вологість; **low** ~ низька вологість; **reference** ~ розрахункова вологість; **relative** ~ відносна вологість; **specific** ~ питома вологість

hunting *n* 1) посмикування стрілки приладу; 2) рискання по курсу

hurricane *n* ураган, буревій

hybrid **1.** *n* гібрид; **2.** *a* комбінований

hydrant *n* гідрант; **fire** ~ пожежний гідрант; **fueling** ~ (аеродромний) паливозаправний гідрант

hydraulic *a* гідравлічний

hydraulics *n* 1) гідравліка; 2) гідросистема

hydraulically-operated *a* що приводиться в рух гідравлікою

hydro *n* *розм.* гідроплан, гідролітак

hydroaeroplane **1.** *n* гідроплан, гідролітак; **2.** *v* нестися, ковзати по поверхні води (*про гідролітак*)

hydroaviation *n* гідроавіація

hydrocarbon *n* вуглеводень; **unburned** ~s незгорілі вуглеводні

hydrogen *n* водень; **liquid** ~ рідкий водень

hydrology *n* гідрологія; **satellite** ~ супутникова гідрологія; **space** ~ космічна гідрологія

hydroplane *n* гідроплан, гідролітак

hygiene *n* гігієна; **space** ~ космічна гігієна

hypoxia *n* *мед.* гіпоксія (*нестача кисню*)

I, i

ice **1.** *n* лід; **2.** *v* вкриватися льодом; обмерзати; **clear** ~ прозорий лід; **compact** ~ суцільний лід; **glaze-clear** ~ ожеледь; ◇ **to ~ up** вкриватися льодом, обмерзати; **to melt** ~ розтоплювати лід

icing *n* обмерзання, обледеніння; **aircraft** ~ обмерзання повітряного судна; **moderate** ~ помірне обмерзання; **severe** ~ сильне обмерзання; ◇ **to qualify** ~ визначати ступінь обмерзання

ident *n* індекс розпізнавання; **squawk** ~ індекс розпізнавання у кодї відповідача

identification **1.** *n* 1) розпізнавання, ідентифікація; 2) індекс, код; 3) розмітка; позначення; **2.** *a* розпізнавальний; **aerial** ~ розпізнавання (*повітряного судна*) у польоті; **aerodrome** ~ розпізнавання аеродрому; **aircraft** ~ 1) розпізнавання повітряного судна; 2) розпізнавальний код повітряного судна; **aircraft stand** ~ позначення місця зупинки повітряного судна; **beam** ~ радіолокаційне розпізнавання; **correct ~ of the target** правильне розпізнавання цілі; **decoy** ~ розпізнавання хибної цілі; **emitter location** ~ визначення місцеположення джерела випромінювання; **flight occurrence** ~ умовне позначення події у польоті; **flight report** ~ умовне позначення у повідомленні про хід польоту; **friend/foe** ~ розпізнавання (за принципом) «свій-чужий»; **friend-or-foe** ~ розпізнавання державної належності (*повітряного судна*), розпізнавання за принципом «свій-чужий»; **ground-objects** ~ розпізнавання наземних об'єктів; **in-flight target** ~ розпізнавання цілі у польоті; ~ **of signals** розпізнавання сигналів; ~ **of snow cover** розпізнавання снігового покриву (*з супутника*); **infrared** ~ розпізнавання (*цілі*) за інфрачервоним випромінюванням; **message** ~ ідентифікація повідомлень; **object** ~ розпізнавання цілі; **positive** ~ позитивна ідентифікація; **radar blip** ~ розпізнавання радіолокаційної позначки (*конкретного ПС на екрані локатора*); **radar** ~ радіолокаційне розпізнавання; **radar target** ~ розпізнавання радіолокаційних цілей; **radio** ~ радіорозпізнавання; **source** ~ розпізнавання джерела (*напр. випромінювання*); **squawk** ~ розпізнавання коду відповідача; **symbol** ~ стандартизація умовних позначень; **target** ~ розпізнавання цілі; *зв'язок* **transmission** ~ позначення передавання; **visual** ~ візуальне розпізнавання; ◇ **to secure** ~ гарантувати

розпізнавання (*повітряного судна*)
identifier *n* пристрій розпізнавання; **route** ~ покажчик маршруту
identify *v* 1) розпізнавати, ідентифікувати; визначати; 2) позначати, маркувати; 3) виявляти (*деталь, що відмовила*), здійснювати адресацію відмов; \diamond **to** ~ **oneself** називати себе; пред'являти [показувати] посвідчення; **to** ~ **target** розпізнавати ціль
identifying *n* 1) розпізнавання; 2) ототожнення; 3) діагностування, встановлення причини
identity *n* 1) тотожність; ідентичність, однаковість; 2) розпізнавання
idle 1. *n* 1) режим малого газу; холостий хід; режим холостого ходу; 2. *v* працювати на режимі малого газу; 3. *a* знятий з експлуатації; **approach** ~ режим малого газу під час заходження на посадку; **deadband** ~ режим малого газу у заданих межах; **flight** ~ режим малого газу у польоті; **ground** ~ режим малого газу на землі; **high** ~ високі оберти холостого ходу; **loping** ~ нерівномірний режим роботи на холостому ходу; **low** ~ малі оберти холостого ходу; **medium** ~ середні оберти холостого ходу; \diamond **at** ~ на малому газі; на холостому ходу; **to run** ~ працювати на малому газі; працювати на холостому ходу
idling *n* 1) режим малого газу; 2) холостий хід; **flight** ~ режим малого газу у польоті; **ground** ~ режим малого газу на землі
igloo *n* захисний купол; захисний ковпак
ignite *v* 1) запалювати (*паливо*); підпалювати; 2) займатися; \diamond **to** ~ **fuel** запалювати паливо
igniter *n* (пусковий) запалювач (*палива*); **rocket** ~ запалювач ракетного двигуна
ignition *n* 1) займання; запалювання; 2) спалах; 3) «Займання!» (*команда під час запуску двигуна*); **electric** ~ електричне (іскрове) запалювання; **spark** ~ іскрове (електричне) запалювання; \diamond **to turn off the** ~ вимкнути запалювання; **to turn on the** ~ вмикати запалювання
illuminance *n* освітленість
illuminant *n* джерело світла
illumination *n* 1) освітлення; 2) *рлк* підсвічування (*цілі зондувальним сигналом РЛС*); **artificial** ~ штучне освітлення; **daylight** ~ природне [денне] освітлення; **dial** ~ підсвічування шкали (*приладу*); **instrument** ~ освітлення приладів; **overhead** ~ верхнє освітлення (*зі стелі*); **radar** ~ підсвічування (*цілі*) радіолокатором; **target** ~ підсвічування цілі
image 1. *n* (візуальне) зображення; 2. *v* 1) формувати зображення; 2) отримувати зображення; **computer-generated** ~ візуальне зображення, створене за допомогою генерованого ЕОМ сигналу; *рлк* **ghost** ~ хибний [відбитий] сигнал, «духи»; **phantom** ~ хибний [відбитий] сигнал, *проф.* «духи»; **radar** ~ радіолокаційне зображення; **satellite** ~ зображення, отримане за допомогою ШСЗ; **sharp** ~ чітке зображення; *рлк* **source** ~ зображення точкової цілі; **stored** ~ записане зображення; **synthesized** ~ синтезоване зображення; **synthetic** ~ синтезоване зображення; **target** ~ 1) зображення об'єкта; 2) *рлк* зображення цілі; **thermal** ~ інфрачервоне зображення; **three-dimensional** ~ тривимірне [об'ємне] зображення; **two-dimensional** ~ двовимірне [плоске] зображення; **X-ray** ~ рентгенівське зображення
imagery *n* 1) зображення; 2) формування зображення; **earth's** ~ зображення земної поверхні; **photographic** ~ отримання зображень фотографуванням; **radar** ~ радіолокаційне формування зображень; **satellite** ~ отримання зображень за допомогою ШСЗ
imaging *n* 1) відображення; зображення; 2) формування зображення; **radar** ~ формування радіолокаційних зображень; **satellite** ~ отримання зображень за допомогою ШСЗ
imbalance *n* відсутність *чи* порушення рівноваги, нестійкість, дисбаланс; **aircraft lateral** ~ порушення поперечного балансування повітряного судна
immigrant *n* іммігрант; мігрант, переселенець; **illegal** ~ незаконний іммігрант
immigration *n* 1) імміграція; 2) імміграційний контроль (*пасажирів*)
imminence *n* 1) неминучість; 2) небезпека, загроза; ~ **of compressor stall** загроза зриву потоку з лопаток компресора
imminent *a* що насувається; загрозливий
immunity *n* 1) недоторканність; 2) звільнення (*напр. від сплати податків*); 3) захищеність; **noise** ~ 1) захищеність від шуму; 2) перешкодостійкість (*радіозв'язку*)
impact 1. *n* 1) зіткнення; 2) удар, ударна сила; 3) вплив; 2. *v* ударятися; зіштовхуватися; **acoustic** ~ звуковий удар; **aircraft** ~ зіткнення повітряного судна (*напр. з перешкодою*); **environmental** ~ вплив на довкілля; **ground** ~ зіткнення з землею; **high-speed** ~ високошвидкісний удар; **supersonic** ~ удар із надзвуковою швидкістю; **weather** ~ 1) погодний вплив; атмосферний вплив; 2) вплив на погоду; \diamond **attitude at** ~ просторове положення (*повітряного судна*) в момент удару; **on** ~ під час прямого ходу, під час стиснення (*опори шасі*); **to die on** ~ загинути від удару
impart *v* передавати (*швидкість, прискорення тощо робочому органу*)
impedance *n* 1) повний (електричний) опір, імпеданс; 2) захист, опір (*від хвильового збурення у середовищі*); **acoustic** ~ акустичний захист, акустичний опір; **specific acoustic** ~ питомий акустичний опір
impede *v* перешкоджати, заважати

impeller *n* 1) крильчатка; 2) робоче колесо (*компресора*); **axial-flow** ~ осьова крильчатка; **engine** ~ 1) робоче колесо (*осьового компресора*) двигуна; 2) крильчатка (*відцентрового компресора*) двигуна; **inner** ~ внутрішня крильчатка

imperative **1.** *n* наказ; розпорядження, обов'язкове до виконання; **2.** *a* 1) обов'язковий; першочерговий; 2) категоричний

impingement *n* 1) зіткнення; 2) поштовх, удар; **aircraft** ~ зіткнення повітряних суден (*напр. під час рулювання по землі*); ~ **of sonic ray** падіння звукового променя

implementation *n* впровадження; застосування; **practical** ~ практичне застосування

implicit *a* неявний; що мається на увазі

impose *v* накладати (*обмеження*); ♦ **to ~ high requirements** висувати високі вимоги; **to ~ new restrictions** накладати нові обмеження; **to ~ penalties** накладати штраф

improbable *a* малоімовірний; неймовірний; **extremely** ~ надзвичайно малоімовірний

improperly *adv* невірно; помилково; ♦ ~ **maintained** невірно обслугований

improvement *n* підвищення, поліпшення; **octane** ~ підвищення октанового числа (*палива*)

impulse *n* імпульс; **телетайп spacing** ~ імпульс пробілу; **телетайп start** ~ стартовий імпульс; **телетайп stop** ~ стоповий імпульс

inaccuracy *n* неточність; похибка; ~ **of measurements** похибка вимірювань; ~ **of measuring instrument** похибка вимірювального приладу; **random** ~ випадкова похибка; **slight** ~ незначна неточність

inaccurate *a* неточний; неправильний, помилковий

inadequacy *n* недостатність; невідповідність (*вимогам*)

inadequate *a* неадекватний; що не відповідає вимогам; недостатній

inapt *a* непридатний (*напр. до польотів*)

inbalance *n* розбалансування; порушення центрування; **aircraft lateral** ~ порушення поперечного центрування повітряного судна

inboard *a* бортовий; внутрішньофюзеляжний (*про обладнання*)

inbound *a* 1) що прибуває, що прилітає; 2) направлений на радіостанцію

INCERFA *n* ІНЦЕРФА, стадія непевності

inch *n* дюйм (2,54 см)

incidence *n* 1) кут атаки (*крила*); 2) кут установлення (*крила, лопаті*); **airscrew blade** ~ кут установлення лопаті повітряного гвинта; **negative** ~ від'ємний кут атаки; **propeller** ~ кут установлення лопаті повітряного гвинта

incident *n* 1) подія, пригода; 2) сутичка; інцидент; 3) передумова до авіаційної пригоди; інцидент (*у польоті*); 4) непередбачувана відмова техніки; **border** ~ прикордонний інцидент; **dangerous goods** ~ інцидент, пов'язаний із небезпечними вантажами; **frontier** ~ прикордонний інцидент; **shooting** ~ озброєна сутичка; ♦ **an ~ occurs [takes place]** подія стається

inclination *n* 1) нахил; 2) кут нахилу; 3) схилення (*магнітної стрілки*); ~ **of the orbit** нахил орбіти; **satellite** ~ нахил орбіти супутника (*до площини екватора*); **magnetic** ~ магнітне схилення

income *n* прибуток; **disposable** ~ чистий прибуток; **operating** ~ прибуток від експлуатації (*напр. авіалінії*); ♦ **to earn an ~** заробляти

incompatible *a* несумісний

incontrollable *a* погано керований; некерований (*про ПС*)

increase **1.** *n* зростання, збільшення; приріст; розширення; **2.** *v* збільшувати(ся), зростати, підсилювати(ся); **annual** ~ річний приріст (*напр. прибутків авіакомпанії*); **considerable** ~ значне зростання; ~ **of pressure** збільшення тиску; **net ~ in altitude** фактичне збільшення висоти; **rate** ~ зростання цін; **speed** ~ збільшення швидкості; **steady** ~ постійне зростання; **substantial** ~ значне зростання; **temperature** ~ приріст температури; ♦ **to be on the ~** зростати, збільшуватися

increased *a* збільшений

increment *n* приріст; *рлк bearing* ~ крок розділення за азимутом; **delta V** ~ приріст характеристичної швидкості; **frequency** ~ коефіцієнт підвищення частоти; *рлк range* ~ крок розділення за дальністю; **метео reporting** ~ шкала відліку

indentations *n* вм'ятина; відбитки (*напр. на обшивці фюзеляжу*); **ball** ~ сліди (*на обоймі підшипника*) від кульок

independency *n* *рідко* незалежність; **code and byte** ~ кодово-байтова незалежність

indestructible *a* що не піддається руйнуванню

index *n* індекс, показчик, коефіцієнт; **dispersion** ~ показник дисперсії; **loudness** ~ індекс гучності; **Q** ~ індекс Q; середній рівень подразнення (*пасажирів від шуму всередині повітряного судна*)

indicate *v* 1) відображати, показувати; 2) позначати; 3) вимірювати індикатором

indication *n* 1) індикація, позначення; 2) показання, відлік (*приладу*); 3) сигналізація; **air target** ~ індикація повітряних цілей; **alarm** ~ сигнал про несправність; **bearing** ~ індикація напрямку; індикація пеленга;

caution ~ попереджувальна сигналізація; **digital** ~ цифрова індикація; **distance** ~ індикація дальності; **failure** ~ сигнал про несправність; *рлк.* **fixed-target** ~ селекція нерухомих цілей; **fly-up** ~ індикація «лети вгору»; **fly-down** ~ індикація «лети донизу»; ~ **of a request** позначення запиту (у *радіообміні*); **instrumentation** ~s показання вимірювальних приладів; *рлк.* **moving-target** ~ селекція рухомих цілей; **on-slope** ~ відлік показань під час польоту на глісаді; **position** ~ визначення положення (*повітряного судна*); **radar lock-on** ~ сигналізація захоплення цілі радіолокатором; **trouble** ~ сигнал про несправність; **warning** ~ аварійна сигналізація

indicator *n* 1) показчик, індикатор; 2) вимірювальний пристрій; **abbreviated precision approach path** ~ спрощений показчик траєкторії точного заходження на посадку; **acceleration** ~ показчик перевантажень, акселерометр; **airborne moving target** ~ бортовий індикатор рухомих цілей; **airborne proximity warning** ~ бортовий сигналізатор попередження про небезпечне зближення; **aircraft icing** ~ індикатор обмерзання повітряного судна; **aircraft position** ~ показчик положення повітряного судна; **aircraft surface movement** ~ (радіолокаційний) індикатор наземного руху повітряних суден; **airfield surface movement** ~ станція спостереження за об'єктами в зоні аеропорту; **air-flow** ~ показчик витрат повітря; **air-mileage** ~ лічильник пройденого кілометражу в польоті; **air-position** ~ показчик положення (*повітряного судна*) у польоті; **airspeed** ~ показчик повітряної швидкості; **altimeter setting** ~ показчик установлення (барометричного) висотоміра; **altitude** ~ висотомір, альтиметр, показчик (абсолютної) висоти; **altitude-limit** ~ показчик граничної висоти (*польоту*); **altitude-rate** ~ показчик вертикальної швидкості, варіометр; **angle-of-attack** ~ показчик кута атаки; **approach angle** ~ показчик кута заходження на посадку; **approach slope** ~ індикатор (контролю) глісади заходження на посадку; **attack angle** ~ показчик кута атаки; **attitude director** ~ командний авіагоризонт; **attitude** ~ показчик просторового положення (*повітряного судна*); **ball-bank** ~ кульковий показчик крену; **ball-slip** ~ кульковий показчик ковзання; **bank** ~ показчик крену; **bank-and-pitch** ~ показчик крену і тангажа; **bank-and-turn** ~ показчик крену і повороту; **baro data** ~ індикатор тиску (*установлений на борту повітряного судна*); **bearing** ~ показчик [індикатор] азимуту; **bearing/heading** ~ показчик курсових кутів; **boost pressure** ~ показчик тиску наддування; **bursting disc** ~ сигнальне вічко розрядження (*вогнегасника*); **cabin altitude** ~ показчик висоти в кабіні; **cabin overpressure** ~ показчик перенадування кабіни; **cabin pressure** ~ показчик перепаду тиску в кабіні; **calibrated airspeed** ~ показчик індикаторної повітряної швидкості; **circular scan** ~ індикатор кругового огляду; **climb-and-descent rate** ~ варіометр; **climb-and-dive** ~ варіометр; **collective pitch** ~ показчик спільного кроку (*несного гвинта*); **combination airspeed** ~ комбінований показчик швидкості; **compass repeater** ~ компасний повторювач курсу; **consumption** ~ витратомір, показчик витрати (*палива*); **control position** ~ показчик положення рулів; **course** ~ показчик курсу; **course-and-bearing** ~ показчик курсу й азимуту; показчик пеленга; **course deviation** ~ показчик відхилення від курсу; **course direction** ~ показчик курсу (*польоту*); **course/drift** ~ показчик курсу і знесення; **course/heading** ~ показчик курсових кутів; **cross-pointer** ~ показчик зі стрілками, що перехрещуються; **dead-reckoning** ~ показчик автомата зчислення шляху; **deviation** ~ показчик відхилення; **dial** ~ циферблатний індикатор; **dial test** ~ індикатор із круговою шкалою; **differential pressure** ~ показчик висоти перепаду тиску (*в кабіні*); **digital** ~ цифровий індикатор; **digital pressure** ~ барометр з цифровою індикацією; **direction** ~ показчик курсу; **directional gyro** ~ показчик гіронапівкомпаса; **direct-reading** ~ показчик прямого зчитування; **discharge** ~ сигналізатор розрядження; **distance** ~ показчик віддалі; **distance flown** ~ показчик пройденого шляху; **distance-to-go** ~ показчик решти шляху; *зв'язок* **diversion addressee** ~ показчик зміненої адреси; *зв'язок* **diversion** ~ показчик зміни маршруту; **Doppler distance-gone** ~ доплерівський показчик пройденого шляху; **Doppler hover** ~ доплерівський показчик режиму висіння; **drift** ~ показчик знесення; **drift angle** ~ показчик кута знесення; **drift/speed** ~ показчик знесення і швидкості; **elapsed time** ~ показчик часу напрацювання (*напр. двигуна*); **engine tachometer** ~ показчик обертів двигуна; **engine vibration** ~ показчик вібрації двигуна; **exhaust gas temperature** ~ показчик температури вихідних газів; **failure** ~ індикатор відмов; **failure warning** ~ діагностичний попереджувальний індикатор; **flap position** ~ показчик положення закрилків; **flight** ~ авіагоризонт; **flight director** ~ пілотажний командний прилад; **flight director course** ~ плановий навігаційний прилад, ПНП; **flowmeter** ~ показчик витратоміра палива; **fuel** ~ показчик рівня палива; **fuel flow** ~ показчик миттєвої витрати палива; **fuel mixture** ~ показчик якості паливної суміші; **fuel pressure** ~ показчик тиску палива; **fuel quantity** ~ показчик кількості палива; **fuel remaining** ~ показчик залишку палива (у *баках*); **glide-path** ~ показчик глісади; **ground-position** ~ 1) автоштурман; 2) показчик положення (*повітряного судна у наземній системі координат*); **ground speed** ~ показчик шляхової швидкості; **ground wind** ~ наземний показчик напрямку вітру; **heading** ~ показчик курсу; **height** ~ показчик (відносної) висоти; **height-position** ~ індикатор «кут місця–висота»; **height-range** ~ індикатор «дальність–висота»; **horizontal situation** ~ 1) плановий навігаційний прилад, ПНП; 2) авіагоризонт; **ice-warning** ~ сигналізатор безпеки обмерзання; **icing** ~ сигналізатор (фактичного) обмерзання; **icing rate** ~ показчик інтенсивності обмерзання; **illuminated** ~ індикатор із підсвічуванням шкали; **landing direction** ~ показчик напрямку посадки; **landing gear position** ~ показчик положення (опор) шасі; **lever position** ~

показчик положення важеля керування; **local** ~ індикатор оператора РЛС; **location** ~ індекс місцезнаходження (ПС); **low quantity** ~ показчик залишку палива; **Mach number** ~ показчик числа М; **magnetic compass** ~ магнітний компас; **measuring** ~ показчик вимірювального приладу; **mechanical position** ~ механічний показчик положення (шасі); **message type** ~ показчик типу повідомлення; **M-number** ~ показчик числа М; **mode** ~ показчик режиму роботи; **moving target** ~ індикатор рухомих цілей; **off-course** ~ показчик відхилення від курсу; **off-track** ~ показчик відхилення від маршруту; **oil-pressure** ~ масляний манометр. показчик тиску мастила; **oil temperature** ~ показчик температури мастила; **omnibearing** ~ показчик неспрямованого курсового радіомаяка; **originator** ~ індекс відправника; **outside air temperature** ~ показчик температури повітря за бортом; **overheat** ~ термопоказчик (*перегрівання колеса*); **overload** ~ індикатор перевантаження; **oxygen flow** ~ показчик витрати кисню; **P** ~ індикатор кругового огляду, ІКО; **pictorial deviation** ~ панорамний показчик відхилення від курсу; **pictorial navigation** ~ панорамний аеронавігаційний показчик; **pitch angle** ~ показчик кута тангажа; **plan position** ~ індикатор кругового огляду, ІКО; **pointer** ~ стрілковий прилад; **position** ~ 1) показчик місцезнаходження (*повітряного судна*); 2) показчик положення (*органів керування*); **power** ~ показчик потужності (*двигуна*); **power-lost** ~ сигналізатор відмови електропостачання; **precision approach path** ~ показчик траєкторії точного заходження на посадку; **pressure** ~ 1) барометр; 2) манометр; **priority message** ~ індекс першочерговості повідомлення (*про стан повітряного руху*); **proximity warning** ~ сигналізатор небезпечного зближення (*повітряних суден*); **radar** ~ радіолокаційний показчик; екран РЛС; **radar target** ~ радіолокаційний показчик (положення) цілі; **radiation** ~ 1) індикатор випромінювання; 2) дозиметр; **radio magnetic** ~ радіомагнітний показчик (*курсу польоту*); **range** ~ показчик дальності; **range-height** ~ індикатор «дальність-висота»; **rate of climb and descent** ~ варіометр; **rate-of-climb** ~ варіометр, показчик швидкості набирання висоти; **rate-of-roll** ~ показчик швидкості крену; **rate-of-turn** ~ показчик швидкості розвороту; **rate-of-yaw** ~ показчик швидкості ристання (*по курсу*); **remote-reading** ~ дистанційний показчик; **rising runway** ~ показчик швидкості зниження на ЗПС; **routing** ~ 1) показчик затверджених маршрутів польоту; 2) зв'язок показчик маршруту (*повідомлення*); **runway alignment** ~ показчик входження у ступку ЗПС; **meteo scoring** ~ показчик справджуваності прогнозів; **shock strut compression** ~ показчик обтиснення амортизатора (*опори шасі*); **sideslip** ~ показчик бічного ковзання; **silica-gel** ~ силікагелевий індикатор (*вологості*); **slave** ~ показчик-повторювач; **slip** ~ показчик ковзання; **space target Doppler** ~ доплерівський індикатор космічного об'єкта; **stabilizer position** ~ показчик положення стабілізатора; **stopping position** ~ показчик місця зупинки; **storm** ~ грозовідмітник; **surface position** ~ показчик положення рулів; **tachometer** ~ тахометр; **tank level** ~ показчик рівня палива у баку; **target lock-on** ~ індикатор захоплення цілі; **terrain clearance** ~ показчик (відносної) висоти пролітання над місцевістю; **throttle position** ~ показчик положення важеля палива; **thrust-reverse** ~ показчик реверса тяги; **time-to-go** ~ показчик залишку часу (*польоту*); **top-center** ~ показчик положення верхньої мертвої точки (*ходу поршня*); **total fuel** ~ показчик сумарного запасу палива; **touchdown** ~ показчик точки приземлення (*на ЗПС*); **transmission test** ~ сигналізатор працездатності трансмісії (*гелікоптера*); **trim** ~ 1) індикатор тримерування; 2) індикатор зусиль (*на рульових машинках авіапілота*); **trim tab** ~ показчик відхилення тримера; **true-range** ~ індикатор справжньої дальності; **turn** ~ гіронапівкомпас, показчик повороту; **turn-and-bank** ~ показчик повороту і крену; **turn-and-slip** ~ показчик повороту і ковзання; **two-pointer** ~ двострілковий показчик; **unsafe** ~ індикатор аварійного стану; **up** ~ показчик втягнутого положення шасі; **vertical-situation** ~ індикатор ситуації у вертикальній площині (*у районі аеродрому*); **vertical speed** ~ варіометр, показчик швидкості набирання висоти; **visual** ~ візуальний показчик; **visual approach slope** ~ візуальний показчик (нахилу) глісади; **visual downlock** ~ візуальний показчик випускання шасі; **wear** ~ сигналізатор спрацювання; **weather radar** ~ радіолокаційний грозовідмітник; **wind direction** ~ показчик напрямку вітру; **wind speed** ~ показчик швидкості вітру; **yaw** ~ показчик кута ристання; ◇ **to calibrate the** ~ тарувати прилад; **to disregard the** ~ не зважати на показання приладу; **to neglect the** ~ не враховувати показання приладу

indraft *n* 1) усмоктування, засмоктування; 2) приплив (*повітря*); потік, струмінь

induce *v* 1) змушувати; переконувати; 2) викликати; ініціювати; 3) приводити (*до*)

industrialization *n* індустріалізація; **space** ~ індустріалізація космосу

industry *n* промисловість, виробництво; **aerospace** ~ авіакосмічна промисловість; **air** ~ авіаційна промисловість; **aircraft** ~ авіаційна промисловість, авіабудування; **airline** ~ 1) авіакомпанія авіатранспорту; 2) авіалінії; **aviation** ~ авіаційна промисловість; **basic** ~ важка промисловість; **commercial space** ~ комерційна космічна промисловість; **defense** ~ оборонна промисловість; **heavy** ~ важка промисловість; **high-tech** ~ наукомістке виробництво; **space** ~ космічна промисловість; **tourist** ~ туристичний бізнес; **travel** ~ туристичний бізнес; ◇ ~ **led** очолюваний промисловцями; **to build up** ~ розвивати промисловість; **to develop** ~ розвивати промисловість

inflammability *n* горючість

inflammable *a* 1) вогнебезпечний; легкозаймистий; 2) пальний, горючий

inflate *v* 1) заряджати; 2) наповнювати (*газом*); 3) забезпечувати наддування (*кабіни*)

inflation *n* 1) зарядження; 2) наповнення (*газом*); 3) наддування (*кабіни*)

in-flight *a* 1) бортовий; 2) льотний (*про обладнання*), польотний (*про масу*); 3) що здійснюється у польоті

inflow *n* 1) приплив (*напр. газу*); 2) впускання; підсмоктування (*повітря*)

influx *n* наплив (*напр. туристів*); приплив (*напр. газу*); **passenger** ~ наплив пасажирів

information *n* інформація, дані, відомості; **advisory** ~ консультативна [дорадча] інформація; **aeronautical** ~ аеронавігаційна інформація; **aircraft** ~ відомості про ПС; **airway** ~ інформація стосовно повітряної траси; **approach** ~ інформація про заходження на посадку; **automatic terminal** ~ автоматична інформація (*для повітряних суден*) у районі аеродрому; **barometric** ~ інформація про барометричний тиск (*у районі польотів*); **braking action** ~ інформація про ефективність гальмування (*на ЗПС*); **cultural** ~ відомості про штучні споруди (*у районі аеродрому*); **essential** ~ істотна [суттєва] інформація; **flight** ~ польотна інформація; **flight personnel** ~ інформація про льотний склад (*що задіяний у виконанні польоту*); **flight precise** ~ точна польотна інформація; **flight progress** ~ інформація про хід польоту; **flight significant** ~ основна польотна інформація; ~ **on faults** інформація про відмови; **guidance** ~ інформація для наведення (*повітряного судна*); **isogonic** ~ інформація про магнітне схилення; **level** ~ відомості про ешелонування; **mandatory** ~ обов'язкова інформація (*для передавання екіпажу*); **meteorological** ~ метеозведення; **null** ~ відсутність інформації; **on-off** ~ інформація кодом «так-ні»; **operational meteorological** ~ оперативне метеозведення; **performance** ~ інформація про льотно-технічні характеристики; **position** ~ інформація про місцезнаходження (*повітряного судна*); **preflight** ~ передпольотна інформація; **prelaunch** ~ інформація (*екіпажу*) перед запуском (*двигунів*); **rate** ~ інформація щодо швидкості; **satellite** ~ 1) супутня інформація; 2) інформація, що передається (штучним) супутником; **SIGMET** ~ інформація СІГМЕТ; **stopping position** ~ інформація про місця зупинки (*під час руху аеродромом*); **supplementary** ~ додаткова інформація (*що не передається під час повідомлення плану польоту*); **terrain profile** ~ інформація про профіль місцевості; **traffic advisory** ~ консультативна інформація про повітряний рух; **unofficial flight** ~ неофіційна інформація про політ (*напр. від морської станції*); **zero** ~ відсутність інформації; \diamond **to analyse** ~ аналізувати [обробляти] інформацію; **to complete** ~ **recovered** закінчувати обробку відновленої (польотної) інформації (*бортового самопису після аварії*); **to convey the** ~ передавати інформацію; **to erase flight** ~ стирати запис польотної інформації; **to follow-up** ~ відстежувати інформацію; **to obtain** ~ отримувати інформацію; **to store** ~ накопичувати інформацію; **to track** ~ відслідковувати інформацію

infrared *a* інфрачервоний; радіаційний

ingestion *n* усмоктування (*повітря, газу, рідини*) двигуном; **birds** ~ засмоктування птахів (*у повітряний тракт авіаційного двигуна*)

inject *v* 1) упорскувати [уприскувати]; 2) вдувати, нагнітати; \diamond **to ~ fuel** упорскувати [уприскувати] паливо

injection *n* 1) упорскування [уприскування], інжекція; 2) виведення ШСЗ чи космічного корабля на орбіту; **antidetontant** ~ упорскування антидетонаційної рідини (*у паливо*); **atmospheric** ~ викид (*домішок*) у атмосферу; **noise** ~ оперативна перевірка чутливості (*радіотехнічних систем*) за допомогою шумового сигналу; **orbital** ~ виведення на орбіту; **pressure** ~ упорскування під тиском; **stratospheric** ~ викид (*домішок*) у стратосферу; \diamond **at ~ into orbit** у момент виведення на орбіту

injector *n* 1) інжектор; 2) форсунка; 3) розпилювальна головка (*реактивного двигуна на рідкому паливі*); **fuel** ~ паливна форсунка, паливний інжектор

injury *n* 1) пошкодження; 2) травма; **accident serious** ~ тілесне пошкодження (*пасажира*) внаслідок авіаційної пригоди; **disabling work** ~ травма з втратою працездатності; **fatal** ~ травма зі смертельним наслідком; **lost time** ~ травма з тимчасовою втратою працездатності; **nondisabling** ~ травма без втрати працездатності; **passenger fatal** ~ тілесне пошкодження пасажира зі смертельним наслідком; **permanent** ~ важка травма, каліцтво; **reportable** ~ випадок травматизму, що має бути зареєстрований; **serious** ~ серйозне тілесне пошкодження

inlet *n* 1) вхідний отвір (*для забирання повітря з невеликою витратою*); 2) патрубок для забирання, забірник (*повітря*); **air** ~ 1) повітрязабирач; 2) бортовий приймач статичного тиску; **conventional** ~ стандартний вхідний пристрій; **generator air** ~ повітрязабирач обдування генератора; **internal-compression** ~ вхідний пристрій із використанням стиснення повітря на вході (*від швидкісного напору*); **pump** ~ вхідний канал насоса; **scoop** ~ совковий патрубок для забирання (*повітря*); **tank** ~ горловина бака; **vent air** ~ повітрязабирач дренажу

input *n* 1) введення, завантаження (*даних*); 2) передавана потужність; **automatic** ~ автоматичне введення (*даних*); **flight data** ~ введення даних про політ; **fuel** ~ витрата палива; **power** ~ споживана потужність; **rated** ~ номінальна споживана потужність; **shorted** ~ пряме введення (*даних*); **transmission power** ~ потужність, що надходить до валу трансмісії

inquiry *n* 1) питання, зв'язок запит; 2) *юр.* допит; 3) *юр.* розслідування, слідство; 4) дослідження, вивчення; **accident** ~ 1) збирання матеріалів з метою розслідування авіаційної пригоди; 2) запит щодо авіаційної пригоди; **official** ~ офіційне розслідування

inrush *n* пускове зусилля

insert *n* втулка; **wheel fusible** ~ плавкий термопоказчик перегрівання колеса

inside 1. *n* 1) внутрішня частина (*напр. будівлі*); внутрішня сторона; 2) *Ам. розм.* конфіденційна інформація; секретні дані; 3) вміст; 2. *a* 1) внутрішній; 2) секретний, конфіденційний; 3. *adv* всередині, всередину; 4. *prep* 1) всередину, в (*напрям руху*); 2) всередині, в (*місцеположення*); \diamond **one ~ the other** один всередині іншого; **to get on the ~** увійти в курс справи; **to have an ~ (on)** мати секретну інформацію (*стосовно чогось*)

inspect *v* інспектувати, перевіряти, оглядати

inspection *n* 1) огляд, перевірка стану, інспектування, обстеження; 2) спостереження (*з повітря*); 3) контроль (якості); дефектація (*деталей*); 4) (офіційне) розслідування (*авіаційної пригоди*); 5) перегляд (*пасажирів*); **acceptance** ~ приймально-здавальний огляд; **aerial** ~ спостереження з повітря, баражування; **aircraft production** ~ контроль якості виробництва повітряних суден; **airworthiness** ~ перевірка льотної придатності; **daily** ~ щоденний (післяпольотний) огляд; **haphazard** ~ позарегламентна перевірка, перевірка у випадку виявлення небезпечної відмови; ~ **OK** знак задовільного огляду; **lineup** ~ перевірка на виконавчому старті; **maintenance** ~ 1) профілактичний (технічний) огляд; 2) перевірка стану (дефектації) під час технічного огляду; **one-stop** ~ суміщений перегляд (*пасажирів під час паспортного і митного контролю*); **postflight** ~ післяпольотний огляд; **preflight** ~ передпольотний огляд; **prestart(ing)** ~ передпусковий огляд; **preventive** ~ профілактичний огляд; **preventive maintenance** ~ попереджувальний [профілактичний] огляд; **repeat** ~ повторна перевірка; **routine** ~ періодична інспекція; **safety** ~ перевірка з техніки безпеки; **scheduling** ~ регламентний огляд (*авіатехніки*); **spot** ~ вибіркова перевірка; **turbine** ~ перевірка турбіни; **visual** ~ візуальний огляд; \diamond **to perform** ~ 1) здійснювати огляд; 2) виконувати дефектацію

inspector *n* 1) інспектор; 2) спостерігач; наглядач; **airworthiness** ~ інспектор з льотної придатності; **customs** ~ митник; **flight** ~ пілот-інспектор; **operations** ~ інспектор зі здійснення польотів; **safety engineering** ~ інспектор з техніки безпеки

instability *n* нестійкість, втрата стійкості; **aerodynamic** ~ аеродинамічна нестійкість; **center-of-pressure** ~ нестійкість центру тиску; **directional** ~ шляхова нестійкість; **dynamic** ~ динамічна нестійкість; **inherent** ~ власна нестійкість (*напр. стрингера*); **lateral** ~ поперечна [бічна] стійкість; **longitudinal** ~ поздовжня нестійкість; **pitch** ~ нестійкість за тангажем; **roll** ~ нестійкість по крену; **static** ~ статична нестійкість; **yaw** ~ шляхова нестійкість

install *v* 1) установлювати, монтувати; складати; 2) офіційно призначати на посаду; \diamond **to ~ an equipment** установлювати обладнання; **to ~ in the aircraft** установлювати (*напр. обладнання*) на борту повітряного судна

installation *n* 1) установлення, монтаж, збирання (*обладнання*); 2) установка, агрегат, система; 3) *мн.* військові споруди; **airborne radio** ~ бортова радіоустановка; **aircraft servicing** ~ стаціонарна установка для обслуговування повітряного судна; **automatic relay** ~ автоматична ретрансляційна установка; **board** ~ бортова установка; **engine** ~ установлення двигуна; **factory** ~ заводське складання; **fully automatic relay** ~ повністю автоматична ретрансляційна установка; **hybrid navigation** ~ комбінована бортова навігаційна установка; **radar** ~ радіолокаційна установка; **seat** ~ установлення крісел; **semi-automatic relay** ~ напівавтоматична ретрансляційна установка; **turbine** ~ турбінна установка

institute *n* інститут (*науково-дослідний чи навчальний*); **American National Standards I** ~ Американський національний інститут стандартів; **European Telecommunications Standards I** ~ Європейський інститут телекомунікаційних стандартів; **I ~ of Astronomy** Астрономічний інститут; **I ~ of Astrophysics** Астрофізичний інститут

instruction *n* 1) інструкція, вказівка, команда; 2) навчання, підготовка; 3) умова, вимога; 4) інструктаж; **aircraft loading** ~ інструкція з завантаження повітряного судна; **aircraft operating** ~ інструкція з експлуатації повітряного судна; **aircraft storage** ~ інструкція з консервації та зберігання повітряного судна; **air-traffic control** ~s вказівки з керування повітряним рухом; **conflicting flight** ~ протирічні накази щодо виконання польоту; **engineering** ~ 1) інструкція з технічного обслуговування 2) інструкція з експлуатації; 3) інструкція зі складання; **flight** ~ 1) льотна підготовка; 2) польотний інструктаж; **in-flight** ~ інструктаж у польоті; **holding** ~ вказівка щодо порядку чекання (*у зоні*); **inflight emergency** ~ інструктаж під час аварійної обстановки в польоті; **inflight operational** ~s вказівки (*екіпажу*) щодо умов експлуатації у польоті; **landing** ~ інформація щодо умов посадки; **maintenance** ~ інструкція з технічного обслуговування; **misinterpreted flight** ~s команди (*напр. служби КПП*), які екіпаж зрозумів неправильно; **operating** ~ інструкція з експлуатації; **operation** ~ інструкція з виконання польотів; **programmed** ~ програмоване навчання; **service** ~ 1) інструкція з технічного обслуговування 2) інструкція з експлуатації; **taxi(ing)** ~ вказівки з виконання рулювання; **traffic control** ~s правила керування повітряним рухом; \diamond **to adhere** ~ чітко дотримуватися інструкції; **to await further** ~s чекати на подальші вказівки; **to convey** ~ s передавати вказівки (*на борт ПС*); **to receive flight** ~ 1) отримувати завдання на політ; 2) проходити

льотну підготовку; **to request** ~s робити запит про умови (виконання польоту)

instructor *n* інструктор; **aerodrome engineering** ~ радник з проектування і будівництва аеродромів; **airworthiness** ~ інспектор з льотної придатності; **flight** ~ пілот-інструктор; **flight operations** ~ інструктор з виконання польотів; **navaids** ~ інструктор з (аеро)навігаційних засобів

instrument *n* 1) знаряддя, інструмент, пристрій; 2) апарат, механізм, прилад; 3) вимірювальний пристрій [прилад]; **airborne** ~ бортовий прилад; **aircraft** ~ бортовий прилад; **airspeed** ~ показчик повітряної швидкості; **astrophysical** ~ астрофізичний інструмент; **aviation** ~ пілотажно-навігаційний прилад; **board** ~ бортовий прилад; **dropwindsonde** ~ радіозонд (який скидають з ПС) для вимірювання параметрів вітру; **flight** ~s льотні прилади; **flight-navigation** ~ пілотажно-навігаційний прилад; **gyroscopic** ~ гіроскопічний прилад; **meteorological** ~ метеорологічний прилад; **monitoring** ~ контрольно-вимірювальний прилад; **pilot warning** ~ бортовий сигналізатор; **pressure** ~ анероїдно-мембранний прилад; **reference** ~ опорний датчик (для калібрування апаратури виявлення); *косм.* **remote-sensing** ~ засіб дистанційного зондування; **sampling** ~ пробовідбирач; **service measuring** ~ вимірювальний прилад, що використовується під час ремонту і ТО; **spaceborne** ~ бортовий вимірювальний прилад космічного літального апарата; **switchboard** ~ щитовий вимірювальний прилад; **test** ~ контрольний прилад; **warning** ~ сигнальний пристрій; \diamond **to fly on** ~ s виконувати політ за приладами; **to observe the** ~s стежити за показаннями приладів; **to pilot by reference to** ~s пілотувати за приладами; **to read the** ~s зчитувати показання приладів; **to take off by** ~s злітати за приладами

instrumentation *n* 1) вимірювальна апаратура, вимірювальні прилади; приладно-вимірювальне обладнання; 2) оснащення приладами; **aircraft** ~ пілотажно-навігаційне обладнання повітряного судна; **communication and navigation airborne radio** ~ бортові авіаційні засоби радіозв'язку і навігації; **complex** ~ складне приладно-вимірювальне обладнання; **control** ~ 1) контрольно-вимірювальна апаратура; 2) контрольні вимірювання; **electronic** ~ електронна вимірювальна апаратура; **ground-based sensing** ~ наземна вимірювальна апаратура; **measurement** ~ вимірювальна апаратура; вимірювальні прилади; **satellite** ~ супутникова вимірювальна апаратура

insulate *v* ізолювати

insulation *n* ізоляція; ізоляційний матеріал; **acoustic** ~ звукоізоляція; **capacitor** ~ конденсаторна ізоляція; **cockpit-wall** ~ ізоляція кабіни пілотів; **electrical** ~ електрична ізоляція; **heat** ~ 1) теплоізоляція; 2) термочохол; **high-temperature** ~ теплостійка ізоляція; **noise** ~ звукоізоляція

insulator *n* діелектрик, ізолятор; ізоляційний матеріал; **heat** ~ теплоізоляційний матеріал; **shock** ~ амортизатор

insurance *n* страхування; **aerial** ~ авіаційне страхування; **aircraft** ~ страхування повітряного судна; **aircraft passenger** ~ страхування авіапасажирів; **air transport** ~ страхування авіаперевезень; **aviation** ~ авіаційне страхування; **flight** ~ страхування авіаперельотів; **hull** ~ страхування повітряного судна; **liability** ~ страхування відповідальності; **third party** ~ страхування відповідальності перед третіми особами; \diamond **to carry** ~ бути застрахованим; **to effect** ~ укласти договір страхування; **to take out** ~ бути застрахованим

intake *n* 1) впорскування, впускання, введення; 2) всмоктування; 3) забірний пристрій, повітрозабирач [повітрозабірник]; впускний [вхідний] канал; **air** ~ повітрозабирач; **annular air** ~ кільцевий повітрозабирач; **belly** ~ підфюзеляжний повітрозабирач; **bifurcated air** ~ роздвоєний на виході повітрозабирач (для двох двигунів); **bow** ~ носовий повітрозабирач; **controllable** ~ регульований повітрозабирач; **controlled-starting** ~ повітрозабирач із пусковим регулюванням (під час запуску двигуна); **external-compression** ~ повітрозабирач зовнішнього стиснення потоку; **fixed-geometry air** ~ нерегульований повітрозабирач; **fixed-lip air** ~ повітрозабирач із фіксованим переднім краєм; **flushed** ~ заглиблений врівень повітрозабирач; **mixed-compression** ~ повітрозабирач змішаного стиснення потоку; **multiple shock air** ~ багатострибковий повітрозабирач; **nose (air)** ~ носовий повітрозабирач; **subsonic** ~ дозвуковий повітрозабирач; **supersonic** ~ надзвуковий повітрозабирач; **two-dimensional air** ~ двовимірний повітрозабирач; **two-shock air** ~ двострибковий повітрозабирач; **variable-geometry** ~ регульований повітрозабирач; **variable lip air** ~ повітрозабирач із регульованим переднім краєм

integrated *a* 1) об'єднаний, комплексний; єдиний; 2) інтегрований; вбудований

integration *n* 1) об'єднання (в одне ціле), інтеграція; 2) інтегральна схема; **ultra-large scale** ~ інтегральна схема з ультрависоким ступенем інтеграції

integrity *n* цілісність [цілість]; **structural** ~ 1) конструктивна цілісність [цілість]; 2) міцність конструкції

intelligence *n* 1) інформація, відомості; 2) розвідка, розвідувальна служба; 3) інтелект; **artificial** ~ штучний інтелект; **classified** ~ Ам. секретні дані; відомості, що не підлягають розголошенню; **combat** ~ військові відомості; розвідувальні дані; **machine** ~ штучний інтелект; **military** ~ військові відомості; розвідувальні дані; **radar** ~ радіолокаційна розвідка; **radio** ~ радіотехнічна розвідка; радіоперехоплення; **signal** ~ 1) радіотехнічна розвідка; 2) дані радіотехнічної розвідки

intensity *n* 1) сила; інтенсивність; потужність; 2) енергія; **air-traffic** ~ інтенсивність повітряного руху; **effective** ~ ефективна інтенсивність; **flying** ~ інтенсивність польотів; **light** ~ інтенсивність

(аеронавігаційного) вогню: **luminous** ~ сила світла; **shock-wave** ~ енергія ударної хвилі; **turbulence** ~ інтенсивність турбулентності

interaction *n* 1) взаємодія; 2) обмін інформацією; **air flow** ~ взаємодія повітряних потоків

intercept **1.** *n* 1) перехоплення (*ціль*); 2) точка перетину (*курсів*); 3) перешкода; загородження; **2.** *v* 1) перехоплювати (*ціль*); 2) загорожувати; **noy** ~ протишумове загородження; \diamond **to** ~ **the target** перехопити ціль

interception *n* 1) перехоплення; 2) захоплення (*променя курсового маяка*); 3) **radio** перехоплення; прослуховування; 4) перешкода; загородження; **glide slope** ~ захоплення променя глісади; ~ **of civil aircraft** перехоплення цивільного повітряного судна; ~ **of precipitation** перехоплення [затримання] опадів; **rainfall** ~ перехоплення [затримання] опадів; **solar radiation** ~ уловлювання частини сонячного випромінювання (*озоновим шаром і тилом*)

interceptor *n* 1) інтерцептор; переривник потоку; 2) **radio** станція перехоплення; 3) спойлер; 4) винищувач-перехоплювач; 5) ракета для перехоплення

interchamber *a* міжкамерний

interchange *n* (взаємо)обмін; **air** ~ повітрообмін; **aircraft** ~ обмін повітряними суднами (*між авіакомпаніями*); **heat** ~ теплообмін

intercom *n* бортовий переговорний пристрій

intercommunication *n* забезпечення переговорного зв'язку

interconnection *n* 1) синхронізація; (механічний) взаємозв'язок; 2) кільцювання систем; **flaps** ~ (механічна) синхронізація закрилків

intercooler *n* проміжний радіатор

interface **1.** *n* 1) *комп.* інтерфейс; система сполучення центрального процесора і периферійного обладнання; 2) сполучення; взаємозв'язок; взаємодія; **2.** *v* з'єднувати з комп'ютером; **docking** ~ стикувальна поверхня; **gas-liquid** ~ поверхня розділення «газ-рідина»; **gas-solid** ~ поверхня розділення «газ-тверде тіло»; **liquid-vapor** ~ поверхня розділення «рідина-газ»; **man-machine** ~ взаємозв'язок між людиною і машиною

interference *n* 1) (радіо)перешкоди; 2) втручання; **adjacent channel** ~ перешкоди від суміжного каналу; **aerodynamic** ~ аеродинамічна взаємодія [інтерференція]; **asynchronous** ~ несинхронні перешкоди; **aviation-to-aviation type of** ~ перешкоди від авіаційних об'єктів; **body-wing** ~ взаємовплив крила і фюзеляжу; **co-channel** ~ міжканальні перешкоди; **front-end overload** ~ перешкоди внаслідок перевантаження вхідного пристрою; **harmful** ~ інтерференційні перешкоди; ~ **with reception** перешкоди під час радіоприймання; **intermodulation** ~ перешкоди внаслідок перехресної модуляції; **intersatellite** ~ міжсупутникові перешкоди; **magnetic** ~ магнітні перешкоди; **permissible** ~ припустимі перешкоди; **precipitation** ~ атмосферні перешкоди; **pulse** ~ імпульсні перешкоди; **radio** ~ радіоперешкоди; **random** ~ випадкові перешкоди; **tunnel wall** ~ вплив стінок аеродинамічної труби (*на повітряний потік у двигуні*); **unlawful** ~ протиправне [незаконне] втручання (*у діяльність цивільної авіації*)

interline *n* спільна авіалінія (*для кількох авіакомпаній*)

interlining *n* 1) стикування авіаліній; 2) співпраця авіакомпаній (*з перевезення пасажирів*); 3) передавання (завантаження) від однієї авіакомпанії іншій; зміна перевізника

intermediate *a* проміжний

internal *a* внутрішній

Internet *n* Інтернет, глобальна комп'ютерна мережа

interphone *n* бортовий переговорний пристрій

interpose *v* вставляти, вбудовувати; розмішувати (*між чимось*)

interpretation *n* тлумачення; розшифрування; ~ **of the signal** розшифрування сигналу; ~ **of weather chart** читання метеорологічної карти

interrogation *n* *рлж* запит (*у системі розпізнавання повітряних суден*); **air-to-air** ~ запит типу «борт-борт»; **all-call** ~ запит загального виклику; **ground-to-air** ~ запит типу «земля-повітря»; **over** ~ перезапит; **pulse-coded** ~ імпульсно-кодовий запит; \diamond **to respond to** ~ відповідати на запит (*повітряного судна*)

interrogator *n* запитувач (*системи розпізнавання повітряних суден*)

interruption *n* переривання; перерва (*напр. в електропостачанні*)

intersection *n* перетин; ~ **of air routes** перетин повітряних трас; **runway** ~ перетин злітно-посадкових смуг; **taxiway** ~ перетин рульових доріжок

interval *n* інтервал; відстань; проміжок; *карт* **contour** ~ щільність нанесення; **frequency** ~ частотний інтервал; **landing-time** ~ часовий інтервал між посадками; **pulse** ~ період проходження імпульсів

in-the-clear *adv* відкритим текстом (*телеграфне повідомлення про хід польоту*)

intraline *n* авіалінія одного перевізника

introduction *n* введення; ~ **into service** введення (*повітряного судна*) в експлуатацію; ~ **of the corrections** введення поправок (*у показання приладів*)

intruder *n* 1) повітряне судно-порушник (*установлених правил польоту*); 2) повітряне судно на зустрічному

курс; 3) літак вторгнення; **night** ~ нічний бомбардувальник
intrusion *n* проникнення, вторгнення; **air** ~ порушення повітряного простору
inversion *n* інверсія; зворотний порядок; **ground** ~ приземна інверсія; **maintain** ~ інверсія над горами;
temperature ~ температурна інверсія; **trade wind** ~ пасатна інверсія
investigation *n* 1) розслідування; слідство; 2) наукове дослідження; *mn.* дослідження; **accident** ~ розслідування
(авіаційної) пригоди; **endoatmospheric** ~ атмосферне дослідження; **exoatmospheric** ~ позаатмосферне
дослідження; **extraterrestrial** ~ дослідження космічного простору; **geophysical** ~ геофізичне дослідження;
incident ~ розслідування передумови до (авіаційної) пригоди; ~ **for explosives** перевірка на наявність
вибухових речовин; ~ **of an accident** розслідування (авіаційної) події; **nonterrestrial** ~ дослідження
космічного простору; **research** ~ наукове дослідження; **safety** ~ аналіз безпеки польотів; **space geodesy** ~
космогеодезичне дослідження; **space geological** ~ космогеологічне дослідження; **space meteorology** ~
космометеорологічне дослідження; **space oceanology** ~ космоокеанічне дослідження; **thorough** ~ ретельне
розслідування; \diamond **to carry out an** ~ проводити дослідження; **to conduct an** ~ проводити дослідження; **to**
make an investigation проводити дослідження; **to launch an** ~ починати дослідження
investigative (*тж.* *investigatory*) *a* 1) дослідницький; 2) слідчий
investigator *n* 1) слідчий; член комісії з розслідування причин льотної пригоди; 2) дослідник: ~-**in-charge**
уповноважений з розслідування (*напр.* *авіаційної пригоди*)
irregularity *n* нерівність; **harmful** ~ небезпечна нерівність (*напр.* *на ЗПС*)
isobar *n* ізобара
isogonal *n* ізогона
isogriv *n* ізогрива
isotach *n* ізотаха
isotherm *n* ізотерма
issue **1.** *n* 1) спірне питання, проблема; 2) публікація, видання; **2.** *v* публікувати, видавати (*напр.* *квиток*);
environmental ~ екологічна проблема; ~ **of the day** актуальна проблема; \diamond **to issue an** ~ пред'явити
ультиматум
item *n* 1) виріб, товар; об'єкт; найменування; 2) пункт, параграф, стаття; **minimum equipment [no-go]** ~
перелік (мінімально) необхідного справного обладнання для польоту (*для даного типу ПС*); **operational** ~
перелік експлуатаційного спорядження; **rejected** ~ забракований виріб
itinerary **1.** *n* 1) курс, маршрут; 2) пункти слідування по маршруту, зазначені у квитку; **2.** *a* маршрутний; \diamond **to**
plan (out) an ~ планувати маршрут; **to prepare an** ~ планувати маршрут

J, j

jab *n* 1) *тж.* *військ.* удар; 2) короткий радіосигнал
jack **1.** *n* 1) підйомник, домкрат; 2) штекерне роз'язтя, гніздо; 3) силовий циліндр; **2.** *v* піднімати домкратом:
air-brake ~ циліндр керування повітряними гальмами; **aircraft hydraulic** ~ гідропіднімач для повітряного
судна; **change** ~ домкрат для заміни коліс шасі; **hydraulic** ~ гідропіднімач; **screw** ~ гвинтовий підйомник;
stabilizer control ~ механізм перестановки стабілізатора, МПС; **stick pusher** ~ циліндр штовхача ручки
керування (*гелікоптером*); **telescopic** ~ телескопічний домкрат; **tripod hydraulic** ~ триніжний
гідропіднімач; **wheel** ~ домкрат для заміни колеса; **wing** ~ підйомник крила; **wing screw** ~ гвинтовий
підйомник крила; \diamond ~ **here** «гніздо підйомника» (*напис на корпусі ПС*)
jacket *n* 1) жилет; 2) обшивка; кожух; 3) оболонка; **engine** ~ кожух двигуна; **flak** ~ бронезилет; **life** ~
рятувальний жилет; **water cooling** ~ оболонка водяного охолодження (*циліндра двигуна*)
jacking *n* підняття (*повітряного судна*) на гідропіднімачах
jam **1.** *n* 1) заїдання, зупинка; перебої; 2) перешкоди під час приймання та передавання сигналу; **2.** *v* 1)
затискати; блокувати; 2) заїдати, заклинювати; 3) *radio* «глушити», створювати перешкоди
jammer *n* 1) станція активного радіоелектронного заглушення; 2) передавач (умисних) перешкод: **active** ~
передавач активних перешкод; **airborne** ~ бортовий передавач перешкод; **deception** ~ передавач
dezінформувальних (*напр.* *імітаційних*) перешкод; **drone** ~ безпілотний постановник перешкод; **electronic**
~ передавач активних перешкод; **repeater** ~ станція активних відповідних радіоперешкод; **smart** ~
передавач імітаційних перешкод
jamming *n* 1) заїдання, заклинювання, затиснення (*деталі*); 2) глушення (*радіопередач*): (умисне) створення
радіоперешкод; **accidental** ~ випадкове (активне) заглушення (*власними радіозасобами*): **active radio** ~
створення активних радіоперешкод; **barrage** ~ створення загороджувальних перешкод; **chaff** ~ створення
пасивних перешкод за допомогою дипольних відбивачів; **communication** ~ радіоелектронне заглушення
засобів зв'язку; **confusion** ~ створення dezінформувальних (*напр.* *імітаційних*) перешкод; **deception** ~
створення dezінформувальних (*напр.* *імітаційних*) перешкод; **emergency exit** ~ заклинювання аварійного
виходу (*з повітряного судна*); **frequency-modulation** ~ створення частотно-модульованих перешкод; **full-**
band ~ створення загороджувальних перешкод; **guidance** ~ створення перешкод системам наведення;

modulated ~ створення модульованих перешкод; **multiple frequency** ~ створення багаточастотних перешкод; **passive** ~ створення пасивних перешкод; **pulsed** ~ створення імпульсних перешкод; **radar** ~ створення перешкод (для) РЛС; **radio** ~ створення перешкод радіозасобам; **selective** ~ створення вибіркових (радіо)перешкод; **smart** ~ створення імітаційних перешкод; **spot** ~ створення прицільних перешкод; **window** ~ створення пасивних перешкод за допомогою дипольних відбивачів

jamproof *a* перешкодозахисний, перешкодостійкий (*про радіозв'язок*)

jato *n* стартовий прискорювач

jaunt *n* коротка подорож, коротка екскурсія; \diamond **to go on a** ~ вирушити в екскурсійну подорож

jaw *n* 1) замкнене коло (*польотів*); 2) щока (*замка шасі*); 3) храповик; **crankshaft** ~ храповик колінвала (*двигуна*); **lock** ~ щока замка (*шасі*)

jet **1.** *n* 1) реактивне повітряне судно; 2) реактивний двигун; 3) реактивний струмінь; 4) жиклер; форсунка; інжектор; 4) розпилення; **2.** *v* 1) випускати струменем; 2) летіти реактивним літаком; **3.** *a* реактивний, повітряно-реактивний; **air** ~ повітряний струмінь; **atomizing** ~ розпилювач (*палива*); **blowaway** ~ струменевий захист (*двигуна від засмоктування предметів*); **boundary-layer** ~ струминна течія у прилеглому шарі; **business** ~ реактивний літак для ділових польотів; **cargo** ~ транспортний реактивний літак; **choked** ~ задрасельований реактивний струмінь; **coherent** ~ кумулятивний струмінь; **commercial** ~ комерційне реактивне ПС; **exhaust** ~ вихідний струмінь (*газів*); **fire extinguishing** ~ 1) протипожежна форсунка; 2) протипожежний насадок; **fluid** ~ 1) струмінь рідини; 2) струмінь газу; **fuel** ~ паливний жиклер; **gas turbine** ~ газотурбінний реактивний двигун; *Ам.* **jumbo** ~ широкофюзеляжне реактивне ПС, авіалайнер-гігант; **low-level** ~ струминна течія у приземному шарі атмосфери; **oil** ~ масляна форсунка; **outflowing** ~ вихідна [витічна] струмина; **passenger** ~ пасажирський реактивний літак; **plasma** ~ 1) плазмовий струмінь; 2) плазмовий (електромагнітний) ракетний двигун; **power** ~ основний струмінь, що створює тягу; **private** ~ приватний реактивний літак; **prop** ~ турбогвинтове реактивне ПС; **propeller** ~ турбогвинтовий реактивний двигун; **pulse** ~ пульсуючий повітряно-реактивний двигун, ПуПРД; **ram** ~ прямотруминний повітряно-реактивний двигун; **reaction** ~ реактивний струмінь; **stability-guidance** ~ стабілізуюче сопло; **supersonic business** ~ надзвукове реактивне ПС для ділових польотів; **turbulent** ~ турбулентний струмінь; **wide-bodied** ~ широкофюзеляжне реактивне ПС; \diamond **to fly a** ~ керувати літаком; **to pilot a** ~ керувати літаком

jetlag *n* 1) різниця у часі між пунктами польоту; 2) порушення біоритмів унаслідок перельоту через кілька часових поясів

jetliner *n* реактивне повітряне судно, (авіа)лайнер; **all-purpose** ~ багатоцільове реактивне ПС; **economical-to-operate** ~ реактивне ПС із низькою витратою палива; **go anywhere** ~ універсальне реактивне ПС (*для польотів на будь-яких маршрутах*)

jetstream *n* струминна течія

jettison **1.** *n* 1) скидання (*напр. вантажів у польоті*); 2) аварійне зливання (*напр. палива*); **2.** *v* 1) викидати за борт; скидати (*напр. вантаж*); 2) аварійно зливати (*напр. паливо у польоті*)

jettisoning *n* аварійне зливання (*напр. палива*); **fuel** ~ аварійне зливання палива

jetty *n* закритий балкон; **terminal** ~ закритий балкон аеровокзалу (*для виходу пасажирів із широкофюзеляжних літаків*)

jig *n* стэнд; **aircraft assembly** ~ складальний стапель повітряного судна

jitter *n* флуктуації; короткочасна зміна амплітуди або фази сигналу; **transient frequency** ~ смикання частоти; **radar** ~ флуктуація радіолокаційного сигналу-відлуння

job *n* 1) робота; 2) деталь, виріб; 3) технологічна операція; **routine** ~ поточна робота з техобслуговування

join **1.** *n* з'єднання, стик; **2.** *v* 1) приєднатися; 2) з'єднувати, зв'язувати; скріплювати; **3.** *a* об'єднаний, спільний; **solid** ~ нерознімне з'єднання

joining *n* з'єднання; **solid** ~ виконання нерознімних з'єднань

joint **1.** *n* стик, з'єднання, місце з'єднання; **2.** *v* з'єднувати; **wing** ~ розняття крила; **wing outer panels** ~ стик консолей крила (*із центропланом*); **wing-to-fuselage** ~ з'єднання крила з фюзеляжем

jolt *n* поштовх (*внаслідок розкриття парашута*)

joule *n* джоуль, Дж

journal *n* 1) маточина; 2) цапфа; 3) шийка (*вала*); **crankshaft** ~ шийка колінвала; **gear** ~ маточина шестерні; **main** ~ корінна шийка

journey **1.** *n* 1) політ; 2) рейс; **2.** *v* 1) здійснювати політ; 2) слідувати рейсом; **entire** ~ політ із посадкою у всіх пунктах (*установленого маршруту*); **interorbital** ~ міжорбітальний переліт; **return** ~ зворотний рейс; **rough** ~ складний переліт; **single** ~ політ в один кінець; \diamond **to break the** ~ переривати політ; **to resume the** ~ поновлювати політ

joystick *n* сленг ручка [важіль] керування (*напр. гелікоптером*)

judder **1.** *n* інтенсивна вібрація; **2.** *v* вібрувати, тремтіти; коливатися

judgement *n* оцінка (*ситуації*); **pilot** ~ оцінка пілотом ситуації у польоті

jump 1. *n* 1) стрибок, перепад, різке підвищення; 2) стрибок з парашутом; 3) *військ.* кут вильоту (*відхилення осі гармати під час пострілу*); 2. *v* стрибати з парашутом; **delayed** ~ затяжний стрибок (*з парашутом*); **parachute** ~ стрибок з парашутом; **pressure** ~ стрибок тиску; \diamond **to make a** ~ стрибати (*з парашутом*)
 jumper *n* парашутист; **parachute(-)** ~ парашутист
jumping *n* стрибок; стрибкоподібна зміна; **frequency** ~ стрибкоподібна зміна частоти; **parachute** ~ стрибки з парашутом
junction *n* 1) місце прилягання (*рульової доріжки до ЗПС*); 2) з'єднання (*деталей*); **cold** ~ холодний спай
Jupiter *n* Юпітер (*планета*)
Jupiter-C *n* ракета-носіє «Юпітер-C» (*використовувалася для запуску перших супутників «Експлорер»*)

K, k

keep *v* 1) тримати; зберігати; 2) підтримувати; 3) продовжувати робити що-н.; \diamond ~ **an eye** стежити; виконувати функції загального нагляду; **K~ moving!** Проходьте! Не затримуйтеся!; ~ **the plane trimmed and ready for flight** підтримувати літак у стані льотної придатності
keeping *n* 1) утримання, дотримання; витримування (*напр. курсу польоту*); 2) відлік (*напр. часу напрацювання повітряного судна*); **space complex station** ~ утримання орбітального комплексу на орбіті: **satellite station** ~ утримання супутника у заданій точці (*орбіти*); **time** ~ відлік часу; **track** ~ витримування курсу (*польоту*)
kelvin *n* кельвін, К
kerosine *n* гас; **aviation** ~ авіаційний гас
key 1. *n* 1) (телеграфний) ключ; 2) клавіша, кнопка; перемикач; 3) шплінт; шпонка; 4) код; шифр; 2. *v* 1) працювати (телеграфним) ключем; 2) шифрувати; кодувати
keyboard *n* 1) клавіатура; 2 *з'язок* комутатор; **alarm and order** ~ клавіатура сигналізації і керування
keying *n* робота на клавіатурі; (телеграфна) маніпуляція; **differentially coherent phase-shift** ~ диференційна когерентна фазова маніпуляція; **differentially phase shift** ~ диференційна фазова маніпуляція; **frequency shift** ~ частотна модуляція; **on-off** ~ амплітудна маніпуляція; **phase shift** ~ фазова маніпуляція
keyswitch *n* кнопковий перемикач
kick *n* 1) удар; поштовх; 2) різке відхилення (*керма*); **back** ~ зворотний удар (*під час запуску поршневого двигуна*)
kill 1. *n* *військ.* знищення (*ворога, військової техніки тощо*); 2. *v* *розм.* збивати (*літак*); топити (*судно*)
killing *a* летальний, смертельний
kilogram *n* кілограм, кг
kilohertz *n* кілогерц, кГц
kiloparsec *n* кілопарсек
kilovar *n* (реактивний) кіловольт-ампер
kinking *n* скручування; **cables** ~ скручування тросів; утворення петель у тросах
kit *n* 1) набір, комплект (*інструментів, приладів, деталей*); 2) спорядження, обмундирування; **aircraft recovery** ~ комплект обладнання для видалення повітряного судна (*напр. зі ЗПС*); **aircraft repair** ~ технічна аптечка повітряного судна; **air rescue** ~ комплект аварійно-рятувального обладнання; **en-route repair** ~ бортова технічна аптечка; **EVA** ~ комплект інструментів для роботи за бортом космічного апарата; **first-aid** ~ аптечка першої допомоги; **flight service** ~ бортовий набір інструментів; **hush** ~ обладнання для зменшення шуму; **maintenance** ~ технічна аптечка; **repair** ~ ремонтний груповий комплект, РГК; **survival** ~ аварійно-рятувальна аптечка; **universal astronaut's tool** ~ комплект універсальних інструментів космонавта
kitchen *n* кухня; **space flight** ~ камбуз космічного корабля
kite 1. *n* 1) повітряний зміє; 2) змієковий аеростат; 3) *військ. сленг* літак; 2. *v* запускати зміє; \diamond **to fly [send up]** а ~ запускати зміє
kite-balloon *n* змієковий аеростат
knob *n* 1) ручка; рукоятка; сектор (*газу*); 2) кремальєра; 3) кнопка; **caging** ~ аретувальна кнопка; **course select** ~ кремальєра задавача шляхового кута; **drift** ~ кремальєра знесення; **heading select** ~ кремальєра задавача курсу; **mixture control** ~ ручка керування висотним коректором; **parking brake** ~ ручка стоянкового гальма; **pitch trim control** ~ кремальєра тангажа; **roll control** ~ ручка керування креном; **scale setting** ~ кремальєра установа шкали (*приладу*); **throttle control** ~ сектор керування газом (*двигуна*); **turn control** ~ ручка керування розворотом
knock *n* 1) удар; 2) детонація; **airscrew** ~ биття повітряного гвинта; **fuel** ~ детонація палива
knot *n* вузол (*морська миля за годину; = 1,87 км/год*)
kytoon *n* змієковий [прив'язний] аеростат

L, l

label 1. *n* 1) мітка; 2) етикетка: наклейка: ярлик: бирка: марка; **2.** *v* маркувати; мітити биркою; наклеювати етикетку; **baggage** ~ багажна бирка; **body** ~ етикетка на корпусі тари; **cargo** ~ вантажна бирка; **class hazard** ~ знак позначення класу небезпеки (*небезпечною вантажу*); **danger** ~ ярлик для небезпечних вантажів; **hazard** ~ знак попередження про небезпеку; **identification** ~ розпізнавальна бирка (*на багажі*)

labor (*таж. labour*) *n* робоча сила, робочі кадри

laboratory 1. *n* 1) лабораторія; 2) науково-дослідницька установа; **2.** *a* лабораторний; **airborne** ~ 1) бортова лабораторія; 2) (бортова) контрольно-записувальна апаратура, КЗА; **flying** ~ літаюча лабораторія; **manned space** ~ пілотована орбітальна лабораторія; **space** ~ космічна лабораторія; **space station-attached** ~ лабораторія, пристикована до орбітальної станції; **test** ~ випробна лабораторія; випробна станція; **tethered space** ~ космічна лабораторія у відсіку корисного навантаження носія

laborer (*також labourer*) *n* різнороб, робітник низької кваліфікації

ladder *n* (складана) драбина; стрем'янка; **aircraft** ~ (складана) бортова драбина; **folding** ~ складана стрем'янка; **safety-step** ~ стрем'янка із гофрованими сходинками; **service** ~ універсальна стрем'янка; **tail access** ~ докова стрем'янка (*для обслуговування хвостової частини*)

lade *v* 1) завантажувати (*повітряне судно*); 2) навантажувати (*елементи конструкції*)

lading *n* 1) завантаження; 2) навантаження; 3) вантаж; фрахт; **aircraft** ~ завантаження повітряного судна

lag 1. *n* запізнювання, затримка; **2.** *v* запізнюватися; **aerodynamic** ~ аеродинамічне запізнювання; **altimeter** ~ запізнювання показань висотоміра; **autopilot** ~ запізнювання автопілота; **control** ~ запізнювання системи керування (*напр. рулями*); **guidance** ~ запізнювання системи наведення; **phase** ~ відставання за фазою; **time** ~ відставання за часом

laissez-passer *n* пропуск на вхід; **airport** ~ пропуск (*без обмежень*) на вхід до аеропорту

laminar *a* ламінарний, безтурбулентний

laminarity *n* ламінарність (*поток*); **flow** ~ ламінарність (повітряного) потоку

laminations: armature iron ~ пакет якоря (*напр. генератора*)

lamp 1. *n* 1) лампа, світильник; 2) ліхтар; 3) прожектор; **2.** *v* освітлювати; **alarm** ~ лампа аварійної сигналізації; **explosionproof** ~ вибухобезпечний світильник; **signalling** ~ сигнальний прожектор

land 1. *n* земля, суходіл; **2.** *v* 1) здійснювати посадку, приземлятися; сідати (*про ЛА*); саджати ЛА; 2) десантувати, висаджувати; **3.** *a* сухопутний, наземний; \diamond **cleared to** ~ посадку дозволено; **to** ~ **airplane** саджати літак; **to** ~ **downwind** здійснювати посадку за вітром; **to** ~ **into wind** здійснювати посадку проти вітру; **to** ~ **hard** здійснювати жорстку посадку; **to** ~ **long** здійснювати посадку з перелітанням; **to** ~ **on water** здійснювати посадку на воду, приводнятися; **to** ~ **safely** безпечно здійснювати посадку; **to** ~ **vertically** здійснювати посадку вертикально (*про вертоліт*)

land-based *a* наземний, сухопутний

lander *n* косм. апарат, що спускається, СА; посадковий модуль (*космічного корабля*); **robot** ~ автоматичний СА

landing *n* 1) посадка; приземлення; 2) місце посадки; 3) *військ.* висадка десанту; **accuracy** ~ точна посадка; **aircraft** ~ посадка повітряного судна; **approach** ~ заходження на посадку; **asymmetric thrust** ~ посадка з асиметричною тягою (*напр. внаслідок відмови одного з двигунів*); **autoflare** ~ посадка з автоматичним вирівнюванням; **automatic** ~ автоматична посадка; **autorotation** ~ посадка на авторотації (*несного гвинта гелікоптера*); **autorotative** ~ посадка на авторотації (*несного гвинта гелікоптера*); **bad-weather** ~ посадка за складних метеоумов; **balked** ~ перервана посадка; відхід на друге коло; **belly** ~ посадка на фюзеляж; посадка з прибраним шасі; **blind** ~ сліпа посадка; посадка за приладами; **bounced** ~ сленг «козління»; підскік під час посадки, різке вертикальне переміщення під час посадки; **bumpy** ~ груба посадка; **bungled** ~ груба посадка; **category I** ~ посадка за I категорією ІКАО; **compulsory** ~ примусова посадка; **contact** ~ посадка з візуальним орієнтуванням (*за наземними орієнтирами*); **correct** ~ точна посадка; **crash** ~ аварійна посадка; **crosswind** ~ посадка з бічним вітром; **day** ~ посадка у світлий час доби; **dead-engine** ~ посадка з двигуном, що відмовив; **dead-stick** ~ посадка з непрацюючим повітряним гвинтом; **deck** ~ посадка на палубу (*судна*); **distress** ~ аварійна посадка; **downwind** ~ посадка за вітром; **emergency** ~ аварійна [вимушена] посадка; **engine-out** ~ посадка з двигуном, що відмовив; **flapless** ~ посадка із прибраними закрилками; **forced** ~ вимушена посадка; **full-circle** ~ посадка з виконанням повного кола заходження; **full-stop** ~ посадка з повною зупинкою (на ЗПС); **gear-down** ~ посадка з випущеним шасі; **gear-up** ~ посадка із втягнутим шасі; **glide** ~ посадка з етапу планування; **ground-controlled** ~ посадка за командами з землі; **hard** ~ жорстка посадка; **heavy** ~ посадка за особливо складних умов; **helicopter-type** ~ посадка «по-вертольотному» (*із зависанням над точкою приземлення*); **idle-power** ~ посадка на режимі малого газу; **instrument** ~ «сліпа» посадка; посадка за приладами; **instrument approach** ~ заходження на посадку за приладами; **intended** ~ очікувана посадка; **intermediate** ~ посадка на маршруті польоту, проміжна посадка; ~ **after last light** посадка після заходу сонця; ~ **beside fix** посадка поза наміченою точкою (*на ЗПС*); ~ **off the aerodrome** посадка за межами аеродрому; **lateral drift** ~ посадка з бічним знесенням; **level** ~ посадка на дві точки (*шасі*); **low visibility** ~ посадка з обмеженою видимістю; **manual** ~

ручна посадка в умовах видимості на ЗПС; **night** ~ посадка у темний час доби; **off-field** ~ посадка поза льотним полем; **off-runway** ~ посадка за межами ЗПС; **overshooting** ~ посадка з викочуванням (за межі ЗПС); **overweight** ~ посадка з перевищенням допустимої посадкової маси; **pancake** ~ посадка з парашутуванням (повітряного судна); **parachute** ~ 1) приземлення з парашутом; 2) скидання парашутного десанту; **partial flap** ~ посадка з частково випущеними закрилками; **powered** ~ посадка із працюючим двигуном; **power-off autorotative** ~ посадка (гелікоптера) у режимі авторотації з вимкненим двигуном; **power-on** ~ посадка із працюючим двигуном; **precision** ~ точна посадка; **priority** ~ позачергова посадка (напр. під час аварійної ситуації); **radar** ~ сліпа посадка; **rebound** ~ посадка з повторним ударом після торкання ЗПС; **reverse-thrust** ~ посадка з використанням реверса тяги; **rough** ~ груба посадка; **running** ~ 1) посадка (гелікоптера) з пробігом після торкання ЗПС; 2) посадка (літака) з пробігом; **run-on** ~ посадка (гелікоптера) з пробігом після торкання ЗПС; **runway** ~ приземлення на ЗПС; **safe** ~ безпечна посадка; **short** ~ посадка з коротким пробігом; **smooth** ~ плавна посадка; **soft** ~ м'яка посадка (космічного корабля); **spot** ~ посадка на точність приземлення; **stall** ~ посадка на критичному куті атаки; **straight-in** ~ посадка з прямої; посадка з курсу польоту; **tail-down** ~ посадка «на хвіст» (із торканням хвостової частини фюзеляжу); **talk-down** ~ посадка за командами з землі; **test** ~ випробна посадка; **three-point** ~ посадка на три точки (шасі); **touch-and-go** ~ посадка з негайним зльотом після торкання; **trend-type** ~ посадка з відхиленням від осі ЗПС; **two-point** ~ посадка на дві точки (шасі); **upwind** ~ посадка проти вітру; **vertical** ~ вертикальна посадка; **visual** ~ візуальна посадка; **visually judged** ~ візуальна посадка за наземними орієнтирами; **water** ~ посадка на воду; **wheels-down** ~ посадка з випущеним шасі; **wheels-up** ~ посадка із втягнутим шасі; посадка на фюзеляж; **zero-zero** ~ посадка з нульовою видимістю; ♦ **Happy** ~! М'якої посадки!; **to achieve a smooth** ~ досягати плавної посадки; **to be forced** ~ бути змушеним зробити посадку; **to carry out** ~ виконувати посадку; **to clear** ~ дозволити виконання посадки; **to commit** ~ вирішувати йти на посадку; **to crash on** ~ зазнати аварії під час посадки; **to prepare for** ~ готуватися до посадки; **to simulate** ~ імітувати посадку; **whilst** ~ під час посадки, під час посадки

landing gear *n* див. *тж.* *gear* 1) шасі (ЛІА); 2) стаяк [опора] шасі; **aft** ~ задня опора шасі; **bogie** ~ візкове шасі; **bogie-type main** ~ головне шасі візкового типу; **detachable** ~ скидуване шасі; **main** ~ основна [головна] опора (повітряного судна); **nose-wheel** ~ шасі з носовим колесом; **retractable** ~ висувне шасі; шасі, що втягується; **tailwheel** ~ шасі з хвостовим колесом; **tricycle landing** ~ триколісне шасі; ♦ ~ **collapses** шасі складається; **prematurely retracted** ~ передчасно втягнене шасі; **to extend** ~ випускати шасі; **to let down a** ~ опускати шасі; **to lower a** ~ опускати шасі; **to raise a** ~ піднімати шасі; **to retract a** ~ втягувати шасі

landing T *n* посадкове «Т»

landline *n* наземна лінія зв'язку

landmark *n* наземний орієнтир; **aerodrome** ~ наземний аеродромний орієнтир; **definite** ~ чіткий наземний орієнтир; **prominent** ~ характерний [добре помітний] наземний орієнтир

landplane *n* сухопутний літак

landscape *n* ландшафт

lane *n* траса; маршрут; лінія (шляху); **air** ~ повітряна траса; **flight** ~ маршрут польоту; **taxiing** ~ лінія рулювання

language *n* мова; **abbreviated plain** ~ відкритий [незашифрований] текст зі скороченнями (для радіозв'язку із повітряним судном); **plain** ~ відкритий [незашифрований] текст (у аеронавігаційному зв'язку); **working** ~ of ICAO робоча мова ІКАО

lantern *n* світловий пристрій; світлова камера; **color perception** ~ світловий пристрій для визначення сприйняття кольорів (пілотом)

lanyard *n* витяжний фал (парашута)

laser *n* лазер; **acquisition** ~ лазер системи захоплення цілі (на супроводження)

laser-guided *a* із лазерним наведенням

lash *v* швартувати, кріпити (вантаж у кабіні)

lashing *n* швартування (вантаж у кабіні); **aircraft cargo** ~ швартування вантажу на повітряному судні

latch *n* фіксатор; замок; **antiretraction** ~ запобіжна струбцина [запобіжна скоба] (від випадкового втягування шасі); *косм.* **capture** ~ заскочка (системи) захоплення; *косм.* **docking** ~ заскочка стикувального механізму; *косм.* **docking ring-mounted** ~ заскочка на стикувальному шпангоуті; **downlock** ~ заскочка замка випущеного положення (шасі); **landing gear** ~ замок шасі (як у складеному, так і у випущеному положенні); **landing gear door** ~ замок ступки шасі; *косм.* **mating capture** ~ відповідна заскочка захоплення; **mechanical flight release** ~ механізм (аварійного) відкриття заскочки (замка шасі) у польоті; **overcenter** ~ замок (складаного) підкосу (шасі); *косм.* **periphery-type** ~ периферійна заскочка; *косм.* **restraining** ~ затримувальна заскочка; **safety** ~ запобіжна заскочка; **uplock** ~ заскочка замка втягнутого положення (шасі)

lateral *a* 1) бічний (напр. про вітер); поперечний (про вісь); 2) горизонтальний (напр. про політ)

latex *n* (каучуковий) латекс (використовується терористами для виготовлення макетів іграшок, фруктів)

тощо)

- latitude** *n* широта; **aircraft fix** ~ широта місцезнаходження повітряного судна; **astronomical** ~ астрономічна широта; **geographic** ~ географічна широта; **geomagnetic** ~ геомагнітна широта; **grid** ~ умовна широта; **high** ~s високі широти; **horse** ~ s широти штилевого поясу; **initial position** ~ широта місця вильоту; **low** ~s низькі широти; **magnetic** ~ магнітна широта; **spherical** ~ ортодромічна широта
- launch** 1. *n* 1) запуск (ракет, супутника тощо); 2) катер; 2. *v* 1) здійснювати запуск (ракет, супутника тощо); запускати (повітряну кулю, повітряного змія тощо); 2) випускати (снаряд); 3) розпочинати (напр. програму підготовки); **crash** ~ рятувальний човен; ~ **in piggy-back fashion** запуск із проміжної орбіти; **offset** ~ пуск при незбігові площини орбіти КА з точкою старту (ракет-носія); **shuttle** ~ запуск БПКА; **to** ~ **a war** розв'язати війну; **to** ~ **balloon** запускати аеростат; **косм. to** ~ **into orbit** запустити на орбіту; **to** ~ **satellite** запускати супутник
- launcher** *n* 1) *косм.* літальна установка, ракета-носіє; 2) *косм.* стартова споруда, стартова позиція; 3) пускова установка, пускова система, прискорювач; **earth-to-space rail** ~ електромагнітна гармата для виведення об'єкта у космос; **rocket** ~ ракетна пускова установка
- launching** *n* 1) пуск, запуск (ракет, супутника, планера); 2) катапультивання; випускання (снаряду); *косм.* **air** ~ запуск у повітрі; **catapult-assisted** ~ зліт із катапульти; **catapult** ~ пуск із катапульти; **multiple** ~ залповий пуск; **salvo** ~ залповий пуск; *ракет.* **shipboard** ~ запуск із борту судна
- law** *n* закон; **air** ~ 1) повітряне право; повітряне законодавство; повітряний кодекс; 2) повітряний кодекс; **commercial** ~ торговельне право; **control** ~ закон керування; **free-fall** ~ закон вільного падіння; ~ **of gravitation** закон всесвітнього тяжіння, закон тяжіння Ньютона; ~ **of universal gravitation** закон всесвітнього тяжіння, закон тяжіння Ньютона; **military** ~ військове право; кодекс військових законів; **periodic** ~ періодичний закон Менделєєва; **space** ~ космічне право; **wing-pressure** ~ закон розподілення тиску по крилу; **to violate the** ~ порушувати установлений порядок (напр. пролітання території)
- lawyer** *n* юрист; адвокат; **aviation** ~ юрист, який спеціалізується на повітряному праві
- lay**: **to** ~ **down** складати (план польоту); **to** ~ **off** відкладати (відрізки маршруту на карті польоту); **to** ~ **over** переривати (напр. політ); **to** ~ **the route** прокладати маршрут; **to** ~ **up** тимчасово знімати (ЛС) з експлуатації
- layer** *n* шар; прошарок; **atmospheric boundary** ~ примежовий шар атмосфери, шар тертя; **boundary** ~ примежовий шар; **cloud** ~ шар хмарності; **cloud-topped boundary** ~ підхмарний примежовий шар; **covering** ~ захисний шар; захисне покриття; **D** ~ шар D (іоносфери); **E** ~ шар E (іоносфери); **emitting** ~ випромінюючий шар (атмосфери); емісійний шар (іоносфери); **F** ~ шар F (іоносфери); **fabric** ~ кордовий шар (покришки); **Heaviside** ~ шар Хевісайда; шар E (іоносфери); **insulating** ~ ізолювальний шар; **ionospheric** ~ іоносферний шар; **Kennelly-Heaviside** ~ шар E (іоносфери); **laminar** ~ ламінарний шар; ~ **between levels** шар атмосфери між ешелонами; **ozone** ~ озонний шар; озоносфера; **planetary boundary** ~ примежовий шар атмосфери, шар тертя; **protective** ~ захисний шар; **safety** ~ захисний шар; **specified upper-air** ~ висотний повітряний простір, верхні шари атмосфери; **subcloud** ~ підхмарний шар; **tire cord** ~ шар корду покришки; **top** ~ верхній край хмар; **transitional** ~ перехідний шар; **tropospheric** ~ тропосферний шар; **turbulent** ~ турбулентний шар; **turbulent boundary** ~ турбулентний примежовий шар
- layout** (тж. *lay-out*) *n* 1) план, схема, креслення; 2) компонування; розміщення; 3) монтаж; 4) маркування; **aerodrome** ~ схема аеродрому; **aircraft** ~ компонування повітряного судна; **cabin** ~ компонування кабіни; **cockpit panel** ~ компонування приладної дошки у кабіні екіпажу; **general** ~ генеральний план; **geometrical** ~ топологічне креслення; **high-density seating** ~ економічне компонування (пасажирської кабіни ЛС); ~ **of aerodrome markings** маркування аеродрому; ~ **of controls** розміщення органів керування; **message** ~ компонування повідомлення; **mixed-class** ~ змішане компонування (пасажирської кабіни ЛС); **multiple combustion chamber** ~ трубчаста конструкція камери згорання; **seat** ~ розміщення сидінь; **tourist-class** ~ туристичне компонування (пасажирської кабіни ЛС)
- layover** *n* затримка вильоту з метою стикування (з іншим рейсом)
- lead** *n* 1) свинець; 2) хід (поршня); 3) попередження, приведення вогню (по рухомій цілі); **aerial** ~ антенний ввід; **aircraft** ~ електропроводка повітряного судна; **antenna** ~ антенний ввід; **turn** ~ попередження розвороту
- lead-in** *n* зарулювання (на стоянку)
- lead-lag** *n* випередження-запізнювання
- lead-out** *n* вирулювання (зі стоянки)
- leaflet** *n* брошура; проспект; **aircraft** ~ рекламний проспект повітряного судна
- leak** *n* 1) теча; 2) витік інформації
- leakage** *n* теча; витік; **internal** ~ внутрішній витік; **to free from** ~ герметичний; **to check for** ~ перевіряти наявність течі; **to stop the** ~ усувати течу
- leakproof** *a* герметичний, без течі
- leaky** *a* що має течу

leap *n* стрибок; різка зміна, (різке) збільшення

lease 1. *n* оренда; 2. *v* 1) здавати в оренду; 2) орендувати, брати в оренду; **aircraft** ~ оренда повітряного судна; **aircraft dry** ~ оренда повітряного судна без екіпажу; **aircraft wet** ~ оренда повітряного судна з екіпажем; **operating** ~ чинна оренда; **short-term** ~ короткотривала оренда

lee(ward) *n* підвітряна сторона

leeway *n* знесення (повітряного судна у польоті)

leg *n* 1) опора (шасі); 2) ділянка (маршруту польоту); 3) рівносигнальна зона (радіомаяка); **air** ~ ділянка маршруту польоту; **approach (pattern)** ~ ділянка заходження на посадку; **back** ~ ділянка маршруту зі зворотним курсом; **base** ~ ділянка польоту між третім і четвертим розворотами (перед посадкою); **cross-wind** ~ ділянка польоту між першим і другим розворотами; **current** ~ поточна ділянка маршруту; **down** ~ ділянка маршруту зі зниженням; **down-wind** ~ ділянка маршруту між другим і третім розворотами (під час посадки «коробочкою»); **final** ~ посадкова пряма (після четвертого розвороту «коробочкою»); **journey** ~ ділянка рейсу; **landing gear** ~ стояк шасі; **navigation** ~ навігаційна сигнальна зона; **oleo** ~ опора (шасі) з масляним амортизатором; **radio range** ~ рівносигнальна зона радіомаяка; *косм.* **return** ~ гілка траєкторії повернення; **route** ~ етап маршруту; **take-off** ~ ділянка зльоту; **undercarriage** ~ опора шасі; **upward** ~ ділянка маршруту з набиранням висоти; **upwind** ~ ділянка заходження на посадку до першого розвороту («коробочкою»); ◊ **“on the base ~”** «виконав третій розворот» (доповідь екіпажа диспетчеру); **“on the cross-wind ~”** «виконав перший розворот» (доповідь екіпажа диспетчеру); **“on the down-wind ~”** «виконав другий розворот» (доповідь екіпажа диспетчеру); **on the eastbound** ~ на ділянці маршруту в східному напрямку; **“on the final ~”** «виконав четвертий розворот» (доповідь екіпажа диспетчеру); **“on the left base ~”** «підходжу до четвертого з лівим розворотом» (доповідь екіпажа диспетчеру) **“on the upwind ~”** «входжу до кола» (доповідь екіпажа диспетчеру); **to extend the ~s** випускати шасі; **to lock the ~s** установлювати шасі на замки випущеного положення; **to lower the ~s** випускати шасі

legend *n* легенда (умовні знаки і пояснення до плану чи карти); **en-route chart** ~ умовні позначення маршрутних карт

legislation *n* законодавство; **air** ~ авіаційне законодавство

length *n* довжина, відстань; **aeroplane reference field** ~ рекомендована довжина ЗПС для даного типу літака; **available runway** ~ наявна довжина ЗПС (для виконання посадки); **balanced field** ~ збалансована (за розмірами ЗПС) довжина льотного поля; **basic runway** ~ базова довжина ЗПС; **braking** ~ гальмівний шлях; **chord airfoil** ~ довжина хорди профілю (напр. крила); **field** ~ 1) довжина (посадкового майданчика); 2) довжина льотного поля; **meteo forecast** ~ термін дії прогнозу; ~ **of chord** довжина хорди (профілю); **overall** ~ габаритна [найбільша] довжина (повітряного судна); **runway basic** ~ вихідна довжина ЗПС; **runway** ~ довжина ЗПС; **runway visual** ~ дальність видимості біля ЗПС

lessee *n* орендар

lessor *n* орендодавець

let(-)down *n* 1) зниження (літака); 2) пробивання хмар у польоті (перед заходженням на посадку)

letter *n* 1) лист; 2) літера; 3) *радіо мн.* позивні; **airmail** ~ авіаліст; **code** ~ кодова літера (аеродрому); ~ **of intent** лист про наміри; **meteo symbolic** ~ символічна літера; **upper-case** ~ велика [заголовна] літера

level 1. *n* 1) рівень, ступінь; 2) горизонтальний політ; 2. *v* 1) летіти горизонтально; 2) вирівнювати (положення ПС); 3) знищити, зрівняти з землею; 4) наводити зброю, цілити (at); 3. *a* 1) горизонтальний; 2) плоский; **aerodrome** ~ рівень [висота] аеродрому; **approach noise** ~ рівень шуму під час заходження на посадку; **certificated noise** ~ сертифікований рівень шуму; **cruising** ~ крейсерський ешелон; **dynamic sidelobe** ~ динамічний рівень бічної пелюстки; **effective perceived noise** ~ ефективний рівень сприйманого шуму; **effective sidelobe** ~ ефективний рівень бічної пелюстки; **flight** ~ ешелон польоту; **freezing** ~ висота нульової ізотерми; рівень замерзання; **general scenario** ~ рівень сформованості сценарію (загального уявлення про льотну пригоду) **ground** ~ рівень землі; ~ **of noise** рівень шуму; ~ **of possible countermeasures** рівень можливих засобів (радіоелектронної) протидії; ~ **of threat** рівень загрози; **maximum tone corrected perceived noise** ~ максимальний рівень сприйманого шуму з поправкою на тональність; **mean annoyance** ~ середній рівень подразнення (пасажирів від шуму всередині повітряного судна); **mean sea** ~ середній рівень моря; **noise** ~ рівень шуму; зв'язок рівень перешкод; **occupational** ~ рівень професійного опромінення; **perceived noise** ~ рівень сприйманого шуму, РСШ; **proficiency** ~ рівень майстерності (пілота); **reduced oxygen** ~ знижений вміст кисню; **sound power** ~ рівень потужності звуку; **sound pressure** ~ рівень звукового тиску; **tone corrected perceived noise** ~ рівень сприйманого шуму з поправкою на тональність; **total noise exposure** ~ рівень сумарного впливу шуму; **transition** ~ ешелон переходу; **weighted equivalent continuous perceived noise** ~ скорегований еквівалентний рівень безперервно сприйманого шуму; ◊ **above ground** ~ над рівнем ґрунту [землі]; **above sea** ~ над рівнем моря; **at [on] a** ~ на рівні (чогось); **at sea** ~ на рівні моря; **on a** ~ (with smth.) на одному рівні (з чимось); **to give a** ~ перейти у горизонтальний політ; **to** ~ **airplane** вирівнювати літак; **to** ~ **off** вирівнювати (положення ПС); **to reach a** ~ досягнути рівня

lever *n* важіль; **control** ~ ручка [важіль] керування; **flap** ~ важіль керування закритками; **reverse thrust** ~ важіль керування реверсом тяги

levitation *n* левітація; **magnetic** ~ магнітна левітація

liability *n* обов'язки; відповідальність; **absolute** ~ об'єктивна відповідальність

liaison *n* 1) контакт, зв'язок, взаємодія; **combat** ~ зв'язок, взаємодія у бою; **to establish** ~ установлювати зв'язок; **to maintain** ~ підтримувати зв'язок

licence *n* ліцензія, посвідчення, свідоцтво; **pilot's** ~ льотне посвідчення пілота; **route** ~ дозвіл на експлуатацію маршруту

licencing *n* ліцензування; **personnel** ~ видача свідоцтв авіаційному персоналу; **route** ~ дозвіл на експлуатацію маршруту

licensed *n* власник посвідчення

lidar *n* лідар (*лазерний локатор ІЧ-діапазону*); **airborne** ~ бортовий лідар літального апарата; **automatic tracking** ~ лідар з автоматичним супроводженням цілі; **orbiting** ~ орбітальний лідар; лідар на борту ШСЗ; **spaceborne** ~ бортовий лідар космічного апарата

lieutenant *n* лейтенант; *В Бр.* **flight** ~ капітан авіації

life *n* 1) строк [термін] служби, ресурс; 2) напрацювання (на відмову); **aircraft safe** ~ безпечний термін служби повітряного судна; **battery cycle** ~ термін служби акумулятора за кількістю зарядних циклів; **observed mean** ~ фактичний середній термін служби; **operating** ~ 1) термін служби; 2) експлуатаційна довговічність; експлуатаційний ресурс; **operational** ~ 1) експлуатаційна довговічність; експлуатаційний ресурс; 2) експлуатаційне напрацювання; **orbit** ~ тривалість існування на орбіті; **original** ~ ресурс до першого ремонту; **overhaul** ~ 1) напрацювання між капітальними ремонтами; 2) ресурс до капітального ремонту; **potential service** ~ потенційний термін служби; **predicted mean** ~ прогнозований середній ресурс; **projected service** ~ розрахунковий термін служби; **safe** ~ безпечний термін служби

lifejacket *n* рятувальний жилет

lifetime *n* строк [термін] служби; **on-orbit** ~ термін служби на орбіті (*напр. супутника*)

lift 1. *n* (аеродинамічна) піднімальна сила; 2. *v* 1) піднімати; 2) відірватися від землі (*про ПС*); **actual** ~ фактична піднімальна сила; **aerodynamic** ~ аеродинамічна піднімальна сила; **air** ~ аеродинамічна піднімальна сила; **body** ~ піднімальна сила, що створюється корпусом (ЗПП); **cushion** ~ піднімальна сила, що створюється повітряною подушкою (ЗПП); **decreased** ~ зменшена піднімальна сила; **developed** ~ розвинута [створена] піднімальна сила; **helicopter** ~ піднімальна сила (*несного гвинта*) гелікоптера; **jet** ~ 1) реактивна піднімальна сила; 2) піднімальна сила стартових реактивних двигунів; **surface contact** ~ піднімальна сила, що утворюється під час контакту корпусу з поверхнею води (ЗПП); **thermal** ~ піднімальна сила висхідного потоку нагрітого повітря; термічна піднімальна сила; **vertical** ~ вертикальна піднімальна сила; **wing** ~ піднімальна сила крила; **to ~ off** відірватися від землі (*під час зльоту*)

lift-off *n* 1) вертикальний старт космічного корабля або гелікоптера; 2) момент, коли ЛА відривається від землі; **premature** ~ передчасний відрив від землі під час зльоту

lift-web *n* вільні кінці підвісної системи парашута (*з'єднують стропи парашута з ранцем*)

light *n* 1) світло, освітлення; *мн.* вогні; 2) лампа, ліхтар; світлове панно; **aeronautical ground** ~ наземний аеронавігаційний вогонь; **aircraft** ~ *s* бортові аеронавігаційні вогні; **airway** ~ лінійний вогонь; **airway obstruction** ~ лінійний загороджувальний вогонь; **alarm** ~ лампа аварійної сигналізації; **alternating** ~ проблісковий вогонь; **anti-collision** ~ вогні попередження зіткнення; **approach threshold** ~ вхідний вогонь ЗПС; **autopilot controller** ~ лампа підсвічування пульту керування автопілотом; **blinking** ~ проблісковий вогонь; **boundary** ~ примежовий вогонь; **capacitor discharge** ~ імпульсний вогонь із конденсаторним розрядом; **channel** ~ вогні льотної смуги (*гідроаеродрому*); **circling guidance** ~ вогонь керування польотом по колу; **elevated** ~ наземний вогонь; **fixed distance** ~ *s* вогні фіксованої відстані; **fixed** ~ вогонь постійного випромінювання; **flashing** ~ проблісковий вогонь; **flush** ~ вогонь поглибленого типу; **identification** ~ розпізнавальний вогонь; **inset** ~ вогонь поглибленого типу; **landing direction** ~ аеродромний посадковий вогонь; **landing** ~ *s* посадкові вогні; **linear** ~ лінійний вогонь; **navigation** ~ аеронавігаційний вогонь; **non aeronautical ground** ~ неаеронавігаційний наземний вогонь; **obstacle** ~ загороджувальний вогонь, світлосигнальний вогонь на спорудах; **oil-pressure warning** ~ сигнальна лампа тиску мастила; **point** ~ вогонь із точковим джерелом світла; **position** ~ аеронавігаційний вогонь; **range** ~ бічний вогонь ЗПС; **runway centre line** ~ осьовий вогонь ЗПС; **runway clearance** ~ світловий сигнал готовності ЗПС (*до приймання чергового ПС*); **runway edge** ~ бічний вогонь ЗПС; **runway end** ~ обмежувальний вогонь ЗПС; **runway guard** ~ вогонь огорожі ЗПС; **runway** ~ *s* вогні ЗПС; **runway threshold identification** ~ вогні позначення порога ЗПС; **runway threshold** ~ вогні порога ЗПС; **runway touchdown zone** ~ вогонь зони приземлення; **sealed-beam** ~ лампа-фара; **side running** ~ бортовий вогонь; **singl-function warning and caution** ~ *s* світлове панно однофункціональної аварійної і попереджувальної сигналізації; **stopway** ~ вогні кінцевої смуги гальмування; вогні КСГ; **taxi channel** ~ вогонь рульової смуги (*гідроаеродрому*); **taxiway centre line** ~ осьові вогні РД; **taxiway edge** ~ рульові вогні; **taxiway** ~ вогні рульової доріжки; **tell-tale** ~

сигнальний вогонь; **warning** ~ сигнальний вогонь; **wing bar** ~ вогні флангового горизонту; **wing clearance** ~ габаритний вогонь крила; \diamond **to pick up the runway** ~s побачити вогні ЗПС

lighting *n* 1) освітлення; 2) світлосигнальне обладнання; 3) підпалення палива (у камері згорання); 4) запуск (ракетного двигуна); **emergency** ~ аварійне освітлення; **outdoor** ~ зовнішнє освітлення; **outside** ~ зовнішнє освітлення; **overhead** ~ верхнє освітлення; **runway** ~ світлотехнічне обладнання ЗПС

lightning *n* 1) блискавка; 2) грозові перешкоди; **ball** ~ кульова блискавка

limit 1. *n* 1) межа, поріг; обмеження; 2) допуск; 3) габарит; 2. *v* обмежувати; **check-in time** ~ час закінчення реєстрації (пасажирів); **clearance** ~ 1) межа дії дозволу (на політ); 2) мінімальна висота прольоту перешкод; **cross-wind** ~ обмеження за бічним вітром; **load** ~ максимальнє навантаження; **keeping** ~ кінцевий термін зберігання (продуктів); **метео** ~ **of predictability** межа передбачуваності; **rate** ~ межа швидкості; **temperature** ~s граничні робочі температури; \diamond **to exceed forward center of gravity** ~ перевищувати переднє максимальнє припустиме центрування

limitation *n* обмеження, межа; **aeroplane performance operating** ~s експлуатаційні обмеження льотно-технічних характеристик літаків; **aircraft performance** ~s льотно-технічні обмеження; **noise** ~ обмеження перешкод чи шумів; **operating** ~s експлуатаційні обмеження (льотно-технічних характеристик)

limiter *n* радіо обмежувач; **peak** ~ обмежувач піку

line *n* 1) лінія; ряд; 2) конвеєр; 3) стропа (парашута); 4) військ. лінія фронту; 5) військ. шеренга солдатів; **aircraft break** ~ лінія рознімання повітряного судна; **aircraft-position** ~ лінія положення літака; **aircraft production break** ~ лінія технологічного розняття повітряного судна; **assembly** ~ збиральна лінія; **base** ~ базова лінія; **course** ~ лінія курсу; **cut-off** ~ лінія відсікання; межі поширення (звукового удару); **DEW** ~ «лінія Д'ю» (лінія радіолокаційних постів у північній частині Американського континенту); **glide slope limit** ~ лінія обмеження відхилень від глісади; **indicated course** ~ лінія приладового курсу; **indicated slant course** ~ похила лінія приладного курсу; **метео instability** ~ лінія нестійкості; **lead-in** ~ лінія зарулювання на стоянку (маркування перону); **lead-out** ~ лінія вирулювання зі стоянки (маркування перону); ~s of force силові лінії; **lubber** ~ курсова риска; **magnetic** ~s of force магнітні силові лінії; **карт. neat** ~ лінія обрізу; ~ **obstacle clearance** ~ лінія безпечного пролітання над перешкодами; **position** ~ лінія положення; **radar** ~ of sight лінія прямої видимості РЛС; **rhumb-** ~ локсодромія; **телетайп routing** ~ лінія заданого маршруту; **runway centre** ~ вісь [осьова лінія] ЗПС; **satellite communications** ~ лінія супутникового зв'язку; **satellite** ~ лінія супутникового зв'язку; **shroud** ~ стренга; **slant course** ~ похила лінія курсу; **space communications** ~ лінія космічного зв'язку; **space** ~ лінія космічного зв'язку; **wing chord** ~ лінія хорди крила; **wing split** ~ лінія розняття крила

liner *n* 1) повітряний лайнер, авіалайнер; 2) прокладка; втулка; 3) подовжувач жарової труби; **jet** ~ реактивний авіалайнер; **scheduled** ~ рейсовий авіалайнер (що виконує польоти за розкладом); **widebody** ~ широкофюзеляжний (авіа)лайнер

link 1. *n* 1) зв'язок, з'єднання; 2) радіолінія зв'язку; 2. *v* зв'язувати. з'єднувати; під'єднувати; **automatic data** ~ автоматична (радіо)лінія передавання інформації; **data** ~ канал зв'язку; лінія передавання даних; **down** ~ лінія зв'язку «донизу»; **earth-satellite** ~ лінія зв'язку «Земля-супутник»; **intersatellite** ~ міжсупутникова лінія зв'язку; **microwave** ~ лінія мікрохвильового зв'язку; **radar** ~ лінія передавання даних радіолокації; **radio** ~ радіолінія; **satellite** ~ супутникова лінія зв'язку; **satellite-to-satellite** ~ міжсупутникова лінія зв'язку; **space** ~ лінія космічного зв'язку; **telemetry** ~ телеметрична радіолінія; **torque** ~ шліц-шарнір, дволаночник (шасі); **up** ~ лінія зв'язку «вгору»; \diamond **to constitute a** ~ установити зв'язок

linkage *n* 1) проводка системи керування; 2) зв'язок; 3) зчеплення; **control** ~ проводка системи керування; **docking** ~ з'єднання (КА) під час стикування; **flexible docking** ~ гнучке з'єднання (КА) під час стикування; **hard docking** ~ жорстке з'єднання (КА) під час стикування; **initial docking** ~ первинне зчеплення (КА) під час стикування

liquid *n* рідина; **pyrophoric** ~ пірофорна рідина

list *n* 1) список, реєстр; 2) крен; **aircraft** ~ 1) крен повітряного судна; 2) перелік комплектації повітряного судна; **incoming circuit responsibility** ~ перелік покажчиків відповідальності за вхідні ланцюги; **routing** ~ перелік заданих маршрутів

litre *n* літр, л

load 1. *n* 1) вантаж; навантаження; 2) завантаження, завантаженість; 2. *v* завантажувати; навантажувати; **actual** ~ 1) фактичне навантаження; 2) корисне навантаження; **aerodynamic** ~ аеродинамічне навантаження; **aircraft useful** ~ корисне навантаження повітряного судна; **axial** ~ осьове навантаження; **basic** ~ нормативне навантаження; **balanced** ~ симетричне навантаження; **balancing** ~ зрівноважувальне навантаження; **cumbersome** ~ громіздкий [негабаритний] вантаж; **design wheel** ~ розрахункове навантаження на колесо; **effective** ~ корисний вантаж; **equivalent isolated single wheel** ~ еквівалентне одноколісне навантаження; **flight** ~ польотне навантаження; **ground** ~ навантаження на землі; **gust** ~ конічна енергія пориву; **inertial** ~ інерційне навантаження; **jettisoned** ~ in flight вантаж, скинутий у польоті; **large traffic** ~ перевантаження системи масового обслуговування; **limit** ~s граничні

навантаження; **manoeuvring** ~ маневрове навантаження; **net** ~ корисний вантаж; **off-clearance** ~ негабаритний вантаж; **operating** ~ робоче [експлуатаційне] навантаження; **out-of-balance** ~ несиметричне [незбалансоване] навантаження; **out-of-gage** ~ негабаритний вантаж; **out-of-length** ~ негабаритний за довжиною вантаж; **overall** ~ повне навантаження; **overlength** ~ наддовгий вантаж; **overtolerance** ~ перевантаження; недопустиме навантаження; **palletized** ~ вантаж на піддонах; **part** ~ неповне завантаження; **peak** ~ максимальне [пікове] навантаження; **permissible** ~ допустиме навантаження; **pilot work** ~ завантаженість пілота (у польоті); **proof** ~ розрахункове навантаження; **rated** ~ номінальне [розрахункове] навантаження; **rating** ~ номінальне [розрахункове] навантаження; **ultimate** ~ (розрахункове) руйнівне навантаження; **unit** ~ пакетований вантаж; **water** ~ гідродинамічне навантаження; напір води; **wheel** ~ навантаження на колесо; **wing** ~ навантаження на крило

loader *n* навантажувач, навантажувальний пристрій; **bale** ~ тюковантажувач; **electric** ~ електронавантажувач

load healer *n* мегафон

loading *n* 1) навантаження, завантаження, завантажування; 2) зусилля; **aircraft** ~ завантаження повітряного судна; зв'язок **channel** ~ завантаження каналу; **disc** ~ питоме навантаження (на обмітувану площу); **g** ~ створення перевантажень (вимірюваних в одиницях прискорення сили тяжіння *g*); **overhead** ~ (на)вантаження краном; **probe** ~ реакція зонду; **sling** ~ завантаження за допомогою підвішеного на тросі вантажу (від гелікоптером); **wing** ~ навантаження на крило

lobby *n* головний вестибюль аеровокзалу

localize *v* 1) локалізувати; 2) визначати місцеположення

localizer *n* курсовий радіомаяк; **directional** ~ напрямлений курсовий радіомаяк; **glide-path** ~ глісадний радіомаяк; **glide-slope** ~ радіопередавач посадкової доріжки; **localizer** ~ лінія курсу курсового маяка

locate *v* визначати місцеположення

location *n* 1) місцеположення; 2) військ. дислокація; 3) виявлення; 4) пеленгація, локація; **beyond-the-horizon** ~ загоризонтне виявлення (цілі); **check-in** ~ місце реєстрації (пасажирів); **geographical** ~ географічне положення; **ground** ~ виявлення наземних цілей; **laser** ~ лазерна локація; **occurrence** ~ місце авіапригоди; **optical** ~ оптична локація; **over-the-horizon** ~ загоризонтне виявлення (цілі); **passive** ~ пасивна локація; **position** ~ виявлення місцеположення; **remote** ~ дистанційне виявлення; **unauthorized** ~ недозволене (напр. для куріння) місце

locator *n* локатор; пеленгатор; **emitter** ~ пеленгатор джерел випромінювання

lock 1. *n* 1) замок, фіксатор; затвор; 2) перехідний шлюз (у космічному кораблі); 2. *v* замикати; **air** ~ повітряна пробка; **airstairs** ~ замок трапу; **autopilot Mach** ~ автомат стабілізації автопілота за числом *M*; *косм.* **center** ~ центрувальний замок; **control** ~ механізм стопорення рулів; *косм.* **flight** ~ багатокамерний [багатоступеневий] шлюз; **friction** ~ фрикційний затвор; **gear-down** ~ замок випущеного положення шасі; **gear-up** ~ замок втягнутого положення шасі; **gust** ~ механізм стопорення (рулів від вітру); **landing gear retraction** ~ замок забирання шасі; ~ -on захоплення (цілі); **nut** ~ контргайка; **vapour** ~ парова пробка; **to** ~ **down** ставити (шасі) на замок випущеного положення; **to** ~ **overcenter** замикатися (про складаний підкіс шасі); **to release the landing gear** ~ знімати шасі з замка; **to** ~ **up** ставити на замок прибраного положення

log 1. *n* 1) реєстрація, запис; 2) колода; 2. *v* реєструвати, записувати; **aeronautical telecommunication** ~ журнал авіаційного електрозв'язку; **automatic telecommunication** ~ журнал електрозв'язку з автоматичним записом; **Decca flight** ~ автоштурман системи Декка; **flight** ~ бортовий журнал; ~ **for sawing aircraft lumber** авіакряж; **navigation** ~ штурманський бортовий журнал

log(-)book *n* бортовий журнал; **pilot** ~ льотна книжка пілота

logging *n* трелювання; **balloon** ~ аеростатне трелювання

logistics *n* матеріально-технічне забезпечення

long-endurance *a* тривалого використання; із тривалим терміном служби

longeron *n* лонжерон (крила)

longhaul *n* довгий рейс

long-range *a* великої дальності польоту

loop 1. *n* 1) петля; 2) мертва петля, петля Нестерова; 3) електричний контур; 2. *v* робити петлю Нестерова; **autopilot** ~ контур автопілота; зв'язок **coupling** ~ контур зв'язку; **ground** ~ різкий некерований розворот на землі

loss *n* втрата, військ. *мн.* втрати; збитки; **aircraft control** ~ втрата керованості повітряного судна; **airscrew slip** ~ втрата тяги від ковзання повітряного гвинта; **altitude** ~ втрата висоти польоту; **boil-off** ~ **es** втрати (ракетного палива) від випаровування; **directional control** ~ втрата шляхової керованості; **hull** ~ втрата повітряного судна; **light** ~ **es** невеликі втрати; ~ **of control** втрата керованості (ІС); ~ **of income** втрата прибутків; ~ **of power** втрата потужності; ~ **of power supply** порушення енергопостачання; ~ **of stability** порушення стійкості; ~ **of thrust** втрата потужності (двигуна); **oil stock** ~ втрати нафтопродуктів під час зберігання; **operating** ~ операційні збитки; **power** ~ втрата потужності; **reactive power** ~ втрата реактивної

потужності; *рлк* **targeting** ~ втрата цілевказування; *рлк* **tracking** ~ зрив стеження; зрив супроводження (цілі); ◇ **~es in dead and wounded** втрати вбитими і пораненими; **to take heavy ~es** зазнати важких втрат

loudness *n* гучність

lounge *n* зал чекання (у аеровокзалі)

low *n* *метео* циклон; область низького атмосферного тиску; барична депресія

low-altitude *a* 1) невисотний, низькоширотний; 2) низькоорбітальний

low-apogee *a* низькоапогейний

low-earth orbit *a* на низькій навколоземній орбіті

low-orbit *a* низькоорбітальний

luggage *n* багаж; **carry-on** ~ ручний багаж; **hand** ~ ручний багаж; **hold** ~ багаж, який здають для перевезення у багажне відділення (*літака*); ◇ **piece of** ~ одне місце багажу; **to check one's** ~ реєструвати багаж; **to register one's** ~ реєструвати багаж; **to check one's** ~ **through** посилати [пересилати] багаж (*до місця призначення*); **to claim one's** ~ заявляти багаж

lumber *n* пиломатеріали; **aircraft** ~ авіаліс

lumen *n* люмен, лм

luminance *n* яскравість; **background** ~ фонові яскравість

lux *n* люкс, лк

M, m

Mach *n* число Маха, число М

machine **1.** *n* 1) машина; механізм; 2) літальний апарат; **2.** *v* обробляти за допомогою машин; **fighting** ~ літак-винищувач; **heavier-than-air** ~ ЛА, важчий за повітря; **“heritage”** ~ застаріле ПС; **jet** ~ реактивний двигун; **single-engined** ~ одномоторний ЛА; **money access** ~ банкомат; **piston** ~ ЛА з поршневим двигуном; **powered** ~ ЛА з двигуном; **vending** ~ торговий автомат

machinery *n* машини; обладнання; (виробничі) механізми; **air-purification** ~ обладнання для очищення повітря; **fare-making** ~ порядок підготовки тарифів; **fare-setting** ~ порядок введення тарифів; **rate-fixing** ~ порядок установаження тарифів

machining *n* механічна обробка; **multi-spindle** ~ багатшпindelна механічна обробка

macroengineering *n* проектування великогабаритних конструкцій; **extraterrestrial** ~ проектування великогабаритних космічних конструкцій; **nonterrestrial** ~ проектування великогабаритних космічних конструкцій

magnetics *n* магніторозвідка; **airborne** ~ аеромагніторозвідка; аеромагнітна зйомка

magnetometer *n* магнітометр; **airborne** ~ аеромагнітометр

magnitude *n* 1) величина; значення (*величини*); 2) зоряна величина; *астрон.* **absolute** ~ абсолютне тяжіння (*сила тяжіння зірки на відстані 10 парсеків*)

mail *n* пошта, поштова кореспонденція; **air** ~ авіапошта; ◇ **to deliver by air** ~ доставляти авіапоштою

mainplane *n* основна площина; основна несна поверхня (*повітряного судна*); крило

mains *n* мережа електропостачання; мережа (*змінного струму*)

maintain *v* 1) обслуговувати; виконувати технічне обслуговування (*ЛА*); 2) експлуатувати; 3) утримувати, підтримувати; ◇ **to ~ a position** утримувати позицію; **to ~ by reference to gyros** коректувати за гіроскопами; **to ~ the climb** витримувати набирання висоти; **to ~ flight level** виконувати політ на ешелон; **to ~ maneuver** витримувати маневр; **to ~ radio contact** підтримувати радіозв'язок

maintainability *n* придатність до техобслуговування

maintenance *n* технічне обслуговування, ТО; ТО та (поточний) ремонт; **aircraft** ~ ТО і ремонт повітряного судна; **base** ~ базове ТО; **field** ~ 1) ТО і ремонт у польових умовах; 2) ТО і ремонт у процесі експлуатації; **in-flight** ~ ТО і ремонт у польоті; **line** ~ оперативне технічне обслуговування; ~ **of competency** підтримання рівня кваліфікації; **occasional** ~ позапланове ТО і ремонт; **on-condition** ~ техобслуговування і ремонт ЛА за станом; **on-line** ~ поточне ТО, поточний ремонт; **on-site** ~ ТО і ремонт на робочому місці; **on-time** ~ регламентне ТО; **operating** ~ ТО у процесі експлуатації; **operational** ~ ТО і ремонт у процесі експлуатації; **organizational** ~ ТО і ремонт користувачем; **periodic** ~ періодичне ТО і ремонт; **planned** ~ профілактичне [планово-попереджувальне] ТО; **planned preventive** ~ профілактичне [планово-попереджувальне] ТО; **post-flight** ~ післяпольотне ТО і ремонт; **precautionary** ~ планово-попереджувальне [профілактичне] ТО; **preflight** ~ передпольотне ТО і ремонт; **preventive** ~ профілактичне [планово-попереджувальне] ТО; **primary** ~ основне ТО; **seasonal** ~ сезонне ТО і ремонт; **winter season** ~ передзимове сезонне ТО

major *a* головний, основний

make *n* модель, зразок; **engine** ~ модель двигуна; **the best helicopter** ~s найкращі зразки гелікоптерів, що випускаються промисловістю; ◇ **to ~ an assault** напасти

maker *n* виробник; **aircraft** ~ виробник літальних апаратів; **engine** ~ виробник двигунів

make-up 1. *n* комплектування (*багажу, пошти і вантажу*); **2.** *v* комплектувати (*багаж, пошту і вантаж*)

making *n* 1) створення, становлення (*як процес*); 2) виготовлення: виробництво; 3) процес; операція; **decision** ~ прийняття рішення

malpractice *n* 1) незаконна практика; 2) *юр.* протизаконні дії: злочин

managed *a* контрольований, регульований

management *n* 1) керівництво, менеджмент; 2) правління, адміністрація: **airport** ~ адміністрація аеропорту; **airspace** ~ організація повітряного простору (*КПП*); **aviation security** ~ керування службами (антитерористичної) безпеки цивільної авіації; **crisis** ~ кризове керування; **operational** ~ оперативне керування; **overhaul** ~ керування проведенням капітального ремонту; **personnel** ~ керування підготовкою і розподіленням кадрів; **resource** ~ регулювання відпрацювання ресурсу; **top** ~ найвище керівництво, президент авіакомпанії

manager *n* начальник, менеджер; **airport** ~ начальник аеропорту

manhole *n* лаз, люк (*напр. між відсіками космічного корабля*); **wing** ~ лаз у крилі

manifest *n* відомість, декларація (*вантажу і пасажирів літака*); **cargo** ~ вантажна відомість; **passenger** ~ пасажирська відомість

manifold 1. *n* 1) колектор; 2) система трубопроводів, розгалужений трубопровід; **2.** *a* різноманітний; **exhaust** ~ вихлопна труба; **fuel** ~ паливний колектор; **intake** ~ вхідний патрубок; **pressure fueling** ~ колектор системи заправлення паливом під тиском: **primary fuel** ~ перший паливний колектор (*двигуна*)

maneuverable *a* маневрений, легкий у керуванні

manoeuvre (*тж. manoeuvre*) **1.** *n* маневр; *мн., військ.* маневри; **2.** *v* 1) маневрувати, виконувати маневр; 2) *військ.* перекидати війська, передислоковувати війська; **aeroassisted** ~ аеродинамічний маневр із зануренням в атмосферу; **aerobraking** ~ аеродинамічний маневр гальмування; **aerocapture** ~ 1) маневр виведення (*КА*) на орбіту супутника з аеродинамічним гальмуванням; 2) маневр входження (*КА*) в атмосферу планети; **aerodynamic orbital plane change** ~ аеродинамічний маневр повороту площини орбіти; **aerodynamic synergetic** ~ комбінований ракетоаеродинамічний маневр; **aircraft rough** ~ різкий маневр повітряного судна; **airfield** ~ маневр (*повітряного судна*) на льотному полі; **all-propulsive orbital plane change** ~ ракетодинамічний маневр повороту площини орбіти; **all-propulsive-braking** ~ ракетодинамічний маневр гальмування; **orbit adjust** ~ маневр корекції орбіти; **orbital plane change** ~ маневр повороту площини орбіти; **orbit-planes phasing** ~ фазувальний маневр зі зміщення площин орбіт *КА*; **out-of-orbit** ~ маневр у перпендикулярному до площини орбіти напрямку; **predetermined** ~ заздалегідь визначений маневр (*повітряного судна у польоті*); **pre-entry** ~ маневр перед входженням до атмосфери; **propulsive orbital plane change** ~ ракетодинамічний маневр повороту площини орбіти; **side-step** ~ бічний маневр; **◇ to pull airplane out of** ~ виводити літак з маневру; **to recover from the** ~ виводити літак з маневру; **to subject airplane to** ~ вводити літак у маневр

manoeuvrability *n* маневреність

manpower *n* робоча сила

manual 1. *n* настанови; інструкція; довідник, підручник; *військ.* статут; **2.** *a* ручний, з ручним керуванням; **Aeroplane Flight M** ~ Настанови з льотної експлуатації літака; **field** ~ 1) робочий посібник; настанови з обслуговування у польових умовах; 2) *військ.* бойовий статут; **flight** ~ настанови з льотної експлуатації; **flight regulation** ~ настанови зі здійснення польотів; **guidance** ~s інструкції з експлуатації; **maintenance** ~ настанови з ТО; ~ **of navigation** настанови зі штурманської справи; **operating** ~ настанови з експлуатації; **operations** ~ настанови з експлуатації; настанови зі здійснення польотів; **service** ~ настанови з експлуатації; настанови з ТО; **user** ~ інструкція користувача

manufacture 1. *n* виробництво, виготовлення; створення; **2.** *v* виготовляти, виробляти; переробляти; **cost-effective** ~ прибуткове [економічне] виробництво; **domestic** ~ вітчизняне виробництво; **exact and reproducible** ~ серійне прецизійне виробництво (*деталей високої складності*); **space** ~ виробництво (*напр. матеріалів*) у космосі; **weightless** ~ виробництво (*напр. матеріалів*) в умовах невагомості; **◇ ~ of a defined surface condition** створення заданого стану поверхні; ~ **the mechanical properties into the material** закладати потрібні механічні властивості у матеріал; **of foreign** ~ закордонного виробництва; **of home** ~ вітчизняного виробництва

manufacturer *n* виробник; **aircraft** ~ виробник повітряних суден; **airframe** ~ виробник авіаційних конструкцій; **engine** ~ виробник двигунів

manufacturing 1. *n* виробництво; **2.** *a* промисловий; виробничий; **engine** ~ виробництво (авіаційних) двигунів

map 1. *n* карта; **2.** *v* картографувати; **aerial** ~ польотна карта; **aerological** ~ аерологічна карта; **airborne photogeological** ~ аерофотогеологічна карта; **airborne phototectonic** ~ аерофототектонічна карта; **airway strip** ~ маршрутна карта; **radar** ~ радіолокаційна карта; **satellite data** ~ карта, складена на основі супутникових даних; **satellite** ~ супутникова карта; **space photogeological** ~ космофотогеологічна карта; **space phototectonic** ~ космофототектонічна карта; **weather** ~ метеорологічна карта; карта погоди

mapper *n* 1) пристрій картографування; 2) перетворювач координат; 3) навігаційна РЛС; **cloud-cover** ~

пристрій картографування хмарного покриву: **radar** ~ навігаційна РЛС

mapping *n* 1) картографування; радіолокаційне знімання (*поверхні Землі*); 2) огляд місцевості (*за об'єктами РЛС*); **aerial** ~ топографічне аерофотознімання; **aeromagnetic** ~ аеромагнітометричне знімання; **acroplane** ~ аерознімання; **aircraft** ~ аерознімання; **airborne** ~ аерознімання; **airborne photogeological** ~ аерофотогеологічне картографування; **airborne phototectonic** ~ аерофототектонічне картографування; **airborne resistivity** ~ аерознімання методом опорів; **all-weather** ~ всепогодне картографування (*за допомогою супутників*); **orbital** ~ картографування за даними орбітальних спостережень; **radar ground** ~ радіолокаційний огляд земної поверхні; **satellite** ~ картографування за даними супутникових спостережень, супутникове картографування; **space photogeological** ~ космофотогеологічне картографування; **space phototectonic** ~ космофототектонічне картографування; **video** ~ відображення картографічної інформації (*на екрані радіолокатора*)

margin *n* запас (*характеристика конструкції*); **effective** ~ ефективна виправна здатність (*апарата*); ~ **of apparatus** виправна спроможність апарата; **safety** ~ запас міцності; запас надійності

marginal *a* незначний, неістотний [несуттєвий]

mark *n* знак, мітка; **aircraft leveling** ~ нівелірна точка повітряного судна; **aircraft nationality** ~ державний розпізнавальний знак повітряного судна; **aircraft registration** ~ бортовий реєстраційний знак повітряного судна; **certification** ~ знак сертифікації; **common** ~ загальний знак; **teletime continuous** ~ безперервна позначка; **nationality** ~ знак національної належності; **registration** ~ реєстраційний знак

marker *n* 1) маркер (*аеродрому*); **radio marker** маркерний радіомаяк; 2) сигнальний пристрій; **boundary** ~ межовий маркер; **dye** ~ фарбувальний маркер; **inner** ~ внутрішній маркер (*маркерний радіомаяк*); **middle** ~ середній маркер; середній маркерний радіомаяк; **radar** ~ радіолокаційний маркерний маяк; **retro-reflective** ~ ретрорефлекторний маркер; **taxiway edge** ~ маркер країв РД; **visibility range** ~ маркер дальності видимості

market *n* ринок (*збуту*); **holiday** ~ (авіа)перевезення у період відпусток; **narrowbody** ~ ринок вузькофюзеляжних ПС; **passenger** ~ 1) ринок пасажирських перевезень; 2) потенційний обсяг пасажирських перевезень; **widebody** ~ ринок широкофюзеляжних ПС

marking *n* 1) розмітка; 2) маркування; 3) маркувальний знак; **airport** ~ маркування аеропорту; **apron** ~ маркування перону; **day** ~ денне маркування; **fixed distance** ~ с маркування фіксованої відстані; **pre-threshold** ~ маркування зони перед порогом ЗПС; **runway centre line** ~ маркування осьової лінії ЗПС; **runway designation** ~ маркування позначення ЗПС; **runway edge** ~ маркування меж ЗПС; **runway** ~ розмітка ЗПС; **runway side stripe** ~ маркування країв ЗПС; **runway touchdown zone** ~ маркування зони приземлення; **runway threshold** ~ маркування порога ЗПС; **taxiway centre line** ~ маркування осьової лінії рульової доріжки; **taxiway intersection** ~ маркування місць перетину рульової доріжки; **threshold** ~ маркування порога ЗПС

Mars *n* Марс (*планета*)

marshal *n* маршал (*у т.ч. ВПС*); **Air Chief M** ~ головний маршал авіації; **Air M** ~ маршал авіації (*генеральське звання у ВПС; відповідає генерал-лейтенанту у сухопутних військах*); **air** ~ агент служби антитерористичної безпеки (*на борту пасажирського ПС*); **sky** ~ агент служби антитерористичної безпеки (*на борту пасажирського ПС*); **Air Vice-M** ~ віце-маршал авіації

mask **1.** *n* 1) маскувальне покриття, маскувальний шар; 2) маска; протигаз; **2.** *v* маскувати; **oxygen** ~ киснева маска; **quick-donning oxygen** ~ аварійна киснева маска; **smoke** ~ димозахисна маска

mass *n* 1) маса; 2) *військ.* скупчення; **allowable landing** ~ допустима посадкова маса; **allowable take-off** ~ допустима злітна маса; **all-up** ~ повна злітна маса; **design landing** ~ розрахункова посадкова маса; **design maximum** ~ розрахункова максимальна маса; **design take-off** ~ розрахункова злітна маса; **design taxiing** ~ розрахункова маса під час руління; **GTO** ~ маса, що виводиться на геосинхронну орбіту; **HEO** ~ маса, що виводиться на високу навколоземну орбіту; **landing** ~ посадкова маса; **launching** ~ стартова маса; **LEO** ~ маса, що виводиться на низьку навколоземну орбіту; **maximum** ~ максимальна маса; **take-off** ~ злітна маса

mass-produce *v* випускати серійно

master **1.** *n* 1) майстер, кваліфікований робітник; 2) відповідальний офіцер чи член екіпажу; **2.** *a* головний, основний; **cargo** ~ особа, відповідальна за перевезення вантажів; **rescue** ~ командир рятувальної команди; **search** ~ командир пошукової команди

mat *n* мата, підстилка; **wing walk** ~ мата [підстилка] на крило (*для обслуговування ПС*)

material *n* (конструкційний) матеріал, речовина; **carbon-fibre based** ~ конструкційний матеріал на основі вуглеволокна; **ceramic** ~ керамічний конструкційний матеріал; **composite** ~ композитний конструкційний матеріал; **extraterrestrial** ~ позаземна матерія; **fireproof** ~ вогнетривкий матеріал; **glass-fibre based** ~ конструкційний матеріал на основі скловолокна; **high-performance** ~ особливо міцний композиційний матеріал; **space-manufactured** ~ матеріал, одержаний у космосі; **stealth** ~ матеріал, розроблений на основі технології «Стелс» (*яка забезпечує низький рівень демаскувальних ознак*)

matrix (*мн. matrices*) *n* наповнювач: матриця; **organic resin** ~ наповнювач з органічних смол

mayday *n* аварійний (радіо)сигнал, сигнал бід; **squawk** ~ аварійний сигнал відповідача

mean *n* *мат.* середня величина, середнє число; *стат.* **weighted** ~ зважене середнє

means *n* 1) засіб, засоби; 2) спосіб, метод, методика; ~ **of communication** засіб зв'язку; **protecting** ~ запобіжний пристрій; ∅ **acceptable** ~ прийнятні методи; **acceptable** ~ **of compliance** прийнятні методи встановлення відповідності; **alternate** ~ **of communication** альтернативний засіб зв'язку; **primary** ~ **of communication** основний засіб зв'язку; **primary** ~ **of surviving** основні засоби виживання (*на полі бою*); **provisional acceptable** ~ **of compliance** тимчасові прийнятні методи встановлення відповідності

measure 1. *n* 1) одиниця вимірювання, міра; 2) захід; 3) засіб вимірювання; 2. *v* вимірювати; **discrete electronic surveillance** ~s засоби дискретного радіоелектронного огляду за допомогою панорамного приймача; **performance** ~ 1) критерій якості роботи; 2) показник продуктивності; **precautionary** ~(s) заходи безпеки, запобіжні заходи; **preventive** ~ запобіжні, попереджувальні заходи

measurer *n* вимірювальний прилад; **altitude** ~ альтиметр, висотомір

measurement *n* вимірювання, контроль; **airborne radar** ~ вимірювання бортовим радіолокатором; **balloon** ~s аеростатні вимірювання; **balloon-borne** ~s аеростатні вимірювання; **land-based radar** ~ вимірювання наземним радіолокатором; **precision** ~ точне вимірювання; **radar distance** ~ радіолокаційна дальнометрія; **rocket ground** ~s ракетно-наземні вимірювання; **rocket** ~s ракетні вимірювання; **rocket probe** ~s ракетно-зондові вимірювання; **satellite-based** ~s супутникові вимірювання, вимірювання з супутника; **satellite** ~s супутникові вимірювання, вимірювання з супутника; **spaceborne** ~ вимірювання на борту КА

mechanic *n* механік; **air** ~ авіамеханік; **aircraft** ~ авіаційний механік, авіамеханік; **aircraft engine** ~ авіамоторист; **aircraft maintenance** ~ механік з технічного обслуговування повітряних суден; **aircraft radio** ~ механік з бортового радіообладнання; **engine** ~ (авіа)моторист; **flight** ~ бортмеханік

mechanical *a* механічний

mechanics *n* механіка; **air-flow** ~ аеродинаміка; аеромеханіка; **flow** ~ 1) гідродинаміка; 2) аеродинаміка; ~ **of rigid body** механіка твердого тіла

mechanism *n* апарат, механізм, пристрій; **guidance** ~ напрямний механізм подавання зварюваних деталей; **pitch-lock** ~ механізм фіксатора кроку (*повітряного гвинта*); **propeller synchronization** ~ механізм синхронізації роботи повітряного гвинта; **pitch-changing** ~ механізм установалення кроку лопатей (*повітряного гвинта*); **pitch-control** ~ механізм керування кроком лопатей (*повітряного гвинта*); **q-feel** ~ завантажувальний механізм по швидкісному напорі

medium-range *a* середньої дальності

medicine *n* 1) медицина; 2) ліки, медикаменти; **aerospace** ~ аерокосмічна медицина; **aviation** ~ авіаційна медицина; **military** ~ військова медицина; **space** ~ (аеро)космічна медицина

megabyte *n* мегабайт (*1024 Кбайт*)

member *n* член; елемент; **crew** ~ член екіпажу; **flight crew** ~ член льотного екіпажу; *косм.* ~ **of launch team** стартовик

memorandum *n* меморандум, **aeronautical descriptive climatological** ~ авіаційний кліматологічний опис; **M~ of Understanding** меморандум про порозуміння

memory *n* (машинна) пам'ять, запам'ятовувальний пристрій; **computer** ~ пам'ять ЕОМ

merger *n* злиття (*напр. авіакомпаній*)

meridian 1. *n* 1) меридіан; 2) zenit; 2. *v* бути у zenitі; **prime** ~ початковий меридіан

message *n* повідомлення; сигнал; **acceptance** ~ повідомлення про приймання; **aeronautical administrative** ~ повідомлення авіаційної адміністрації; **aircraft movement** ~ повідомлення про рух повітряних суден; **aircraft safety** ~ повідомлення стосовно забезпечення безпеки польоту; **amendment and coordination** ~ повідомлення стосовно зміни та координації; **boundary estimate** ~ повідомлення про розрахунковий час проходження кордону диспетчерського району; **cancellation** ~ повідомлення про анулювання; **class A (B)** ~ повідомлення класу А (В); **clearance** ~ повідомлення щодо диспетчерських дозволів; **current flight plan** ~ повідомлення щодо поточного плану польоту; повідомлення про поточний план польоту; **delay** ~ повідомлення про затримку; **departure** ~ повідомлення про виліт; **departure plan** ~ повідомлення щодо плану вильоту; повідомлення про план вильоту; **distress** ~ повідомлення про лихо; **flight notofocation** ~ польотне повідомлення; **flight plan cancellation** ~ повідомлення про скасування плану польоту; **flight plan** ~ повідомлення стосовно плану; **flight regularity** ~ повідомлення стосовно забезпечення регулярності польотів; **flight safety** ~ повідомлення щодо забезпечення безпеки польотів; **garbled** ~ спотворене повідомлення; **general aircraft operating agency** ~s загальні повідомлення льотно-експлуатаційних агенцій; **load** ~ повідомлення про вантаж; **meteorological** ~ метеорологічне повідомлення; **multiple address** ~ багатоадресне повідомлення; **operational** ~ оперативне повідомлення; **operational meteorological** ~ оперативне метеорологічне повідомлення; **reservation** ~ повідомлення про бронювання; запит на бронювання (*повітряного перевезення*); **safety** ~ повідомлення щодо забезпечення безпеки; **service** ~ службове повідомлення; **SIGMET information** ~ повідомлення СІГМЕТ; **urgency** ~ термінове повідомлення

metal *n* метал; **aircraft** ~ авіаційний метал; **sheet** ~ листовий метал; **space** ~ метал для космічної техніки

meteorograph *n* метеорограф; **airborne** ~ бортовий метеорограф; **balloon-borne** ~ зондовий метеорограф; \diamond **to send** ~ **aloft** запускати метеорограф у атмосферу

meteorology *n* 1) метеорологія, фізика атмосфери; 2) метеорологічні умови (*певної території*); **aeronautical** ~ авіаційна метеорологія; **aerospace** ~ повітряно-космічна метеорологія; **satellite** ~ супутникова метеорологія; **space** ~ космічна метеорологія

meter *n* вимірник, вимірювальний пристрій; **airflow** ~ витратомір повітря; **altitude** ~ альтиметр, висотомір; **sound level** ~ шумомір

method *n* 1) метод, спосіб; 2) технологія; **airborne magnetometer** ~ метод аеромагнітної зйомки; **airborne resistivity** ~ аероелектророзвідка методом опорів; **cutting** ~s методи обробки [оброблення] металу різанням; *косм.* **extraterrestrial propellant production** ~ 1) спосіб виробництва палива з позаземної матерії; 2) спосіб виробництва палива за межами Землі; ~s of **detecting** методи виявлення (*цїлі*); ~s of **detecting and identifying faults** методи виявлення і діагностування відмов; ~s of **identifying** методи розпізнавання; методи діагностування; *косм.* **parallel navigation** ~ метод паралельного наведення; **probe** ~ зондовий метод

metre *n* метр, м

microbiology *n* мікробіологія; **space** ~ космічна мікробіологія

microphone *n* мікрофон; **directional** ~ напрямлений мікрофон

midair *adv* у повітрі, у польоті

mile *n* миля; **nautical** ~ морська миля, м. миля

mileage *n* відстань у милях; **maximum permitted** ~ максимальна дозволена відстань у милях

military 1. *n* збройні сили; 2. *a* військовий

mine *n* міна; **aerial** ~ авіаційна міна

minimum 1. (*мн. minima*) *n* мінімум, мінімальна кількість; 2. *a* мінімальний; **aerodrome operating** ~ експлуатаційний мінімум аеродрому; **weather** ~ мінімум погоди (*для виконання польотів*)

minute 1. *n* хвилина (*частина градуса*); 2. *a* незначний

mirror 1. *n* дзеркало, рефлектор; 2. *a* дзеркальний; **GBL space relay** ~ орбітальне дзеркало-ретранслятор лазера наземного базування; **orbiting** ~ орбітальне дзеркало; **orbiting-relay** ~ орбітальне дзеркало-ретранслятор; **signalling** ~ сигнальне дзеркало; **space-based** ~ дзеркало космічного базування; **space-relay** ~ орбітальне дзеркало-ретранслятор

misalignment *n* розузгодження

misfire *n* пропуск запалювання; ~ **of engine** пропуск запалювання двигуна

miss 1. *n* втрата; відсутність; 2. *v* 1) глухнути (*про двигун*); 2) *військ.* не влучити; **air** ~ небезпечне зближення (*повітряних суден у польоті*); **near** ~ небезпечне зближення (*повітряних суден у польоті*)

missile 1. *n* ракета, реактивний снаряд; 2. *a* реактивний; ракетний; **air-to-air** ~ ракета «повітря-повітря»; **air-to-ground** ~ ракета «повітря-земля»; **air-to-surface** ~ ракета «повітря-земля»; **antiaircraft** ~ ракета «земля-повітря»; **antimissile** ~ протиракета, антиракета; **ballistic** ~ балістична ракета; **cruise** ~ крилата ракета; **ground-to-air** ~ ракета «земля-повітря»; **ground-to-ground** ~ ракета «земля-земля»; **guided** ~ керована ракета; **homing** ~ самонавідна ракета; **intercontinental ballistic** ~ міжконтинентальна балістична ракета; **intermediate-range** ~ ракета середнього радіусу дії; **long-range** ~ ракета дальньої дії, стратегічна ракета; **medium-range** ~ ракета середньої дії; **nuclear** ~ ядерна ракета; **short-range** ~ ракета близької дії, тактична ракета; **strategic** ~ ракета дальньої дії, стратегічна ракета; **surface-to-air** ~ ракета «земля-повітря»; **surface-to-surface** ~ ракета «земля-земля»; **tactical** ~ ракета короткої дії, тактична ракета; \diamond **to fire a** ~ (за)пустити ракету; **to guide a** ~ пустити ракету; **to intercept a** ~ перехопити ракету; **to launch a** ~ (за)пустити ракету

missileman *n* ракетник (*особа, задіяна у створенні чи використанні ракет*)

missilery *n* 1) ракетна техніка, ракети; 2) ракетобудування

mission *n* 1) (бойове) завдання; 2) політ; космічний політ; **aeroassisted** ~ політ із зануренням в атмосферу; **aeroassisted orbital transfer** ~ міжорбітальний переліт із зануренням в атмосферу; **aerobraked** ~ політ з аеродинамічним гальмуванням; **aerobraked orbital transfer** ~ міжорбітальний переліт з аеродинамічним гальмуванням; **aerocapture** ~ 1) політ із входженням (КА) в атмосферу планети; 2) виведення (КА) на орбіту супутника з аеродинамічним гальмуванням; **all-propellant** ~ політ для дозаправки паливом (*орбітальної станції*); **asteroid belt** ~ політ до поясу малих планет; **asteroid rendezvous** ~ політ до малих планет; **astronomical unit** ~ політ протяжністю в одну астрономічну одиницю; **combat** ~ бойове завдання; **manned** ~ пілотований космічний політ; **military** ~ бойове завдання; **orbit-raising** ~ політ зі збільшенням висоти орбіти; **outer-planet** ~ політ до зовнішніх планет сонячної системи; **supersonic** ~ надзвуковий політ; *косм.* **TAU** ~ політ протяжністю в тисячу астрономічних одиниць; *косм.* **TOS-launched** ~ (міжпланетний) політ за допомогою розгінного блоку (*для переведення КА на геосинхронну перехідну орбіту*)

mist 1. *n* туман; 2. *v* затуманюватися; **heavy** ~ густий туман

mistrim *n* неправильно балансування

mixture *n* суміш; **air-fuel** ~ горюча [робоча] суміш; **lean** ~ збіднена суміш; **oxygen-air** ~ киснево-повітряна суміш

mode *n* 1) режим (*роботи*); 2) метод, принцип; **autopilot heading** ~ режим роботи автопілота за заданим курсом; **capture** ~ режим захоплення; **final approach** ~ режим кінцевого етапу заходження на посадку; **height-lock** ~ режим стабілізації висоти (*автопілота*); **initial approach** ~ режим початкового етапу заходження на посадку; **managed** ~ «ведений» режим (*під контролем системи керування польотом*); **off-design** ~ позаштатний режим; **simultaneous** ~ одночасний режим (*обміну даними*); **SSR** ~ режим роботи ВОРЛ; **step-by-step** ~ послідовний режим (*обміну даними*)

model *n* модель, зразок; **collision risk** ~ модель ризику зіткнення; **pilot** ~ експериментальна модель; дослідний зразок; прототип; **powered** ~ модель (*ЛА*) із двигуном; **pre-production** ~ дослідний зразок

modem *n* модем (модулятор-демодулятор)

modification *n* 1) зміна, модифікація; 2) різновид, варіант; **orbit** ~ вимірювання параметрів орбіти

modulate *v* *radio* знижувати частоту; модулювати

modulation *n* модуляція; **amplitude** ~ амплітудна модуляція, АМ; **audio frequency** ~ модуляція звукової (низької) частоти; **beat** ~ модуляція биттям; *зв'язок* **dual** ~ подвійна модуляція; **frequency** ~ частотна модуляція; **frequency shift** ~ частотна модуляція; **narrow band frequency** ~ вузькосмугова частотна модуляція; **phase** ~ фазова модуляція; **pulse-amplitude** ~ амплітудно-імпульсна модуляція, АІМ; **pulse code** ~ кодово-імпульсна модуляція; **pulse duration** ~ широтно-імпульсна модуляція, ШІМ; **pulse frequency** ~ частотно-імпульсна модуляція, ЧІМ; **pulse** ~ імпульсна модуляція; **pulse-position** ~ фазово-імпульсна модуляція, ФІМ; **pulse-time** ~ імпульсно-часова модуляція; **pulse width** ~ широтно-імпульсна модуляція, ШІМ; **variable slope delta** ~ дельта-модуляція зі змінним нахилом

modulator-demodulator *n* модулятор-демодулятор, модем

module *n* 1) модуль, блок, вузол; 2) *косм.* модульний відсік, автономний відсік КЛА; **airlock** ~ шлюзовий відсік КЛА; **albedocollecting solar** ~ сонячний модуль, що використовує відбите випромінювання; **astronaut free-flying propulsion** ~ установка для переміщення космонавта, УПК; **co-orbiting** ~ модуль на компланарній орбіті; **descent** ~ відсік КЛА для спуску; **laboratory space** ~ модуль-космічна лабораторія; **orbit transfer vehicle** ~ відсік із міжорбітальним транспортним апаратом; **orbital maneuvering system** ~ модуль системи орбітального маневрування; **OMS** ~ модуль системи орбітального маневрування; **OTV** ~ відсік із міжорбітальним транспортним апаратом; **pressurized** ~ герметизований відсік; житловий відсік; **programmable** ~ програмований модуль; **propulsion** ~ 1) агрегатний відсік, АВ; 2) відсік рушійної установки, відсік з РУ; **reaction control system** ~ модуль реактивної системи керування; **service** ~ робочий відсік (*космічного корабля*), приладно-агрегатний відсік; **space station** ~ модуль орбітальної станції; *косм.* **transfer** ~ перехідний відсік, ПХВ

modulus *n* 1) модуль; 2) коефіцієнт; ~ **of elasticity** модуль пружності; модуль Юнга; ~ **of stiffness** модуль жорсткості; ~ **of rupture** модуль розриву; **Young** ~ модуль пружності; модуль Юнга

mole *n* моль

moment *n* момент; *аерод.* **aerodynamic** ~ аеродинамічний момент; *онір* **bending** ~ вигинальний момент; **hinge** ~ шарнірний момент; ~ **of force** момент сили; ~ **of inertia** момент інерції; **overhung** ~ консольний момент (*конструкції*); **pitching** ~ момент тангажа; *аерод.* **restoring** ~ відновлювальний момент; **rolling** ~ момент крену; **thrust** ~ момент тяги; **torsional** ~ крутильний момент; **turning** ~ обертальний момент; **yawing** ~ момент рискання

momentum *n* *фіз.* кількість руху, механічний момент

monel *n* монель (*нікелево-мідний сплав*)

monitor 1. *n* монітор; контрольний пристрій; 2. *v* слідкувати; контролювати; **atmospheric composition** ~ пристрій контролю складу атмосфери; **limb infrared** ~ **of the stratosphere** інфрачервоний монітор стратосфери у зоні горизонту; **traffic** ~ пристрій керування посадкою пасажирів

monitoring *n* 1) контроль; стеження, спостереження; 2) підслуховування, радіоперехоплення; **airquality** ~ контроль якості повітря; **atmospheric** ~ атмосферний моніторинг, моніторинг якості повітря; **emission** ~ моніторинг викидів; **engines trend** ~ контроль технічного стану двигунів (*за параметрами, що реєструються в експлуатації*); **environmental** ~ контроль за станом довкілля; **fire** ~ протипожежна сигналізація; **flight** ~ контроль за польотом (*за приладами*); **international frequency** ~ міжнародний контроль частот (*повітряного зв'язку*); **load** ~ контроль навантаження; **programmable process** ~ програмований контроль технологічного процесу; **quality** ~ контроль якості; **radar** ~ радіолокаційний контроль; **satellite** ~ супутниковий моніторинг; **snow-cover** ~ спостереження за сніговим покривом (*з супутників*); **space** ~ космічний моніторинг; **weather** ~ моніторинг погоди

monocoque *n* монокок (*тип конструкції фюзеляжу із працюючою обшивкою*)

monocrystal *n* монокристал; **space-grown** ~ монокристал, вирощений у космосі

monoplane *n* моноплан (*літак чи планер з одним крилом*); **braced** ~ розчалковий моноплан; **cantilever-wing** ~

вільнонесний моноплан; **high-wing** ~ моноплан із високорозміщеним крилом, висококрилий моноплан; **low-wing** ~ моноплан з низькорозміщеним крилом, низькокрилий моноплан; **mid-wing** ~ моноплан із середнім розміщенням крила; **parasol** ~ парасоль (*моноплан із крилом на стояках над фюзеляжем*); **semicantilever** ~ підкисний моноплан

monoxide *n* моноксид, окис; **carbon** ~ моноксид [окис] вуглецю, чадний газ

monsoon *n* *метео* мусон (*стійкий вітер*); **tropical** ~ тропічний мусон

Moon *n* Місяць (*супутник планети Земля*)

moon *n* місяць, супутник планети

motion *n* рух, переміщення; **back-and-forth** ~ зворотно-поступальний рух; **orbital** ~ орбітальний рух (*небесних тіл*)

motor *n* мотор, двигун; *косм.* **booster** ~ стартовий двигун, прискорювач; **controllable thrust rocket** ~ ракетний двигун змінюваної тяги; **control rocket** ~ рульовий ракетний двигун; **feathering** ~ флюгер-насос; **reciprocating** ~ поршневий двигун; **rocket** ~ ракетний двигун; **solid rocket** ~ пороховий ракетний двигун; **steerable rocket** ~ поворотний ракетний двигун; \diamond ~ **runs [works]** мотор працює; ~ **stalls** мотор зупиняється; **to start a** ~ заводити мотор; **to turn off a** ~ вимикати мотор

motorization *n* механізація; моторизація; **space tool** ~ створення інструмента з електроприводом для роботи у космосі

mount **1.** *n* 1) установлення, монтаж, збирання, кріплення; 2) опора, стояк; 3) моторама; **2.** *v* установлювати, монтувати, збирати, кріпити; **engine** ~ 1) кріплення двигуна; 2) моторама двигуна

mounting *n* 1) установлення, монтаж, збирання; 2) кріплення; 3) опора; **centre of gravity** ~ установлення по центру ваги

movement *n* 1) рух; 2) *військ.* передислокація; 3) зліт чи посадка літака; **aircraft** ~ рух повітряних суден; **air** ~s 1) рух повітряних мас; 2) дані про вітер; **downward** ~ рух донизу; **flapping** ~ маховий рух лопаті несного гвинта; **lead-lag** ~ рух випередження-запізнювання; **pitch-change** ~ рух зміни кроку (*повітряного гвинта*); **upper air** ~s дані про вітер по висотах; **upward** ~ рух вгору

movie *n* (кіно)фільм; **in-flight** ~s фільми, що демонструються на борту літака; \diamond **to make a** ~ знімати фільм; **to produce a** ~ знімати фільм

multi-engine *a* багатомоторний

multifunctional *a* багатофункціональний

multipath **1.** *n* багатопроменеве розповсюдження; **2.** *a* багатопроменевий; **azimuth out-of-beam** ~ позапроменеве азимутальне перевідбиття

multiple *a* множинний; різноманітний

multiplex **1.** *n* мультиплексування; ущільнення (*сигналів, каналів*); **2.** *a* 1) складний, зі складною структурою; 2) мультиплексний; 3) багаторазовий; **frequency-division** ~ частотне ущільнення каналів; **time-division** ~ тимчасове ущільнення (*каналів зв'язку*)

multiplexing **1.** *n* мультиплексування; ущільнення; **2.** *a* мультиплексний

multi-spindle *a* багатошпиндельний

muting *n* 1) безшумне настроювання; 2) заглушення шуму

N, n

nacelle *n* 1) гондола; 2) *приміщення в літальних апаратах, де знаходяться екіпаж і пасажир*: а) гондола дирижабля; б) корзина аеростата, в) відкрита кабіна літака; **aft-fuselage-mounted** ~ хвостова гондола; **aft power** ~ хвостова частина гондоли двигуна; **engine** ~ мотогондола; гондола двигуна; **wheel** ~ ніша [гондола] шасі

name *n* найменування; назва; позначення; **proper shipping** ~ належне відвантажувальне найменування

narrowbody *n* вузькофюзеляжне ПС

navaid *n* аеронавігаційний засіб, аеронавігаційне допоміжне обладнання

naval *a* військово-морський

navigable *a* 1) льотний, придатний для польотів; 2) *іст.* керований (*про дирижаблі, повітряні кулі, аеростати*)

navigate *v* 1) літати літаком; 2) керувати (*літаком*); \diamond **to ~ the airplane** керувати літаком

navigating *a* навігаційний

navigation *n* (аеро)навігація; літаководіння; **aerial** ~ аеронавігація; **air** ~ повітряна навігація, аеронавігація, літаководіння; **approach** ~ навігація в районі аеродрому; **area** ~ зональна навігація; **astronomical** ~ астрономічна навігація, астронавігація; **autonomous** ~ автономна навігація; **blind** ~ навігація за приладами; **contact** ~ літаководіння за наземними орієнтирами; **dead reckoning** ~ навігація методом зчислення шляху; **deep-space** ~ дальня космічна навігація; **Doppler** ~ доплерівська навігація; **en-route** ~ навігація на маршруті; **extraterrestrial** ~ космічна навігація; **glide-slope** ~ навігація за променем глісадного радіомаяка; **gravity** ~ навігація за гравітаційним полем Землі; **grid** ~ аеронавігація за картою з

прямокутною координатною сіткою; **hybrid** ~ комбінована бортова навігаційна установка; **interplanetary** ~ міжпланетна навігація; **landmark** ~ візуальна навігація, навігація за наземними орієнтирами; **localizer** ~ навігація за променем курсового посадкового радіомаяка; **long-range** ~ дальня навігація; **near-earth** ~ навігація у навколосемному просторі; **nonterrestrial** ~ космічна навігація; **radar** ~ радіолокаційна навігація; **radio** ~ радіонавігація; **random** ~ позатрасова навігація; **satellite** ~ супутникова (радіо)навігація; **short-range** ~ ближня навігація; **space** ~ космічна навігація; **tactical air** ~ (TACAN) система ближньої навігації «Такан»; **terrain-aided** ~ навігація за рельєфом місцевості; **terrestrial** ~ літаководіння за наземними орієнтирами; **visual** ~ візуальна навігація

navigational *a* навігаційний

navigator *n* 1) штурман; 2) навігаційний пристрій; навігаційна система; **automatic** ~ аеронавігаційний автомат; автоштурман; **flight** ~ штурман; **inertial** ~ інерціальна навігаційна система; **radar** ~ навігаційний радіолокатор; **satellite** ~ супутникова навігаційна система

navigator-radio operator *n* штурман–радист

Navstar *n* глобальна система космічної навігації «Навстар»

navy *n* військово–морські сили, ВМС; **Royal N** ~ ВМС Великої Британії

Nazi *n* нацист, фашист

negotiation *n* 1) переговори; 2) подолання; **obstacle** ~ подолання перешкод

nephanalysis *n* метео нефаналіз

nephoscope *n* нефоскоп

net 1. *n* 1) радіо мережа; 2) сітка; 2) схема; **2.** *a* 1) чистий, нетто; 2) загальний, кінцевий; **air-air** ~ система зв'язку між повітряними суднами в польоті; система зв'язку «повітря–повітря»; **airborne radar** ~ система повітряного радіолокаційного виявлення; **arresting** ~ гальмівна сітка; **cargo** ~ вантажна сітка; **radar** ~ мережа РЛС; **scrambling** ~ рятувальна сітка

network *n* 1) мережа; 2) теле– чи радіомовлення; **aeronautical fixed telecommunication** ~ стаціонарна мережа авіаційного електрозв'язку; **air route** ~ мережа повітряних трас; **basic** ~ опорна мережа (*метеорологічних станцій*); **climatological station** ~ мережа кліматологічних станцій; зв'язок **common-carrier** ~ мережа передавання даних громадського користування; **communications** ~ мережа зв'язку; мережа передавання даних; **frame switching** ~ мережа комутації кадрів; **meteorological operational telecommunication** ~ мережа оперативного метеорологічного електрозв'язку; ~ **of probes and sensors** мережа датчиків і сенсорів; **observation** ~ мережа спостереження; **packet switched data** ~ мережа передавання даних з комутацією пакетів; **public data** ~ мережа передавання даних громадського користування; **radiotelephony** ~ радіотелефонна мережа; **rocket sounding** ~ мережа ракетного зондування; **satellite** ~ мережа супутникового зв'язку

neutron *n* нейтрон

newton *n* ньютон, Н

nickel *n* нікель

night-intruder *n* нічний бомбардувальник

nimbostratus *n* шарувато–дощові хмари

nitrogen *a* азот

noise *n* шум; перешкоди; **aerodynamic** ~ аеродинамічний шум (*викликаний обтіканням планера літака повітрям*); **airborne** ~ повітряні перешкоди; **aircraft** ~ 1) авіаційний шум; 2) звуковий шум, створений літаком; **airframe** ~ шум планера; зв'язок **atmospheric** ~ атмосферні перешкоди; **aviation** ~ авіаційний шум; **background** ~ шумовий фон; **circuit** ~ перешкоди в ланцюгу; **control motion** ~ шуми керування; **extraterrestrial** ~ космічний шум; **path following** ~ шум проходження по траєкторії; зв'язок **pseudo-random** ~ псевдовипадковий шум; зв'язок **random** ~ випадковий шум; випадкові перешкоди; **reverse thrust** ~ шум під час реверса тяги; **thermal** ~ тепловий шум; **thrust reversal** ~ шум під час реверса тяги; **white** ~ білий шум

noisiness *n* шумність; зашумленість; **maximum perceived** ~ максимальна сприймана шумність; **total perceived** ~ сумарна сприймана шумність

non-compliance *n* 1) незгодження, незгода; 2) недотримання, невиконання; ◇ ~ **with published tariffs** недотримання опублікованих тарифів

nonconventional *a* нетрадиційний, нешаблонний

non-toxic *a* нетоксичний

north *n* 1) північ 2) північний вітер; **true** ~ дійсна північ

nose *n* носова частина (*літака*); ◇ **to drop the** ~ звалюватися на ніс (*у польоті*); **to pitch the** ~ **downward** опускати ніс (*літака*); вводити (*літак*) у пікірування; **to** ~ **over** капотувати; **to** ~ **up** кабрувати (*про літак*)

nose-down *n* пікірування

nose-over *n* капотування, капотаж

nose-up *n* кабрування

notation *n* запис (*чисел*)

note *n* 1) знак, символ; 2) *radio* топ; 3) накладна; **air consignment** ~ авіавантажна накладна

notice 1. *n* повідомлення; попередження; 2. *v* 1) помічати; 2) попереджати; ~ **to airman** НОТАМ, повідомлення для авіаційного персоналу

notification *n* повідомлення; **initial** ~ первинне повідомлення (*про розслідування авіаційних подій*)

nozzle *n* 1) насадок; 2) сопло, патрубок; 3) форсунка; **afterburner** ~ сопло форсажної камери; **deflector** ~ відігнуте сопло; сопло з поворотом газового потоку; **exhaust** ~ випускне сопло; **vectoring exhaust** ~ поворотне випускне сопло; **fixed-area propelling** ~ нерегульоване реактивне сопло; **fuel** ~ паливна форсунка; **hinged** ~ поворотне сопло; **jet** ~1) форсунка; 2) струменеве [реактивне] сопло; **multitube** ~ багатотрубне сопло; **notched** ~ сопло з гофрами; **plug jet** ~ реактивне сопло з центральним тілом; **propelling** ~ реактивне сопло двигуна; **propulsive** ~ реактивне сопло; **shrouded propelling** ~ реактивне сопло з обтічником; **supersonic** ~ надзвукове сопло; **thrust-reverse propelling** ~ реактивне сопло реверсора тяги; **thrust-vectoring** ~ поворотне сопло; **unshrouded propelling** ~ реактивне сопло без обтічника

nuclear *a* ядерний

nuclear-tipped *a* з ядерною боеголовкою (*про ракету*)

number *n* 1) цифра, число; 2) кількість; **aircraft classification** ~ класифікаційне число повітряного судна; **aircraft registration** ~ бортовий реєстраційний номер повітряного судна; **airline part** ~ номер деталі ПС, даний організацією-експлуатантом; **binary-coded decimal** ~ двійково-кодоване десяткове число; **identification** ~ ідентифікаційний номер; **load classification** ~ класифікаційний номер навантаження; **Mach** ~ число Маха, число М; ~ **of turns** кількість витків; **octane** ~ октанове число (бензину); **pavement classification** ~ класифікаційне число покриття; **personal identification** ~ індивідуальний ідентифікаційний номер; **Reynolds** ~ число Рейнольдса; **smoke** ~ число димності; **meteo station index** ~ індекс станції; **transonic M** ~ призвукове число Маха; **UN** ~ номер за списком ООН

nut *n* гайка

O, o

obey *v* 1) коритися (*напр. закону*); 2) слухатися керма

object 1. *n* 1) об'єкт; 2) ціль; 2. *v* заперечувати; **astrophysical** ~ астрофізичний об'єкт; **celestial** ~ зоряний об'єкт; **extraterrestrial** ~ космічний об'єкт; **foreign** ~ сторонній предмет; **free-flying** ~ 1) об'єкт, що здійснює вільний політ; 2) об'єкт, що летить пасивно (з *вимкненим двигуном*); **galactic** ~ галактичний об'єкт; **interplanetary** ~ міжпланетний об'єкт; **interstellar** ~ міжзоряний об'єкт; **man-made** ~ об'єкт штучного походження; **nonterrestrial** ~ космічний об'єкт, об'єкт позаземного походження; **observable** ~ об'єкт, який спостерігають; **optical** ~ об'єкт, що спостерігається оптично, оптичний об'єкт; **quasi-stellar** ~ квазізоряний об'єкт; **stealth** ~ об'єкт із малопомітними характерними ознаками; **tracking** ~ супроводжуваний об'єкт; **transiting space** ~ космічний об'єкт, що пролітає; **unidentified flying** ~ неопізнаний літальний об'єкт

objective 1. *n* 1) ціль, завдання; проблема; 2) (технічне) завдання; (технічна) вимога; 3) об'єктив; 2. *a* об'єктивний; **design** ~s проектні параметри, проектні вимоги; **performance** ~s необхідні робочі характеристики

observable *a* видимий, помітний; спостережуваний

observation *n* 1) візуальне спостереження; візуальний контроль; 2) результати спостережень; **aerial** ~ повітряне спостереження; **aerodrome** ~ спостереження за аеродромом; спостереження на аеродромі; **aerological** ~s аерологічні спостереження; **air** ~ повітряне спостереження; **aircraft** ~ спостереження з борту ПС; **balloon** ~s 1) аеростатні спостереження; 2) спостереження за допомогою куль-зондів; **endoatmospheric** ~s атмосферні спостереження; **exoatmospheric** ~s позаатмосферні спостереження; **global** ~s глобальні [планетарні] спостереження; **meteorological** ~ метеорологічне спостереження; **orbiting astronomical** ~s орбітальні астрономічні спостереження; **perennial** ~s багаторічні спостереження; **radar** ~ радіолокаційне спостереження; **radarsonde** ~ радіолокаційне спостереження за зондом; **radiosonde** ~ радіозондове спостереження; **radiowind** ~ радіовітрове спостереження; **rawinsonde** ~ радіозондове та радіовітрове спостереження; **rocket-sonde** ~s дані ракетного зондування; **routine** ~ регулярне спостереження; **satellite** ~s 1) спостереження з супутників; супутникові спостереження; 2) спостереження за супутниками; **spacecraft** ~s 1) спостереження з космічного апарата; 2) спостереження за космічним апаратом; **space-based** ~s спостереження з космосу; **space** ~s космічні спостереження, спостереження з космосу; **special** ~ спеціальне спостереження; **surface** ~ приземні спостереження; **synoptic** ~ синоптичне спостереження; **upper-air** ~ аерологічне спостереження; **weather** ~ метеорологічні спостереження, спостереження за погодою

observatory *n* обсерваторія, спостережна станція; *астр.* **astronomical** ~ **and settlement** астромістечко; **extraterrestrial** ~ космічна обсерваторія; **HEO** ~ обсерваторія на високій навколоземній орбіті; **high-earth orbit** ~ обсерваторія на високій навколоземній орбіті; **high-flying** ~ висотна літальна обсерваторія; **LEO** ~

обсерваторія на низькій навколоремній орбіті; **low-earth orbit** ~ обсерваторія на низькій навколоремній орбіті; **nonterrestrial** ~ космічна обсерваторія; **orbiting** ~ орбітальна обсерваторія; **space** ~ космічна обсерваторія

observe *v* спостерігати; провадити наукові спостереження

observer *n* 1) спостерігач, експерт, оглядач; 2) *військ.* спостерігач, рекогносцирувальник; **airplane** ~ льотчик-спостерігач; **aircraft** ~ 1) льотчик-спостерігач; 2) спостерігач з повітря

obsolete *a* застарілий; що вийшов з ужитку, що втратив актуальність; \diamond **to grow** ~ втрачати актуальність, застаріти

obstacle *n* перешкода; **air** ~ перешкоди на шляху польоту; **significant** ~ суттєва перешкода

obstruct *v* перекривати, загорджувати

obstruction *n* перешкода; **significant** ~ істотна перешкода (*яку необхідно враховувати*); **unmarked aerodrome** ~ немарковані аеродромні перешкоди

obturator *n* обтюратор

occlusion *n* оклюзія

occupant *n* 1) пасажир; *будь-яка людина на борту повітряного судна*; 2) орендар; **aircraft** ~ пасажир

occupier *n* член експедиції (*на навколоремній космічній станції*); **main** ~ основна експедиція на навколоремній космічній станції; **resident** ~ основна експедиція (*на навколоремній космічній станції*); **visiting** ~ експедиція відвідування (*на навколоремну космічну станцію*)

occur *v* траплятися

occurrence *n* 1) інцидент, випадок, подія; 2) (авіаційна) пригода; момент чи проміжок часу, коли сталася льотна пригода; 3) поява, виникнення; **intentional** ~ подія (*у польоті*) внаслідок умисних дій; ~ **to touch-down** авіапригода (*на повітряному судні*) до моменту торкання ЗПС; **simulated** ~ імітована авіапригода; **touch-and-go** ~ приземлення з негайним зльотом; **unintentional** ~ подія в польоті внаслідок ненавмисних дій; \diamond **prior to** ~ що передує (авіаційній) пригоді

oceanography *n* океанографія; **satellite** ~ супутникова океанографія; **space** ~ космічна океанографія

oceanology *n* океанологія; **satellite** ~ супутникова океанологія; **space** ~ космічна океанологія

octane *n* 1. октан; 2. *a* октановий

octant *n* октант

off *adv* вимкнено

off-course *n* відхилення від курсу; **glide-slope** ~ відхилення від глісади

offence *n* 1) порушення, протиправна дія; 2) *військ.* напад, наступ

offensive 1. *n* наступ, наступальна операція; 2. *a* наступальний; призначений для наступальних цілей; \diamond **to act on the** ~ наступати

office *n* 1) посада, служба; 2) офіс; заклад; бюро; 3) відомство; управління; міністерство; **aerodrome control reporting** ~ аеродромний пункт збору донесень; **aerodrome meteorological** ~ метеослужба аеродрому, аеродромний метеорологічний орган; **air traffic services reporting** ~ пункт збирання повідомлень, що стосуються обслуговування повітряного руху; **approach control** ~ диспетчерський пункт підходу, ДПП; диспетчерський пункт керування заходженням на посадку; **booking** ~ білетна каса; **briefing** ~ приміщення для проведення передпольотного інструктажу; **control reporting** ~ пункт збору інформації про політ; **departure control** ~ диспетчерський пункт управління вильотами; **design** ~ конструкторське бюро; **dispatcher** ~ диспетчерська; **dispatch** ~ диспетчерська служба; **drawing** ~ 1) конструкторське бюро, КБ; конструкторський відділ; 2) креслярське бюро; **inquiry** ~ довідкове бюро; **international NOTAM** ~ орган міжнародних НОТАМ; **meteorological** ~ метеорологічний орган; **meteorological watch** ~ орган метеорологічного спостереження; метеослужба контролю (*траси польоту, аеродрому*); *В.Бр. met* ~ метеорологічна станція; метеослужба; **O~ of Management and Budget** Служба керування і фінансування (*відповідно ФАА*); ~ **of weights and measures** Палата мір и ваги; **public** ~ державна чи муніципальна установа; **supplementary meteorological** ~ допоміжний метеорологічний центр; **ticket-issuing** ~ білетна каса; **traffic control** ~ відділ керування повітряним рухом

officer *n* 1) офіцер; 2) посадова особа; **air traffic control** ~ працівник КПП; **chief executive** ~ головний адміністратор (фірми); **flight operations** ~ керівник польотів; працівник із забезпечення польотів; *Ам. immigration* ~ співробітник імміграційної служби; **navigating** ~ штурман; **pilot** ~ лейтенант авіації; **public** ~ державний службовець, чиновник, посадова особа; **safety** ~ начальник служби техніки безпеки; **senior traffic** ~ старший диспетчер повітряного руху; старший аеродромний диспетчер

official 1. *n* 1) посадова особа; 2) державний службовець; 2. *a* офіційний; посадовий; **public** ~ посадова особа

off-line 1. *n* автономний режим; 2. *a* автономний, незалежний; 3. *adv* автономно

off-peak *a* позапіковий; що відбувається не в час пік

off-position *n* 1) неробоче положення; 2) положення «вимкнено»

off-season *adv* поза сезоном

ohm *n* ом, Ом

oil *n* 1) нафта; 2) мастило; **aeroengine** ~ авіаційне мастило; **aircraft** ~ авіаційне мастило; **airplane** ~ авіаційне мастило; **all-purpose engine** ~ універсальне моторне мастило; **A** ~ авіаційне мастило; **aviation** ~ авіаційне мастило; **winter** ~ зимове (моторне) мастило

oleo *a* мастильний

omnirange *n* всебічно направлений [ненаправлений] радіомаяк

on *adv* увімкнено

on-board (*тж.* *onboard, on board*) *a* бортовий

on-condition *adv* за станом

on-line **1.** *n* 1) оперативний режим; 2) діалоговий режим; **2.** *a* (що працює) у діалоговому режимі; **3.** *adv* централізовано; неавтономно

one-step *a* одноступеневий

one-way *a* односторонній, однонаправлений, що працює в одному напрямку

onspeed *n* 1) задана швидкість (*пільоту*); 2) задані оберти (*двигуна*)

opening *n* 1) отвір; 2) розкриття; **delayed ~ of parachute** затяжне розкриття парашута

operate *v* 1) експлуатувати; 2) виконувати роботу, працювати; функціонувати; \diamond **to ~ from aerodrome** експлуатуватися [виконувати польоти] з аеродрому; **to ~ the flight controls** оперувати органами керування польотом

operated *a* керований; \diamond **remotely** ~ з дистанційним керуванням

operating *a* робочий, операційний; що працює

operation *n* 1) робота; функціонування; експлуатація; 2) *військ.* бойові дії, бойові операції; **abnormal** ~ особливі випадки виконання польоту; **aerial** ~ аерофотозйомка [аерофотознімання]; **aerial survey** ~ політ для виконання спостережень з повітря; **aerial work** ~ політ для виконання (спец)робіт; **aerobatics** ~ виконання фігур вищого пілотажу; **aerospace** ~ повітряно-космічні операції; **aircraft** ~s повітряні перевезення; **air** ~s повітряні перевезення; **airport facilities** ~ експлуатація обладнання аеропорту; **airport** ~ експлуатація аеропорту; **all-weather** ~s всепогодні польоти; *зв'язок* **cross-band** ~ робота на перехресних діапазонах; **extended range twin-engine** ~ (**ETOPS**) експлуатація двомоторних літаків зі збільшеною дальністю польоту; **flight** ~ льотна експлуатація; **helicopter logging** ~ транспортування деревини гелікоптерами; **multiple** ~ багатоканальний зв'язок; *зв'язок* **network** ~ робота в мережі; **non-scheduled** ~ нерегулярні авіаперевезення; **off-design** ~ робота у позаштатному режимі; **passenger** ~s пасажирські (авіа)перевезення; **pleasure** ~ прогулянковий політ; **rescue** ~ рятувальна операція; **scheduled** ~ регулярні авіаперевезення; **sightseeing** ~ екскурсійний політ; **synchronous** ~ синхронна робота; *косм.* **undocked** ~ політ у розстикованому положенні; *косм.* **undocking** ~s операції з розстикування (*на орбіті*); \diamond **to be in** ~ бути увімкненим

operational *a* робочий, експлуатаційний

operative **1.** *n* оператор; (кваліфікований) робітник; **2.** *a* 1) діючий; функціонуючий; робочий; 2) оперативний; **skilled** ~ 1) кваліфікований оператор; 2) висококваліфікований робітник

operator *n* 1) оператор; 2) експлуатант (*повітряного транспорту*); 3) (кваліфікований) робітник; **aeronautical station** ~ оператор авіаційної станції; **airborne radio** ~ бортрадист; **aircraft** ~ експлуатант повітряного судна; **aircraft control** ~ диспетчер керування повітряним рухом; **charter** ~ чартерний перевізник; **commercial air transport** ~ комерційний авіатранспортний експлуатант; **commercial cargo** ~ комерційний вантажоперевізник; **commercial non-transport** ~ комерційний нетранспортний експлуатант; **flight radio** ~ бортрадист; **flight systems** ~ бортмеханік; **ground radio** ~ оператор наземного радіобладнання; наземний радіооператор; **helicopter** ~ експлуатант гелікоптера; **international non-scheduled** ~ експлуатант, що виконує міжнародні нерегулярні перевезення; міжнародний нерегулярний експлуатант; **navigator-radio** ~ штурман-радист; **non-scheduled** ~ експлуатант, що виконує нерегулярні перевезення; нерегулярний експлуатант; **radar** ~ оператор РЛС; **radio** ~ радист, радіооператор; **tour** ~ організатор туру, туropolератор

oppose *v* 1) виступати проти; 2) протиставляти; 3) протидіяти; перешкоджати

opposite *a* протилежний; \diamond ~ **in direction** протилежний за напрямком

optimization *n* оптимізація

optimize *v* оптимізувати

option *n* 1) вибір; додаткова можливість; 2) необов'язковий параметр

optional *a* додатковий; за бажанням користувача

optotype *n* оптотип (*таблиці для визначення гостроти зору*)

orbit **1.** *n* 1) орбіта; 2) *косм.* політ по орбіті; 3) *косм.* виток; 4) траєкторія; **2.** *v* 1) виводити на орбіту; 2) рухатися по орбіті; виходити на орбіту; **3.** *a* орбітальний; **baseline** ~ початкова [опорна] орбіта; еталонна орбіта; **braking** ~ орбіта гальмування; **circumlunar** ~ навколomisячна орбіта; **Clark** ~ геостационарна орбіта, орбіта геостационарного супутника; **comet-observing** ~ орбіта спостереження за кометою; **docking** ~ орбіта стикування; **earth-centered** ~ геоцентрична орбіта; **fixed** ~ орбіта з постійними параметрами; **geostationary** ~ геостационарна орбіта; **high-apogee** ~ високоапогейна орбіта; **high earth** ~ висока

навколоземна орбіта; **high-energy** ~ високоенергетична орбіта; **indirect** ~ орбіта непрямого виведення; *косм.* **initial** ~ перші витки орбіти; **landing** ~ посадковий виток; **low earth** ~ низька навколоземна орбіта; **low-energy** ~ оптимальна орбіта; **meeting** ~ орбіта зближення; **n-degree** ~ орбіта з нахилом *n* градусів; **near-earth** ~ навколоземна орбіта; **nearly fixed** ~ орбіта з майже постійними параметрами; **nuclear** ~ радіаційно безпечна орбіта; **operational** ~ робоча орбіта; **parking** ~ проміжна орбіта; **partially complex** ~ частково комплексна орбіта; **quasi-polar** ~ навколополярна [квазіполярна] орбіта; *косм.* **rendezvous** ~ орбіта зустрічі; **relatively compact** ~ відносно компактна орбіта; **rendezvous-compatible** ~ компланарна орбіта зближення; *косм.* **retrograde** ~ орбіта зі зворотним рухом (*стосовно Землі*); *косм.* **return** ~ орбіта повернення; **satellite-filled** ~ орбіта, насичена супутниками; **silent** ~ «глухий» виток; **staging** ~ проміжна орбіта; **stationary** ~ стаціонарна орбіта; **sun-synchronous** ~ орбіта сонячно-синхронного супутника; **supergeosynchronous** ~ надгеосинхронна орбіта; **tailored** ~ задана орбіта; \diamond **in** ~ на орбіті; *косм.* **to achieve** ~ виходити на орбіту; *косм.* **to boost into** ~ закинути на орбіту; *косм.* **to inject into** ~ виводити на орбіту; *косм.* **to put into** ~ закинути на орбіту; **at injection into** ~ в момент виведення на орбіту

orbiter *n* 1) орбітальний апарат; 2) орбітальний ступінь, ОС (БТКК); **space shuttle** ~ орбітальний ступінь багаторазового транспортного КА; **two-percent space shuttle** ~ модель ОС багаторазового ТКК у масштабі 0,02

order **1.** *n* 1) порядок; упорядкованість; 2) послідовність; 3) замовлення; **2.** *v* 1) упорядковувати; 2) замовляти

organisation *n* організація, установа; **approved maintenance** ~ затверджена організація з ТО; експлуатаційне підприємство, призначене для виконання ТО; **International Civil Aviation O** ~ Міжнародна організація цивільної авіації, ІКАО; **maintenance** ~ організація з ТО; **~s concerned** зацікавлені організації; **voluntary** ~ добровільна організація; *ісм.* **Warsaw Treaty O** ~ Організація варшавського договору

organizer *n* організатор; **tour** ~ організатор туру

orientation *n* 1) орієнтація; 2) координати заданого положення; **in-flight spatial** ~ просторова орієнтація в польоті; **spatial** ~ просторова орієнтація

orientator *n* тренажер

orifice *n* отвір (*труби*); **jet** ~ сопло інжектора

origin *n* 1) походження; причина; 2) початок відліку; початок (*системи координат*); **coupon ~ and destination** пункти відправлення і призначення у купоні; **noise** ~ джерело шуму; **virtual** ~ віртуальна вихідна точка

originator *n* створювач сигналу; **message** ~ складач повідомлення

ornithopter *n* орнітоптер

oscillation *n* коливання; вібрація; **longitudinal** ~ поздовжнє коливання; **phugoid** ~ фугоїдне коливання

oscillator *n* 1) вібратор, осцилятор; 2) *radio* гетеродин; **beat frequency** ~ генератор биття

outage *n* 1) вимкнення струму; 2) вихід з ладу, аварійне відключення; 3) перебої у радіозв'язку; 4) простій, перерва у роботі; бездіяльність; 5) кількість використаного палива; **aircraft** ~ простій повітряного судна; **re-entry** ~ порушення радіозв'язку під час входження (КА) у щільні шари атмосфери

outboard **1.** *a* зовнішній, розміщений за бортом; **2.** *adv* за бортом

outbound *a* що вилітає міжнародним рейсом (*про літак*)

outbreak *n* прорив, вторгнення (*повітряних мас*)

outburst *n* 1) спалах; вибух; 2) викид

outer *a* зовнішній

outfit **1.** *n* обладнання; **2.** *v* постачати обладнання; **navigation** ~ штурманське обладнання

outfitter *n* постачальник обладнання

outlet *n* випуск; вихід; випускний отвір; **adjustable air** ~ регульований насадок індивідуальної вентиляції; **air** ~ отвір для випускання повітря

outline *n* 1) контур, обриси; 2) схема; план; **airfoil** ~ контур профілю крила

out-of-trim *n* розбалансування

output **1.** *n* 1) продукція, виріб; 2) продуктивність, виробнича потужність; виробіток; випуск; 3) потужність, ємність; 4) виведення [вивід] (*даних*); **2.** *v* 1) виробляти; 2) виводити (*дані*); **actual** ~ 1) корисна віддача; 2) корисна потужність; **annual** ~ річний обсяг виробництва; **average** ~ середня продуктивність; **compressor** ~ продуктивність компресора; **data** ~ виведення даних; **digital** ~ цифрові вихідні дані; **effective** ~ 1) фактична продуктивність; 2) корисна потужність; вихідна потужність; **graphical** ~ виведення графічних даних; **gross** ~ валова продукція; **information** ~ виведена інформація; **rated** ~ розрахункова [номінальна] потужність; **rated-power** ~ номінальна [вихідна] потужність; **thrust** ~ розвинена потужність; **total** ~ загальна продуктивність; **useful** ~ корисна потужність; **yearly** ~ річна продуктивність; \diamond **to cut back an** ~ скорочувати випуск продукції; **to increase an** ~ збільшувати випуск продукції; **to reduce an** ~ скорочувати випуск продукції; **to step up an** ~ збільшувати випуск продукції

overall **1.** *n* 1) комбінезон; 2) робочий халат; **2.** *a* повний, сумарний, загальний

overbooking *n* надлишкове бронювання

overcapacity *n* надлишкова місткість

overcast 1. *n* суцільна хмарність; 2. *a* хмарний
overcharge 1. *n* 1) перевантаження; 2) надто висока плата; 2. *v* 1) перевантажувати; 2) просити надмірну ціну
overcome *v* долати (*напр. перешкоди*); **to ~ obstacles** долати перешкоди
overdesign *n* конструювання з великим запасом міцності
overexploitation *n* переексплуатація, надмірна експлуатація
overflow 1. *n* 1) переповнення, перелив; 2) надмірне навантаження; 2. *v* 1) переповнюватися; 2) переповнювати
overhaul 1. *n* 1) капітальний ремонт; 2) ремонт із перебиранням; перебирання (*двигуна*); 3) профілактичний ремонт; 4) ретельний огляд, ревізія; 2. *v* 1) здійснювати капітальний ремонт; 2) ремонтувати з перебиранням; 3) проводити ревізію; **aircraft equipment** ~ капітальний ремонт обладнання повітряного судна; **complete** ~ капітальний ремонт; **major** ~ капітальний ремонт; **since last** ~ 1) після останнього ремонту, ПОР; 2) після останнього перебирання; **thorough** ~ капітальний ремонт; **top** ~ часткове перебирання
overhauling *n* 1) капітальний ремонт; 2) перебирання (*двигуна*)
overhead *a* верхній; розміщений над головою
overheat 1. *n* перегрів, перегрівання; 2. *v* перегрівати
overheating *n* перегрів, перегрівання
overkill 1. *n* 1) застосування зброї великої потужності (*напр. ядерної*); 2) вбивство великого масштабу, різня; 3) невинуватена перевитрата (*напр. грошей*); 2. *v* застосовувати зброю великої потужності (*напр. ядерну*)
overladen *a* перевантажений
overload 1. *n* перевантаження; 2. *v* перевантажувати; 3. *a* перевантажувальний; **limit** ~ граничне перевантаження; **prohibitive** ~ неприпустиме перевантаження; **symmetric** ~ симетричне перевантаження
overlong *n* надто довгий строк
overpack *n* зовнішня упаковка
overpressure *n* надлишковий тиск, надтиск; **free-air peak** ~ піковий надтиск у вільній атмосфері; **peak** ~ піковий надтиск
overprint *n* карт. наддрукування
overriding *a* базисний, головний, основний, домінуючий
overrun *n* 1) вихід за встановлені межі; 2) викочування за межі ЗПС
overshoot 1. *n* переліт під час посадки (*встановленої точки приземлення на ЗПС*); 2. *v* 1) перелетіти; 2) здійснювати посадку з викочуванням (*за межі ЗПС*)
overspeed 1. *n* 1) перевищення швидкості; 2) швидкість, що перевищує допустиму; 2. *v* летіти зі швидкістю вище допустимої; **engine** ~ закид обертів двигуна; **maximum engine** ~ граничне допустиме число обертів двигуна
overspeeding *n* розкрутка, робота з перевищенням допустимих обертів двигуна
overstress 1. *n* перенапруження; 2. *v* створювати перенапруження; **airframe** ~ перевищення нормативних навантажень планера (*ПС*)
overturn 1. *n* перекидання, перевертання; 2. *v* перекидати, перевертати
overturning *n* 1) перекидання, перевертання; 2) капотування літака через ніс
overweight *n* зайва вага
oxide *n* окис; ~s of nitrogen окиси азоту
oxidize *v* окисняти, окиснювати
oxidizer *n* 1) *хім.* окислювач, окисник, оксидатор; 2) окисний компонент ракетного палива
oxygen *n* кисень; **liquid** ~ рідкий кисень
ozone *n* озон
ozonesonde *n* озоновий зонд; **rocket** ~ ракетний озоновий зонд

Р, р

pace *n* швидкість, темп; ~ of development темпи розвитку; \diamond at a fast ~ на великій швидкості
pack 1. *n* 1) упаковка (*тара з упакованим у ній продуктом*); 2) парашутний ранець, парашутна сумка; 2. *v* пакувати, упаковувати; **parachute** ~ парашутний ранець; **survival** ~ аварійно-рятувальний комплект
package *n* 1) тара, упаковка; 2) упакування; 3) набір (*напр. програм*); 3) вантажне місце; **airproof** ~ повітронепроникна упаковка; **airborne guidance** ~ бортова апаратура наведення
packaging *n* 1) упаковка; пакувальний комплект; 2) пакування, упакування; **combination** ~ комбінувальний пакувальний комплект; **composite** ~ складений пакувальний комплект
packet *n* 1) пакет; 2) *військ. сленг* куля, снаряд; **data** ~ пакет даних
packing *n* 1) упакування, фасування; 2) пакування (*вантаж*); 3) герметизуючий матеріал; **airtight** ~ герметизація; **parachute** ~ укладання парашута (*після використання*)
pad *n* 1) клавіатура; 2) відбійний щит (*на майданчику для випробування двигунів*); 3) стіл (*місце зльоту чи*

посадки гелікоптера); **touchdown** ~ злітно—посадковий майданчик

paddle *n* 1) *косм.* опора сонячного елемента (*КА*); 2) лопать; лопатка; **thrust-vectoring** ~ поворотна лопать

pair *n* пара; **city** ~ 1) пункти вильоту і прильоту (*у купоні авіаквитка*); 2) кореспондуючі міста [пункти] (*пара міст, що обслуговуються авіалінією, напр. Київ—Франкфурт*); **Loran** ~ пара станцій системи Лоран

pairing *n* спарювання; **frequency** ~ спарювання частот

pallet *n* палета; (вантажний) піддон

pallet forks *n* вилковий захват для піддонів

palletize *v* складати на піддони (*вантажі для транспортування*)

pancake 1. *n* *авіа. сленг* парашутування, посадка з парашутуванням; 2. *v* 1) парашутувати (*під час посадки повітряного судна*); 2) розплющувати

panel *n* 1) секція (*крила, фюзеляжу*); 2) щит, панель керування; пульт (керування); **airframe inspection** ~ оглядова панель планера; **alarm** ~ сигнальний щит; **alphanumeric display** ~ алфавітно—цифрова індикаторна панель; **audio selector** ~ щиток керування переговорним гучномовцем; **autopilot control** ~ пульт керування автопілотом; **blow-out** ~s розсувні панелі для демпфірування можливого вибуху; **inspection** ~ оглядова панель; **instrument** ~ приладна дошка; **landing gear control** ~ панель керування втягуванням—випуском шасі; **landing gear position** ~ табло сигналізації положення шасі; **light** ~ світлове табло; **slat control** ~ панель керування передкрилками; **solar** ~ сонячна батарея; *косм.* **wing-like solar** ~ панель сонячних батарей крилового типу

panic 1. *n* паніка, переполох, тривога; 2. *v* панікувати, втратити голову

parabola *n* 1) парабола; 2) параболічна антена

parabrake *n* гальмівний парашут

parachute 1. *n* 1) парашут; 2) купол парашута; 2. *v* 1) скидати на парашуті; 2) викидатися з парашутом; **antispin** ~ протиштопорний парашут (*для виведення ПС зі штопора*); **auxiliary** ~ витяжний парашут; **brake** ~ гальмівний парашут; **braking** ~ гальмівний парашут; **cargo** ~ вантажний парашут; **chest pack** ~ нагрудний парашут; **drag** ~ гальмівний парашут; **emergency** ~ запасний парашут; **free** ~ вільний парашут; **landing** ~ посадковий парашут; **main** ~ основний парашут; **pilot** ~ витяжний парашут (*для втягування основного парашута*); **recovery** ~ рятувальний парашут; **reserve** ~ запасний парашут; **ribbon** ~ стрічковий парашут (*купол виткано зі стрічок*); **seat pack** ~ парашут—сидіння; **stabilizing** ~ стабілізуючий парашут (*напр. під час спуску вантажів*); **steerable** ~ керований парашут; **tail** ~ хвостовий парашут; **training** ~ навчальний парашут; **unguided** ~ некерований парашут; \diamond **to collapse the** ~ гасити купол парашута; **to deploy** ~ вводити парашут; **to foul** ~ заплутувати парашут; **to pack** ~ складати парашут; **to release** ~ розкривати парашут; **to wear** ~ одягати парашут

parachute-extracted *a* що витягується за допомогою парашута

parachute(-) jumper *n* парашутист

parachuting *n* стрибки з парашутом, заняття парашутним спортом

parachutist *n* парашутист

paragraph *n* 1) абзац, відступ (*у тексті*); 2) параграф, пункт; стаття (*закоу і т.п.*)

parallel 1. *n* 1) паралель (*для визначення широти*); 2) паралель; аналогія, порівняння; 2. *a* паралельний; ~ **of altitude** небесна паралель; *карт.* **standard** ~ стандартна паралель

paramedic *n* 1) медик парашутно—десантних військ (*лікар, фельдшер*); 2) медик, який десантується до хворого на парашуті

parameter *n* параметр; характеристика

paranormal *a* надприродний, паранормальний

parapack *n* ранець парашута

parashoot *v* стріляти по парашутистах

parasol *n* парасоль

paratrooper *n* 1) *військ.* парашутист—десантник; 2) *військ.* літак для перекидання військово—повітряного десанту

parity *n* 1) парність; 2) рівноцінність кількох документів; 3) *військ.* стан балансу стратегічних ресурсів (*між двома потенційно ворожими державами*)

park *n* 1) парк; 2) стоянка; **air** ~ парк повітряних суден

parking *n* 1) стоянка; 2) паркування; **aircraft** ~ паркування повітряних суден

parsec (*тж. parsek*) *n* парсек

part *n* 1) частина; 2) компонент; елемент; 3) деталь; вузол; **accepted** ~ бездефектна деталь; **airborne** ~ повітряна частина; **bearing** ~ 1) опора; опорна деталь; 2) підшипник; **component** ~ компонент, деталь; **deferred failures** ~s деталі з відкладеними відмовами; **failed** ~ забракована деталь; **load-bearing** ~ несна деталь; **pressurized fuselage** ~ герметична частина фюзеляжу; **quality-checked** ~ перевірена деталь; **rejected** ~ забракована деталь; **repair** ~ запасна частина; **sensitive** ~ критична [важлива з точки зору спрацьованості] частина; **spare** ~ запасна частина, запчастина; **worn-out** ~ спрацьована деталь

partial *a* 1) частковий; 2) неповний

partially *adv* частково

participant *n* учасник

participate *v* брати участь

particle *n* частинка, елементарна частка; **propellant** ~ частинка палива

particular *a* рідкісний, особливий, специфічний

pascal *n* паскаль, Па

pass 1. *n* 1) прохід; 2) ущелина; 2. *v* 1) проходити; 2) приймати (*закон*); *косм.* **atmospheric** ~ занурення в атмосферу; **boarding** ~ посадковий талон; **multiple** ~ багаторазове проходження (*напр. сигналу*); \diamond **to ~ into law** отримувати статус закону; **to ~ test** проходити випробування; **to ~ through** пропускати

passage *n* коридор, прохід; **air** ~ 1) повітряний коридор; 2) подорожувати літаком; 3) авіаквитки; **divergent** ~ канал, що розширюється; **pitch lock** ~ канал фіксатора кроку (*повітряного гвинта*); \diamond **to book air ~ for New-York** замовити квитки на літак до Нью-Йорка

passenger *n* пасажир; **airline** ~ авіапасажир; **disruptive** ~ *s* пасажир, які порушують встановлений порядок; **drunken** ~ п'яний пасажир; **non-revenue** ~ некомерційний пасажир; **revenue** ~ комерційний пасажир

passenger-kilometre *n* пасажиро-кілометр; ~ **performed** виконаний пасажиро-кілометр; **revenue** ~ комерційний пасажиро-кілометр

passport *n* паспорт; **diplomatic** ~ дипломатичний паспорт; **machine-readable** ~ машинозчитуваний паспорт; \diamond **a ~ expires** термін дії паспорта закінчується

patch *n* 1) *комп'ют.* патч (*програма, що виправляє недоліки, знайдені виготовлювачем у іншій програмі*); 2) латка, пасмо; **fog** ~ пасмо туману

path *n* 1) маршрут; 2) траєкторія; **actual flight** ~ фактична траєкторія польоту; **approach** ~ траєкторія заходження на посадку; **ascent flight** ~ висхідна траєкторія польоту; **assigned flight** ~ задана траєкторія польоту; **calculated** ~ розрахункова траєкторія; **curved azimuth approach** ~ криволінійна траєкторія заходження на посадку в азимутальній площині; **departure** ~ траєкторія вильоту; траєкторія початкового етапу набору висоти; **desired flight** ~ рекомендована траєкторія польоту; **radio earth-satellite** ~ траса Земля-ШСЗ; канал Земля-ШСЗ; **en-route flight** ~ траєкторія польоту за маршрутом; **escape** ~ маршрут евакуації (*пасажирів у разі виникнення пожежі*); **false glide** ~ несправжня глісада; **false ILS glide** ~ несправжня глісада під час посадки за приладами; **final approach** ~ траєкторія кінцевого етапу заходження на посадку; **fire rescue** ~ маршрут евакуації пасажирів у разі виникнення пожежі; **flight** ~ 1) курс польоту; 2) траєкторія польоту; **flying** ~ траєкторія польоту; **glide** ~ глісада; **holding** ~ траєкторія польоту в зоні чекання; **indicated flight** ~ приладна траєкторія польоту; **indicated ILS glide** ~ приладна глісада системи інструментальної посадки; **ILS glide** ~ глісада системи інструментальної посадки; **initial approach** ~ траєкторія початкового етапу заходження на посадку; **intended flight** ~ установа [задана] траєкторія польоту; **intermediate approach** ~ траєкторія проміжного етапу заходження на посадку; **minimum glide** ~ мінімальна глісада; **net take-off flight** ~ чиста траєкторія зльоту; **nominal approach** ~ номінальна траєкторія заходження на посадку; **nominal flight** ~ номінальна траєкторія польоту; **null-reference glide** ~ глісада з опорним нулем; **orbital** ~ траєкторія орбіти; **planned** ~ запланована траєкторія; **satellite-to-earth** ~ траса ШСЗ-Земля; канал ШСЗ-Земля; **segmented approach** ~ сегментна траєкторія заходження на посадку; траєкторія заходження на посадку, розбита на окремі ділянки; **take-off flight** ~ траєкторія зльоту; **up** ~ траса Земля-ЛА

patrolling *n* 1) патрулювання; 2) баражування; **maritime** ~ патрулювання морського узбережжя

pattern *n* 1) модель, зразок, шаблон; 2) *військ.* а) кулеметна черга; б) локалізація слідів на мішені після серії пострілів; розподіл попадань; **aerial search** ~ схема повітряного пошуку; **air traffic** ~ схема повітряного руху; **holding** ~ схема польоту в зоні чекання; **race track holding** ~ схема польоту в зоні чекання типу «іподром» (*перед заходженням на посадку*); **radiation field** ~ діаграма поля випромінювання; **raster** ~ растр; **traffic** ~ схема руху

pavement *n* (штучне) покриття; **composite** ~ змішане покриття; **flexible** ~ нежорстке покриття

payload (*тж. pay load*) *n* 1) корисне навантаження; корисний вантаж; 2) комерційне навантаження; **effective** ~ дійсне корисне навантаження; **final** ~ корисне навантаження останнього ступеня (*багатоступеневої ракети*); *косм.* **one-way** ~ непервертальне корисне навантаження; **permitted** ~ допустиме корисне навантаження; **priority** ~ пріоритетне корисне навантаження; **space-limited** ~ комерційне навантаження, обмежене об'ємом (*повітряного судна*)

peak *n* пік; максимум

peculiarity *n* функціональна особливість, специфіка, (характерна) властивість

pedal *n* педаль

pedestal *n* основа, база; **control** ~ центральний пункт керування

peening *n* 1) карбування; розковування; 2) дробоструминна обробка; **shot** ~ дробоструминне зміцнення

peg *n* штифт; **square** ~ штифт квадратного перерізу

pellet *n* кулька, дробинка; **ice** ~ льодова крупа

penalty *n* штраф, покарання, санкція; **monetary** ~ грошовий штраф; ~ **claimed** заявлена неустойка; ~ **for nonperformance of contract** штраф за невиконання угоди

penetration *n* 1) проникнення; 2) *військ.* прорив, вторгнення; 3) підвищення; ~ **of obstacle clearance surface** підвищення над поверхнею граничних висот перешкод

pentaerythritol tetranitrate (*тж.* *PETN*) *n* вибухова речовина у вигляді фарбованого пластика (*зовні не відрізняється від побутових виробів*)

pentane *n* пентан; ~ **s plus** пентани і важчі вуглеводні (*у складі бензину*)

people *n* 1) люди; населення; 2) народ, нація; **airframe** ~ конструктори, які проектують планер літального апарата; **assembly line** ~ спеціалісти (*монтажники, складальники тощо*), які працюють на збиранні

percale *n текст.* перкаль

percent *n* процент; відсоток

percentage *n* 1) процент; відсоток; 2) процентний вміст, процентний склад

perception *n* сприйняття; **paravisional** ~ паравізуальне сприйняття; **visual** ~ зорове сприйняття

perforate *v* перфоровати, пробивати отвори

perforator *n* перфоратор; **printing keyboard** ~ перфоратор із букводрукувальною клавіатурою

perform *v* виконувати, робити

performance *n* 1) експлуатаційні якості, експлуатаційні дані; 2) льотно-технічні характеристики, льотні якості; 3) показники, тактико-технічні дані; **aerodynamic** ~ аеродинамічна характеристика; **aircraft** ~ льотно-технічні характеристики повітряного судна; **aircraft maintenance** ~ експлуатаційна технологічність повітряного судна; **aircraft scheduled** ~ розрахункові характеристики повітряного судна; **altitude** ~ висотні характеристики; **climb** ~ характеристики набирання висоти; **conventional** ~ досягнуті тактико-технічні показники ЛА; **navigation** ~ навігаційні характеристики; **noise** ~ шумова характеристика; **optimum** ~ оптимальний режим (*роботи*); **pilot** ~ працездатність льотчика; **propellant** ~ характеристика ракетного палива; **prove-in** ~ рентабельність; **service** ~ експлуатаційні характеристики; **scheduled** ~ розрахункові характеристики; **solar cell** ~ характеристика сонячного елемента

pergelisol *n* багаторічна мерзлота

period *n* період, проміжок часу, інтервал; **aircraft service** ~ час обслуговування повітряного судна; **check-in** ~ час на огляд [перегляд] пасажирів і багажу; **flight duty** ~ службовий польотний час; **off-peak** ~ позасезонний період (*авіанеперевезень*); **orbital** ~ період обертання; **peak** ~ піковий період; ~ **of validity of a forecast** термін дії прогнозу; **pulse repetition** ~ період повторення імпульсів; **rest** ~ час відпочинку; **service** ~ період обслуговування; **starting** ~ період запуску (*двигуна*)

peripheral *a* периферійний

periscope *n* перископ; **spacecraft's** ~ оптичний візир-орієнтатор КА

perishables *n* вантажі, що швидко псуються

permafrost *n* вічна мерзлота

permit **1.** *n* пропуск, дозвіл; **2.** *v* пропускати; дозволяти, давати дозвіл; **operating** ~ дозвіл на виконання авіанеперевезень; \diamond **to cancel a** ~ забороняти, анулювати дозвіл на щось; **to give a** ~ давати дозвіл, допускати; **to grant a** ~ давати дозвіл, допускати; **to revoke a** ~ забороняти, анулювати (*напр. дозвіл на що-н.*)

peroxide *n* перекис; **hydrogen** ~ перекис водню

person *n* людина, особа, суб'єкт; **missing** ~ людина, яка зникла безвісти; ~ **in custody** особа, яка перебуває під наглядом супроводжувачів

personal *a* особистий, індивідуальний, персональний

personnel *n* персонал; особовий склад; **airborne** ~ льотний склад (*екіпажу ПС*); **airport supervisory** ~ керівний склад аеропорту; **air traffic services** ~ особовий склад служби керування повітряним рухом; **attending** ~ обслуговуючий персонал; **cockpit** ~ члени екіпажу (*ПС*); льотний склад екіпажу; **counterpart** ~ паралельно задіяний персонал; **experienced** ~ кваліфікований персонал; **flight** ~ льотний склад; **flight inspection** ~ льотна інспекція; **fuel servicing** ~ технічний склад з забезпечення заправлення ПС паливом; **ground** ~ наземний персонал (*для обслуговування польотів*); **maintenance** ~ обслуговуючий персонал; ремонтний персонал; **management** ~ керівний персонал; **operating** ~ технічний персонал; **operational supervisory** ~ керівний склад з організації польотів; **production** ~ виробничий персонал; **qualified** ~ кваліфікований персонал

pesticide *n* пестицид

petal *n* стулка

petrol **1.** *n* бензин **2.** *a* бензиновий; **antiknock** ~ високооктановий бензин; **aviation** ~ авіаційний бензин

phase *n* етап, фаза, стадія; **alert** ~ стадія тривоги, АЛЕРФА; **approach** ~ стадія заходження на посадку; **climb** ~ етап набирання висоти; **distress** ~ стадія лиха, ДЕТРЕСФА; **emergency** ~ аварійна стадія; **gas** ~ газова фаза; **operation** ~ етап польоту; **take-off** ~ етап злітання; **uncertainty** ~ стадія непевності; \diamond **to be out of** ~ бути у протифазі

phasing *n* 1) фазування; 2) синхронізація

phenomenon (*мн. phenomena*) *n* подія; феномен, явище, ефект; **internal** ~ внутрішнє явище (*не пов'язане з навколишнім середовищем*); **screening** ~ ефект екранування

philosophy *n* основні принципи

phone *n* телефонний апарат; **cell** ~ мобільний телефон; **mobile** ~ мобільний телефон

photo *n* фотознімок; **aerial** ~ аерофотознімок; **satellite** ~ фотографія, зроблена зі штучного супутника

photograph *n* фотознімок; **aerial** ~ аерофотознімок; **convergent aerial** ~ конвергентний аерознімок; **high-oblique aerial** ~ перспективний аерознімок із захопленням лінії горизонту; **interpreted aerial** ~ дешифрований аерознімок; **leveled aerial** ~ горизонтальний аерознімок; **low-oblique aerial** ~ перспективний аерознімок без захоплення лінії горизонту; **rectified aerial** ~ трансформований аерознімок; **satellite** ~ фотографія, зроблена зі штучного супутника; **vertical aerial** ~ плановий аерознімок

photography *n* фотозйомка; **aerial** ~ аерофотозйомка [аерофотознімання]; **aerial** ~ **from a kite** фотозйомка з повітряного змія; **aerospace** ~ аерокосмічне фотознімання; **astronomical** ~ 1) астрономічна фотографія, астрофотографія; 2) астрозйомка, фотографування астрономічних об'єктів; **oblique aerial** ~ перспективне аерофотознімання; **satellite-borne** ~ фотозйомка зі штучного супутника Землі; космічна фотозйомка; **space** ~ космічна фотозйомка; **strip aerial** ~ маршрутне аерофотознімання; **vertical aerial** ~ планове аерофотознімання

photometer *n* фотометр; **balloon-borne** ~ аеростатний фотометр

photovoltaics *n* фотоелектрична енергетика; **space** ~ космічна фотоелектрична енергетика

physics *n* фізика; **atomic** ~ атомна фізика; ядерна фізика; **health** ~ захист від іонізуючих випромінювань; **high-energy** ~ фізика високих енергій; **low-temperature** ~ фізика низьких температур; **nuclear** ~ ядерна фізика; ~ **of metals** фізика металів; **plasma** ~ фізика плазми; **radio** ~ радіофізика; **solar-terrestrial** ~ сонячно-земна фізика; **solid-state** ~ фізика твердого тіла

pick-off *n* датчик

pick up *v* 1) набирати швидкість, збільшувати оберти (*двигуна*); 2) рятувати, підбирати (*у морі*)

pick-up *n* датчик

pictograph *n* піктограма (*знак в аеропорту*)

picture **1.** *n* зображення, фотознімок; **2.** *v* фотографувати; **aerodrome air** ~ повітряна обстановка в зоні аеродрому; **digital cloud** ~ зображення хмар у цифровому вигляді (*отримане з супутника*); **multispectral** ~ багатоспектральний знімок (*отриманий з супутника*); **satellite** ~ фотографія, зроблена зі штучного супутника землі; **in** ~ у кадрі, у полі зору

piece **1.** *n* 1) шматок; частина; *мн.* уламки; 2) *військ.* пістолет, рушниця, гармата; **2.** *v* з'єднувати у єдине ціле; відновлювати цілісність [цілість]; ~ **of luggage** одне місце багажу; **in** ~ **in** ~ **in** ~ **in** розбитий вщент; **to fall to** ~ **to** розпастися на шматки

pilot **1.** *n* льотчик, пілот; **2.** *v* пілотувати; **3.** *a* експериментальний, дослідний; **acceptance** ~ пілот, що здійснює приймально-здавальні випробування ПС; **airline** ~ 1) пілот авіакомпанії; 2) льотчик цивільної авіації; **airline transport** ~ лінійний пілот авіакомпанії; **airship** ~ пілот дирижабля; **automatic** ~ автопілот; виконавчий механізм на літаку; „**average**” ~ льотчик із середнім рівнем підготовки; **check** ~ пілот-інспектор; **chief** ~ старший [головний] пілот; **civil aviation** ~ пілот цивільної авіації; **civil** ~ пілот цивільної авіації; **civilian** ~ пілот цивільної авіації; **commercial** ~ 1) пілот цивільної авіації; 2) пілот комерційної авіації; **downed** ~ льотчик, що зазнав аварії; **experienced** ~ досвідчений пілот; **ferry** ~ пілот, що переганяє повітряні судна; **female** ~ жінка-пілот; **fighter** ~ льотчик-випробувач; **flying** ~ пілот, що керує повітряним судном; **frontline** ~ бойовий пілот; **glider** ~ планерист; **helicopter** ~ вертольотчик, пілот гелікоптера; **inexperienced** ~ недосвідчений пілот; **kamikaze** ~ пілот-камікадзе; **manufacturer's test** ~ пілот-випробувач серійного заводу; **navy** ~ пілот ВМС; ~ **flying** пілот, що керує повітряним судном; ~ **in command** командир повітряного судна; **police** ~ пілот-поліцейський; **private** ~ пілот-аматор, пілот-любитель; **professional** ~ пілот-професіонал; **qualified** ~ (високо)кваліфікований пілот; **robot** ~ автопілот; **senior commercial** ~ старший пілот комерційної авіації; **student** ~ пілот-курсант; **suicide** ~ пілот-смертник, камікадзе; **supervisory** ~ перевіряючий пілот; **test** ~ пілот-випробувач; **trainee** ~ льотчик-учень; **unassisted** ~ пілот без помічника; **to** ~ **a helicopter** вести [пілотувати] вертоліт

pilot chute *n* 1) *авіац. розмов.* парашутист; 2) витяжний парашут

pilotage *n* 1) літаководіння; 2) пілотування; 3) центр підготовки пілотів

piloting **1.** *n* 1) пілотування; 2) вибір курсу (*літака*); **2.** *a* 1) пілотажний; 2) який пілотує, який керує

pilotless *a* безпілотний

pin *n* шпилька; штифт; шплінт

pin-point **1.** *n* місце, яке можна побачити та ідентифікувати з літака; **2.** *a* прицільний, точний; **3.** *v* 1) *військ.* засікти ціль; 2) *військ.* бомбардувати точкову ціль

pint *n* пінта (*в Англії – 0,568 л; у США – 0,473 л*)

pintle *n* 1) вісь; 2) цапфа

pipe 1. *n* 1) труба; трубка; 2) трубопровід; 2. *v* передавати; **airing** ~ вентиляційна труба; **jet** ~ інжекторна трубка

pipeline *n* трубопровід; **oil** ~ маслопровід; мастилопровід

pistol *n* пістолет; **signal** ~ ракетниця

piston *n* поршень; плунжер

pit *n* 1) яма, колодязь, шурф; 2) *розм.* кабіна екіпажу (*літака*); **aerodrome hydrant** ~ колодязь для заправки паливом на аеродромі; **turbine** ~ турбінна камера

pitch 1. *n* 1) тангаж; 2) кут тангажа; 3) кабрування чи пікірування ПС; 4) крок (*повітряного гвинта*); 5) висота (*звука*); 2. *v* змінювати кут тангажа; **adjustable** ~ змінний крок; **blade** ~ крок лопаток (*напр. турбіни*); **coarse** ~ великий крок (*повітряного гвинта*); **coil** ~ крок обмотки; **collective** ~ загальний крок (*несного гвинта гелікоптера*); **differential collective** ~ циклічна зміна загального кроку (*несного гвинта гелікоптера*); **effective** ~ ефективний крок (*повітряного гвинта*); **feathered** ~ крок (*повітряного гвинта*) під час флюгерування; **fine** ~ малий крок (*повітряного гвинта*); **geometrical** ~ геометричний крок (*повітряного гвинта*); **main rotor** ~ крок несного гвинта (*гелікоптера*); **propeller** ~ крок повітряного гвинта; **reverse** ~ зворотний крок (*повітряного гвинта*); **seat** ~ крок крісел (*у кабіні ПС*); **standard** ~ номінальний крок (*повітряного гвинта*); **winding** ~ крок обмотки; \diamond **in coarse** ~ у режимі великого кроку; **in fine** ~ у режимі малого кроку

pitching *n* 1) зміна кута тангажа; тангаж; 2) кабрування; 3) зміна кроку (*повітряного гвинта*)

place 1. *n* місце; простір; ділянка; 2. *v* розмішувати; **landing** ~ посадковий майданчик; **parking** ~ стоянка (*літака*); \diamond **to ~ rocket in orbit** виводити ракету на орбіту; **to ~ satellite in orbit** запустити супутник на орбіту

plan *n* 1) план, проект; 2) схема, креслення; **aerodrome master** ~ генеральний план аеродрому; **air-filed flight** ~ переданий з борту план польоту; **air** ~ план розвитку повітряних перевезень; **air navigation** ~ аеронавігаційний план; **air travel** ~ план польоту; **code assignment** ~ план видання кодів; **current flight** ~ поточний план польоту; **filed flight** ~ зареєстрований план польоту; **fire-fighting** ~ план розміщення протипожежного обладнання; **flight** ~ 1) план польоту, флайт-план; 2) польотний листок; *косм.* **launch window** ~ графік стартового вікна; **operational flight** ~ експлуатаційний план польоту; **repetitive flight** ~ повторюваний план польоту

plane 1. *n* 1) площа; 2) *розм.* літак; 3) несна поверхня; крило (*літака*); 2. *v* 1) планерувати; 2) *розм.* подорожувати літаком; **attack** ~ штурмовик; **baby** ~ авіетка (*застаріла назва легкого одномісного літака з малопотужним двигуном*); **combat** ~ військовий літак; **enemy** ~ ворожий літак; **experimental** ~ експериментальний літак; **general aviation** ~ літак загального призначення; **glide path** ~ площа глісади; **horizontal** ~ горизонтальна площа; **lead** ~ головний літак (*авіазагону*); **multi-engine** ~ багатомоторний літак; **piston-engine** ~ літак із поршневим двигуном; ~ **of the nominal ILS glide path** площа номінальної глісади посадки за приладами; **propeller disk** ~ площа обертання повітряного гвинта; **reconnaissance** ~ літак-розвідник; **reference** ~ опорна площа; **robot** ~ 1) *військ.* безпілотний літак (*що використовується як мішень у навчальних стрільбах*); 2) *військ.* керована авіаційна бомба; літак-снаряд; **rocket** ~ 1) літак із реактивним двигуном; 2) літак-ракетноносій; **space** ~ космічний літак; **spy** ~ літак-шпигун; **tail** ~ стабілізатор; **vertical** ~s вертикальні площини

planet *n* планета; **artificial** ~ штучна планета; **inferior** ~ нижня планета; **inner** ~s внутрішні планети (*чиї орбіти знаходяться усередині астероїдного поясу*); **major** ~s великі планети; **minor** ~s малі планети; **outer** ~s зовнішні планети (*чиї орбіти знаходяться за межами астероїдного поясу*); **primary** ~ планета сонячної системи; **secondary** ~ супутник, мала планета; **superior** ~ верхня планета

planning *n* планування, розробка плану; **in-flight operational** ~ планування в польоті; **operational** ~ планування польотів; **preflight** ~ передпольотне планування; **preliminary operational** ~ попереднє оперативне планування (польоту); **systems** ~ планування систем

plant *n* 1) установка, агрегат; 2) *машинобуд.* завод; 3) електрична станція; **aerodrome accumulator** ~ аеродромна акумуляторна станція; **aircraft** ~ авіаційний завод; **aircraft development** ~ дослідний авіаційний завод; **aircraft manufacturing** ~ авіаційний завод; **aircraft overhaul** ~ ремонтний авіаційний завод; **aircraft washing** ~ установка для обмивання повітряних суден; **air-storage gas turbine** ~ повітряно-акумулявальна газотурбінна установка; **pilot** ~ дослідний завод; **power** ~ силова установка (*див. powerplant*)

plaque *n* дошка з назвою установи; **identifying** ~ фірмова емблема

plasma *n* плазма; **accelerated** ~ прискорена плазма; **coma** ~ плазма у комі (*комети*); **cosmic** ~ космічна плазма; **extraterrestrial** ~ космічна плазма; **interplanetary** ~ міжпланетна плазма; **interstellar** ~ міжзоряна плазма; **ionospheric** ~ іоносферна плазма; **near-Earth** ~ навколосемна плазма; **nonterrestrial** ~ космічна плазма; **reentry** ~ плазма, що утворюється навколо ЛА під час спуску в атмосфері; **solar** ~ сонячна плазма; **solar wind** ~ плазма сонячного вітру; **space** ~ космічна плазма; **stellar** ~ зоряна плазма; **topside ionospheric** ~ плазма у верхніх шарах іоносфери

plasmajet *n* плазмовий (електромагнітний) ракетний двигун

plastic *n* пластмаса; **reinforced** ~ армована пластмаса

plate *n* пластина, плата; анод (*електронної лампи*); **armor** ~ броньова плита; броньовий лист; **blade retaining** ~ пластинчастий замок [фіксатор] кріплення лопатки (*компресора*); **boundary layer splitter** ~ віддільник прилежового шару (*повітрозабирача*); **frame splice** ~ з'єднувальна накладка шпангоута

plateau *n* плато

platform *n* платформа; **astronaut-serviced** ~ пілотована (космічна) платформа; **astronaut-tended** ~ платформа, що періодично відвідується космонавтами; **data collection** ~ апаратура передавання даних; прикінцеве обладнання ланцюга передавання даних; **earth observation** ~ космічна платформа для спостережень за поверхнею Землі; **helicopter** ~ посадковий майданчик для гелікоптерів (*на судні*); **helicopter landing** ~ посадковий майданчик для гелікоптерів (*на судні*); **man-tended space** ~ платформа, що періодично відвідується космонавтами; **manned space** ~ пілотована космічна платформа; **motion** ~ рухома платформа (*тренажера*); **meteo observation** ~ платформа для спостережень; **orbital** ~ орбітальна платформа; **space-based** ~ космічна платформа; **space** ~ космічна платформа; **spaceborne** ~ космічна платформа; **space station** ~ 1) платформа орбітального науково-дослідного комплексу; 2) платформа комплексу орбітальних станцій

plating *n* 1) нанесення гальванічного [електролітичного] покриття

plenum *n* тиск, вищий за атмосферний

plot *n* *В.Бр.*; *авіац. сленг* група ворожих літаків на екрані радару

plotter *n* прокладач, графопобудовник; **position** ~ прокладач шляху

plotting *n* прокладання курсу; нанесення (даних) на карту; **continuous** ~ безперервне накреслювання; **discrete** ~ дискретне накреслювання (*нанесенням окремих точок*); **topographical** ~ складання топографічної карти

pneumatic *a* пневматичний

pod *n* 1) гондола (*двигуна*); 2) підвіска (*під крилом, фюзеляжем*)

point *n* 1) точка, пункт; 2) поділка (*шкали*); 3) момент часу; **aerodrome check** ~ контрольний орієнтир аеродрому; **aerodrome reference** ~ контрольна точка аеродрому (*на карті польотів*); **AFTN entry-exit** ~s вхідний та вихідний пункти АФТН; **agreed reporting** ~ погоджений пункт виходу на зв'язок (*у польоті*); погоджений контрольний пункт; **aiming** ~ прицільна точка посадки, точка торкання коліс; **aircraft fire** ~ осередок пожежі на повітряному судні; **approach noise measurement** ~ точка вимірювання шуму під час заходження на посадку; **approach reference noise measurement** ~ контрольна точка вимірювання шуму під час заходження на посадку; **break-even** ~ межа рентабельності; **break-in** ~ місце аварійного розкриття; місце вирубаня обшивки фюзеляжу (*у випадку аварії повітряного судна*); *аерод.* **break-off** ~ точка зриву потоку; **burble** ~ точка зриву потоку; *косм.* **burn** ~ точка (прикладання) імпульсу; **change(-)over** ~ точка перемикання; пункт зміни частоти радіозв'язку (*на маршруті польоту*); **check** ~ орієнтир; контрольна точка; **contact** ~ 1) точка торкання; 2) пункт виходу на радіозв'язок (*на маршруті польоту*); **control transfer** ~ точка передавання керування (*повітряним рухом іншому диспетчерському пункту*); **correct** ~ задана координата; **departure** ~ пункт вильоту; *рлк* **early warning** ~ пункт дальнього виявлення; **entry-exit** ~s пункти (аеронавігаційного) зв'язку; **equal time** ~ точка однакового часу; точка, рівновіддалена за часом (*польоту між двома пунктами*); **final approach** ~ контрольна точка кінцевого етапу заходження на посадку; **fire** ~ точка займання; **flash** ~ точка спалаху; температура спалаху; **flight reference** ~ 1) розрахункова точка польоту; 2) візуальний орієнтир; **flight way** ~ точка маршруту польоту; **flyover noise measurement** ~ точка вимірювання пролітного шуму; **focal** ~ фокус; **fuel servicing** ~ пункт для заправки паливом; **holding** ~ пункт чекання; **intended landing** ~ пункт наміченої посадки; **joining** ~ точка входження; **landing** ~ точка посадки; **last departure** ~ останній пункт вильоту; **lateral noise measurement** ~ точка вимірювання шуму обіч ЗПС; **leaving** ~ точка виходу (*з певної зони*); **lift-off** ~ точка відриву під час зльоту; **missed approach** ~ точка відходу на друге коло; **MLS datum** ~ точка початку відліку мікрохвильової системи забезпечення посадки; **noise measurement** ~ контрольна точка заміру шумів (*на аеродромі*); ~ **of arrival** пункт прильоту; ~ **of departure** пункт вильоту; ~ **of destination** кінцевий пункт маршруту, пункт призначення; ~ **of no return** рубіж повернення (*до аеропорту вильоту*); **power** ~ штепсельна розетка; **probe** ~ вістря зонду; **refuelling** ~ паливозаправна точка, штуцер заправки; **reporting** ~ контрольний пункт маршруту, про пролітання якого пілот повинен повідомити диспетчера; пункт обов'язкових донесень (*на маршруті*); **sideline noise measurement** ~ точка вимірювання шуму обіч ЗПС; **significant** ~ основна точка; **stagnation** ~ критична точка; точка повного гальмування потоку; **take-off noise measurement** ~ точка вимірювання шуму під час зльоту; **takeoff** ~ точка відриву під час зльоту; *косм.* **transfer initiation** ~ точка початку перельоту; **transfer of control** ~ точка передавання керування; **VOR aerodrome check** ~ аеродромна точка перевірки BOP; **yield** ~ межа плинності

pointer *n* 1) покажчик; 2) *військ.* наводчик [навідник]

poison **1.** *n* отруйна речовина; токсин; **2.** *v* отруювати

pocket *n* повітряна яма; **air** ~ повітряна яма

polar *a* полярний

pollutant *n* забруднювальна речовина, забруднювальний агент; **airborne** ~ забруднювальна речовина, що переноситься повітрям

pollution *n* забруднення; шкідливі викиди (*газоподібних, рідких або твердих речовин*); **air** ~ забруднення повітряного середовища; **airborne** ~ забруднення, що переноситься повітрям; **aircraft** ~ 1) забруднення викидами авіаційних двигунів; 2) шумленість від авіаційних двигунів; **atmospheric** ~ атмосферне забруднення; **ear** ~ шумленість; **jet** ~ забруднення викидами від реактивних літаків; **noise** ~ шумленість; **priority** ~ особливо небезпечна забруднювальна речовина; **space** ~ забруднення космічного простору

porpoise *v* *авіац. сленг* «козлити», підстрибувати

porpoising *n* «барс», підстрибування під час зльоту (*льотний маневр*)

port *n* 1) аеропорт; 2) лівий борт (*ЛА*); **aft docking** ~ приймальний конус заднього стикувального вузла; **radially docking** ~ приймальний конус радіального стикувального вузла; **STOL** ~ аеродром із короткими злітно-посадковими смугами

portable *a* портативний, мобільний; переносний; **hand-**~ переносний, портативний

portion *n* частина; **aft** ~ **of the aircraft** хвостова частина ЛА; **fly-by** ~ **of the spacecraft** пролітна частина КЛА; **outer** ~ **of the fan** зовнішня частина вентилятора ГТД

position 1. *n* 1) положення, місцеположення; 2) координата; позиція, розміщення; 3) посада; 2. *v* 1) розміщувати; 2) визначати місцеположення; **aircraft alert** ~ стан готовності повітряного судна до вильоту; **aircraft simulated flight** ~ змодельоване просторове положення ЛА; **beacon** ~ місцеположення, що визначається за радіомаяками; **contact alignment** ~ положення вирівнювання у момент торкання (*КА під час стикування*); **coordinate** ~ координата; **docked** ~ зістиковане положення (*КА*); **enemy** ~ розміщення сил ворога; **final** ~ задана координата; **flap approach** ~ положення закрилків під час заходження на посадку; **flap en-route** ~ положення закрилків у польоті; **flap landing** ~ положення закрилків під час посадки; **fortified** ~s укріплені позиції; **half engine speed** ~ режим середніх обертів двигуна; **horizontal** ~ горизонтальне положення; **in-between** ~ проміжне положення; **initial** ~ початкова координата; **instantaneous** ~ фактичне положення; **intermediate** ~ проміжне положення; **level** ~ горизонтальне положення; *косм.* **orbital** ~ положення на орбіті; **predetermined** ~ задана координата; **radar track** ~ місцезнаходження повітряного судна, спостережуваного радіолокатором; **takeoff** ~ положення (*ПС*) перед початком зльоту на виконавчому старті; **taxi-holding** ~ місце чекання на рульовій доріжці; **undocked** ~ розстиковане положення (*КА*); **vertical** ~ вертикальне положення; \diamond **to assume** ~ зайняти положення; **to attack** ~ атакувати позицію, завдати удару по позиціях; **to give up [surrender]** *a* ~ здати позиції; капітулювати; **to hold** ~ утримувати позицію; **to occupy** ~ захопити позицію; **to storm a** ~ завдати удару по позиціях; **to take a** ~ зайняти положення; **take up a** ~ захопити позицію

positioning *n* орієнтування, визначення просторового положення (*ЛА*); **aircraft** ~ визначення просторового положення повітряного судна; **global** ~ визначення просторового положення ПС за допомогою супутника

post *n* пост; **alerting** ~ пост аварійного сповіщення

postwar *a* повоєнний

pot *n* 1) дефлектор; 2) резистор змінного опору; 3) потенціометр; **flare** ~ сигнальна шашка

potential 1. *n* 1) (електричний) потенціал; різниця потенціалів; 2) потенціал, (потенційні) можливості; 2. *a* потенційний, можливий, ймовірний; прихований; **export** ~ експортні можливості; ~ **of the Earth** електричний потенціал Землі; \diamond **to determine the** ~ визначати можливості

pound 1. *n* фунт; 2. *v* обстрілювати, бомбардувати, наносити бомбові удари

powder *n* 1) порошок; 2) порох, вибухова речовина, динаміт; **airborne lime** ~ порошкоподібне вапно, що подається в повітряному струмені; **blasting** ~ порох, вибухова речовина, динаміт

power 1. *n* 1) потужність, сила; могутність, міць; 2) енергія; 3) джерело енергії; 2. *v* 1) постачати енергію; 2) приводити в дію; **air** ~ авіаційна міць [могутність] (*держави*); **atomic** ~ ядерна енергія; **contingency** ~ потужність (двигуна) у надзвичайному режимі; **contingency take-off** ~ злітна потужність (*двигуна*) у надзвичайному режимі; **dry** ~ безфорсажна тяга; потужність двигуна без упорскування води; зв'язок **effective radiated** ~ ефективна потужність випромінювання; **electrical** ~ електроенергія; **equivalent isotropically radiated** ~ еквівалентна ізотропічна випромінювана потужність; **idling** ~ потужність у режимі малого газу; **input** ~ потужність сигналу на вході; вхідна потужність; **jet** ~1) потужність реактивного двигуна; 2) реактивна потужність; **maximum continuous** ~ максимальний тривалий режим потужності; **maximum continuous** ~ **and/or thrust** максимальний тривалий режим і/або тяга; **mean** ~ середня потужність; **METO** ~ максимальна потужність (*за винятком злітної*); **operating** ~ робоча [номінальна] потужність; **output** ~ вихідна потужність; **peak** ~ пікова потужність; **rated** ~ номінальна потужність; **shaft** ~ потужність на вивідному валу; **space** ~ 1) космічна енергетична установка; 2) бортове джерело живлення КА; **takeoff** ~ злітна потужність; **wet** ~ потужність двигуна з упорскуванням води; \diamond **to adjust idle** ~ регулювати режим малого газу (*двигуна*); **to augment** ~ форсувати потужність (*двигуна*); **to set takeoff** ~

установлювати зльотний режим (*роботи двигунів*)

powered *a* 1) силовий; 2) оснащений двигуном; 3) із працюючим двигуном

powerful *a* потужний, сильний

powerplant (*мж. power plant*) *n* силова установка; **aircraft** ~ силова установка, гвинтомоторна група; **auxiliary gas turbine** ~ допоміжна газотурбінна силова установка; **orbital** ~ орбітальна енергетична установка; **orbital solar** ~ орбітальна сонячна електростанція

power station *n* електростанція, енергоустановка; **orbital laser** ~ орбітальна лазерна енергоустановка; **satellite solar** ~ супутникова сонячна електростанція, супутникова геліотермічна станція

power-unit *n* 1) гвинтомоторна група; 2) силовий агрегат; силова установка; 3) блок живлення; **auxiliary** ~ допоміжна силова установка, ДСУ; **critical** ~ критичний двигун; **electrical** ~ електрична силова установка; **inoperative** ~ непрацююча силова установка

practice *n* 1) практика; здійснення (*на практиці*); 2) технологія; метод; спосіб; 3) режим роботи; **aircraft maintenance** ~ технологія технічного обслуговування повітряного судна; **recommended** ~ рекомендована практика

practise *v* застосовувати на практиці, практикуватися

pre- перед-, до-

precaution *n* заходи безпеки, запобіжні заходи

precautionary *a* превентивний, попереджувальний, запобіжний

precede *v* 1) передувати; 2) бути попереду (*у будь-якому значенні*)

precedent *n* *юр.* прецедент

precipice *n* небезпечне положення

precipitancy *n* необачність, нерозважливість

precipitate **1.** *n* *метео* опади; **2.** *v* прискорювати

precipitation *n* випадіння опадів

precision **1.** *n* 1) точність; 2) прицільність, влучність; **2.** *a* точний; прицільний, влучний; **desired** ~ бажана точність; **military** ~ військова точність [влучність]; ~ **of measurements** точність вимірювань; ◊ **to a ~ of ...** з похибкою ...

preclude *v* 1) попереджувати, усувати; 2) заважати, перешкоджати

predetermination *n* попереднє визначення; ~ **of capacity** попереднє визначення місткості

prediction *n* 1) прогноз; 2) *військ.* попередня підготовка даних для стрільби; **space geological** ~ космогеологічний прогноз; **space meteorology** ~ космометеорологічний прогноз

predominant *a* 1) панівний; 2) той, що здійснюється (*над місцевістю*)

prefix *n* код (*міста, зони тощо*); **accident/incident** ~ ввідний показчик про авіаційну пригоду чи передумова до нього (*застосовується в інформаційних звітах*); **priority message** ~ код [префікс] першочерговості повідомлення (*про стан повітряного руху*); **priority ~ of a message** код [префікс] черговості повідомлення

preflight *a* передпольотний

preliminary **1.** *n* підготовчий (попередній) захід; **2.** *a* попередній

premises *n* будівля із прилеглими спорудами і ділянкою землі; **airport** ~ ділянки землі на території аеропорту і його околицях

prepare *v* готувати; ◊ **to ~ for flight** готувати (*ЛА*) до польоту

presentation *n* 1) представлення (*даних, сигналів*); 2) індикація; **data** ~ представлення даних; ~ **of fault indications** виведення на екран інформації про відмову апаратури; **meteo stereo** ~ стереопредставлення (*полів метеорологічних даних*)

preserver *n* рятувальний пояс; рятувальний жилет; **life** ~ рятувальний жилет

presizing *n* ґрунтування (*під фарбування*)

pressure *n* тиск, стиснення; **aerodynamic** ~ аеродинамічний тиск; **allowable** ~ припустимий тиск; **boost** ~ тиск наддування; **brake mean effective** ~ ефективний середній тиск гальмування; **cabin** ~ тиск у кабіні повітряного судна; **dynamic** ~ динамічний тиск; **exhaust back** ~ протитиск на виході; **high** ~ високий тиск; **low** ~ низький тиск; **manifold** ~ тиск на вході; **operating** ~ робочий тиск; ~ **of air traffic on airports and air space** перевантаженість аеропортів і повітряного простору; **static** ~ статичний тиск; **surface** ~ приземний тиск; **wind** ~ тиск вітру; ◊ **to boost** ~ піднімати [підвищувати] тиск; **to withstand** ~ витримувати тиск

pressure gage *n* манометр; **alarm** ~ сигнальний манометр

pressurise *v* герметизувати

pressurizer *n* герметик

pressurisation *n* герметизація; **cabin** ~ 1) наддування кабіни; опресування кабіни; 2) герметизація кабіни

pressurized *a* герметизований, герметичний

pre-teen *n* дитина 10–12 років

prevail *v* превалювати, переважати

prevailing *a* що переважає, переважний; що превалює (*напр. на маршруті польоту*)

prevent *v* запобігати

prevention *n* попередження, запобігання; **accident** ~ запобігання нещасним випадкам; **failure** ~ попередження відмов; **fire** ~ попереджувальні протипожежні заходи

preventive 1. *n* профілактичний засіб; 2. *a* 1) профілактичний; 2) превентивний

pre-war *a* довоєнний

primary 1. *n* 1) *електр.* первинна обмотка (*трансформатора*); 2) *астрон.* планета сонячної системи; 2. *a* первинний; основний

principle *n* 1) принцип, закон, правило; 2) складова, елемент; **bypass** ~ принцип двоконтурності (*ГТД*)

print 1. *n* 1) друк; 2) фотовідбиток; 2. *v* друкувати; **aerial** ~ аерознімок

printer *n* друкувальний пристрій; принтер; **teletype page** ~ послідовність подавання паперу; **tape** ~ стрічковий друкувальний апарат

priority *n* першочерговість, пріоритет; **top** ~ найвищий пріоритет

prisoner of war *n* військовополонений

private *n* рядовий, солдат (*у Великій Британії*)

probability *n* ймовірність, можливість; **acquisition** ~ ймовірність виявлення; **occurrence** ~ ймовірність появи (*чого-н.*); ~ **of localizing faults** ймовірність вірної адресації відмови; ~ **of no-failure** ймовірність безвідмовної роботи; ~ **of survival** ймовірність залишитися живим

probe 1. *n* 1) дослідження; зондування; 2) зонд; дослідницький апарат; 3) датчик; 4) проба; зразок; 5) *косм.* космічна дослідницька ракета; (автоматична) науково-дослідна станція; б) *косм.* стикувальний пристрій; 2. *v* 1) досліджувати; 2) зондувати; **aircraft-launched** ~ зонд, що запускається з повітряного судна;

atmospheric ~ 1) зонд для дослідження атмосфери; 2) зондувальна ракета, ракета для дослідження верхніх шарів атмосфери; **atmospheric turbulence** ~ зонд атмосферної турбулентності; **balloon-borne** ~ плаваючий (аеростатний) зонд; *косм.* **balloon** ~ аеростатний зонд; **calibrated pickup** ~ калібрований вимірювальний зонд; **cloud physics** ~ зонд для вимірювання мікрофізичних характеристик хмар; **compatible docking** ~ уніфікована стикувальна штанга; **docking** ~ стикувальна штанга; **Earth-circling** ~ дослідницький КА на навколосемній орбіті; **eddy current** ~ зонд вихрових струмів; *косм.* **entry** ~ апарат, що спускається; **float** ~ плаваючий [аеростатний] зонд; **flight refuelling** ~ заправна штанга; **flyby** ~ дослідницький КА для пролітання планет; **gust** ~ датчик поривчастості (*вімпу*); **inflight refuelling** ~ заправна штанга; *косм.* **interplanetary** ~ міжпланетна науково-дослідна станція; КА для міжпланетних експедицій; **interstellar** ~ КА для міжзоряних експедицій; **landing** ~ штир системи м'якої посадки; **lighter-than-air** ~ плаваючий [аеростатний] зонд; **parachuted aspiration** ~ зонд, який спускають на парашути; **radiometer** ~ радіометричний зонд; **refuelling** ~ заправна штанга; **rocket** ~ метеорологічна ракета, ракетний зонд; **solar** ~ сонячний зонд; **space** ~ 1) космічний зонд; 2) непілотована дослідницька космічна ракета, дослідницький КЛІА; **standard docking** ~ стандартна стикувальна штанга; **surface landing** ~ дослідницький апарат, що виконує посадку на досліджувану поверхню; посадковий дослідницький апарат; **telescopic** ~ висувна заправна штанга; *косм.* **unmanned interplanetary** ~ міжпланетна автоматична станція; **to launch a** ~ виводити на орбіту науково-дослідну станцію

procedure *n* 1) процедура; процес; операція; 2) метод; методика; 3) правила; технологія (*напр. виконання ТО*); 4) обробка; **aerodrome alerting** ~ порядок дій по тривозі на аеродромі; **approach** ~ схема заходження на посадку; **approved flight** ~ встановлений порядок виконання польоту; **aviation company** ~ установа авіакомпанією процедура (*виконання пасажирських перевезень*); **baggage reconciliation** ~s процедури визначення належності завантаженого багажу пасажиром, які перебувають на борту; **character oriented** ~ процедура, орієнтована на знаки; **combustion** ~ процес згорання (*налива*); **crew operating** ~ порядок дій екіпажу; **disassembly** ~ порядок [послідовність] розбирання (*агрегата*); **docking** ~ порядок установа (повітряного судна) на стоянку; **emergency flight** ~ установа схема польоту в аварійній ситуації; **emergency** ~s 1) надзвичайні заходи; 2) порядок дій за аварійних обставин; аварійні заходи; дії у надзвичайних умовах; **flight** ~ установа схема виконання польоту; **flight training** ~ методика льотної підготовки; **go-around** ~ заходження на друге коло; **ground training** ~ порядок наземної підготовки (*льотного складу*); **holding** ~ схема польоту в зоні чекання; **instrument approach** ~ схема (порядок) заходження на посадку за приладами; **landing** ~ схема посадки; **machining** ~s механічна обробка (*металів*); **maintenance** ~ порядок технічного обслуговування; **minimum noise** ~ методика польоту з мінімальним шумом; **missed approach** ~ схема заходження на друге коло; **noise abatement** ~ експлуатаційні прийоми зниження шуму; заходи зі зниження шуму; **nonconventional** ~ нетрадиційні методи (*механічної обробки*); **meteo observational** ~ порядок спостережень; **precision approach** ~ схема точного заходження на посадку; **racetrack** ~ схема заходження на посадку за «скругленою коробочкою»; схема заходження на посадку типу «іподром»; **reversal** ~ зворотна схема; посадка зі зворотним курсом; **service** ~ порядок обслуговування; **standard** ~ стандартна методика; **standardized** ~ стандартизована методика; **starting** ~ порядок запуску двигуна; **supplementary** ~s додаткові процедури; **tank usage** ~ порядок витрати палива з паливних баків; **test** ~ методика випробувань; **unloading** ~ спосіб

розвантаження; **update** ~ процедура оновлення даних

proceed *v* продовжувати рух

process **1.** *n* 1) *юр.* судовий процес; 2) технологічний процес; 3) технологія; обробка; **2.** *v* 1) обробляти, переробляти; 2) оформляти (*документи*); 3) розглядати; **cumbersome** ~ занадто складний процес; **cutting** ~s процеси обробки [оброблення] металу різанням; **electrochemical** ~ електрохімічна обробка (*металів*); **electroerosion** ~ електроерозійна обробка (*металів*); **investigative** ~ хід розслідування льотної пригоди; **machining** ~ механічна обробка (*металів*); **manufacturing** ~ виробничий процес; **security** ~ процес перевірки на внутрішню [антитерористичну] безпеку; **solid joining** ~ процес виконання нероз'ємних з'єднань; \diamond **to design** ~ розробляти технологію; **to** ~ **input data** обробляти вхідні дані; **to** ~ **insurance claims** розглядати страхові вимоги

processing *n* 1) оброблення; оброблення даних; 2) технологія, технологічний процес; **automatic data** ~ автоматичне оброблення даних; **data** ~ оброблення даних; **off-line** ~ автономне оброблення (*даних*); **on-line** ~ оперативне [неавтономне] оброблення (*даних*); **signal** ~ оброблення (радіолокаційного) сигналу; **space-based** ~ космічна технологія; **space material** ~ технологія виробництва матеріалів у космосі

processor *n* процесор, пристрій оброблення (*інформації*); **airborne** ~ бортовий процесор; **airborne data** ~ бортовий процесор; *рлк* **Doppler** ~ доплерівський процесор; **signal** ~ пристрій оброблення сигналу; **word** ~ текстовий процесор (*програма підготовки і редагування тексту*)

produce *v* 1) виробляти, виготовляти; 2) створювати, генерувати; \diamond **to** ~ **evidence** надати докази; **to** ~ **in lots** випускати серійно; **to** ~ **less vibration** створювати менше вібрації; **to** ~ **material bonds** створювати міцне з'єднання основного матеріалу і захисного шару; **to** ~ **shot-like sounds** створювати звуки, схожі на постріли

producer *n* виробник

product *n* 1) продукт, продукція; *хім.* продукт реакції; 2) результат, виріб; **combustion** ~s продукти горіння; **space pharmaceutical** ~ фармацевтичний препарат, одержаний у космосі

production *n* 1) випуск, виробництво; 2) продукція, вироби; **industrial** ~ промислове виробництво; **rocket** ~ ракетобудування

proficiency *n* досвідченість, уміння; кваліфікація

profile *n* 1) профіль; 2) контур; обриси; 3) вертикальний розріз; **actual** ~ фактичний профіль; **assigned** ~ заданий профіль; **ground** ~ профіль місцевості; **indicated** ~ приладний профіль; **intended** ~ заданий профіль; **nominal** ~ номінальний профіль (*пльоту*)

profit *n* прибуток; **operating** ~ операційні прибутки; **pre-tax** ~ прибуток до сплати податків

program (*див. тж. programme*) **1.** *n* програма, проект; **2.** *v* програмувати; **earthwatch** ~ програма глобального моніторингу довкілля; **Global Atmospheric Research** ~ Програма дослідження глобальних атмосферних процесів; **man-in-space** ~ програма забезпечення присутності людини у космосі; **manned space** ~ програма пілотованих космічних польотів; **pilot** ~ дослідна [експериментальна] програма; **research** ~ дослідна програма; **sensor-based** ~ програма, керована сенсорною інформацією; **space** ~ космічні дослідження; **training** ~ навчальна програма; **World Climate** ~ Всесвітня кліматична програма, ВКП (*Всесвітньої метеорологічної організації*); **World Climate Data** ~ Всесвітня програма кліматичних даних, ВПКД; **World Climate Research** ~ Всесвітня програма дослідження клімату

programmable *a* програмований

programme *n* програма, план, проект; **frequent flyer** ~ програма для пасажирів, які часто подорожують літаком **pilot** ~ дослідна [експериментальна] програма; **shuttle** ~ програма запуску кораблів багаторазового використання; \diamond **to carry out** ~ здійснювати [реалізувати] програму; **to implement a** ~ здійснювати [реалізувати] програму; **to introduce a** ~ пропонувати програму; **to launch a** ~ починати виконання проекту; **to phase out** ~ поетапно скорочувати роботи над проектом; **to terminate a** ~ припиняти роботу над проектом

programmed *a* програмований, запрограмований

programmer *n* програміст

progress **1.** *n* прогрес, розвиток; **2.** *v* розвиватися, удосконалюватися, рухатися вперед; **rapid** ~ швидкий розвиток; **scientific** ~ науковий прогрес; **scientific-technical** ~ науково-технічний прогрес; **technological** ~ технологічний розвиток, технологічний прогрес; \diamond **to make** ~ прогресувати

project **1.** *n* 1) проект; 2) план; **2.** *v* 1) проектувати; 2) планувати; **3.** *a* проектний

projectile *n* реактивний снаряд

projection *n* 1) проєкція; 2) проект, план, вигляд; 3) прогноз, перспективне оцінювання; **conformal** ~ конформна проєкція; **conic** ~ конічна проєкція; **equal area** ~ рівновелика проєкція; **gnomonic** ~ гномонічна проєкція; **Lambert conformal conic** ~ конформна конічна проєкція Ламберта; **oblique conical conformal** ~ скісна конічна рівнокутна проєкція; **oblique cylindrical conformal** ~ скісна циліндрична рівнокутна проєкція; **oblique cylindrical** ~ скісна циліндрична проєкція; **orthogonal** ~ ортогональна проєкція; *карт.* **polar** ~ полярна проєкція; **polyconic** ~ поліконічна проєкція; **stereographic** ~ стереографічна проєкція;

transverse Mercator ~ поперечна меркаторська проекція

projector *n* 1) прожектор; 2) гранатомет; **ceiling** ~ стельовий прожектор; **rocket** ~ реактивний міномет; реактивна установка

promoter *n* *хім.* промотор; **octane** ~ добавка, що підвищує детонаційну стійкість (*бензину*)

prone *a* що зазнає впливу чого—н.; схильний до чогось; **ice**~ схильний до обмерзання

pronounce *v* заявляти, декларувати; визнавати (*у результаті технічної експертизи*)

proofing *n* забезпечення захисту; 2) захисне покриття; 3) захисна обробка; **aircraft sound** ~ звукоізоляція повітряного судна; **sound** ~ звукоізоляція

proofness *n* 1) стійкість; 2) захищеність

propagation *n* 1) розповсюдження (*радіохвиль*); 2) розвиток (*тріщин*); **beyond-the-horizon** ~ загоризонтне поширення (*радіохвиль*); **direct wave** ~ пряме поширення хвилі; **flame** ~ поширення полум'я; **free-space** ~ поширення (*радіохвиль*) у вільному просторі; **long-distance tropospheric** ~ дальнє тропосферне поширення (*радіохвиль*); **multipath** ~ багатошляхове поширення (*радіохвиль*); **over-the-horizon** ~ загоризонтне поширення (*радіохвиль*); **radio-wave** ~ поширення радіохвиль; **standard** ~ поширення (*радіохвиль*) у стандартних умовах; **tropospheric** ~ тропосферне поширення; **transhorizon** ~ загоризонтне поширення (*радіохвиль*); **transionospheric** ~ трансіоносферне поширення (*радіохвиль*); **troposcatter** ~ поширення (*радіохвиль*) за рахунок тропосферного розсіяння [розсіювання]; **tropospheric** ~ тропосферне поширення (*радіохвиль*)

propel *v* приводити в рух

propellant *n* 1) рушійна сила; 2) ракетне паливо; **bifuel** ~ двоосновне ракетне паливо; **constant-speed** ~ повітряний гвинт з постійною кількістю обертів; **double-base** ~ двоосновне ракетне паливо; **fixed pitch** ~ повітряний гвинт фіксованого кроку; *ракетн.* **hypergolic** ~ гіперголове паливо; **liquid** ~ рідке ракетне паливо; **rocket** ~ ракетне паливо; **self-contained** ~ одноосновне ракетне паливо; **simple-base** ~ одноосновне ракетне паливо; **single-base** ~ одноосновне ракетне паливо; **solid** ~ тверде ракетне паливо; **triple-base** ~ триосновне ракетне паливо

propeller *n* повітряний гвинт; **adjustable pitch** ~ повітряний гвинт (*фіксованого кроку*) з переставними лопатями; **airscrew** ~ повітряний гвинт; **altitude** ~ висотний повітряний гвинт; **anti-torque** ~ врівноважувальний гвинт реактивного моменту; **automatically controllable** ~ повітряний гвинт із автоматичним регулюванням (*обертів, кроку*); **automatic pitch** ~ повітряний гвинт із автоматично змінюваним кроком; **coaxial** ~ співосний повітряний гвинт; **constant-pitch** ~ повітряний гвинт фіксованого кроку; **constant-speed** ~ повітряний гвинт постійних обертів; **contrarotating** ~s повітряні гвинти протилежного обертання; **controllable-pitch** ~ повітряний гвинт змінного кроку; **direct drive** ~ гвинт прямої тяги, безредукторний повітряний гвинт; **double-acting** ~ повітряний гвинт двосторонньої схеми (*зміни кроку*); **ducted** ~ повітряний гвинт у кільці; **feather(ed)** ~ зафлюгований повітряний гвинт; **feathering** ~ флюгерний повітряний гвинт; **fixed-pitch** ~ повітряний гвинт фіксованого кроку; **four-bladed** ~ чотирилопатевиий повітряний гвинт; **higher pitch** ~ заважчений повітряний гвинт (*лопати установлені на більший кут*); **high speed** ~ високообертовий повітряний гвинт; **jet** ~ реактивний повітряний гвинт (*тяга за рахунок струменя газів на кінцях лопатей*); **left-handed** ~ повітряний гвинт лівого обертання; **lower pitch** ~ полегшений повітряний гвинт (*лопати установлені на невеликий кут*); **metal** ~ металевий повітряний гвинт; **out-of-balance** ~ невідбалансований повітряний гвинт; **pulling** ~ тяговий повітряний гвинт; **pusher** ~ штовхальний повітряний гвинт; **reversible pitch** ~ реверсивний повітряний гвинт; **shrouded** ~ повітряний гвинт у кільці; **tracktor** ~ тяговий повітряний гвинт; **variable pitch** ~ повітряний гвинт змінного кроку; **windmilling** ~ авторотуючий повітряний гвинт; **wooden** ~ дерев'яний повітряний гвинт; \diamond **to brake the** ~ стопорити повітряний гвинт; **to feather the** ~ флюгерувати повітряний гвинт; **to latch the** ~ **flight stop** ставити повітряний гвинт на польотний упор; **to reverse the** ~ переводити гвинт на зворотну тягу, реверсувати повітряний гвинт; **to unfeather the** ~ розфлюгерувати повітряний гвинт, виводити повітряний гвинт із флюгерного положення

propeller-driven *a* гвинтовий (*про літак*)

propelling *a* рушійний

property *n* 1) властивість; характеристика; якість; 2) власність; **aerodynamic** ~ies аеродинамічні характеристики; **intellectual** ~ інтелектуальна власність

propfan 1. *n* 1) турбовентиляторний двигун; гвинтовентилятор; 2) літак із турбовентиляторним двигуном; 2. *a* гвинтовентиляторний

propjet *n* турбогвинтовий реактивний двигун

propulsion *n* 1) ракетний двигун; 2) тягове зусилля, (реактивна) тяга; рушійна сила; 3) приведення в рух; **air-breathing** ~ повітряно-реактивний ракетний двигун; **air-liquefaction** ~ ракетний двигун зі зрідженням атмосферного повітря; **air-scooping nuclear-electric** ~ ядерний електроракетний двигун з акумулюванням повітря; **air-scooping** ~ ракетний двигун з акумулюванням повітря; **airscrew** ~ тяга повітряного гвинта; **argon electric** ~ електроракетний двигун на аргоні; **biowaste** ~ ракетний двигун на біовідходах; **blowdown**

~ ракетний двигун з витискувальною системою подавання палива; **cesium ion** ~ іонний (електростатичний) ракетний двигун на цезії; **deep space** ~ ракетний двигун для польоту в дальній космос; **dual-fuel** ~ ракетний двигун на двох видах палива; **electric** ~ електроракетний двигун. ЕРД; **electromagnetic** ~ електромагнітний (плазмовий) ракетний двигун; **electrostatic** ~ електростатичний ракетний двигун; **electrothermal arojet** ~ електротермічний електродуговий ракетний двигун; **electrothermal** ~ електротермічний [електронагрівальний] ракетний двигун; **field emission electric** ~ електростатичний ракетний двигун з термоемітером; **fission pulse** ~ імпульсний ядерний ракетний двигун; **fission-type** ~ ядерний ракетний двигун; **fluid-accumulating** ~ ракетний двигун з акумулюванням робочого тіла; **flyback** ~ ракетний двигун для повернення на стартовий і посадковий комплекс; **fusion microimplosion** ~ термоядерний ракетний двигун на мікробибухах; **fusion pulse** ~ імпульсний термоядерний ракетний двигун; **gasdynamic electrothermal** ~ електротермічний РД із газодинамічним прискоренням робочого тіла; **GEO** ~ ракетний двигун для виведення на геосинхронну навколосезну орбіту; **geosynchronous earth orbit** ~ РД для виведення на геосинхронну навколосезну орбіту; **ground-energized space electric** ~ електроракетний двигун КА з живленням від наземного джерела; **high-velocity ion beam** ~ іонний РД з високою швидкістю реактивного струменя; **hydrojet** ~ гідрореактивний ракетний двигун; **inert gas electric** ~ електроракетний двигун на інертному газі; **inertial-thermonuclear** ~ інерціально-термоядерний ракетний двигун; **interorbital** ~ ракетний двигун системи (між)орбітального маневрування; **interplanetary** ~ ракетний двигун міжпланетного КА; **interstellar** ~ ракетний двигун міжзоряного КА; **ion** ~ іонний ракетний двигун; **jet** ~ 1) реактивний рух; 2) ракетний двигун; **laser fusion microexplosions** ~ лазерно-термоядерний ракетний двигун на мікробибухах; **laser-supported rocket** ~ лазерний ракетний двигун; **LEO** ~ ракетний двигун для виведення на низьку навколосезну орбіту; **liquid metal electric** ~ електроракетний двигун на рідкому металі; **long burn time** ~ ракетний двигун із тривалим робочим ресурсом; **low earth orbit** ~ РД для виведення на низьку навколосезну орбіту; **mercury ion** ~ іонний ракетний двигун на ртуті; **microwave beam-energized electric** ~ мікрохвильовий електроракетний двигун; **microwave electrothermal** ~ мікрохвильовий електротермічний ракетний двигун; **microwave-powered** ~ мікрохвильовий електроракетний двигун; **nuclear electric** ~ ядерний електроракетний двигун, ЯЕРД; **one-way** ~ 1) ракетний двигун одноразового використання; 2) РД для перельоту без повернення КА на Землю; **orbit insertion** ~ ракетний двигун для виведення на орбіту; **orbit transfer** ~ РД системи (між)орбітального маневрування; **orbit-raising** ~ ракетний двигун для збільшення висоти орбіти; **orbital transfer** ~ РД системи (між)орбітального маневрування; **perigee-burn upper** ~ ракетний двигун МТА, який вмикають у перигеї орбіти; **plasma** ~ плазмовий (електромагнітний) ракетний двигун; **pulsed laser** ~ імпульсний лазерний ракетний двигун; **resistojet** ~ омичний ракетний двигун, РД електроопору; **rocket** ~ ракетний рух; **round-trip** ~ РД для (між)планетного перельоту з поверненням на Землю; **solar electric** ~ сонячний [геліотермічний] електроракетний двигун; **space-based** ~ двигун КА; **фантаст. starprobe** ~ двигун зорельоту; **two-way** ~ РД для перельоту з поверненням (КА на Землю); **upper stage** ~ двигун МТА; **xenon electric** ~ електроракетний двигун на ксеноні; **xenon ion** ~ іонний ракетний двигун на ксеноні

propulsive *a* рушійний; що рухає, що приводить у рух

pro-rating *n* пропорційне розподілення прибутків; ~ **of revenues** пропорційне розподілення прибутків

prospecting *n* розвідка, пошуки, дослідження; **airborne** ~ аеророзвідка; **airborne electromagnetic** ~ повітряна електромагнітна розвідка

protection *n* 1) захист; охорона; 2) кріплення; огорожа; **aircraft hijack** ~ захист повітряного судна від викрадення; **birdstrike** ~ захист від зіткнення з птахами (*у польоті*); **cabin glare** ~ противідблисковий захист у кабіні (*повітряного судна*); **engine overspeed** ~ захист двигуна від розносу; **explosion** ~ захист від вибуху; **fire** ~ пожежний захист; **overall** ~ повний захист; ~ **of labor** охорона праці

prototype 1. *n* 1) дослідний зразок, прототип; 2) модель; **2.** *v* створювати дослідний зразок

prove *v* 1) доводити; підтверджувати документально; 2) випробовувати технічні характеристики

proven *a* 1) доведений; 2) випробований, перевірений

provide *v* 1) постачати; доставляти; 2) створювати; забезпечувати (*with* – *чим-небудь*); \diamond **to** ~ **evidence** свідчити, давати свідчення

provided *a* оснащений, споряджений, екіпірований; ~ **that** за умови, якщо ..., у випадку, якщо ...

provider *n* постачальник

province *n* 1) провінція (*адм.-тер. одиниця держави*); 2) область, район, територія

provision *n* 1) забезпечення, надання; постачання; 2) положення, умова (*договору і т. п.*)

prow *n* ніс (*літака*)

proximately *adv* 1) безпосередньо; 2) приблизно

proximity *n* близькість, зближення; **ground** ~ небезпечне зближення з землею

proximo *adv* наступного місяця

psychrometer *n* психрометр

psy-ops *n* *військ.* операції з психологічного впливу на ворога

publication *n* видання, публікація; **aeronautical information** ~ збірник аеронавігаційної інформації
puffer *n* струминне сопло
pull *v* 1) тягнути; 2) брати ручку керування на себе
pulley *n* шків
pull-out 1. *n* виведення з пікірування; 2. *v* виводити з пікірування; поновлювати положення (*повітряного судна*)
pull-up 1. *n* кабрування; перехід до набору висоти; 2. *v* починати набір висоти; виконувати кабрування
pulsation *n* пульсація, вібрування
pulse *n* імпульс; *зв'язок* **control** ~ керуючий імпульс; *рлк* **framing** ~ кадровий імпульс; *рлк* **information** ~ інформаційний імпульс; *зв'язок* **random** ~ випадковий імпульс; **special position identification** ~ спеціальний імпульс визначення місцезнаходження; **trigger** ~ пусковий імпульс; **triggering** ~ пусковий імпульс
pump 1. *n* помпа, насос; 2. *v* качати, подавати [нагнітати] насосом; **accelerating** ~ паливна помпа прийманості (*двигуна*); **boost** ~ підкачувальна паливна помпа (*у витратному баку*); **feathering** ~ флюгерна помпа; **fuel booster** ~ паливна підкачувальна помпа; **fuel** ~ паливна помпа; **jet** ~ струменева помпа; ежектор; **priming** ~ заливний насос; **suction** ~ всмоктувальна помпа; **turbine** ~ турбопомпа, турбонасос; \diamond **to** ~ **in** накачувати; **to** ~ **off** відкачувати; **to** ~ **out** викачувати, відкачувати; **to** ~ **up** накачувати; подавати (*гідрравлічну рідину*); **to work a** ~ експлуатувати помпу
pump-turbine *n* турбонасос
purge 1. *n* очистка; продувка 2. *v* очищати; продувати
purifier *n* очисник, очисний апарат; **air** ~ повітроочисник
purser *n* 1) скарбник; 2) стюард
pusher *n* 1) ежектор; 2) літак зі штовхальним гвинтом; 3) штовхальний повітряний гвинт; **stick** ~ автомат відбою ручки керування
push-over *n* короткочасне пікірування (*льотний маневр*)
pylon *n* 1) опора; 2) пілон; **engine** ~ пілон двигуна; **nacelle** ~ пілон кріплення гондоли; **pod** ~ пілон кріплення контейнера; **tail boom** ~ кінцева балка (*гелікоптера*); **tail rotor** ~ балка рульового гвинта (*гелікоптера*)
pyranometer *n* піранометр; **aircraft-mounted** ~ бортовий піранометр; **balloon-borne** ~ аеростатний піранометр

Q, q

qualification *n* 1) кваліфікація; 2) *оговорка*, обмеження; модифікація, зміна
qualified *a* 1) компетентний; 2) придатний
quality 1. *n* якість; 2. *a* якісний; **aerodynamic** ~ies аеродинамічні якості; **burning** ~ горючість; **flying** ~ льотні якості; **pilot essential** ~ies основні професійні якості пілота
quantity *n* кількість
quantum 1. *n* квант; фотон; 2. *a* квантовий
quarantine *n* карантин; **animal and plant** ~ карантин рослин і тварин
quasar *n* астроном. квазар
queen bee *n* військ. безпілотний літак, що використовується як мішень у навчальних стрільбах
quest *n* пошуки
questionable *a* сумнівний, підозрілий
queue 1. *n* черга; 2. *v* 1) стояти в черзі, ставати в чергу; 2) утворювати чергу (*часто queue up*)
quiet *a* тихий, безшумний, малошумний
quit 1. *n* 1) звільнення (*з роботи*); 2) службовець чи робітник, що звільняється з роботи; 2. *v* Ам. кидати (*звичку*), закінчувати (*що-небудь робити*); \diamond **to** ~ **one's job** звільнитися з роботи
quote *v* назначити ціну; ~ **price for** назначити ціну за (*що-небудь*); ~ **terms of payment (for)** назначити умови оплати за (*що-небудь*)
quotient *n* коефіцієнт; показник; **intelligence** ~ (**I.Q.**) коефіцієнт розумового розвитку

R, r

race *n* 1) шлях; орбіта; 2) швидкий рух; швидкий хід; 3) слід за гвинтом; 4) струмінь (*газів*); 5) (авіа)перегони; **armaments** ~ гонка озброєнь; **arms** ~ гонка озброєнь
racer *n* перегоновий літак
rad *n* рад, рд
radar 1. *n* 1) радар; радіолокатор; радіолокаційна станція, РЛС; 2) радіолокація; 2. *a* 1) радарний; 2) радіолокаційний; 3) радіонавігаційний; 4) радіофізичний; **acquisition** ~ РЛС виявлення і захоплення цілей; **acquisition-and-tracking** ~ РЛС виявлення і автоматичного супроводу (*цілей*); **active** ~ 1) активна радіолокація; 2) активна РЛС; **aerodrome control** ~ диспетчерська аеродромна РЛС, РЛС огляду льотного

поля; **airborne** ~ бортова РЛС літака; **aircraft's** ~ бортова РЛС літака; **airfield control** ~ 1) диспетчерська аеродромна РЛС; 2) РЛС огляду льотного поля; **airport surface surveillance** ~ оглядова аеродромна РЛС; **airport surveillance** ~ аеродромна оглядова РЛС; **air-search** ~ РЛС пошуку повітряних цілей; **air surveillance** ~ РЛС огляду повітряного простору; **air traffic control** ~ РЛС керування повітряним рухом; **air-search** ~ РЛС пошуку повітряних цілей; **alert** ~ РЛС системи сповіщення; **alerting** ~ РЛС системи сповіщення; **altitude-finding** ~ радіовисотомір; **approach control** ~ РЛС керування заходженням на посадку; **all-round looking** ~ РЛС кругового огляду; **anticollision** ~ РЛС попередження зіткнень; **approach control** ~ РЛС керування заходженням на посадку; **area control** ~ зональна РЛС керування повітряним рухом; **autofollow(ing)** ~ РЛС автоматичного супроводу (цілей); **autotracking** ~ РЛС автоматичного супроводу (цілей); **back-search** ~ бортова РЛС заднього огляду; **backward-looking** ~ (бортова) РЛС заднього огляду; **baseband** ~ відеоімпульсна РЛС; **beam-rider** ~ РЛС наведення за радіопроменем; **beam-transmitter** ~ РЛС наведення за радіопроменем; **bistatic** ~ бістатична РЛС; **chirped** ~ РЛС із внутрішньоімпульсною лінійною частотною модуляцією; **coherent pulse** ~ когерентно-імпульсна РЛС; **coherent** ~ когерентна РЛС; **collision-avoidance** ~ РЛС попередження зіткнень; **collision-warning** ~ РЛС попередження зіткнень; **conical-scanning** ~ РЛС із конічним скануванням; **continuous-wave** ~ РЛС безперервного випромінювання; **detection** ~ РЛС виявлення цілей; **digital** ~ цифрова РЛС; **discrimination** ~ РЛС ідентифікації [розпізнавання] цілей; **Doppler** ~ доплерівська РЛС; **down-looking** ~ бортова РЛС нижнього огляду; **dual-frequency** ~ двочастотна РЛС; **early-warning** ~ радіолокаційна установка дальнього виявлення; **electronically agile** ~ РЛС із електронним скануванням променя; **electronically scanned** ~ РЛС з електронним скануванням променя; **enemy** ~ ворожий радар; **en-route surveillance** ~ оглядова РЛС на маршруті польоту; маршрутний [трасовий] оглядовий радіолокатор; **fine grain** ~ радіолокатор із високою роздільною здатністю; **flight path** ~ РЛС керування повітряним рухом; **forward-looking** ~ бортова РЛС переднього огляду; **frequency-agile** ~ РЛС зі швидким перестроюванням частоти; **frequency-hopping** ~ РЛС зі стрибкоподібним перестроюванням частоти; **frequency scan** ~ РЛС із частотним скануванням; **general-purpose** ~ багатофункціональна РЛС; **ground-based** ~ наземна РЛС; **ground-controlled approach** ~ диспетчерська РЛС керування заходженням на посадку; **ground surveillance** ~ с радіолокаційні пристрої огляду земної поверхні; **guidance** ~ РЛС наведення; **guiding** ~ РЛС наведення; **height-finder** ~ радіовисотомір; **height-finding** ~ радіовисотомір; **holographic** ~ голографічна радіолокація; **illuminating** ~ РЛС підсвічування цілей; **illuminator** ~ РЛС підсвічування цілей; **imaging** ~ РЛС із формуванням зображення; **infrared** ~ 1) ІЧ-локація, теплолокація; 2) інфрачервоний локатор; **interrogating** ~ радіолокаційний запитувач; **interrogation** ~ радіолокаційний запитувач; **landing** ~ посадкова РЛС; **laser** ~ лазерний локатор; **light** ~ 1) оптична локація; 2) оптичний локатор; **lobing** ~ рівносигнальна радіолокація; **lock-follow** ~ РЛС автоматичного супроводження (цілей); **long-range** ~ РЛС великого радіуса дії; **look-down** ~ бортова РЛС нижнього огляду; **mapping** ~ картографічна РЛС; **medium-range** ~ РЛС середнього радіуса дії; **meteorological** ~ метеорологічна РЛС; **microwave** ~ РЛС мікрохвильового діапазону; **microwave search** ~ мікрохвильовий пошуковий радіолокатор; **monopulse** ~ моноімпульсна РЛС; **monostatic** ~ моностатична РЛС; **moving-target detection** ~ РЛС виявлення рухомих цілей; **moving-target indication** ~ РЛС із селекцією рухомих цілей; **multifrequency** ~ багаточастотна РЛС; **multimode** ~ багаторежимна РЛС; **multistatic** ~ мультистатична РЛС; **navigation(al)** ~ навігаційна РЛС; **NAV** ~ навігаційна РЛС; **noncoherent pulse** ~ некогерентна імпульсна РЛС; **noncoherent** ~ некогерентна РЛС; **oil slick detection** ~ РЛС для виявлення осередків нафтового забруднення; **omnirange** ~ РЛС кругового огляду; **optical** ~ 1) оптична локація; 2) оптичний локатор; **OTH** ~ загоризонтна РЛС; **overlap** ~ с РЛС із секторами огляду, що перекриваються; **over-the-horizon** ~ 1) загоризонтна радіолокація; 2) загоризонтна РЛС; **panoramic** ~ панорамна РЛС; **passive** ~ 1) пасивна радіолокація; 2) пасивна РЛС; **phased-array** ~ фазована антенна решітка; **plan-position-indicator** ~ РЛС з індикатором кругового огляду; **portable** ~ портативна РЛС; **precision approach** ~ посадкова РЛС; радіолокатор точного заходження на посадку; **primary** ~ 1) первинний радіолокатор; 2) первинна радіолокація; **probing** ~ зондувача РЛС; **pulse Doppler** ~ імпульсна доплерівська РЛС; **pulsed** ~ імпульсна РЛС; ~ **for mapping** бортова РЛС для картографування земної поверхні; картографічна бортова РЛС; ~ **for weather** погодна бортова РЛС; **range-gated** ~ РЛС із селекцією цілей за дальністю; **range-only** ~ радіолокаційний далекомір; **real-aperture** ~ РЛС із реальною апертурою; **rendezvous** ~ РЛС (для) забезпечення стикування (у космосі); **searchlight-control** ~ радіолокаційний прожектор; **search** ~ пошукова РЛС, РЛС виявлення цілей; **secondary** ~ 1) вторинний радар; 2) вторинна радіолокація; **secondary surveillance** ~ вторинний оглядовий радіолокатор, ВОРЛ; **semiaactive** ~ 1) напівактивна радіолокація; 2) напівактивна РЛС; **sensing** ~ зондувальна РЛС; **short-range** ~ РЛС малого радіуса дії; **side-looking** ~ РЛС бічного огляду; **sky-wave** ~ іоносферна загоризонтна РЛС; **space** ~ 1) космічна радіолокація; 2) РЛС для космічних досліджень; **space-borne** ~ бортова РЛС космічного апарата; **spacecraft-borne** ~ бортова РЛС космічного апарата; **space-vehicle** ~ бортова РЛС космічного апарата; **splash detection** ~ РЛС виявлення місць падіння ракет у море; **step-frequency** ~ РЛС зі ступеневим

перестроюванням частоти; **surveillance** ~ оглядова РЛС; оглядовий радіолокатор; **swept-frequency** ~ РЛС із коливанням частоти; **synthetic-aperture** ~ РЛС із синтезованою апертурою; **target-tracking** ~ РЛС (автоматичного) супроводу цілей; **terminal** ~ диспетчерська оглядова РЛС (*КПР*); **terrain avoidance** ~ РЛС попередження зіткнень із наземними перешкодами; **terrain-clearance** ~ РЛС облітання перешкод (*що знаходяться на трасі польоту*); **terrain-following** ~ РЛС обльоту перешкод (*що знаходяться на трасі польоту*); **tracker** ~ РЛС супроводу (*цілей*); **tracking** ~ РЛС супроводу (*цілей*); **vertical incidence** ~ вертикальна радіолокація; **very long-range** ~ РЛС наддальнього виявлення; **warning avoidance** ~ РЛС попередження зіткнень; **weather** ~ метеорологічна РЛС

radar-equipped *a* обладнаний радаром

radarman *n* оператор РЛС

radial 1. *n* радіал; 2. *a* радіальний; променевий; променеподібний

radian *n* радіан, рад

radiation 1. *n* випромінювання; радіація; 2. *a* променевий; **alpha** ~ альфа-випромінювання; **background** ~ фонове випромінювання; **extraterrestrial solar** ~ сонячне випромінювання за межами атмосфери; **penetrating** ~ проникне випромінювання; **solar** ~ сонячна радіація, сонячне випромінювання; **space** ~ космічне випромінювання, космічна радіація; **spurious** ~ паразитне випромінювання; **X**~ рентгенівське випромінювання

radiator *n* радіатор

radio 1. *n* 1) радіо, радіоприймач; радіостанція; 2) радіозв'язок; 2. *v* передавати по радіо; посилати радіограму, радиувати; **airborne** ~ бортова радіостанція; **antijam** ~ перешкодозахищена радіостанція; **cellular** ~ стільниковий радіозв'язок; **troposcatter** ~ тропосферний радіозв'язок

radioactivity *n* радіоактивність; **airborne** ~ радіоактивність у повітрі

radiocommunication *n* радіозв'язок

radiodetermination *n* радіовизначення

radiolocation *n* 1) радіолокація; 2) радіонавігація

radioman *n* радист

radiometer *n* радіометр; **airborne** ~ бортовий радіометр; **atmospheric sounder** ~ радіометр для зондування атмосфери; **cloud-top altitude** ~ радіометр (для визначення) висоти верхньої межі хмар; **geosynchronous** ~ радіометр на борту геосинхронного супутника; **omnidirectional** ~ всенаправлений радіометр; **satellite-borne** ~ супутниковий радіометр; **wide field-of-view satellite** ~ ширококутовий (супутниковий) радіометр

radiometry *n* радіометрія; **airborne** ~ аерорадіометрія; **spaceborne** ~ космічна радіометрія

radiosonde *n* радіозонд; **balloon-borne** ~ аеростатний радіозонд; **boundary-layer** ~ радіозонд для дослідження приземного шару атмосфери; **conventional** ~ стандартний радіозонд; **digital** ~ цифровий радіозонд; **high-altitude** ~ висотний радіозонд; **ice-based** ~ радіозонд, якого випускають із дрейфуючої крижини; **reference** ~ еталонний радіозонд

radiostation *n* радіостанція, *radio* рація; **aircraft** ~ бортова радіостанція

radioteletypewriter *n* радіотелетайп

radiotelescope *n* радіотелескоп

radioteletypewriter *n* радіотелетайп

radius *n* радіус; **average** ~ **of rated coverage** середній радіус номінальної зони дії

radome *n* обтічник *чи* захисний кожух антени радіолокаційної станції; **airborne** ~ обтічник антени літака

raft *n* пліт; **inflatable** ~ надувний пліт; **life** ~ рятувальний пліт

raid *n* повітряний наліт; *військ.* **bombing** ~ бомбовий удар

rail *n* рейки; **launching** ~ (рейкова) напрямна пускової установки

railgun *n* *косм.* рейкова [електромагнітна] гармата; **earth-to-space** ~ рейкова гармата для виведення об'єкта в космос

rain *n* дощ; **driving** ~ злива; **freezing** ~ переохолоджений дощ; **heavy** ~ злива; **intermittent** ~ короткочасний дощ; **pouring** ~ злива; **soaking** ~ злива; **torrential** ~ злива; **windy** ~ дощ із поривами вітру; \diamond **occasional** ~ часом дощ; ~ **and snow** дощ зі снігом; ~ **or shine** за будь-якої погоди

ram *n* 1) поршень; 2) плунжер; 3) виштовхувач, штовхач; **pneumatic** ~ пневматичний штовхач

ramjet *n* прямотруминний повітряно-реактивний двигун, ППРД; **air-liquefaction-turbo** ~ турборакетнопрямотруминний двигун зі зрідженням повітря; **continuous-wave laser-powered** ~ лазерний ракетнопрямотруминний двигун безперервної дії; **electrothermal** ~ електротермічний ракетнопрямотруминний двигун; **interstellar** ~ ракетнопрямотруминний двигун для міжзоряного простору

ramp *n* 1) перон аеровокзалу; 2) місце стоянки ЛА, стоянка ЛА; 3) трап; **congested** ~ перевантажений перон аеровокзалу; *військ.* **launching** ~ пускова установка; **loading** ~ люк-трап; вантажний трап; рампа; **moving** ~ ескалатор

range 1. *n* 1) діапазон; 2) дальність [радіус] дії (*візуального або радіотехнічного обладнання*); 3) дальність

польоту (*повітряного судна*); 4) *військ.* віднесення бомби; 5) полігон; 2. *v* 1) вимірювати дальність; 2) пристрілювати ціль за дальністю; **aileron** ~ діапазон (кутів) відхилення елерона; **aircraft's** ~ 1) радіус дії повітряного судна; 2) дальність польоту повітряного судна; **aircraft capacity** ~ межа комерційного завантаження повітряного судна; **aircraft operational** ~1) експлуатаційна дальність польоту повітряного судна; 2) діапазон експлуатаційних допусків повітряного судна; **altitude** ~ діапазон висот (*польоту*); **angle-of-attack** ~ діапазон кутів атаки (крила); **aural radio** ~ звуковий радіомаяк; **day visibility** ~ дальність денної видимості; **extended** ~ 1) збільшена дальність польоту; 2) *зв'язок* розширений діапазон; **flight service** ~ експлуатаційна дальність польоту; **flight visual** ~ дальність видимості в польоті; **flying** ~ дальність польоту; **fuel** ~ дальність польоту з наявним запасом палива; **line-of-sight** ~ дальність прямої видимості; **oblique visual** ~ похила дальність видимості; **orbital** ~ дальність по орбіті; **radar** ~ дальність дії РЛС; **radio** ~ напрямлений (курсний) радіомаяк; ~ **of an aircraft** дальність польоту повітряного судна; ~ **of application** сфера застосування; ~ **of vision** дальність бачення; **restricted** ~ обмежена дальність польоту; **rocket** ~ ракетодром; **runway visual** ~ дальність видимості на ЗПС; **still-air flight** ~ дальність польоту в незбуреній атмосфері; **supersonic** ~ діапазон надзвукових швидкостей; **target** ~ дальність до цілі; **turn-off** ~ *косм.* дистанція вимкнення; **visual** ~ дальність (прямої) видимості; **visual radio** ~ візуальний радіомаяк; **◇ to extend flight** ~ збільшувати дальність польоту

ranging *n* 1) вимірювання дальності; 2) систематизація; класифікація; 3) вимірювання відстані; **air-to-air** ~ вимірювання відстані від ЛА до повітряної цілі; **air-to-ground** ~ вимірювання відстані від ЛА до наземної цілі; **course** ~ вимірювання дальності по курсу; **satellite laser** ~ лазерна локація з супутника; лазерна телеметрія за допомогою супутника; **target** ~ вимірювання дальності до цілі

rank 1. *n* ранг; 2. *v* 1) ранжувати, розміщувати в певному порядку; 2) займати місце

rarefy *v* розріджувати(ся)

raster *n* растр

rate 1. *n* 1) норма; 2) швидкість, швидкість зміни; інтенсивність, частота; 3) рівень; 4) тариф; 2. *v* 1) оцінювати; 2) тарифікувати; **abnormal descent** ~ ненормально висока швидкість зниження; **acceptance** ~ частота приймання повітряних суден; пропускна здатність (*аеропорту чи злітної смуги*); **accident** ~ 1) частотність нещасних випадків; 2) рівень аварійності (*польотів*); **adiabatic lapse** ~ адіабатичний градієнт; **aging** ~ швидкість старіння; **all-commodity** ~ тариф для будь-якого виду вантажів; **cargo** ~ вантажний авіатариф; *військ.* **casualty** ~ кількість убитих і поранених; **climb** ~ швидкість набору висоти; **closed** ~ закритий тариф; **constructed** ~ побудований пасажирський чи вантажний тариф; **cost/performance** ~ коефіцієнт економічної ефективності; **data signalling** ~ пропускна спроможність системи передавання даних; **descent** ~ швидкість зниження; **deviation** ~ величина відхилення (*від курсу польоту*); **differential** ~ диференційний вантажний тариф; **directional** ~ цільовий [направлений] тариф; вантажний тариф одного напрямку; **failure** ~ частота відмов; частота пошкоджень; **false alarm** ~ рівень фальшивих тривог; **fatal accident frequency** ~ частота нещасних випадків зі смертельним наслідком; **fatality** ~ коефіцієнт смертності від нещасних випадків; **flat** ~ єдиний тариф; **flexible** ~s гнучка система тарифів; **freight** ~ вантажний авіатариф; **freight-all-kinds** ~ тариф для різносортних вантажів; **freight class** ~ класовий вантажний тариф; **fuel** ~ 1) витрати палива; питомі витрати палива; 2) швидкість подавання палива; **general cargo** ~ основний вантажний авіатариф; **keying** ~ швидкість маніпуляції; **lapse** ~ адіабатичний градієнт; **low modulation** ~s малі швидкості модуляції; **medium modulation** ~s середні швидкості модуляції; **modulation** ~ швидкість модуляції; **normal** ~ нормальний тариф; **pitch** ~ кутова швидкість за тангажем; **predicted failure** ~ прогнозована інтенсивність відмов; **published** ~ опублікований авіатариф; ~ **of acceleration** ступінь прискорення; ~ **of angular motion** кутова швидкість; ~ **of braking** ступінь гальмування; ~ **of climb** швидкопідйомність; швидкість набирання висоти; ~ **of closure** швидкість зближення; ~ **of crack propagation** швидкість розвитку тріщини; ~ **of descent** швидкість зниження; вертикальна швидкість; ~ **of deviation** величина відхилення; ~ **of fire** швидкість стрільби, режим вогню; ~ **of roll** кутова швидкість крену; ~ **of turn** швидкість розвороту; **range** ~ радіальна швидкість; **removal** ~ швидкість знімання металу під час механічної обробки; **scanning** ~ швидкість сканування; **specific commodity** ~ спеціальний вантажний тариф (корейт); **tariff** ~ тарифна ставка; **temperature lapse** ~ температурний градієнт; інтенсивність падіння температури (*напр. на кожен кілометр висоти*); **transmission** ~ швидкість передавання; **wholesale charter** ~ гуртовий чартерний тариф

rating *n* 1) параметр, характеристика; 2) номінальне значення, допустиме значення; 3) кваліфікаційна позначка (*пілота, повітряного судна*); **aerodrome control** ~ кваліфікаційна позначка «диспетчер аеродрому»; **aircraft** ~ класифікаційна позначка повітряного судна; **aircraft maintenance** ~ кваліфікаційна позначка «техобслуговування повітряних суден»; **aircraft overhaul** ~ кваліфікаційна позначка «капітальний ремонт повітряних суден»; **aircraft type** ~1) кваліфікаційна позначка про тип повітряного судна; 2) класифікація повітряних суден за типами; **approach control** ~ позначка «диспетчер підходу»; **approach (precision) radar** ~ кваліфікаційна позначка «диспетчер посадкового радіолокатора»; **approach (surveillance) radar** ~ кваліфікаційна позначка «диспетчер оглядового радіолокатора підходу»; **area**

control ~ позначка «диспетчер району КПП»; **area (surveillance) radar** ~ позначка для районного (оглядового) радіолокатора; **command** ~ кваліфікаційна позначка «командир повітряного судна» (для повітряних суден з екіпажем з кількох осіб); **composite noise** ~ комплексний показник рівня шуму (в районі аеропорту); **contingency** ~ надзвичайний режим; **controlled VFR flight** ~ кваліфікаційна позначка «контрольовані польоти за ПВП»; **flight instructor** ~ кваліфікаційна оцінка пілота-інструктора; кваліфікаційна позначка «пілот-інструктор»; **instrument** ~ кваліфікаційна позначка про право на здійснення польотів за приладами; **load** ~ номінальне навантаження; максимально допустиме навантаження; **octane** ~ 1) октанове число (бензину); 2) оцінка детонаційної стійкості (палива); **pilot** ~ кваліфікаційна оцінка пілота; **radar** ~ кваліфікаційна позначка «диспетчер радіолокаційного контролю»; **single pilot instrument** ~ кваліфікаційна позначка «пілот повітряного судна з одним пілотом»; **take-off power** ~ злітна потужність; **take-off power and/or thrust** ~ злітна потужність і (або) тяга; **thrust** ~ злітна тяга; **type** ~ позначка про тип

ratio *n* 1) співвідношення; пропорція; 2) коефіцієнт; ступінь; **advance diameter** ~ відносна хода (повітряного гвинта); **air-fuel** ~ склад робочої (паливної) чи паливно-повітряної суміші; **aspect** ~ відносне подовження (крила); **best power mixture** ~ оптимальне співвідношення компонентів робочої суміші; **bypass** ~ ступінь двоконтурності (ГТД); **California bearing** ~ каліфорнійський показник несної здатності ґрунту; **carrier-to-noise-density** ~ співвідношення «несна частота/шум»; **compression** ~ ступінь стиснення; **engine pressure** ~ ступінь підвищення тиску в компресорі двигуна; **fineness** ~ відносне подовження; **fineness ~ of a streamlined body** подовження обтічного тіла; *ракет.* **fuel-weight** ~ відносний запас палива; **high bypass** ~ високий ступінь двоконтурності; **international air** ~ міжнародний повітряний маршрут; **lift/drag** ~ аеродинамічна якість; **L/D** ~ аеродинамічна якість; **nozzle area** ~ розширення сопла; **pitch-diameter** ~ співвідношення кроку до діаметру (повітряного гвинта); **power-to-weight** ~ енергоозброєність; питома потужність; **power-weight** ~ питома потужність; **pressure** ~ ступінь стиснення, перепад тиску; **propeller solidity** ~ коефіцієнт заповнення повітряного гвинта; **reference pressure** ~ базовий ступінь підвищення тиску; **serviceability** ~ коефіцієнт експлуатаційної готовності; **signal-to-interference** ~ співвідношення «сигнал/перешкода»; **signal-to-noise** ~ співвідношення «сигнал/шум»; **thickness/chord ~ of an airfoil section** відносна товщина профілю крила; **transformation** ~ коефіцієнт трансформації; **uplift** ~ коефіцієнт перевищення; співвідношення між обсягом перевезень за 3-ою та 4-ою свободами повітря; **wing taper** ~ відносне звуження крила

ration *n* порція; раціон; **in-flight** ~ 1) харчування авіапасажирів; 2) бортовий пайок, бортпайок

rawin *n* радіовітрові дані

rawinsonde *n* радіовітровий зонд

ray *n* промінь; **cosmic ~s** космічні промені; **sound** ~ звуковий промінь; **space ~s** космічні промені; **X** ~ рентгенівський промінь

reach *v* досягати

reaction *n* 1) реакція; *мн.* швидкість реакції; 2) хімічна реакція, ядерна реакція; 3) зворотна дія, протидія; **air** ~ аеродинамічна реакція; **back** ~ зворотна реакція; **delayed** ~ уповільнена реакція; **internal** ~ внутрішня реакція (на відкидання назад великих мас повітря); **nuclear** ~ ядерна реакція; **valve** ~ спрацьовування клапана чи вентиля; \diamond ~ **propelled** із реактивним двигуном; **to cause a** ~ викликати реакцію; **to trigger a** ~ викликати реакцію

reactor *n* реактор; **orbital nuclear** ~ орбітальний ядерний реактор; **space nuclear** ~ космічний ядерний реактор

readback *n* зворотне передавання

reader *n* зчитувальний пристрій; **bar-code** ~ автомат (для) зчитування штрихового коду

readiness *n* готовність

read-out *n* індикація даних; **digital** ~ цифрове зчитування

rear 1. *n* задня частина; 2. *a* задній; тильний; **fuselage** ~ хвостова частина фюзеляжу

reassembly *n* перебирання (машини, вузла); **preventive** ~ профілактичне перебирання

recall 1. *n* повторний виклик; 2. *v* викликати повторно

receiver *n* радіоприймач; **airborne** ~ бортовий радіоприймач; **air** ~ повітрозбірник; повітроприймальний циліндр (компресора); **autoalarm** ~ автоматичний радіоприймач сигналів тривоги; **glide path** ~ глісадний приймач; **glide-slope** ~ глісадний приймач, приймач глісадного маяка; **homing** ~ приймач системи наведення; **localizer** ~ курсовий приймач, приймач курсового маяка; **LOC** ~ курсовий приймач, приймач курсового маяка; **marker beacon** ~ приймач маркерних маяків; **monitor** ~ контрольний приймач; **radar** ~ приймач РЛС; **standard** ~ стандартний приймач

reception *n* прийом, приймання; *зв'язок* **diversity** ~ приймання на рознесені антени; **signal** ~ приймання сигналу

reciprocating *a* що здійснює зворотно-поступальний рух

reclining *a* похилий

recognition *n* 1) *військ.* виявлення, розпізнавання; 2) *юр.* санкція; **aircraft** ~ розпізнавання повітряного судна

recommendation *n* рекомендація; *військ.* наказ, розпорядження; **provisional** ~ попередня рекомендація; **safety** ~ рекомендації щодо забезпечення безпеки

reconciliation *n* 1) мир, примирення; 2) зв'язання, встановлення належності

recondition *v* відновлювати, ремонтувати

reconditioning *n* відновлення, ремонт; **overhaul** ~ капітально-відновний ремонт

reconnaissance *n* 1) розвідка, рекогносцирування; 2) рекогносцирувальна зйомка, рекогносцирувальна розвідка; **aerial photo** ~ авіафоторозвідка; **aerial** ~ повітряна розвідка; **aeromagnetic** ~ рекогносцирувальне аеромагнітне знімання

reconstruction *n* реконструкція, відновлення

record 1. *n* 1) рекорд; 2) запис, реєстрація, фіксація у письмовому вигляді; 2. *v* записувати, реєструвати, фіксувати; **track** ~s (статистичні) дані

recorder *n* реєстратор, самопис, самописний пристрій; **airborne** ~ бортовий самопис; **aircraft** ~ бортовий самопис; **altitude** ~ 1) висотограф; 2) самописний висотомір; **cockpit voice** ~ бортовий мовний самопис; **digital flight data** ~ цифровий самопис польотних даних; **flight data** ~ самопис польотних даних; **flight** ~ бортовий самопис; бортовий реєстратор, «чорний ящик»; **flight test** ~ самопис результатів льотних випробувань; **foil** ~ самопис на термостійкій магнітній плівці; **maintenance** ~ самопис [реєстратор] технічного стану систем

recover *v* поновлювати положення (*повітряного судна*); повертати(ся) до початкового стану

recovery *n* 1) коригування керування; вихід чи вивід літака зі штопора; 2) повернення; відновлення (*маневр у польоті*); 3) повернення, посадка на Землю (*космічного корабля, супутника і т.п.*); **aircraft** ~ виявлення повітряного судна, що зникло; **ballistic** ~ повернення (*на Землю*) по балістичній траєкторії; **data** ~ відновлення даних; **database** ~ відновлення бази даних; **error** ~1) відновлення після помилок; 2) усунення помилок; **flight** ~ відновлення заданого положення (*повітряного судна*) у польоті; **winged** ~ повернення (*на Землю*) за допомогою крила

rectangular *a* прямокутний

rectenna *n* антена-випрямляч; **GEO** ~ антена-випрямляч на геосинхронній навколосемній орбіті; **interorbital** ~ антена-випрямляч МТА; **LEO** ~ антена-випрямляч на низькій навколосемній орбіті; **wing-attached** ~ антена-випрямляч, пристикована до крила

rectification *n* виправлення

rectifier *n* *електр.* випрямляч; **full-wave** ~ двонапівперіодний випрямляч; **half-wave** ~ однонапівперіодний випрямляч

recycle *v* 1) використовувати повторно; 2) переводити, перемикаєти (*у режим наступного застосування*)

reduce *v* зменшувати, скорочувати, знижувати

reduction *n* 1) зниження, зменшення, скорочення, редуція; 2) доводка, доведення; **electrochemical** ~ електрохімічна доводка [доведення]; **marginal weight** ~ зниження ваги до мінімального рівня, що визначається потрібним запасом надійності; **noise** ~ зниження шуму; **operating life** ~ зменшення терміну служби; **weight** ~ зниження ваги

reduction gear *n* редуктор; **airscrew** ~ редуктор повітряного гвинта

redundancy *n* 1) надлишок; 2) резервування, дублювання; **parallel** ~ паралельне резервування; **standby** ~ гаряче резервування; резервування заміщенням

redundant *a* 1) надлишковий; 2) із резервуванням

re-enforce *v* *військ.* забезпечувати (*військам*) підкріплення

re-engage *v* *військ.* знову вводити у бій

re-engine *v* установлювати новий двигун, замінити двигун

re-engining *n* заміна двигуна

re-entry *n* входження або повернення у щільні шари атмосфери (*про космічні кораблі і т. п.*)

reference 1. *n* 1) посилання; співвіднесення; 2) орієнтир; 3) початок [точка] відліку; 2. *v* посилатися; **aerophotograph orienting** ~ прив'язка аерофотознімка до місцевості; **basic flight** ~ заданий режим польоту; **navigation** ~ навігаційний орієнтир; **spatial** ~ з дотриманням просторової перспективи; **visual** ~ візуальний орієнтир

reference book *n* довідник, настанови, інструкція, підручник; **aeronautical** ~ аеронавігаційний каталог

refill 1. *n* дозаправлення, поповнення (*запасів палива*); 2. *v* поповнювати (*запаси палива*); **orbital** ~ дозаправлення паливом на орбіті

reflect *v* відбивати(ся)

refuel *v* дозаправляти (*паливом*), здійснювати дозаправлення; \diamond **to** ~ **en-route** дозаправляти (*повітряне судно*) на проміжній посадці по маршруту

refueling (*тж. refuelling*) *n* поповнення запасу палива, дозаправлення паливом; **air-to-air** ~ заправлення [заправка] літака у повітрі; **in-flight** ~ дозаправлення (*паливом*) у повітрі; **orbital** ~ заправлення [заправка] паливом на орбіті

regime *n* режим (*роботи*); **cruising** ~ крейсерський режим; **operating** ~ режим роботи; режим експлуатації

region *n* 1) область, зона, район, регіон; 2) шар (*атмосфери*); **air navigation** ~ аеронавігаційний регіон; **flight information** ~ район польотної інформації; район забезпечення екіпажів польотною інформацією; **search and rescue** ~ район пошуку і рятування; **upper flight information** ~ район польотної інформації верхнього повітряного простору

register 1. *n* 1) бортовий журнал; 2) реєстр; 2. *v* реєструвати; **aeronautical** ~ авіаційний реєстр; **master international frequency** ~ Довідковий міжнародний реєстр частот

registration *n* 1) реєстрація; 2) показання (*прилада*); 3) *військ.* пристрілювання; **aircraft** ~ реєстрація повітряного судна

regulation *n* 1) (чинне) правило, інструкція, директива; 2) *мн.* устав; 3) регулювання; **Aeronautical Information R~ and Control** аеронавігаційна інформація з правил та керування; **Defense Trade R~s** Правила торгівлі оборонними технологіями; **duty** ~ посадова інструкція; **environmental** ~ природоохоронне законодавство; **flight** ~s настанови зі здійснення польотів; **International Health R~s** міжнародні санітарні правила; **manual** ~ ручне регулювання; **noise** ~s нормативи припустимого рівня шуму; **operational** ~s правила технічної експлуатації; **preventive fire-fighting** ~s правила пожежної безпеки; **safety-flying** ~s правила безпеки польотів; **safety** ~ правило безпеки; **security** ~s законодавчі акти з охорони польотів; **self**~ автоматичне регулювання; саморегулювання; \diamond **to adopt a** ~ прийняти припис; **to apply a** ~ виконувати припис; **to enact a** ~ прийняти припис; **to enforce a** ~ виконувати припис; **to ignore a** ~ ігнорувати припис; **to obey a** ~ дотримуватися припису; **to observe a** ~ дотримуватися припису; **to violate a** ~ порушувати припис [наказ]

regulator *n* регулятор; **automatic** ~ автоматичний регулятор; **cabin pressure** ~ регулятор тиску у кабіні; **demand-type oxygen** ~ кисневий прилад регульованого подавання; **heat** ~ терморегулятор; **power** ~ регулятор потужності; **voltage** ~ стабілізатор напруги

reheat *n* форсаж; допалення

reinforce *a* підсилувати; армувати

reinforced *a* посилений; армований

reinforcement *n* 1) підсилення, армування; 2) елемент жорсткості

reinforcing *a* армуючий; підсилювальний

reingestion *n* повторне засмоктування; **exhaus gas** ~ повторне засмоктування випускних газів у двигун

rejection *n* 1) відмова; 2) приглушення; **effective adjacent channel** ~ ефективно заглушення (перешкод) суміжного каналу; **noise** ~ заглушення шумів

relay 1. *n* 1) реле; 2) трансляція, передавання; 2. *v* передавати, транслювати; **alarm** ~ сигнальне реле; **satellite** ~ 1) супутник-ретранслятор, супутниковий ретранслятор; 2) (ре)трансляція через ШСЗ; **телетайп tape** ~ ретрансляція зі стрічки

release 1. *n* 1) випуск; 2) скидання бомби, ракети; 2. *v* 1) звільняти; 2) випускати; скидати (*вантаж*)

reliability *n* надійність; **facility** ~ надійність обладнання; **lighting system** ~ надійність системи вогнів; **mechanical schedule** ~ (MSR) механічна надійність згідно з регламентом; **operational** ~ технічна надійність; **prediction** ~ розрахункова надійність; **signal** ~ надійність приймання сигналу

relief *n* 1) полегшення, допомога; 2) рельєф місцевості; **air-raid** ~ допомога населенню, яке постраждало від повітряного бомбардування

remote 1. *n* віддалений район; 2. *a* 1) віддалений (*про район*); 2) дистанційний, що діє на відстані

removal *n* видалення, зняття; **aircraft** ~ **from service** зняття повітряного судна з експлуатації; **odor** ~ дезодорування, знищення неприємного запаху; ~ **of obstacles** усунення перешкод

render *v* платити компенсацію

rendering *n* надання (*допомоги*); ~ **a certificate of airworthiness valid** надання сили посвідченню про придатність до польотів; ~ **a licence valid** надання сили свідоцтву

rendezvous 1. *n* 1) *косм.* зближення (*КА*); стикування; 2) *військ.* збір (*військ, суден*) у визначеному місці; 2. *v* *косм.* зближатися; стикуватися (*про космічні кораблі*); **circle-to-circle** ~ послідовне зближення на орбіті; **controlled space station** ~ зближення з керованою орбітальною станцією; **co-orbiting** ~ компланарне зближення; **coplanar** ~ компланарне зближення; **flyby** ~ зближення з пролітанням; **hard** ~ жорстке зближення, зближення з високою відносною швидкістю; **minimum-fuel** ~ оптимальне зближення, зближення з мінімальними витратами палива; **multiburn** ~ багатоімпульсне зближення; **multiimpulse** ~ багатоімпульсне зближення; **multiple** ~ багаторазове зближення; **mutual** ~ взаємне зближення; **noncoplanar** ~ некомпланарне зближення; **offset** ~ зближення з некомпланарних орбіт; **optimal** ~ оптимальне зближення, зближення з мінімальними витратами палива; **path-constrained** ~ зближення, обмежене параметрами траєкторії; ~ **in the orbit vicinity** зближення поблизу орбіти; **single** ~ одноразове зближення; **single-burn** ~ одноімпульсне зближення; **single-impulse** ~ одноімпульсне зближення; **soft** ~ м'яке зближення, зближення з невеликою відносною швидкістю; **time-fixed** ~ зближення з фіксованим часом зустрічі; **time-open** ~ зближення з нефіксованим часом зустрічі; **uncontrolled space station** ~

зближення з некерованою орбітальною станцією

repair 1. *n* ремонт, відновлення; 2. *v* ремонтувати; **engine overhaul major** ~ капітальний ремонт двигуна; **engine overhaul** ~ профілактичний ремонт двигуна; **major** ~ капітальний ремонт; **minor** ~ с дрібні ремонтні роботи; **on-line** ~ усунення дефектів виробу на складальному конвеєрі; **operating** ~ поточний ремонт; **panic** ~ незапланований ремонт; **preventive** ~ профілактичний ремонт; **space** ~ ремонт у космосі

repairer *n* ремонтник, технік з ремонту

repairman *n* ремонтник, технік з ремонту; *косм.* космонавт–ремонтник; **aircraft** ~ фахівець з ремонту повітряних суден; **chief** ~ старший технік з ремонту; **EVA** ~ космонавт–ремонтник, що працює за бортом КА; **MMU-equipped** ~ космонавт–ремонтник з установкою для переміщення космонавтів; **space** ~ космонавт–ремонтник

repeater *n* **radio** ретранслятор; повторювач; **active** ~ активний ретранслятор; **pulse** ~ імпульсний повторювач; **satellite** ~ супутниковий ретранслятор

reperforator *n* реперфоратор; **printing** ~ літеродрукувальний реперфоратор

replace *v* замінити

replacement *n* 1) заміна; 2) *військ.* поповнення в особовому складі; \diamond **to make a** ~ замінити (*цось*)

replica *n* копія, дублікат; **exact** ~ точна копія

reply 1. *n* відповідь, *рлк* сигнал у відповідь; 2. *v* відповідати; **automatic selective** ~ автоматична селективна відповідь; **non-synchronous** ~ несинхронний сигнал–відповідь; несинхронне викривлення

report 1. *n* 1) доповідь, звіт; 2) акт, протокол; 2. *v* доповідати, звітувати; **acceptance** ~ приймально–здавальний акт; **accident data** ~ звіт про авіаційну пригоду; **aerodrome** ~ зведення по аеродрому; **aircraft meteorological** ~ метеорологічне донесення з борту повітряного судна; **aircraft position** ~ повідомлення про місцеположення повітряного судна; **aircraft test** ~ звіт про випробування повітряного судна; **air**~ донесення з борту (*повітряного судна*); **aviation routine weather** ~ (**METAR code form**) регулярне авіаційне зведення погоди (форма коду METAR); **glossy inaccurate** ~ дуже неточне повідомлення; **half-hourly** ~ півгодинне зведення; **hourly** ~ щогодинне зведення; **meteorological** ~ метеорологічне зведення; **official** ~ офіційне повідомлення, комюніке; **PILOT** ~ зведення (з наземної метеостанції) про вітри на висотах; **PILOT SHIP** ~ зведення (з морської метеостанції) про вітри на висотах; **position** ~ донесення про місцезнаходження; **preliminary** ~ попередній звіт; ~ **for landing/take-off** зведення для зльоту або посадки; **routine air** ~ регулярне донесення з борту; **selected special weather** ~ вибіркоче спеціальне метеорологічне зведення; **special air** ~ спеціальне донесення з борту (*ЛС*); **special meteorological** ~ спеціальне метеорологічне зведення

reporting *n* 1) сповіщення; 2) складання звітів; **Accident/Incident Data R**~ подання даних про авіаційні події [інциденти]

representation *n* 1) зображення; 2) протест, рекламація; *метео* **pictorial** ~ графічне подання

representative *n* представник; уповноважений; **accredited** ~ уповноважений представник

reproducible *a* відтворюваний, серійний

require *v* вимагати, потребувати

required *a* 1) необхідний, потрібний; 2) зазначений, вказаний

requirement *n* вимога, необхідна умова; **aerospace** ~s вимоги до повітряно–космічних літаків; **aircraft operational** ~s льотно–технічні експлуатаційні вимоги; **airworthiness** ~s вимоги до льотної придатності; **appropriate airworthiness** ~ відповідні норми льотної придатності; **colour perception** ~ вимоги до сприйняття кольорів (*авіаційним персоналом*); **hearing** ~ вимоги до слуху (*авіаційного персоналу*); **kilovar** ~ споживання реактивної потужності; **KVAR** ~ споживання реактивної потужності; **mandatory** ~ обов'язкова вимога, обов'язкова умова; **meteorological operational** ~s метеорологічні експлуатаційні вимоги; **operational** ~ s експлуатаційні вимоги; **physical and mental** ~ вимоги до фізичного та психічного стану (*авіаційного персоналу*); **space** ~ необхідна площа; **visual** ~ вимоги до зору (*авіаційного персоналу*)

re-route *v* змінювати маршрут, змінювати напрям (*польоту*)

rerouting *n* зміна маршруту

rescue 1. *n* 1) рятування; 2. *v* 1) рятувати; 2) *військ.* знімати облогу

research *n* (наукове) дослідження; науково–дослідна робота; **advanced** ~ перспективні дослідження; **aerospace** ~ аерокосмічні дослідження; **astronomical** ~ астрономічні дослідження; **engineering** ~ технічні дослідження; **laboratory** ~ лабораторні дослідження; **space** ~ космічні дослідження, дослідження космічного простору

reservation *n* 1) резервування; 2) бронювання, попереднє замовлення (*місць*); **advance** ~ попереднє замовлення; **airspace** ~ зарезервовані повітряний простір; **seat** ~ бронювання місць; \diamond **to cancel a** ~ скасувати попереднє замовлення; **to confirm a** ~ підтвердити попереднє замовлення; **to forfeit the** ~ знімати бронь; **to make the** ~ забронювати місце

reserve 1. *n* 1) запас, резерв; 2) *військ.* військовослужбовець запасу; 2) запасний парашут; 2. *v* 1) берегти, зберігати; 2) бронювати, резервувати; 3. *a* запасний, резервний; **undrainable fuel** ~ незливний запас

палива; \diamond **to ~ a seat** заздалегідь взяти *або* замовити квиток

residue *n* 1) залишки. залишкові продукти; 2) *хім.* осад; **chemical** ~ залишкові хімічні продукти

resin *n* смола; **organic** ~ органічна смола

resistance *n* опір. протидія; **aerodynamic** ~ аеродинамічний опір; **crash** ~ ударостійкість, ударотривкість (*повітряного судна*); **flame** ~ полум'ястійкість

resistor *n* *електр.* резистор; котушка опору; **feedback** ~ резистор зворотного зв'язку

resolution *n* 1) розділення; розрізнення; роздільна здатність; 2) розв'язання (*проблеми*); **angular** ~ кутова роздільна здатність; **conflict** ~ усунення конфліктної ситуації; **control** ~ роздільна здатність системи керування; **priority** ~ визначення пріоритету; **radar** ~ роздільна здатність РЛС; **range** ~ роздільна здатність за дальністю

resolve *v* розділяти [розрізняти] цілі, роздільно індикувати близькі цілі на екрані РЛС

respond *v* відповідати, реагувати; спрацьовувати

responder *n* 1) передавач (*відповідача, радіолокаційного маяка*); 2) *зв'язок* відповідач; **airborne** ~ бортовий відповідач; **aircraft** ~ відповідач літака

response *n* 1) реакція (*на вплив*); 2) відповідь, вихідний сигнал; **octane number** ~ реакція (двигуна) на зміну октанового числа бензину; **radar** ~ радіолокаційна відповідь; **SSR** ~ відповідь ВОРЛ

restart **1.** *n* повторний запуск; відновлення; **2.** *v* повторно запускати; відновлювати; **engine** ~ повторний запуск двигуна; **flight** ~ повторний запуск (двигуна) у повітрі; **windmilling** ~ повторний запуск (двигуна) у режимі авторотації

restrainer *n* фіксатор; **astronaut root** ~ фіксатор ступнів ніг космонавта

restraint *n* засіб, що обмежує рух; **head** ~ підголівник

restricted *a* обмежений, вузький

restriction *n* 1) обмеження; 2) перешкода; 3) дроселювання; **airspace** ~ обмеження повітряного простору (*для польотів*); **export** ~ *s* обмеження експорту

resupply *n* поповнення запасів; **in-orbit** ~ поповнення запасів (*напр. палива*) на орбіті; **space** ~ поповнення запасів (*напр. палива*) на орбіті

retaliation *n* контрудар; *військ.* **massive** ~ масований контрудар

retractable *a* висувний

retraction *n* втягування (*шасі*); **gear** ~ втягування шасі; **inadvertent gear** ~ мимовільне втягування шасі; **spacecraft** ~ стягування космічних кораблів; **thrust brake** ~ вимкнення реверса тяги (*двигуна*)

retrieval *n* *косм.* повернення; **OMV-assisted** ~ повернення супутника (*на орбіту*) за допомогою МТА; **space tug-assisted** ~ повернення супутника (*на орбіту*) за допомогою МТА

retrofit *n* модифікація

return **1.** *n* 1) повернення; 2) *військ.* постріл у відповідь; **2.** *v* повертати(ся); **ground** ~ відбиття від землі; **premature** ~ передчасне повернення (*на Землю*); **radar** ~ відбитий радіолокаційний сигнал; **target** ~ відбитий сигнал [сигнал-відлуння] від цілі

reveal *v* виявляти (*напр. недоліки*)

revenue *n* прибуток; **freight** ~ прибуток від вантажних перевезень; **operating** ~ експлуатаційний прибуток; **passenger mile** ~ прибуток від пасажирських перевезень; ~ **per traffic-unit** прибутки на одиницю перевезень

reversal *n* 1) реверс, реверсування, створення зворотної тяги; 2) зворотний хід (*напр. поршня*); 3) відхилення (*руліє*); 4) перемикання; 5) *юр.* анулювання, відміна; **control surface** ~ відхилення поверхні керування; **core jet** ~ реверс основної тяги; **power** ~ реверсування потужності; **stroke** ~ зворотний хід (*поршня*); **thrust** ~ реверс тяги

reverse **1.** *n* механізм реверса, реверс; **2.** *v* 1) реверсувати, створювати зворотну тягу; 2) брати зворотний курс

reverser *n* механізм реверса, реверс, реверсор; **cascade** ~ решітчастий механізм реверса; **fan jet** ~ механізм реверса повітряного потоку вентилятора; **propeller** ~ механізм реверса повітряного гвинта; **semicylindrical target-type** ~ механізм реверса з напівциліндричними стуменевідбивними заслінками; **slot** ~ щілинний механізм реверса; **target-type thrust** ~ механізм реверса тяги зі стуменевідбивними заслінками; **thrust** ~ механізм реверса тяги, реверсор тяги; **V-gutter** ~ механізм реверса з V-подібними заслінками

reversing **1.** *n* реверсування, створення зворотної тяги; **2.** *a* реверсивний; **forced** ~ автоматичне реверсування; **pitch** ~ реверсування кроку (*повітряного гвинта*); **thrust** ~ реверсування тяги

review *n* експертиза, аналіз, огляд; **launch schedule status** ~ документація щодо передстартової готовності до польоту

rib *n* нервюра (*крила*); ребро; стрингер; **strengthening** ~ ребро жорсткості

ride *n* 1) поїздка; політ; 2) *розм.* захоплення у заручники; **reserve** ~ спуск на запасному парашуті

ridge *n* *метео* гребінь

rig *n* 1) *будь-яка* установка, механізм, пристрій; 2) обладнання, спорядження; 3) випробувальний стенд; **oil** ~ нафтова вишка

right 1. *n* право; 2. *a* 1) правий; 2) правильний; **operating** ~s право на здійснення авіап перевезень; ~of-way 1) право першочерговості; 2) переважне право руху; **sole** ~ виняткове право; **traffic** ~s (комерційні) права на перевезення (*пасажирів і вантажів*)

rigid *a* 1) жорсткий; твердий; 2) строгий

rime *n* іній

ring *n* 1) кільце; 2) фланець; **airscrew antidrag** ~ кільцевий обтічник повітряного гвинта; **azimuth** ~ азимутальне коло; **double** ~ подвійне кільце; **piston** ~ поршневе кільце; **propeller slip** ~ контактне кільце повітряного гвинта; **shroud** ~ бандаж (*робочого колеса турбіни*)

rise 1. *n* наростання (*напр. швидкості*), збільшення; 2. *v* підніматися; **pressure** ~ підвищення тиску; наростання тиску (*звукового удару*); ◇ ~ **in pressure** підняття тиску

risers *n* вільні кінці підвісної системи парашута (*з'єднують стропи парашута з ранцем*); **parachute** ~ лямки парашута

risk *n* небезпека, ризик; загроза

rivet 1. *n* заклепка, нюта; 2. *v* клепати; прикувати; **blind** ~ глуха заклепка; ◇ **to drive** ~ ставити заклепку; **to set** ~ ставити заклепку

riveter *n* клепальник

robot *n* 1) робот; 2) автопілот; **artificial intelligence** ~ робот зі штучним інтелектом; **exploration** ~ робот-дослідник; **independently operated** ~ автономний робот; **moon** ~ місяцехід; **programmable** ~ прогамований робот; **remote-controlled** ~ дистанційно керований робот; **space** ~ космічний робот; **walking** ~ робот, що ходить; **warden** ~ робот, що обслуговує космічний апарат; **wheeled** ~ колісний робот

robotics *n* робототехніка; **space** ~ космічна робототехніка; **space-station servicing** ~ робототехніка для обслуговування орбітальної станції

rocket 1. *n* 1) ракета; 2) реактивний [ракетний] двигун; 3) транспортний засіб із реактивним двигуном; 4) реактивний снаряд; 2. *v* 1) запускати ракету; 2) піддавати ракетному обстрілу; 3) злітати (*як ракета*); 4) виводити ракетою (*супутник*) на орбіту; 3. *a* ракетний; *косм.* **absolutely tractable** ~ абсолютно слухняна ракета; **air-breathing** ~ повітряно-реактивний ракетний двигун; **antihail** ~ протиградова ракета; **antimatter annihilation** ~ анігіляційний ракетний двигун; **balloon-borne** ~ ракета, яку запускають з аеростата; **booster** ~ ракетний прискорювач, стартовий ракетний двигун; **chaff** ~ ракета з автоматом для викидання дипольних протирадіолокаційних відбивачів; **closed-cycle gas-core nuclear** ~ газофазний ядерний ракетний двигун із замкненим циклом; **colloidal nuclear** ~ колоїдний ядерний ракетний двигун; **colloidal** ~ колоїдний (електростатичний) ракетний двигун; **colloidal-particle ion** ~ колоїдний іонний ракетний двигун; **continuous-wave laser** ~ лазерний ракетний двигун безперервної дії; **cryogenic** ~ ракетний двигун на криогенному паливі; **detonation-wave** ~ ракетний двигун із детонаційним горінням; *косм.* **drone** ~ безпілотний ракетний апарат; **dual-expander** ~ ракетний двигун із розсувним соплом; **electric-detonation** ~ електровибуховий ракетний двигун; **fully ionized plasma** ~ електромагнітний ракетний двигун з генератором згустка іонної плазми; **fusion pulse** ~ імпульсний термоядерний ракетний двигун; **fusion** ~ термоядерний ракетний двигун; **gas-core nuclear** ~ газофазний ядерний ракетний двигун; **high-altitude** ~ висотна ракета; **high-temperature plasma** ~ електромагнітний ракетний двигун з генератором згустка високотемпературної плазми; *косм.* **high-velocity aircraft** ~ швидкісна авіаційна ракета; **hybrid plume plasma** ~ електромагнітний ракетний двигун з генератором згустка плазми змінної температури (*по перетину*); **inertial-fusion** ~ інерціально-термоядерний ракетний двигун; **inertial-thermonuclear** ~ інерціально-термоядерний ракетний двигун; **ion** ~ іонний реактивний двигун; **JATO** ~ реактивний стартовий прискорювач; **laser energy-propelled** ~ ракета з лазерним двигуном; **laser fusion** ~ лазерно-термоядерний ракетний двигун; **laser-induced fusion microexplosions** ~ лазерно-термоядерний ракетний двигун на мікробибухах; **laser-sustained detonation-wave** ~ ракетний двигун із детонаційним горінням, що підтримується лазером; *косм.* **life** ~ аварійна ракета; **liquid-core nuclear** ~ рідкофазний ядерний ракетний двигун; **liquid-fuel** ~ ракета на рідкому паливі, рідкопаливна ракета; **liquid-propellant** ~ рідинний ракетний двигун, РРД; **long-range** ~ ракета дальньої дії; **mail-carrying** ~ поштова ракета; **matter annihilation** ~ анігіляційний ракетний двигун; **multistage** ~ багатоступенева ракета; **nonrecoverable** ~ нерятована ракета; **nuclear pulse** ~ імпульсний ядерний ракетний двигун; **nuclear-fission** ~ ядерний ракетний двигун; **nuclear-fusion pulse** ~ імпульсний термоядерний ракетний двигун; **nuclear pulse** ~ імпульсний ядерний ракетний двигун; **open-cycle gas-core nuclear** ~ газофазний ядерний ракетний двигун з відкритим циклом; **optimally tuned** ~ ракетний двигун з оптимальним регулюванням параметрів; **orbit-to-orbit** ~ ракетний двигун МТА; **plasma** ~ плазмовий (електромагнітний) ракетний двигун; **plasma-ion** ~ плазмово-іонний ракетний двигун; **pressure-fed** ~ рідинний ракетний двигун з витиснювальним поданням палива; **pulsed-laser-heated** ~ імпульсний лазерний ракетний двигун; **pulse-nuclear** ~ імпульсний ядерний ракетний двигун; **pump-fed** ~ рідинний ракетний двигун із насосним поданням палива; **radioisotope** ~ радіоізотопний ракетний двигун; **ram-augmented interstellar** ~ прямоструминний ракетний двигун з підвищеним тиском на вході для міжзоряних експедицій; **repetitively pulse-laser** ~ імпульсний лазерний

ракетний двигун періодичної дії; **research** ~ ракета для наукових досліджень; **rotor blade tip** ~ консольний ракетний двигун; **single-stage** ~ одноступенева ракета; **solar energy-propelled** ~ ракета з сонячним термічним [геліотермічним] ракетним двигуном; **solar thermal** ~ ракета з сонячним термічним [геліотермічним] ракетним двигуном; **solid-core nuclear** ~ твердофазний ядерний ракетний двигун; **solid-fuel** ~ ракета на твердому паливі, твердопаливна ракета; **solid-propellant** ~ ракета на твердому паливі, твердопаливна ракета; **sounding** ~ метеорологічна ракета, ракетний зонд; **space** ~ космічна ракета; *ракетн. spinner* ~ обертова ракета; *ракетн. spin-stabilized* ~ обертова ракета; **thermonuclear fusion** ~ термоядерний ракетний двигун; **thermonuclear microbombs-ignited** ~ термоядерний ракетний двигун на мікробибухах; **two-stage** ~ двоступенева ракета; **upper-stage** ~ 1) двигун МТА; 2) міжорбітальний транспортний апарат, МТА; 3) *косм.* розгінний блок; **weather** ~ метеорологічна ракета, ракетний зонд; **to fire** ~ запускати ракету; **to launch a** ~ запускати ракету; **to place ~ in orbit** виводити ракету на орбіту

rocket-assisted a 1) що здійснюється за допомогою ракети; 2) що розганяється ракетним прискорювачем

rocket chair n *косм.* реактивне крісло (для переміщень космонавта)

rocketeer n 1) фахівець із ракетної техніки; 2) сигнальник-ракетник

rocket-launcher n 1) протитанкова реактивна рушниця, базука; 2) реактивна установка; ракетна установка

rocket-powered a ракетний

rocket-propelled a ракетний

rocket-ramjet a ракетно-прямоструминний

rocketry n ракетна техніка

rocketsonde n метеорологічна ракета, ракетний зонд

roentgen n рентген, Р

roll 1. n 1) крен; 2) розбіг, пробіг; 3) «бочка» (*фігурний політ*); **2. v** кренитися; **aircraft** ~ крен повітряного судна (*в польоті*); **dutch** ~ голландський крок; **flip** ~ швидка «бочка»; **landing** ~ пробіг після посадки; **slow** ~ повільна «бочка»; **snap** ~ швидка «бочка»

rolled a накрений, нахилений; **to ~ to the right** з правим креном; **to ~ over** перекинутися

rolling n 1) крен; 2) прокатка (*металу*)

room n 1) кімната; 2) місце, площа; **aircrew briefing** ~ приміщення для передпольотного інструктажу екіпажів; *косм. anechoic* ~ сурдокамера; **changing** ~ кімната для переодягання; *косм. dead* ~ сурдокамера; *косм. free-field* ~ сурдокамера; **vanity** ~ туалетна кімната

root n коренева частина, основа; **wing** ~ коренева частина крила

rotary a 1) обертальний, поворотний; 2) ротаційний; роторний

rotate v обернути(ся)

rotating 1. n крутіння, кручення; обертання; **2. a** обертовий; **contra**~ протиобертання

rotation n 1) обертання, ротація; 2) поворот, кут повороту; 3) відрив (*переднього колеса під час зльоту*); **airscrew reverse** ~ зворотне обертання повітряного гвинта

rotor n 1) ротор; 2) несний гвинт (*гелікоптера*); **anti-torque** ~ хвостовий [рульовий] гвинт гелікоптера; **articulated** ~ несний гвинт із шарнірно закріпленими лопатями; **autorotating** ~ авторотаційний несний гвинт; **compressor** ~ ротор компресора; **dual main** ~s здвоєні [спарені] несні гвинти; **hinged** ~ шарнірний гвинт гелікоптера; **idling** ~ несний гвинт, що працює на холостому ходу (*без створення піднімальної сили*); **jet-driven** ~ реактивний несний гвинт; **lift** ~ несний гвинт гелікоптера; **main lift** ~ несний гвинт гелікоптера; **main** ~ 1) ведучий ротор; 2) несний гвинт; **multistage turbine** ~ ротор багатоступеневої турбіни; **single-blade** ~ однолопатевий гвинт; **tail** ~ хвостовий гвинт; рульовий гвинт (*гелікоптера*); **tilting** ~ поворотний ротор; **to twin**~ із двома гвинтами

rotorcraft n гвинтокрилий літальний апарат

roughness n нерівність; **~ of a course** неточність курсу

round n реактивний снаряд

round-trip n політ «туди і назад»

route 1. n маршрут; **2. v** направляти; **advisory** ~ консультативний маршрут; **air** ~ авіалінія, повітряна траса; **alternate** ~ запасний маршрут (польоту); **area navigation** ~ маршрут зональної навігації; **arrival** ~ s маршрути прибуття; **ATS** ~ маршрут ОПР; **circuitous** ~ обхідний маршрут; **domestic** ~ внутрішній маршрут, маршрут в межах однієї країни; **great circle** ~ ортодромічний маршрут; ортодромічна лінія шляху; **long-haul** ~ магістральний маршрут; **minimum noise** ~ маршрут мінімального шуму; **shorthaul** ~ короткий рейс; **standard terminal arrival** ~ стандартний маршрут входження в зону аеродрому; **trunk** ~ магістральний маршрут

routine a 1) поточний, плановий; 2) звичайний, типовий, стандартний

routing n 1) (заданий) маршрут, траса; 2) маршрутизація; прокладання маршруту; **aircraft self** ~ прокладання маршруту за допомогою бортових засобів навігації; **circuitous** ~ обхідний маршрут; **terminal** ~ прокладання маршруту в зоні аеродрому

row n ряд; **alternate** ~s поперемінні ряди (*лопаток осьового компресора*); **interdigitated** ~s ряди (*лопаток*)

осьового компресора), що перемежуються; ◊ **in** ~s рядами

rudder *n* руль, кермо; руль [кермо] повороту; руль [кермо] напрямку; **active** ~ активне кермо; **elevation** ~ руль висоти; **flapped** ~ кермо з закрилком; **hydrofoil** ~ кермо обтічної форми; **jet flap** ~ кермо зі струминними закрилками; **streamlined** ~ кермо обтічної форми

rule *n* 1) правило; 2) *мн.* проектні норми, інструкція; 3) статут; 4) *аерод.* правило площ; **aerodrome** ~ інструкція зі здійснення польотів у зоні аеродрому; **cost-effectiveness** ~ закон вартісної ефективності; **design** ~ правило проектування; **flight** ~s правила польоту; **instrument flight** ~ s правила польоту за приладами, ППП; **operating** ~s правила експлуатації; **priority** ~ правило визначення пріоритетів; ~s of the **air** правила польотів; **visual flight** ~s правила візуального польоту, ПВП

run *n* 1) робота, функціонування, 2) запуск (*двигуна*); 3) політ, переліт, рейс; 4) маршрут, відрізок траси; 5) наліт, напрацювання (*у годинах*); 6) пробіг; 7) *військ.* атака з повітря, заходження на ціль; **alighting** ~ 1) пробіг під час посадки; 2) глісерування під час посадки на воду; **ground** ~ пробіг по землі; пробіг після посадки; **landing** ~ пробіг під час посадки; **landing water** ~ пробіг (*гідролітака*) під час посадки на воду; **preflight engine** ~ передпольотне випробування двигуна; ~ **from landing** пробіг після посадки; **take-off** ~ довжина розбігу під час зльоту; розбіг під час зльоту; **take-off** ~ **available** наявна довжина розбігу, НДР; **take-off** ~ **required** потрібна довжина розбігу під час зльоту; ◊ **to** ~ **out** 1) випускати (*механізацію крила*); 2) втратити висоту

runaway *n* вихід (механізму) з—під контроль

run-off *n* бічне викочування (*за межі ЗПС*)

run-on *n* пробіг після посадки

runway **1.** *n* 1) злітно—посадкова смуга, ЗПС; 2) спуск для гідролітаків; **2.** *a* злітно—посадковий; **active** ~ діюча [робоча] ЗПС; **all-service** ~ ЗПС для експлуатації будь-яких типів повітряних суден; **concrete** ~ бетонна ЗПС; **hard-surface** ~ ЗПС із твердим покриттям; **instrument approach** ~ ЗПС, обладнана для заходження на посадку за приладами; **instrument(ed)** ~ обладнана ЗПС; ЗПС, обладнана для заходження на посадку за приладами; **non-instrument** ~ необладнана ЗПС; ЗПС, не обладнана для заходження на посадку за приладами; **paved** ~ ЗПС зі штучним покриттям; **precision approach** ~ ЗПС, обладнана для точного заходження на посадку; **primary** ~ основна [головна] ЗПС; **rigid pavement** ~ ЗПС із жорстким покриттям; ~ **extended** стулка ЗПС; **selected wrong** ~ помилково обрана (*пілотом*) ЗПС (*під час заходження на посадку*); **soft-surface** ~ ЗПС із м'яким покриттям; **turf** ~ ЗПС із трав'яним покриттям; **unpaved** ~ ґрунтова ЗПС; ◊ **to clear the** ~ звільнити ЗПС; **to overrun the** ~ викочуватися за межі ЗПС

S, s

safe *a* безпечний

safeguard **1.** *n* 1) заходи безпеки; 2) охорона; **2.** *v* забезпечувати охорону

safety *n* безпека, надійність; **airport** ~ безпека аеропортив; **air** ~ авіаційна безпека, безпека польотів; **aviation** ~ авіаційна безпека; **flight** ~ безпека польотів; **operational** ~ безпека в експлуатації; **personal** ~ особиста безпека; безпека персоналу; **public** ~ суспільна безпека, державна безпека

sail *n* парус; **solar** ~ *косм.* сонячний парус

sailplane **1.** *n* планер; **2.** *v* літати на планері

sail-powered *a* із сонячним парусом

salt *n* сіль; **de-icing** ~ протиобліднювальна сіль

salvage **1.** *n* 1) рятування (*майна під час аварії*); 2) *військ.* трофеї; **2.** *v* рятувати; **aircraft** ~ евакуація повітряного судна, що зазнало аварії

salvo *n* *військ.* бомбовий залп

sample *n* 1) зразок; екземпляр; 2) модель; 3) *стат.* вибірка; **random** ~ довільна вибірка

sampling *n* вибірка; **quota** ~ вибірка за групами; *стат.* **stratified** ~ районована вибірка

sand *n* пісок; **blowing** ~ піщана буря; **drifting** ~ піщана поземка

sanding *n* посипання піском; розкидання піску

satcom *n* *косм.* центр зв'язку з супутником

satellite **1.** *n* 1) штучний супутник Землі, ШСЗ; 2) супутниковий ретранслятор; 3) *астрон.* сателіт, супутник (*якої—н. планети*); **2.** *v* 1) запускати на орбіту; 2) передавати супутниковим зв'язком; **amateur** ~ радіолюбительський супутник; **application technology** ~ супутник для прикладних досліджень; *косм.* **artificial earth** ~ штучний супутник Землі, ШСЗ; *косм.* **artificial moon** ~ штучний супутник Місяця; **artificial** ~ штучний супутник; **backup** ~ дублюючий [резервний] супутник; **beam-switched** ~ супутниковий ретранслятор з променями, що перемикаються; **biological** ~ супутник для біологічних досліджень; **broadcasting** ~ супутник мовлення; **communications** ~ супутник зв'язку; **coorbiting** ~ супутник на компланарній орбіті; **coplanar** ~ супутник на компланарній орбіті; **dedicated** ~ супутник спеціального призначення; **direct broadcast(ing)** ~ супутник безпосереднього мовлення; **direct readout** ~ супутник з безпосереднім передаванням даних (*на Землю*); **direct-to-home** ~ супутник безпосереднього

мовлення на побутові приймачі; **earth-exploration** ~ супутник для дослідження земної поверхні; **earth-oriented** ~ супутник для дослідження земної поверхні; **earth radiation budget** ~ супутник для контролю радіаційного балансу Землі; **earth resources technology** ~ супутник для дослідження ресурсів Землі; **environment** ~ супутник для вивчення довкілля; *косм.* **GEO** ~ супутник на геосинхронній навколосемній орбіті, (гео)синхронний супутник; супутник на геостаціонарній навколосемній орбіті, (гео)стаціонарний супутник; **geostationary earth orbit** ~ супутник на геосинхронній навколосемній орбіті, (гео)синхронний супутник; супутник на геостаціонарній навколосемній орбіті, (гео)стаціонарний супутник; *косм.* **HEO** ~ супутник на високій навколосемній орбіті; **high-altitude** ~ високоорбітальний супутник; **high-apogee** ~ високоапогейний супутник; **high-earth orbit** ~ супутник на високій навколосемній орбіті; **high-inclination** ~ супутник з великим нахилом орбіти; **high-orbit** ~ високоорбітальний супутник; **high-resolution radar mapping** ~ супутник для радіолокаційного знімання з високою роздільною здатністю; **in-orbit** ~ орбітальний супутник; **leased** ~ орендований супутник зв'язку; *косм.* **LEO** ~ супутник на низькій навколосемній орбіті; **low-altitude** ~ низькоорбітальний супутник; **low-apogee** ~ низькоапогейний супутник; **low-earth orbit** ~ супутник на низькій навколосемній орбіті; **low-orbit** ~ низькоорбітальний супутник; **manned** ~ супутник з екіпажем на борту, пілотований супутник; **meteorological** ~ метеорологічний супутник; **microwave power** ~ супутник з мікрохвильовою енергоустановкою; **mobile** ~ супутник для зв'язку з рухомими об'єктами; **multibeam** ~ супутник зв'язку з багатопроменевою антеною; **near-earth** ~ супутник на навколосемній орбіті; **near-polar-orbiting** ~ супутник на біляполярній орбіті; **nonsun-synchronized** ~ несонячносинхронний супутник; **nuclear power** ~ супутник з ядерною енергоустановкою; **observatory** ~ супутник-обсерваторія; **ocean-dedicated** ~ океанічний супутник, супутник для дослідження океану; **oceanographic** ~ океанографічний супутник; **one-way** ~ неповертальний супутник; **passive** ~ пасивний супутник зв'язку; **polar orbiting** ~ полярно-орбітальний супутник; **reflector** ~ пасивний супутник зв'язку; **relay** ~ супутниковий ретранслятор; **repeater** ~ супутниковий ретранслятор; *косм.* **robot** ~ автоматичний супутник; **round-trip** ~ повертаний супутник; **~s of Jupiter** супутники Юпітера; **search and rescue** ~ супутникова пошуково-рятувальна система, SARCAT; **solar max** ~ супутник для дослідження сонячного випромінювання в періоди максимальної активності; **solar power** ~ 1) супутникова сонячна електростанція; 2) супутник для передавання енергії сонячного випромінювання (*на Землю*); **solar-radiation** ~ супутник для дослідження сонячного випромінювання; **space electric rocket test** ~ супутник для випробувань електроракетних двигунів у космосі; **space laser power system-powered** ~ супутник з космічною лазерною енергоустановкою; **space** ~ штучний супутник; **spin-stabilized** ~ супутник, що стабілізується обертанням; **spy** ~ розвідувальний супутник, супутник-шпигун; **station-keeping** ~ супутник, що утримується у заданій точці орбіти; **subsynchronous** ~ супутник на квазістаціонарній орбіті; **sun-earth observatory** ~ сонячно-земна супутникова обсерваторія; **supersynchronous** ~ супутник на суперстаціонарній орбіті; **telecommunication** ~ супутник зв'язку; **television and infrared observing** ~ супутник для спостережень у видимому та ІЧ-діапазонах спектра; **temperature-sounding** ~ супутник з апаратурою температурного зондування; **transmitting** ~ супутник, що передає зібрану інформацію; **two-way** ~ повертаний супутник; *косм.* **unmanned robot** ~ автоматичний супутник без людей; **weather** ~ метеорологічний супутник; \diamond **to launch a** ~ запускати штучний супутник; **to orbit a** ~ запускати штучний супутник; **to place ~ into orbit** виводити супутник на орбіту; **to rocket ~ into orbit** виводити супутник на орбіту за допомогою ракети-носія

Saturn *n* Сатурн (*планета*)

saving *n* заощадження, економія; **energy** ~ економія енергії, енергозбереження; **fuel** ~ економія палива; ~ **in lives** економія за рахунок мінімальної компенсації за життя пасажирів

scale **1.** *n* 1) шкала, масштаб; 2) платформа вагів; **2.** *v* масштабувати; **different** ~**s** різні масштаби; *карт.*

natural ~ масштаб (*карти*); **octane** ~ октанова шкала (*антидетонаційної стійкості бензину*); \diamond **at a common** ~ в одному й тому ж масштабі; **to be on different** ~**s** відображати інформацію в різних масштабах

scalping *n* періодична нестійкість; коливання; **course** ~ періодична нестійкість курсу; **radio range** ~ періодична нестійкість курсового радіомаяка

scan **1.** *n* 1) пошук, сканування; 2) розгортка; **2.** *v* шукати, сканувати; **radar** ~ сканування; радіолокаційний огляд

scanner *n* 1) сканер, сканувальний пристрій; пристрій для перегляду вмісту багажу; 2) *метео* скануючий радіометр; **antenna** ~ сканер антени; **bar-code** ~ пристрій зчитування штрихового коду; **mechanical** ~ механічний сканувальний пристрій (*антени РЛС*); **radar** ~ антена оглядової РЛС; **x-axis** ~ блок розгортки по осі *x*; **y-axis** ~ блок розгортки по осі *y*

scanning *n* 1) пошук, сканування; 2) *рлк.* огляд; 3) розгортка; **in-flight radar** ~ радіолокаційний огляд у польоті; **omnidirectional** ~ кругове сканування; круговий огляд; **spiral** ~ спіральна розгортка; спіральне сканування

scatter *n* розсіювання; **back** ~ зворотне розсіювання (*світла*); **error** ~ дисперсія похибок; **forward** ~ поширення за рахунок розсіювання; **ionospheric** ~ іоносферна дисперсія; іоносферне розсіювання;

tropospheric ~ тропосферне розсіювання
scattering *n* розсіювання; розкидання; **forward** ~ поширення за рахунок розсіювання
scenario *n* сценарій; план дій; **general** ~ загальне уявлення (*про льотну пригоду*)
schedule *n* розклад; графік, план (*роботи*); розпорядок, регламент; **balance** ~ центрувальний графік (*повітряного судна*); **косм. crew** ~ розпорядок дня екіпажу; **flight** ~ графік польоту; **maintenance** ~ графік ТО; графік планово-профілактичного ремонту; **operations** ~ диспетчерський графік; **overhaul** ~ план капітального ремонту
school *n* школа; **flight** ~ льотна школа; **flying** ~ льотна школа; **training** ~ льотна школа
science *n* наука; **space** ~ наука про космос
scope *n* 1) діапазон, область дії; 2) індикатор (*напр. РЛС*); **radar** ~ індикатор РЛС; екран радіолокатора
scramjet *n* надзвуковий літак з ПРД
screen **1.** *n* екран; **2.** *v* екранувати; **radar** ~ екран радіолокатора
screening *n* 1) екранування; 2) *військ.* маскування; 3) просвічування; перевірка [перегляд] речей; **comprehensive** ~ просвічування багажу, що виявляє усі несанкціоновані предмети; **light** ~ світломаскування; **luggage** ~ просвічування багажу пасажирів
screw *n* 1) гвинт, шуруп; 2) повітряний гвинт; **actuating** ~ ходовий гвинт (*механізації крила*)
sea *n* море
seadrome *n* гідроаеродром
seaplane *n* гідролітак; **float** ~ літак з поплавковим шасі; поплавцевий гідролітак; **rocket-propelled** ~ екраноплан
search **1.** *n* 1) пошук (*літака, що впав, і т. ін.*); 2) огляд, митний перегляд; **2.** *v* шукати, здійснювати пошук; **air** ~ пошук з повітря; **air conflict** ~ дослідження конфліктної ситуації у повітряному русі; **conflict** ~ пошук конфліктної ситуації; **contour** ~ пошук по горизонталі; **creeping line** ~ пошук змійкою; **hand** ~ ручний пошук (*заборонених речей у багажі*); **parallel sweep** ~ пошук по паралелях; **personal** ~ особистий огляд (*пасажирів*); **radar** ~ пошук цілі; ~ **and rescue** пошук та рятування; **square** ~ пошук (*повітряного судна*) в певному квадраті; пошук по квадратах; **target** ~ пошук цілі; **track crawl** ~ пошук по довготах
searchlight *n* прожектор; **cloud** ~ стельовий прожектор
season *n* сезон, пора року, період; **low** ~ поза піковим сезоном; **off-** ~ поза сезоном; **of-peak** ~ поза сезоном; **peak** ~ піковий сезон; **shoulder** ~ проміжний сезон
seat *n* місце, крісло, сидіння; **adjacent** ~ сусідні крісла; **backrest-adjustable** ~ сидіння з регульованим нахилом спинки; **convertible** ~ відкидне сидіння; **ejector** ~ катапультоване крісло; **high-g reclining** ~ протиперевантажувальне похиле крісло; **window** ~ місце біля вікна
seat-kilometre *n* крісло-кілометраж; **available** ~ наявний крісло-кілометраж; ~ **available** наявний крісло-кілометраж
second *n* секунда, с
secondary *a* вторинний
section *n* 1) (поперечний) переріз; 2) секція, відсік, зона; 3) частина, шматок; **aerofoil** ~ профіль крила; **aft** ~ хвостовий відсік; **aifoil** ~ дужка крила; **centre wing** ~ центроплан; **fuselage aft** ~ хвостовий відсік фюзеляжу; **fuselage** ~ відсік фюзеляжу; **fuselage forward** ~ передній відсік фюзеляжу; **ракетн. exit** ~ вихідний переріз; **nose** ~ носовий відсік; **nozzle exit** ~ вихідний переріз сопла; **outboard** ~ **of wing** консоль крила
sector *n* сектор; **back course** ~ сектор зворотного курсу; **blind** ~ 1) сліпий сектор (*на екрані індикатора РЛС*); 2) ділянка польоту без комерційних прав; **clearance guidance** ~ сектор наведення за кліренсом; **control** ~ диспетчерський сектор; **course** ~ сектор курсу; **coverage** ~ сектор зони дії; **front course** ~ сектор прямого курсу; **half course** ~ напівсектор курсу; **half ILS glide path** ~ напівсектор глісади ІЛС; **ILS glide path** ~ сектор глісади ІЛС; **indicated course** ~ сектор приладного курсу; **indicated ILS glide path** ~ сектор приладної глісади ІЛС; **linearity** ~ сектор лінійності; **proportional guidance** ~ сектор пропорційного наведення
secure **1.** *a* безпечний, надійний; **2.** *v* забезпечувати безпеку
security *n* 1) безпека, надійність; 2) захист (*напр. інформації*); 3) потайність; **aviation** ~ служба охорони цивільної авіації; **computer** ~ захист комп'ютера (*від несанкціонованого доступу*); **data** ~ захист даних; **emission** ~ потайність роботи радіоелектронних пристроїв; **flight** ~ охорона польотів; **to compromise** ~ загрожувати безпеці; **to ensure** ~ забезпечувати безпеку; **to provide** ~ забезпечувати безпеку; **to strengthen** ~ поліпшувати безпеку; **to tighten** ~ поліпшувати безпеку; **to undermine** ~ загрожувати безпеці
seeding *n* засів; ~ **of cloud** ~ засів хмар; **of fog** засів туману
seeker *n* 1) *військ.* самонавідний снаряд; 2) головка самонаведення; **millimetric** ~ головка самонаведення міліметрового діапазону; **target** ~ головка самонаведення
seeker-head *n* головка самонаведення
segment *n* сектор, сегмент, ділянка; **airborne** ~ ділянка маршруту польоту, повітряна ділянка (*під час*

посадки); **airspace** ~ сектор [ділянка] повітряного простору; **final approach** ~ кінцева ділянка заходження на посадку; **initial approach** ~ початкова ділянка заходження на посадку; **intermediate approach** ~ проміжна ділянка заходження на посадку; **landing transition** ~ ділянка переходу до етапу посадки; **route** ~ ділянка маршруту; **stopping** ~ ділянка гальмування; **transition** ~ перехідна ділянка (*під час посадки*)

seizure *n* 1) захоплення (*напр. літака*); взяття силою; 2) заїдання: **engine** ~ заклинювання двигуна; **unlawful ~ of aircraft** незаконне захоплення повітряних суден

selective *a* вибірковий, селективний

selector *n* перемикач, селектор; **band** ~ перемикач діапазонів (*частот*); **omnibearing** ~ азимутальний селектор

self- само-

self-control *n* самоконтроль

self-insurance *n* самострахування

self-routing *n* автоматична маршрутизація

sense *v* визначати, вимірювати (*напр. параметри*)

sensing *n* 1) розпізнавання, виявлення; 2) зондування; **radar** ~ радіолокаційне зондування

sensitivity *n* чутливість; здатність до швидкого реагування; **aircraft** ~ керованість повітряного судна; **angular displacement** ~ чутливість до кутового зміщення; **displacement** ~ чутливість до зміщення; **incremental** ~ крутість

sensor *n* 1) датчик, чутливий елемент датчика; 2) сенсор, засіб виявлення і наведення; **active** ~ активний засіб виявлення і наведення; **aircraft ~s** пілотажно-навігаційне обладнання ЛА; бортова апаратура виявлення і наведення; **airspeed** ~ датчик повітряної швидкості; **altimeter** ~ датчик висоти; **altitude** датчик висоти; **attitude-control** ~ датчик системи орієнтації; **balloon-borne** ~ 1) датчик на борту аеростата; 2) датчик, що підвішується до кулі-зонду; **fire protection** ~ протипожежний датчик; **flow** ~ датчик витрати (*напр. палива*); **inertial** ~ інерціальний датчик; **infrared** ~ датчик інфрачервоного випромінювання, ІЧ-датчик; **passive** ~ пасивний засіб виявлення і наведення; **precipitation** ~ датчик опадів; **fire protection** ~ протипожежний датчик; **proximity** ~ датчик наближення; **radar** ~ радіолокаційний датчик; **space** ~ датчик на борту ЛА; **wing stall** ~ датчик критичних кутів атаки крила

separation *n* 1) розділення; виділення; 2) ешелонування (*польотів*); 3) *військ.* демобілізація, звільнення у запас; **altitude** ~ ешелонування за висотою; **boundary layer** ~ відділення примежового шару; *зв'язок* **channel** ~ поділ каналів; **chemical** ~ хімічне виділення (*з газової фази*); **composite** ~ комбіноване ешелонування; *зв'язок* **frequency** ~ рознесення за частотою; частотний поділ; **lateral** ~ бічне ешелонування; **longitudinal** ~ повздовжнє ешелонування; **non-radar** ~ нерадіолокаційне ешелонування; **radar** ~ радіолокаційне ешелонування; **vertical** ~ вертикальне ешелонування

sequence *n* послідовність; **approach** ~ черговість заходження на посадку; **landing** ~ черговість посадки; ~ **of fuel usage** черговість виробітку палива (*за групами баків*); ~ **of operations** послідовність дій; **teletype tape feed** ~ послідовність подавання стрічки

sequencing *n* встановлення послідовності; **terminal area** ~ черговість у районі аеродрому

service **1.** *n* 1) служба; підрозділ; 2) обслуговування; технічне обслуговування і (поточний) ремонт; 3) рід військ; 4) сполучення, рух, рейси; **2.** *v* обслуговувати; **aerodrome** ~ аеродромне (диспетчерське) обслуговування; **aerodrome alerting** ~ аеродромна служба аварійного сповіщення; **aerodrome control** ~ 1) служба управління рухом у зоні аеродрому; 2) аеродромне диспетчерське обслуговування; **aerodrome flight information** ~ аеродромна служба польотної інформації; **aeronautical broadcasting** ~ служба авіаційного радіомовлення; **aeronautical fixed** ~ аеронавігаційна служба стандартних засобів (*зв'язку*); **aeronautical information** ~ служба аеронавігаційної інформації, CAI; **aeronautical mobile** ~ аеронавігаційна служба мобільних засобів (*зв'язку*), авіаційна пересувна служба; **aeronautical radio navigation** ~ служба авіаційної радіонавігації; **aeronautical telecommunication** ~ служба авіаційного електровз'язку; **air** ~ 1) повітряні перевезення; 2) повітряне сполучення; **airline** ~ повітряний транспорт; **airmail** ~ авіапоштова служба; **airport safety** ~ служба забезпечення безпеки аеропорту; **airport traffic** ~ служба управління рухом у зоні аеропорту; **air traffic advisory** ~ консультативне обслуговування повітряного простору; **air traffic control** ~ диспетчерське обслуговування повітряного руху; керування повітряним рухом; **air traffic** ~ обслуговування повітряного руху, ОПР; **alerting** ~ служба аварійного сповіщення; аварійне сповіщення; **all-cargo** ~ (суто)вантажні (повітряні) перевезення; **all-freight** ~ (суто)вантажні (повітряні) перевезення; **all-up** ~ все авіапоштою; **approach control** ~ диспетчерське обслуговування підходу; **apron management** ~ організація діяльності на пероні; **area control** ~ районне диспетчерське обслуговування; **automatic terminal information** ~ (ATIS) служба автоматичного передавання інформації в районі аеродрому; **combination passenger/freight** ~ змішані вантажно-пасажирські перевезення; **customs** ~ митна служба; **domestic** ~ внутрішнє повітряне сполучення; **emergency and fire fighting** ~ аварійно-рятувальна і протипожежна служба; **emergency** ~ аварійно-рятувальна служба; *зв'язок* **fixed** ~ фіксована служба; **flight information** ~ польотно-інформаційне

обслуговування; **freighter** ~ вантажні авіап перевезення; **inter-city air** ~ міжміське повітряне сполучення; **intercontinental** ~ міжконтинентальне повітряне сполучення; **international air** ~ міжнародне повітряне сполучення; **international telecommunication** ~ міжнародна служба електрозв'язку; **long-haul** ~ маршрут великої довжини; **mail** ~ поштове (повітряне) перевезення; **medium-haul** ~ маршрут середньої довжини; **meteorological** ~ метеорологічне обслуговування; метеорологічне забезпечення; зв'язок **mobile** ~ рухома служба; **non-scheduled international air** ~ нерегулярне міжнародне повітряне сполучення; **on-orbit** ~ обслуговування на орбіті; **pooled** ~ пульне перевезення; пульна авіалінія; **radar** ~ радіолокаційне обслуговування (*авіап перевезень*); **radionavigation** ~ радіонавігаційна служба; **reservation** ~ служба попереднього замовлення (*квитків і т.ін.*); **search and rescue** ~ пошуково-рятувальна служба; **scheduled international air** ~ регулярне міжнародне повітряне сполучення; **scheduled** ~ регулярне повітряне сполучення; **short-haul** ~ перевезення на малі відстані; **through** ~ пряме сполучення

servicing *n* (технічне) обслуговування; поточний ремонт; ~ **of equipment** обслуговування обладнання

servo 1. *n* 1) сервомеханізм; 2) сервопривід; 3) серводвигун, сервомотор; **2.** *a* допоміжний; **autopilot** ~ рульова машинка автопілота

servo-altimeter *n* сервовисотомір

servo-control *n* сервоконтроль

servo-unit *n* блок сервоприводу

session *n* сеанс (*роботи*); **after encounter** ~ сеанс спостереження після пролітання (*комети*); **at encounter** ~ сеанс спостереження під час пролітання (*комети*); **observation** ~ сеанс спостереження (*напр. за поверхнею планети*); **prior-to-encounter** ~ сеанс спостереження до пролітання (*комети*); **radar mapping** ~ сеанс радіолокаційного знімання (*поверхні планети*)

set 1. *n* 1) набір, комплект; 2) агрегат, апарат; 3) станція; установка; 4) радіолокаційний передавач, трансмітер; **2.** *v* установлювати; **airborne** ~ (бортова) установка літака; **electronic altimeter** ~ радіовисотомір; **heading** ~ установлення заданого курсу; **infra-red search and track** ~ інфрачервона станція пошуку і супроводження цілі; **satellite communications** ~ станція супутникового зв'язку; **s- of blades** комплект лопаток; **stringer** ~ стрингерний набір (*конструкції*)

setting *n* 1) установлення, регулювання; 2) положення органів керування; **altimeter** ~ установлення висотоміра (*по висоті аеродрому*); **standard altimeter** ~ стандартне установлення шкали висотоміра; **to adjust the variable** ~ регулювати положення органів керування

settlement *n* 1) селище; 2) урегулювання; домовленість; 3) осідання (*фундаменту*); **runway subgrade** ~ осідання ґрунтової основи ЗПС; ~ **of subgrade** осідання ґрунтової основи

severe *a* різкий, сильний; несприятливий

sextant *n* секстант

shaft *n* вал, вісь, шпindel; **center** ~ 1) вісь; 2) цапфа; **driven** ~ ведений вал; **engine drive** ~ головний [вихідний] вал двигуна (*гелікоптера*); **flap actuating** ~ вал трансмісії приводу механізму закрилків; **fuel pump drive** ~ вал приводу паливної помпи; **gear** ~ вал-шестерня; **generator** ~ вал генератора; **internal** ~ внутрішній вал співосної системи (*що обертає повітряний гвинт*); **propeller** ~ вал повітряного гвинта; **rotor** ~ вісь ротора; **rotor synchronizing** ~ вал синхронізації несних гвинтів (*гелікоптера*)

shading *n* 1) затінення; 2) штрихування; *карт. hill* ~ відмивання рельєфу

shadow *n* 1) тінь, сутінки; 2) зона відсутності (радіо)прийому; **radar** ~ сліпа зона на екрані індикатора РЛС

shaker *n* вібратор, вібростенд; **stick** ~ автомат трясіння [вібросигналізатор] ручки керування

shank *n* стрижень; тіло; **propeller blade** ~ комель лопаті повітряного гвинта

shape *n* форма, обриси; **airplane-like** ~ форма, що нагадує літак

shareholder *n* акціонер

sharing *n* 1) поділ; 2) спільне (колективне) використання; **frequency** ~ спільне використання частот; **time** ~ поділ часу використання (*часу, комп'ютера і т.п.*)

sharpness *n* точність; чіткість; **course** ~ 1) точність курсу; 2) чіткість курсового сигналу; **image** ~ чіткість зображення

shear 1. *n* зсув, «ножиці»; **2.** *v* зсувати; **horizontal wind** ~ горизонтальний зсув вітру; **vertical wind** ~ вертикальний зсув вітру; **wind** ~ зсув вітру, «ножиці» (*що утворюються низхідними і висхідними течіями повітря*)

shed *n* елінг, ангар; **aeroplane** ~ ангар

sheet *n* 1) лист; 2) таблиця; **load and trim** ~ центрувальний графік; графік завантаження і центрування

shell *n* 1) оболонка; 2) каркас; **pressure** ~ герметична оболонка

shelter *n* сховище; **air-raid** ~ бомбосховище; **bomb-proof** ~ бомбосховище; **bomb** ~ бомбосховище; **fallout** ~ сховище від радіоактивних опадів

shield *n* екран; щит; **thermal** ~ теплозахисний [тепловий] екран

shielding *n* 1) огорожа (перепони); 2) екранування; **acoustic** ~ акустичне екранування; **radiation** ~ радіаційний захист; **terrain** ~ екранувальний вплив рельєфу місцевості

shift *n* 1) зсув; зміщення (*курсу, курсового радіомаяка тощо*); 2) (робоча) зміна; 2. *v* змінюватися; **Doppler frequency-** ~ доплерівський зсув частоти; *телетайп figure* ~ зсув цифри; **frequency** ~ зсув частоти; *телетайп letter* ~ переведення на літерний регістр; **phase** ~ фазовий зсув; зсув фази; **wind** ~ зміна напрямку вітру

ship 1. *n* 1) дирижабль; 2) ракета, космічний корабель; 3) *Ам.* літак; 2. *v* вантажити; **rocket** ~ ракетноносій; **multideck** ~ багатопалубне ПС; \diamond **to ~ by air freight** відсилати вантажним літаком

shipboard *n* борт повітряного судна

shipper *n* відправник вантажу

shock *n* 1) удар, поштовх; *фіз.* ударна хвиля; 2) *Ам.* амортизатор; 3) *мед.* шок; **ecological** ~ екологічний шок (*різкий несприятливий вплив на довкілля*); **mechanical** ~ механічний удар

shoe *n* башмак, колодка; *реакт.* **launching** ~ пусковий пілон; пускова установка

shoot down *v* збити (*літак*)

shop *n* цех, майстерня; **machine** ~ механічна майстерня; **overhaul** ~ ремонтний цех; **paint** ~ малярна майстерня; **test** ~ контрольно-випробувальна станція

shore *n* берег (*моря, океану, озера*)

shoreline *n* берегова лінія

shorthaul *n* 1) короткий рейс; 2) невелика відстань

short-haul *a* ближньої дії

short-range *a* з малим радіусом дії, ближньої дії

shot 1. *n* 1) постріл; вибух; запуск; 2) дальність пострілу; 3) радіус дії (*напр. ракети*); 2. *v* *військ.* озброювати; **air** ~ повітряний вибух; **air-to-air** ~ аерофотознімання об'єктів, що летять; **lubricant** ~ впорскувана доза мастила

shoulder *n* 1) узбіччя; 2) бічна смуга безпеки ЗПС; 3) міжсезоння (*час в авіаперевезеннях, коли ціни на квитки знижуються*); **bearing** ~ узбіччя, що несе навантаження

show *n* 1) шоу, виставка (*техніки*); 2) *військ. сленг* операція, бій; **air** ~ авіашоу, авіаційне шоу; **Paris Air S-** щорічна виставка авіаційної техніки на аеродромі Ле Бурже (*Франція*)

shower *n* злива, зливовий дощ; **rain** ~ зливовий дощ; **snow** ~ зливовий сніг

shroud 1. *v* 1) кожух; 2) бандаж (*лопаток компресора, турбіни*); 3) строп парашута; 2. *v* маскувати, приховувати

shrouded *a* бандажований

shrouding *n* 1) кожух; 2) бандажування (*лопаток компресора, турбіни*)

shuttle *n* 1) багаторазовий повітряно-космічний апарат, БПКА; багаторазовий транспортний космічний корабель, БТКК; 2) регулярне повітряне сполучення між двома пунктами; **air-liquefaction** ~ БПКА зі зрідженням атмосферного повітря; **air** ~ човникові авіарейси; **fully reusable space** ~ БТКК, що повністю зберігається; **HLLV-mated** ~ БПКА, зістикований з носієм великої вантажопідйомності; **НТО** ~ БПКА з горизонтальним стартом; **laser-powered** ~ БПКА з лазерним двигуном; **manually operated pallet** ~ пристрій-супутник човникового типу з неавтоматизованим завантаженням; **orbit-on-demand** ~ 1) БПКА з невеликим часом реакції; 2) БТКК з нетривалою передстартовою підготовкою; **partially reusable space** ~ БТКК, що частково зберігається; **quick turnaround** ~ БПКА чи БТКК з нетривалою міжпольотною підготовкою; **rapid response** ~ БПКА з невеликим часом реакції; БТКК з нетривалою передстартовою підготовкою; **semireusable space** ~ БТКК, що частково зберігається; **space** ~ багаторазовий повітряно-космічний апарат, БПКА; **SSTO** ~ одноступеневий БПКА; **two-percent space** ~ модель БТКК у масштабі 0,02; **VTO** ~ БПКА з вертикальним стартом

shuttlecraft *n* багаторазовий транспортний космічний корабель, БТКК

sickness *n* хвороба; **aerial** ~ повітряна хвороба; **altitude** ~ висотна хвороба; **motion** ~ морська хвороба (*виникає у поїзді чи польоті*); **radiation** ~ променева хвороба; *мед.* **space** ~ космічна хвороба; фізіологічні розлади в умовах космічного польоту

side 1. *n* 1) сторона; 2) борт; 2. *a* бічний; **aircraft** ~ борт повітряного судна; **airport land** ~ привокзальна площа аеропорту; **air ~ of airport** контрольована зона аеропорту

sideband *n* бічна смуга; **double** ~ подвійна бічна смуга, ПБС; **independent** ~ незалежна бічна смуга; **single** ~ одна бічна смуга

side-lobe *n* бічна пелюстка

side-slip *n* бічне ковзання

sidestick *n* бічна ручка керування (*літаком*)

sidewall *n* бортовий скег (*судна на повітряній подушці*)

siemens *n* сименс, См

sign *n* знак, символ; **aerodrome identification** ~ розпізнавальний знак аеродрому (*на карті*); **aircraft call** ~ позивний (код) повітряного судна; **call** ~ позивний (сигнал); **illuminated** ~ підсвічене табло

signal *n* сигнал, сповіщення; *військ. мн.* війська зв'язку; **acknowledgement** ~ сигнал підтвердження; **alarm** ~

сигнал тривоги; сигнал небезпеки; **blanking** ~ бланкувальний [гасильний] сигнал; **co-channel** ~ сигнал суміжного каналу; **distress** ~ сигнал лиха; **interfering** ~ сигнал перешкоди; заважаючий сигнал; **marshalling** ~ сигнали, що регулюють рух повітряних суден на землі; **out-of-coverage indication** ~ сигнал позазонової індикації; **spacing** ~ сигнал пропуску; сигнал інтервалу; **start-of-message** ~ сигнал початку повідомлення; **time** ~ сигнал часу; **tone identification** ~ тональний сигнал розпізнавання; **urgency** ~ сигнал терміновості

signal(ing) *n* 1) передавання сигналів; 2) сигналізація; **alarm** ~ аварійна сигналізація

signalman *n* 1) сигнальник; 2) зв'язківець

signature *n* 1) підпис; 2) характерна ознака (*об'єкта*); 3) профіль хвилі; **pressure** ~ профіль хвилі тиску; **radar** ~ комплексна характеристика цілі; **thermal** ~ характеристика тепловипромінювання об'єкта

signing *n* підписання; ~ **a maintenance release** підписання свідоцтва про технічне обслуговування

silver *n* срібло

simplex *n* симплексний [односторонній] зв'язок; **dual-channel** ~ двоканальний симплексний зв'язок; **offset frequency** ~ симплексний зв'язок на зміщених частотах; **single channel** ~ одноканальний симплексний зв'язок

simulation *n* моделювання, імітаційне моделювання, імітація; **computer** ~ комп'ютерне моделювання; **flight** ~ моделювання умов польоту **high-altitude** ~ імітація великих висот; **operational** ~ моделювання умов експлуатації

simulator *n* імітатор; тренажер; **feel** ~ імітатор зусиль; завантажувальний механізм (*на органах керування при бустерній системі*); **flight** ~ 1) імітатор польоту; 2) пілотажний тренажер; **moving target** ~ імітатор рухомої цілі; *рлк* **radar signal** ~ імітатор цілі; **space** ~ космічний тренажер; **table** ~ 1) таблична модель; 2) стенд-імітатор; **training** ~ тренажер

sink *v* тонути

single-blade *a* однолопатевий

single-engine(d) *a* одномоторний

singlefunction *a* однофункціональний

site *n* місце, місцеположення; **space-vehicle launching** ~ космодром; **landing** ~ посадковий майданчик (*для гелікоптерів*); **launching** ~ місце (за)пуску; **low earth orbit assembly** ~ складальний комплекс на низькій навколосемній орбіті; **on-orbit assembly** ~ орбітальний складальний комплекс; **rocket** ~ стартовий майданчик (*для запуску ракет*); ~ **of occurrence** місце (авіа)пригоди; **space-vehicle launching** ~ космодром; **test** ~ випробувальний стенд

siting *n* розміщення

situation *n* 1) обстановка; ситуація; 2) стан; 3) (zareєстрований) випадок; **misfit** ~ невідповідність (*при збиранні агрегата*); *косм.* **off-optimum** ~ позаштатна ситуація; **open-rate** ~ режим відкритих тарифів; **open-zone** ~ режим відкритих тарифів; **synoptic** ~ синоптична ситуація

ski *n* 1) лижа (*опора шасі*); 2) лижне шасі (*літака*); **nose** ~ носова лижа літака; **tail** ~ хвостова лижа літака

skid **1.** *n* полозкове шасі (*гелікоптера*); «лижа»; 2) гальмівний башмак (*кладається під колеса*); **2.** *v* 1) відходити в сторону під час повороту (*про літак*); 2) *розм. Ам.* відхилитися (*від правильного курсу*); **emergency bumper** ~ запобіжна п'ята (*у хвостовій частині фюзеляжу*); **landing** ~ посадкова лижа; **tail** ~ хвостова милиця, хвостова п'ята

skidding *n* 1) ковзання; 2) буксування; юз; 2) трельовка (трельовання); **aerial** ~ підвісне (канатне) трельовання; аеростатно-канатне трельовання

skiddometer *n* скидометр

skill *n* кваліфікація, уміння, майстерність; **flying** ~s 1) льотна майстерність; 2) пілотаж; **piloting** ~ льотна кваліфікація, льотна майстерність; **pilot** ~ майстерність льотчика

skin *n* обшивка (*фюзеляжу, повітряного судна*); **aircraft** ~ обшивка літака; **fabric aircraft** ~ обшивка літака, виконана з тканини; **stressed** ~ працююча обшивка; **wing** ~ обшивка крила; **chop out the** ~ вирубати обшивку (*після аварійної посадки для виходу пасажирів*)

sky *n* небо; **clear** ~ безхмарне [ясне] небо; **cloudy** ~ значна хмарність; **night** ~ нічне небо; **overcast** ~ похмуре небо; **prethunderstorm** ~ передгрозове небо; **to take to the** ~ злітати в небо

skycap *n* *Ам.* носій у аеропорту

sky-dive (*тж. skydive*) *v* здійснювати затяжний стрибок з парашутом

sky-diver *n* парашутист (*який здійснює затяжний стрибок*)

skydiving *n* затяжні стрибки з парашутом

skyglow *n* нічне світіння неба; **horizon** ~ нічне світіння лінії горизонту

skyjack *v* викрадати літак

skyjacker *n* повітряний пірат; викрадач літаків

skyjacking *n* викрадення літака; повітряне піратство

skylight *n* світло в небі (*сигнальна ракета, вогні феєрверку*)

skyline (мж. *sky-line*) *n* горизонт, лінія видимого горизонту
skyman *n журн. сленг* парашутист–десантник
sky-rocket **1.** *n* ракета, що злітає високо в небо; сигнальна ракета; **2.** *v* рідко злітати (як ракета)
sky-surfer *n Ам., спорт.* дельтапланерист
sky-surfing *n Ам., спорт.* дельтапланеризм
sky-write *v* малювати в небі літери (про літак)
sky-writer *n* літак, що малює в небі літери; літак для повітряної реклами
sky-writing *n* 1) малювання літаком літер у повітрі; 2) напис, намальований літаком у повітрі; повітряна реклама
slap *n* удар; **blade** ~ удар лопаті гвинта
slat *n* передкрилок; **hydraulically-operated leading edge** ~s передкрилки, що відхиляються гідравлічно; **leading edge** ~ передкрилок переднього ребра крила; **trailing edge** ~ задкрилок
sleet *n* дощ зі снігом, мокрий сніг
slide **1.** *n* 1) ковзання; 2) ковзаюча частина механізму; 3) затворна рама кулемета; **2.** *v* ковзати; **escape** ~ аварійний трап, аварійно–рятувальний трап; **tail** ~ ковзання літака на хвіст
sling **1.** *n* строп; **2.** *v* 1) підвішувати (щось); 2) переміщувати вантаж за допомогою стропа
slip **1.** *n* 1) помилка; 2) обтікання з ковзанням; **2.** *v* 1) ковзати; 2) обтікати з ковзанням; ~ **of propeller** ковзання повітряного гвинта
slipperiness *n* слизькість
slipstream *n* супутний струмінь (за повітряним гвинтом); ~ **of propeller** супутний струмінь повітряного гвинта
slope *n* нахил, схил; **average runway** ~ середній схил ЗПС; **glide path** ~1) глісада; 2) нахил глісади; **glide** ~ нахил глісади; **lift curve** ~ нахил кривої піднімальної сили; **runway** ~ схил ЗПС; **surface** ~ нахил земної поверхні; \diamond **above the glide** ~ вище глісади; **below the glide** ~ нижче глісади; **to deviate from the glide** ~ відхилятися від глісади; **to follow the glide** ~ дотримуватися глісади; **to intercept the glide** ~ захоплювати промінь глісади
slot *n* щілина; **wing** ~ щілина крила (для обдування)
slotted *a* щілинний
slush *n* грязюка; сльота
small-size *a* малорозмірний
smog *n метео* смог
smoke *n* дим; **toxic** ~ отруйний [токсичний] дим
smoking *n* куріння [паління]; **no** ~! Не курити!
smoothing *n* 1) *стат.* згладжування; вирівнювання; 2) доведення
smuggling *n* контрабанда; **arms** ~ контрабанда зброї; **drug** ~ контрабанда наркотиків
snaking *n* рискання (*нестійкий політ по курсу*)
snow *n* 1) сніг; 2) *сленг* кокаїн; **blowing** ~ загальна заметіль; **compacted** ~ ущільнений сніг; **drifting** ~ завірюха; **dry** ~ сухий сніг; **heavy** ~ сильний снігопад; **perennial** ~ цілорічний сніг; ~ **and rain** сніг з дощем; **wet** ~ мокрий сніг
snow-drift *n* сніговий замет; перенесення снігу
snow grains *n* снігові зерна
snow pellets *n* снігова крупа
soaring **1.** *n* 1) ширяння; 2) ширяючий політ; **2.** *a* що ширяє
softening *n* пом'якшення; **beam** ~ чутливість променя до відхилення
soft-failure *a* з м'якою відмовою
software *n* програмне [програмове] забезпечення; **operating** ~ системне програмне забезпечення; **space** ~ програмне забезпечення КА
solar **1.** *n* Ам. сонячна енергія; **2.** *a* сонячний
solar-sail-powered *a* із сонячним парусом
soldering *n* паяння
solid *a* 1) твердий; 2) нерознімний
solidity *n* 1) обсяг, величина; 2) міцність; **high** ~ висока міцність (*напр. поверхні*); ~ **of propeller** коефіцієнт заповнення; величина покриття повітряного гвинта
solid-state *a* твердотільний
solo *a* самостійний (*про політ без інструктора чи механіка*)
solution *n* 1) розчин; 2) рішення, спосіб вирішення (*проблеми*)
sonar *n* звуковий локатор, сонар; **active** ~ активний сонар; **passive** ~ пасивний сонар
sortie *n* Фр. 1) бойовий виліт (*про один літак*); 2) вихід космонавта з кабіни
sound **1.** *n* 1) звук; 2) зонд; **2.** *v* 1) звучати; 2) зондувати; **shot-like** ~ звук, схожий на постріл

sounder *n* зонд, станція зондування; **airborne laser** ~ лазерний зонд для зйомок з борту ЛА; **atmospheric** ~ атмосферний зонд; **radar** ~ радіолокаційний зонд; **radio-frequency** ~ радіозонд; **satellite-borne** ~ супутниковий зонд; **satellite** ~ супутниковий зонд; **stratospheric and mesospheric** ~ стратосферно-мезосферний зонд, СМЗ

sounding *n* 1) зондування; 2) дослідження верхніх шарів атмосфери; **air sounding** зондування атмосфери; **airborne radar** ~ зондування за допомогою бортової РЛС літака; **atmospheric** ~ зондування атмосфери; **infrared satellite** ~ супутникове ІЧ-зондування; **ionospheric** ~ іоносферне зондування; **radar** ~ радіолокаційне зондування; **rocket** ~ ракетне зондування; **rockoon** ~ висотне зондування за допомогою ракети, що стартує з аеростата; **satellite** ~ супутникове зондування, зондування з супутника; **space** ~ зондування з космосу; **topside** ~ зондування верхніх шарів іоносфери згори; **upper-air** ~ аерологічне зондування

source *n* 1) джерело; 2) постачальник (*продукції*); **common** ~ звичайна [розповсюджена] причина; **extraterrestrial energy** ~ космічне джерело енергії; **monochromatic light** ~ монохроматичне джерело світла; **point** ~ точкове джерело; **quasi-stellar radio** ~ квазар; **quasi-stellar** ~ квазар

space *1. n* 1) космічний простір, космос; 2) простір, площа; *2. a* космічний; відстань, проміжок; **ambient** ~ навколишній простір; **blocked** ~ постійно заброньовані місця (*на повітряному судні*); **telemail continuous** ~ безперервний пробіл; **deep** ~ дальній космос; **near-Earth** ~ навколосемний космічний простір; **open** ~ відкритий космос; **operating** ~ робочий простір, робоча зона; **outer** ~ космічний простір (*поза землею атмосферою*); **pressure** ~ область підвищеного тиску; \diamond **to ~ in orbit** розміщувати (*ШСЗ*) на орбіті

space-age *a* сучасний, що співвідноситься з космічною ерою

spacecraft *n* космічний літальний апарат, КЛА; космічний корабель, КК; **active docking assembly** ~ КА з активним стикувальним агрегатом; **advanced capability** ~ КА з удосконаленими характеристиками; **aeroassisted orbital transfer** ~ МТА з аеродинамічним гальмуванням; **aft port-docked** ~ КК, пристикований з боку агрегатного відсіку (*орбітальної станції*); **air-scooping** ~ КА з акумулюванням повітря; **astronaut-inhabited** ~ пілотований КА; **astronomical unit** ~ КА для польоту протяжністю в одну астрономічну одиницю; **attached** ~ пристикований КА; **climatic** ~ КА для кліматичних досліджень; **co-altitude** ~ КА на монтажній орбіті; **cooperative** ~ КА з приймачем-відповідачем; **coorbiting** ~ КА на компланарній орбіті; **damped** ~ задемпфований КА; **decayed** ~ КА, що закінчив своє існування на орбіті; **disabled** ~ КА, що зазнав лиха; **earth-oriented** ~ КА для досліджень Землі; **electrically propelled** ~ КА з електроракетним двигуном; **electromagnetic** ~ КА з електроракетним ракетним двигуном; **electrostatic** ~ КА з електростатичним ракетним двигуном; **electrothermal** ~ КА з електротермічним ракетним двигуном; **explorer** ~ дослідницький КА; *фантаст.* **extraterrestrial propellant** ~ 1) КА на паливі з позаземної матерії; 2) КА на паливі, що виробляється за межами Землі; **ferry** ~ транспортний КА; **fission** ~ КА з ядерним ракетним двигуном; **flexible** ~ КА із трансформовною конструкцією; **forward port-docked** ~ КК, пристикований з боку перехідного відсіку [ПХВ] (*орбітальної станції*); **front end-decked** ~ КК, пристикований з боку ПХВ (*орбітальної станції*); **fusion** ~ КА з термоядерним ракетним двигуном; **fusion microimplosion** ~ з термоядерним ракетним двигуном на мікровибухах; **fusion pulse** ~ КА з імпульсним ракетним двигуном; **geocentric** ~ геоцентричний КА; **geodesic** ~ КА для геодезичних досліджень; **geological** ~ КА для геологічних досліджень; **HEO assembled** ~ КА, що монтується на навколосемній орбіті; **high-thrust engine-equipped** ~ КА з двигуном великої тяги; КК з хімічним РРД; **hydrology** ~ КА для гідрологічних досліджень; **inertial-thermonuclear** ~ КА з інерціально-термоядерним ракетним двигуном; *фантаст.* **interstellar** ~ КА міжзоряної експедиції; **ion** ~ КА з іонним ракетним двигуном; **lander planetary** ~ КА для посадки на планету; **laser-driven solar sail** ~ КА з сонячним парусом для переміщення під тиском лазерного випромінювання; **laser fusion** ~ КА з лазерно-термоядерним ракетним двигуном; **laser-induced fusion microexplosion** ~ КА з лазерно-термоядерним ракетним двигуном на мікровибухах; **laser-propelled** ~ КА з лазерним двигуном; **LEO assembled** ~ КА, що збирається на низькій навколосемній орбіті; **light sail** ~ КА з сонячним парусом; **long orbital life** ~ КА з великою тривалістю (балістичного) існування на орбіті; **low-orbiting** ~ низькоорбітальний КА; **luggage** ~ багажне відділення; **manned orbiting** ~ пілотована ОС; пілотований орбітальний КА; **meteorological** ~ КА для метеорологічних досліджень; **MHD-propelled** ~ КА з магнітогідродинамічним ракетним двигуном; **microwave-powered** ~ КА з мікрохвильовим електроракетним двигуном; **MPDT** ~ КА з магнітоплазодинамічним ракетним двигуном малої тяги; **multiastronomical unit** ~ КА для польоту протяжністю в кілька астрономічних одиниць; **NEP** ~ КА з ядерним електроракетним двигуном; **noncooperative** ~ КА без приймача-відповідача; **nonreusable** ~ КА одноразового застосування; *фантаст.* **nonterrestrial propellant** ~ 1) КА на паливі з позаземної матерії; 2) КА на паливі, що виробляється за межами Землі; **nuclear-fission** ~ КА з ядерним ракетним двигуном; **nuclear-fission pulse** ~ КА з імпульсним ядерним ракетним двигуном; **nuclear reactor powered** ~ КА з ядерним ракетним двигуном; **oceanological** ~ КА для океанологічних досліджень; **optics** ~ КА з оптичною системою; **orbital transfer** ~

міжорбітальний транспортний апарат, МТА; **outer planet** ~ КА для дослідження зовнішніх планет (*сонячної системи*); **passive docking assembly** ~ КА з пасивним стикувальним агрегатом; **perigee-air-scooping** ~ КА з акумулюванням повітря у перигеї (еліптичної) орбіти; **planetary** ~ КА для дослідження планет; міжпланетний КК; **radioisotope sail** ~ КА із радіоізотопним парусом; **rear end-docked** ~ КК, пристикований з боку АВ (*орбітальної станції*); **rectenna-powered ion engine** ~ КА, обладнаний іонним ракетним двигуном із живленням від антени-випрямляча; **redocked** ~s перестиковані КА; **resupply** ~ КА, поповнюваний паливом; **reusable manned** ~ пілотований КК багаторазового застосування; **reusable** ~ КК багаторазового використання; **robot** ~ КА-робот; **SEP** ~ КА із сонячним електроракетним двигуном; **short orbital life** ~ КА з невеликою тривалістю (балістичного) існування на орбіті; **shuttle-launched** ~ КА, якого запускають за допомогою БТКК; **shuttle orbiter-deployed** ~ КА, виведений з вантажного відсіку орбітального ступеня БТКК; **shuttle-retrieved** ~ КА, що повертається за допомогою БТКК; **SNRE** ~ КА з ядерним ракетним двигуном малого розміру; **solar-powered** ~ КА із сонячним ракетним двигуном; **solar sail** ~ КА із сонячним парусом; **solar thermal rocket-powered** ~ КА із геліотермічним ракетним двигуном; **space station-docked** ~ КК, зістикований з ОС; **supply** ~ вантажний КК; **TAU** ~ КА для польоту протяжністю в тисячу астрономічних одиниць; **TELEC powered** ~ КА з лазерним термоелектронним перетворенням лазерної енергії; **telemaneuvering** ~ телепілотований маневруючий КА; **thruster-equipped** ~ КА із двигуном малої тяги; КА з електроракетним двигуном; **transporting** ~ транспортний КА; транспортний КК; **uncooperative** ~ КА без приймача-відповідача; **undocked** ~s розстиковані космічні кораблі; **unpressurized** ~ розгерметизований КК; **unsealed** ~ розгерметизований КК; **wire mesh** ~ КА із сонячним парусом сітчастого типу; ♦ **to dock** ~ стикувати КК

spaceflight *n* космічний політ

spaceman *n* 1) космонавт; астронавт; 2) інопланетянин; прибулець із космосу

spaceplane *n* 1) космічний літак; 2) повітряно-космічний літак, ПКЛ

spaceport *n* космодром; **S~USA** Космічний центр Джона Ф. Кенеді

spaceship *n* космічний літальний апарат, КЛА; космічний корабель, КК; **manned** ~ космічний корабель із космонавтами на борту; **reusable** ~ космічний корабель багаторазового застосування; **supply** ~ транспортний КК; **transport** ~ транспортний КК

space-time *n* простір-час

spacevision *n* космобачення

spacewalk *n* пересування за бортом КА, пересування (*космонавта*) у відкритому космосі; **autonomous** ~ автономне пересування за бортом КА; **EVA** ~ пересування під час роботи у відкритому космосі; **MMU-assisted** ~ пересування за бортом КА за допомогою установки для переміщення космонавтів (УПК); **nonautonomous** ~ неавтономне пересування за бортом КА; **ship-to-ship** ~ пересування у космосі між космічними кораблями

spaceward *adv* у космічний простір, у космос

spacing *n* 1) відстань, інтервал, проміжок; 2) *телетайп* пробіл; **aircraft** ~ ешелонування польотів повітряних суден; *зв'язок* **channel** ~ поділ каналів; *зв'язок* **frequency** ~ рознесення за частотою; частотний поділ; **pulse** ~ інтервал між імпульсами; ~ **of aircraft** роз'єднання у просторі (*повітряних суден*)

span *n* розмах (*крила*); **aileron** ~ розмах елерона; **wing** ~ розмах крила

spar *n* лонжерон (*крила*); **aft** ~ задній лонжерон (*крила*); **box** ~ кесонний лонжерон; **continuous** ~ нерозрізний лонжерон; **elevator** ~ лонжерон руля висоти; **false** ~ несправжній [додатковий] лонжерон (*крила*); **forward** ~ передній лонжерон крила; **front** ~ передній лонжерон; **glass and carbon-reinforced leading edge** ~ посилений скловуглецевими волокнами лонжерон носка лопаті несного гвинта; **hollow** ~ порожнистий лонжерон; **intermediate** ~ проміжний лонжерон; **load-carrying** ~ силовий лонжерон; **main** ~ основний лонжерон; **rear** ~ задній лонжерон (*крила*); **rotor blade** ~ лонжерон лопаті несного гвинта (*гелікоптера*); **rudder** ~ лонжерон руля напрямку; **solid** ~ суцільний лонжерон; **trussed** ~ фермовий лонжерон; **tubular** ~ трубчастий лонжерон; **wing** ~ лонжерон крила (*основна силова балка*)

spare *n* запасна частина, запчастина

spark *n* іскра

spatial *a* просторовий

specialist *n* спеціаліст, фахівець; **aero-engine** ~ фахівець з авіаційних двигунів

specific *a* 1) особливий, специфічний; характерний; 2) питомий

specification *n* 1) специфікація; 2) технічні умови, ТУ; технічні вимоги; 3) *мн.* технічні характеристики; **aircraft basic** ~s основні технічні характеристики повітряного судна; **aircraft** ~ технічні характеристики повітряного судна; **minimum navigation performance** ~s технічні вимоги до мінімальних навігаційних характеристик; **performance** ~ технічні характеристики; **provisional technical** ~ *s* тимчасові технічні умови

speed *n* 1) (скалярна) швидкість, темп; 2) число обертів; **air** ~ повітряна швидкість ЛА; **angular rotor** ~ кутова швидкість обертання несного гвинта; **block** ~ комерційна швидкість; рейсова швидкість; **climb** ~

швидкість набирання висоти; **cruise** ~ крейсерська швидкість; **cruising** ~ крейсерська швидкість; **decision** ~ швидкість прийняття рішення; **design cruising** ~ розрахункова крейсерська швидкість; **design diving** ~ розрахункова швидкість пікірування; **design flap** ~ розрахункова швидкість польоту з випущеними закрилками; **design manoeuvring** ~ розрахункова швидкість маневрування; **design rough air** ~ розрахункова швидкість під час польоту в неспокійному повітрі; **design ~ for maximum gust intensity** розрахункова швидкість за умови максимальних поривів вітру; **equivalent vertical gust** ~ еквівалентна швидкість вертикального пориву вітру; **forward** ~ поступальна швидкість; **ground** ~ шляхова швидкість ЛА; **gust peak** ~ максимальна швидкість пориву; **holding** ~ швидкість у зоні чекання; **hump** ~ швидкість виходу (*гідролітака*) на редан; **indicated air** ~ приладна швидкість ЛА; **landing approach** ~ швидкість заходження на посадку; **landing** ~ посадкова швидкість; **lift-off** ~ швидкість відриву; **little** ~ мала швидкість; **low** ~ мала швидкість; **maximum flap extended** ~ максимальна швидкість польоту з випущеними закрилками; **maximum landing gear extended** ~ максимальна швидкість польоту з випущеним шасі; **maximum landing gear operating** ~ максимальна швидкість польоту під час випускання та втягування шасі; **maximum permissible operating** ~ максимальна допустима експлуатаційна швидкість; **maximum** ~ максимальна швидкість польоту; **maximum ~ in level flight with rated power** максимальна швидкість горизонтального польоту в номінальному режимі; **maximum threshold** ~ максимальна швидкість перетинання порога ЗПС; **minimum calibrated ~ in flight during normal small manoeuvre** мінімальна індикаторна земна швидкість звалювання; **minimum control ~ during landing approach with all engines operating** мінімальна еволютивна швидкість заходження на посадку, розпочата при нормальній роботі всіх двигунів; **minimum control ~ during landing approach with the critical engine inoperative** мінімальна еволютивна швидкість під час заходження на посадку з непрацюючим критичним двигуном; **minimum control ~ during landing approach with two critical engines inoperative** мінімальна еволютивна швидкість під час заходження на посадку з двома непрацюючими критичними двигунами; **minimum control ~ in the air** мінімальна еволютивна швидкість у повітрі; **minimum control ~ on the ground** мінімальна еволютивна швидкість на землі; **minimum demonstrated threshold** ~ мінімальна демонстраційна швидкість перетинання ЗПС; **minimum steady flight** ~ мінімальна швидкість усталеного польоту; **minimum threshold** ~ мінімальна швидкість перетинання порога ЗПС; **minimum unstick** ~ мінімальна швидкість відриву; **minimum take-off safety** ~ мінімальна безпечна швидкість зльоту; **operating** ~ експлуатаційна швидкість; **power-off** ~ швидкість (польоту) із непрацюючими двигунами; **power-on** ~ швидкість (польоту) із працюючими двигунами; **reference landing ~ , all engines operating** розрахункова швидкість заходження на посадку з усіма працюючими двигунами; **reference landing ~ , one engine inoperative** розрахункова швидкість заходження на посадку з одним непрацюючим двигуном; **rotate** ~ швидкість (у момент) відриву носового колеса; **scanning** ~ швидкість сканування; ~ **of sound** швидкість звуку; **stalling ~ at the 1g breakpoint** швидкість звалювання при одиничному перевантаженні; **supersonic** ~ надзвукова швидкість; **take-off safety** ~ безпечна швидкість зльоту; **take-off** ~ швидкість зльоту; **touchdown** ~ швидкість приземлення; **unstick** ~ швидкість відриву

speedbrake *n* гасник швидкості (*польоту*)

spill 1. *n* витік, втрата; проливання, розливання; 2. *v* проливати, розливати; **fuel** ~ витік палива; **oil** ~ розливання нафти (*на поверхні води*)

spillage *n* втрата; проливання [розливання] (*напр. палива*); **fuel** ~ випадкове проливання [розливання] палива

spin 1. *n* 1) штопор (*маневр повітряного судна*); 2) обертання; крутіння; 2. *v* увійти в штопор; **controlled** ~ керований штопор; **cross~ of a rocket** обертання ракети навколо поперечної осі; **flat** ~ плоский штопор; **inverted** ~ перевернутий штопор; **steep** ~ крутий штопор; **to ~ a full 360 degrees** повертати(ся) на 360°

spinner *n* обтічник втулки; кок; **propeller** ~ кок [обтічник] повітряного гвинта

spirit *n* 1) спирт; 2) бензин; розчинник; **aircraft motor** ~ авіаційний бензин; **aviation** ~ авіаційний бензин; **petroleum** ~ уайт-спірит

splay 1. *n* розширення; розтруб; 2. *v* розширювати, розширяти

splaying: ~ **of aircraft skin** зривання і закручування обшивки літака

splitter *n* *прилад чи пристрій для розщеплення чогось*; **beam** ~ розщеплювач відбитого лазерного променя

spoiler *n* спойлер; інтерцептор

sponson *n* підфюзеляжна гондола шасі

spool *n* 1) шпилька; катушка; 2) каскад (*компресора*); ротор (*ГТД*); **compressor** ~ каскад компресора; **low pressure** ~ каскад низького тиску; **turbine** ~ каскад турбіни

spout 1. *n* 1) струмінь; 2) тромб; 2. *v* бити струменем

sprayer *n* оприскувач, форсунка; **aircraft** ~ оприскувач літака

spraying *n* обприскування; розпилювання; **aerial** ~ опилування з повітря; обприскування з повітря

spread *n* 1) поширення, розсіювання, розширення; 2) розмах (*крила*); **jet** ~ розширення струменя

spreading *n* 1) поширення; 2) розширення; **sand** ~ посипання піском; розкидання піску

spring *n* пружина

sprinkler *n* спринклер, розпилювач, розбризкувач; **aircraft fire** ~ авіапожежний розбризкувач
sputnik *n* *рос.* (штучний) супутник
spy-in-the-sky (*тж. spy in the sky*) *n* 1) літак–шпигун, розвідувальний літак; 2) супутник–шпигун, розвідувальний супутник
squad 1. *n* *військ.* група, команда, відділення; 2. *v* *військ.* ділити на групи, команди, відділення; **bomb** ~ саперний підрозділ зі знешкодження бомб
squadron *n* ескадрилья
squadron-leader *n* майор авіації
squall *n* шквал; **hail** ~ градовий шквал; **line** ~ лінія шквалу; **rain** ~ шквал з дощем; ~ **of hail and sleet** шквал з градом і мокрим снігом; **thick** ~ сильний шквал з дощем; **thunder** ~ грозовий шквал
squadron *n* ескадрилья
square 1. *n* квадрат; 2. *a* квадратний; **centre** ~ **of ocean station** центральний квадрат океанічної станції
squawk *n* сигнал відповідача; ~ **ident** розпізнавальний сигнал відповідача
quelch *n* безшумне настроювання
stability *n* стійкість, стабільність; **aerodynamic** ~ аеродинамічна стійкість; **dynamic** ~ динамічна стійкість; **high** ~ висока стабільність; **longitudinal** ~ поздовжня стійкість; **overall** ~ сумарний запас стійкості; **pitching** ~ поздовжня стійкість; **pitch** ~ 1) поздовжня стійкість; 2) стійкість за тангажем; **rolling** ~ поперечна стійкість; **static** ~ статична стійкість; **transverse** ~ поперечна стійкість
stabilizer *n* стабілізатор; **adjustable** ~ перекладуваний [переставний] стабілізатор; **horizontal** ~ стабілізатор
stair 1. *n* 1) штабель; 2) ешелонування (*за висотою*); 2. *v* 1) штабелювати; 2) ешелонувати (*за висотою*); **holding** ~ ешелонування за висотою у зоні чекання
staff *n* 1) персонал, кадри; штат; 2) *військ.* штаб; **check-in** ~ персонал, що перевіряє квитки під час посадки; **inspection** ~ штат інспекторів; **Joint S** ~ генштаб; **operating** ~ обслуговуючий персонал; **quality control** ~ персонал служби технічного контролю; **ramp** ~ персонал, що керує посадкою
staffing *n* кадрове забезпечення
stage *n* 1) етап; 2) каскад, ступінь (*компресора чи турбіни*); 3) ступінь (*багатоступеневої ракети*); **additional turbine** ~s додаткові ступені турбіни; **amplifying** ~ каскад підсилення; **audio frequency** ~ каскад звукової [низької] частоти; **flight** ~ етап польоту; **high pressure** ~s високонапірні ступені компресора; **landing** ~ етап приземлення; посадковий етап польоту; **low pressure** ~s ступені низького тиску, низьконапірні ступені (*компресора*); **partially reusable** ~ ступінь, що частково повертається; **route** ~ етап маршруту (*польоту*); ~ **of flight** етап польоту
staged *a* ступеневий; поетапний
stagger *n* винесення крила
stairs *n* сходи; **moving** ~ ескалатор; **air** ~ авіаційний трап; **entrance** ~ вхідний (пасажирський) трап; \diamond **by** ~ сходами
stall 1. *n* 1) втрата швидкості; 2) зрив потоку; 3) звалювання (*повітряного судна*); 2. *v* 1) втрачати швидкість, звалюватися (*про ПС*); 2) глухнути (*про двигун*); **compressor** ~ зрив (*потоку*) компресора; **deep** ~ глибокий зрив (*потоку*); **spin** ~ звалювання в штопор
stand 1. *n* 1) випробувальний стенд; 2) позиція, положення; 2. *v* займати позицію; **aircraft** ~ місце стоянки повітряного судна; **parking** ~ місце короточасної стоянки (*повітряних суден*); **test** ~ випробний [випробувальний] стенд; \diamond **to** ~ **by (to)** бути наготові
standard 1. *n* 1) стандарт, критерій; 2) технічні умови, технічні вимоги; 2. *v* стандартний; типовий; **occupational** ~s правила техніки безпеки; **operating** ~s діючі стандарти
standby 1. *n* резервне [запасне] обладнання; 2. *a* резервний; запасний, дублюючий; **squawk** ~ сигнал готовності відповідача
stand-off *a* *військ.* дальньої дії (*напр. про керований реактивний снаряд*)
star *n* зірка; зоря; світило; **falling** ~ метеор; **bright** ~ яскрава зірка; **distant** ~ далека зірка; **shooting** ~ метеор; **the North** ~ Полярна зірка
starboard *n* правий борт (*повітряного судна*)
start *n* зліт (*початок польоту*); старт, включення; **idle** ~ запуск (*двигуна*) вхолосту; **remote** ~ дистанційний (за)пуск
starting *n* запуск, включення; **parallel** ~ спільний запуск
start-up *n* запуск, пуск
starvation *n* голодування; **oxygen** ~ кисневе голодування
state 1. *n* 1) стан, положення; 2) режим (*роботи*); 3) держава, країна; 2. *v* формулювати; **active** ~ активний стан; **completely failed** ~ стан повної відмови; **contracting** ~ s країни, що підписали договір; **critical** ~ критичний стан; **deenergized** ~ вимкнений стан; **emergency maintenance** ~ стан аварійного ремонту; **emergency** ~ 1) аварійний стан; 2) аварійний режим; **failed** ~ стан відмови; несправний стан; **failure** ~ стан відмови; несправний стан; **forced** ~ 1) вимушений стан; 2) вимушений режим; **gaseous** ~ газоподібний

стан; **in-service** ~ робочий стан; **off-line** ~ стан «вимкнено»; **off** ~ стан «вимкнено»; **on** ~ стан «увімкнено»; **postemergency** ~ післяаварійний режим; **Provider S** ~ держава–постачальник; **ready** ~ стан готовності; **S~ of Landing** держава посадки; **S~ of Manufacture** держава–виробник; ~ **of nonoperability** неробочий стан; **S~ of Occurrence** держава місця події; ~ **of operability** робочий стан; **S~ of Origin** держава відправлення; **S~ of Registry** держава реєстрації; **S~ of the Operator** держава експлуатанта; **user S** ~ держава–користувач;

◇ **to ~ specifications** формулювати технічні умови на виріб

state-of-the-art *a* сучасний

static-free *adv* без атмосферних перешкод

statics *n radio* атмосферні перешкоди

station *n* 1) станція; космічна станція; 2) місце, робоче місце (*члена екіпажу*); **aerobraked OTV-serviced space** ~ ОС, що обслуговується МТА з аеродинамічними засобами гальмування; **aerodrome control radio** ~ аеродромна диспетчерська радіостанція; **aerodynamic broadcast** ~ мовна радіостанція служби забезпечення польотів; **aeronautical** ~ авіаційна станція; **aeronautical fixed** ~ авіаційна фіксована станція; **aeronautical meteorological** ~ авіаційно–метеорологічна станція, авіаційна метеостанція; **aeronautical telecommunication** ~ станція авіаційного електрозв'язку; **AFTN destination** ~ станція призначення АФТН; **AFTN origin** ~ станція відправлення АФТН; **AFTN** ~ станція АФТН; **airborne early-warning** ~ повітряний пост дальнього радіолокаційного виявлення; **aircraft** ~ бортова станція; **air-ground control radio** ~ контролююча радіостанція двостороннього зв'язку «повітря–земля»; **AOTV-serviced space** ~ орбітальна станція, що обслуговується міжорбітальним транспортним апаратом з аеродинамічними засобами гальмування; **astronaut-inhabited space** ~ пілотована ОС; **astronaut tended space** ~ ОС, що (періодично) відвідується космонавтами; **automatic relay** ~ автоматична ретрансляційна станція; **automatic unified orbital** ~ автоматична уніфікована орбітальна станція, АУОС; **automatic weather** ~ автоматична метеостанція; **beacon** ~ радіомаяк; **broadcasting** ~ радіомовна станція; **captain's** ~ робоче місце командира повітряного судна; **civilian-manned space** ~ пілотована науково–дослідна космічна станція; **conservated space** ~ законсервована космічна станція; **control radio** ~ (аеродромна) радіостанція диспетчерського зв'язку; **coorbiting space** ~ орбітальні станції на компланарних орбітах; **data return capsule-carried space** ~ космічна станція з СА для доставки даних; **deconservated space** ~ розконсервована космічна станція; **deorbited space** ~ космічна станція, що зійшла з орбіти; **direction and guidance radar** ~ РЛС виявлення і наведення; **direction-finding** ~ (радіо)пеленгаційна станція; **dual-keel space** ~ космічна станція двобалкової конструкції; **early-warning radar** ~ РЛС дальнього виявлення; **earth** ~ 1) наземна станція (*забезпечення польотів*); 2) земна станція (*супутникового зв'язку*); **enlarged space** ~ ОС із пристикованими модулями; **extended duration space** ~ довгочасна орбітальна станція, ДОС; **fixed** ~ фіксована станція; **flexible space** ~ універсальна [багатоцільова] космічна станція; **flight engineer** ~ робоче місце бортінженера; **ground** ~ 1) наземна станція (*забезпечення польотів*); 2) земна станція (*супутникового зв'язку*); **group control** ~ станція групового керування; **guidance** ~ станція наведення; **inhabited space** ~ пілотована ОС; **international space** ~ міжнародна ОС; **interplanetary** ~ міжпланетна станція; **landing direction-finding** ~ посадкова (радіо)пеленгаційна станція; **зв'язок land** ~ сухопутна станція; **LEO space** ~ космічна станція на низькій навколосемній орбіті; **long-functioning space** ~ довгочасна орбітальна станція, ДОС; **long-lived space** ~ довгочасна орбітальна станція, ДОС; **long-term space** ~ довгочасна орбітальна станція, ДОС; **low-altitude space** ~ космічна станція на низькій навколосемній орбіті; **man-visited space** ~ орбітальна станція, яку періодично відвідують космонавти; **radio master** ~ ведуча (радіопеленгаторна) станція; **meteorological broadcasting** ~ станція метеорологічного радіомовлення; **meteorological observing** ~ станція метеорологічного спостереження; **mobile ship** ~ пересувна станція технічного обслуговування; **mobile** ~ рухома станція; **mobile surface** ~ рухома наземна станція; **multimodule space** ~ багатомодульна ОС; **multiple docking ports-equipped space** ~ ОС із кількома стикувальними вузлами; **multiple modules-docked space** ~ ОС із кількома пристикованими модулями; **multiple pressurized modules space** ~ ОС із кількома герметизованими модулями; **multipurpose space** ~ універсальна [багатоцільова] космічна станція; **multisolar-panels-consisted** ~ космічна станція з кількома панелями сонячних батарей; **зв'язок network** ~ станція мережі; **observation** ~ станція спостереження; **ocean** ~ океанічна станція; **off-net** ~ позамережна станція; **off** ~ поза станцією; **OMV -equipped space station** орбітальна станція з МТА, що здатна маневрувати; **on-orbit power generation** ~ орбітальна електростанція (*з сонячними батареями, що передає енергію на Землю шляхом мікрохвильового випромінювання*); **orbital** ~ орбітальна станція, ОС; космічна станція; **orbital laser power** ~ орбітальна лазерна енергоустановка; **periodically tended space** ~ ОС, яку періодично відвідують космонавти; **permanent space** ~ довгочасна орбітальна станція, ДОС; **probe** ~ установка зондового контролю; зондова установка; **purely civilian-manned space** ~ пілотована космічна станція народногосподарського призначення; **radar** ~ радіолокаційна станція, РЛС; **radio-beacon** ~ радіомаяк; **radio direction-finding** ~ радіопеленгаторна станція; **radio-range** ~ курсовий радіомаяк; **radiosonde** ~ радіозондова станція; **radiowind** ~ радіовітрова станція; **receiving** ~ приймальна станція; **reconservated space** ~ багаторазово консервована космічна станція; **regular** ~ основна станція; **relay** ~

ретрансляційна станція: зв'язок **remote** ~ віддалена станція; винесена станція; **resupply space** ~ поповнювана паливом орбітальна станція; **satellite solar power** ~ супутникова сонячна електростанція, супутникова геліотермічна станція; **satellite** ~ 1) штучний супутник; 2) допоміжна радіостанція; **ship** ~ суднова станція; **shore** ~ берегова станція; **short-lived** ~ короткочасна орбітальна станція; **short-term space** ~ короткочасна орбітальна станція; **slave** ~ ведена станція, підпорядкована станція; **space** ~ космічна станція, орбітальна станція, ОС; **space-based laser** ~ космічна лазерна станція; **space tug-equipped orbital** ~ орбітальна станція з МТА; **surveillance radar** ~ оглядова РЛС; **tethered space** ~ космічна станція у відсікові корисного навантаження носія; **tracker** ~ станція супроводження; станція стеження; **tributary** ~ низова станція; **two docking ports-equipped space** ~ ОС із двома стикувальними вузлами; **visited space** ~ ОС, яку періодично відвідують космонавти

stationary а стаціонарний, нерухомий

stator n статор (*двигуна*)

status n 1) стан; 2) статус; **active** ~ робочий стан; **availability** ~ стан готовності; **current** ~ поточний стан; **flight** ~ літерність рейсу; **inactive** ~ неробочий стан

stay 1. n 1) стояк; опора; 2) розчалка; розтяжка; 2. v 1) перебувати; залишатися; 2) надавати міцності конструкції; ◇ **to** ~ **aloft** перебувати у повітрі

stealth 1. n 1) хитрість; 2) низька радіолокаційна й інфрачервона спостережуваність; радіолокаційна і ІЧ невидимість; 2. a 1) розроблений на основі технологій «Стелс» (*яка забезпечує низький рівень демаскувальних ознак*)

steam n пара; **superheated** ~ перегріта пара; ◇ **to emit** ~ випускати пару

steel n сталь; **aircraft** ~ авіаційна сталь; **corrosion resistant** ~ нержавіюча сталь; **stainless** ~ нержавіюча сталь

steering n (рульове) керування

step n 1) стадія, етап; 2) редан; **precautionary** ~s профілактичні заходи, заходи безпеки; **preventive** ~s запобіжні, профілактичні заходи; ~ **of seaplane** редан гідролітака

step up v *електр.* підвищувати напругу

stepping-up а підвищувальний (*напр. трансформатор*)

step-down а знижувальний (*напр. трансформатор*)

step-up а підвищувальний (*напр. трансформатор*)

steradian n стерадіан, Ср

sternpost n хвостова частина (*конструкції*); **airframe** ~ хвостова частина фюзеляжу

stick 1. n 1) ручка керування (*літаком*); 2) *військ.* серія бомб; 2. v керувати; пілотувати; **control** ~ ручка [важіль] керування; **side** ~ бічна ручка керування (*літаком*)

stocklist n товарний асортимент, список товарів у асортименті

stop 1. n зупинка; 2. v зупинятися; **intermediate** ~ проміжна зупинка; **non-traffic** ~ зупинка з некомерційною метою; **revenue** ~ комерційна зупинка; ~ **for non-traffic purposes** зупинка з некомерційною метою; **technical** ~ технічна посадка; **traffic** ~ комерційна посадка

stopover n стоповер; проміжна зупинка (*за домовленістю з перевізником*)

stopway n кінцева смуга гальмування на ЗПС, КСГ

storage n зберігання (*напр. ПМС*); **explosive** ~ 1) зберігання вибухових речовин; 2) сховище вибухових речовин; **fuel** ~ зберігання палива; **oil** ~ 1) зберігання нафти чи нафтопродуктів; 2) нафтосховище; **powder** ~ склад вибухових речовин; **shelf** ~ зберігання на стелажах; **underground** ~ підземне сховище; ◇ ~ **in transit** зберігання транзитних вантажів

store 1. n 1) запас; *мн.* бортприпаси; 2) склад; 2. v зберігати; **bonded** ~ митний склад

storm n буря, гроза; шторм; **dust** ~ пилова буря; **magneto-ionospheric** ~ магнітна іоносферна буря; **sand** ~ піщана буря; **snow** ~ хуртовина; **tropical** ~ тропічний шторм

straighten v випрямляти; ◇ **to** ~ **out** вирівнювати (*про літак*)

strain n натяг; розтягнення; напруга (*як стан*)

strand n 1) нитка; 2) трос

strap n 1) стропа; 2) (привідний) ремінь; **parachute** ~ лямка парашута

strategy n стратегія; **development** ~ стратегія розвитку; **global** ~ глобальна стратегія; **military** ~ військова стратегія

stratocumulus n шарувато-купчасті хмари

stratus n шаруваті хмари

streak n смуга; **precipitation** ~ смуга випадання опадів

stream n струмінь; **jet** ~ реактивний струмінь; струминна течія; **jet exhaust** ~ реактивний струмінь відпрацьованих [випускних] газів; **supersonic** ~ надзвуковий струмінь

streamline 1. n *метео* лінія струму; 2. v надавати обтічної форми; 3. a обтічний

streamlined а обтічний

strength n сила, потужність; **bearing** ~ 1) несна здатність; 2) піднімальна сила (*крила*); **design** ~ розрахункова

міцність; **fatigue** ~ межа витривалості (*металу*); **flexural** ~ міцність (*покриття*) на згин; **pavement** ~ несна здатність покриття; **runway** ~ міцність покриття ЗПС

strengthen *v* підсилювати, зміцнювати

stress **1.** *n* 1) (механічна) напруга; напруження; 2) навантаження; зусилля; 3) *псих.* стрес; **2.** *v* викликати напруження; **allowable** ~ припустиме напруження; **design** ~ розрахункове напруження; **dynamic** ~ динамічне напруження; **ecological** ~ вплив на довкілля; **environmental** ~ вплив на довкілля; **field** ~ напруженість поля; **functional** ~ робоче навантаження; **high** ~ **es** високі навантаження; **flexional** ~ напруга вигину; **intrinsic** ~ власне напруження у поверхневому шарі; **local** ~ місцеве напруження; **shear** ~ напруга зсуву; **tensile** ~ розтягувальна напруга; **turbulent** ~ турбулентне напруження; **ultimate** ~ 1) граничне [напруження]; 2) межа міцності; \diamond **under** ~ в умовах стресу; **to counter** ~ протистояти напруженню; **to induce** ~ викликати напруження; **to subject to** ~ **es** піддавати навантаженням

strict *a* строгий, жорсткий

stringer *n* стрингер (*металева балка, що проходить через весь корпус літака для надання йому міцності*)

strip *n* 1) стрічка, смуга; 2) злітно-посадкова смуга, ЗПС (*як правило, трунтова*); 3) льотна смуга, ЛС; **flight progress** ~ стрічковий бланк ходу польоту; стрип; **grass** ~ льотна смуга з дерновим покриттям; **landing** ~ льотна смуга; **runway** ~ льотна смуга, ЛС; **taxiway** ~ смуга рульової доріжки; **wing trim** ~ балансувальний ніж на задньому ребрі крила

stroke *n* удар; такт; хід поршня; **up** ~ хід (поршня) вгору; **down** ~ хід поршня вниз; **suction** ~ такт впуску; **exhaust** ~ такт випуску

structural *a* 1) структурний; 2) конструктивний; 3) несний

structure *n* 1) конструкція, структура; 2) каркас; **aircraft primary** ~ силовий каркас ЛА; **all-metal** ~ суцільнометалева конструкція; **course** ~ структура курсу; **metal** ~ металева конструкція; **monocoque** ~ монококова конструкція; **orbiting** ~ орбітальна конструкція; **organizational** ~ організаційна структура; **space** ~ космічна конструкція

strut *n* 1) розтяжка, скоба; 2) опора; стояк, підкіс; **air-oil shock** ~ повітряно-мастильний амортизатор (*шасі*); **bottomed shock** ~ повністю обтиснутий амортизатор (*шасі*); **brace** ~ підкіс; стиснутий розкіс; **compressed shock** ~ обтиснутий амортизатор (*шасі*); **folding** ~ складаний підкіс (*шасі*); **hydraulic shock** ~ гідравлічний амортизатор (*шасі*); **landing gear shock** ~ амортизаційна опора шасі; **landing gear** ~ стояк шасі; **lock** ~ механізм розпору (*шасі*); **long-stroke shock** ~ амортизатор (*шасі*) з великим ходом штоку; **oleo-pneumatic shock** ~ азотно-мастильний амортизатор (*шасі*); **shock** ~ 1) амортизаційна опора, амортизаційний стояк (*шасі*); 2) амортизаційний підкіс, амортизатор (*шасі*); **telescopic shock** ~ телескопічний амортизатор (*шасі*); **telescopic shock** ~ телескопічний амортизатор (*шасі*)

stub *n* уламок, залишок

study **1.** *n* дослідження, вивчення; аналіз; **2.** *v* досліджувати, вивчати, аналізувати; **accident prevention** ~ дослідження шляхів запобігання льотним пригодам; **econology** ~ економіко-екологічне дослідження; **feasibility** ~ техніко-економічне обґрунтування; **in-depth** ~ глибокий аналіз; **integrated** ~ комплексне дослідження; комплексне вивчення; **observational** ~ дослідження за даними спостережень; **scientific** ~ наукова праця; **simulator** ~ дослідження на моделі; **trade-off** ~ **ies** супутні дослідження; \diamond **to conduct** ~ здійснювати дослідження; **to do a** ~ здійснювати дослідження

subcarrier *n* зв'язок піднесна (частота)

subcentre *n* допоміжний центр; **rescue** ~ допоміжний центр пошуку та рятування

subgrade *n* ґрунтова основа (*покриття*); основа [подушка] ЗПС

sublimation *n* сублимація

subject **1.** *n* 1) тема; 2) об'єкт; предмет; **2.** *v* піддавати впливу; ~ **of inquiry** об'єкт дослідження; \diamond **to** ~ **airplane to manoeuvre** вводити літак у маневр

sub-orbital *a* суборбітальний

subsidence *n* метео осідання

subsidiary *n* дочірня компанія

substance *n* речовина, субстанція, матеріал; **explosive** ~ вибухова речовина; **pyrotechnic** ~ піротехнічна речовина

subsystem *n* підсистема; компонент [вузол] системи; **communication** ~ підсистема зв'язку; *метео* **space-based** ~ космічна підсистема (*спостережень*); *метео* **surface-based** ~ наземна підсистема (*спостережень*)

successful *a* вдалий

suction *n* всмоктування; **boundary layer** ~ відсмоктування прилежового шару

sufficient *a* достатній; адекватний

suit *n* костюм, скафандр; **anti-g** ~ протиперевантажувальний костюм [скафандр]; *військ.* **combat** ~ бойова форма одягу; **computer-commanded pressurized g** ~ керований від ЕОМ протиперевантажувальний висотний костюм [скафандр]; **EVA** ~ скафандр для виходу в космос; **g** ~ протиперевантажувальний костюм [скафандр]; **partial-pressure** ~ висотнокомпенсувальний костюм; **space** ~ космічний скафандр

summary *n* зведення: **aerodrome climatological** ~ аеродромне кліматологічне зведення; **meteorological** ~ метеорологічне зведення; **traffic** ~ зведені дані щодо перевезень

sump *n* масловідстійник; **oil** ~ масловідстійник

sun *n* сонце

sunspot (*тж. sun spot, sun-spot*) *n* сонячна пляма

superalloy *n* суперсплав; **cobalt-based** ~s жароміцні сплави на кобальтовій основі; **nickel-based** ~s жароміцні сплави на нікелевій основі

supercharge *n* наддування; форсаж

supercharger *n* нагнітач; турбокомпресор; **high-altitude** ~ висотний нагнітач (*двигуна*)

supercooled *a* *метео* переохолоджений

superiority *n* перевага; **air** ~ перевага у повітрі

supersonic **1.** *n* 1) надзвукова хвиля; 2) ультразвукова частота; **2.** *a* надзвуковий, ультразвуковий

supersonics *n* динаміка надзвукових швидкостей

superstall *n* глибокий зрив

supplier *n* постачальник; **aircraft** ~ підприємство–постачальник повітряних суден; **OEM** ~ постачальник комплектувальних виробів

supply **1.** *n* 1) поставка, постачання; 2) ресурси, припаси; запас; *військ.* харчі, провіант; 3) електроживлення; електропостачання; 4) джерело [блок] електроживлення; **2.** *v* 1) постачати (*чимось – with*); 2) *тех.* підводити (*комунікації*); живити (*енергією*); **ac power** ~ 1) живлення від мережі змінного струму; 2) джерело змінного струму; *військ.* **ammunition** ~ies боєприпаси; **backup** ~ резервне електроживлення; **current power** ~ джерело струму; **current** ~ 1) електроживлення; 2) джерело струму; **dc power** ~ 1) живлення постійним струмом; 2) джерело постійного струму; **electric power** ~ 1) електроживлення; електропостачання; 2) джерело [блок] (електро)живлення; **emergency power** ~ 1) аварійне електроживлення; 2) аварійне джерело (електро)живлення; **electric** ~ електроживлення; електропостачання; **fuel** ~ подавання палива; **high-voltage power** ~ джерело високої напруги; **military** ~ies *військові* поставки; **oil** ~ подавання [підведення] мастила; **power** ~ 1) електропостачання, електроживлення; 2) джерело (електро)постачання; блок (електро)живлення; 3) джерело енергії; **standby power** ~ 1) резервне (електро)живлення; резервне (електро)постачання; 2) резервне джерело (електро)постачання; ~ **by accumulators** живлення від акумулятора; **to bring up** ~ies забезпечити постачання; **to provide** ~ies забезпечити постачання

support **1.** *n* 1) підтримка; 2) опорний стаяк, кронштейн; 3) *військ.* прикриття артилерії; **2.** *v* забезпечувати; підтримувати; **aviation-engineering** ~ інженерно–авіаційне забезпечення; **aviation logistic** ~ авіаційне матеріально–технічне забезпечення; **electronic** ~ радіоелектронне [радіотехнічне] забезпечення; **logistic(al)** ~ матеріально–технічне забезпечення; **maintenance** ~ засоби технічного обслуговування і (поточного) ремонту

supporting *a* 1) підтримувальний; 2) допоміжний

suppression *n* приборкання; **side-lobe** ~ приборкання бічних пелюстків (*ПЛС*); **fire** ~ ліквідація пожежі

suppressor *n* обмежувач; пристрій глушення; **noise** ~ глушник шуму; **sound** ~ глушник шуму

surcharge *n* додатковий збір

surface *n* поверхня; **aerodynamic control** ~ аеродинамічний руль керування; **aerodynamic** ~ аеродинамічна поверхня, крило; **alighting** ~ **on water** посадкова поверхня на воді; **approach** ~ поверхня повітряних підходів; **control** ~ 1) поверхня керування; 2) аеродинамічні рулі літака; **course** ~ поверхня курсу; **inner horizontal** ~ внутрішня горизонтальна площина; **isobaric** ~ ізобарична поверхня; **landing** ~ посадкова поверхня (*ЗПС*); **lower** ~ нижня поверхня (*крила*); **non-load dearing** ~ поверхня, що не несе навантаження; **obstacle assessment** ~ поверхня оцінки перешкод; **obstacle clearance** ~ поверхня обмеження висоти перешкод; **outer horizontal** ~ зовнішня горизонтальна поверхня; **runway** ~ покриття ЗПС; **slotted aerodynamic** ~ аеродинамічна поверхня зі щілинами; **standard isobaric** ~ стандартна ізобарична поверхня; **take-off** ~ злітна поверхня; **take-off climb** ~ поверхня набирання висоти під час зльоту; **transitional** ~ перехідна поверхня; **upper** ~ верхня поверхня (*крила*)

surge *n* 1) помпаж; 2) викид напруги; перенапруження; *метео* **pressure** ~ стрибок тиску

surveillance *n* 1) нагляд, спостереження; 2) огляд; **all-round** ~ круговий огляд; **centralized fault** ~ централізована система виявлення відмов; **radar** ~ радіолокаційний огляд

survey *n* обстеження, огляд, спостереження; **aerial snow** ~ аероснігозйомка [аероснігознімання]; **aerial** ~ 1) аерофотозйомка [аерофотознімання]; 2) повітряна розвідка (*покладів корисних копалин і т.д.*); **aerial gamma** ~ гамма–знімання з повітряного судна; **aeromagnetic** ~ аеромагнітне знімання; **aeroradiometric** ~ аерорадіометричне знімання; **airborne** ~ аерознімання; **airborne radioactivity** ~ аерорадіометричне знімання; **airborne resistivity** ~ аерознімання методом опорів; **aircraft** ~ аерознімання; **all-weather** ~ всепогодне спостереження (*за допомогою супутників*); **helicopter** ~ зйомка [знімання] з гелікоптера; **satellite** ~ знімання чи спостереження за допомогою ШСЗ

survivability *n* живучість; **aircraft** ~ живучість конструкції повітряного судна

survive *v* вижити, пережити

sweep 1. *n* 1) знесення; 2) (пряма) стрілоподібність (*крила*); 3) зондування; 4) *рлк* період зондування; 2. *v* 1) коливатися, гойдатися; 2) зондувати; ~ **on the scope** розгортка на екрані індикатора; **variable** ~ змінювана стрілоподібність; **wing variable** ~ змінювана [змінна] стрілоподібність крила; \diamond **to** ~ **wings forward** зменшувати стрілоподібність

sweepback *n* пряма [позитивна] стрілоподібність

swell *n* брижі

swinging *v* коливатися, розгойдуватися

swinging *n* коливання, розгойдування; **compass** ~ корекція компаса

swiveling *a* самоорієнтований

switch *n* перемикач, комутатор; **band** ~ перемикач діапазонів (*частот або хвиль*)

symbol *n* 1) символ; емблема; 2) знак; позначення; **radar position** ~ радіолокаційний символ місцеположення повітряного судна

symbology *n* зображення умовними знаками; **common** ~ єдина система знакових представлень інформації

synchronizer *n* синхронізатор, механізм синхронізації; **propellers** ~ механізм синхронізації (обертання) повітряних гвинтів

system *n* 1) система; комплекс; 2) установка; пристрій; **abbreviated visual approach slope indicator** ~ спрощена система візуальної індикації глибини; **acceleration warning** ~ система сигналізації перевантаження; **accessory power** ~ система енергопостачання обладнання; **active beacon collision avoidance** ~ система попередження зіткнень, що ґрунтується на вторинній радіолокації; **aerodynamic roll** ~ аеродинамічна система керування креном; **airborne collision avoidance** ~ бортова система попередження зіткнення, БСПЗ; **airborne early warning** ~ система дальнього радіолокаційного виявлення; **airborne lightweight optical tracking** ~ портативна бортова оптична система супроводження; **airborne prospecting** ~ аеророзвідувальна система; **airborne television** ~ бортова телевізійна система; **airborne warning and control** ~ бортова система дальнього виявлення й попередження; **aircraft electrical** ~ бортова електрична мережа; **aircraft integrated data** ~ бортова комплексна система реєстрації даних польоту; комплексна бортова система збирання і накопичення даних; **aircraft intercommunication** ~ переговорний пристрій літака; **aircraft** ~ бортова система; **airdrop** ~ вантажна парашутна система; **air-ground data link** ~ система посадки, що ґрунтується на лінії передавання даних «повітря-земля»; *косм.* **airlocking** ~ система шлюзування; **air transport** ~ система повітряного транспорту; **airway** ~ мережа авіаліній; **alarm signal** ~ система аварійної сигналізації; **alarm** ~ система аварійної сигналізації; **alarm warning** ~ система аварійної сигналізації; **altitude alerting** ~ система сигналізації небезпечної зміни висоти польоту; **anti-icing** ~ протиобліднувальна система; **antiskid** ~ протиюзова система; **approach lighting** ~ система вогнів підходу [наближення]; **area forecast** ~ система зональних прогнозів; **associated aircraft** ~s пов'язані з ДСУ бортові системи; **automated data interchange** ~ система автоматизованого обміну даними; **automatic direction finder** ~ бортовий автоматичний радіопеленгатор; **automatic flight control** ~ автоматична система керування польотом; *косм.* **autonomous life support** ~ автономна система забезпечення життєдіяльності, АСЗЖ; **autopilot** ~ 1) система автоматичного керування; 2) автопілот; **aviation safety reporting** ~ система інформації про стан безпеки польотів; **avionics** ~ авіаційна електронна система; *косм.* **backpack life support** ~ ранцева система життєзабезпечення, СЖЗ; **balloon-tracking** ~ система стеження за кулями-зондами; **canard foil** ~ схема «качка»; **co-axial rotor** ~ система співвісних несних гвинтів; **collision avoidance** ~ система запобігання зіткненням (*у повітрі*), СЗЗ; **communication** ~ система зв'язку **computerized** ~ 1) автоматизована система; 2) система з управлінням від ПЕОМ; **conical coordinate** ~ кінчна система координат; **control** ~ система керування; **countermeasures** ~ система радіоелектронного заглушення; **digital avionic** ~s цифрові пілотажно-навігаційні системи; **dimmer** ~ 1) система зниження інтенсивності вогнів; 2) система регулювання яскравості (*напр. екрана локатора*); **docking guidance** ~ система керування стикуванням; **dual-channel** ~ двоканальна система (*оформлення пасажирів*); **dual flight control** ~ система дубльованого керування польотом; **early warning** ~ система дальнього (радіолокаційного) виявлення; **economical space transportation** ~ економічна транспортна космічна система [ТКС]; **electric flight control signalling** ~ електродистанційна система керування літаком; **electronic attack** ~ система активного радіоелектронного заглушення; **electronic support** ~ система радіоелектронного [радіотехнічного] забезпечення; **elevator control** ~ система керування рулем висоти; **enhanced ground proximity warning** ~ удосконалена система попередження про небезпечне зближення з землею; **enroute navigation** ~s маршрутні навігаційні системи; **Entry Sensor S** ~ (ESS) сенсорна система реєстрації входу; **exhaust** ~ випускна система; **exit sensor** ~ сенсорна система реєстрації виходу; **explosives detection** ~ система виявлення вибухових речовин (*у вантажі, в пасажирів*); **extraterrestrial transportation** ~ позаземна ТКС; **facility performance category I (II, III) instrument landing** ~ система посадки за приладами I (II, III) категорії; **fail safe** ~ бортова система відновлення працездатності після

відмови; **fail tolerant** ~ бортова система відновлення працездатності після відмови; **flight control** ~ система керування польотом; **flight management** ~ (FMS) система керування польотом, система індикації пілотажних даних; **fly-by-wire (FBW)** ~ електрична система керування польотом; **forward-looking infrared (FLIR)** ~ бортова інфрачервона система «Флір» для виявлення цілей у передній напівсфері; **fuel** ~ бензосистема, паливна система; **general purpose** ~ система загального призначення; **global positioning** ~ глобальна система навігації і визначення місцеположення; **ground proximity warning** ~ (GPWS) система попередження про небезпечне зближення з землею; **guidance** ~ система наведення; **high lift control** ~ (HLCS) система керування засобами механізації крила; **inertial navigation** ~ інерціальна навігаційна система. ІНС; **infrared search and tracking** ~ інфрачервона система пошуку і супроводження; **instrument landing** ~ (ILS) система посадки за приладами, система інструментальної посадки; **integrated electronic warfare** ~ (INEWS) інтегрована система радіоелектронної протидії; **inorbit-on-demand space transportation** ~ ТКС з нетривалою передстартовою підготовкою; **jet engine starter** ~ турбостартер; **landing navigation** ~ посадкова навігаційна система; **landing** ~ посадкова система; **LEO-to-GEO transportation** ~ (міжорбітальна) ТКС для польотів з низької навколосемної орбіти на геосинхронну орбіту; **long-range position finding** ~ системи дальньої навігації, що визначають місцеположення літака; **lubricating** ~ змащувальна система; **lubrication** ~ змащувальна система; **microwave landing** ~ мікрохвильова система посадки; система посадки сантиметрового діапазону хвиль; **multifunctional** ~ багатофункціональна система; **narrow gauge lighting** ~ система світломаркування (ЗЛС) із близьким розміщенням вогнів; **navigation** ~ навігаційна система; **offensive fire-control** ~ система керування наступальним вогнем бортової зброї; **oil** ~ змащувальна система; **orbital coordinate** ~ орбітальна система координат; **orbital transportation** ~ транспортна космічна система, ТКС; **orbiting multibody** ~ багатомодульна система; **oxygen** ~ система забезпечення киснем; **pilot-controller** ~ система «пілот-диспетчер»; **planar coordinate** ~ планарна система координат; **point-defence weapon** ~s об'єктові системи ППО; **position indicating** ~ система індикації місцеположення; **power-operated control** ~ необоротна система керування; **power-supply** ~ система електропостачання; система електричного живлення; **power** ~ енергосистема; **precision approach category I (II) lighting** ~ система вогнів наближення для точного заходження на посадку за I (II) категорією; **precombustion chamber fuel** ~ передкамерна паливна система; **pressure air** ~ система повітряного тиску; **pressure fueling** ~ система заправлення паливом під тиском; **pressure** ~ барична система; **primary** ~ основна система (керування); **propeller deicing** ~ протиобліднювальна система повітряного гвинта; **propulsion** ~ силова установка; **Q-feci** ~ автомат завантаження по швидкісному напорі; **Q-feel** ~ автомат завантаження по швидкісному напорі; **queueing** ~ система масового обслуговування, СМО; **radar airborne weather** ~ бортова метеорологічна радіолокаційна система; **radar guidance** ~ радіолокаційна система наведення; **radar identification** ~ радіолокаційна система розпізнавання; **radiation alarm** ~ система попередження про радіаційну небезпеку; **radio command** ~ система радіокерування; **radio guidance** ~ система радіонаведення; **radio navigation** ~ радіонавігаційна система; **rapid response space transportation** ~ ТКЛ з нетривалою передстартовою підготовкою; **reporting** ~ система інформування; **safety management** ~ система керування якістю; **satellite communications** ~ супутникова система зв'язку; **satellite navigation** ~ супутникова навігаційна система; **satellite** ~ супутникова система; **scanning beam** ~ система зі сканувальним променем; **SELCAL** ~ система вибіркового виклику; **selective calling** ~ система вибіркового виклику; **simple approach lighting** ~ спрощена система вогнів наближення; **solar** ~ сонячна система; **метеo space-based observing** ~ космічна система спостережень; **space-based transportation** ~ орбітальна ТКС; **мед. space environmental quality control** ~ космічна система контролю якості навколишнього середовища; **space laser power** ~ космічна лазерна енергетична установка; **space nuclear power** ~ космічна ядерна енергетична установка; **метеo space observing** ~ космічна система спостережень; **space transportation** ~ транспортна космічна система, ТКС; **SPADE** ~ система СПАДЕ (супутникова система станційного доступу з частотним ущільненням незакріплених каналів і передаванням кожного телефонного повідомлення на окремій несній); **take-off monitoring** ~ система контролю зльоту; **thermal protection** ~ система теплового захисту; **trainable** ~ навчальна система; **training** ~ навчальна система; **two-frequency glide path** ~ двочастотна глісадна система; **two-frequency localizer** ~ двочастотна курсова система; **visual approach slope indicator** ~ система візуальної індикації глісади; **visual docking guidance** ~ система візуального керування стикуванням (з телескопічним трапом); **wing antiicing** ~ протиобліднювальна система крила; **wing flap control** ~ система керування закрилками; **wing slat** ~ система передкрилків; **wing spoiler** ~ система крилових інтерцепторів; **world area forecast** ~ всесвітня система зональних прогнозів

T, t

tab *n* 1) тример; 2) щиток; **balance** ~ сервокомпенсатор (керма); **blade trim** ~ тример лопаті; **servo** ~ сервокермо; **trimming** ~ тример

table *n* таблиця; **aerodrome climatological** ~ аеродромна кліматологічна таблиця; **conversion** ~s таблиці

перетворення; ~ of aircraft operations графік польотів повітряних суден; ~ of frequency allocations таблиця розподілення частот; time~ графік, розклад

tactics *n* тактика

tail *n* 1) хвостова частина; хвостове оперення; хвіст (*літака*); 2) хвіст (*комети*); **all-flying** ~ керований стабілізатор; **butterfly** ~ V-подібна хвостова частина; *астрон.* **comet** ~ хвіст комети; *астр.* **electrified plasma** ~ наелектризований плазмовий хвіст (*комети*); **plane's** ~ хвіст літака; **T**~ T-подібна хвостова частина; **V**~ V-подібна хвостова частина

tail-heaviness *n* тенденція до кабрування; важчання хвостової частини

tail-plane *n* хвостовий стабілізатор; хвостове оперення

tailwind *n* попутний вітер

take-off 1. *n* (*тж.* *takeoff*) 1) зліт; 2) запуск; 2. *v* 1) злітати; 2) запускати; **aborted** ~ перерваний зліт; **backward** ~ злітання (гелікоптера) назад; **continued** ~ продовжений зліт; **forward** ~ зліт (гелікоптера) з розбігом, зліт (гелікоптера) вперед; **jet-assisted** ~ зліт із реактивним прискорювачем; **rearward** ~ зліт (гелікоптера) назад; **rejected** ~ перерваний зліт; **rocket-assisted** ~ зліт із ракетним прискорювачем; **vertical** ~ вертикальний зліт; ♦ **to abandon** ~ переривати зліт

tank *n* 1) бак; 2) резервуар; 3) танк; 4) корпус; **aft fuel** ~ задній (*по польоту*) паливний бак; **alternate fuel** ~ проміжний бак (для) перекачування палива; **bag fuel** ~ м'який паливний бак; **bladder** ~ м'який бак; **fuel** ~ паливний бак; **integral** ~ вбудований бак; **oil** ~ 1) нафтова цистерна; 2) масляний бак; **pressurized** ~ бак з наддувом (*для підвищення висотності системи*); **surge** ~ зрівняльний бак; **wingtip fuel** ~ паливний бак, установлений на кінці крила; ♦ **to fuel the** ~ заправляти бак паливом; **to switch to the proper** ~ перемикач на використання палива з відповідного бака

tanker *n* літак-заправник; космічний корабель-заправник; **aerial** ~ літак-заправник

tape *n* 1) стрічка (*магнітна, телеграфна тощо*); 2) *розм.* військ. шеврон (*вказує на військове звання*); **chadless** ~ безконфетійна стрічка; *телетайп* **chad** ~ перфорована стрічка; зв'язок **pilot** ~ ведуча стрічка; **teletypewriter** ~ телетайпна стрічка

target *n* ціль, мішень; **air** ~ повітряна ціль; *рлк* **broken** ~ викривлена позначка цілі; **ground** ~ наземна ціль; *косм.* **offset** ~ зміщена мішень; **phantom** ~ 1) штучна ціль; 2) хибна ціль; **point** ~ точкова ціль; **radar** ~ радіолокаційна ціль

targeting *n* прицілювання; визначення об'єктів [цілей] для удару

tariff 1. *n* 1) тариф; 2) мито; 2. *v* включати в тариф; 3. *a* тарифний; **agreed** ~ погоджений тариф; **airport** ~ аеропортовий тариф; **all-in** ~ універсальний [єдиний] тариф; **non-scheduled** ~ тариф нерегулярного перевезення; **preferential** ~ преференціальний митний тариф; **rebate** ~ пільговий тариф

tarmac *n* 1) перон (*аеровокзалу*); 2) бетонований майданчик (*перед ангаром*)

tax *n* збір, податок

taxi 1. *n* руління; 2. *v* 1) летіти на малій швидкості; 2) рулювати, керувати літаком на землі

taxiing *n* 1) рулювання, руління; **aerial** ~ **from landing** підліт (гелікоптера) на невеликій висоті після посадки; **aerial** ~ **to takeoff** підліт (гелікоптера) на невеликій висоті до місця зльоту

taxiway *n* рульова доріжка, РД; **apron** ~ перонна РД; **bleed off** ~ з'єднувальна РД; **bulkhead** ~ тупикова РД; **bypass** ~ обхідна РД; **exit** ~ вихідна РД; **high-speed exit** ~ швидкісна вивідна РД; **rapid exit** ~ швидкісна вивідна РД

team *n* команда, екіпаж; бригада; **aircraft maintenance** ~ бригада технічного обслуговування повітряних суден; *косм.* **launch** ~ стартова команда; **salvage** ~ команда рятівників

technician *n* технік; **aircraft** ~ авіаційний технік, авіатехнік; **maintenance** ~ технік з ремонту і обслуговування

technique *n* 1) техніка, метод, спосіб; 2) обладнання, техніка; **airborne** ~ аерометод; **forecast** ~ методи прогнозування; **joining** ~ **s** методи з'єднання (*окремих елементів конструкції у вузол*); *косм.* **launching** ~ методика запуску; **pilot** ~ техніка пілотування; **surface** ~ **s** методи створення захисного поверхневого шару

technologist *n* технолог; **space** ~ фахівець із космічної техніки

technology *n* 1) технологія; 2) техніка; **Active Field** ~ технологія створення активного електромагнітного *i/або* ультразвукового поля (*що ослаблюється об'єктами, які необхідно виявити*); **advanced** ~ передова [удосконалена] технологія; **aerocapture** ~ 1) техніка входження (*КА*) в атмосферу (*планети*); 2) техніка виведення (*КА*) на орбіту супутника з аеродинамічним гальмуванням; **noise-reduction** ~ технологія зменшення шуму; **reduced observable** ~ методи зниження (радіолокаційної та інфрачервоної) спостережуваності ЛА

tee *n* посадкове «Т» (*для орієнтування під час посадки*); **landing** ~ посадкове «Т»; **wind** ~ посадкове «Т»

telecommunication *n* електрозв'язок; засоби телекомунікації

telemetry *n* телеметрія, дистанційні вимірювання; **satellite** ~ супутникова телеметрія

telenet *n* телевізійна мережа; **satellite** ~ мережа супутникового телевізійного зв'язку

telephone *n* телефон; **cellular** ~ мобільний [стільниковий] телефон; **mobile** ~ мобільний телефон

teleprinter *n* телетайп

telescope *n* телескоп; **balloon-borne** ~ аеростатний телескоп; **HEO** ~ телескоп на високій навколоремній орбіті; **LEO** ~ телескоп на низькій навколоремній орбіті; **orbital** ~ орбітальний телескоп; **radar** ~ радіотелескоп; **satellite** ~ супутниковий телескоп; **space radar** ~ космічний радіотелескоп, КРТ; **space** ~ космічний телескоп; **X-ray** ~ рентгенівський телескоп

telescopic *a* телескопічний; розсувний, складаний

teletypewriter *n* телетайп

television *n* телебачення; **satellite** ~ супутникове телебачення; **space(-borne)** ~ космічне телебачення

temperature *n* температура; *фіз.* **absolute** ~ абсолютна (термодинамічна) температура; **air** ~ температура повітря; **autoignition** ~ температура самозаймання; **Celsius** ~ температура за Цельсієм, t°C; **declared** ~ оголошена температура; **dew-point** ~ температура точки роси; **entry** ~ температура на вході; **exhaust gas** ~ температура випускних газів; **noise** ~ шумова температура; **operating** ~ робоча температура; **outdoor** ~ температура зовнішнього повітря; **runway air** ~ температура повітря на ЗПС; **satellite-measured** ~ температура, виміряна з супутника; **transmission oil** ~ температура трансмісійного мастила; **upper-air** ~ температура повітря на висотах; **zero** ~ 1) нульова температура; 2) абсолютний нуль температури

terminal *n* 1) аеровокзал; 2) термінал; 3) аеропорт призначення; **air** ~ аеровокзал; **airline** ~ аеровокзал; **airport** ~ 1) будівля аеропорту; 2) кінцевий аеропорт; 3) аеровокзал; **passenger** ~ пасажирський аеровокзал

terrain 1) місцевість; територія; 2) земля; поверхня землі

terror *n* терор

terrorism *n* тероризм; **international** ~ міжнародний тероризм

terrorist 1. *n* терорист; 2. *a* терористичний

tesla *n* тесла, Т

test 1. *n* перевірка, випробування, контроль, тест; 2. *v* випробувати, тестувати; **accelerate fatigue** ~ прискорені випробування на утомленість; **aircraft noise** ~ сертифікація повітряних суден за рівнем шуму; **aircraft random** ~ випробування довільно обраного повітряного судна; **all-failed** ~ випробування з руйнуванням усіх зразків; **altitude** ~ висотні випробування; **bench** ~ стендові випробування; **calibration** ~ 1) градування; 2) калібрування; 3) перевірка калібрування; **certification** ~ сертифікаційне випробування; **endurance** ~ випробування на тривалість роботи; ресурсне випробування; **flight** ~ льотні випробування; **ground** ~ наземні випробування; **noise** ~ сертифікація за рівнем шуму; **official** ~ державні випробування; **operational** ~ експлуатаційні випробування; **operation** ~ експлуатаційне випробування; **penalty** ~ додаткові випробування (*проводяться у випадку незадовільних результатів основного випробування*); **proficiency** ~ перевірка кваліфікації; **space endurance** ~ перевірка здатності до тривалого перебування у космічному просторі; **space** ~ випробування в умовах космічного простору; **static** ~ статичне випробування; **substantiating** ~ демонстраційне випробування; **type** ~ типове випробування; **vibration** ~ випробування на вібрацію

testbed *n* випробний [випробувальний] стенд

test-bed *n* випробна модель

test chamber *n* випробувальна камера; **altitude** ~ барокамера

tester *n* (пілот-)випробувач; **naval** ~ пілот-випробувач ВМС

test-fire *v* здійснювати експериментальний запуск

testing 1. *n* контроль, перевірка, випробування; тестування; 2. *a* випробний, дослідний; **certification** ~ сертифікаційні випробування; **developmental** ~ випробування з метою доведення; **flight** ~ льотні випробування; **metrological** ~ метрологічна експертиза; **operational** ~ експлуатаційні випробування; **standard** ~ типові [стандартні] випробування; **state** ~ державні випробування; **state acceptance** ~ державні приймальні випробування, *проф.* державне приймання [прийняття]

tether *n* фал; **EVA** ~ фал для роботи за бортом КА; **space** ~ фал для роботи за бортом КА

tetrahedron *n* тетраедр; **landing** ~ посадковий тетраедр

theory *n* 1) теорія; 2) метод, спосіб; 3) припущення; **airfoil** ~ теорія крила

thermometer *n* термометр; **dry-bulb** ~ сухий термометр; **wet-bulb** ~ змочений термометр

threat *n* загроза; **direct** ~ пряма загроза; **imminent** ~ безпосередня загроза; **potential** ~ потенційна загроза; **security** ~ загроза безпеці; **terroristic** ~ терористична загроза

three-wing *a* трикрилий (*про літак*)

threshold *n* поріг; поріг [торець] (*злітно-посадкової смуги*); **displaced runway** ~ зміщений поріг [торець] ЗПС (*відносно її осі*); **visual ~ of illumination** візуальний поріг освітленості; **visual ~ of luminance contrast** візуальний поріг яскравості контрасту (*у пілота*)

throat *n* горловина; **inlet** ~ вхідна горловина (*двигуна*)

throttle *n* дросель; важіль керування двигуном; **autopilot auto** ~ автомат тяги (*двигунів*) у системі автопілота; **auto** ~ автомат тяги; \diamond **to ~ back** забирати газ; скидати швидкість; **to ~ down** забирати газ; скидати швидкість

thrust *n* 1) тяга; 2) сила тяги; 3) (реактивна) сила; **controllable** ~ змінювана тяга; **forward** ~ пряма тяга; **jet** ~

реактивна тяга; **net** ~ наявна тяга двигуна; тяга за винятком втрат; **reverse** ~ реверсивна тяга: **static** ~ статична тяга

thrust *n* косм. ракетний двигун малої тяги, РДМТ; двигун реактивної системи керування: **arcjet** ~ (електро)дуговий РДМТ; **argon propellant** ~ електроракетний двигун малої тяги на аргоні; **cesium** ~ електроракетний двигун малої тяги на цезії; **coaxial MPD** ~ коаксіальний магнітоплазодинамічний РДМТ; **continuously running MPD** ~ стаціонарний магнітоплазодинамічний РДМТ; **continuous wave** ~ РДМТ безперервної дії; **dynamic positioning** ~ поворотний рушій системи динамічного позиціонування; **electric** ~ електроракетний двигун малої тяги; **electric-ion** ~ електростатичний іонний РДМТ; **electron bombardment ion** ~ іонний РДМТ з електронним бомбардуванням; **electrothermal arcjet** ~ електротермічний дуговий РДМТ; **external-field MPD** ~ магнітоплазодинамічний РДМТ із зовнішнім магнітним полем; *косм.* **fine-adjustment** ~ коригувальний двигун; **geometrically scaled** ~ зменшена модель РДМТ; **ground-controlled** ~ РДМТ, керований із Землі; **Hall current** ~ холівський РДМТ; **high-current MPD** ~ сильнотруминний магнітоплазодинамічний ракетний двигун; **inert gas ion** ~ іонний РДМТ на інертному газі; **ion** ~ іонний РДМТ; **kilowatt** ~ (електростатичний) РДМТ із потужністю в межах кіловата; **laser electrothermal** ~ лазерний (електротермічний) РДМТ; **laser-heated rocket** ~ лазерний РДМТ; **liquid metal MPD** ~ магнітоплазодинамічний РДМТ на рідкому металі; **magnetically contained** ~ електромагнітний РДМТ; **magneto-electrostatic containment** ~ електроракетний двигун малої тяги з магнітоелектростатичним утримуванням плазми; **magnetostatic** ~ електроракетний двигун малої тяги з магнітостатичним утримуванням плазми; **megawatt** ~ (електростатичний) РДМТ з потужністю в межах мегавата; **mercury-propelled ion** ~ іонний РДМТ на ртуті; **MHD** ~ магнітогідродинамічний РДМТ; **MPD** ~ магнітоплазодинамічний РДМТ; **multimegawatt MPD** ~ магнітоплазодинамічний РДМТ з потужністю в кілька мегават; **nozzle-type MPD** ~ магнітоплазодинамічний РДМТ з реактивним соплом; **plasma jet** ~ плазмовий РДМТ; **plasma** ~ плазмовий РДМТ; **pulsed** ~ імпульсний РДМТ; **quasi-steady** ~ квазістаціонарний РДМТ; **radiation-cooled electric** ~ електроракетний двигун малої тяги з охолодженням за допомогою випромінювання; **radiation receiver** ~ геліотермічний РДМТ із приймачем сонячного випромінювання; **radio-frequency ion** ~ іонний РДМТ з радіочастотною іонізацією; **reaction control** ~ двигун малої тяги реактивної системи керування; **repetitively pulsed** ~ імпульсний РДМТ періодичної дії; **repetitively pulsed laser-powered** ~ імпульсний лазерний РДМТ періодичної дії; **self-field MPD** ~ магнітоплазодинамічний РДМТ із власним магнітним полем; **solar concentrator** ~ геліотермічний РДМТ з концентратором сонячної енергії; **solar-heated** ~ сонячний (термічний) [геліотермічний] РДМТ; **solar radiation** ~ сонячний (термічний) [геліотермічний] РДМТ; **solar radiation receiver** ~ геліотермічний РДМТ з приймачем сонячного випромінювання; **solid-fuel electric** ~ електроракетний двигун малої тяги на твердому паливі; **stationkeeping** ~ РДМТ для утримання КА на орбіті; **steady-state MPD** ~ стаціонарний магнітоплазодинамічний РДМТ; **surface ionization** ~ іонний (електростатичний) з поверхневою іонізацією; **teflon MPD** ~ магнітоплазодинамічний РДМТ на тефлоні; **three-electrode ion** ~ іонний РДМТ з триелектродною прискорювальною системою; **two-electrode ion** ~ іонний РДМТ з двоелектродною прискорювальною системою; **volume impact ionization** ~ іонний (електростатичний) РДМТ з об'ємною ударною іонізацією; **xenon propellant** ~ (іонний) РДМТ на ксеноні

thrustreverser *n* механізм реверса тяги

thunderstorm *n* гроза; **heavy** ~ сильна гроза

ticket *n* 1) квиток; 2) ярлик, етикетка, бирка; **airplane** ~ квиток на літак; **one-way ticket** квиток в один бік; **test** ~ контрольний [перевірний] квиток (*порушення тарифів*)

tightness *n* герметичність, щільність, непроникність; **aircraft** ~ герметичність фюзеляжу повітряного судна; ~ **to air** герметичність, повітронепроникність

tilt 1. *n* 1) нахил; 2) кут нахилу; 2. *v* нахилити(ся); відкидатися; **main rotor** ~ нахил несного гвинта (*гелікоптера*); **rotor** ~ завал конуса лопатей гелікоптера; **swash plate** ~ нахил автомата перекосу (*гелікоптера*); ~ **of gyro** завал гіроскопа

time *n* 1) час, проміжок часу; 2) пора року; **acceleration** ~ час розгону; *рлк* **acquisition** ~ час виявлення; час захоплення (*ціль*); **actual airborne** ~ час фактичного перебування (*повітряного судна*) у повітрі; **aero-tow glider flight** ~ час польоту планера на буксирі; **arrival** ~ час прибуття; **astronomical** ~ астрономічний час; **block-to-block** ~ час у рейсі; **braking** ~ час гальмування; **check-in** ~ час реєстрації (*пасажирів на виліт*); **chock-to-chock** ~ час у рейсі; **clearance void** ~ час закінчення дії дозволу; **coordinated universal** ~ координований всесвітній час; **departure** ~ час відправлення, час вильоту; **down** ~ неробочий час, час простою; простій, простоювання; **dual instruction** ~ час, налітаний з інструктором; **duty** ~ службовий час (*польоту*); **engine ground test** ~ час випробування двигуна на землі; **error-free running** ~ напрацювання на відмову; **estimated elapsed** ~ розрахунковий закінчений час; розрахунковий час (*польоту*) до визначеної точки; **estimated off-block** ~ розрахунковий час прибуття колодок; **estimated** ~ **of arrival** розрахунковий час прибуття; **estimated** ~ **of checkpoint** розрахунковий час (*пролітання*) контрольної точки маршруту; **estimated** ~ **of departure** розрахунковий час вильоту; **expected approach** ~

передбачуваний час заходження на посадку; **fault** ~ неробочий час; час простою; простій; **flight** ~ час польоту; польотний час; **flight block** ~ час у рейсі; **flight dual instruction** ~ час нальоту з інструктором; **flight duty** ~ зареєстрований час нальоту (члена екіпажу); **flotation** ~ час збереження плавучості (після аварійної посадки на воду); **flyover** ~ час прольоту (над заданою точкою маршруту); **full operating** ~ напрацювання з повним навантаженням; **glider flight** ~ час польоту планера; **Greenwich mean** ~ середній час за Грінвичем, середньоєвропейський час; **ground operating** ~ напрацювання (двигуна) на землі; **gust formation** ~ час виникнення пориву; **instrument flight** ~ час польоту [наліт] за приладами; **instrument ground** ~ час наземного тренування за приладами; **instrument** ~ приладний час; **key down** ~ час маніпуляції; **landing gear extension** ~ час випуску шасі; **meteo lead** ~ завчасність (складання прогнозу); **life** ~ термін служби; **local** ~ місцевий час; **maintenance** ~ тривалість ТО; тривалість ремонту; **mean solar** ~ середній сонячний час; **mean** ~ **between failures** середнє напрацювання на відмову; середній час до відмови; **Newtonian** ~ абсолютний час; **observation** ~ час спостереження; **off** ~ час перебування у вимкненому стані; **on** ~ час перебування в увімкненому стані; **orbit phasing** ~ тривалість фазування орбіти; **out-of-service** ~ неробочий час, час простою, простій; **partial operating** ~ напрацювання з частковим навантаженням; **partial rise** ~ частковий час наростання імпульсу; **pulse decay** ~ час спадання імпульсу; **pulse rise** ~ час наростання імпульсу; **recovery** ~ час повернення; **relay** ~ час ретрансляції; **release** ~ час видачі дозволу; **repair** ~ 1) час ремонту; 2) тривалість ремонту; **rise** ~ час наростання (про звуковий удар); **scheduled departure** ~ час вильоту за розкладом; **service** ~ 1) час обслуговування; 2) тривалість обслуговування; 3) тривалість експлуатації; **solo flight** ~ самостійний наліт; ~ **between failures** напрацювання на відмову; ~ **of arrival** час прибуття; ~ **of coincidence** момент збігу (імпульсів із секундними відмітками шкали часу в радіонавігаційних системах); ~ **of flight** польотний час; ~ **to failure** напрацювання на відмову; ~ **to repair** напрацювання до ремонту; **total estimated elapsed** ~ загальний розрахунковий закінчений час; **traffic release** ~ час припинення дії обмежень на повітряний рух; зв'язок **transfer** ~ час передавання; зв'язок **transit** ~ час передавання; **transponder dead** ~ час нечутливості прийомовідповідача; **trip** ~ 1) час польоту маршрутом; 2) косм. тривалість перельоту; **true** ~ реальний час; істинний час; **turnaround** ~ 1) час підготовки (літака) до чергового рейсу; 2) час прогону; **Zebra** ~ світовий час (за Грінвичем)

timetable *n* графік, розклад; **flight** ~ розклад польотів

tint *n* відтінок; **hypsonetric** ~s гіпсонетричні відтінки

tip *n* 1) штекер, контакт; 2) закінцівка, кінцевий обтічник; **wing** ~ закінцівка крила

tire *n* (тж. *tyre*) шина; **aircraft** ~ авіапокришка, авіашина; **aircraft** ~s авіагума

toggle *n* клеванта (петля з тканини або циліндр з дерева чи пластмаси на кінці керівної стропи парашута)

tolerance *n* 1) допуск, допустима межа; 2) стійкість; **aircraft production** ~ технологічний допуск на повітряне судно; **aircraft rigging** ~ нівелірний допуск на повітряне судно; **aircraft weight** ~ допуск на масу повітряного судна; **fine manufacturing** ~s жорсткі допуски на виробництві; **manufacturing** ~s допуски на виробництві; **overall** ~ загальний допуск

tonne *n* тонна, т

tonne-kilometre *n* тонно-кілометр; тонно-кілометраж (повітряного судна); **all-cargo** ~ **performed** виконаний тонно-кілометраж при сутовантажних перевезеннях; **available** ~ наявний тонно-кілометраж; **freight** ~ **performed** виконаний вантажний тонно-кілометраж; **passenger** ~ **performed** виконаний пасажирський тонно-кілометраж; **revenue** ~ виконаний тонно-кілометраж; **revenue** ~ **performed** виконаний комерційний тонно-кілометраж; ~ **available** наявний тонно-кілометраж; ~ **performed** виконаний тонно-кілометраж

tool *n* інструмент, знаряддя (виробництва); **machine gun-like space** ~ інструмент кулеметного типу для роботи у космосі; **microprocessor-controlled space** ~ керований мікропроцесором інструмент для роботи у космосі; **orbital repair** ~ інструмент для ремонтних робіт на орбіті; **shuttle computer-connected** ~ інструмент, з'єднаний з бортовим комп'ютером БТКК; **space repair** ~ інструмент для ремонтних робіт у космосі; **spacewalk** ~ інструмент для роботи бортом КА; **universal astronaut's** ~ універсальний інструмент космонавта; **vacuumized space** ~ інструмент для роботи у космосі з вакуумною герметизацією; **specialized** ~ спеціалізований інструмент; **zero-torque space** ~ інструмент без реактивного моменту для роботи у космосі

top *n* верх, вершина; **cloud** ~ верхня межа хмар; ~ **of atmosphere** верхні шари атмосфери; ~ **of descent** початок зниження (кінець крейсерського режиму)

topography *n* топографія; **satellite** ~ супутникове топографічне знімання; **space** ~ топографічне знімання з космосу

tornado *n* торнадо; шквал

torpedo 1. *n* торпеда; 2. *v* торпедувати; 3. *a* торпедний; **aerial** ~ повітряна торпеда

torpedoing *n* торпедування

torque *n* крутільний момент; **brake** ~ гальмівний момент; **engine** ~ крутільний момент на валу двигуна; **gyroscopic** ~ гіроскопічний момент; **negative** ~ негативний крутільний момент; **propeller** ~ крутільний

момент повітряного гвинта; **propeller windmill** ~ крутильний момент повітряного гвинта в режимі авторотації; **windmill** ~ крутильний момент авторотації

torquemeter *n* вимірник крутильного моменту

touchdown *n* 1) посадка; приземлення; торкання ЗПС; 2) точка приземлення

tour *n* 1) екскурсія, тур; подорож, турне; 2) перевезення (*туристи*); **air inclusive** ~ перевезення «інклюзив-тур»; **air** ~ авіаподорож, авіаекскурсія; **bulk** ~ масове перевезення; **bulk inclusive** ~ авіаперевезення з попередньою оплатою усіх послуг; (масове) перевезення типу «інклюзив-тур»; **contract** ~ перевезення за контрактом (*напр. з авіакомпанією*); **contract bulk inclusive** ~ договірне масове перевезення «інклюзив-тур»; **group** ~ групове перевезення; **group inclusive** ~ групове перевезення «інклюзив-тур»; **guard** ~ патрулювання; обхід; **inclusive** ~ «інклюзив-тур»; **individual inclusive** ~ індивідуальний «інклюзив-тур»; **special group inclusive** ~ спеціальний груповий «інклюзив-тур»

tow 1. *n* буксирування; 2. *v* буксирувати; **glider** ~ пристрій для буксирування планера; \diamond **to** ~ **off** відбуксирувати (*ПС з місця стоянки*)

towing *n* буксирування

tower 1. *n* 1) вишка, вежа; 2) ширяння, ширяючий політ; 2. *v* 1) злітати у височінь; 2) ширяти. високо летіти; **aerodrome control** ~ аеродромна диспетчерська вишка, аеродромний диспетчерський пункт; **anemometer** ~ анеометрична вишка; **control** ~ контрольно-диспетчерський пункт; *косм.* **launching** ~ пускова вишка; **TV** ~ телевізійна вежа

track *n* 1) курс, траса, лінія шляху, маршрут польоту; 2) *рлк* проекція курсу; 3) супроводження (*цілі*), стеження (*за ціллю*); **air** ~ повітряна траса; **assigned** ~ лінія заданого шляху, ЛЗШ; задана лінія польоту, заданий маршрут; **composite** ~ лінія шляху з комбінованим ешелонуванням; **flight** ~1) маршрут польоту; 2) лінія польоту; **great circle** ~ ортодромічний маршрут; ортодромічна лінія шляху; **inbound** ~ лінія шляху наближення; **intended** ~ лінія заданого шляху, ЛЗШ; **least-time** ~ маршрут мінімального часу польоту; **magnetic** ~ магнітна лінія шляху; **minimum time** ~ маршрут мінімального часу польоту; **nominal** ~ номінальна лінія шляху; **outbound** ~ лінія шляху віддалення; **rhumb-line** ~ політ по локсодромії; **true** ~ дійсна лінія шляху; **wheel** ~ слід колеса

tracker *n* 1) система [пристрій] стеження; 2) станція стеження [супроводження] (*цілі*); **airborne laser** ~ бортова лазерна система стеження; **target** ~ станція супроводження цілі

tracking *n* 1) слідкування, відстежування, супровід; 2) витримування курсу; **aided** ~ напівавтоматичне супроводження цілі; **antenna** ~ керування положенням антени чи діаграми направленості (антени) в режимі стеження за ціллю; **automatic range** ~ автоматичний супровід за дальністю; **blades** ~ установлення співосності лопатей (*повітряних гвинтів*); **close** ~ точна обробка (*напр. командних сигналів пілотажним приладом*); **photographic** ~ фотографічне стеження (*напр. за штучними супутниками*); **radar** ~ радіолокаційний супровід; **radio** ~ радіосупровід; **range** ~ супровід за дальністю; **space** ~ стеження за космічними об'єктами; супровід космічних об'єктів

traffic *n* 1) повітряний рух; 2) транспорт(ний рух); 3) транспортне сполучення, транспортне перевезення; **aerodrome** ~ аеродромний рух; **airport** ~ 1) повітряний рух у зоні аеропорту; 2) обсяг перевезень через аеропорт; завантаження аеропорту; **air** ~ повітряний рух; повітряні перевезення; **airway** ~ повітряний рух на авіалінії; **back-haul** ~ зворотний рейс; *зв'язок* **distress** ~ аварійний трафік; аварійні повітряні перевезення; **fill-up** ~ додаткові авіаперевезення (*за рахунок резерву місткості у пасажирській кабіні*); **flight stage** ~ поетапні авіаперевезення; **heavy** ~ інтенсивний рух; **message** ~ потік повідомлень; **mixed** ~ змішані перевезення; **overflow** ~ 1) надлишкові перевезення; 2) перевантажений повітряний рух; **overflying** ~ пролітний [транзитний] повітряний рух; **passenger** ~ пасажирські повітряні перевезення; **pickup** ~ додаткові (авіа)перевезення (*за рахунок довантаження у проміжних аеропортах*); польоти з довантаженням; **telecommunication** ~ трафік електрозв'язку; **territorial air** ~ територіальний повітряний рух; повітряний рух у певному районі; ~ **by flight stage** етапне перевезення рейсами; **transit** ~ транзитні (повітряні) перевезення

trail *n* 1) супутний струмінь; слід, «хвіст»; 2) *військ.* положення наперевагу (*зброї*); 3) лінійне відставання бомби; **aircraft** ~ супутний слід; **condensation** ~ конденсаційний слід; *метео* **dissipation** ~ дисипаційний слід; *метео* **exhaust** ~ слід вихлопних газів

train 1. *n* серія; послідовність; 2. *v* тренувати(ся); готувати(ся); **wave** ~ серія хвиль

trainee *n* практикант; стажист

trainer *n* 1) інструктор; тренер; 2) навчально-тренувальний літак; 3) тренажер; 4) *військ.* горизонтальний навідник; **basic instrument flight** ~ тренажер для основної підготовки до польотів за приладами; **flight procedures** ~ тренажер для відпрацювання техніки пілотування; **flight** ~ пілотний тренажер; **synthetic flight** ~ комплексний пілотний тренажер

training *n* 1) навчання; інструктаж; 2) тренування; **approved** ~ підготовка за затвердженою програмою; **crew** ~ тренування екіпажів; **error-correction** ~ навчання методом проб і помилок; **fire-fighting** ~ протипожежна підготовка; **flight control personnel** ~ тренування персоналу центра керування польотом; **flying** ~ льотна

підготовка; **major emergency** ~ наземне відпрацювання дій екіпажу в аварійних ситуаціях; **personnel** ~ підготовка персоналу; **pilot** ~ підготовка пілотів; **preflight** ~ передпольотна підготовка

trajectory *n* траєкторія: **aeroassisted** ~ траєкторія з зануренням в атмосферу; **aerocapture** ~ траєкторія виведення (КА) на орбіту супутника з аеродинамічним гальмуванням; **descent** ~ траєкторія повернення (на Землю), низхідна траєкторія, траєкторія зниження [спуску]; **JGA [Jupiter gravity assist]** ~ пролітна траєкторія з гравітаційним маневром у сфері дії Юпітера; **optimal** ~ оптимальна траєкторія (з мінімальною витратою палива); **orbital plane change** ~ траєкторія зміни нахилу орбіти; *косм.* **powered** ~ активна ділянка траєкторії

transducer *n* перетворювач

transfer **1.** *n* (міжорбітальний) переліт, переміщення; **2.** *v* переміщувати; **aeroassisted orbit** ~ міжорбітальний переліт з зануренням в атмосферу; **aerobraked orbital** ~ міжорбітальний переліт з аеродинамічним гальмуванням; **aerocapture orbital** ~ міжорбітальний переліт із входженням в атмосферу планети; **co-orbital** ~ переліт між компланарними орбітами; **HEO-to-LEO** ~ переліт з високої на низьку навколоземну орбіту; **on-orbit fluid** ~ перекачування палива на орбіті; **orbit** ~ міжорбітальний переліт; **outer-to-inner** ~ (компланарний) переліт із зовнішньої на внутрішню орбіту; **radar identification** ~ передавання коду радіолокаційного розпізнавання; **radar** ~ **of control** передавання радіолокаційного диспетчерського керування; ~ **in the vicinity of space complex** переліт у районі орбітального комплексу; ~ **orbit** перехідна орбіта; ~ **of control** передавання керування; ~ **of radar identification** передавання радіолокаційного розпізнавання

transformer *n* трансформатор; **power** ~ силовий трансформатор; **stepping-up** ~ підвищувальний трансформатор; **step-down** ~ знижувальний трансформатор; **step-up** ~ підвищувальний трансформатор

transit **1.** *n* 1) транзит; 2) перевезення; 3) *астр.* проходження планети через меридіан; **2.** *v* *астр.* проходити через меридіан; **3.** *a* транзитний

transition *n* переміщення; перехід; ~ **from hover** перехід від висіння до горизонтального польоту; **overall** ~ перехід усього парку ПС

transmission *n* 1) передавання; 2) трансмісія; **automatic picture** ~ автоматичне передавання даних; **blind** ~ передавання «бліндом»; **burst** ~ передавання пакетами; **burst-modem** ~ пересилання високошвидкісних сигналів супутникового зв'язку; **digital** ~ передавання цифрових даних; **facsimile** ~ факсимільна передача; **line-of-sight** ~ передавання на відстані прямої видимості; **multipath** ~ багатопляхове передавання; **request/reply** ~ передавання «запит-відповідь»; **satellite** ~ передавання через ШСЗ

transmissometer *n* вимірник (метеорологічної) дальності видимості, трансмісометр

transmit *n* передавати

transmittance *n* коефіцієнт пропускання; прозорість; **atmospheric** ~ атмосферне пропускання

transmitter *n* (радіо)передавач; **airborne** ~ бортовий передавач; **airspeed** ~ датчик повітряної швидкості; **emergency locator** ~ аварійний привідний радіомаяк **glide path** ~ передавач глісдного радіомаяка; **glide-slope** ~ передавач глісдного радіомаяка; **radar** ~ передавач РЛС

transonic *a* призвуковий, транззвуковий

transponder *n* 1) ретранслятор; 2) *зв'язок* відповідач; прийомвідповідач; **airborne ATC** ~ бортовий відповідач; **DME** ~ відповідач далекомірної системи; **satellite-activated** ~ приймач-передавач, що вмикається за командою з супутника; **satellite** ~ супутниковий ретранслятор

transport **1.** *n* 1) транспортний літак; транспортний КК; 2) транспорт, засіб перевезення; 3) перевезення, транспортування; **2.** *v* транспортувати, перевозити; **air** ~ повітряний транспорт; **commercial air** ~ 1) комерційний повітряний транспорт; 2) комерційні повітряні перевезення; **heavy shuttle cargo** ~ БТКК великої вантажопідйомності; **helicopter** ~ вертольотні перевезення; **jet** ~ реактивний транспортний літак; **medium shuttle cargo** ~ БТКК середньої вантажопідйомності; **military** ~ військовий транспортний літак; **orbital passenger** ~ пасажирський космічний літак; **space** ~ 1) транспортна космічна система, ТКС; 2) транспортний КА; **supersonic** ~ надзвуковий транспорт; **troop** ~ транспортно-десантне ПС; \diamond **to** ~ **passengers** перевозити пасажирів

transportable *a* пересувний, транспортабельний

transportation *n* 1) перевезення, транспортування; 2) транспортні засоби; **air** ~ повітряне перевезення, транспортування літаком; **aerospace** ~ повітряно-космічні перельоти; **cargo** ~ вантажоперевезення; **civilian passenger** ~ комерційні перевезення пасажирів; **civil** ~ цивільний транспорт; **far-orbit** ~ високоорбітальні транспортні операції; **HEO** ~ високоорбітальні транспортні операції; **high earth orbit** ~ високоорбітальні транспортні операції; **interorbital** ~ міжорбітальні транспортні операції; **laser-powered** ~ переліт за допомогою лазерного двигуна; **LEO** ~ низькоорбітальні транспортні операції; **long-range civilian passenger** ~ комерційне перевезення пасажирів на великі відстані; **low-orbit** ~ низькоорбітальні транспортні операції; **solar powered** ~ переліт за допомогою геліотермічного двигуна

transshipment *n* перевантаження; перевалка

travel **1.** *n* 1) подорож; 2) рух; переміщення; 3) *тех.* довжина ходу; **2.** *v* подорожувати; переміщатися,

переміщуватися; **air** ~ 1) подорож повітрям; 2) кількість годин, проведених у польоті; **center of gravity** ~ зміщення центрування; **flame** ~ поширення полум'я; **hydraulic actuator** ~ довжина робочого ходу силового гідравлічного приводу; **indicator** ~ (повний) кут повороту покажчика (*вимірювального круга*); **shock strut impact** ~ прямий хід (*на стиснення*) амортизатора (*шасі*); \diamond **to** ~ **first-class** подорожувати першим класом

traveller *n* мандрівник; **aerial** ~ повітроплавець; **budget-savvy** ~ пасажир, який постійно подорожує економ-класом

tread *n* слід, колія (*шасі*)

trestle *n* 1) *мн.* козли; козелок; **fuselage** ~ підфюзеляжний козелок; **tail** ~ хвостовий козелок; *мн.* **wing** ~ підкрильні козли

trial *n* випробування; **taxi** ~ рульові випробування

tricycle-gear *a* із триопорним шасі

trigger 1. *n* 1) *військ.* спусковий гачок; 2) ядерний заряд; 3) пусковий пристрій; 4) детонатор; 2. *v* 1) ініціювати, давати початок; 2) спускати курок, приводити в дію спусковий механізм

triggering *n* запуск

trim 1. *n* диферент, поздовжній нахил; тримерування; 2. *v* тримерувати; **lateral** ~ поперечне балансування; **longitudinal** ~ поздовжнє балансування; \diamond **to be out of** ~ бути розбалансованим (*про ПС*); **to** ~ **for nose-up pitching** компенсувати кабрування; **to** ~ **in pitch** балансувати за тангажем

trimmer *n* тример

trimming *n* балансування, тримерування

trip *n* 1) подорож; 2) політ, *косм.* (орбітальний) переліт; **aircraft return** ~ зворотний політ повітряного судна; **aircraft round** ~ круговий маршрут польоту повітряного судна; **aircraft single** ~ односторонній маршрут польоту повітряного судна; *косм.* **LEO-GEO** ~ переліт із низької навколосемної орбіти на геосинхронну орбіту; *косм.* **LEO-GEO-LEO** ~ переліт із поверненням із низької навколосемної орбіти на геостационарну орбіту; *косм.* **one-way** ~ переліт без повернення (*на Землю*); **round** ~ політ «туди і назад»; **return** ~ політ «туди і назад»; **short-haul** ~ перевезення (вантажів) на малу відстань; **single** ~ політ в один кінець; *косм.* **two-way** ~ переліт з поверненням (*на Землю*)

triplane *n* триплан, трикрилий літак

troop 1. *n* *мн. військ.* війська, армія, збройні сили; 2. *v* *військ.* передислоковувати, переміщувати (*війська*); **airborne** ~s повітряно-десантні війська; **landing** ~ s десантні війська; **parachute** ~s парашутно-десантні війська

troop-carrier *n* 1) транспортно-десантний літак; 2) транспортер для перевезення особового складу

trough *n* *метео* улоговина

trunnion *n* цапфа

tube *n* труба; трубка; **augmentor** ~ форсажна труба (*двигуна*); **cathode-ray** ~ електронно-променева трубка, ЕПТ; кінескоп; **flame** ~ жарова труба; **laser plasma** ~ газорозрядна трубка лазера; **Pitot** ~ трубка Піто; **torque** ~ трубчастий вал; **Venturi** ~ трубка Вентурі

tug 1. *n* 1) буксирувальний пристрій; 2) КА-буксир; міжорбітальний транспортний апарат, МТА; 2. *v* буксирувати; **chemical** ~ МТА із рушійною установкою на хімічному паливі; **cryo**~ 1) МТА на криогенному паливі; 2) МТА-заправник криогенним паливом; **interorbital** ~ міжорбітальний транспортний апарат, МТА; **maneuvering** ~ МТА, що маневрує; **manned space** ~ пілотований МТА; **multiple-trip** ~ МТА багаторазового застосування; **nuclear-powered** ~ МТА з ядерним ракетним двигуном; **one-trip** ~ МТА одноразового застосування; **space** ~ міжорбітальний транспортний апарат, МТА; КА-буксир; **tanker** ~ МТА-заправник; **unmanned space** ~ безпілотний МТА

tunnel *n* 1) тунель; 2) (аеродинамічна) труба; **wind** ~ аеродинамічна труба

turbine *n* турбіна; **gas** ~ газова турбіна; **hush** ~ турбіна з шумоглушними кожухами; **reaction** ~ реактивна турбіна

turbocharger *n* нагнітач; турбокомпресор

turbofan 1. *n* 1) турбовентиляторний двигун; 2) літак із турбовентиляторним двигуном; 2. *a* турбовентиляторний

turbojet *n* турбореактивний двигун

turboprop 1. *n* 1) турбогвинтовий двигун; 2) літак із турбогвинтовим двигуном; 2. *a* турбогвинтовий

turbo-propeller *n* турбогвинтовий двигун

turbulence *n* турбулентність; **atmospheric** ~ атмосферна турбулентність; **clear-air** ~ турбулентність за ясного неба, ТЯН; **convective** ~ конвективна [термічна] турбулентність; **flow** ~ турбулентність потоку; **free-stream** ~ турбулентність вільного потоку; **severe** ~ сильна турбулентність, «бовтанка»; **stream** ~ турбулентність потоку; **thunderstorm** ~ грозова турбулентність; **trail** ~ супутний струмінь; турбулентний слід; **wake** ~ супутний слід; супутний струмінь; турбулентний слід; **wind-induced** ~ вітрове перемішування

turn 1. *n* 1) розворот; 2) обертальний рух, обертання; **2.** *v* виконувати розворот, розвертатися; **banked** ~ віраж з креном; **base** ~ 1) розворот на посадкову пряму; 2) четвертий розворот (*на колі заходження на посадку*); **climb** ~ розворот із набиранням висоти; **flat** ~ плоский розворот; **joining** ~ розворот для виходу на лінію заданого шляху; **procedure** ~ стандартний розворот; **steep** ~ крутий розворот; **vertical** ~ прямовисний віраж; розворот із креном на 90°; \diamond **to ~ on** увімкнути [вмикати] (*напр. запалювання*)

turnaround *n* час підготовки (*літака*) до чергового рейсу

turret *n* турель

twilight *n* сутінки; **astronomical** ~ астрономічні сутінки; **evening civil** ~ вечірні цивільні сутінки; **morning civil** ~ вранішні цивільні сутінки; **nautical** ~ навігаційні сутінки

twin *n* двомоторне або двогвинтове повітряне судно

twin-engined *a* двомоторний

twin-rotor *a* із двома гвинтами

twist *n* кручення, скручування, ротація (*робочого органу*); **aerodynamic** ~ аеродинамічне скручування; **wing** ~ (аеродинамічне) скручування крила; **wing geometric** ~ геометричне скручування крила

two-engine *a* двомоторний (*про ПС*)

type *n* тип, вид, клас; **aircraft** ~ тип повітряного судна; **first ~ of occurrence** перший тип авіапригоди (*основна подія, що може мати наслідки*); **owner** ~ тип власника (*набір даних*); **second ~ of occurrence** другий тип авіапригоди (*як наслідок основної авіапригоди*); **~ of aircraft** тип повітряних суден

U, u

uncontrollability *n* некерованість; **aircraft** ~ некерованість повітряного судна

underbelly *n* нижня частина фюзеляжу

undercarriage *n* 1) шасі; нога шасі; 2) візок шасі (*ПС*); **dual tandem wheel** ~ чотириколісний візок шасі

undershoot 1. *n* недоліт (*до торця ЗПС*); **2.** *v* 1) не долітати (*до торця ЗПС*); 2) потрапити в аварію з-за недоліту (*до торця ЗПС*)

undershooting *n* недоліт до торця ЗПС

undo *v* 1) відчиняти, розстібати; 2) псувати, знищувати; 3) демонтувати, розбирати; \diamond **to ~ a result** анулювати результат; **to ~ damage** ремонтувати пошкодження; **to ~ one's belt** розстібнути ремінь

undock *v* *косм.* 1) здійснити розстикування (*космічного корабля зі станцією*); 2) відстикувати(ся)

undocking *n* *косм.* розстикування

undoing *n* 1) знищення, загибель; 2) розв'язування; 3) анулювання, ліквідація; \diamond **to prove to be smb.'s ~** сприяти своєму знищенню

union *n* (проф)спілка; **trade** ~ профспілка

unit *n* 1) агрегат, блок, компонент, модуль, секція; 2) підрозділ; частина; *військ.* з'єднання; 3) одиниця вимірювання; **acceleration control** ~ автомат прийманості (*двигуна*); **accepting** ~ приймальний орган; **aft docking** ~ стикувальний вузол з боку агрегатного відсіку (*орбітальної станції*); *військ.* **airborne** ~ повітряно-десантне формування; *військ.* **air-borne** ~s повітряно-десантні війська; **air intake** ~ повітрозабірник [повітрозабірник] (*реактивного двигуна*); **airplane** ~s агрегати літака; **airport rescue** ~ рятувальний загін аеропорту; **air traffic control** ~ орган керування повітряним рухом; орган диспетчерського обслуговування повітряного руху; **air traffic services** ~ орган обслуговування повітряного руху; **altitude control** ~ висотний коректор; **autopilot disengage** ~ блок вимкнення [відключення] автопілота; **autostart control** ~ автомат запуску (*двигунів*); **auxiliary power** ~ допоміжна силова установка; **axle** ~ осьовий агрегат; **ground power-supply** ~ аеродромний силовий агрегат; **jet assisted take-off** ~ реактивний прискорювач зльоту; **line-replaceable** ~ швидкозамінний блок; **mechanical** ~ механічний агрегат; **octane** ~ октанове число; **orbiting laser beam relay** ~ орбітальне дзеркало-ретранслятор лазерного пучка; **propulsion** ~ силова установка; **protection-and-control** ~ блок захисту та керування; **radar coupling** ~ блок зв'язку з радіолокаційним обладнанням; **radar** ~ радіолокаційна група (*органу ОПП*); **receiving** ~ орган-одержувач; **rescue** ~ рятувальна команда; **search and rescue services** ~ орган пошуково-рятувальної служби; **search and rescue** ~ пошуково-рятувальна команда; **sending** ~ орган-відправник; **SI** ~ одиниця Міжнародної системи одиниць, одиниця CI; **spider** ~ втулка гвинта-носія (*гелікоптера*); **swivel coupling** ~ гідрошарнірне з'єднання; **tail** ~ хвостова частина; хвостове оперення; **transferring** ~ передавальний орган

unlading *n* вивантаження, розвантаження

unloading *n* вивантаження, розвантаження

unsatisfactory *a* незадовільний

unwanted *a* небажаний

up *adv* угору

updraught *n* *метео* висхідна течія

upgrade *n* заміна на удосконалене (*напр. програмове забезпечення*)

V, v

vaccine *n* вакцина; **space-manufactured** ~ вакцина, виготовлена у космосі

vacuum *n* вакуум; **perfect** ~ повний [абсолютний] вакуум

valid *a* дійсний; правомірний

validation *n* підтвердження терміну дії

validity *n* термін дії; юридична сила; **pilot licence** ~ термін дії льотного посвідчення

value *n* 1) числове значення (*фізичної величини*), величина; 2) оцінка; **D**~ величина D: **numerical** ~s числові величини; **octane** ~ октанове число, антидетонаційна характеристика (*палива*)

valve *n* клапан, вентиль; **admission** ~ впускний [усмоктувальний] клапан; **air** ~ повітряний клапан; пневмоклапан; **alarm** ~ сигнальний клапан; **bleed** ~ випускний клапан; **jet action** ~ клапан типу «реактивне сопло»; **jettison** ~ кран аварійного зливання палива (*у польоті*); **limiting** ~ обмежувальний клапан; **oil drain** ~ вентиль для зливу мастила; **oil-pressure** ~ нагнітальний масляний клапан; **overflow** ~ перепускний клапан; **overspeed** ~ відцентровий клапан (*обмеження максимальних обертів двигуна*); **pressurizing cabin** ~ клапан наддування [герметизації] кабіни

vane *n* лопатка (*газотурбінного двигуна*); **gas charging** ~ газовий клапан; **guide** ~ напрямна лопатка; *ракет.*

jet ~ газовий руль; **multithroat** ~ багатотрубний повітрязабірник; **nozzle guide** ~ сопловий напрямний апарат; **stall** ~ флюгерний датчик системи попередження звалювання; **stationary nozzle guide** ~s нерухомі напрямні лопатки соплового апарата; **stator** ~ нерухома напрямна лопатка (*компресора*)

vapour *n* пар

variation *n* 1) зміна, варіювання, коливання; 2) магнітне схилення; **magnetic** ~ магнітне схилення

vector **1.** *n* 1) *мат.* вектор; 2) курс, напрямок; 3) наведення; **2.** *v* наводити; **airspeed** ~ вектор повітряної швидкості; **component** ~ складова вектора; **radar** ~ радіолокаційне наведення; **spacecraft state** ~ вектор положення КА; **trailing** ~ супутний вектор; **wind** ~ вектор вітру

vectoring *n* векторизація, наведення; **radar** ~ радіолокаційне наведення (*повітряного судна*)

vehicle *n* транспортний засіб, *тж.* літальний апарат, ЛА; космічний корабель, КК; **aerobraked orbital transfer** ~ МТА з аеродинамічним гальмуванням; **aerocapture** ~ 1) КА для входження в атмосферу (*планети*); 2) КА для виведення на орбіту супутника з аеродинамічним гальмуванням; **aerodynamic orbital plane change** ~ ПКЛ з аеродинамічним поворотом площини орбіти, ПКЛ з аеродинамічною зміною нахилу орбіти; **aerospace** ~ повітряно-космічний літак, ПКЛ; **airborne** ~ літальний апарат, ЛА; *машинобуд.* **airborne/spaceborne** ~ апарат літальний, ЛА; *транс.* **air-cushion** ~ апарат на повітряній подушці; *косм.* **air-liquefaction transatmospheric** ~ трансатмосферний апарат зі зрідженням атмосферного повітря; **air-scooping nuclear-electric** ~ КА з електроракетним двигуном з акумулюванням повітря, що живиться від ядерного реактора; **air/space** ~ повітряно-космічний літак, ПКЛ; **air** ~ повітряне судно, ПС; **all-propulsive orbital plane change** ~ ПКЛ з ракетоаеродинамічним поворотом площини орбіти; **annular jet air cushion** ~ транспортний засіб на повітряній подушці з кільцевим соплом; **atmospheric** ~ атмосферний ЛА; **ATR-propelled** ~ ЛА з ракетно-турбопрямоструминним двигуном; **ballistic recovery launch** ~ балістичний носій багаторазового використання; **boosted** ~ ЛА з прискорювачем; **chemical orbital transfer** ~ МТА з двигуном на хімічному паливі; **combined aerodynamic-propulsive orbital plane change** ~ ПКЛ з комбінованим ракетоаеродинамічним поворотом площини орбіти; **controlled** ~ керований ЛА; **conventional/laser staged** ~ комбінована багатоступенева ракета зі звичайними і лазерними двигунами; **current-technology** ~ сучасний ЛА; *косм.* **descent** ~ апарат для спуску; **diagonal braked** ~ автомашинна діагонального гальмування; **earth-to-orbit** ~ повітряно-космічний апарат; **electric-propelled interorbital** ~ МТА з електроракетним двигуном; *фантаст.* **extraterrestrial propellant production method-operated** ~ КА на паливі з позаземної матерії; КА на паливі, що виробляється за межами Землі; **ferry space** ~ транспортний КК; **fire-fighting** ~ пожежний автомобіль; **flying** ~ літальний апарат, ЛА; **future-technology** ~ перспективний ЛА; **gas-turbine** ~ газотурбінний ЛА; **ground microwave-powered interorbital** ~ МТА з живленням від наземного мікрохвильового джерела; **heavier-than-air** ~ ЛА, важчий за повітря; **heavy-lift launch** ~ ракета-носій великої вантажопідйомності; **high-acceleration space** ~ КА з великим прирощенням характеристичної швидкості; **high I** ~ КА з великим питомим імпульсом; **highly maneuverable space** ~ високоманевровий КК; **HOTOL** ~ БПКА з горизонтальними стартом і посадкою; **interplanetary** ~ міжпланетарний корабель; **interface** ~ екраноплан; **interorbital** ~ міжорбітальний транспортний апарат, МТА; **ion propulsion transfer** ~ МТА з іонним ракетним двигуном; **laser orbital transfer** ~ МТА з лазерним двигуном; **laser-powered launch** ~ ракета-носій з лазерним двигуном; *косм.* **launch** ~ ракета-носій; **lifting** ~ крилатий ЛА; **lighter-than-air** ~ ЛА, легший за повітря; **liquid oxygen/hydrocarbon rocket-powered** ~ БПКА з киснево-вуглеводневим РРД; **liquid oxygen/liquid hydrogen rocket-powered** ~ БПКА з киснево-водневим РРД; **low-acceleration space** ~ КА невеликим прирощенням характеристичної швидкості; **LOX/HC rocket-powered** ~ БПКА з киснево-вуглеводневим

РРД; **LOX/LH rocket-powered** ~ БПКА з киснево-водневим РРД; **manned maneuvering** ~ установка (для) переміщення космонавта. УПК; **medium-lift launch** ~ ракета-носії середньої вантажопідйомності; **microwave-powered interorbital** ~ МТА з мікрохвильовим електроракетним двигуном; **motor** ~ автомобіль; **MPD-powered orbit transfer** ~ МТА з магнітоплазодинамічним ракетним двигуном; *фанта.* **nonterrestrial propellant production** ~ 1) КА на паливі з позаземної матерії; 2) КА на паливі, що виробляється за межами Землі; **nonrecoverable** ~ ЛА неповернення; **orbital maneuvering** ~ маневруючий МТА; **orbital propellant-scooping** ~ орбітальний КА з акумулюванням палива; **orbital transfer** ~ міжорбітальний транспортний апарат, МТА; **planetary aerocapture** ~ 1) КА для входження в атмосферу планети; 2) КА для виведення на орбіту супутника з аеродинамічним гальмуванням; **pilotless** ~ безпілотний ЛА; **ram wing surface effect** ~ екраноплан; *косм.* **re-entry** ~ апарат повернення; **rescue** ~ рятувальний транспортний засіб; **reusable launch** ~ ракета-носії багаторазового застосування **reusable orbital transfer** ~ МТА багаторазового застосування; **rocket-propelled** ~ ракетний ЛА; **SEPS** ~ КА з сонячною електроракетною рушійною установкою; **shuttle-type** ~ ЛА типу БТКК; **skip** ~ рикошетний ЛА; **small nuclear rocket engine orbital transfer** ~ МТА з малогабаритним ядерним ракетним двигуном; **SNRE orbital transfer** ~ МТА з малогабаритним ядерним ракетним двигуном; *косм.* **space** ~ космічний апарат, КА; космічний корабель, КК; **space-based orbital transfer** ~ МТА космічного базування; **space shuttle launch** ~ 1) багаторазовий транспортний космічний корабель, БТКК; 2) багаторазовий повітряно-космічний апарат, БПКА; **starprobe** ~ зореліт; **subsonic** ~ дозвуковий ЛА; **tanker** ~ КА-заправник; **terrestrial laser-propelled sail** ~ КА з сонячним парусом для переміщення під тиском випромінювання наземного лазера; **transatmospheric** ~ 1) трансатмосферний ЛА; 2) повітряно-космічний літак, ПКЛ; **unboosted** ~ ЛА без прискорювача; **unmanned air** ~ безпілотний ЛА; **water rescue** ~ водний рятувальний транспортний засіб; **winged surface effect** ~ екраноплан

velocity *n* швидкість; **actual exhaust** ~ фактична швидкість витікання (*газів на зрізі реактивного сопла*); *косм.* **approach** ~ швидкість у момент причалювання; **blind** ~ сліпа швидкість; **characteristic** ~ характеристична швидкість; **circularization delta** ~ запас [приріст] характеристичної швидкості для переходу на кругову орбіту; *косм.* **closing-in** ~ швидкість зближення; *косм.* **contact** ~ швидкість у момент торкання; **deorbit delta** ~ запас [приріст] характеристичної швидкості для сходження з орбіти; **descent** ~ (вертикальна) швидкість зниження; **encounter** ~ швидкість зближення (*з кометою*), швидкість пролітання (*комети*); **escape** ~ 1) друга космічна швидкість; 2) *астрон.* швидкість утікання; **exit** ~ швидкість на виході; **free-falling** ~ швидкість вільного падіння; **ground** ~ шляхова швидкість; **initial** ~ початкова швидкість; **jet** ~ швидкість струменя; **on-orbit maneuver delta** ~ запас [приріст] характеристичної швидкості на орбітальне маневрування; **orbital** ~ 1) орбітальна швидкість; 2) *косм.* перша космічна швидкість (*швидкість, необхідна для виведення ШСЗ на орбіту*); **relative** ~ відносна швидкість; **supersonic** ~ надзвукова швидкість

vent 1. *n* 1) отвір (*впускний чи випускний*); 2) дренажний або вентиляційний отвір; 2. *v* відводити повітря; **aircraft** ~ дренажний отвір в системі повітряного судна

ventilation *n* 1) вентиляція; 2) система вентиляції

venture *n* підприємство; **joint** ~ спільне підприємство, СП

Venus *n* Венера (*планета*)

version *n* 1) версія (*програми*); 2) варіант (*компонування ЛА*); **aircraft basic** ~ основний варіант компонентування ПС; **aircraft economy-class** ~ туристичний варіант компонентування ПС; **aircraft freighter** ~ вантажний варіант компонентування ПС; **aircraft mixed class** ~ вантажопасажирський [змішаний] варіант компонентування ПС; **aircraft production** ~ серійний варіант компонентування повітряного судна; **aircraft rescue** ~ рятувальний варіант компонентування ПС; **civilian** ~ цивільний варіант компонентування повітряного судна; **derivative** ~ похідний варіант; **derived** ~ **of an aircraft** модифікований варіант повітряного судна; **export** ~ експортний варіант; **passenger** ~ пасажирський варіант компонентування ПС; **tourist class** ~ туристичний варіант компонентування ПС

vessel *n* 1) корабель; судно; літальний апарат; 2) гідролітак; **ocean station** ~ суднова метеорологічна станція; **rescue** ~ рятувальне судно; **supply space** ~ транспортний КК

vibration *n* вібрація; коливання; **airframe** ~ вібрація планера; **airplane** ~ вібрація літака; **severe** ~ сильна вібрація

view *n* 1) вигляд; 2) видимість; **aerial** ~ вид з висоти пташиного польоту [льоту]; **phantom** ~ вигляд без кожуха; *карт.* **plan** ~ вигляд на плані; *карт.* **profile** ~ зображення в профіль

viewer *n* проєктор; **operator's** ~ табло оператора

viewing *n* спостереження; перегляд; **radar imaging** ~ спостереження з формуванням радіолокаційного зображення; **satellite** ~ спостереження з супутника; **space complex** ~ спостереження з (науково-дослідного) орбітального комплексу

violation *n* порушення; **tariff** ~ порушення тарифів

visible *a* видимий

visibility *n* видимість, огляд; **airdrome ground** ~ видимість біля землі у зоні аеродрому; **all-round** ~ круговий огляд; **deteriorating** ~ видимість, що погіршується; **flight** ~ видимість у польоті; **ground** ~ видимість біля землі; **poor** ~ погана видимість; **slant** ~ похила видимість; **zero** ~ нульова видимість
vision *n* 1) зір; 2) видимий об'єкт; **pilot** ~ поле зору [огляду] льотчика
visitor *n* відвідувач; **temporary** ~ особа, яка працює тимчасово
volatile *a* 1) здатний літати; 2) *xim.* леткий
volt *n* вольт, В
voltage *n* напруга, різниця потенціалів; **airborne** ~ напруга бортової мережі
vortex *n* вихор; **atmospheric** ~ атмосферний вихор; **line** ~ вихор повітря у напрямку лінії польоту; **separated** ~ вихор, що відділився (*від аеродинамічної поверхні*); **trailing** ~ кінцевий вихор; **wake** ~ супутний [турбулентний] слід; **wing-tip** ~ кінцевий вихор крила; закінцівка крила
vorticity *n* завихреність

W, w

wait *n* чекання; **on-orbit** ~ чекання на стикування на орбіті
waitlist *n* лист очікування
wake *n* супутний повітряний потік; супутний струмінь; **aircraft** ~ супутний струмінь за повітряним судном (*у польоті*); **propeller** ~ супутний струмінь за повітряним гвинтом
walk 1. *n* прогулянка; 2. *v* йти у звільнення; **space** ~ вихід у відкритий космос
war *n* війна; **Cold W** ~ холодна війна
warehouse *n* склад
warfare *n* війна, прийоми ведення війни; **air** ~ війна у повітрі; **all-out** ~ тотальна війна; **electronic** ~ радіоелектронна боротьба, РЕБ; **naval** ~ військові дії з використанням військово-морських сил
warhead *n* *військ.* боеголовка; **nuclear** ~ ядерна боеголовка
warn *v* 1) попереджати; 2) сповіщати, сигналізувати
warning *n* 1) попередження; 2) сповіщення, сигналізація; 3) виявлення; **aerodrome** ~ (метеорологічне) попередження по аеродрому; **air-raid** ~ повітряна тривога; **early** ~ дальнє [раннє] сповіщення; **meteorological** ~ метеорологічне попередження
warping *n* скручування
warplane *n* військовий літак
warship *n* військове судно
wash *n* супутний струмінь; **airscrew** ~ супутний струмінь за повітряним гвинтом; **jet** ~ супутний струмінь реактивного літака
wastage *n* зношування, спрацьовування; втрати; **material** ~ відходи матеріалу
watch 1. *n* 1) наручний годинник; 2) спостереження; (пильний) нагляд; *метео* стеження; 3) *зв'язок* прослуховування; 2. *v* спостерігати, наглядати; **area meteorological** ~ метеорологічне стеження в зоні; **meteorological** ~ метеорологічне стеження; **radio scheduled** ~ заплановане чергове прослуховування
water 1. *n* вода; 2. *v* *військ.* вести інтенсивну артилерійську стрільбу; «поливати» снарядами; **in-flight** ~ запас води на борту (*літака*); **potable** ~ питна вода; **shallow** ~ мілина
waterspout *n* водяний смерч
watt *n* ват, Вт
wave *n* 1) хвиля; 2) *радіо* сигнал, коливання, хвиля; 3) *метео* перенесення теплих *чи* холодних повітряних мас; 4) *військ.* хвиля десанту; **bow** ~ головна хвиля; **bow shock** ~ головна ударна хвиля; **carrier** ~ радіочастотна несна; **continuous** ~ незатухаюча хвиля; безперервні коливання; **expansion** ~ хвиля розрядження; **grazing shock** ~ ковзна ударна хвиля; **ground** ~ земна хвиля; **ionospheric** ~ іоносферна хвиля; **modulated continuous** ~ модульована незатухаюча хвиля; **mountain** ~ гірська хвиля; **N** ~ **N** ~ подібна хвиля; **orographic** ~ орографічна хвиля; **shock** ~ ударна хвиля; **sky** ~ іоносферна хвиля; **tail shock** ~ хвостова ударна хвиля
waveguide *n* *радіо* хвильовід
wavelength *n* довжина хвилі
way *n* 1) шлях; дорога; 2) напрям; 3) метод; спосіб дії; **making** ~ що рухається; **under** ~ на ходу
waybill *n* вантажна накладна; **air** ~ авіаційна накладна
waypoint *n* точка маршруту
weapon *n* зброя, озброєння; **atomic** ~ атомна зброя; **guided** ~ **s** навідні види озброєння; **homing** ~ самонавідний засіб ураження; **nuclear** ~ ядерна зброя; **offensive** ~ **s** наступальне озброєння; **precision-guided** ~ **s** зброя точного наведення; **thermonuclear** ~ термоядерна зброя; ~ **of mass destruction** зброя масового знищення; **to load a** ~ зарядити зброю
wearlife *n* термін служби до (повного) спрацювання [зносу]; **potential** ~ потенційний термін служби до (повного) спрацювання [зносу]

weather 1. *n* погода; 2. *a* метеорологічний, погодний; **adverse** ~ несприятлива (для польоту) погода; **aerodrome adverse** ~ складні метеорологічні умови в районі аеродрому; **meteo current** ~ поточна погода; **deteriorating** ~ погодні умови, що погіршуються; **good** ~ хороші погодні умови; **hazardous** ~ особливо небезпечне явище погоди; **meteo past** ~ минула погода; **meteo present** ~ поточна погода; **significant** ~ особливі явища погоди

web *n* ребро (бідки); будь-яка з'єднувальна конструкція, її частина; **spar** ~ стінка лонжерона

weber *n* вебер. Вб

wedge *n* клин

weekend *n* вихідні дні

weight 1. *n* вага, маса; 2. *v* зважувати; **airborne** ~ польотна маса; **aircraft all-up** ~ повна (злітна) маса повітряного судна; **aircraft authorized** ~ максимально допустима маса повітряного судна; **aircraft empty** ~ маса пустого повітряного судна (без палива, мастила та інших робочих рідин); **aircraft operational** ~ маса спорядженого повітряного судна (з пасажирами); **aircraft operational empty** ~ маса пустого спорядженого повітряного судна (без пасажирів); **aircraft** ~ маса повітряного судна; **aircraft wet** ~ повна маса повітряного судна (з паливом, мастилом і т.д.); **aircraft zero fuel** ~ маса повітряного судна без палива; **all-up** ~ 1) загальна польотна вага; 2) стартова вага (ракети); **balance** ~ балансувальний вантаж; баластний (центрувальний) вантаж; **climbout** ~ маса (повітряного судна) під час початкового набирання висоти; **constituent** ~ вага компонентів [складових]; **design flight** ~ розрахункова польотна маса; **design landing** ~ розрахункова посадкова маса; **distributed balance** ~ балансувальний вантаж, розподілений за розмахом руля; **droop stop bob** ~ тягарець обмежувального звису (лопаті несного гвинта гелікоптера); **dry** ~ суха вага (незаправленого двигуна); **empty** ~ вага порожнього літака; **flutter-preventive** ~ протифлатерний вантаж (на рулях); **gross** ~ 1) вага бруто; 2) повна польотна вага (ПС); **high** ~ висока злітна вага; **mass balance** ~ вантаж вагової компенсації (на рулях); **maximum landing** ~ максимальна сертифікована посадкова маса; **maximum take-off** ~ максимально припустима злітна маса; **overload gross** ~ перевантажувальна [перевантажна] повна польотна вага; **own** ~ маса нетто; **payload** ~ маса корисного навантаження; **physical atomic** ~ фізична атомна маса; **remote balance** ~ винесений (за передню крайку керма) балансувальний вантаж; **shipping** ~ транспортувальна маса; **фіз. specific** ~ питома вага; **takeoff** ~ злітна маса; **takeoff gross** ~ загальна злітна маса; **taxi** ~ маса рулювання; **touchdown** ~ посадкова маса; **∠ to cut** ~ зменшити вагу (ПС)

weld 1. *n* зварний шов, зварка; 2. *v* зварювати(ся); **outside** ~ зовнішній зварний шов

welder *n* зварювальний агрегат; **space** ~ космічний зварювальний агрегат

welding *n* зварювання; **flywheel-friction** ~ зварювання тертям за рахунок виділеної енергії, запасеної в маховику; **laser beam** ~ зварювання лазерним пучком; **laser** ~ лазерне зварювання; **plasma** ~ плазмове зварювання

well *n* ніша; відсік; **wheel** ~ ніша колеса (шасі)

wet-lease 1. *n* оренда (повітряного судна) з екіпажем; 2. *v* орендувати (повітряне судно) з екіпажем

wheel *n* 1) колесо; 2) коліщатко; 3) штурвал; **compressor** ~ крильчатка турбокомпресора; **dual** ~s спарені колеса; **landing gear** ~ колесо шасі; **nose** ~ носове колесо, колесо передньої опори шасі ПС; **steerable** ~ кероване колесо; **tail** ~ хвостове колесо; **tandem** ~s тандем коліс; **turbine** ~ робоче колесо турбіни; **twin** ~s спарені колеса

whirl *n* вихор; **dust** ~ пиловий вихор; **sand** ~ піщаний смерч

wide-angle *a* ширококутний

widebody 1. *n* широкофюзеляжне ПС; 2. *a* широкофюзеляжний (про ПС); **two-engine** ~ двомоторне широкофюзеляжне ПС; **four-engine** ~ чотиримоторне широкофюзеляжне ПС

width *n* ширина; **beam** ~ ширина променя; **overall** ~ габаритна ширина; **pulse** ~ тривалість імпульсу; **runway** ~ ширина ЗПС

winch *n* лебідка [корба]; **cargo** ~ вантажна корба

wind *n* 1) вітер; 2) струмінь повітря; повітряний потік; **adverse** ~ несприятливий (для польоту) вітер; зустрічний вітер; **aloft** ~ вітер у верхніх шарах атмосфери; **anabatic** ~ висхідний [анабатичний] вітер; **backing** ~ ходовий вітер; **baffling** ~ вітер змінних напрямків; **cyclostrophic** ~ циклострофічний вітер; **geostrophic** ~ геострофічний вітер; **gradient** ~ градієнтний вітер; **head** ~ зустрічний вітер; **katabatic** ~ низхідний [катабатичний] вітер; **prevailing** ~ панівний вітер; **satellite-derived** ~ вітер, що визначається за супутниковими даними; **satellite** ~ вітер, що визначається за супутниковими даними; **solar** ~ сонячний вітер; **surface** ~ приземний вітер; **tail** ~ ходовий вітер; **trade** ~ пасат; **upper** ~ вітер на висотах

windage *n* знесення (повітряного судна) вітром

wind(-)break *n* вітролам; вітрозахист

wind cone *n* вітропоказчик

winding *n* електр. обмотка; **primary** ~ первинна обмотка (трансформатора); **secondary** ~ вторинна обмотка (трансформатора)

window *n* 1) вікно; 2) *Ам.* вікно, зручний час (для запуску ракети, польоту і т.п.); **atmospheric transparency** ~ вікно прозорості атмосфери; **command** ~ службове поле (екрана дисплея); командне вікно (на екрані дисплея); **decoding** ~ вікно декодування; *косм.* **desirable launch** ~ оптимальне стартове вікно; **display** ~ вікно на екрані дисплея; **eyebrow** ~s верхні передні стекла (кабіни екіпажу); *косм.* **forward-viewing** ~ ілюмінатор переднього огляду; **ionospheric** ~ вікно прозорості іоносфери; *косм.* **phase** ~ фазове вікно старту; зв'язок, радіо **receive** ~ вікно на приймання; *косм.* **reentry** ~ ділянка входження в атмосферу; **rendezvous** ~ вікно для спостереження під час зближення (КА); **radio send** ~ вікно на передавання; *косм.* **side-viewing** ~ ілюмінатор бічного огляду

wind rose *n* *метео* роза вітрів

windshear (*тж.* *wind shear*) *n* зсув вітру

wind sock *n* вітропоказчик

windtunnel *n* аеродинамічна труба

wing *n* 1) крило; 2) авіакрило (*тактична одиниця*); **air transport** ~ авіатранспортний підрозділ [загін]; **all-moving** ~ 1) поворотне крило; 2) кероване крило; **anhedral** ~ крило з негативним кутом поперечного «V»; **arrow-type** ~ стрілоподібне крило; **augmentor** ~ крило з керованою циркуляцією (потoku повітря); крило з системою ежектування; **back(-)swept** ~ крило прямої стрілоподібності; стрілоподібне крило; **boundary layer controlled** ~ крило з керованим примежовим шаром; **braced** ~ крило з розчалками; *машинобуд.* **canard** ~ передне оперення; **cantilever** ~ вільнонесене крило; **clean** ~ аеродинамічно чисте крило; **cooling** ~ охолодне [охолоджувальне] ребро (*радіатора*); **crescent** ~ серпоподібне крило; **critical** ~ «критичне крило»; **delta** ~ трикутне крило; **dihedral** ~ крило з позитивним кутом поперечного «V»; **elliptical** ~ еліптичне крило; **fixed** ~ нерухоме [жорстке, фіксоване] крило, крило постійної стрілоподібності; **flying** ~ літак типу «літаюче крило»; **folding** ~ складане крило; **forward-swept** ~ крило зворотної стрілоподібності; **gull** ~ крило типу «чайка»; **high** ~ високорозміщене крило; **high-lift devices** ~ крило з механізацією для (забезпечення) більшої піднімальної сили; **infinite-span** ~ крило нескінченного розмаху; **inner** ~ центроплан; **inverted-gull** ~ крило типу «зворотна чайка»; **low** ~ низькорозміщене крило; **low aspect** ~ крило малого видовження; **low-drag** ~ крило з малим аеродинамічним опором; **lower** ~ нижнє крило (*біплана*); **mid** ~ середньорозміщене крило; **monospar** ~ однолонжеронне крило; **movable** ~ крило змінюваної конфігурації; **outboard** ~ консольна частина крила; **outer** ~ знімна частина крила; **pivoting** ~ поворотне крило; **rectangular** ~ прямокутне крило; **rigid** ~ жорстке крило; **rotary** ~ 1) несний гвинт (*гелікоптера*); 2) поворотне крило; **shoulder** ~ високорозміщене крило; **single bay** ~ одностоякове крило (*біплана*); **single-spar** ~ однолонжеронне крило; **slotted** ~ щілинне крило; **stressed-skin** ~ крило з працюючою обшивкою; **swept** ~ стрілоподібне крило; **sweptback** ~ крило прямої стрілоподібності; **sweptforward** ~ крило зворотної стрілоподібності; **tapered** ~ трапецієподібне крило; **thin-film rectenna-equipped** ~ крило з тонкоплівковою антеною-випрямлячем; **torsion box** ~ крило кесонової конструкції; **two-spar** ~ дволонжеронне крило; **upper** ~ верхнє крило (*біплана*); **variable-area** ~ крило зі змінюваною площею (*поверхні*); **variable-geometry** ~ крило змінюваної конфігурації; **variable-incidence** ~ крило зі змінюваним кутом установлення; **variable-sweep** ~ крило змінної стрілоподібності; **variable-swept** ~ крило змінюваної стрілоподібності

winged *a* з крилами, крилатий (*про літальний апарат*)

wingspan *n* розмах крила

wing-sweep *n* пряма стрілоподібність крила

wingtip *n* закінцівка крила

winterization *n* підготовка (*повітряних суден*) до осінньо-зимової навігації

wiper *n* очисник, щітка; **canopy windscreen** ~ очисник лобового скла (*кабіни екіпажу*); **windscreen** ~ склоочисник; \diamond **to center the** ~ центрувати щітку

wire **1.** *n* 1) дріт; провід; 2) трос; розчалка; **2.** *v* прокладати провід; **antiflex flying** ~ контрвідтяжка; **bracing** ~ розчалковий трос, розчалка; **lashing** ~s дрововий бандаж; **lift** ~ несна розчалка; \diamond **to pull a** ~ протягувати провід

wiring *n* електропроводка; **aircraft high tension** ~ електропроводка високої напруги на повітряному судні; **aircraft low tension** ~ електропроводка низької напруги на повітряному судні

witness *n* свідок, очевидець

wobble *n* 1) ризкання (*повітряного судна по курсу*); 2) автоколивання (*передніх коліс візка шасі*); 3) трясіння (*двигуна*)

wobbling *n* гойдання; **gyro** ~ автоколивання гіроскопа; ~ **of rotor** биття несного гвинта гелікоптера

wood *n* деревина; **aircraft** ~ авіаційна деревина

work **1.** *n* 1) робота; 2) дія, функціонування; **2.** *v* працювати, функціонувати; **aerial** ~ авіаційні (спец)роботи; **maintenance** ~ технічне обслуговування; **R&D** ~ наукові дослідження та дослідно-конструкторські розробки, НДДКР; **search and rescue** ~s пошуково-рятувальні роботи

workload *n* 1) робоче навантаження; завантаженість; 2) трудомісткість; **airport** ~ завантаженість аеропорту;

pilot's ~ загальне навантаження пілота (у польоті)
wow *n* «плавання» [зміна висоти] звуку
wreck *n* 1) полом: 2) аварія, катастрофа; **aircraft** ~ полом [пошкодження] повітряного судна
wreckage *n* уламки (повітряного судна); **significant** ~ уламки ПС, що становлять найбільший інтерес
wrench *n* ключ: **adjustable** ~ розвідний ключ; **allen** ~ торцевий внутрішній ключ; **box** ~ торцевий ключ патронного типу; **box-end** ~ закритий ключ; **double-head** ~ двосторонній ключ; **open-end** ~ відкритий ключ; **ring** ~ ключ із круглою головкою; **“S”** ~ S-подібний ключ; **single-head** ~ односторонній ключ; **socket** ~ торцевий ключ; **torque** ~ тарований ключ; **universal-joint** ~ шарнірний ключ; **wing butting** ~ ключ для стикування крила

X, x

X *n* реактивний опір (умовне позначення)
X-axis *n* поздовжня вісь (повітряного судна)
X-ray 1. *n* рентгенівський промінь; 2. *a* рентгенівський
X-runways *n* злітно-посадкові смуги, що перетинаються

Y, y

yank 1. *n* смикання; 2. *v* різко переводити (напр. сектор газу)
yard *n* 1) сортувальний пункт (на аеродромі); 2) склад; вантажний майданчик
yarding *n* трелювання [трельовка]; **balloon** ~ аеростатно-канатне трелювання; **helicopter** ~ вертольотне трелювання
yaw 1. *n* 1) відхилення від курсу; рискання; знесення; 2) кут рискання; 3) обертання навколо вертикальної осі; 2. *v* відхилитися від курсу; рискати; летіти зі знесенням; **aileron** ~ рискання, викликане відхиленням елеронів
Y-axis *n* поперечна вісь (повітряного судна)
yield *n* прибуток; **revenue** ~ рівень прибутків (авіакомпанії)
yoke *n* штурвальна колонка; ручка керування (повітряним судном)

Z, z

Z-axis *n* вертикальна вісь (повітряного судна)
Z-correction *n* поправка на відхід курсового гіроскопа
zero 1. *n* нуль; 2. *v* установлювати (прилад) на нуль, обнуляти; 3. *a* нульовий; **absolute** ~ абсолютний нуль;
◇ **above** ~ вище нуля; **below** ~ нижче нуля
zero-zero 1. *n* нульова видимість; 2. *a* з дуже низькою хмарністю і майже нульовою видимістю
zone *n* зона, район, область; **aerodrome controlled** ~ зона, що контролюється авіадиспетчерською службою аеродрому; **aerodrome traffic control** ~ зона аеродромного керування повітряним рухом; **aerodrome traffic** ~ зона руху в районі аеродрому; **air patrol** ~ зона повітряного баражування; **approach** ~ 1) зона підходу до ЗПС; зона заходження на посадку; 2) смуга [зона] повітряних підходів; **buffer** ~ буферна зона; **burble** ~ зона зриву потоку; **clear** ~ вільна зона (для польотів); **control** ~ диспетчерська зона, зона диспетчерського контролю; **customs surveillance** ~ зона митного контролю; **danger** ~ небезпечна зона (для польотів); **dead** ~ зона мовчання (у радіозв'язку); **exclusive economic** ~ виняткова економічна зона; **flat** ~ полога зона; **forbidden** ~ заборонена зона (для польотів); **free** ~ 1) відкрита [безмитна] зона (в аеропорту); 2) вільна зона (для польотів); **helicopter protected** ~ захисна зона для польотів гелікоптерів; **helicopter traffic** ~ зона польотів гелікоптерів; **intertropical convergence** ~ міжтропічна зона конвергенції; **low DDM** ~ зона малої різниці глибин модуляції, зона малої РГД; **mandatory broadcast** ~ зона обов'язкового передавання радіосигналів; **mixing** ~ зона змішування (у камері згорання); **obstacle free** ~ зона, вільна від перешкод; **positive control** ~ зона повного диспетчерського контролю; **pricing** ~ зона дії тарифних ставок; **reversal** ~ зона зворотного нахилу; **safety** ~ зона безпеки (польотів); **time** ~ часовий пояс; **touchdown** ~ зона приземлення, зона торкання (ЗПС); **traffic** ~ зона повітряного руху; ~ **of intersection** зона перетину (повітряних трас); ~ **of silence** зона мовчання (у радіозв'язку)
zoning *n* зонування (повітряного простору); **air** ~ зонування повітряного простору
zoom 1. *n* крутий підйом; різкий набір висоти, «гірка», «свічка» (фігура пілотажу); 2. *v* різко набирати висоту, робити «свічку»; ◇ **to** ~ **over** пролетіти (над чим-н.); **to** ~ **up** злітати вгору
z-time *n* грінвіцький час, час за Грінвичем

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

2-D [two-dimensional] двовимірний, плоский

3-D [three-dimensional] тривимірний, просторовий, об'ємний

A 1. [aircraft] літальний апарат, ЛА; повітряне судно, ПС; **2.** [ampere] ампер; **3.** [area] 1) площа; простір: 2) область; зона; район

a [aircraft] літальний апарат, ЛА; повітряне судно, ПС

AA 1. [aero-assisted (mode)] режим польоту в атмосфері; **2.** [all after] все після (*заданої точки польоту*); **3.** [announced address] оголошена адреса; **4.** [antiaircraft] зенітний; протиповітряний; зенітно–артилерійський

AA [air-to-air] повітря–повітря

AACC [Airport Associations Coordinating Council] Координаційна рада асоціацій аеропортів

AACS [Airways and Air Communications Service] служба повітряного сполучення

AAFCE [Allied Air Forces, Central Europe] об'єднані військово–повітряні сили (*НАТО*) в Центральній Європі

AAFNE [Allied Air Forces, Northern Europe] об'єднані військово–повітряні сили (*НАТО*) в Північній Європі

AAFSE [Allied Air Forces, Southern Europe] об'єднані військово–повітряні сили (*НАТО*) в Південній Європі

AAI [approach angle indicator] покажчик кута заходження на посадку

AAL *тж.* **aal** [above airdrome level] над рівнем аеродрому

AAM [air-to-air missile] реактивний снаряд класу «повітря–повітря»

A and M [assembly and maintenance] складання та технічне обслуговування

AA-NOTAM мінімальна (абсолютна) висота (*друга і третя літери в кодї NOTAM*)

AAP [advanced aerospace plane] перспективний ПКЛ [повітряно–космічний літак]

AAR 1. [advance arrangements required] необхідно вжити додаткових заходів; **2.** [against all risks] без жодного ризику

AAS [airport advisory service] консультативне обслуговування в районі аеропорту

AATD [Applied Aviation Technology Directorate] Відділ застосовних авіаційних технологій

AAV [autonomous air vehicle] автономний ЛА

AB 1. [airborne] 1) бортовий; 2) повітряний, що перебуває в повітрі; 3) авіаційний; **2.** [all before] все до (*заданої точки польоту*); **3.** [air base] авіаційна база

ABC 1. [advance booking charter] чартерний рейс із попереднім бронюванням місць; **2.** [advancing blade concept] метод випереджувальної лопати

A-BCAS [active beacon collision avoidance system] активна система попередження зіткнень, що ґрунтується на вторинній радіолокації

ABD [aboard] на борту

abd [abandoned] ліквідований

ABE [air breathing engine] повітряно–реактивний двигун, ПРД

ABES [airbreathing engine system] повітряно–реактивна установка

AFB [Air Force Base] авіаційна база

ABI [adjacent beam interference] перешкода від сусіднього променя (*у багатопроменевих супутникових системах зв'язку*)

ABLV [airbreathing launch vehicle] носій із ПРД

ABM 1. [abeam] на траверзі; на курсах, що перетинаються; **2.** [antiballistic missile system] система протиракетної оборони

abm [abeam] на траверзі; на курсах, що перетинаються

ABN [aerodrome beacon] аеродромний маяк

abn [airborne] 1) повітряно–десантний; 2) бортовий, повітряний

ABPS [airbreathing propulsion subsystem] підсистема ПРД

ABS [subscriber absent] «абонент відсутній» (*код зв'язку*)

ABV 1. [above] вище, над; понад; **2.** «повторіть цифри у скороченому вигляді» (*код зв'язку*)

AC 1. [absolute ceiling] абсолютна [теоретично максимальна] стеля; **2.** [aerodrome control] 1) керування в зоні аеродрому; 2) аеродромний диспетчерський пункт, АДП; **3.** [air carrier] авіаперевізник, повітряний перевізник; **4.** [aircraft carrier] авіаносець; **5.** [alternating current] змінний струм; **6.** [altitude code] код висоти; **7.** [altocumulus] висококупчасті хмари

A/C *тж.* **a/c** [aircraft] літальний апарат, ЛА; повітряне судно, ПС

ACAS [airborne collision avoidance system] бортова система попередження зіткнень

ACC 1. [aft cargo compartment] (додатковий) відсік корисного навантаження в нижній частині зовнішнього паливного баку (БТКК); **2.** [area control centre] районний диспетчерський центр; **2.** [Air Control Center] Центр керування авіацією (США)

acc 1. [acceleration] прискорення; **2.** [accident] нещасний випадок; **3.** [account] рахунок

ACCA [Air Charter Carriers Association] Асоціація чартерних авіаперевізників

ACCID [notification of an aircraft accident] повідомлення про авіаційну пригоду

ACCRY [accessories] допоміжне обладнання

acct [account] рахунок

ACDA [Arms Control and Disarmament Agency] Управління з контролю над озброєннями і роззброєнням (незалежна агенція при Держдепартаменті США)

ACE 1. [advanced capability explorer] дослідницький КА с удосконаленими характеристиками; **2.** [Allied Command, Europe] командування об'єднаними збройними силами в Європі (НАТО)

ACFT [aircraft] літальний апарат, ЛА; повітряне судно, ПС

ACI [Airports Council International] Міжнародна рада аеропортів

ACIO [Aeronautical Chart and Information Office] Бюро аеронавігаційних карт та інформації

ACK [acknowledgement] 1) підтвердження; 2) зворотний радіо(сигнал)

ACL [altimeter check location] майданчик для перевірки висотомірів

ACM 1. [air commercial manual] довідник з авіаційної комерційної діяльності; **2.** [Air Chief Marshal] головний маршал авіації

ACN [aircraft classification number] класифікаційне число повітряного судна

AC-NOTAM 1. диспетчерська зона (друга і третя літери в коді NOTAM); **2.** вилучено з експлуатації (четверта і п'ята літери в коді NOTAM)

ACOSS [active control of space structures] активне керування космічними конструкціями

ACP 1. [acceptance message] повідомлення про приймання; **2.** [aerodrome control point] аеродромний диспетчерський пункт, АДП; **3.** [African, Caribbean, and Pacific Countries] Країни Африки, Карибського басейну і Тихоокеанського регіону

acpt [асепт] приймати

acru [аскомпану] супроводжувати

ACR [approach control radar] РЛС керування заходженням на посадку

ACT 1. [advanced chemical tug] перспективний МТА на хімічному паливі; **2.** [airport control tower] командно-диспетчерський пункт аеродрому, КДП; **3.** [anti-comet-tail] антикометний

ACTS [advanced communications technology satellite] 1) супутник відпрацювання удосконалених засобів зв'язку; 2) супутник, виготовлений на основі технології удосконалених комунікацій

ACU 1. [acceleration control unit] пристрій керування швидкістю; **2.** [alarm control unit] блок аварійної сигналізації; **3.** [automatic control unit] пристрій автоматичного керування

ACV [air-cushion vehicle] літальний апарат на повітряній подушці

AD 1. [aerodrome] аеродром; **2.** [average deviation] середнє відхилення

A/D [aerodrome] аеродром

ADA 1. Ада, сучасна мова програмування (створена на замовлення Міністерства оборони США); **2.** [advisory area] консультативна зона

ADAC [advise acceptance] «повідомте про згоду чи про приймання» (код зв'язку)

ADAR [advise airway bill number] «повідомте номер авіанакладної» (код зв'язку)

ADBAG [advise if holding baggage] «повідомте, чи маєте багаж для відправлення» (код зв'язку)

ADC 1. [air data computer] обчислювач повітряних сигналів; **2.** [Air Defense Command] командування протиповітряною обороною (об'єднання засобів ППО)

ADCON [advise all concerned] «повідомте всіх, кого це стосується» (код зв'язку)

ADCTC [advise contact] «повідомте про встановлення зв'язку» (код зв'язку)

ADDEL [advise delivery] «повідомте про доставку» (код зв'язку)

ADF 1. [Automatic Direction Finder] 1) автоматичний радіопеленгатор; 2) автоматичний (радіо)компас; **2.** [automatic direction finding] автоматичне радіопеленгування

ADFE [automatic direction-finding equipment] автоматичне радіопеленгаційне обладнання

ADHOL [advise if holding] «повідомте, якщо маєте» (код зв'язку)

ADI 1. [altitude direction indicator] командний авіагоризонт; **2.** [antidetontant injection] впорскування антидетонаційної рідини (у паливо)

ADIN [advise instructions] «повідомте ваші інструкції» (код зв'язку)

ADIS [automated data interchange system] система автоматизованого обміну даними

adj 1. [adjacent] суміжний, прилеглий; **2.** [adjustment] 1) регулювання; 2) настроювання; юстирування; 3) вирівнювання

ADNO [advise if not OK] «повідомте, якщо щось не задовольняє» (код зв'язку)

AD-NOTAM надається лише для польотів у світлий час доби (четверта і п'ята літери в коді NOTAM)

ADO [aerodrome operations] експлуатація аеродромів

ADOA [advise on arrival] «повідомте після прибуття» (код зв'язку)

ADOC [Air Defense Operations Center] оперативний центр протиповітряної оборони (НАТО)

ADP [automatic data processing] автоматичне оброблення даних

ADR [advisory route] маршрут консультативного обслуговування

ADREP [accident/incident data reporting] подання даних про авіаційні події (інциденти)

ADS [address] адреса

ADSAP [advise as soon as possible] «повідомте якомога швидше» (код зв'язку)
ADSE [addressee] адресат
ADSEL [address selective secondary surveillance radar system] система ВОРЛ вибіркової адресації
ADSP [advise disposition] «повідомте про місцезнаходження» (код зв'язку)
ADT [automatic detection and tracking] автоматичне виявлення і супроводження
ADTK [advise if ticketed] «повідомте, чи є квитки» (код зв'язку)
ADTN [addition] додаток, доповнення
ADTNL [additional] додатковий
ADTOD [advise time of delivery] «повідомте час доставки» (код зв'язку)
ADTOR [advise time of receipt] «повідомте час отримання» (код зв'язку)
ADTOT [advise time of transmission] «повідомте час відправлення» (код зв'язку)
ADU [align display unit] пристрій індикації установа по курсу
adv [advise] повідомляти
AEA [Association of European Airlines] Асоціація європейських авіакомпаній
AEIS [aeronautical en-route information service] авіаційне інформаційне обслуговування
AEM [airborne electromagnetic method] електромагнітний аерометод
AE-NOTAM диспетчерська зона (*друга і третя літери в кодї NOTAM*)
AERIS [airborne electronic ranging instrumentation system] бортова електронна далекомірна система літака
AEROSAT [Aeronautical Satellite Council] Рада з авіаційних супутників
AES [aerodrome emergency service] аеродромна аварійна служба
AEU [Amalgamated Engineering Union] Об'єднана (професійна) спілка машинобудівників
AEW [airborne early warning] дальнє радіолокаційнє виявлення
AF 1. [Air Force] військово-повітряні сили, ВПС; **2.** [audio frequency] звукова частота; **3.** [automatic following] автоматичнє супроводження
AF [air fright] авіаційний вантаж
AFB 1. [Air Force Base] авіаційна база (*зазвичай США або Канади*); **2.** [air freight bill] вантажна авіанакладна
AFC 1. [area forecast centre] центр зональних прогнозів; **2.** [automatic flight control] автоматичнє керування польотом; **3.** [automatic frequency control] автоматичнє регулювання частоти
AFCE 1. [automatic flight control equipment] обладнання автоматичного керування польотом; **2.** [Allied Forces, Central Europe] об'єднані військові сили в Центральній Європі (*НАТО*)
AFCS [automatic flight control system] автоматична бортова система керування польотом
aff [affirmative] ствердний
AFIL [air-field flight plan] переданий з борту літака план польоту
AFIM [Air Traffic Control flight plan information] повідомлення органу КПП про план польоту
AFIS [aerodrome flight information service] аеродромна служба інформації про польоти
AFL 1. [above field level] над рівнем льотного поля; **2.** [American Federation of Labor/Congress of Industrial Organizations] Американська федерація праці та Конгрес виробничих профспілок
AFM 1. [Aeroplane Flight Manual] Настанови зі здійснення польотів літака; **2.** [Air Force Manual] Статут військово-повітряних сил
AFMED [Allied Forces, Mediterranean] об'єднані збройні сили в районі Середземного моря (*НАТО*)
AFNE [Allied Forces, Northern Europe] об'єднані збройні сили в Північній Європі (*НАТО*)
AFNOR [Association Francaise de Normalization] Французька асоціація з нормалізації
AFNORTH [Allied Forces, Northern Europe] об'єднані збройні сили у Північній Європі (*НАТО*)
AF-NOTAM 1. район польотної інформації (*друга і третя літери в кодї NOTAM*); **2.** перевірено в польоті та визнано надійним (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)
AFP 1. [alternate flight plan] запасний план польоту; **2.** [Area Forecast Panel] група експертів із зональних польотів (*ІКАО*); **3.** [average flowing pressure] середній динамічний тиск
AFR [acceptable failure rate] припустима інтенсивність відмов
AFRN [aeronautical fixed telecommunication network] мережа авіаційного фіксованого електрозв'язку
AFROSAT Афросат, супутникова система зв'язку африканських країн
AFS 1. [Aerodrome Fire Service] пожежна служба аеродрому; **2.** [aeronautical fixed service] аеронавігаційна служба стаціонарних засобів зв'язку
AFSCME [American Federation of State, County and Municipal Employees] Американська федерація державних, окружних та муніципальних службовців
AFSE [Allied Forces, Southern Europe] об'єднані збройні сили у Південній Європі (*НАТО*)
AFSOUTH [Allied Forces, Southern Europe] об'єднані збройні сили у Південній Європі (*НАТО*)
AFT 1. [after] 1) після (*про час*); 2) позаду (*про ділянку польоту*); **2.** [air freight terminal] вантажний комплекс аеропорту
AFTN [aeronautical fixed telecommunication network] стаціонарна мережа авіаційного зв'язку

ag [air gap] повітряний проміжок, повітряний зазор
A/G [air-to-ground] повітря–земля
AGA [aerodromes, air routes and ground aids] аеродроми, повітряні траси та наземні засоби (*розділ аеронавігаційного плану ICAO*)
AGARD [Advisory Group for Aeronautical Research and Development] консультативна група з науково–дослідної роботи в галузі аеронавтики (*НАТО*)
AGC [automatic gain control] автоматичне регулювання підсилення, АРП
AGDLS [air-ground data link system] система передавання даних у польоті за схемою «земля–повітря»
AGE 1. [aerospace ground equipment] наземне обладнання авіакосмічних комплексів; **2.** [auxiliary ground equipment] допоміжна наземна апаратура
AGGR [aggregate] агрегат
AGL *тж.* **agl** [above ground level] над рівнем землі
AGNIS [approach guidance nose-in to stand system] система керування для установа на стоянку
AG-NOTAM в робочому стані, але виконано лише наземну перевірку, льотна перевірка очікується (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)
AGRMT [agreement] угода, домовленість
AGS [automatic gain stabilization] автоматична стабілізація підсилення
a.h. [ampere-hour] ампер–година
AH-NOTAM 1. верхній диспетчерський район (*друга і третя літери в кодї NOTAM*); **2.** зараз час обслуговування (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)
AHS [American Helicopter Society] Американське вертолітне товариство
AIA [aerospace industries association] Асоціація аерокосмічної промисловості
AIC 1. [aeronautical information circular] циркуляр аеронавігаційної інформації; **2.** [Automatic Intercept Center] центр автоматичного перехоплення
AIDS [aircraft integrated data system] бортова комплексна система реєстрації даних
AIM [airman's information manual] інформаційна збірка для авіаційних фахівців
AIP [aeronautical information publication] збірка аеронавігаційної інформації, ЗАІ
AIRAC [Aeronautical Information Regulation and Control] аеронавігаційна інформація з правил та керування, АІРАК
AIRCENT [Allied Air Forces, Central Europe] об'єднані військово–повітряні сили в Центральній Європі (*НАТО*)
AIREP [aircraft report] доповідь з борту (*літака*)
AIRIMP [ATC/IATA reservations interline message procedures] міжнародні правила зі складання телеграм з бронювання (*IATA*)
AIRMEC [aircraft maintenance engineering exhibition] виставка технічного обладнання для технічного обслуговування повітряних суден
AIRNORTH [[Allied Air Forces, Northern Europe] об'єднані військово–повітряні сили в Північній Європі (*НАТО*)
AIRSOUTH [Allied Air Forces, Southern Europe] об'єднані військово–повітряні сили в Південній Європі (*НАТО*)
AIS 1. [aeronautical information service] служба аеронавігаційної інформації, САІ; **2.** [alarm indication signal] сигнал тривожної індикації; **3.** [automatic intercept system] система автоматичного перехоплення
AIU [antenna interface unit] блок зв'язку з антеною
AJ [antijamming] протидія активним (радіо)перешкодам
AJM [antijamming margin] запас перешкодозахищеності
AK 1. [accepting confirmation] підтвердження згоди; **2.** [Alaska] Аляска (*США*)
AK-NOTAM відновлено нормальну роботу (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)
AL 1. [airlock] шлюзова камера, ШК; **2.** [Alabama] Алабама (*США*); **3.** [approach and landing] заходження на посадку і посадка; **4.** [Arab League] Ліга арабських країн
A/L [automatic landing] автоматична посадка
ALA 1. [Alabama] Алабама (*США*); **2.** [alighting area] 1) зона приземлення; 2) місце посадки
ALB [aerodrome locating beacon] аеродромний привідний радіомаяк
ALBM [air-to-land ballistic missile] авіаційна балістична ракета
ALC [automatic level control] автоматичне керування рівнем (*затису*)
ALCM [air-launched cruise missile] крилата ракета класу «повітря–земля»
ALD [airborne laser designator] бортовий лазерний цілевказ
ALERFA [alert phase] 1) АЛЕРФА, стадія тривоги; 2) аварійне повідомлення у випадку стану тривоги; 3) стан готовності по тривозі
ALF [auxiliary landing field] резервний посадковий майданчик

ALFCE [Allied Land Forces, Central Europe] об'єднані сухопутні війська в Центральній Європі (*НАТО*)

ALFSEE [Allied Land Forces, Southeast Europe] об'єднані сухопутні війська в Південно–Східній Європі (*НАТО*)

ALMS [aircraft landing measurement system] система вимірювання посадкових параметрів ПС

AL-NOTAM мінімальний ешелон польоту, що використовується (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

ALPA [Air Line Pilot's Association] Асоціація пілотів цивільної авіації

ALR [alerting message] аварійне повідомлення

ALS 1. [approach light(ing) system] система вогнів заходження (*на посадку*); **2.** [automatic landing system] автоматична система посадки

ALSS [airlock support subsystem] допоміжна система шлюзової камери

ALT 1. [airborne laser tracker] бортова лазерна система стеження; **2.** [alternate fuel tank] проміжний витратний бак перекачування палива; **3.** [altimeter] висотомір; **4.** [altitude] (абсолютна) висота; **5.** [approach and landing test] випробування з відпрацювання заходження на посадку і посадки

ALTN [alternate] 1) запасний, резервний; 2) змінний

ALTR [approach and landing test requirement] вимоги до випробувань з відпрацювання заходження на посадку

AM 1. [airlock module] шлюзова камера, ШК; **2.** [air mail] авіапошта, повітряна пошта; **3.** [amplitude modulation] амплітудна модуляція, АМ

AMC 1. [acceptable means of compliance] прийнятні методи встановлення відповідності; **2.** [Air Material Command] командування матеріально–технічним забезпеченням військово–повітряних сил

amd [amend] вносити поправку

AMDS [advanced missions docking subsystem] підсистема стикування для польотів перспективних КА

AME 1. [aircraft maintenance engineer] інженер з технічного обслуговування ПС; **2.** [airlock/manipulator element] шлюзова камера з маніпулятором; **3.** [automatic measuring equipment] автоматичне контрольно–вимірювальне обладнання

AMIGOSAT Амігосат, супутникова система зв'язку країн Латинської Америки

AMLOST «втратив орієнтування» (*код зв'язку*)

AM-NOTAM дозволені лише військові польоти (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

AMS [aeronautical mobile service] авіаційна служба рухомих засобів

AMSL [above mean sea level] над середнім рівнем моря

AMTI [airborne moving target indicator] бортовий індикатор рухомих цілей

AN 1. Нікарагуа (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [alpha-numeric] алфавітно–цифровий

AN-NOTAM 1) маршрут зональної навігації (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2)** надається лише для польотів у темний час доби (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

ANOPP [aircraft noise prediction programme] програма прогнозування авіаційного шуму

A-NOTAM упорядкування повітряного простору (*друга літера в коді NOTAM*)

ANP [air navigation plan] аеронавігаційний план

ANPRM [advance notice of proposed rule making] попереднє повідомлення про можливе нормування

ANS 1. [answer] відповідь; **2.** [automated navigation system] автоматизована навігаційна система

ANT [antenna] антена; **2.** [autonomous navigation technology] засоби автономної навігації

AOA 1. [abort once around] режим аварійного повернення (*БТКК*) після першого витка; **2.** [aircraft operating agency] льотно–експлуатаційне підприємство; **3.** [angle of arrival] кут приходу (*хвилі, променя*); **4.** [angle of attack] кут атаки

АоА [angle of attack] кут атаки

AOC 1. [aerodrome obstruction chart] карта аеродромних перешкод; **2.** [Air Operator Certificate] Сертифікат повітряного оператора; **3.** [assumption of control message] приймання диспетчерських вказівок

АоЕ [airport of entry] аеропорт прибуття

AO-NOTAM 1. океанічний диспетчерський район (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** у робочому стані (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

АОРА [Aircraft Owners and Pilots Association] Асоціація власників та пілотів повітряних суден

AOSC [administrative and operational services costs] адміністративні та експлуатаційні витрати

AP 1. Пакистан (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [airplane] літак; **3.** [airport] аеропорт; **4.** [autopilot] автопілот

А/Р 1. [airport] аеропорт; **2.** [autopilot] автопілот

APAPI [abbreviated precision approach path indicator] спрощений покажчик траєкторії точного заходження на посадку

APC 1. [advanced propulsion comparison study] порівняльне дослідження перспективних рушійних установок; **2.** [approach control] 1) керування в зоні заходження на посадку; 2) диспетчерський пункт підходу

APCH [approach] заходження на посадку

APEX [advance purchase excursion fare] екскурсійний тариф із попереднім придбанням квитків
APF [accurate position finder] радіопеленгатор точного місцезнаходження
APG [Advisory and Planning Group] група з консультування та планування (*НАТО*)
API [air position indicator] індикатор місцезнаходження в польоті
APIS [advanced passenger information system] удосконалена система інформування пасажирів
APL [automatic program location] автоматична відмітка заданої програми
APLD [automatic program locate device] пристрій автоматичної відмітки заданої програми
AP-NOTAM 1. пункт обов'язкових донесень (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** надається за умови отримання необхідного дозволу (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
APP [approach control office] диспетчерський пункт підходу
APPV [approve] давати згоду; санкціонувати
Apr [April] квітень
APS 1. [airbreathing propulsion system] повітряно–реактивна рушійна установка; **2.** [aircraft prepared for service] готове до польотів ПС; **3.** [aft propulsion system] хвостова рушійна установка
APT [air passenger tariff] збірка пасажирських тарифів на авіаперевезення
Apt [airport] аеропорт
APU [auxiliary power unit] допоміжна силова установка, ДСУ
APWI [airborne proximity warning indicator] бортовий сигналізатор попередження про небезпечне зближення
AR 1. «кінець передавання» (*код зв'язку*); **2.** [Arkansas] Арканзас (*США*); **3.** [army regulation] Статут військової служби; **4.** [aspect ratio] відносне подовження
ARC 1. [American Red Cross] Американський Червоний Хрест; **2.** [automatic range control] автоматичне супроводження за дальністю; **3.** [automatic remote control] автоматичне дистанційне керування; **4.** [Aviation Review Committee] Комітет з розгляду авіаційних питань
ARCP [aerodrome reference code panel] група експертів ІКАО з кодових позначень аеропортів
ARDC [Air Research and Development Command] науково–дослідне авіаційне командування
ARFOR [area forecast] зональний прогноз
ARI [airborne radio installation] бортова радіоустановка
ARMET [area meteorology] зональний метеопрогноз
ARMSEF [atmospheric reentry materials and structures evaluation facility] установка для оцінних випробувань матеріалів і конструкцій у пілотованих умовах спуску в атмосфері
ARNG [arrangement] угода, домовленість
ARNK [arrive unknown] час прибуття невідомий
AR-NOTAM 1. маршрут КПП (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** надається за запитом (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
ARO [air traffic services reporting office] пункт збирання доповідей служби повітряного руху
aro [after receipt of order] після отримання наказу
ARP 1. [aerodrome reference point] контрольна точка аеродрому; **2.** [airraid precautions] заходи протиповітряної оборони; **3.** [air report] доповідь з борту (*ПС*)
ARQ [automatic error correction] автоматична корекція помилок
ARR 1. [airborne radio receiver] бортовий радіоприймач; **2.** [arrival] приліт; прибуття; **3.** [arrival message] повідомлення про приліт; **4.** [arrive] прилітати, прибувати
ARS [special air report] спеціальна доповідь з борту (*ПС*)
ARSA [airport radar service area] зона радіолокаційного обслуговування в районі аеропорту
ARST [arresting] гальмування
ART 1. [aerodrome reference temperature] розрахункова температура повітря в районі аеродрому; **2.** [automatic range tracker] пристрій автоматичного супроводження за дальністю
ARTC [air route traffic control] керування повітряним рухом на маршруті
ARTCC [air route traffic control centre] центр керування повітряним рухом на маршруті
ARTS 1. [automated radar terminal system] автоматична аеродромна радіолокаційна система; **2.** [automated radar tracking system] автоматична система радіолокаційного стеження
ARTU [automated range tracking unit] блок автоматичного супроводження за дальністю
ARU [automated range unit] блок автоматичного визначення відстані
arv [arrive] прилітати, прибувати
AS 1. [air speed] повітряна швидкість; **2.** [altostratus] високошаруваті хмари; **3.** «є вільні місця на рейс» (*код зв'язку*)
ASA [aircraft separation assurance] забезпечення ешелонування польотів ПС
ASAP [as soon as possible] «якмога швидше» (*код зв'язку*)
ASB [aircraft safety beacon] проблісковий бортовий маяк попередження зіткнень
ASC 1. [advice of schedule change] інформація про зміни у розкладі; **2.** [ascending to] набирання висоти до ...;

3. [automatic selectivity/sensitivity control] автоматичне регулювання вибірності/чутливості
ASD [air situation display] дисплей індикації повітряної обстановки
ASDA [accelerate-stop distance available] наявна дистанція перерваного зльоту, НДПЗ
ASE 1. [airborne search equipment] бортове пошукове обладнання; **2.** [automatic stabilization equipment] обладнання автоматичної стабілізації
ASGAN [Assistant Secretary General for Air Navigation] помічник генерального секретаря (ІКАО) з аеронавігації
ASGAT [Assistant Secretary General for Air Transport] помічник генерального секретаря (ІКАО) з питань повітряного транспорту
ASI 1. [airspeed indicator] показчик повітряної швидкості; **2.** [altimeter setting indicator] показчик установлення висотоміра; **3.** [atmosphere standard international] міжнародна стандартна атмосфера, МСА
ASIR [airspeed indicator reading] зчитування показань показчика повітряної швидкості
ASK [available seat-kilometers] наявний пасажиро-кілометраж
ASL [above sea level] над рівнем моря
ASM [air-to-surface missile] авіаційний реактивний снаряд для ураження наземних цілей; реактивний снаряд класу «повітря-земля»
ASMACH [airspeed/Mach] повітряна швидкість/число М
ASMI [aircraft surface movement indicator] індикатор наземного руху повітряних суден
ASND [ascend] набір висоти
AS-NOTAM непридатний (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
ASO [aeronautical station operator] оператор аеронавігаційної станції
ASP [airspace] повітряний простір
ASPA [Association of South Pacific Airlines] Асоціація авіакомпаній південної частини Тихого океану
ASPEC [aircraft static pressure corrector] коректор статичного тиску на борту ПС
ASPENN [Aeronautical Fixed Service Planning Study EUR/NAM/NAT Regional Planning Group] Група регіонального планування авіаційної фіксованої служби зв'язку в Європейському, Північноамериканському та Північноатлантичному регіонах
ASPH [asphalt] асфальт
ASR 1. [aerodrome surveillance radar] оглядова аеродромна РЛС; **2.** [aviation safety regulations] авіаційні правила забезпечення безпеки польотів
ASRS [aviation safety reporting system] система інформування про стан безпеки польотів
ASSR [airport surface surveillance radar] РЛС кругового огляду поверхні аеродрому
ASST [assistance] допомога
assy [assembly] 1) збирання; монтаж; компонування; 2) пристрій, установка; агрегат, вузол
AST [Atlantic Standard Time] атлантичний поясний час
ASTS [advanced space transportation system] перспективна ТКС
ASU [antenna switching unit] антенний перемикач
AT 1. [airborne time] польотний час; **2.** [air temperature] температура повітря; **3.** [air traffic] повітряний рух; **4.** [American Terms] американські технічні умови; **5.** [awaiting transportation] чекаючи на перевезення
A/T 1. [American Terms] американські технічні умови; **2.** [autothrottle] автомат тяги
a.t. [apparent time] істинний час
ATA 1. [actual time of arrival] фактичний час прибуття; **2.** [Air Transport Association] Асоціація повітряного транспорту (США)
ATAC [Air Transport Association of Canada] Асоціація повітряного транспорту Канади
ATAF [Allied Tactical Air Force] об'єднане тактичне авіаційне командування (НАТО)
ATAG [Air Training Advisory Group] консультативна група з питань льотної підготовки (НАТО)
ATAS [automated traffic advisory service] автоматизоване консультативне обслуговування повітряного руху
ATASS [air traffic audio simulation system] аудіовізуальна система імітації повітряного руху
ATC 1. [Air Traffic Control] Керування повітряним рухом, КІП; **2.** [air travel card] маршрутний лист авіаподорожі
ATCAA [air traffic control assigned airspace] повітряний простір, закріплений за службою повітряного руху
ATCAC [Air Traffic Control Advisory Committee] Консультативний комітет з керування повітряним рухом
ATCC [air traffic control centre] центр диспетчерського обслуговування повітряного руху; центр КІП
ATCO [air traffic controller] авіадиспетчер
ATD [actual time of departure] фактичний час вильоту
ATE [automatic test equipment] автоматичне випробувальне обладнання
ATF [advanced tactical fighter] перспективний винищувач-бомбардувальник
ATFM [air traffic flow management] керування потоком повітряного руху
ATI [air target indication] індикація повітряних цілей

ATIS [automatic terminal information service] служба автоматичного передавання інформації в районі аеропорту

ATM 1. [airspace and traffic management] керування повітряним простором і повітряним рухом; **2.** [atmosphere] атмосфера

A to N [aids to navigation] засоби навігаційного обладнання

AT-NOTAM вузлова диспетчерська зона (*друга і третя літери в кодї NOTAM*)

ATO [abort-to-orbit] аварійне припинення польоту (*БТКК*) під час виведення на орбіту

ATP [at time, at point] в ... (*про час чи пункт польоту*)

ATPL [air transport pilot licence] посвідчення пілота транспортної авіації

ATR [air transport report] доповідь про стан авіаперевезень

ATRC [Air Training Command] навчально–тренувальне командування військово–повітряних сил

ATS 1. [aerodrome traffic service] аеродромне диспетчерське обслуговування; **2.** [air traffic service] 1) обслуговування повітряного руху, ОПР; 2) служба повітряного руху; **3.** [applications technology satellite] супутник для застосовних досліджень; **4.** [autothrottle system] автомат тяги

attn [attention] увага

ATX [air taxi] авіатаксі

ATZ [aerodrome traffic zone] зона руху в районі аеродрому

A.U. [astronomical unit] астрономічна одиниця

Aug [August] серпень

AU-NOTAM 1. район польотної інформації верхнього повітряного простору (*друга і третя літери в кодї NOTAM*); **2.** не надається (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

AUM [air-to-underwater missile] реактивний снаряд класу «повітря–підводний човен»

AUTH 1. [authority] повноважний орган; **2.** [authorization] санкція

AUTOLAND [automatic landing] автоматична посадка

AUW [all-up weight] повна польотна маса

aux [auxiliary] допоміжний

AVASIS [abbreviated visual approach slope indicator system] спрощена система візуальної індикації глісади

AVC [automatic volume control] автоматичне регулювання гучності

AVG [availability status message] повідомлення про наявність місць на рейс

avg [average] середнє значення; в середньому

AVGAS тж. avgas [aviation gasoline] авіаційний бензин

avionics [aviation electronics] авіоніка, авіаційне (радіо)електронне обладнання

AV-NOTAM верхня консультативна зона (*друга і третя літери в кодї NOTAM*)

AVSEC [Aviation Security Study Group] Дослідницька група з безпеки польотів (*ІКАО*)

a/w [all-weather] всепогодний, що працює у складних метеорологічних умовах

AW [augmentor wing] крило з керованою циркуляцією

AWACS [airborne warning and control system] система повітряного попередження і керування

AWB [air waybill] авіавантажна накладна

AWBL [air waybill later] авіаційну накладну буде вислано пізніше

AW-NOTAM повністю виключено (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

AWO 1. [air weather office] авіаційне метеорологічне бюро; **2.** [all-weather operations] польоти за будь–яких погодних умов

AWOP [All Weather Operations Panel] Група експертів з питань польотів за будь–яких погодних умов (*ІКАО*)

AWOS [automated weather observing service] автоматизована служба метеоспостережень

AWY тж. Awy [airway] 1) авіатраса, повітряна траса; 2) авіалінія

AX-NOTAM 1. перетин (*друга і третя літери в кодї NOTAM*); **2.** попередньо оголошене вимкнення скасовано (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

AZM [azimuth] азимут

AZ-NOTAM зона повітряного руху в районі аеродрому (*друга і третя літери в кодї NOTAM*)

В 1. іст. Гоминданівський Китай (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** «обслуговування за класом «В» (*код зв'язку*); **3.** [base] база; **4.** [bearing] азимут, пеленг; **5.** [Beech] літакобудувальна фірма «Біч» (*США*); **6.** [Boeing] літак фірми «Боїнг» (*США*); **7.** [bomber] бомбардувальник; **8.** [bombing] 1) бомбардувальний; 2) бомбування

ВА 1. [beam approach] заходження на посадку за маяком; **2.** [blind approach] заходження на посадку за приладами; **3.** [breaking action] 1) гальмування; 2) спрацьовування гальма

ВАА [British Airport Authority] Управління британських аеропортів

BABS [beam approach beacon system] система приводу літаків за променем радіомаяка

ВАеА [British Aerobatic Association] Британська асоціація вищого пілотажу

bag [baggage] багаж
BALC «вільних місць на рейс немає, на лист чекання вноситься не буде» (код зв'язку)
BALPA [British Airline Pilots Association] Британська асоціація лінійних пілотів
BALU «вільних місць на рейс немає, пропонуємо внести на лист чекання» (код зв'язку)
BAOR [British Army of Rhine] *іст.* Британська рейнська армія
BAРMoN [Background Air Pollution Monitoring Network] Мережа станцій моніторингу фонового забруднення атмосфери
BASE [cloud base] нижній край хмар
BBML «потрібне дитяче харчування» (код зв'язку)
BC 1. [birth certificate] свідоцтво про народження; **2.** [British Columbia] Британська Колумбія (*провінція Канади*); **3.** [broadcast] радіомовлення; **4.** [bulk cargo] насипний вантаж
BCAS [beacon collision avoidance system] система попередження зіткнень, що базується на вторинній радіолокації
BCC [block check character] знак перевіряння блоку
BCD 1. [Bad Conduct Discharge] звільнення з військової служби з дисциплінарних причин; **2.** [binary-coded decimal (number)] двійково-кодоване десяткове число
BCFG [fog patch] смуга туману
BCN 1. [beacon] (світловий) маяк; радіомаяк; **2.** [broadband communication network] широкопasmово-лінійний зв'язок
BCST [broadcast] радіомовлення
BDC [bottom dead centre] нижня мертва точка, НМТ
bdry [boundary] межа
BEA [British European Airways (Corporation)] Британська європейська авіатранспортна компанія, БСАК
BED «носілки для хворого на місце ...» (код зв'язку)
BEW [basic empty weight] початкова маса пустого ПС
BFIG [British Forces in Germany] *іст.* Британські збройні сили в Німеччині
BFO [beat frequency oscillator] генератор биття
BGA [British Gliding Association] Британська асоціація планерного спорту
BGT [budget] бюджет
BGTC [budgetary control] ревізія
BHAB [British Helicopter Advisory Board] Британська вертолітна консультативна рада
BHD [bulkhead] перегородка, перебірка
BHI [bearing/heading indicator] показчик штурмана
BHP [brake horsepower] заміряна потужність
BHPA [British Hang-Gliding and Paragliding Association] Британська асоціація дельтапланеризму та парапланеризму
BIT 1. [built-in testing] вбудований контроль; **2.** [bulk inclusive tour] масове перевезення типу «інклюзив-тур»
BITE [built-in test equipment] вбудована апаратура (автоматизованого) контролю
BK 1. BK-сигнал (*застосовується для переривання радіопередавання*); **2.** [brake] гальмо, гальмівний пристрій
BKDN [breakdown] полом, поломка
BKN [broken] розірваний
B/L [bill of lading] вантажна накладна, коносамент
BLC [boundary layer control] керування межовим шаром, КМШ
BLK [blocking] фрахтування
BLKD [blocked] зафрахтований
BLO [below clouds] нижче (краю) хмар
BSLN [blowing snow] завірюха, хуртовина
BLST [ballast] баласт
BLTN [bulletin 1) зведення; 2) бюлетень
BLW [below] нижче, під
BMAA [British Microlight Aircraft Association] Британська асоціація надлегких повітряних суден
BMТ [British Mean Time] Британський середній час
BN [beacon] (світловий) маяк; радіомаяк
BNRQ [balance of space not requested] про залишок місць не запитувалося
BOAC [British Overseas Airways Company] Британська авіакомпанія трансокеанських повітряних сполучень
BONDS [bonded store] митний склад
BORG [Basic Operational Requirements Group] Робоча група (*ІКАО*) з розроблення основних експлуатаційних вимог
BP 1. [barometric pressure] барометричний тиск; **2.** [British Patent] британський патент; **3.** [British Petroleum]

компанія «Бритиш Петролеум»
BQ «відповідь на запит» (код зв'язку)
Bq [besquerel] бекерель, Бк
brf «короткий» (код виду маршруту заходження на посадку)
BRG [bearing] азимут; пеленг
brg [bearing] 1) підшипник; 2) азимут; пеленг
Brig.-Gen. [Brigadier-General] бригадний генерал
BRKG [braking] гальмування
BRN [broken clouds] розірвана хмарність
BROC [best rate of climb] найбільша швидкопідйомність
BS 1. [base station] 1) базова станція; 2) опорний пункт; **2.** [British Standard] Британський стандарт; **3.** [broadcast(ing) satellite] супутник мовлення; **4.** [broadcasting station] радіостанція широкого мовлення
BSP [bank settlement plan] план урегулювання банківських рахунків
BTL [between layers] між ярусами (*хмар*)
BTR 1. [blade thickness ratio] відносна товщина перерізу лопаті; **2.** [bus tie relay] реле стикування шин
BTU [British thermal unit] британська теплова одиниця (252 ккал.)
BWPA [British Women Pilots Association] Британська асоціація жінок-пілотів

C 1. [call] виклик; запит; **2.** [cargo] вантажний, вантажно-десантний; **3.** [Celsius] градуси Цельсія; **4.** [cirrus] перисті хмари; **5.** [compass] компас; **6.** [coulomb] кулон, К; **7.** [Curtiss-Wright Corporation] літакобудівна корпорація «Кертис-Райт» (*США*); **8.** умовний код частоти для передавання диспетчерського дозволу на виконання плану польоту по ЗПС

CA [Civil Aviation] цивільна авіація, ЦА
CAA 1. [civil aviation administration] повноважний орган цивільної авіації; **2.** [Civil Aviation Authority] Управління цивільної авіації (*Велика Британія*)
CAB [Civil Aeronautics Board] *іст.* Комітет цивільного повітроплавання (*США*)
CAC [cargo accounting advice] повідомлення про розрахунки за вантажні (авіа)перевезення
CAD [civil aviation department] управління цивільної авіації
CAEM [Commission for Aeronautical Meteorology] Комісія з авіаційної метеорології
CAER [Committee on Aviation Environmental Protection] Комітет з охорони довкілля від впливів авіації
c.&f. [cost and freight] вартість і фрахт
CAF [cancel and file] «анулюйте і зареєструйте» (код зв'язку)
CAM 1. [civil aeronautics manual] настанови з цивільної авіації; **2.** [computer-aided machining] автоматизоване виробництво
CAN [Committee on Aircraft Noise] Комітет з авіаційних шумів
Canairdiv [Canadian Air Division] канадська авіаційна дивізія (*виділена в НАТО*)
cancel [cancellation] скасування
CA-NOTAM 1. обладнання зв'язку «повітря-земля» (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** включене (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
CAP 1. [chief aviation pilot] старший пілот; **2.** [Civil Air Patrol] цивільний повітряний патруль
CAPIS [customs accelerated passenger inspection system] система прискореного митного огляду пасажирів
CAR [civil air regulations] настанови зі здійснення польотів повітряних суден цивільної авіації
CARO [cargo aircraft only] «потрібне лише вантажне ПС» (код зв'язку)
CARS [community aerodrome radio station] аеродромна радіостанція зв'язку
CAS 1. [calibrated airspeed] індикаторна повітряна швидкість; **2.** [collision avoidance system] система запобігання зіткненням, СЗЗ; **3.** [Commission for Atmospheric Sciences] Комісія з атмосферних наук, КАН
CAT 1. [category] категорія; **2.** [catering] харчування на борту; **3.** [civil air transport] цивільний повітряний транспорт; **4.** [clear air turbulence] турбулентність за ясного неба, ТЯН
CAT II [category II] II-а категорія (*ІКАО*)
CATAC [Commandment Aerienne Tactique] *Фр* тактичне авіаційне командування (*об'єднання тактичної авіації, виділене в НАТО*)
CATI [Civil Aviation Training Institute] Інститут підготовки спеціалістів цивільної авіації
CATS [computer-assisted troubleshooting system] система пошуку й усунення несправностей на базі комп'ютера
CATUP [catering up lift] «харчування доставляється на борт» (код зв'язку)
CAVOK [cloud and visibility OK] «хмарність відсутня і видимість хороша» (код зв'язку)
CAVU [ceiling and visibility unlimited] «висота нижнього краю хмар і видимість не обмежені» (код зв'язку)
CB 1. [centibar] центибар (*одиниця атмосферного тиску*); **2.** [circuit breaker] автомат захисту мережі; (*автоматичний*) вимикач; **3.** [citizen radio band] діапазон (виділений) для персонального і службового

радіозв'язку; 4. [control board] 1) пульт керування; 2) контрольний щит; 5. [control button] кнопка керування; 6. [cumulonimbus] купчасто-дощові хмари

Сb [cumulonimbus] купчасто-дощові хмари

СВІТ [contract bulk inclusive tour] договірне масове перевезення типу «інклюзив-тур»

СВЛ [cargo boarding list] вантажна відомість на рейс

СВS [Commission for Basic Systems] Комісія з основних (аеронавігаційних) систем

СВR 1. [California bearing ratio] каліфорнійський показник несної здатності ґрунту; 2. [case-based reasoning] система отримання допомоги з опису неполадки

СC 1. Чилі (*умовне позначення національної належності літака*); 2. [central control] центральний пульт керування; 3. [cirrocumulus] перисто-купчасті хмари; 4. [compass course] компасний курс; 5. «рейс укомплектовано» (*код зв'язку*)

Сc [cirrocumulus] перисто-купчасті хмари

СCНА [change charges] «змініть розмір зборів» (*код зв'язку*)

СCІ [communication control indicator] індикатор керування зв'язком

СCНА [change consignee's name] «змініть прізвище отримувача вантажу» (*код зв'язку*)

СC-NOTAM закінчено (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

СCОD «змініть форму сплати післяплатою на ...» (*код зв'язку*)

СCТ [circuit] 1) схема, контур; 2) замкнена траєкторія польоту

ССТP [change collect to prepaid] «змініть “кредит” на “сплачено”» (*код зв'язку*)

ССТR [concentrator] накопичувач

сcw [counterclockwise] проти руху годинникової стрілки

СD 1. [Civil Defense] цивільна оборона, місцева протиповітряна оборона, МППО; 2. [compact-disk] компакт-диск, КД

СDА 1. [command and data acquisition] приймання командних повідомлень і збирання даних; 2. [continuous descent approach] заходження на посадку з безперервним зниженням

СDІ 1. [course deviation indicator] показчик відхилення від курсу; 2. [course direction indicator] показчик курсу

СDЛ [configuration deviation list] перелік припустимих відхилень конфігурації

СDН [coordination message] повідомлення про координацію

СD-NOTAM вимкнено (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

СD-ROM [compact disk read-only memory] 1) ПЗУ на компакт-дисках, компакт-диск; 2) пристрій для читування даних з компакт-дисків

СDУ [control and display unit] блок керування і індикації

СE-NOTAM 1. маршрутна оглядова РЛС (*друга і третя літери в коді NOTAM*); 2. змонтовано (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

СЕНТАG [Central Army Group] центральна група армій (*НАТО*)

СЕРАP [combined center/radar approach control] об'єднаний центр радіолокаційного керування заходженням на посадку

cert [certificate] сертифікат

СF Канада (*умовне позначення національної належності літака*)

СFІ [Cost, Freight, and Insurance] вартість, фрахт і страхування

СFІТ [controlled flight into terrain] зіткнення літака з землею під час польоту під контролем диспетчерської служби КПП

СFМ [confirm] «підтвердіть» (*код зв'язку*)

СF-NOTAM робочу частоту змінено (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

СFС [chlorofluorocarbon] хлорфторвуглець

СG 1. [centre of gravity] центр ваги; 2. [Coast Guard] берегова охорона; 3. [Commanding General] генеральне командування

СGАS [coast guard air station] берегова станція контролю повітряного простору

СGL [circling guidance lights] 1) обертові вогні наведення; 2) вогні керування польотом по колу

СG-NOTAM 1. (радіолокаційна) система заходження на посадку за командами з землі (*друга і третя літери в коді NOTAM*); 2. категорію знижено до ... (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

сgo [cargo] вантаж

СGС 1. [centimeter-gram-second] сантиметр-грам-секунда, система СГС; 2. [computer generated simulation] комп'ютерне моделювання

СН 1. [channel] канал; 2. [compass heading] компасний курс; 3. [critical height] критична висота

СНАСОМ [Channel Committee] комітет зони Ла-Маншу (*НАТО*)

СНАDV [check and advise] «перевірте і повідомте» (*код зв'язку*)

СНСТ [charges collect] «вимагайте сплати витрат» (*код зв'язку*)

CHD [child] дитина (від 2-х до 12-и років)
CHG 1. [change] змінити; **2.** «повідомте про зміни» (код зв'язку)
chg [charge] заряд
CHNL [channel] канал
CH-NOTAM змінено (четверта і п'ята літери в кодї *NOTAM*)
CHNT [change name to] «змініть прізвище на ...» (код зв'язку)
CHT [cylinder head temperature] температура головок циліндрів
cht [chart] діаграма; таблиця
CHTR [charter] чартер
CI 1. [cirrus] перисті хмари; **2.** [counterintelligence] захист від розвідувальних засобів; **3.** [cubic inches] кубічні дюйми
ci 1. [cirrus] перисті хмари; **2.** [curie] кюрі, Кі
CIA [Central Intelligence Agency] Центральне розвідувальне управління, ЦРУ (*США*)
CIDIN [Common ICAO Data Interchange Network] мережа обміну даними ІКАО
CIE «(авіа)компанія» (код зв'язку)
c.i.f. [cost, insurance, freight] вартість, страхування і фрахт
CINCAFMED [Commander-in-Chief, Allied Forces, Mediterranean Command] головнокомандувач об'єднаними збройними силами в районі Середземного моря (*НАТО*)
CINCAIAirCenEur [Commander-in-Chief, Allied Air Forces, Central Europe] головнокомандувач об'єднаними військово-повітряними силами в Центральній Європі (*НАТО*)
CINCMAIRCHAN [Commander-in-Chief, Allied Maritime Air, Channel and Southern North Sea] головнокомандувач об'єднаними військово-морськими і військово-повітряними силами в зоні Ла-Маншу і Південної частини Північного моря (*НАТО*)
CINCNORTH [Commander-in-Chief, Allied Forces, Northern Europe] головнокомандувач об'єднаними збройними силами у Північній Європі (*НАТО*)
CINCSOUTH [Commander-in-Chief, Allied Forces, Southern Europe] головнокомандувач об'єднаними збройними силами у Південній Європі (*НАТО*)
CINCUSAFE [Commander-in-Chief, US Air Forces, Europe] командувач військово-повітряними силами США в Європі
CINCUSAREUR [Commander-in-Chief, US Army, Europe] командувач армією (сухопутними військами) США в Європі
CINCWESTLANT [Commander-in-Chief, Western Atlantic Area] головнокомандувач збройними силами у західній частині Атлантичного океану (*НАТО*)
CI-NOTAM позивний для радіозв'язку змінено на ... (четверта і п'ята літери в кодї *NOTAM*)
CIRC 1. [circular] циркуляр; **2.** [circulate] бути в обігу
CIS 1. [chemical interorbital shuttle] МТА на хімічному паливі; **2.** [Commonwealth of Independent States] Співдружність Незалежних Держав, СНД
CIT 1. «біля чи над великими містами» (код зв'язку); **2.** [communication and information technology] технологія зв'язку і передавання інформації
civ [civil] цивільний
CIVIC [concept in vortex induced combustion] принципи організації вихрового горіння в камері згорання
CK [check] «zareєструйте; перевірте» (код зв'язку)
CL 1. [centerline] осьова лінія; **2.** [centerline lights] осьові вогні; **3.** «рейс укомплектовано, але вносимо на лист чекання» (код зв'язку)
C/L [centerline] осьова лінія (*ЗПС*)
CLA «вид обмерзання з прозорого льоду» (код зв'язку)
CLAR [clarify] «поясніть» (код зв'язку)
CLC [course-line computer] обчислювач курсу
CLD [cloud] хмара
CLM [cancel last message] «останнє повідомлення скасовується» (код зв'язку)
CL-NOTAM 1. система вибіркового виклику (*друга і третя літери в кодї NOTAM*); **2.** повторно настроєно (четверта і п'ята літери в кодї *NOTAM*)
CLOFI [close file] «припинити реєстрацію» (код зв'язку)
CLR [clearance] диспетчерський дозвіл
CLSD [closed] зачинено
CM 1. [communication] зв'язок; система зв'язку; *мн.* засоби зв'язку; **2.** [condition monitoring] контроль стану; **3.** [cost of mission] вартість польоту; **4.** [countermeasures] радіоелектронне заглушення; **5.** [court martial] військовий суд
CMA [comma] кома

CMN [control motion noise] шуми керування

CM-NOTAM 1. радіолокатор керування наземним рухом (*друга і третя літери в кодї NOTAM*); 2. зміщений (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

CN 1. Марокко (*умовне позначення національної належності літака*); 2. [code name] кодована назва

CNAD [consignee notified] «отримувача вантажу повідомлено» (*код зв'язку*)

CNCT [connection] зв'язок

CNEE [consignee] отримувач вантажу

CNK [cause not known] причина невідома (*код зв'язку*)

CNL 1. [cancel] скасовувати; 2. «повідомте про скасування плану польоту» (*код зв'язку*)

CNMT [consignment] вантажне відправлення

C-NOTAM 1. обладнання радіолокації та зв'язку (*друга літера в кодї NOTAM*); 2. зміни (*четверта літера в кодї NOTAM*)

CNR 1. [carrier-to-noise ratio] співвідношення потужності сигналу на несній до шуму; 2. [composite noise rating] комплексний показник шуму

CNRD [consignee refused to accept delivery] отримувач вантажу відмовився прийняти доставлений вантаж

CNSH [consignment shipment] відправлення партії вантажу

CO 1. [Colorado] Колорадо (*США*); 2. [commanding officer] командир; 3. [Conscientious Objector] людина, яка відмовляється від військової служби з політичних чи релігійно-етичних міркувань

Co 1. [company] компанія; 2. [co-pilot] другий пілот

co [container] тара; контейнер

COA [collect on arrival] сплата після прибуття

COACT [company account] рахунок авіакомпанії

COC [Combat Operations Center] Ам. центр керування бойовими діями (*командний пункт командира авіаційного з'єднання*)

COCESNA [Central American Corporation for Air Navigation Services] Центральньоамериканська корпорація аеронавігаційного обслуговування

COD 1. [collect on delivery] сплата накладною платою [післяплатою]; 2. [coupon origin and destination] пункти відправлення й призначення (вказані) у купоні авіаквитка

C of A [Certificate of Airworthiness] сертифікат льотної придатності

C of G *тж.* **c of g** [centre of gravity] центр ваги

C of P [centre of pressure] центр тиску

C of T [certificate of test] протокол про результати випробувань

Col [Colonel] полковник

COLL [collect] «вимагайте сплати» (*код зв'язку*)

COM [communication] зв'язок; система зв'язку

com [communication(s)] комунікація, зв'язок; засоби зв'язку

COMAIL [company mail] пошта авіакомпанії

COMAIRCENT [Commander, Allied Air Forces, Central Europe] командувач об'єднаними військово-повітряними силами в Центральній Європі (*НАТО*)

COMAIRSOUTH [Commander, Allied Air Forces, Southern Europe] командувач об'єднаними військово-повітряними силами у Південній Європі (*НАТО*)

COMI [commercial invoice] листок опису вантажу

COMLANDCENT [Commander, Allied Land Forces, Central Europe] командувач об'єднаними збройними силами у Центральній Європі (*НАТО*)

COMLO [compass locator] привідна радіостанція

comm [communication(s)] комунікація, зв'язок; засоби зв'язку

COMNAVCENT [Commander, Allied Naval Forces, Central Europe] командувач об'єднаними військово-морськими силами у Центральній Європі (*НАТО*)

COMNAVNORTH [Commander, Allied Naval Forces, Northern Europe] командувач об'єднаними військово-морськими силами у Північній Європі (*НАТО*)

COMPT [compartment] (вантажний) відсік

CON [consol] 1) консоль; 2) «консоль» (*умовна назва системи дальньої навігації*)

conc [concrete] бетон

CONFIG [configuration] 1) конфігурація; 2) форма, вид

CO-NOTAM у робочому стані (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

CONST [construction] конструкція

const [constant] константа, постійна (величина)

COORD [coordinates] координати

COP 1. [change-over point] пункт перемикання частоти зв'язку; 2. [character oriented procedure] процедура,

орієнтована на знаки; 3. [coefficient of performance] коефіцієнт корисної дії, ККД; 4. [coorbiting platforms] (космічні) платформи на компланарних орбітах

cor [correction] виправлення

CORD [coordination] узгодження

CORR [corridor] (повітряний) коридор

COSPAR [Committee for Space Research] Комітет з космічних досліджень, КОСПАР

COT [at the coast] в районі узбережжя

CP 1. Болівія (*умовне позначення національної належності літака*); 2. [centre of pressure] центр тиску; 3. [Command Post] командний пункт (пост); 4. [control panel] панель керування; 5. [co-pilot] другий пілот; 6. [cost of the propellant] вартість ракетного палива; 7. загальний виклик на радіозв'язок двох *чи* кількох станцій

CPL 1. [commercial pilot licence] свідоцтво пілота комерційної авіації; 2. [current flight plan message] повідомлення про поточний план польоту

CPLR [center of pillar] центр опори

CP-NOTAM РЛС точного заходження на посадку (*друга і третя літери в коді NOTAM*); 2. робота на зменшеній потужності (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

CPPC [change prepaid to collect] «змініть “сплачено” на “кредит”» (*код зв'язку*)

CPR 1. [compressor pressure ratio] ступінь підвищення тиску компресором; 2. [concrete pavement restoration] відновлення бетонного покриття

CPSK [coherent phase-shift keying] когерентна фазова маніпуляція

CPTY [capacity] 1) (електрична) ємність; 2) вантажопідйомність; 3) потужність; 4) обсяг; 5) пропускна здатність

CQ загальний виклик усіх станцій

CR 1. [counter-rotating] двостороннього обертання; 2. [flight closed but request] «рейс укомплектовано, але запит можливий» (*код зв'язку*)

C/R [counter-rotating] двостороннього обертання

CRC 1. [Control and Reporting Center] пункт сповіщення і керування авіацією; 2. [Corrosion Research Council] Науково–дослідна рада з корозії (*США*)

CRES [corrosion resistant steel] нержавіюча сталь

CRM 1. [collision risk model] модель ризику зіткнення; 2. [counterradar measures] протирадіолокаційні перешкоди; 3. [crew resource management] система керування персоналом

CR-NOTAM 1. оглядова РЛС системи точного заходження на посадку (*друга і третя літери в коді NOTAM*); 2. тимчасово замінено (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

CRP [compulsory reporting point] пункт обов'язкових донесень

CRS 1. [computerized reservation system] автоматизована система резервування місць (*на авіалініях*); 2. [course] курс

CRT [cathode-ray tube] електронно–променева трубка, ЕПТ; **radar** ~ радіолокаційна електронно–променева трубка; радіолокаційний індикатор

CS 1. Португалія (*умовне позначення національної належності літака*); 2. [call sign] позивний; 3. [Chief of Staff] начальник штабу; 4. [cirrostratus] перисто–шаруваті хмари; 5. [compass system] курсова система; 6. [constant-speed (propeller)] повітряний гвинт постійних обертів

Cs [cirrostratus] перисто–шаруваті хмари

c/s [call sign] позивний (*ПС*)

CSD [constant speed drive] привід постійних обертів

CS-NOTAM 1. вторинна РЛС кругового огляду (*друга і третя літери в коді NOTAM*); 2. встановлено (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

CST [Central Standard Time] центральний поясний час

CS/T [combined station/tower] суміщена станція і диспетчерський пункт

CSTFAC [cost factor] питома вартість (виведення корисного навантаження)

CSTR [customs regulation] митні вимоги

CSU [constant speed unit] регулятор постійних обертів

CT 1. [computer tomography] комп'ютерна томографія; 2. [Connecticut] Конектикут (*штат США*)

CTA 1. [communicate all addressed] «повідомте всім, кому адресовано» (*код зв'язку*); 2. [control area] диспетчерська зона; 3. [control terminal area] вузлова диспетчерська зона аеродрому

CTAF [common traffic advisory frequency] загальна частота консультативного обслуговування повітряного руху

CTAM [climb to ... and maintain] «набирайте до ... і тримайте» (*код зв'язку*)

CTC 1. [Canadian Transport Commission] канадська транспортна комісія; 2. [centralized traffic control] диспетчерська централізація; 3. [contact] «встановіть зв'язок з ...» (*код зв'язку*); 4. [crew training center]

центр підготовки космонавтів, ЦПК

STCN [collect from consignee] «оплату отримати з одержувача вантажу» (код зв'язку)

STF 1. [correction to follow] «виправлення буде» (код зв'язку); **2.** «запитую відправника, щоб відповісти на Ваш запит ...» (код зв'язку)

CTL [control] диспетчерське керування; диспетчерське обслуговування

ctn [caution] попередження

ST-NOTAM 1. РЛС огляду зони аеродрому (друга і третя літери в кодї *NOTAM*); **2.** на стадії перевірки, не використовувати (четверта і п'ята літери в кодї *NOTAM*)

STOL 1. [conventional take-off and landing] звичайна довжина пробігу під час зльоту та посадки; **2.** [conventional takeoff and landing (aircraft)] ЛА звичайного зльоту і посадки

CTR [control zone] зона диспетчерського контролю

ctr 1. [center] центр; **2.** [counter] лічильник

ctrl [control] 1) керування; регулювання; 2) контроль; 3) орган керування

CTSH [collect from shipper] «оплату отримати з відправника вантажу» (код зв'язку)

CU 1. Куба (умовне позначення національної належності літака); **2.** [control unit] пристрій керування; блок керування; **3.** [cumulus] купчасті хмари

Cu [cumulus] купчасті хмари

CUF [cumuliform] купчатопоподібний

CUI [Committee on Unlawful Interference] Комітет (*IКАО*) з незаконного втручання

CUMT [cubic meter] кубічний метр, м³

CURR [currency] валюта

CUST [customs] митна служба; митний контроль

CV позначення для приватних радіостанцій (*прийняте Міжнародною спілкою електрозв'язку*)

CVFR [controlled VFR flight] контрольований політ за правилами візуального польоту

CVOL [change of volume] зміни в об'ємі

CVR [cockpit voice recorder] 1) мовний самопис у кабіні екіпажу; 2) кабіний магнітофон

CW 1. [carrier wave] несна хвиля; **2.** [chemical warfare] хімічна війна; **3.** [continuous wave] незатухаюча хвиля; **4.** [wireless communication] бездротовий зв'язок, радіозв'язок

cw [clockwise] за годинниковою стрілкою

CWDR [continuous-wave Doppler radar] доплерівська РЛС з безперервним випромінюванням

CWT [Central Winter Time] центральний зимовий поясний час

CWY [clearway] смуга, вільна від перешкод

CX Уругвай (умовне позначення національної належності літака)

CZ [Control Zone] зона диспетчерського контролю

D 1. Федеративна Республіка Німеччина, ФРН (умовне позначення національної належності літака); **2.** [danger area] небезпечна зона; **3.** [development] розробка; дослідно-конструкторські роботи, ДКР; **4.** [Douglas Aircraft Company] літакобудівна компанія «Дуглас» (*США*); **5.** [drag] 1) лобовий опір; 2) негативна тяга; 3) гальмування

DA 1. [data available] наявні дані; **2.** [decision altitude] висота приймання рішення; **3.** [digital-to-analog] цифро-аналоговий; **4.** [drift angle] кут знесення

DABS [discrete address beacon system] система маяків дискретного адресування

DAD [density altitude display] 1) індикатор барометричної висоти; 2) індикація барометричної висоти

DAE [directional aerial] спрямована антена

DAPO [do all possible] зробіть усе можливе

DAS 1. [data acquisition system] система збирання даних; **2.** [discrete address system] система дискретного адресування

DB [directional radio beacon] спрямований радіомаяк

DBA [dense blasting agent] вибухова суміш високої щільності

DBC 1. [denied boarding compensation] компенсація за відмову у перевезенні; **2.** [dynamic beam control] динамічне регулювання променя

DBLS [double room with shower] двомісний номер з душем

DBV [diagonal braked vehicle] автомашина діагонального гальмування

DC [direct current] постійний струм

DCA 1. [Defense Communications Agency] Управління зв'язку міністерства оборони США; **2.** [Department of Civil Aviation] Управління цивільної авіації

DCD [double channel duplex] двоканальний дуплексний (радіо)зв'язок

DCE [data circuit-terminating equipment] прикінцеве обладнання лінії передавання даних

DCH [data channel] канал зв'язку, інформаційний канал; канал (передавання) даних

DCKG [docking] установа на місце стоянки, обладнане телескопічним трапом

DCKNG [docking] стикування

DCP 1. [data collecting platform] прикінцеве обладнання ланцюга передавання даних; **2.** [display control panel] панель керування дисплеєм

DCPSK [differentially coherent phase-shift keying] диференційна когерентна фазова маніпуляція

DCS 1. [data collection system] система збирання даних; **2.** [departure control system] система контролю відправлень; **3.** [double channel simplex] двоканальний симплексний зв'язок

DCT [direct] прямий

DDA [downdraught drift angle] кут знесення нижче глісади

DDD [deadline delivery date] крайній термін доставки

DDM 1. [design, drafting and manufacturing] конструювання, креслення та виробництво деталей (за допомогою EOM); **2.** [difference in depth of modulation] різниця глибин модуляції, РГМ

DDUE «затримайте рахунок за ...» (код зв'язку)

Dec [December] грудень

def [definite] певний; визначений

deg [degree] 1) ступінь; 2) градус

DEL [delay] затримка

DENEB «операція з розсіювання туману» (код зв'язку)

DEP [departure] виліт

DEPT [department] 1) управління; 2) відділ

DES 1. [data encryption standard] стандарт шифрування даних; **2.** [descent to] зниження до ...

DESC [describe] «змалюйте» (код зв'язку)

desc [descent] зниження

DESIGN [designate] 1) призначати; 2) позначати

DEST [destination] пункт призначення; кінцева зупинка

DETRESFA [distress phase] стадія лиха, ДЕТРЕСФА

DEV [deviation] 1) відхилення від курсу; 2) ухилення (від перешкод)

DEW 1. [delivery empty weight] маса порожнього ПС при поставці; **2.** [distant early warning] дальнє радіолокаційне виявлення

DF 1. [dead freight] мертвий фрахт; **2.** [direction finder] (радіо)пеленгатор; (радіо)компас; **3.** [direction finding] радіопеленгація; **4.** [drag factor] коефіцієнт (лобового) опору середовища; **5.** «з'єдную Вас зі станцією, яку Ви запитуєте» (код зв'язку)

DFC [Distinguished Flying Cross] орден «Хрест за льотні заслуги»

DFCS 1. [digital flight control software] програмове забезпечення цифрової системи керування польотом; **2.** [digital flight control system] цифрова система керування польотом

DFDR [digital flight data recorder] цифровий самопис польотних даних

DFM [Distinguished Flying Medal] медаль «За льотні заслуги»

DFPB [dual-fuel, parallel burn] рідинний ракетний двигун із одночасним спалюванням двох видів палива

DFSB [dual-fuel, series burn] рідинний ракетний двигун із послідовним спалюванням двох видів палива

DFTI [distance-from-touchdown indicator] показчик відстані від точки

DG [directional gyro] курсовий гіроскоп

DGL [dangerous goods list] перелік небезпечних вантажів

DGP [Dangerous Goods Panel] Група експертів (ІКАО) з небезпечних вантажів

DH [decision height] (відносна) висота приймання рішення, ВПР

dH [difference in height] різниця висот

DI 1. [daily inspection] щоденна перевірка; **2.** [direction indicator] показчик напрямку

DIA [Defense Intelligence Agency] Розвідувальне управління Міністерства оборони США

DIF [diffuse] розсіювати

dim 1. [diameter] діаметр; **2.** [dimension] розмір

DIMM [dual in-line memory module] модуль пам'яті з дворядним розміщенням виводів

dipl [diplomatic] дипломатичний

dir [direct] направляти

DISPO [disposition] розміщення

dist [distance] відстань; дистанція

DIV [data-in-voice] передавання даних у смузі (частот) мовного сигналу

div 1. [diversion] відхилення; **2.** [division] 1) служба; 2) цех, відділ

DK [deck] палуба

DL 1. [data link] лінія (канал) передавання даних; **2.** [dead load] 1) статичне навантаження; постійне навантаження; 2) баласт; **3.** [dynamic load] динамічне навантаження

DLA [delay] затримка
DLC [data link control] керування каналом передавання (даних)
DLCS [direct lift control system] система керування піднімальною силою
dlvr [deliver] доставляти
DM 1. [delta modulation] дельта-модуляція; **2.** [docking module] стикувальний модуль
dm. [decimetre] дециметр
DMC 1. [data management console] пульт керування даними; **2.** [direct maintenance costs] прямі витрати на технічне обслуговування
DMCS [data management and control system] система контролю і обробки даних
DME [distance measuring equipment] далекомірне обладнання
DMLS [Doppler microwave landing system] доплерівська мікрохвильова система забезпечення посадки
DMR [detailed maintenance report] детальний звіт про результати технічного огляду
DMS 1. [Defense Message System] система передавання повідомлень Міністерства оборони (США); **2.** [data management system] система керування даними
DMZ [Demilitarized Zone] демілітаризована зона
DND [Department of National Defence] Міністерство оборони Канади
DNG [danger] небезпека
DO 1. [diesel oil] дизельне паливо; **2.** [drawing office] конструкторський відділ, конструкторське бюро, КБ; креслярське бюро
DOA 1. [dead on arrival] який помер дорогою (*напр. до лікарні*); **2.** [dominant obstacle allowance] допуск на домінуючу перешкоду
DOC [direct operating costs] прямі експлуатаційні витрати
DOD [directional origin-destinations] початковий і кінцевий пункти прямого маршруту
DoD [Department of Defense] Міністерство оборони США
dom [domestic] місцевий
DOP [Doppler radar] доплерівський радіолокатор
DoS [Department of State] Держдепартамент (США)
DOT тж. DoT [Department of Transportation] Міністерство транспорту (США)
DP 1. [data processing] обробка даних; **2.** [dew point] точка роси; **3.** [dewpoint temperature] температура точки роси; **4.** [difference of potentials] різниця потенціалів; **5.** [differential pressure] перепад тиску; **6.** [dynamic power] динамічна потужність
dp [difference of potentials] різниця потенціалів
DPC [data processing centre] центр обробки інформації
DPCM [differential pulse-code modulation] диференціальна імпульсно-кодова модуляція, ДІКМ
DPE [data processing equipment] апаратура обробки даних
DPLX [duplex] двобічний
DPM [digital panel meter] цифровий щитовий вимірювальний прилад
DPO [dynamic power output] динамічна вихідна потужність
DPR [data processing rate] швидкість обробки даних
DPS [data processing system] система обробки даних
DPSK [differentially phase shift keying] диференційна фазова маніпуляція
DPSS [data processing services station] станція обробки даних
dpt [depth] товщина; глибина
DR 1. [dead (deduced) reckoning] зчислення шляху; **2.** [detection radar] РЛС виявлення цілей
DRA «виліт затримано з-за ...» (код зв'язку)
DRC «затримка вильоту викликана чеканням стикувального рейсу» (код зв'язку)
DRD «виліт затримано властями» (код зв'язку)
DRE «затримка вильоту з вини екіпажу» (код зв'язку)
DRF «затримка вильоту викликана чеканням вантажу й пошти» (код зв'язку)
DRFT [drift] дрейф; знесення
DRG [drawing] креслення; схема
drg [during] протягом
DRL «затримка вильоту викликана завантаженням» (код зв'язку)
DRN «затримка вильоту викликана технічними причинами» (код зв'язку)
DRO «затримка вильоту з вини служби КПП» (код зв'язку)
DRP «затримка вильоту викликана чеканням пасажирів» (код зв'язку)
DRR «затримка вильоту викликана відсутністю резервного ПС» (код зв'язку)
DRS «затримка вильоту викликана пізнім прибуттям» (код зв'язку)
DRSN [low drifting snow] сніжна поземка

DRT «затримка вильоту з-за метеоумов» (код зв'язку)
DRV «затримка вильоту викликана підготовкою до польоту» (код зв'язку)
DRZ «затримка вильоту викликана доставлянням провізії» (код зв'язку)
DS 1. [digital signal] цифровий сигнал; **2.** [digital system] цифрова система; **3.** [directing station] пеленгаторна станція; **4.** [direct sequence] послідовність для безпосередньої модуляції несної
DSB 1. [double sideband] 1) що має дві смуги; 2) подвійна бічна смуга, ПБС; **2.** [double sidebands] дві бічні смуги
DSBSC [double-sideband suppressed-carrier (transmission)] зв'язок на двох бічних смугах із заглушенням несної частоти
DSC [digital selective call] вибіркового виклику цифровим кодом
DSRTK [desired track] лінія заданого шляху
DST [double-sideband transmitter] передавач із двома бічними смугами
DSU [data storage unit] блок пам'яті даних; **2.** [digital storage unit] цифровий запам'ятовувальний пристрій
DT 1. [data transmission] передавання даних; **2.** [droptank] скидуваний (зовнішній) паливний бак; **3.** [dynamic tracking] автотрекінг
DTAM [descent to ... and maintain] «знижуйтеся до висоти ... і дотримуйтеся її» (код зв'язку)
DTC [data transmission channel] канал передавання даних
DTCS [data transmission and control system] система передавання і контролю даних
DTE [data terminal equipment] обладнання виведення інформації; прикінцеве обладнання даних, ПОД
DTF [data transmission facilities] засоби передавання даних
DTI [dial test indicator] індикатор із круговою шкалою
DTK [desired track angle] потрібний кут шляху
dtm [detonation] детонація
DTRT [deterioration] погіршення
DTS [data transfer system] система передавання даних
DTW [dual tandem wheels] багатоколісний візок
DUC [dense upper cloud] щільний верхній шар хмар
DUPE «це повторне повідомлення» (код зв'язку)
DUR [duration] тривалість
DVD 1. [digital video disk] цифровий відеодиск; **2.** [digital versatile disk] універсальний цифровий диск
DVOM [digital volt-ohmmeter] цифровий вольтомметр
DVOR [Doppler VOR] доплерівський всеспрямований радіомаяк дуже високої частоти
DW 1. [dead weight] маса конструкції; **2.** [dual wheels] спарені колеса
dw [dead weight] власна вага; маса конструкції
DWD [dead wind] зустрічний вітер
DX 1. [distance] відстань; дистанція; інтервал; **2.** [distant exchange] дальній радіообмін; **3.** [distant reception] дальнє приймання; **4.** [duplex] 1) дуплекс, дуплексний [одночасний двосторонній] зв'язок; 2) дуплексний, одночасний двобічний; 3) здвоєний; спарений; **5.** [duplex (operation)] двосторонній зв'язок; **6.** [long distance communication] дальній зв'язок
dx [duplex] 1) дуплекс; 2) дуплексний, двосторонній
Dyna-Soar *icm.* [dynamic soaring] проект ВПС США зі створення багаторазового повітряно-космічного літака
DZ 1. [drizzle] паморозь, дрібний дощ; **2.** *військ.* [dropping zone] зона висадки (*десанту*)
E 1. [earth] 1) земля; 2) заземлення; **2.** [east] схід; **3.** [eastern longitude] східна довгота; **4.** [efficiency] коефіцієнт корисної дії, ККД; **5.** [electric-field strength] напруженість електричного поля; **6.** [energy] енергія; **7.** [engine] двигун, мотор; **8.** [engineer] 1) інженер; 2) механік; **9.** [engineering] 1) техніка; 2) технологія; **10.** [Europe] індекс аеронавігаційної карти Європи; **11.** [export] експорт
EADI [electronic attitude director indicator] електронний покажчик курсу і просторового положення ПС
EAGT [unified air cargo tariff] єдина авіаційна вантажна тарифна ставка
EAP [effective air path] діюча повітряна траса
EAPT [unified air passenger tariff] єдина авіаційна пасажирська тарифна ставка
EAR [electronically agile radar] РЛС із електронним скануванням променя
EAS [equivalent airspeed] еквівалентна [індикаторна] повітряна швидкість
EASA [European Aviation Safety Authority] Європейське управління з авіаційної безпеки
EASE EVA [assembly structure experiment] експеримент зі збіркою конструкцією для робіт за бортом КА
EASY [early acquisition system] система раннього виявлення та захоплення цілі
EAT 1. [estimated arrival time] розрахунковий час прибуття; **2.** [expected approach time] розрахунковий час заходження на посадку
EATE [echoing area of target, effective] ефективна площа відбиття цілі

EBIT [electron bombardment ion thruster] іонний ракетний двигун малої тяги з електронним бомбардуванням

EBU 1. Іспанія (умовне позначення національної належності літака); **2.** [European Broadcasting Union] Європейська спілка радіомовлення

EC [European Community] Європейське співтовариство, ЄС

ECAC [European Civil Aviation Conference] Європейська конференція з питань цивільної авіації

ECB [Environment Coordination Board] Управління з координації охорони довкілля (США)

ECDS [electronic coordinate determination system] електронна система визначення координат

ECM 1. [electronic control module] електронний блок керування; **2.** [electronic countermeasures] радіоелектронне заглушення; радіопротидія

ECMWF [European Center for Medium-Range Weather Forecasts] Європейський центр прогнозів погоди на середні строки

ECO [engine cutoff] вимкнення двигуна

ECPNL [equivalent continuous perceived noise level] еквівалентний рівень безперервно сприйманого шуму

ECS 1. [environmental control system] система життєзабезпечення; система кондиціонування; **2.** [European communications satellite] європейський супутник зв'язку

EDP [electronic data processing] електронна обробка даних

EDS [explosives detection system] система виявлення вибухових речовин (у вантажі, у пасажирів)

EE 1. [Eastern Europe] індекс аеронавігаційної карти Східної Європи; **2.** [electrical engineer] інженер-електрик; **3.** [external environment] 1) зовнішнє середовище; 2) умови експлуатації

EECS [electronic engine control system] електронна система керування двигуном

EEE [energy-efficient engine] високоефективний двигун, двигун з високим ККД

EET [estimated elapsed time] розрахунковий час (польоту) до заданої точки

EEZ [exclusive economic zone] ексклюзивна (виняткова) економічна зона

EFAS [en-route flight advisory service] консультативне обслуговування польотів на маршруті

EFIS [electronic flight instrument system] електронна система льотних приладів

EGPWS [enhanced ground proximity warning system] удосконалена система попередження про небезпечне зближення з землею

EGT [exhaust gas temperature] температура вихідних газів, ТВГ

EHSI [electronic horizontal situation indicator] електронний плановий навігаційний прилад

EHF [extremely high frequency] вкрай висока частота, ВВЧ

EI Ірландія (умовне позначення національної належності літака)

EIC [additional equipment in compartments] додаткове обладнання у відсіках

e.i.r.p. [equivalent isotropically radiated power] еквівалентна ізотропічна випромінювана потужність

EL 1. Ліберія (умовне позначення національної належності літака); **2.** [eastern longitude] східна довгота

ELBA [emergency location beacon-aircraft] бортовий аварійний привідний радіомаяк

ELEV [elevation] перевищення; висота (над рівнем моря)

ELR [extra long range] наддальня дія

ELT [emergency locator transmitter] аварійний привідний радіомаяк

EMB [embarking] посадка (пасажирів)

EMBD [embedded in a layer] що увійшов до шару хмар

EMERG [emergency] аварійна ситуація

EMF [electromotive force] електрорушійна сила

EMH [estimated manhours] розрахункова трудомісткість в людино-годинах

ENE [east-north east] у напрямку «схід-північний схід» (код зв'язку)

ENG [engine] двигун; мотор

eng [engineer] 1) інженер; технік; 2) механік

ENQ [enquire] 1) запит; 2) запитувати

ENRT [en-route] маршрутом, на маршруті

EOA [end of address] кінець адреси

EOM [end of message] кінець повідомлення

EP 1. Іран (умовне позначення національної належності літака); **2.** [extreme pressure] надвисокий тиск

EPA [Environmental Protection Agency] Агенція з охорони довкілля (США)

EPNL [effective perceived noise level] ефективний рівень сприйманого шуму

EPR [engine pressure ratio] ступінь підвищення тиску в двигуні

EQPT [equipment] 1) обладнання; апаратура; 2) техніка

ER 1. [emergency rescue] рятування під час аварії; **2.** [Emergency Room] пункт першої допомоги

ERP [effective radiated power] ефективна потужність випромінювання

ESA [European Space Agency] Європейська космічна агенція

ESE [east-south east] у напрямку «схід-південний схід» (код зв'язку)

ESM [electronic signal monitoring] радіотехнічна розвідка; радіоперехоплення
ESONE [European standards of nuclear electronic (Committee)] Комітет європейських стандартів ядерної електроніки
ESPRIT [European strategic program(me) of research and development in information technology] Європейський стратегічний план досліджень і розробок у сфері інформаційних технологій
ESPW [European Spaceplane Workshop] Європейський центр міжпольотної підготовки ПКЛ
ESRO [European Space Research Organization] Європейська організація з космічних досліджень
ESS 1. [electronic switching system] електронна система комутації; **2.** [entry sensor system] сенсорна система реєстрації входу; **3.** [environmental stress screening] захист від впливу довкілля; **4.** [European space station] європейська орбітальна станція
EST 1. [Eastern Standard Time] східний стандартний час; **2.** [estimated time (over significant point)] розрахунковий час (пролітання над певною точкою)
ESWL [equivalent single wheel load] еквівалентне навантаження одного колеса
ET 1. [earth terminal] земна станція (*у супутниковому зв'язку*); **2.** [Eastern (Standard) Time] східний стандартний час; **3.** [external tank] зовнішній паливний бак; **4.** [extraterrestrial] позаземний
ETA [estimated time of arrival] розрахунковий час прибуття
ETD [estimated time of departure] розрахунковий час вильоту
ETE [estimated time en-route] розрахунковий час у польоті
ETF [estimated time of flight] розрахунковий час польоту
ETO [estimated time over] розрахунковий час пролітання
ETOPS [extended range twin-engine operation] експлуатація двомоторних літаків зі збільшеною дальністю польоту
ETOS [external tank-orbiter separation] розділення зовнішнього паливного бака і ОС (*БТКК*)
ETOTV [external tank orbital transfer vehicle] МТА із зовнішнім паливним баком
ETPP [extraterrestrial propellant production] 1) виробництво палива із позаземної матерії; 2) виробництво палива за межами Землі
ETSS [external tank separation subsystem] підсистема відділення зовнішнього паливного бака (*БТКК*)
EU [European Union] Європейське співтовариство
EUCOM [European Command] європейське командування (*збройними силами США в Європі*)
EURACA [European Air Carriers Assembly] Асамблея європейських авіаперевізників
EUROCONTROL [European Organization for the Safety of Air Navigation] Європейська організація з забезпечення безпеки аеронавігації, Євроконтроль
EUR/TFG [European Air Traffic Forecasting Group] Група прогнозування повітряного руху у Європі
EVA [extravehicular activity] робота за бортом космічного корабля
EVS [extravehicular studies] дослідження у відкритому космосі, дослідження за бортом КА
EW 1. [enlisted woman] жінка-рядовий (*у армії США*); **2.** [electronic warfare] радіоелектронна боротьба, РЕБ
EWC [Edward Warner Award Committee] Комітет (*ІКАО*) з премії імені Едварда Уорнера
EWR [early warning radar] РЛС дальнього виявлення
EWS [early warning station] станція дальнього виявлення
EX «прибуття рейсом ... з ...» (*код зв'язку*)
EXCL [exclude] виключати (*напр. з переліку*)
EXLI [export licence] дозвіл на вивезення

F 1. Франція (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [factor of safety] коефіцієнт безпеки; **3.** [failure] відмова; пошкодження; **4.** [farad] фарада, Ф; **5.** [feed-back] зворотний зв'язок; **6.** [field] поле; **7.** [first class] перший клас; **8.** [fixed] стаціонарний; постійний; фіксований; **9.** [forge] сила, зусилля; **10.** [frequency] частота; **11.** [fuse] плавкий запобіжник; **12.** [degrees Fahrenheit] градуси Фаренгейта

F. [Fairchild Aircraft Limited] літакобудівна фірма Ферчайлд (*США*)

f. [foot] фут

FA [fan marker] віяловий маркер

FAA [Federal Aviation Administration] Федеральне управління цивільної авіації (*США*)

FAC 1. [Facilitation Advisory Committee] Консультативний комітет зі спрощення формальностей (*IATA*); **2.** [facilities] засоби; обладнання; **3.** [final approach course] курс на кінцевому етапі заходження на посадку

FAF 1. [final approach fix] контрольна точка кінцевого етапу заходження на посадку; **2.** [first aerodynamic flight] перший політ (*ОС БТКК*) з використанням аеродинамічних сил

FAI [Fédération Aéronautique Internationale] Міжнародна авіаційна федерація, ФАІ

FAK 1. [freight-all-kinds] різносортні вантажі; **2.** [freight-all-kinds (rate)] тариф для різносортних вантажів

FAL 1. [facilitation of international air transport] спрощення формальностей у міжнародних повітряних перевезеннях; **2.** [first approach and landing (test)] перший випробний політ (*ОС*) за програмою

відпрацювання заходження на посадку і приземлення

FAM 1. [family of frequencies] група частот; 2. [frequency-amplitude modulation] амплітудно–частотна модуляція

FA-NOTAM аеродром (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

FAP [final approach point] точка кінцевого етапу заходження на посадку

FAST [facility for accelerated service testing] стенд для прискорених експлуатаційних випробувань

FATAC [Force Aérienne Tactique] *Фр.* тактична повітряна армія

FAX [facsimile transmission] факсимільне передавання

FB 1. [feedback] зворотний зв'язок; 2. [fighter-bomber] винищувач-бомбардувальник; 3. [freight bill] рахунок за фрахт

FBI [Federal Bureau of Investigation] Федеральне бюро розслідувань, ФБР (*США*)

FB-NOTAM обладнання для вимірювання ефективності гальмування (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

FBW [fly-by-wire] електрична система керування польотом

FC 1. [fire sock] пожежний кран; 2. [flight computer] бортова ЕОМ; 3. [flight control] диспетчерське керування польотами; 4. [fractocumulus] розірвано–купчасті хмари; 5. [funnel cloud] воронкоподібна хмара

FCB [Frequency Coordinating Body] Комітет із координації (радіо)частот

FCC 1. [Federal Communications Commission] Федеральна комісія з питань зв'язку; 2. [flight control computer] бортова ЕОМ керування польотом

FCF [first captive flight] перший випробувальний політ (*ОС*) без відділення від літака–носія

FCFS [first come, first serve] «першим надійшов – першим обслуговується» (*тип черги*)

FCM [Fits and Clearance Manual] Настанови з допусків і посадок (*для повітряного судна*)

FCMU [foot-controlled maneuvering unit] УПК з ножним керуванням

FC-NOTAM обладнання для вимірювання висоти хмарності (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

FCPC [flight-control primary computer] головна ЕОМ керування польотом

FCSC [flight control secondary computer] допоміжна ЕОМ керування польотом

fcst [forecast] прогноз

FCU 1. [fare construction unit] умовна одиниця для конструюванні тарифів; 2. [fuel control unit] командно–паливний агрегат, КПА

FD 1. [field] 1) поле; 2) (відкритий) простір; 2. [flight director] пілотажний командний прилад; 3. [frequency division] частотне розділення; 4. [full duplex] дуплекс, дуплексний [одночасний двобічний] зв'язок

fd [field] 1) поле; 2) (відкритий) простір; 3) область

FDAV «знайдено поштовий документ» (*код зв'язку*)

FDAW [found air waybill] «знайдено авіавантажну накладну» (*код зв'язку*)

fdbk [feedback] зворотний зв'язок

FDCD [found cargo documents] «знайдено вантажні документи» (*код зв'язку*)

FDDL [frequency-division data link] канал передавання даних з частотним розділенням

FDI [flight director indicator] покажчик пілотажного командного приладу

FDM [frequency-division multiplexing] частотне ущільнення з частотним розділенням

fdm [frequency-division multiplexing] частотне ущільнення; частотне розділення

FDMA [frequency division multiple access] багатостанційний доступ із частотним розділенням каналів

FDMB [found mail bag] «знайдено мішок з поштою» (*код зв'язку*)

FD-NOTAM система стикування (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

FDR [flight data recorder] самопис польотних даних

FDS [flight director system] система командних пілотажних приладів

FDSU [flight data storage unit] блок збирання польотної інформації

FDX [full-duplex transmission] дуплексне [одночасне двобічне] передавання

F/E [flight engineer] бортінженер

Feb [February] лютий

FEDS [flight environment data system] система збирання повітряних параметрів

FEM [freight express and mail] термінове доставляння вантажів і пошти

FFI [fuel flow indicator] покажчик витрати палива

FF-NOTAM боротьба з пожежею і рятування (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

FG 1. [fog] туман; 2. [frequency generator] генератор частоти

FG-NOTAM керування наземним рухом (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

fgt [freight] 1) фрахт, плата за перевезення вантажу; 2) вантаж, фрахт; 3) фрахтувати

FH 1. [flight hour] льотна година; 2. [frequency hopping] стрибкоподібне перестроювання частоти

FH-NOTAM майданчик чи платформа для посадки гелікоптерів (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

FHF [first horizontal flight] перший випробувальний горизонтальний політ (*ОС*)

FHMA [frequency-hopping multiple access] багатостанційний доступ зі стрибкоподібним перестроюванням

частоти

FHTL [first class hotel] готель першого класу

FIC 1. [flight information centre] центр польотної інформації; **2.** [flying instructor course] курс підготовки льотних інструкторів

FIFOR [flight forecast] прогноз на політ

FIR 1. [finite impulse response] кінцева імпульсна характеристика; **2.** [flight information region] район польотної інформації, РПІ

FIS [flight information service] польотно-інформаційне обслуговування; служба польотної інформації

FISA [automated flight information service] автоматизоване польотно-інформаційне обслуговування

FL 1. [flashing light] проблісковий вогонь; **2.** [flight level] ешелон польоту; **3.** [Florida] Флорида (*США*)

FLG [flashing] проблісковий; миготливий

FLIR [forward-looking infra-red (system)] бортова ІЧ-система «Флір» для виявлення цілей у передній напівсфері

FL-NOTAM покажчик напрямку посадки (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)

FLR [flares] сигнальні ракети

FLRS [flap load relief system] система (автоматичного) розвантаження закрилків

FLT [flight] 1) політ, рейс; 2) режим польоту

FLTCK [flight check] льотна перевірка

FLW [follow] рухатися слідом

FLY 1. [fly] літати; виконувати політ; пілотувати; **2.** [flying] у польоті

FM 1. [fan marker] віяловий маркерний радіомаяк; **2.** [frequency modulation] частотна модуляція, ЧМ

FMC [flight management computer] комп'ютер керування польотом

FMCS [flight management computer system] електронна система керування польотом

FMCW [frequency-modulated continuous wave] безперервний ЧМ-сигнал

FM-NOTAM 1) метеослужба; 2) метеорологічний (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)

FMOF [first manned orbital flight] перший пілотований орбітальний політ (*БТКК*)

FMS [flight management system] система керування польотом; система індикації пілотажних даних

FMT [frequency-modulated transmitter] передавач ЧМ-сигналів, ЧМ-передавач

FMX [frequency-modulated transmitter] передавач ЧМ-сигналів, ЧМ-передавач

F/N [flight navigator] штурман

FNA [final approach] кінцевий етап заходження на посадку

F-NOTAM засоби, обладнання і обслуговування (*друга літера в кодї НОТАМ*)

FOB [fuel on board] кількість палива на борту

F.O.B. [free on board] ФОБ, франко-борт

f.o.b. [free on board] ФОБ, франко-борт

FOD [Foreign Object Damage] пошкодження стороннім предметом

FOF [first orbital flight] перший орбітальний політ (*БТКК*)

FOLLOW [follow me] «рухайтесь за мною» (*код зв'язку*)

FONE [telephone] телефон

FO-NOTAM система розсіювання туману (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)

FOO [flight operations officer] керівник польотів

FOURATAF [Fourth Allied Tactical Air Force] четверте об'єднане тактичне авіаційне командування (*НАТО*)

FOV [field of view] поле огляду, поле зору

FP [flight plan] план польоту

fp [freezing point] точка замерзання

FPM [feet per minute] футів на хвилину

FP-NOTAM 1) вертодром; 2) вертольотний майданчик (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)

FPO 1. [Field Post Office] військово-польова пошта; **2.** [Fleet Post Office] поштове відділення флоту

FPP [fixed pitch propeller] повітряний гвинт фіксованого кроку

FR 1. [failure rate] інтенсивність відмов (пошкоджень); **2.** [frame] шпангоут

FRAV [first available] «(відправити) за першої можливості» (*код зв'язку*)

freq [frequency] частота

Fri. [Friday] п'ятниця

FRISKEM [flight risk emergency] «Фріскем», марка прохідних детекторів

FRM [frame] кадр

FRONT [front] фронт

FS 1. [factor of safety] коефіцієнт запасу міцності; **2.** [flight status] літер рейсу; **3.** [frequency shift(ing)] 1) зсув [відхід] частоти; 2) частотна маніпуляція, ЧМн; **4.** «перевезення продано на основі вільного продажу» (*код зв'язку*)

f/s [factor of safety] коефіцієнт запасу міцності
FSK [frequency shift keying] частотна модуляція
FSL [full-stop landing] посадка з повною зупинкою
FS-NOTAM снігоочисне обладнання (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
FSS [flight service station] станція служби забезпечення польотів
FSTS [future space transportation system] перспективна ТКС
FSW [forward swept wing] крило зі зворотною стрілоподібністю
ft [foot] фут
FTESN [flap trailing edge separation noise] шум зривання потоку з заднього ребра закрилка
FTK [fuel tank] паливний бак
FTL [faster than light] швидше за світло
FT-NOTAM вимірник дальності видимості (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
FTS [flexible track system] гнучка система стеження
FU-NOTAM наявність палива (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
FVF [first vertical flight] перший випробувальний політ (*OC*) із вертикальним стартом
FW [forward wave] пряма хвиля
fwd [forward] спрямовувати; направляти
FWL [fuselage water line] будівельна горизонталь фюзеляжу
FWN [flap wake noise] шум супутнього струменя закрилка
FW-NOTAM показчик напрямку вітру (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
FYI [for your information] «до Вашого відома» (*код зв'язку*)
FZDZ [freezing drizzle] переохолоджений дрібний дощ
FZEG [freezing fog] переохолоджений туман
FZ-NOTAM митна служба (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
FZRA [freezing rain] переохолоджений дощ

G 1. Велика Британія (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [generator] генератор; **3.** [Greenwich] Грінвич, грінвіцький меридіан; **4.** [ground] 1) заземлення, «земля»; 2) земний; наземний; **5.** [guards only] тільки для прослуховування

g [specific gravity] питома вага

g. **1.** [gram(me)] грам; **2.** [acceleration of gravity] прискорення сили тяжіння

GA 1. [general aviation] авіація загального призначення; **2.** [gliding angle] кут планерування; **3.** [go-around] відхід на друге коло

G/A [ground-to-air] земля–повітря

Ga. [Georgia] Джорджія (*итам США*)

G/A/G [ground-to air and air-to ground] земля–повітря і повітря–земля

gal [gallon] галон (*міра рідких та стічних тін, = 4,54 л*)

GAR 1. [Greenwich apparent time] істинний час за Грінвичем; **2.** [guided aircraft rocket] керований реактивний снаряд повітряного бою, керований реактивний снаряд (класу) «повітря–повітря»

GAT [Greenwich apparent time] істинний час за Грінвичем

GB [ground beacon] наземний маяк

G.B. [Great Britain] Велика Британія

GBL [ground based laser] лазер наземного базування

GC 1. [gain control] регулювання підсилення; **2.** [ground control] керування з землі; **3.** [Group Captain] полковник (авіації); **4.** [guidance and control] наведення і керування

GCA 1. [Ground control approach] наземне керування виведенням літака у зону аеродрому і посадкою; **2.** [ground-controlled approach] кероване з землі зближення (*у космосі*); **3.** [ground controlled approach system] (радіолокаційна) система заходження на посадку за командами з землі

gcc [ground control centre] наземний центр керування польотом

GCD [great-circle distance] відстань польоту по ортодромії

GCE [ground communications equipment] 1) земна апаратура зв'язку; 2) наземна апаратура зв'язку

GCI [ground control of interception] керування перехопленням з наземного посту наведення

GCMPS [gyrocompass] гірокомпас

GCNR [gas-core nuclear rocket] газофазний ядерний ракетний двигун

GCR [general cargo rate] основний вантажний тариф

GCT [Greenwich Civil Time] грінвіцький цивільний час

gdnt [gradient] схил, похил

GE [ground equipment] наземне обладнання

GEO 1. [geographic] географічний; **2.** [geostationary earth orbit] геостаціонарна навколосемна орбіта; **3.**

[geosynchronous earth orbit] геосинхронна навколосемна орбіта
GHA [Greenwich hour angle] грінвіцький часовий кут
G.H.Q. [General Headquarters] ставка головного командування; штаб–квартира; загальновійськовий штаб
GI [government issue] 1) *Ам.* солдат; 2) *Ам.* військового зразка, армійський
GIT [group inclusive tour] групове перевезення типу «інклюзив–тур»
GL [ground level] рівень земної поверхні
GLCM [ground-launched cruise missile] крилата ракета класу «земля–повітря»
GLD [glider] планер
GM [guided missile] керований реактивний снаряд; керована ракета
gm [gram] грам, г
GMC [ground movement controller] диспетчер наземного руху
GMT [Greenwich Mean Time] середній час за Грінвичем, середньоєвропейський час
GMTI [ground moving target indication] селекція наземних рухомих цілей
GN 1. [generator] генератор; **2.** [guidance and navigation] наведення і навігація
GND [ground control] керування наземним рухом
GNDCK [ground check] наземна перевірка
GP 1. [general-purpose] універсальний, загального призначення; **2.** [general-purpose system] система загального призначення; **3.** [glide path] глісада; траєкторія польоту по глісаді
gp [gauge pressure] манометричний тиск
GPE [glide path equipment] обладнання глісальної системи
GPI [ground position indicator] автоштурман; навігаційний індикатор; показчик місцеположення
GPLS [glide path landing system] глісальна система посадки
GPR [general-purpose radar] багатофункціональна РЛС; РЛС загального призначення
GPS [global positioning system] глобальна (супутникова) система визначення місцеположення
GPU [ground power unit] аеродромний пусковий агрегат, АПА
GPWC [ground proximity warning computer] комп'ютер попередження про небезпечне зближення з землею
GPWS [ground proximity warning system] система попередження про небезпечне зближення з землею
GR 1. [gear ratio] ступінь редукції; **2.** [grade] схил, похил
gr [gravity] сила тяжіння
gr. 1. [grade] градус; **2.** [gross] бруто, валовий; **3.** [gravity] сила тяжіння
GRASS [grass landing area] посадковий майданчик із трав'яним покриттям
GRID оброблені метеорологічні дані для вузлових точок сітки (*на карті польотів*)
GRM [ground run monitor] блок контролю швидкості пробігу по землі
GRN [ground reference navigation] навігація за наземними орієнтирами
GRP [group] група
GS 1. [glide slope] 1) глісада; 2) нахил глісади; **2.** [ground speed] шляхова швидкість; **3.** [ground station] 1) земна станція (*у супутниковому зв'язку*); 2) наземна станція; **4.** [guidance system] система наведення; **5.** [gyroscope] гіроскоп
GSA [general sales agent] генеральний агент з продажу (*авіан перевезень*)
GSE [ground-support equipment] земна допоміжна апаратура
GSLV [geostationary satellite launch vehicle] ракета–носіє для виведення супутників на геостаціонарну орбіту
GSO [geostationary satellite orbit] геостаціонарна орбіта ШСЗ
GSS [grid sheet survey] прив'язка до координатної сітки
GST [Greenwich sidereal time] зоряний час за грінвіцьким меридіаном
GT [ground transmission] передавання (радіосигналів) з землі
GTAT [ground turnaround time] тривалість наземної міжпольотної підготовки (*БТКК*)
GTN [global trunk network] глобальна магістральна мережа
GTO [geosynchronous transfer orbit] геосинхронна орбіта перельоту
GTS [Global Telecommunications System] глобальна система телезв'язку, ГСТ (*компонент Всесвітньої служби погоди*)
GUIDO [Guidance Officer] головний астронавігатор (*у центрі запуску космічних кораблів*)
GWT [gross weight] загальна маса; вага бруто
Gu [gray] грей, Гр
H 1. [heading] курс; **2.** [height] висота; **3.** [henry] Генрі, Гн; **4.** [high altitude] висота у верхньому повітряному просторі; **5.** [homing] 1) самонаведення; 2) привід; **4.** [horizon] горизонт; **5.** [horizontal take-off] горизонтальний старт [зліт]
h 1. [height] висота; **2.** [hour] година
HA Угорщина (*умовне позначення національної належності літака*)

НАА [height above aerodrome] відносна висота (польоту) над аеродромом

НАВР [hypersonic arbitrary body program] програма розрахунку гіперзвукових характеристик тіл довільної форми

НАFMED [Headquarters Allied Forces, Mediterranean] штаб об'єднаних збройних сил у районі Середземного моря

НАFSE [Headquarters Allied Forces, Southern Europe] штаб об'єднаних збройних сил у Південній Європі

НАI [Helicopter Association International] Міжнародна вертолітна асоціація

НАL [height above landing] відносна висота над посадковим майданчиком

НА-NOTAM ефективність гальмування (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

НАR [harbor advisory radar] РЛС огляду акваторії

НАT [height above touchdown] відносна висота над точкою приземлення

НАZ [heat affected zone] зона термічного впливу

НВ Швейцарія (*умовне позначення національної належності літака*)

НВN [hazard beacon] загороджувальний (світло)маяк

НВ-NOTAM коефіцієнт гальмування складає ... (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

НС 1. Еквадор (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [critical height] критична висота; **3.** [hydrocarbon] вуглеводень; **4.** [hydrogen cooled (engine)] ракетний двигун на рідкому паливі, що охолоджується рідким воднем

НСGG [hydrocarbon gas generator (engine)] рідкопаливний ракетний двигун на вуглеводневому паливі з газогенераторним циклом

НС-NOTAM вкрито ущільненим снігом товщиною ... (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

НССC [hydrocarbon staged combustion (engine)] ракетний двигун на рідкому паливі з допалюванням продуктів згорання газогенератора

НD [half-duplex] напівдуплекс, напівдуплексне [почергове двобічне] передавання

НDD [head-down display] індикатор на приладній дошці

НDF [high frequency direction-finding station] високочастотна радіопеленгаторна станція

hdg [heading] курс

НD-NOTAM вкрито сухим снігом товщиною ... (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

НDPCM [hybrid differential pulse code modulation] гібридна диференціальна імпульсно-кодова модуляція, ГДІКМ

НDX 1. [half-duplex] напівдуплекс, напівдуплексне [почергове двобічне] передавання; **2.** [half-duplex circuit] напівдуплексна лінія; **3.** [half-duplex transmission] напівдуплексне [почергове двобічне] передавання

НEAC [heavy cargo] важкий вантаж

НEL [helicopter] вертоліт

НE-NOTAM вкрито водою товщиною ... (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

НEO 1. [high earth orbit] висока навколоремна орбіта; **2.** [high-energy orbit] високоенергетична орбіта

НEUS [high-energy upper stage] високоенергетичний МТА

НF [high frequency] висока частота, короткі хвилі (*діапазон частот 3–30 МГц*)

НFA [high-frequency amplifier] підсилювач високої частоти, ПВЧ

НFDF [high-frequency direction finder] радіопеленгатор короткохвильового діапазону

НFE [Human Factors Engineering] інженерна психологія

НF-NOTAM повністю вільно від снігу та льоду (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

НFT [horizontal flight test] горизонтальне льотне випробування (*орбітального ступеня БТКК*)

НFTF [horizontal flight test facility] засоби проведення горизонтальних льотних випробувань

НFTS [horizontal flight test simulator] тренажер для відпрацювання горизонтального польоту

НGG [hydrogen gas generator (engine)] ракетний двигун на рідкому паливі з газогенератором на рідкому водні

НGML [hypertext general markup language] загальна мова розмітки гіпертекстів

НG-NOTAM виконується скошення трави (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

НGT [height] (відносна) висота

hgt. [height] (відносна) висота

НGVТ [horizontal ground vibration test] наземні вібраційні випробування БТКК у горизонтальному положенні

НН Гаїті (*умовне позначення національної належності літака*)

ННMU [hand-held maneuvering unit] УПК із ручним керуванням

НН-NOTAM небезпека з-за ... (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

НІ 1. Домініканська Республіка (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [Hawaiian Islands] Гаваї (*острови і штат США*); **3.** [high intensity] високої інтенсивності

НІALS [high intensity approach light system] система вогнів підходу високої інтенсивності

НІFOR [height forecast] прогноз по висоті

hi-lo [high and low (frequency)] висока і низька частота

HIMES [highly maneuverable experimental space vehicle] високманевровий експериментальний КА

HI-NOTAM вкрито льодом (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HIRL [high intensity runway edge lights] посадкові вогні ЗПС високої інтенсивності

HIRS [high-resolution infrared radiation sounder] ІЧ-радіометр із високою роздільною здатністю

HIS [hazard information system] система інформації про небезпеку

Hi-Tech [high technology] передова технологія

HIVOS [high-vacuum orbital simulator] установка для моделювання умов орбітального польоту

HIWAS [hazardous in-flight weather advisory service] служба сповіщення про небезпечні метеоумови у польоті

HJ-NOTAM старт заплановано на ... (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HK Колумбія (*умовне позначення національної належності літака*)

HK-NOTAM переліт птахів (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HL 1. [have listed on waiting list] внесено на лист чекання; **2.** [heavy-lift (shuttle derivative)] варіант БТКК великої вантажопідйомності; **3.** [horizontal launch] горизонтальний старт, горизонтальний зліт

HLCS [high lift control system] система керування засобами механізації крила (*на літаку Боїнг-777*)

HLD 1. [high lift devices] засоби механізації крила; механізація; **2.** [hold] трюм

HLDG [holding] політ у зоні чекання

HLH [heavy-lift helicopter] вертоліт великої вантажопідйомності

HLHL [horizontal launch and horizontal landing] горизонтальні старт і посадка

HLLV [heavy-lift launch vehicle] ракета-носій великої вантажопідйомності

HL-NOTAM розчистку снігу закінчено (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HLS [heavy-lift shuttle] БТКК великої вантажопідйомності

HLVL [horizontal launch and vertical landing] горизонтальний старт і вертикальна посадка

HM-NOTAM позначено (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

H.M.S. [His (Her) Majesty's Ship] британське військове судно

HMU [hand-held maneuvering unit] УПК із ручним керуванням

HN [have requested holding need] повторний запит під час бронювання

HNML [hind meal] індійська їжа

HN-NOTAM вкрито мокрим снігом чи грязюкою товщиною ... (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

H-NOTAM небезпечні умови (*четверта літера в кодї NOTAM*)

HO «обслуговування, що надається відповідно до експлуатаційних вимог» (*код зв'язку*)

HOL [holiday] неробочий день

HONED [hotel room needed] потрібен номер у готелі

HO-NOTAM загороджено снігом (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HORUS [hypersonic orbital return upper stage] гіперзвуковий (крилатий) верхній ступінь (*ракети-носія*) багаторазового використання

HOSP [hospital aircraft] санітарне ПС

HOTOL [horizontal takeoff and landing] горизонтальні старт і посадка

HOYES «номер у готелі заброньовано» (*код зв'язку*)

HP 1. Панама (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [high performance] високі характеристики; **3.** [high pressure] високий тиск; **4.** [holding pattern] схема польоту у зоні чекання; **5.** [horsepower] 1) кінська сила, к.с.; 2) потужність у к.с.

H.P. [high pressure] високий тиск

hp [horsepower] кінська сила, к.с.

HPA [hectopascal] гектопаскаль

HPCE [hot plasma composition experiment] експеримент з вивчення складу гарячої плазми (у космосі)

HPCSS [high-priority cargo space shuttle] БПКА для виведення високопріоритетних корисних вантажів

HPF [high-pass filter] високочастотний фільтр

HP-NOTAM здійснюється розчищення снігу (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HPZ [helicopter protected zone] захисна зона для польотів гелікоптерів

H.Q. [Headquarters] штаб; штаб-квартира

HQ-NOTAM політ відмінено (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

hr [hour] година

HRE [hypersonic ramjet engine] гіперзвуковий прямотруминний повітряно-реактивний двигун, ГПСРД

HR-NOTAM стояча вода (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HRSO [high-resolution solar observatory] сонячна обсерваторія з високою роздільною здатністю

HS «перевезення продано, запишіть як вантаж» (*код зв'язку*)

HSF [high-speed flight] швидкісний політ

HSI [horizontal situation indicator] 1) авіагоризонт; 2) плановий навігаційний прилад, ПНП

HS-NOTAM виконується посипання піском (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HST 1. [Hawaiian Standard Time] гавайський стандартний час; **2.** [high speed taxiway] швидкісна РД

HT [high tension] високе напруження

HTA [heavier than air] важчий за повітря

HTF [hypersonic tunnel facility] гіперзвукова аеродинамічна труба

HTL [hotel (accomodation)] готель

HT-NOTAM заходження на посадку лише згідно з сигналами сигнального майданчика (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HTO [horizontal takeoff] горизонтальний зліт

HTOHL [horizontal takeoff and horizontal landing] горизонтальні зліт і посадка

HTZ [helicopter traffic zone] зона польотів гелікоптерів

HUD [head-up display] колімакторний індикатор; індикатор на лобовому склі (*кабіни екіпажу*)

HU-NOTAM виконується запуск (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HURCN [hurricane] ураган, буревій

HV 1. [high vacuum] високий вакуум; **2.** [high voltage] висока напруга

H.V. [high voltage] висока напруга

HVAC [heating, ventilating and air-conditioning] опалення, вентиляція і кондиціонування повітря

HVAR [high velocity aircraft rocket] авіаційний реактивний снаряд із високою початковою швидкістю

HVDF [high and very high frequency direction-finding stations] радіопеленгаторні станції високої і дуже високої частоти

HV-NOTAM роботу закінчено (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HW [hardware] апаратура, апаратні засоби, апаратне забезпечення

HW-NOTAM робота виконується (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HWS [horizontal wind shear] горизонтальна складова зсуву вітру

HX 1. «рейс скасовано, не плануйте завантаження» (*код зв'язку*); **2.** «певних годин роботи не визначено» (*код зв'язку*)

HX-NOTAM скупчення птахів (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HYDO [hydraulic oil] гідравлічне мастило

hydro [hydroaeroplane] *розм.* гідроплан, гідролітак

HY-NOTAM трапляються снігові замети (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

HZ 1. Саудівська Аравія (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [dust haze] пилова імла

Hz [hertz] герц, Гц

HZ-NOTAM вкрито замерзлими вибоїнами і виступами (*четверта і п'ята літери в кодї NOTAM*)

I 1. Італія (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [Idaho] Айдахо (*штат США*); **3.** [inclination] нахил орбіти; **4.** [indicator] покажчик; індикатор

i [island] острів

i. [inch] дюйм

IA [initial approach] початковий етап заходження на посадку

Ia. [Iowa] Айова (*штат США*)

IAC 1. [instrument approach chart] схема заходження на посадку за приладами; **2.** [International Air Convention] Міжнародна авіаційна конвенція

IACA [International Air Carrier Association] Міжнародна асоціація авіаперевізників

IAE [ICAO Assembly Extraordinary] Надзвичайна асамблея ІКАО

IAF 1. [initial approach fix] контрольна точка початкового етапу заходження на посадку; **2.** [International Aeronautical Federation] Міжнародна авіаційна федерація, ФАІ; **3.** [International Astronautical Federation] Міжнародна федерація астронавтики

IAL [instrument approach and landing] заходження на посадку та посадка за приладами

IALC [instrument approach and landing chart] схеми заходження на посадку та посадки за приладами

IAMAP [International Association of Meteorology and Atmospheric Physics] Міжнародна асоціація метеорології і фізики атмосфери, МАМФА

IAO [in and out of clouds] у хмарах та поза хмарами

IAP [International Aero Press] Міжнародне видавництво авіаційної літератури

IAOPA [International Council of Aircraft Owner and Pilot Associations] Міжнародна координаційна рада асоціацій власників повітряних суден і пілотів

IAP [instrument approach procedure] схема заходження на посадку за приладами

IAPS [ion auxiliary propulsion system] іонний допоміжний ракетний двигун

IAR [intersection of air routes] перетин повітряних трас

IAS 1. [indicated airspeed] приладна повітряна швидкість; **2.** [international aircraft standard] міжнародний авіаційний стандарт

IAT [International Atomic Time] міжнародний атомний час

IATA 1. [International Air Traffic Association] Міжнародна асоціація повітряних сполучень; **2.** [International Air Transport Association] Міжнародна асоціація повітряного транспорту, IATA

IBN [identification beacon] розпізнавальний маяк

ICAA [International Civil Airports Association] Міжнародна асоціація цивільних аеропортів

ICAN [International Commission for Air Navigation] Міжнародна комісія з аеронавігації

ICAO [International Civil Aviation Organization] Міжнародна організація цивільної авіації, ІКАО

ICBM [intercontinental ballistic missile] міжконтинентальний балістичний снаряд, міжконтинентальна балістична ракета

ICC [Interstate Commerce Commission] Комісія з торгівлі і транспортування вантажів між штатами

ICCAIA [International Coordinating Council of Aerospace Industries Associations] Міжнародна координаційна рада асоціацій авіакосмічної промисловості

ICE 1. [icing] обмерзання, обледеніння; **2.** [international cometary explorer] міжнародний КА для дослідження комет

ICNI [integrated communications-navigation-identification (system)] комплексна система зв'язку, навігації і розпізнавання

ICPM [International Commission for Polar Meteorology] Міжнародна комісія з полярної метеорології

ICRC [International Committee of the Red Cross] Міжнародне Товариство Червоного Хреста

ICS [intercommunication system] переговорний пристрій

ID 1. [identification] 1) ідентифікація; розпізнавання; 2) позначення; маркування; **2.** [identifier] розпізнавальний пристрій; **3.** [indicating device] пристрій індикації; індикатор; показчик; **4.** [inner diameter] внутрішній діаметр

IDCS [instrumentation/data collection system] система збирання даних від вимірювальних засобів

IDENT [identification] ідентифікація; розпізнавання

IDF [interceptor day fighter] винищувач–перехоплювач, денний винищувач ППО

IDG [integrated drive generator] (авіаційний) генератор із вбудованим приводом

ID-NOTAM далекомірна система, що взаємодіє з системою посадки за приладами (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

i.e. [id est] *лат.* тобто

IES [ion engine (sub)system] (під)система іонного ракетного двигуна

IF 1. [instrument flight] політ за приладами; **2.** [intermediate approach fix] контрольна точка проміжного етапу заходження на посадку; **3.** [intermediate frequency] проміжна частота, ПЧ

IFALPA [International Federation of Air Line Pilots' Associations] Міжнародна федерація асоціацій лінійних пілотів

IFATCA [International Federation of Air Traffic Controllers' Associations] Міжнародна федерація асоціацій авіадиспетчерів

IFC [International Freightage Corporation] Міжнародна фрахтова корпорація

IFF [identification friend or foe] радіолокаційна система розпізнавання літаків; радіолокаційне розпізнавання (державної належності) цілі; розпізнавання цілі (типу) «свій–чужий»

IFFN [identification friend, foe, or neutral] розпізнавання цілі (типу) «свій–чужий–нейтральний»

IFR [instrument flight rules] правила польотів за приладами, ППП

IFRB [International Frequency Registration Board] Міжнародний комітет реєстрації частот

IFRCS [International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies] Міжнародне Товариство Червоного Хреста та Червоного Напівмісяця

IFUN [if unable] «якщо неможливо» (*код зв'язку*)

IGA [international general aviation] міжнародна авіація загального призначення

IG-NOTAM глісада; траєкторія польоту по глісаді (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

IGS [instrument guidance system] система наведення за приладами

IGV [inlet guide vanes] вхідний напрямний апарат, ВНА

IHP [indicated horsepower] індикаторна потужність

i.h.p. [indicated horsepower] індикаторна потужність

II-NOTAM внутрішній маркер (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

IL [instrument landing] посадка за приладами, «сліпа» посадка

ILF [infralow frequency] інфранизька частота, ІНЧ

ILG [Information Liaison Group] Група інформації та зв'язку (*НАТО*)

IL-NOTAM курсовий (радіо)маяк (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

ILS [instrument landing system] система посадки за приладами

IM [inner marker] ближній маркерний радіомаяк

IMBLMS [integral medical and behavioral laboratory measurement system] комплексна лабораторна система

медичного спостереження і дослідження поведінки космонавтів
IMC 1. [instrument meteorological conditions] приладні метеорологічні умови, ПМУ; **2.** [International Meteorological Committee] Міжнародний комітет з метеорології
IMF [International Monetary Fund] Міжнародний валютний фонд, МВФ
IMG [immigration] іміграційний контроль
IMI [interrogation sign] знак питання
IMLI [import licence] дозвіл на ввезення
IMN [indicated Mach number] індикаторне число М
IM-NOTAM середній маркер (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)
IMR [inverter monitor relay] автомат перемикання перетворювачів
IN «якщо не заброньовано, то бронюйте» (*код зв'язку*)
in [inch] дюйм (*2,54 см*)
INA [initial approach] початковий етап заходження на посадку
INADQТ [inadequate] що не відповідає вимогам
INBD [inbound] що прибуває; що прилітає
INC [in cloud] у хмарах
INCERFA [uncertainty phase] ІНСЕРФА, стадія непевності
INERU [International Noise Exposure Reference Unit] Міжнародна початкова одиниця впливу шуму
INEWS [integrated electronic warfare system] інтегрована система радіоелектронної протидії
inf 1. [infant] дитина (*до 2-х років*); **2.** [infinity] нескінченність
Inf L [inflammable liquid] займиста речовина
info [information] інформація
INMARSAT [International Maritime Satellite Organization] Міжнародна організація морського супутникового зв'язку, ІНМАРСАТ
Inmarsat [International Maritime Satellite Organization] Міжнародна система морського супутникового зв'язку
I-NOTAM система посадки за приладами і мікрохвильова система посадки (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)
INPR [in progress] у процесі виконання
INR [interference-to-noise ratio] відношення перешкода–шум
INS [inertial navigation system] інерціальна навігаційна система, ІНС
insp [inspection] огляд; інспекція
INT [intersection] перетин
INTELSAT тж. Intelsat [International Telecommunications Satellite Organization] 1) ІНТЕЛСАТ, Міжнародна організація супутникових телекомунікацій; 2) супутник зв'язку, що підпорядковується ІНТЕЛСАТ
INTER [intermittent] переривчастий, з перебоями
intl [international] міжнародний
INTRG [interrogator] запитувач
INTST [intensity] 1) інтенсивність; 2) сила, енергія
INU [inertial navigation unit] інерціально–навігаційний блок
inv [invoice] рахунок
INVEST [investigate] розслідувати
IOI [in-orbit infrastructure] орбітальна інфраструктура
IOL [interorbit link] міжорбітальна лінія (зв'язку)
IO-NOTAM дальній (зовнішній) маркер (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)
IOP [integrated-on-pad] концепція збирання (*БТКК*) на стартовому майданчику
IOTV [interim orbital transfer vehicle] міжорбітальний транспортний апарат, МТА
IPM 1. [incidental phase modulation] паразитна фазова модуляція; **2.** [incremental phase modulation] диференціальна фазова модуляція; **3.** [ion engine propulsion module] відсік іонної рушійної установки
IPT 1. [individual perception threshold] індивідуальний поріг сприйняття; **2.** [International Planning Team] Міжнародний комітет з планування (*НАТО*)
IR 1. [ice on runway] лід на злітно-посадковій смугі; **2.** [instrument restricted controlled airspace] повітряний простір, призначений для польотів за приладами
ir [infrared] 1) інфрачервона [ІЧ]–область спектру; 2) інфрачервоний
IRA [Ireland Republican Army] Ірландська республіканська армія, ІРА
IRBM [intermediate range ballistic missile] балістична ракета середньої дальності дії
IRC [initial rate of climb] початкова швидкопідйомність
IRCC [International Radio Consultative Committee] Міжнародний консультативний комітет з радіо, МККР
IRL [intersection of range legs] перетин рівно сигнальних зон
IRLS [interrogation, recording, and location system] система запитування, реєстрації даних і визначення

місцеположення

IRP [irregularity report] акт про порушення умов

IRREG [irregular] нерегулярний

IRS [inertial reference system] інерціальна система координат

IRST 1. [infrared search and track] ІЧ–система пошуку і супроводження; 2. [infrared signal translator] перетворювач ІЧ–сигналів

IRT [icing research tunnel] АДТ для випробувань в умовах обмерзання

IRWR [infrared warning receiver] ІЧ–приймач системи сповіщення

IS 1. [if not holding, sold] «якщо не заброньовано, то вважайте проданим» (код зв'язку); 2. [international standard] міжнародний стандарт; 3. [island] острів

ISA 1. [if space available] «якщо є місце» (код зв'язку); 2. [International Standard Atmosphere] Міжнародна стандартна атмосфера

ISAR [inverse synthetic aperture radar] РЛС з інверсною синтезованою апертурою

ISB [independent sideband] незалежна бічна смуга

ISDU [inertial system display unit] блок індикації інерціальної системи

ISEE [international sun-earth explorer] міжнародний супутник серії «Експлорер» для дослідження сонячно–земних зв'язків

ISIS [instrumented satellite for ionospheric studies] приладовий супутник для дослідження іоносфери

ISL [intersatellite link] міжсупутникова лінія (зв'язку)

IS-NOTAM система посадки за приладами за I–ю категорією ІКАО (друга і третя літери в кодї *NOTAM*)

ISO [International Organization for Standardization] Міжнародна організація зі стандартизації

ISP [industrial space platform] промислова космічна платформа

ISRG [Independent Space Research Group] незалежна група з вивчення космосу

ISS [International Space Station] Міжнародна космічна станція

ISSP [Indian Scientific Satellite Project] індійський проект створення супутника для наукових досліджень

IT 1. [inclusive tour] повітряне перевезення типу «інклюзив–тур»; 2. [Information Technology] інформаційна технологія, ІТ

ITA [International Telegraph Alphabet] Міжнародний телеграфний алфавіт

ITAR [International Traffic in Arms Regulations] Правила міжнародної торгівлі зброєю

ITC [inclusive tour charter] чартерний рейс типу «інклюзив–тур»

IT-NOTAM система посадки за приладами за II–ю категорією ІКАО (друга і третя літери в кодї *NOTAM*)

ITNS [integrated tactical navigation subsystem] інтегрована [вбудована] тактична навігаційна підсистема

ITOS [improved television and infrared observation satellite] удосконалений супутник серії «ТІРОС» для телевізійного спостереження в ІЧ–променях

ITR [international transit route] міжнародний транзитний маршрут

ITS [international telecommunications service] міжнародна служба дальнього зв'язку

ITU 1. [(master) international frequency register] Довідковий міжнародний реєстр частот; 2. [International Telecommunications Union] Міжнародна спілка електрозв'язку, МСЕ

ITX [individual inclusive tour] індивідуальний «інклюзив–тур»; перевезення типу «інклюзив–тур» для окремого пасажира

IU [instrument unit] приладовий відсік

IU-NOTAM система посадки за приладами за III–ю категорією ІКАО (друга і третя літери в кодї *NOTAM*)

I/V [instrument/visual] контрольований повітряний простір для візуальних польотів і польотів за приладами

I/A [intravehicular activity] робота [діяльність] на борту КА

I/V/S [intervehicular studies] дослідження на борту КА

I/V/SI [instantaneous vertical] індикатор поточної повітряної швидкості

I/V/V/C [instantaneous vertical velocity computer] обчислювач миттєвих значень вертикальної швидкості польоту

I/W/C [instrument weather conditions] приладні метеорологічні умови, ПМУ

I/W-NOTAM мікрохвильова система посадки (друга і третя літери в кодї *NOTAM*)

IX «якщо заброньовано, то анулюйте» (код зв'язку)

IX-NOTAM дальня привідна РЛС (друга і третя літери в кодї *NOTAM*)

IY-NOTAM середня привідна РЛС (друга і третя літери в кодї *NOTAM*)

J 1. [jack] гніздо; 2. [jet] реактивний; 3. [joint] з'єднання; 4. [joule] джоуль, Дж

Ja Японія (умовне позначення національної належності літака)

JAA [Joint Aviation Authority] Об'єднана авіаційна влада (Нідерланди)

Jan. [January] січень

JATO [jetassisted take-off] зліт за допомогою реактивного стартового прискорювача

JAXA [Japan Aerospace Exploration Agency] Комітет Японії з досліджень повітряного і космічного простору

JCS [Joint Chiefs of Staffs] Об'єднаний комітет начальників штабів (США)
JB [junction box] розподільна коробка
JCAA [Jordan Civil Aviation Authority] Управління цивільної авіації Йорданії
JF 1. [jet fuel] паливо для реактивних двигунів; **2.** [joint financing] спільне фінансування
JGA Jupiter gravity-assist гравітаційний маневр у сфері дії Юпітера
JIC [Joint Intelligence Centre] об'єднаний центр розвідувальних служб
JIT [just in time] вчасно
JM «якщо мені можна починати передавання, то передайте серію тире; для закінчення мого передавання передайте серію крапок» (код зв'язку)
JP 1. [jet pilot] пілот реактивного повітряного судна; **2.** [jet propulsion] реактивний рух
JPL [jet propulsion laboratory] лабораторія реактивних двигунів
JPT [jet pipe temperature] температура вихідних газів реактивного двигуна
JSLWS [Joint Spacelab Working Group] об'єднана робоча група з розроблення космічної лабораторії Спейслаб
JSR [jamming-to-signal ratio] відношення потужності умисної перешкоди до сигналу
JTSO [Joint Technical Standard Orders] Об'єднані інструкції щодо застосування технічних стандартів
JTST [jet stream] реактивний струмінь
Jul [July] липень
Jun [June] червень

K 1. «пропоную почати передавання» (код зв'язку); **2.** [Kelvin] кельвін, К
kA [kiloampere] кілоампер, кА
kg [kilogram] кілограм, кг
kHz [kilohertz] кілогерц, кГц
KIA [killed in action] загинув у бою
KIAS [knots indicated airspeed] приладова повітряна швидкість у (морських) вузлах
kvar [kilovar] 1) кіловар; 2) реактивний кіловольт–ампер
kJ [kilojoule] кілоджоуль, кДж
KK «підтвердження» (код зв'язку)
KMH [kilometers per hour] кілометрів за годину, км/год
kph [kilometres per hour] кілометрів за годину, км/год
KSPW [Kourou Spaceplane Workshop] центр міжпольотної підготовки ПКЛ на космодромі Куру
kt [knot] вузол
KTAS [knots true airspeed] справжня повітряна швидкість у (морських) вузлах
KV [kilovolt] кіловольт
KVA [kilovolt-ampere] кіловольт–ампер
kvar [kilovar] кіловольт–ампер реактивний
kw [kilowatt] кіловат
Ky [Kentucky] Кентукі (*штат США*)

L 1. індуктивність (*умовне позначення*); **2.** [Lambert] ламберт, Лб; **3.** [law] закон; правило; принцип; **4.** [left] 1) лівий; 2) «лівий» (*знак для позначення ЗПС*); **5.** [length] довжина; **6.** [level] 1) рівень; 2) ступінь; 3) горизонт; **7.** [lift] піднімальна сила; **8.** [light] 1) світло; 2) лампа; **9.** [load] 1) навантаження; 2) завантаження; **9.** [locator] радіолокаційна станція, РЛС; **10.** [longitudinal] поздовжній
L. 1. [left] лівий; **2.** [litre] літр, л; **3.** [length] довжина; **4.** [longitude] довгота; меридіан
l 1. [litre] літр, л; **2.** [left] «лівий» (*знак для позначення ЗПС*)
L&D [landing and deceleration] посадка і гальмування
L&L [launch and landing] запуск і посадка
LA 1. [launch abort] аварійне припинення запуску на стартовому майданчику; **2.** [Los Angeles] м. Лос-Анджелес (США); **3.** [low altitude] мала висота
La. [Louisiana] Луїзіана (*штат США*)
LACE [liquid air cycle engine] (ракетно–турбінний) двигун зі зрідженням атмосферного повітря
LAND «вимагаю здійснити посадку» (код зв'язку)
LADAR [Laser Detection and Ranging] лазерний локаатор
LANDSAT [land satellite] штучний супутник для знімання поверхні Землі
LA-NOTAM 1. система вогнів підходу (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** робота від допоміжного джерела електроенергії (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LAS [lower airspace] нижній повітряний простір
LASA [lidar atmospheric sounder and altimeter] лідар для зондування атмосфери і вимірювання висоти
LASER т.ж. laser [Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation] лазер

LASS [large advanced space system] великогабаритна перспективна космічна система
LAT 1. [latitude] (географічна) широта; **2.** [Local Apparent Time] місцевий істинний час
lat. [latitude] широта
LAX [Los Angeles International Airport] міжнародний аеропорт Лос-Анджелеса
LB [Light Bomber] легкий бомбардувальник
lb [pound] фунт (453,6 г)
LBCM [locator back course marker] привідний радіолокаційний маркер зворотного курсу
LBH [length, breadth, height] довжина–ширина–висота
LB-NOTAM 1. аеродромний маяк (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** зарезервовано для повітряних суден, що тут базуються (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LC 1. [landing chart] схема посадки; **2.** [limit sales, closed] «продаж (квитків) обмежено, лист чекання закритий» (*код зв'язку*)
LCG [load classification group] класифікаційна група навантаження
LCL [local weather report] місцеве зведення про погоду
lcl [local] локальний; місцевий
LCN [load classification number] класифікаційний номер навантаження
LC-NOTAM 1. вогні осьової лінії ЗПС (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** закрито (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LCNR [liquid-core nuclear rocket] рідкофазний ядерний ракетний двигун
LCOTV [large cargo orbital transfer vehicle] МТА великої вантажопідйомності
LD 1. [landing distance] посадкова дистанція; **2.** [lethal dose] смертельна доза; **3.** [low drag] малий опір
L/D [lift/drag ratio] аеродинамічна якість
ld [load] 1) навантаження; 2) завантаження
LDA 1. [landing distance available] наявна посадкова дистанція, НПД; **2.** [localizer type directional aids] засоби наведення типу курсових маяків
LDC [long-distance control] дистанційне керування
LDEF [Long-Duration Exposure Facility] система тривалого витримання матеріалів у відкритому космосі
LDFS [landing direction-finding station] посадкова радіопеленгаторна станція
ldg [landing] посадка; приземлення
LDI [landing direction indicator] покажчик напрямку посадки
LDIN [lead-in light system] система ведучих вогнів
LDL [landing direction light] вогонь (сигналізації) напрямку посадки
LDM [linear delta modulation] лінійна дельта-модуляція, ЛДМ
LDN [day-night sound level] середньодобовий рівень шуму
LD-NOTAM 1. вогні покажчика напрямку посадки (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** небезпечно (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LDS [landing/deceleration subsystem] підсистема забезпечення посадки і гальмування (ОС)
LE 1. [leading edge] передній край; **2.** [liquid explosive] рідка вибухова речовина
LEM [Lunar Excursion Module] місячний модуль
LEMP [lightning electromagnetic pulse] електромагнітний імпульс від грозових розрядів
LEN [length] довжина
LE-NOTAM 1. посадкові вогні ЗПС (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** робота без допоміжного джерела енергопостачання (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LEO [low earth orbit] низька навколоземна орбіта
LESS [leading edge structure subsystem] компоненти конструкції носків крила і фюзеляжу (ОС БТКК)
LET [laser electrothermal thruster] лазерний (електротермічний) ракетний двигун малої тяги
LF 1. [line feed] завантаження лінії зв'язку; **2.** [load factor] коефіцієнт комерційного завантаження; **3.** [low frequency] низька частота, НЧ (*частота діапазону 30–300 кГц*)
lf [load factor] 1) коефіцієнт навантаження; 2) коефіцієнт завантаження
LFC [laminar flow control] керування ламінарним потоком
LFIRR [liquid fuelled integral rocket/ ramjet] комбінований ракетно-прямоструминний двигун із ППРД на рідкому паливі
LFM [linear frequency modulation] лінійна частотна модуляція, ЛЧМ
LF-NOTAM 1. поперемінні пробіскові вогні (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** перешкоди від ... (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LFR 1. [lock-follow radar] радіолокатор супроводження; **2.** [low frequency range] діапазон низьких частот
LFRJ [liquid fuel ramjet] ППРД на рідкому паливі
LFT [level flight time] час горизонтального польоту
LG [landing gear] 1) шасі; 2) опора шасі

LGS [landing guidance system] система керування посадкою
LGТ 1. [light] (аеронавігаційний) вогонь; **2.** [lighting] система (аеронавігаційних) вогнів
LGTD [lighted] обладнаний (аеронавігаційними) вогнями
lgth [length] довжина
LH [left hand] лівобічний, лівосторонній
LHLLV [large heavy-lift launch vehicle] важка ракета-носій великої вантажопідйомності
LH-NOTAM 1. вогні ЗПС високої інтенсивності (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*); **2.** непридатний для експлуатації повітряних суден, важчих за ... (*четверта і п'ята літери в кодї НОТАМ*)
LHR [Heathrow, London] код аеропорту «Хітроу» (*м.Лондон, Велика Британія*)
LHTL [luxury class hotel] готель класу «люкс»
LI [level indicator] індикатор [показчик] рівня
LIH [light intensity, high] 1) висока інтенсивність (аеродромних) вогнів; 2) вогні високої інтенсивності
LIL [light intensity, low] 1) низька інтенсивність (аеродромних) вогнів; 2) вогні низької інтенсивності
LIM 1. [light intensity, medium] 1) середня інтенсивність (аеродромних) вогнів; 2) вогні середньої інтенсивності; **2.** [locator inner marker] ближній привідний маркер
LI-NOTAM 1. розпізнавальні вогні порога ЗПС (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*); **2.** закрито для польотів за приладами (*четверта і п'ята літери в кодї НОТАМ*)
LIMTV [linear induction motor test vehicle] установка для випробувань лінійних асинхронних двигунів
LITE [lidar in-space technology experiment] технологічні експерименти у космосі з використанням лазерного локатора
LJ-NOTAM сигнальні вогні входження в ступку ЗПС (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)
LK-NOTAM 1. компоненти системи вогнів підходу за II-ю категорією ІКАО (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*); **2.** працює як вогонь постійного випромінювання (*четверта і п'ята літери в кодї НОТАМ*)
LL 1. [limited sales, wait list] «продаж (квитків) обмежено, можливий лише лист чекання» (*код зв'язку*); **2.** [live load] тимчасове навантаження
LLC [limited liability company] товариство з обмеженою відповідальністю, ТОВ
LL-NOTAM 1. вогні ЗПС низької інтенсивності (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*); **2.** використовується за довжиною ... і шириною ... (*четверта і п'ята літери в кодї НОТАМ*)
LLWAS [low level wind shear alert system] система попередження про зсуви вітру на малих висотах
LLZ [localizer] курсовий радіомаяк
LM 1. [locator, middle] середня привідна РЛС; **2.** [Lunar Module] місячний модуль
lm [lumen] люмен, лм
LMD [linear delta modulation] лінійна дельта-модуляція, ЛДМ
lm-hr [lumen-hour] люмен-година
LMM [locator middle with marker] середня привідна локаційна станція з маркером
LM-NOTAM вогні ЗПС середньої інтенсивності (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)
LMR [load monitor relay] реле вибору споживачів
LMSS [land mobile satellite system] система супутникового зв'язку з рухомими об'єктами
LMT [local mean time] місцевий середній час
LN Норвегія (*умовне позначення національної належності літака*)
LNDG [landing] посадка; приземлення
LN-NOTAM закрито для всіх польотів у темний час доби (*четверта і п'ята літери в кодї НОТАМ*)
L-NOTAM 1. світлотехнічне обладнання (*друга літера в кодї НОТАМ*); **2.** обмеження (*четверта літера в кодї НОТАМ*)
LO 1. [local oscillator] гетеродин; **2.** [locator, outer] зовнішня привідна РЛС; **3.** [lubricating oil] змащувальне мастило; **4.** «приєднайте мене до приймача перфоратора» (*код зв'язку*)
LOA [length overall] габаритна довжина
LOC [localizer] курсовий (посадковий) радіомаяк
LOCA [loss-of-coolant accident] аварія із втратою теплоносія
LOCDLVY [local delivery] місцева доставка
LOF [lowest observed frequency] найменша спостережувана частота
LOFT [line oriented flight training] льотна підготовка в умовах, максимально наближених до реальних
LOL [loss-of-licence on medical grounds] припинення дії дозволу (на польоти) на підставі медичного висновку
LOLA [low level wind-shear alert] попередження про зсув вітру біля землі
LOM [locator, outer with marker] дальня привідна локаційна станція з маркером
LONG [longitude] географічна [логарифмічна] довгота
long [longitude] (географічна) довгота
LOP [line of position] лінія положення
LORAN [long range navigation] система дальньої (гіперболічної) радіоаеронавігації «Лоран» (*США*)

Loran-A Лоран–А (імпульсна різницево–далекомірна радіонавігаційна система)
Loran-C Лоран–С (імпульсно–фазова різницево–далекомірна радіонавігаційна система)
LOS [line of sight] лінія візування
LOX [liquid oxygen] рідкий кисень, РК
lox [liquid oxygen] рідкий кисень (*особливо той, що використовується як ракетне паливо*); 2) вибуховий пристрій, у якому рідкий кисень використовується як окислювач; 3) заправляти рідким киснем (*особливо ракету і т. п.*)
LP 1. [low pressure] низький тиск; **2.** [lubrication parameter] параметр змащування
LPAR [large phased-array radar] РЛС із великою фазованою решіткою
LPF [low-pass filter] низькочастотний фільтр
LP-NOTAM 1. показчик траєкторії точного заходження на посадку (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** заборонено (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LPS [launch processing system] система підготовки до запуску
LQ Аргентина (*умовне позначення національної належності літака*)
LR 1. [limit sales, request] «продаж (квитків) обмежений, дайте запит» (*код зв'язку*); **2.** [the last message received by me was ...] «останнє отримане мною повідомлення було ...» (*код зв'язку*)
LRBM [long range ballistic missile] балістична ракета великої дальності
LRG [long range] великий радіус дії
LRI [locating receiver interface] сполучення з радіопеленгаційним приймачем
LRN [long-range navigation] дальня аеронавігація
LR-NOTAM 1. усі види світлотехнічного обладнання зони посадки (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** дозволено пересування повітряного судна лише по ЗПС і рульових доріжках (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LRNS [long range navigation system] навігаційна система великого радіусу дії
LRPDS [long-range position-determining system] система місцевизначення дальньої дії
LRR [locating radio receiver] радіопеленгаційний радіоприймач
L RTP [long-range transport of pollutants] дальнє перенесення забруднюючих речовин
LRU [line replaceable unit] швидкоз'ємний блок
LS 1. [landing strip] посадкова смуга; **2.** [the last message sent by me was ...] «останнє передане мною повідомлення було ...» (*код зв'язку*)
LSALT [lowest safe altitude] найменша безпечна висота
LSE 1. [launch support equipment] обладнання забезпечення запуску; **2.** [life support equipment] обладнання СЖЗ
LS-NOTAM 1. вогні кінцевої смуги гальмування (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** можливі перерви у роботі (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LSQ [line squall] лінія шквалу
LSS 1. [large space structure] великогабаритна космічна конструкція; **2.** [large space system] великогабаритна космічна система; **3.** [life support subsystem] підсистема життєзабезпечення; **4.** [life support system] система життєзабезпечення
LSST [large space systems technology] техніка великогабаритних космічних систем
LST 1. [large space telescope] великий космічний телескоп; **2.** [laser spot tracker] лазерна система підсвічування цілі; **3.** [local standard time] місцевий стандартний час (*СЛТА*)
LT 1. [local time] місцевий час; **2.** [low temperature] низька температура; **3.** [low tension] низьке напруження
Lt [lieutenant] лейтенант
LTC [lieutenant colonel] підполковник
Lt Col [lieutenant colonel] підполковник
ltd [limited] (товариство) з обмеженою відповідальністю
LT-NOTAM 1. вхідні вогні ЗПС (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** обмежено до ... (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LTS [lights] (аеронавігаційні) вогні
LTT [landline teletypewriter] телетайп наземної лінії зв'язку
LUT [local user terminal] наземна станція приймання інформації у реальному часі від метеорологічних супутників
LV 1. Аргентина (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [light and variable] слабкий і змінний; **3.** [low volume] малий об'єм
LVDC [launch vehicle digital computer] бортова цифрова обчислювальна машина ракети–носія
LV-NOTAM 1. система візуальної індикації глісади (*друга і третя літери в коді NOTAM*); **2.** закрито для польотів за правилами візуального польоту (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)
LVRI [low volume ramjet] малооб'ємний ППРД

LW-NOTAM освітлення вертодрому (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

LWR [laser warning receiver] лазерний приймач системи сповіщення

LWT [lightweight external tank] полегшений зовнішній паливний бак (*БТКК*)

lx [lux] люкс, лк

LX-NOTAM 1. осьові вогні рульової доріжки (*друга і третя літери в коді NOTAM*); 2. у робочому стані. однак слід бути обережним із-за ... (*четверта і п'ята літери в коді NOTAM*)

LYR [layer] ярус

LZ 1. Болгарія (*умовне позначення національної належності літака*); 2. [landing zone] зона приземлення чи приводнення

LZ-NOTAM вогні зони приземлення на ЗПС (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

M 1. [bending moment] згинальний момент; 2. [mach number] число Маха, число М; 3. [magnetic] магнітний; 4. [marker (beacon)] маркерний радіомаяк; 5. [mass] маса; 6. [measure] 1) міра; 2) розмір; 3) критерій; 7. [mechanical] 1) механічний; 2) машинний 8. [model] модель; зразок; 9. [modulus] 1) модуль; 2) коефіцієнт; 10. [molecular weight] молекулярна вага; 11. [mother spacecraft] КА–носії

m 1. [magnetic] магнітний; 2. [measure] 1) міра; 2) розмір; 3) критерій; 3. [meter] метр, м; 4. [modulus] 1) модуль; 2) коефіцієнт

MA 1. позначення бортових радіостанцій (*прийняте Міжнародною спілкою електрозв'язку*); 2. [Massachusetts] Масачусетс (*США*); 3. [multiple access] багатостанційний доступ

Ma. [Minnesota] Мінесота (*штат США*)

ma [milliampere] міліампер

MAA [maximum authorized altitude] максимальна встановлена висота

MAAG [Military Assistance Advisory Group] консультативна група з надання військової допомоги (*США*)

MAC 1. [mean aerodynamic chord] середня аеродинамічна хорда; 2. [Military Air Command] військово–транспортне авіаційне командування

MAD [mutual assured destruction] гарантоване взаємне знищення

MAINT [maintenance] технічне обслуговування, ТО

Maj. [Major] майор

Maj.-Gen. [Major-General] генерал–майор

MALS [medium intensity approach light system] система вогнів середньої інтенсивності для заходження на посадку

MALSAR [medium intensity approach light system with runway alignment indicator lights] система вогнів середньої інтенсивності з сигнальними вогнями входження до ступки ЗПС

MAN [microwave aero-space navigation] мікрохвильова навігація у повітряно–космічному просторі

man [manual] настанови

MA-NOTAM робоча площа (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

MAP 1. [aeronautical maps and charts] аеронавігаційні карти і схеми; 2. [Military Assistance Program] програма військової допомоги (*США*); 3. [modular avionics packaging] модульне компонування бортової авіаційної радіоелектронної апаратури

MAPS 1. [mapping air pollution from shuttle] картування забруднення повітря з БТКК; 2. [measurement of air pollution from satellite (experiment)] експеримент з вимірювання забруднення повітря з супутника

MAPT [missed approach point] точка відходу на друге коло

Mar. [March] березень

MARISAT [maritime satellite] морська супутникова система МАРИСАТ

MARSAT [maritime satellite] морський супутник

MAS 1. [manual A-1 simplex] ручне симплексне передавання випромінюванням типу «А–1»; 2. [manual radio system] переносна радіостанція; 3. [Military Agency for Standardization] Бюро зі стандартизації озброєнь (*НАТО*)

MATC [manual of air traffic control] настанови з КТП

MATE [modular automatic test equipment] модульне автоматичне випробувальне обладнання

MATS [Military Air Transport Service] військова авіаційна транспортна служба (*США*)

MAV 1. [Mars ascent vehicle] КА, що виводиться на орбіту Марсу; 2. [military aerospace vehicle] військовий ПКЛ

MAVIS [monitoring and vibration indicating system] система вимірювання і контролю вібрацій

MAXR [maximum room rate desired] «потрібен номер максимальної вартості» (*код зв'язку*)

MAYDAY «заснаю лиха» (*радіотелефонний сигнал небезпеки і потреби в допомозі*)

MB 1. [magnetic bearing] магнітний азимут; 2. [marker beacon] радіомаркер, маркерний радіомаяк; 3. [millibars] мілібари

mb [millibar] мілібар (*одиниця атмосферного тиску*)

MBA [multibeam antenna] багатопроменева антена
MBAR [main-belt asteroid rendezvous] зближення (*КА*) з малими планетами основного поясу
MBC [meteor burst communications] метеорний зв'язок
MB-NOTAM несна здатність (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
MBON [minimum break off height] мінімальна висота переходу до візуального заходження на посадку
MBZ [mandatory broadcast zone] зона обов'язкового передавання радіосигналів
MC 1. [magnetic course] магнітний курс; **2.** [megacycles per second] мегагерц за секунду; **3.** [Military Committee] Військовий комітет (*НАТО*)
MCA [minimum crossing altitude] мінімальна висота перетинання
MCC 1. [main collecting centre] основний центр збирання даних; **2.** [master control console] головний пульта керування
MCCS [mission control center simulation] моделювання роботи ЦКП
MCF [message code and format] код і формат повідомлення
MCN [midcourse navigation] навігація на маршевій ділянці
MC-NOTAM смуга, вільна від перешкод (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
MCP [maximum continuous power] номінальна потужність (*двигуна*)
MCS 1. [maritime communications service] морська служба супутникового зв'язку; **2.** [master control station] головна станція керування
MCT 1. [master contour template] шаблон базового контуру; **2.** [master control terminal] головна станція керування; **3.** [maximum continuous thrust] тяга на максимально тривалому режимі
MCTOW [maximum certificated take-off weight] максимальна сертифікована злітна маса
MCW [modulated continuous wave] модульована незгасаюча хвиля
MD [mission director] керівник польоту
M.D. [medical department] військово-санітарний відділ
Md. [Maryland] Мериленд (*штат США*)
MDA 1. [minimum decision altitude] мінімальна висота прийняття рішення; **2.** [minimum descent altitude] мінімальна абсолютна висота зниження; **3.** [multiple docking adapter] універсальний стикувальний вузол
MDAA [Mutual Defense Assistance Act] Закон про взаємну військову допомогу (*США*)
MDAP [Mutual Defense Assistance Program] Програма взаємної військової допомоги (*США*)
M-day [mobilization day] Ам. день початку мобілізації
MDF [medium frequency direction-finding station] середньохвильова (радіо)пеленгаторна станція
MDH [minimum descent height] мінімальна відносна висота зниження
MDL [minimum detectable level] межа чутливості
MD-NOTAM оголошена [наявна] дистанція (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
mdnt [midnight] північ
MDPSK [m-ary differential phase-shift keying] багатопозиційна відносна фазова маніпуляція
MDS [malfunction detection system] система виявлення несправностей
MDT [mean-down time] середній час простою
ME 1. [main engine] основний двигун; **2.** [Middle East] Близький Схід
M.E. [Mechanical Engineer] інженер-механік
Me. [Maine] Мен (*штат США*)
MEA [minimum en-route altitude] мінімальна висота по маршруту
M.E.A.F. [Middle East Air Force] військово-повітряні сили на Близькому Сході
MEBO [main engine burnout] закінчення роботи основного двигуна
MEC [main engine controller] блок керування основного двигуна
MECA [main engine controller assembly] система керування основного двигуна
MECF [main engine computational facility] обчислювальний блок основного двигуна
MECO [main engine cutoff] вимкнення основного двигуна
МЕНТ [minimum eye height over the threshold] мінімальна висота очей пілота над порогом ЗПС
MEL [minimum equipment list] перелік мінімально необхідного бортового обладнання
MEMB [member] елемент (конструкції)
MEPS [mass of the electric propulsion system] маса електроракетної рушійної установки
MERA [molecular electronics for radar applications] молекулярні електронні схеми для РЛС
MES [main engine start] запуск основного двигуна
MESC [magneto-electrostatic containment (thruster)] електроракетний двигун малої тяги з магнітоелектростатичним затриманням плазми
MET [mean European time] середньоевропейський час
METAG [Meteorological Advisory Group] Консультативна група з метеозабезпечення
METAR регулярне авіаційне зведення погоди, METAR

MEW 1. [manufacturer's empty weight] маса пустого ПС після виготовлення; **2.** [microwave early warning] мікрохвильова система дальнього (радіолокаційного) виявлення

MF [medium frequency] середня частота

mf [medium frequency] середня частота

MFD [multi-functional (color) display] багатофункціональний кольоровий дисплей

mfr. [manufacturer] виробник

MFSK [multiple frequency-shift keying] багаточастотна маніпуляція

MFST [manifest] маніфест

MG 1. [machine gun] кулемет; **2.** [Major General] генерал-майор

mge [message] повідомлення

MG-NOTAM система керування рулінням (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

MGVT [mated ground vibration test] наземні вібраційні випробування складеного БТКК

MH [magnetic heading] магнітний курс

MHA [minimum holding altitude] мінімальна висота під час польоту в зоні чекання

MHDF [medium and high frequency direction-finding stations] середньо- та короткохвильові (радіо)пеленгаторні станції

MH-NOTAM гальмівний пристрій на ЗПС (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

MHVDF [medium, high and very high frequency direction-finding stations] середньохвильові, короткохвильові та ультракороткохвильові (радіо)пеленгаторні станції

MI 1. [medium intensity] середня інтенсивність; **2.** [Michigan] Мічиган (*США*); **3.** [Military Intelligence] військова розвідка

MIA [missing in action] зник безвісти

MIALS [medium intensity approach light system] система вогнів підходу середньої інтенсивності

MID [middle infrared] середньохвильова ІЧ-область спектру

MIF [meteorological information] метеозведення

MIM [minimum] мінімум

min [minute] хвилина

MINR [minimum room rate desired] «потрібен номер мінімальної вартості» (*код зв'язку*)

MIRL [medium intensity runway edge lights] посадкові вогні ЗПС середньої інтенсивності

MIRV [Multiple Independently-Targetable Reentry Vehicle] подільна головна частина з боєголовками індивідуального наведення

MISDAS [mechanical impact system design for advanced spacecraft] механічна система (м'якої) посадки перспективних КА

MJB [main junction box] центральний розподільний пристрій

MK-NOTAM місце стоянки, МС (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

MKR [marker radio beacon] маркерний радіомаяк

MKSA [meter-kilogram-second-ampere system] система вимірювання на основі одиниць: метр. кілограм. секунда і ампер

ML [mile] миля

MLD [minimum lethal dose] мінімальна смертельна доза

MLG [main landing gear] основна опора шасі

MLLV [medium-lift launch vehicle] ракета-носіє середньої вантажопідйомності

MLP [mobile launcher platform] пересувна стартова платформа

MLS 1. [medium lift shuttle] БТКК середньої вантажопідйомності; **2.** [microwave landing system] мікрохвильова система забезпечення посадки; система посадки сантиметрового діапазону хвиль

MLW [maximum (certificated) landing weight] максимальна сертифікована посадкова маса

MM 1. [meteorological minima] метеомінімум; **2.** [middle marker] середній маркерний радіомаяк

MMC 1. [metal matrix composite] композиційний матеріал на основі металевої матриці; **2.** [mission management center] центр керування польотом, ЦКП

MMEL [master minimum equipment list] перелік мінімально необхідного бортового обладнання (у робочому стані)

MMMM [connect to ... stations] «зв'яжіться зі ... станціями» (*код зв'язку*)

MM-NOTAM денне маркування (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

MMO [main meteorological office] головна (авіаційна) метеостанція

MMS 1. [Marine Meteorological Services] морське метеорологічне обслуговування, ММО; **2.** [multimission modular spacecraft] багатоцільовий модульний КА

MMU [manned maneuvering unit] установка (для) переміщення космонавта, УПК

MN 1. [magnetic north] магнітний полюс; магнітна північ; **2.** [Minnesota] Мінесота (*штат США*)

MN-NOTAM перон (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

M-NOTAM робочий і посадковий майданчики (*друга літера в коді NOTAM*)
MNPS [minimum navigation performance specifications] технічні вимоги до мінімальних навігаційних характеристик
MNR [minimum noise route] маршрут мінімального рівня шуму (*від повітряних суден*)
MNTN [maintain] підтримувати
МО [mini-orbiter] малогабаритний орбітальний ступінь
М.О. 1. [medical officer] офіцер медичної служби; **2.** [Missouri] Місурі (*річка і штат США*)
МОВ [meals on board] харчування на борту
МОС [minimum obstacle clearance] мінімальна висота пролітання перешкод
МОСА [minimum obstacle clearance altitude] мінімальна висота пролітання перешкод
mod [moderate] помірний
MODIF [modification] модифікація, різновид
MODR [moderate room rate desired] «потрібен номер середньої вартості» (*код зв'язку*)
МОФ 1. [manned orbital facility] пілотована орбітальна станція; **2.** [manned orbital flight] пілотований орбітальний політ; **3.** [maximum observed frequency] максимальна спостережувана частота
m.of i. [moment of inertia] момент інерції
MOL [manned orbiting laboratory] пілотована орбітальна лабораторія
МОМ [wait a moment] «зачекайте трохи» (*код зв'язку*)
МОН 1. [above mountains] над горами; **2.** [Monday] понеділок
Мон. [Monday] понеділок
МОНЛ [moslem meal] мусульманська їжа
Монт. [Montana] Монтана (*штат США*)
МОУСЕ [man orbital-operating safety equipment] рятувальне обладнання космонавта у орбітальному польоті
MOR 1. [Mars orbital rendezvous] зустріч на орбіті Марса; **2.** [meteorological optical range] метеорологічна дальність видимості
MORA [minimum off-route altitude] мінімальна абсолютна безпечна висота польоту поза маршрутом
MOS [mean opinion score] середня експертна оцінка
MOTV [manned orbital transfer vehicle] пілотований МТА
МОУ [Memorandum of Understanding] меморандум про порозуміння
MOW [Moscow] код аеропорту м. Москви (*Російська Федерація*)
М.Р. [Military Police] військова поліція
mp 1. [mean effective pressure] середній ефективний тиск; **2.** [medium pressure] середній тиск
MPD [magnetoplasmadynamic] магнітоплазмодинамічний
MPDT [magnetoplasmadynamic thruster] магнітоплазмодинамічний ракетний двигун малої тяги
mph [miles per hour] миль за годину
MPL [mobile launch platform] пересувна стартова платформа
МРМ [maximum permitted mileage] максимальна дозволена відстань у милях
MP-NOTAM місце стоянки повітряного судна (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
МРР [mass of propellant for the return trip] маса палива для перельоту з поверненням
MPS 1. [main propulsion system] основна рушійна установка, ОРУ; **2.** [meters per second] метрів за секунду
MPT [main propulsion test] випробування основної рушійної установки
MPTA [main propulsion test article] експериментальний зразок основної рушійної установки
MPTF [main propulsion test facility] стенд для випробувань основної рушійної установки
MPW [maximum permitted weight] максимально припустима маса
MRA [minimum reception altitude] мінімальна висота приймання
MRG [medium range] середній радіус дії
MRO [maintenance, repair and operation] технічне обслуговування, ремонт і експлуатація
МРР 1. [ATS/MET reporting point] пункт передавання обов'язкових донесень службі повітряного руху і метеослужбі; **2.** [machine-readable passport] машинозчитуваний паспорт; **3.** [material requirements planning] планування (технічних) вимог до матеріалу чи заготовок
MRS [microwave radiometer spacecraft] КА з мікрохвильовим радіометром
MRT [mean recovery time] середній час відновлення
MRV [Mars rover vehicle] апарат для пересування по Марсу, марсохід
MS [maintenance schedule] регламент технічного обслуговування
ms [margin of safety] запас міцності
MSA [minimum safe altitude] мінімальна безпечна висота
MSAW [minimum safe altitude warning] попередження про мінімальну безпечну висоту
MSBLS [microwave scan beam landing system] мікрохвильова система посадки зі сканувальним променем
MSCA [missing cargo] загублений вантаж

MSCN [misconnect] «стикування рейсів не забезпечено» (код зв'язку)
MSF [manned space flight] пілотований космічний політ
MSG 1. [maximum speed governor] регулятор максимальних обертів; **2.** [message] повідомлення; донесення
msg [message] повідомлення; донесення
MSH [minimum safe height] мінімальна безпечна висота
MSK 1. [minimum shift keying] маніпуляція з мінімальним зсувом; **2.** [Moscow time] московський час
MSL [mean sea level] середній рівень моря
msl [missile] керована ракета
MSMB [missing mail bag] «розшукується поштовий мішок» (код зв'язку)
MS-NOTAM кінцева смуга гальмування (друга і третя літери в кодї *HOTAM*)
MSR 1. «повідомлення було надіслане помилково» (код зв'язку); **2.** [Mars sample return] доставка зразків ґрунту з поверхні Марсу; **3.** [mechanical schedule reliability] механічна надійність згідно з регламентом
MSS 1. [manned space station] пілотована орбітальна станція; **2.** [mobile satellite service] служба супутникового зв'язку з рухомими об'єктами; **3.** [modular space station] модульна космічна станція; **4.** [multispectral scanner] 1) багатоспектральний пристрій сканування; 2) багатоканальний сканувальний радіометр
MSSR [Mars surface sample return] доставка зразків ґрунту з поверхні Марса
MSU [mode select unit] блок (вибору) режиму роботи
MT 1. [message type] тип повідомлення; **2.** [mountain] гора
MTBE [mean time between errors] середнє напрацювання на помилку; середній час безпомилкової роботи
MTBF [mean time between failures] середнє напрацювання на відмову
MTC [main trunk circuit] головний магістральний ланцюг
MTCA [minimum terrain clearance altitude] мінімальна безпечна абсолютна висота пролітання над місцевістю
MTD [moving target detector] детектор рухомих цілей
MTI 1. [message type indicator] покажчик типу повідомлення; **2.** [moving target indication] селекція рухомих цілей; **2.** [moving target indicator] індикатор рухомих цілей
MT-NOTAM поріг ЗПС (друга і третя літери в кодї *HOTAM*)
MTOW [maximum take-off weight] максимально припустима злітна маса
MTP [maneuvering unit test plan] програма випробувань УПК
MTR [missile-track radar] РЛС супроводження ракет
MTT [minimum time track] маршрут мінімального часу польоту
MTTF [mean time to failure] середнє напрацювання на відмову, середній час безвідмовної роботи
MTTR [mean time to repair] 1) середнє напрацювання до ремонту; 2) середній час ремонту
MTU [metric units] метричні одиниці вимірювання
MTW [mountain wave] орографічна [гірська] хвиля
MU-NOTAM ділянка розвороту на ЗПС (друга і третя літери в кодї *HOTAM*)
MVDF [medium and very high frequency direction-finding stations] середньо– і короткохвильові (радіо)пеленгаторні станції
MVG [master vertical gyro] центральна гіровертикаль, ЦГВ
MVGVT [mated vertical ground vibration test] наземні вібраційні випробування складеного БТКК у вертикальному положенні
MVM [Mariner Venus/Mercury] КА «Маринер» для польоту до Венери і Меркурія
MWARA [major world air route area] зона головних світових маршрутів польотів
MWO [meteorological watch office] орган метеорологічного спостереження; метеослужба контролю (траси польоту, аеродрому)
MX [mixed type of ice formation] змішана форма утворення льоду
MX-NOTAM рульова доріжка, РД (друга і третя літери в кодї *HOTAM*)

N 1. США (умовне позначення національної належності літака); **2.** [newton] ньютон, Н
n. 1. США (умовне позначення національної належності літака); **2.** [net] (вага) нетто; **3.** [navy] військово–морські сили, ВМС; **4.** [north] північ; **5.** [northern latitude] північна широта
N&G [navigation and guidance] навігація і наведення
NA 1. [North America] Північна Америка; **2.** [not authorized] не дозволено; **3.** [not available] немає у наявності
N.A.A.F.I [Navy, Army and Air Force Institute] військово–торгова служба ВМС, ВПС і сухопутних військ (у Великій Британії)
NAAS [naval auxiliary air station] допоміжна морська авіаційна станція
NAC 1. [no action taken on your message] «за вашою телеграмою заходів не вжито» (код зв'язку); **2.** [North Atlantic Council] Рада Північноатлантичного альянсу
NACA [National Air Carrier Association] Асоціація авіаперевізників (США)
NACC [North Atlantic Cooperation Council] Рада північноатлантичної співпраці

NACOA [National Advisory Committee on Oceans and Atmosphere] Національний консультативний комітет з океанів і атмосфери (*США*)

NADGE [NATO Air Defense Ground Environment] система ППО НАТО

NAF [naval air facilities] морські авіаційні радіозасоби

NAFAX [national facsimile network] мережа національного факсимільного зв'язку

NAFEC [National Aviation Facilities Experimental Center] Національний експериментальний центр авіаційного обладнання (*США*)

NAg [Northern Army Group] Північна група армій (*НАТО*)

NAMILCOM [North Atlantic Military Committee] Військовий комітет Північноатлантичного альянсу

NAMILREPCOM [North Atlantic Military Representatives Committee] Комітет військових представників Північноатлантичного альянсу

NA-NOTAM усі види радіонавігаційних засобів (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

NAOS [North Atlantic ocean station] Північноатлантична океанічна (навігаційна) станція

NAR [new arrival information] нова інформація щодо прибуття

NAS 1. [National Academy of Science] Національна академія наук (*США*); 2. [national airspace system] національна система організації повітряного простору; 3. [naval air station] 1) база морської авіації; 2) морська авіаційна станція

NASA [National Aeronautics and Space Administration] Національний комітет з аеронавтики і досліджень космічного простору (*США*), НАСА

NAT [North Atlantic] Північна Атлантика

natl [national] національний

NATO [North Atlantic Treaty Organization] Північноатлантичний альянс, НАТО

NAU [National Aviation University] Національний авіаційний університет (*Україна*)

nav 1. [naval] військово–морський; 2. [navigation] навігація; 3. [navigational] навігаційний

NAVAID [aid to air navigation] аеронавігаційні засоби

NAVCENT [Allied Naval Forces, Central Europe] об'єднані військово–морські сили в Центральній Європі (*НАТО*)

NAVNORTH [Allied Naval Forces, Northern Europe] об'єднані військово–морські сили у Північній Європі (*НАТО*)

NAVSAT 1. [navigational satellite] навігаційний супутник; 2. [Navy navigation satellite (system)] супутникова навігаційна система ВМС США «Навсат»

NAVSTAR [navigation satellite providing time and range] супутникова система радіонавігації «Навстар»

NB [nimbus] дощові хмари

N.B. [New Brunswick] Нью–Брансуїк (*провінція Канади*)

NBFM [narrow band frequency modulation] вузькосмугова частотна модуляція

NB-NOTAM всеспрямований радіомаяк (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

NBS [National Bureau of Standards] *ісм.* Національне бюро стандартів (*США*)

NC 1. [no change] без змін; 2. [no charge] без сплати; 3. [no connection] 1) стикування немає; 2) зв'язок відсутній

N.C. [North Carolina] Північна Кароліна (*штат США*)

NCAR [National Center for Atmospheric Research] Національний центр атмосферних досліджень (*США*)

NCC [National Climatic Center] Національний кліматичний центр (*США*)

NCFSK [noncoherent frequency-shift keying] некогерентна частотна маніпуляція

NCIC [National Cartographic Information Centre] Національний центр картографічної інформації (*США*)

NCO 1. [new continuing information] нова додаткова інформація; 2. [non-commissioned officer] військовослужбовець сержантського складу

NCRP [noncompulsory reporting point] пункт, що не вимагає донесень

NCS 1. [national communication(s) system] національна система зв'язку; 2. [naval communications system] система зв'язку ВМС (*США*)

ND «я не в змозі передати адресоване повітряному судну повідомлення; будь ласка, повідомте про це відправника» (*код зв'язку*)

n.d. [North Dakota] Північна Дакота (*штат США*)

N.Dak. [North Dakota] Північна Дакота (*штат США*)

NDB [nondirectional beacon] всеспрямований [ненаправлений] радіомаяк

NDC [Defense College] військовий коледж НАТО

NDT [Non Destructive Testing] неруйнівне випробування

NE [north-east] північний схід

N.E. [New England] Нова Англія (*штати Мен, Нью–Гемпшир, Вермонт, Масачусетс, Род–Айленд та Коннектикут*)

NEAR [near-Earth asteroid rendezvous] зближення (*КА*) з малими планетами ближнього поясу

NEF 1. [noise exposure forecast] прогноз впливу шуму; **2.** [normal economy fare] звичайний тариф економічного класу

NEH «з'єднаю Вас зі станцією, яка прийме кореспонденцію для потрібної Вам станції» (*код зв'язку*)

NEM [noise exposure measure] міра оцінки впливу шуму

NEMP [nuclear electromagnetic pulse] електромагнітний імпульс від ядерного вибуху

NEMS [Nimbus-E microwave spectrometer] спектрометр мікрохвильового діапазону супутника «Німбус-Е»

NEO [near-Earth objects] навколосемні об'єкти

NEOTV [nuclear electric propulsion orbit transfer vehicle] МТА з ядерним електроракетним двигуном

NEP 1. [near-field pattern] діаграма направленості (антени) у ближній зоні; **2.** [noise-equivalent power] еквівалентна потужність шуму; **3.** [nuclear electric propulsion] ядерний електроракетний двигун, ЯЕРД

NEPS [nuclear electric propulsion system] ядерний електроракетний двигун, ЯЕРД

NERC [National Environmental Research Council] Національна рада з вивчення довкілля (*Велика Британія*)

NET [network] мережа

Nev. [Nevada] Невада (*штат США*)

NF 1. [Newfoundland] Ньюфаундленд (*провінція Канади*); **2.** [noise factor, noise figure] коефіцієнт шуму, шум-фактор

NF-NOTAM віяловий маяк (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

NGS [National Geographic Society] Національне географічне товариство (*США*)

ngt [night] темний час доби

NGTE [National Gas Turbine Establishment] Національний газотурбінний інститут (*Велика Британія*)

NGV [nozzle guide vane] сопловий напрямний апарат

N.H. [New Hampshire] Нью-Гемпшир (*штат США*)

nhp [nominal horsepower] номінальна потужність (*у к.с.*)

N.I. [Northern Ireland] Північна Ірландія

NIC [naval intelligence center] розвідувальний центр ВМС (*США*)

NIL «мені нічого Вам передати» (*код зв'язку*)

NIST [National Institute of Standards and Technology] Національний інститут стандартів і технологій США

N.J. [New Jersey] Нью-Джерсі (*штат США*)

NL 1. [no limit] без обмежень; **2.** [north latitude] північна широта

NLF [nearest landing field] найближчий аеродром для посадки

NLG [nose landing gear] передня опора шасі

NL-NOTAM РЛС (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

NM 1. [nautical mile] морська миля (= 1853,6 м); **2.** [noise meter] шумомір; **3.** [no message] повідомлення немає

N.M. [New Mexico] Нью-Мексико (*штат США*)

nm [nautical mile] морська миля (= 1853,6 м)

N.Mex. [New Mexico] Нью-Мексико (*штат США*)

NMRS [National Military Representatives SHAPE] національні військові представники при штабі верховного головнокомандувача об'єднаними збройними силами в Європі

NN [need] потрібно; необхідно

NNN «кінець повідомлення» (*код зв'язку*)

NN-NOTAM система ТАКАН (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

N-NOTAM аеродромні і маршрутні навігаційні засоби (*друга літера в коді NOTAM*)

NO 1. [no] «ні» (*код зв'язку*); **2.** [no action taken] «жодних заходів не вжито» (*код зв'язку*)

NOAA [National Oceanic and Atmospheric Administration] Національне управління з досліджень океанів і атмосфери (*США*)

NOAO [national optical astronomy observatory] національна оптична астрономічна обсерваторія

NOF [noise abatement procedure] правила (польотів для) зниження шуму

NOFOCH [no food schedule change] «змін у харчуванні на борту немає» (*код зв'язку*)

NOHOL [not holding] «немає у наявності» (*код зв'язку*)

NO-NOTAM система ОМЕГА (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

NOOP [no operation] «польоти не здійснюються» (*код зв'язку*)

NoPT [no procedure turn (required)] «розворот за встановленою схемою виконувати не потрібно» (*код зв'язку*)

NORAD [North American Air Defense Command] Об'єднане командування ППО Північної Америки (*США і Канади*)

NOREC [no records] «не зареєстровано» (*код зв'язку*)

NORTHAG [Northern Army Group] Північна група армій (*НАТО*)

NOSH [no-show] неявка (*пасажира до вильоту*)

NOSIG [no significant change] без істотних змін

NOSS [National Ocean Satellite System] Національна супутникова система для спостереження за океаном (США)

NOT [number of turns] кількість витків

NOTAM [notices for airmen] код НОТАМ (*інструкції для пілотів про зміни в аеронавігаційному обладнанні та можливу небезпеку в польоті*)

NOTR [no traffic rights] «немає комерційних прав» (*код зв'язку*)

NOTRC [no trace] «не виявлено» (*код зв'язку*)

Nov. [November] листопад

NOWAR [now arriving] рейс, що прибуває

NPC [Noise Protection Circuit] схема захисту від шуму

NPL [noise pollution level] рівень шумів

Nr [near] біля

NPR 1. [noise-power ratio] коефіцієнт потужності шуму; **2.** [nuclear pulse rocket] імпульсний ядерний ракетний двигун

NPRM [notice of proposed rule making] повідомлення про введення у дію запропонованих правил

npt [normal pressure and temperature] нормальний тиск і температура

NR 1. [navigation(al) radar] навігаційна РЛС; **2.** [negative resistance] негативний опір; **3.** [noise ratio] відношення «сигнал–шум»; **4.** [noise reduction] заглушення шуму

nr [number] номер

NRAO [National Radio Astronomy Observatory] Національна радіоастрономічна обсерваторія

NRC 1. [National Research Council] Державна рада з досліджень (США); **2.** [noise reduction coefficient] коефіцієнт заглушення шуму; **3.** [no record] «не зареєстровано» (*код зв'язку*)

NRCS [nose reaction control subsystem] носовий модуль РСУ

NS 1. [nimbostratus] шарувато–дощові хмари; **2.** [nuclear shuttle] БПКА з ядерним ракетним двигуном

N.S. [Nova Scotia] Нова Шотландія (*провінція Канади*)

Ns [nimbostratus] шарувато–дощові хмари

NSA [National Security Agency] Управління національної безпеки

NSC 1. [National Security Council] Рада національної безпеки (США); **2.** [nil significant cloud] відсутність значної хмарності

NSG [Nuclear Suppliers Group] Група країн–постачальників ядерної зброї

NSO [nuclear safe orbit] радіаційно безпечна орбіта

NSR [noise-to signal ratio] відношення «шум–сигнал»

N.S.W. [New South Wales] Новий Південний Уельс (*штат Австралії*)

N.T. [Northern Territory] Північна територія (*Австралія*)

ntfy [notify] сповіщати

NTIS [National Technical Information Service] Національна служба технічної інформації

NT-NOTAM система ВОПТАК (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)

ntp [normal temperature and pressure] нормальна температура і тиск

NTSB [National Transportation Safety Board] Національне управління безпеки перевезень (США)

NTSTP [night stop] зупинка у нічний час

NTW [network] мережа

nt.wt. [net weight] вага нетто, чиста вага

NU [not usable] «не використовується» (*код зв'язку*)

NV [Nevada] Невада (США)

NV-NOTAM маяк ВОП (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)

NW [north-west] північний захід

NWDS [nuclear waste disposal in space] видалення у космос радіоактивних відходів (атомної промисловості)

NWS 1. [North-Western States] Північно–Західні штати (США); **2.** [National Weather Service] Національна метеорологічна служба

NX-NOTAM радіопеленгаторна станція (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)

NXT [next] наступний

N.Y. [New York] Нью–Йорк (*місто, штат США*)

N.Y.C. [New York City] м. Нью–Йорк

N.Z. [New Zealand] Нова Зеландія

NZCAA [New Zealand Civil Aviation Authority] Управління цивільної авіації Нової Зеландії

О 1. [ocean] океан; **2.** [ohm] ом; **3.** [oscillator] 1) генератор; 2) гетеродин; 3) осцилятор

О. 1. [observer] спостерігач; **2.** [officer] 1) офіцер; 2) чиновник; **3.** [Ohio] Огайо (*штат США*); **4.** [Ontario] Онтаріо (*провінція Канади*)

OA 1. [omnirange antenna] антена всеспрямованого радіомаяка; **2.** [orbital assembly] складання на орбіті; **3.** [orbiter assembly] складання орбітального ступеня

ОАА [orbiter access arm] маніпулятор орбітального ступеня

ОАFTO [orbiter atmospheric flight test office] відділ льотних випробувань ОС (БТКК) в атмосфері

ОА-NOTAM служба аеронавігаційної інформації, САІ (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)

ОАО [orbiting astronomical observatory] орбітальна астрономічна обсерваторія

ОАРWL [overall sound power level] сумарний рівень потужності звуку

OAS 1. [obstacle assessment surface] поверхня оцінювання (висоти) перешкод; **2.** [orbiter aeroflight simulator] 1) тренажер для відпрацювання польоту ОС (БТКК) в атмосфері; **2)** бортова радіоелектронна апаратура ОС; **3.** [Organization of American States] Організація американських держав

OASPL [overall sound pressure level] сумарний рівень звукового тиску

OAST [office of aeronautics and space technology] відділ авіаційно-космічної техніки

OAT [outside air temperature] температура навколишнього повітря

OB 1. Перу (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [oxygen balance] баланс кисню

O/B [on board] на борту

OBC [onboard computer] бортова обчислювальна машина

OBCS [onboard checkout subsystem] бортова підсистема контролю

OBI [omnibearing indicator] індикатор пеленгу відносно всеспрямованого радіомаяка

obj [object] об'єкт

OBS [omnibearing selector] азимутальний селектор

OBST [obstacle] перешкода

O.C. [Officer Commanding] командир; начальник

OC [operating characteristic] робоча характеристика

OCA 1. [obstacle clearance altitude] висота пролітання над перешкодами; **2.** [oceanic control area] океанічний диспетчерський район

OCC 1. [occluding] пробісковий; **2.** [occupied] зайнято; **3.** [operation control center] центр керування польотом, ЦКП

OCD [Office of Civil Defense] Управління цивільної оборони (*США*)

OCDM [Office of Civil Defense and Mobilization] Бюро цивільної і оборонної мобілізації

OCF 1. [onboard computational facility] бортовий обчислювальний комплекс; **2.** [orbiter computational facility] бортовий обчислювальний комплекс ОС

OCGG [oxygen cooled gas generator (engine)] рідинний ракетний двигун із газогенераторним циклом, що охолоджується рідким киснем

OCH [obstacle clearance height] відносна висота пролітання над перешкодами

OCL [obstacle clearance limit] обмеження висоти (безпечного) пролітання над перешкодами

OCNL [occasional] нерегулярний

ОСР [Obstacle Clearance Panel] Група експертів (*ІКАО*) з нормування висоти пролітання над перешкодами

OCS [obstacle clearance surface] максимально припустима висота перешкод

OCSC [oxygen cooled staged combustion (engine)] 1) ракетний двигун на рідкому паливі з допалюванням продуктів згорання газогенератора; 2) охолоджуваний РРД

Oct. [October] жовтень

ОСТА [oceanic control area] океанічний диспетчерський район

OD 1. Ліван (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [on demand] на вимогу; **3.** [orbit determination] визначення параметрів орбіти; **4.** [origin and destination] початковий і кінцевий пункти; **5.** [outer diameter] зовнішній діаметр; **6.** [outside diameter] зовнішній діаметр

O.D. 1. [officer of the day] черговий офіцер; **2.** [outside diameter] зовнішній діаметр

od [outside diameter] зовнішній діаметр

ODALS [omnidirectional approach light system] всеспрямована система вогнів підходу

ODREP [OPMET data regional exchange point] пункт регіонального обміну метеорологічними даними

OE Австрія (*умовне позначення національної належності літака*)

OEI [one engine inoperative] з одним непрацюючим двигуном

OEM [original equipment manufacturer] виробник комплектного обладнання (*на відміну від виробників комплектуючих*)

OE-NOTAM вимоги до входження ПС (у зону) (*друга і третя літери в кодї НОТАМ*)

OES [orbiter emergency site] місце аварійної посадки ОС

OESS [orbiter/external tank separation subsystem] підсистема розділення ОС і зовнішнього паливного бака

O/ET [orbiter/external tank] орбітальний ступінь з зовнішнім паливним баком

OEW [operational empty weight] маса пустого спорядженого ПС

OEX [orbiter experiment (program)] програма наукових експериментів на борту ОС

OFDS [orbiter flight dynamics simulator] установка для моделювання динаміки польоту ОС
OFF 1. [off] вимкнено; **2.** [take-off] зліт
OFIM [operational flight plan] чинний план польоту
OFIS [operational flight information service] оперативне польотно-інформаційне обслуговування
OFLD [offloaded] розвантажено; знято з борту
OFOD [on-flight origin and destination] початковий і кінцевий пункти польоту
OFP 1. [orbiter flight program] програма польоту ОС; **2.** [original flight plan] початковий план польоту
OFT 1. [orbital flight tests] орбітальні льотні випробування; **2.** [orbiter flight tests] льотні випробування ОС
(БТКК)
OFTR [orbital flight test requirement] вимоги до орбітальних льотних випробувань
OFZ [obstacle free zone] зона без перешкод
OG [on ground] на землі
OGB [breakfast on the ground] «сніданок під час стоянки» *(код зв'язку)*
OGC [organization code] код організації
OGD [dinner on the ground] «обід під час стоянки» *(код зв'язку)*
OGL [lunch on the ground] «другий сніданок під час стоянки» *(код зв'язку)*
OGLE [Optical Gravitational Lensing Experiment] експеримент із оптичними гравітаційними лінзами
OGS 1. [snacks on the ground] «легкі закуски під час стоянки» *(код зв'язку)*; **2.** [orbiter glideslope] посадкова глісада ОС
OH Фінляндія *(умовне позначення національної належності літака)*; **2.** OH [Ohio] Огайо *(штат США)*
OHGVT [orbiter horizontal ground vibration test] наземні вібраційні випробування ОС у горизонтальному положенні
O.H.M.S. [on His (Her) Majesty's Service] що перебуває на королівській військовій службі
OI [orbiter instrumentation] вимірювальне обладнання ОС
OIA [orbiter interface adapter] перехідний відсік орбітального ступеня *(БТКК)*
OIT [orbiter integrated test] комплексні випробування ОС
OJT [on the job training] практичне навчання на робочому місці
OK 1. *іст.* Чехословаччина *(умовне позначення національної належності літака)*; **2.** «ми згодні» *(код зв'язку)*; **3.** символ успішного закінчення (процедури)
Okla. [Oklahoma] Оклахома *(штат США)*
OL [overload] перевантаження
OLF [orbiter landing facility] обладнання для забезпечення посадки ОС
OLIF [orbiter landing instrumentation facility] обладнання для забезпечення посадки ОС
OL-NOTAM [загородні] загороджувальні вогні *(друга і третя літери в кодї НОТАМ)*
OLOW [orbiter lift-off weight] стартова маса ОС
OLR [operator's local representative] місцевий представник експлуатанта
OLW [operational landing weight] маса спорядженого ПС під час посадки
OM [outer marker] дальній [зовнішній] маркерний радіомаяк
O&M [operation and maintenance] експлуатація і ТО
OME 1. [orbital maneuvering engine] рідкопаливний ракетний двигун системи орбітального маневрування; **2.** [orbiter main engine] основний ракетний двигун ОС
OMPRA [one man propulsion research apparatus] одномісна експериментальна УПК
OMS [orbital maneuvering system] система орбітального маневрування, СОМ
OMV [orbital maneuvering vehicle] міжорбітальний транспортний апарат [МТА], що здатний маневрувати
ON [octane number] октанове число
ONC [operational navigation charts] польотні навігаційні карти
O-NOTAM інша інформація *(друга літера в кодї НОТАМ)*
ONS [OMEGA navigation system] радіотехнічна навігаційна система ОМЕГА
Ont. [Ontario] Онтаріо *(провінція Канади)*
OO Бельгія *(умовне позначення національної належності літака)*
OOK [on-off keying] амплітудна маніпуляція
OOS 1. [on-orbit station] орбітальна станція, ОС; **2.** [orbit-to-orbit shuttle] МТА багаторазового застосування; **3.** [orbit-to-orbit stage] міжорбітальний транспортний апарат, МТА
OP 1. [operation] політ; виконання польоту; **2.** [orbiter payload] корисне навантаження ОС
OPA [opaque, white type of ice formation] непрозорий білий вид обмерзання [зледеніння]
OPB [orbiter processing building] (монтажно-випробувальний) корпус для підготовки ОС
OPDAR [optical detection and ranging] оптичний локаатор
OPER [operate] обслуговувати
OPF [orbiter processing facility] (монтажно-дослідницький) корпус для підготовки ОС

OPGUID [optimum guidance (technique)] метод оптимального наведення
OPIS [orbiter prime item specification] специфікація основних комплектувальних вузлів ОС
OPM [orbital propulsion module] модуль СОМ
OPMET [operational meteorological information] оперативне метеозведення
OPPL [orbiter project parts list] перелік компонентів проекту ОС
opr [operator] 1) оператор; 2) диспетчер
OPS [orbiter project schedule] графік реалізації проекту ОС
OQPSK [offset quadrature phase-shift keying] квадратурна фазова маніпуляція зі зсувом
OR 1. [omnidirectional (radio) range] всеспрямований курсовий радіомаяк; **2.** [operating range] робочий діапазон; **3.** [operational requirements] експлуатаційні вимоги; **4.** [orbital rendezvous] стикування на орбіті
O/R [on request] за запитом
ORB 1. [omnidirectional radio beacon] всеспрямований радіомаяк; **2.** [orbiter] орбітальний ступінь, ОС (БТКК)
ORD [indication of an order] позначення порядку дій
ORDY [ordinary] звичайний
Ore. [Oregon] Орегон (*умовне позначення*)
orig [origin] пункт відправлення
ORML [oriental meal] східна їжа
OR-NOTAM координаційний центр з рятування (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
OS [operating system] операційна система
OSE [orbiter support equipment] допоміжне обладнання ОС
OSI [other service information] інша службова інформація
OSO [orbiting solar observatory] орбітальна сонячна обсерваторія
OSOP [orbiter systems operating procedures] послідовність функціонування систем ОС
OSP [off-shore procurement] заокеанські поставки
OSS 1. [Office of Strategic Services] Бюро стратегічних служб; **2.** [orbiting space station] орбітальна космічна станція
OST 1. [orbital solar telescope] орбітальний сонячний телескоп; **2.** [orbiter support trolley] ракетний візок для (горизонтального) старту БТКК
OSTP [orbiter (sub)system test plan] план випробувань (під)систем ОС
OSV [ocean station vessel] суднова метеорологічна станція
O/T [other times] в інший час
OTC [one-stop inclusive tour charter] чартерний рейс типу «інклюзив–тур» із проміжною зупинкою
OTH [over-the-horizon] загоризонтний
OTHS [other advance arrangement required] потрібне подальше узгодження
OTOW [operational take-off weight] злітна маса спорядженого повітряного судна
OTP [on top] зверху, згори
OTR [oceanic transition route] маршрут перельоту океану
OTS 1. [orbital test satellite] орбітальний експериментальний супутник; **2.** [organized track system] система організованих маршрутів; **3.** [out-of-service] «не обслуговується; обслуговування не надається» (*код зв'язку*)
OTV [orbital transfer vehicle] міжорбітальний транспортний апарат, МТА
OTVE [orbital transfer vehicle engine] двигун МТА
OTW [over the wing] над крилом; на крилі
OV [orbiter vehicle] орбітальний ступінь, ОС (БТКК)
OVBK [overbooking] надмірне бронювання
OVC [overcast] суцільна хмарність
OVCD [overcarried] доставлено не за призначенням
OVELY [overfly] пролітати над ...
ovht [overheat] перегрівання
OVP [overvoltage protection] захист від підвищення напруги
OW [one way] в одному напрямку
OWF [optimum working frequency] оптимальна робоча частота
OWS [orbital workshop] орбітальна лабораторія
OX «анулюйте лише у випадку запиту» (*код зв'язку*)
OY Данія (*умовне позначення національної належності літака*)

P 1. [point] 1) точка; 2) пункт; **2.** [pole] полюс; **3.** [power] потужність; **4.** [prohibited area] заборонена зона
p. 1. [power] сила, потужність; **2.** [pressure] тиск

P1 [captain] командир екіпажу; перший пілот
P2 [co-pilot] другий пілот
PA [Pennsylvania] Пенсильванія (*штам США*)
Pa [pascal] паскаль, Па
Pa. [Pennsylvania] Пенсильванія (*штам США*)
PACS [pitch active control system] активна система керування за тангажем
PAD «некомерційний пасажир» (*код зв'язку*)
PAK [speed pack] терміновий пакет
PAM 1. [pulse amplitude modulation] амплітудно-імпульсна модуляція, АІМ; **2.** [payload assist module] міжорбітальний транспортний апарат, МТА
PAMC [provisional acceptable means of compliance] тимчасові прийнятні методи встановлення відповідності
PAN ПАН (*сигнал терміновості у випадку необхідності надання допомоги у польоті*)
PANAR [panoramic radar] панорамна РЛС
PA-NOTAM стандартна схема посадки за приладами (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
PANS [Procedures for Air Navigation Services] Правила аеронавігаційного обслуговування
PAPA [parallax aircraft parking aid] паралаксне обладнання встановлення повітряних суден на стоянці
PAPI [precision approach path indicator] показчик траєкторії точного заходження на посадку
PAR 1. [phased-array radar] РЛС із фазованою антенною решіткою; **2.** [precision approach radar] РЛС точного заходження на посадку
PATS [precision automated tracking system] прецизійна система автоматичного стеження
PAX [paying passenger] комерційний пасажир
PBD [payload bay door] стулка відсіку корисного навантаження (*ОС*)
PBDM [payload bay door mechanism] механізм відкривання стулки відсіку корисного навантаження (*ОС*)
PBL [passenger boarding list] пасажирська відомість
PBR [pressurized ballistic range] аеробалістична траса
PC 1. [personal computer] персональний комп'ютер, ПК; **2.** [pieces] кількість місць
pc [parsec] парсек, пк
PCB [plenum chamber burning] спалювання палива у другому (вентиляторному) контурі ГТД
PCL 1. [parcel] посилка; **2.** [pilot controlled lights] контрольні вогні для пілотів
PCM [pulse code modulation] кодово-імпульсна модуляція, КІМ
PCN [pavement classification number] класифікаційне число (міцності) покриття
PCR [payload changeout room] камера для обслуговування і заміни корисного навантаження (*БТКК*)
PCVL [pilot controlled visual landing] пілотована візуальна посадка
PCZ [positive control zone] зона повного диспетчерського контролю
PD [potential difference] різниця потенціалів
PDA 1. [personal digital assistant] кишеньковий комп'ютер; **2.** [postacceleration] післяприскорення
PDI [pictorial deviation indicator] панорамний показчик відхилення від курсу
PDM [pulse duration modulation] широтно-імпульсна модуляція, ШІМ
PDN [public data network] мережа передавання даних громадського користування
PD-NOTAM стандартна схема вильоту за приладами (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
PDR [predetermined route] установлений маршрут
PDRM [payload deployment and retrieval mechanism] механізм виведення (у космос) і повернення (з космосу) корисного навантаження (*ОС*)
PDRS [payload deployment and retrieval subsystem] підсистема виведення (у космос) і повернення (з космосу) корисного навантаження (*ОС*)
PDT [Pacific Daylight Time] денний тихоокеанський час
PE [ice pellets] крижаний дощ
PECVD [plasma enhanced chemical vapor deposition] плазмохімічне осадження з парової [газової] фази
PEL [personnel licensing] видавання свідоцтв особистому складу
PELTP [Personnel Licensing and Training Panel] Група експертів (*ІКАО*) з видавання свідоцтв особовому складу і підготовки кадрів
PEO [polar earth orbit] полярна навколосемна орбіта
PER 1. [personnel] персонал; особистий склад; **2.** [preliminary engineering report] попередній технічний звіт
PERC [perishable air cargo] авіавантаж, що швидко псується
PET [pulsed electrothermal thruster] імпульсний електротермічний ракетний двигун
PETN [pentaerythritol tetranitrate] вибухова речовина у вигляді фарбованого пластика (*не реєструється типовими ультразвуковими чи рентгенівськими пристроями прохідного контролю*)
PF 1. [parachute facility] корпус укладання парашутів; **2.** [position finder] (радіо)пеленгатор місцеположення;

3. [powered flight] політ із працюючими двигунами; 4. [power factor] коефіцієнт потужності

PFC 1. [preliminary flight certification] попередні сертифікаційні випробування; 2. [private, first class] рядовий 1-го класу (*СИЛА*)

PFCC [primary flight-control computer] головний комп'ютер керування польотом

PFE 1. [path following error] похибка витримування заданої траєкторії; 2. [pulse repetition frequency] частота повторення імпульсів

PFM [pulse frequency modulation] частотно-імпульсна модуляція, ЧІМ

PFN [path following noise] шум проходження по траєкторії

PF-NOTAM керування потоком (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

PH Нідерланди (*умовне позначення національної належності літака*)

PH-NOTAM схема польоту в зоні чекання (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

PI 1. Індонезія (*умовне позначення національної належності літака*); 2. [point of intersection] точка перетину

PIB [pyrotechnic, installation building] корпус установа пиротехнічних пристроїв

pil [pilot] льотчик, пілот

PILOT SHIP report зведення (з морської метеостанції) про вітри на висотах

PILOT report зведення (з наземної метеостанції) про вітри на висотах

PIM [pulse interval modulation] фазоімпульсна модуляція, ФІМ

PIN [Personal Identification Number] індивідуальний ідентифікаційний номер

PI-NOTAM схема заходження на посадку за приладами (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

PIR [property irregularity report] акт про несправність чи пошкодження багажу

PIREP [pilot report] донесення пілота

PISTON [piston aircraft] ПС із поршнеvim двигуном

PJE [parachute jumping exercises] виконання стрибків з парашутом

PK Індонезія (*умовне позначення національної належності літака*)

PL позначення станцій радіовизначення (*приймає Міжнародною спілкою електрозв'язку*)

P/L [payload] 1) корисне навантаження; 2) комерційне завантаження; платний вантаж

PLA [practice low approach] тренувальне заходження на посадку

PL and R [postal laws and regulations] поштові правила і інструкції

PLH [payload handling] обслуговування корисного навантаження

PLN [flight plan] план польоту

PLNADD [additional flight plan] план польоту на додатковий рейс

PLNCHA [charter flight plan] план польоту на чартерний рейс

PL-NOTAM мінімальна висота пролітання над перешкодами (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

PLO [Palestine Liberation Organization] Організація звільнення Палестини

PLV [priority cargo launch vehicle] БТКК для пріоритетних вантажів

PLYWD [plywood] фанера

PM 1. [passenger module] пасажирський відсік; 2. [payload management] розподілення корисного навантаження (БТКК); 3. [payload module] вантажний відсік, відсік корисного навантаження; 4. [permanent magnet] постійний магніт; 5. [phase modulation] фазова модуляція, ФМ; 6. [pressurized module] герметизований відсік; житловий відсік; 7. [preventive maintenance] профілактичне обслуговування і ремонт; 8. [propulsion module] агрегатний відсік, АВ

PM-NOTAM експлуатаційний мінімум аеродрому (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

PN 1. [prior notice required] «необхідне попереднє повідомлення» (*код зв'язку*); 2. [pseudonoise] псевдошумовий; 3. [pseudo-random noise] випадковий шум

PNC [cabin personnel] бортпровідники

PNdB [perceived noise level in decibels] рівень сприйманого шуму (в децибелах)

PNI [pictorial navigation indicator] панорамний аеронавігаційний покажчик

PNL [perceived noise level] рівень сприйманого шуму, РСШ

PNLT [tone corrected perceived noise level] рівень сприйманого шуму з поправкою на тональність

PNLTM [maximum tone corrected perceived noise level] максимальний рівень сприйманого шуму з поправкою на тональність

PNR 1. [point of no return] рубіж повернення; 2. [prior notice required] «потрібне попереднє повідомлення» (*код зв'язку*)

PNT [cockpit personnel] члени екіпажу

PO [Personnel Officer] офіцер з питань особового складу

POB [persons on board] кількість пасажирів на борту

POC [products of combustion] продукти горіння

POCC [payload operations control center] центр керування корисним навантаженням

POGO [Polar Orbiting Geophysical Observatory] полярна орбітальна геофізична обсерваторія
POND [parking orbit nutation damper] пристрій гасіння нутації (КА) на проміжній орбіті
PO-NOTAM висота пролітання над перешкодами (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
POP 1. [polar orbiting platform] космічна платформа на полярній орбіті; **2.** [prelaunch operations plan] план передпускових [передстартових] операцій
POPU [puller pitchdown] маневр «кабрування–пкірування»
POR [pay on return] оплата після повернення
Port. [Portugal] Португалія
POS [positive] позитивний
POSN [aircraft's present position] фактичне (місце)положення ПС
POST [program to optimize simulated trajectory] програма оптимізації модельованих траєкторій
POTV [priority orbital transfer vehicle] МТА для пріоритетних вантажів
POW [prisoner of war] військовополонений
PP Бразилія (*умовне позначення національної належності літака*)
PPD [prepaid] попередньо сплачений
PPI [plan position indicator] індикатор кругового огляду, ІКО
PPL 1. [preliminary plan for nonscheduled flight] попередній план польоту поза розкладом; **2.** [private pilot license] свідоцтво пілота–любителя
P/PL [primary payload] основне корисне навантаження
PPM 1. [pulse-position modulation] фазово–імпульсна модуляція, ФІМ; **2.** [planned preventative maintenance] планово–профілактичне техобслуговування і ремонт
PP-NOTAM відносна висота пролітання над перешкодами (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
PPO [prior permission only] «тільки після отримання попереднього дозволу» (*код зв'язку*)
PPR [prior permission required] «потрібен попередній дозвіл» (*код зв'язку*)
PPT [pulsed plasma thruster] імпульсний плазмовий ракетний двигун малої тяги
PQ [Province of Quebec] провінція Квебек (*Канада*)
PR 1. [photoreconnaissance] фоторозвідка; **2.** [position report] донесення про місцеположення; **3.** [public relations] зв'язки з громадськістю
PR [photoreconnaissance] фоторозвідка
PRCS [primary reaction control system] основна реактивна система керування, основна РСК
PREC [precautionary measures] «потрібні запобіжні заходи» (*код зв'язку*)
PREP [prepare] попередньо підготувати
PRF [pulse repetition frequency] частота повторення імпульсів
PRKG [parking] місце стоянки, МС
PR-NOTAM порядок дій у випадку відмови радіозв'язку (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
PROC 1. [procedure] 1) порядок; 2) процес; процедура; 3) правило; технологія; **2.** [proceed] «відправляйте далі» (*код зв'язку*)
PROCEED [you may proceed] «прямуйте своїм курсом» (*код зв'язку*)
PROP 1. [propeller] рушій; (повітряний) гвинт; **2.** [propeller aircraft] гвинтове ПС; **3.** [propulsion] силова установка
propfan [propeller + fan] турбовентиляторний двигун
PROPL [professional pilot] пілот–професіонал
prov [provisional] 1) попередній; 2) тимчасовий; 3) умовний
prox. [proximo] наступного місяця
PRP [pulse repetition period] період повторення імпульсів
PRR [pulse-repetition rate] частота повторення імпульсів
PRS [personnel rescue sphere] індивідуальний сферичний контейнер для рятування космонавта
PRS 1. [personnel rescue sphere] індивідуальний сферичний контейнер для рятування космонавта; **2.** [primary recovery site] основне місце посадки (*ОС*)
PS [power supply] джерело живлення
PSA [platform stabilization amplifier] підсилювач стабілізації (гіро)платформи
PSD [power spectral density] спектральна щільність потужності
PSDN [packet switched data network] мережа передавання даних з комутацією пакетів
PSGR [passengers] пасажери
psia [pounds per square inch, absolute] абсолютний тиск у фунтах на квадратний дюйм
PSK [phase shift keying] фазова маніпуляція
PSLT [port side light] лівий відмітний [відзначний] вогонь
PSLV [polar satellite launch vehicle] ракета–носіє для виведення супутника на полярну орбіту

psn [position] (місце)положення
PSNT [present] наявний
PST [Pacific (Standard) Time] (стандартний) тихоокеанський час
PSU [power supply unit] блок живлення
psy-ops [psychological + operations] операції з психологічного впливу на ворога
PT 1. Бразилія (умовне позначення національної належності літака); 2. [Pacific (Standard) Time] (стандартний) тихоокеанський час; 3. [proceed turn] «виконуйте розворот за встановленою схемою» (код зв'язку)
PTA [prepaid ticket advice] повідомлення про попередню сплату за квиток
PTCP [participation] участь
PTM 1. [passenger-tonne-mile] пасажиро–тонно–миля; 2. [passengers transfer message] повідомлення про передавання пасажирів; 3. [pulse time modulation] імпульсно–часова модуляція
PTN 1. [procedure turn] розворот за встановленою схемою; 2. [public telegraph network] державна мережа телеграфного зв'язку
PTO 1. [part time operation] тимчасові польоти; 2. [Patent and Trademark Office] служба патентів і торгових знаків
PTS [predetermined track structure] система запропонованих маршрутів
PU [power unit] 1) силовий агрегат; 2) двигун, силова установка
PUD [pick-up and delivery] з завантаженням і доставкою на місце
PU-NOTAM схема відходу на друге коло (друга і третя літери в коді **NOTAM**)
PVC [permanent virtual circuit] постійний віртуальний ланцюг
PVD [para visual director] візуальний командний прилад
PVS [Post-Vietnam Syndrome] пост–в'єтнамський синдром
Pvt [private] Ам. рядовий, солдат
pw [prisoner of war] військовополонений
PWCT [passenger will contact] «пасажир звернеться сам» (код зв'язку)
PWI [proximity warning indicator] індикатор [сигналізатор] небезпечних зближень
PWL [sound power level] рівень звукової потужності
PWM [pulse width modulation] широтно–імпульсна модуляція, ШІМ
PWR [power] потужність; енергія
PXACT [passenger account] (банківський) рахунок пасажирів
PX-NOTAM мінімальна висота у зоні чекання (друга і третя літери в коді **NOTAM**)
PZ Індонезія (умовне позначення національної належності літака)

Q [quantity] 1) кількість; 2) (фізична) величина
q 1. [quality] якість; 2. [quantity] кількість
QAM [quadrature amplitude modulation] квадратурна амплітудна модуляція
QASK [quadrature amplitude shift keying] квадратурна амплітудна модуляція
QBI [compulsory IFR flight] обов'язковий політ за приладами
QC [quality control] контроль якості
QCPSK [quaternary coherent phase-shift keying] фазова маніпуляція з когерентними четвертинними (фазовими) сигналами
QDM [magnetic bearing to facility] магнітний курс на (радіо)станцію
QDR [magnetic bearing from facility] магнітний курс від (радіо)станції
QFE атмосферний тиск на висоті аеродрому чи на рівні порога ЗПС
QFU [magnetic orientation of runway] орієнтування ЗПС за магнітним меридіаном
QKFL [quick-flashing] частопроблисковий
Qld [Queensland] Квінсленд (*штат Австралії*)
QLTY [quality] якість
QNH атмосферний тиск, приведений до рівня моря
QPR [quadrature partial response (modulation)] квадратурна модуляція з частковим відгуком
QPSK [quaternary phase-shift keying] фазова маніпуляція з четвертинними (фазовими) сигналами
QRB [quick release box] замок швидкого відстібання (*парашута*)
QSAM [quadrature sideband amplitude modulation] квадратурна амплітудна модуляція з однією бічною смугою (частот)
QSGVT [quarter scale ground vibration test] наземні вібраційні випробування моделей (*ОС БТКК*), виконаних у масштабі 0,25
QSO [quasi-stellar object] 1) надзоря [надзірка]; 2) квазізоряний об'єкт

qt [quantity] кількість

QTE [quote] відкривати лапки

QTP [qualification test plan] план випробувань на відповідність технічним умовам

QTR [qualification test report] звіт про випробування на відповідність технічним умовам

quad [quadrant] 1) сектор; 2) пеленг

Que. [Quebec] Квебек (*провінція Канади*)

QVT [qualified verification testing] контрольні випробування на відповідність технічним умовам

QVVT [qualified verification vibration testing] контрольні вібраційні випробування на відповідність технічним умовам

R 1. [radar] радіолокатор; **2.** [received] «прийнято» (*код зв'язку*); **3.** [rehydratable (food)] зневоджені продукти харчування; **4.** [resistance] опір; **5.** [resistor] резистор; **6.** [restricted area] зона обмеження; **7.** [right] «права» (*знак для позначення ЗПС*)

r 1) радіовипромінювання; 2) радіоімпульс; 3) радіочастотний

r. [radius] радіус

R&D [research and development] наукові дослідження та дослідно–конструкторські розробки, НДДКР

RA 1. [radio altimeter] радіовисотомір; 2. [rain] дощ

RAAF [Royal Australian Air Force] військово–повітряні сили Австралії

RAC 1. [reserved air cargo] зарезервований вантаж для повітряного перевезення; 2. «правила польотів і обслуговування повітряного руху» (*код зв'язку*)

RACON [radar beacon] радіолокаційний маяк

RADAN [radar doppler automatic navigation (system)] бортова доплерівська навігаційна система РАДАН

RADAR [Radio Detecting and Ranging] радіолокатор, радіолокаційна станція

radar [radio detecting and ranging] радар; радіолокатор, радіолокаційна станція

RAF [Royal Air Force] військово–повітряні сили Великої Британії

RAFC [regional area forecast centre] регіональний центр зональних прогнозів, РЦЗП

RAG [runway arresting gear] гальмівний пристрій на ЗПС

RAI [runway alignment indicator] покажчик входження у ступку ЗПС

RAIL [runway alignment indicator lights] сигнальні вогні входження у ступку ЗПС

RAM 1. [radar absorbing material] матеріал, що поглинає випромінювання РЛС; 2. [random access memory] оперативна пам'ять (*ЕОМ*)

RAN 1. [regional air navigation] регіональна аеронавігація; 2. [regional air navigation meeting] регіональна аеронавігаційна нарада (*ІКАО*)

RA-NOTAM резервування повітряного простору (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

RAOB [radiosonde observation] радіозондове спостереження

RAPCON [radar approach control] центр радіолокаційного керування заходженням на посадку

RAPPI [random-access plan-position indicator] індикатор кругового огляду з довільною вибіркою

RAR [radar arrival route] маршрут польоту з радіолокаційним забезпеченням

RART [restricted articles] обмежені для перевезення предмети

RAS 1. [rectified airspeed] індикаторна повітряна швидкість; 2. [reliability, availability, serviceability] надійність, працездатність і ремонтпридатність

RASH [rain showers] злива

RASN [rain and snow] дощ зі снігом

RASR [runway approach surveillance radar] оглядовий радіолокатор підходу до ЗПС

RASV [reusable aerodynamic space vehicle] крилатий БПКА

RAT 1. [ram air temperature] температура набігаючого потоку повітря; 2. [ram air turbine] турбіна з приводом від набігаючого потоку повітря

RATAN [radar and television aid to navigation] радіолокаційно–телевізійна навігаційна система

RATCF [radar air traffic control facilities] радіолокаційне обладнання керування повітряним рухом

RB 1. [read back] зворотне передавання; 2) зворотне зчитування показань; 2. [relative bearing] відносний пеленг; курсовий кут; 3. [rescue boat] рятувальний човен

RBA [rescue breathing apparatus] рятувальний дихальний апарат

RBE [relative biological effectiveness] відносна біологічна ефективність випромінювання

RBI 1. [radar blip identification] розпізнавання радіолокаційної позначки цілі; 2. [radar blip identification message] повідомлення про розпізнавання радіолокаційної позначки цілі

RBN [radio beacon] радіомаяк

RBW [receiver bandwidth] ширина смуги пропускання приймача

RC 1. позначення всеспрямованих радіомаяків (*прийняте Міжнародною спілкою електрозв'язку*); 2. [radio

control] радіокерування; 3. [remote control] 1) дистанційне керування; 2) дистанційний контроль
RCA [reach cruising altitude] досягти крейсерської абсолютної висоти
R.C.A.F. [Royal Canadian Air Force] військово-повітряні сили Канади
RCAG [remote communication air/ground facilities] обладнання дистанційного зв'язку «повітря-земля»
RCC [rescue coordination center] центр координації зусиль з пошуку та порятунку
RCF [radiocommunication failure message] повідомлення про порушення радіозв'язку
RCFM [reconfirm] робити повторне підтвердження
RCL [runway centerline] вісь ЗПС
RCLM [runway centerline marking] маркування осьової лінії ЗПС
RCMD [recommend] рекомендувати
RCNO [reconfirmation not required] «повторного підтвердження не потрібно» (код зв'язку)
RCO [remote communications outlet] пункт забезпечення дистанційним зв'язком
RCS [reaction control system] реактивна система керування, РСК
RCU [rate construction unit] (умовна) одиниця для побудови вантажних тарифів
RCV [receive] отримувати
RCVR [receiver] (радіо)приймач
RCVS [receivers] (радіо)приймачі
RD позначення спрямованих радіомаяків (*прийняте Міжнародною спілкою електрозв'язку*)
R/D [rate of descent] швидкість зниження
rd [rad] рад, рд
RDARA [regional and domestic air route area] район регіональних і внутрішніх авіаліній
RDB [reply to duplicate booking enquire] відповідь на запит щодо підтвердження бронювання
RDF 1. [radar direction finding] радіолокаційна пеленгація; 2. [radio direction finder] радіопеленгатор;
радіокомпас; 3. [radio direction finding] радіопеленгація; 4. [reflection direction finding] радіолокаційна
пеленгація
RDH [reference datum height] відносна висота опорної точки
RDL [radial] радіальний; променевий
RDO [radio] радіо
RDR 1. [radar] радіолокатор; 2. [radar departure route] маршрут вильоту з радіолокаційним забезпеченням
RDSS [radio determination satellite service] супутникова служба радіовизначення
REC [receiver] (радіо)приймач
RECTENNA [rectifying antenna] антена-випрямляч
REDZ [recent drizzle] свіжа паморозь
ref [reference to ...] посилання на ...
REG 1. [region] район; 2. [regular] регулярний; 3. [regular aerodrome] регулярний аеродром
REGR [recent hail] свіжий град
REIL [runway end identifier lights] розпізнавальні вогні торця ЗПС
REP [reporting point] пункт (обов'язкових) донесень
REPEAT [repeat your instruction] «повторіть ваші вказівки» (код зв'язку)
REPR [representative] представник
REQ [request] запит
RERA [recent rain] недавній дощ
RERASN [recent rain and snow] недавній дощ зі снігом
RES [reservation] бронювання
RESA [runway end safety area] кінцева зона безпеки (ЗПС), КЗБ
RESN [recent snow] недавній сніг
RET [return] повернення
RETRO [retrofire officer] Ам. фахівець із двигунів легкої посадки
RETS [recent thunderstorm] недавня гроза
REXP [explosives] вибухові речовини
RF 1. [radio facilities] радіозасоби; радіобудови; 2. [radio frequency] висока частота, ВЧ; радіочастота; 3.
[range finder] далекомір; віддалемір; 4. [representative fraction] масштаб
rf [radio frequency] висока частота, ВЧ; радіочастота
RFA [radio-frequency amplifier] підсилювач високої частоти
RFC 1. [radio facility chart] схема розміщення радіозасобів; 2. [radio-frequency choke] ВЧ-дросель
RFI [radio-frequency interference] зовнішня [ефірна] радіоперешкода
RFLG [refuelling] дозаправлення паливом

RFP [repetitive flight plan] план повторюваних польотів
RG 1. [range] 1) діапазон; інтервал; 2) дальність; **2.** [range lights] 1) межові вогні; 2) вогні дальності; 3) вогні вирівнювання
rg [range] 1) діапазон; інтервал; 2) дальність
RGLR [regular] регулярний
RGRE «незаймісті стиснені гази» (*зелена етикетка*)
RGS [recovery guidance system] система виведення з аварійної ситуації
RH [right hand] правосторонній
RHB [radio homing beacon] привідний радіомаяк
R.I. [Rhode Island] Род-Айленд (*штам США*)
RIC [resistance, inductance, capacitance] опір, індуктивність, ємність
RIE [reactive ion etching] реактивне іонне травлення
RIFCS [reconfiguring intelligent flight control system] система керування польотом із реконфігурацією штучного інтелекту
RIT 1. [radio frequency ion thruster] іонний ракетний двигун малої тяги з радіочастотною іонізацією; **2.** [receiver incremental tuning] диференціальне настроювання приймача
RITA [radio frequency ion thruster assembly] зв'язка іонних ракетних двигунів малої тяги з радіочастотною іонізацією
RITE [right] правий
RJT [technical rejection message] повідомлення про технічну відмову
RL 1. [radiolocation] радіолокація; **2.** [rhumb line] локсодромія; **3.** [runway edge lights] посадкові вогні ЗПС
RLA [relay] передавати
RLCE [request level change en-route] питати дозволу на зміну ешелону маршруту
RLG [ring laser gyro] кільцевий лазерний гіроскоп
RLSTN [relay station] ретрансляційна станція
RLTK [rhumb-line track] лінія шляху за локсодромією
RLV [reusable launch vehicle] ракета-носіє багаторазового застосування
RM 1. [range marks] позначки дальності; **2.** [reference mark] контрольна позначка
R.M. [Royal Marines] морська піхота Великої Британії
RMC [Regional Meteorological Center] Регіональний метеорологічний центр, РМЦ
RMI [radio magnetic indicator] радіомагнітний індикатор курсових кутів
RMK [remark] примітка
RMS [radio beacon landing system] система посадки за радіомаяком
RN 1. [radionavigation] радіонавігація; **2.** [radio noise] високочастотний шум; радіоперешкоди
R.N. [Royal Navy] військово-морські сили Великої Британії
RNAV 1. [area navigation] зональна навігація; **2.** [area navigation system] система зональної навігації
RNC [radio navigation chart] радіонавігаційна карта
RNF [receiver noise figure] коефіцієнт шуму приймача
RNG [radio range] 1) радіус дії (курсого) радіомаяка; 2) спрямований (курсого) радіомаяк
R-NOTAM обмеження повітряного простору (*друга літера в коді NOTAM*)
RNP [Required Navigation Performance] необхідні навігаційні характеристики
RNSS [radionavigation satellite service] радіонавігаційна супутникова служба
RNZAF [Royal New Zealand Air Force] королівські військово-повітряні сили Нової Зеландії
ROBEX [regional OPMET bulletin exchange] регіональний обмін бюлетенями оперативної метеоінформації
ROC 1. [rate of climb] швидкість набирання висоти; **2.** [recoverable (reusable) orbital carrier] багаторазовий повітряно-космічний апарат, БПКА
ROD [rate of descent] швидкість зниження
ROFOR [route forecast] прогноз по маршруту
ROG [Roger] «Вас зрозумів» (*код зв'язку*)
ROM 1. [Read Only Memory] постійний запам'ятовувальний пристрій; **2.** [reciprocal outer marker] дальній радіомаркер зворотного напрямку
RON [receiving only] робота тільки у режимі приймання
RO-NOTAM пролітання (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
ROT [rate of turn] швидкість розвороту
ROX [rate of exchange] курс обміну (валюти)
RP [reference point] 1) контрольна точка; точка початку відліку; 2) контрольний орієнтир; 3) опорна точка
R.P. [reporting post] пост сповіщення

RPG [Regional Planning Group] Група регіонального планування (*ІКАО*)
RPH [remotely piloted helicopter] дистанційно пілотований вертоліт
RPK [revenue passenger kilometre] комерційний пасажиро-кілометр
RPL [repetitive flight plan] повторюваний план польоту
RPM [retro propulsion module] відсік гальмівної рушійної установки
RPM *тж.* **rpm** [revolutions per minute] обертів за хвилину
RP-NOTAM заборонена зона (*друга і третя літери в кодї NOTAM*)
RPOI [poison gas] отруйний газ
RPRT [report] повідомлення; звіт
RPRV [remotely piloted research vehicle] дистанційно пілотований дослідницький ЛА
RPS 1. [radar position symbol] радіолокаційний символ місцеположення ПС; **2.** [revolutions per second] обертів за секунду
rps [revolutions per second] обертів за секунду
RPT [I repeat] «я повторюю» (*код зв'язку*)
RPV [receiver-processor unit] приймач-процесор
RPV [remotely piloted vehicle] дистанційно керований ЛА
RQ [reportable quantity] кількість, про яку необхідно повідомляти
RQA [request reservation] «прохання забронювати» (*код зв'язку*)
RQMNTS [requirements] вимоги
RQR [request for reply] «прохання дати відповідь» (*код зв'язку*)
RQS [request supplementary flight plan message] повідомлення про запит додаткового плану польоту
RR [radar ranging] визначення дальності радіолокаційним методом
RRED «займість рідини чи газу» (*червона етикетка*)
RRJ [Russian Regional Jet] російський регіональний пасажирський літак
RR-NOTAM зона обмеження (*друга і третя літери в кодї NOTAM*)
RRS [radio relay station] радіорелейна станція, РРС
RRZ [radar regulation zone] зона радіолокаційного забезпечення
RS [radio station] радіостанція
RSAF [Royal Saudi Air Force] королівські військово-повітряні сили Саудівської Аравії
RSC 1. [rescue subcentre] допоміжний центр з пошуку; **2.** [runway surface condition] стан поверхні ЗПС
RSP [responder beacon] маяк-відповідач
RSR [en-route surveillance radar] оглядова РЛС на маршруті польоту
RSRE [Royal Signal and Radar Establishment] Королівський інститут зв'язку і радіолокації (*Велика Британія*)
R/T [receiver/transmitter] приймач-передавач
RT [round trip] круговий маршрут польоту
RTA [required time of arrival] заданий час прибуття
RTC 1. [radiotelephony communication] радіотелефонний зв'язок; **2.** [relay via private company cable] «передавайте інформацію каналом зв'язку авіакомпанії» (*код зв'язку*)
RTE [route] маршрут; траса
RTF [radiotelephone] радіотелефон
RTG 1. [radiotelegraph] радіотелеграф; **2.** [routing] 1) вибір маршруту; 2) політ за заданим маршрутом
RTH [regional telecommunication hub] регіональний вузол зв'язку
RTLS abort аварійне припинення польоту (*БТКК*) з поверненням ОС на СПК
RT-NOTAM зона тимчасового обмеження (*друга і третя літери у кодї NOTAM*)
RTO [rejected take-off] перерваний зліт
RTOL 1. [reduced take-off and landing] вкорочена довжина пробігу під час зльоту та посадки; **2.** [reduced takeoff and landing (aircraft)] ЛА вкороченого зльоту і посадки
RTP [relay via public telegraph] «передайте інформацію телеграфом» (*код зв'язку*)
RTR [remote transmitter/receiver] дистанційний приймач-передавач
RTS [return to service] відновлення обслуговування
RTT [radioteletype(writer)] радіотелетайп
RTTY [radioteletype] радіотелетайп
RTX [relay via telex] «передайте телексом» (*код зв'язку*)
RUSHR [rush reply] «прискорте відповідь» (*код зв'язку*)
RUT стандартні частоти радіопередавання для регіональних маршрутів
RV [variable resistance] змінний опір
RVR [runway visual range] дальність видимості на ЗПС

RVSM [reduced vertical separation minimum] зменшений вертикальний мінімум ешелонування
RVV [runway visibility value] якість видимості на ЗПС
RW 1. [radiological warfare] радіологічна війна; **2.** [rawin] радіовітер; **3.** [right of way] переважне право руху
RWHI «кислоти, дуги та акустичні рідини» (*біла етикетка*)
RWY [runway] злітно-посадкова смуга, ЗПС
RYEL «легкозаймисті речовини» (*жовта етикетка*)

S 1. [siemens] сименс, См; **2.** [south] південь; **3.** [southern latitude] південна широта
s [second] секунда, с
SA [sandstorm] піщана буря
S.A. 1. [South Africa] Південна Африка; **2.** [South America] Південна Америка
SAAF [South African Air Force] Південноафриканські ВПС
SABH [radio beacon class] клас радіомаяка
SAC [Strategic Air Command] стратегічне авіаційне командування (*об'єднання дальньої бомбардувальної авіації*)
SACEUR [Supreme Allied Commander, Europe] верховний головнокомандувач об'єднаними збройними силами в Європі (*НАТО*)
SACLANT [Supreme Allied Commander, Atlantic] верховний головнокомандувач об'єднаними збройними силами в Атлантиці (*НАТО*)
SAE [spacecraft assembly and encapsulation] збирання і герметизація КА
SAEF [spacecraft assembly and encapsulation facility] корпус збирання і герметизації КА
SAFE [solar array flight experiment] льотне випробування панелі сонячних батарей
SAFI [semiautomatic flight inspection] напівавтоматичний польотний контроль (радіонавігаційних засобів)
SAH [semiautomatic homing] напівавтоматичне наведення
SAIL [shuttle avionics integration laboratory] лабораторія комплексування бортової радіоелектронної апаратури БТКК
SAL 1. [shortened address line] вкорочений адресний рядок; **2.** [shuttle avionics laboratory] лабораторія розробки бортової радіоелектронної апаратури БТКК
SALS [simple approach lighting system] спрощена система вогнів підходу
SALT [Strategic Arms Limitation Talks] *іст.* (радянсько-американські) переговори про обмеження стратегічних озброєнь
SAM [surface-to-air missile] зенітний керований реактивний снаряд, керований реактивний снаряд класу «земля-повітря»
S.Am. [South America] Південна Америка
SAMS [shuttle attachment manipulator system] система маніпулятора БТКК
SA-NOTAM служба автоматичного передавання інформації у районі аеродрому (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
SAP [as soon as possible] «якомога швидше» (*код зв'язку*)
SAR 1. [search and rescue] 1) пошук і рятування; 2) пошуково-рятувальна служба; **2.** [synthetic aperture radar] РЛС із синтезованою апертурою; **3.** [Syrian Arab Republic] Сирійська Арабська Республіка
SARAH [search, rescue and homing] система аварійного пошуку, рятування і наведення
SARC [search and rescue center] центр з пошуку та рятування
SARPS [standards and recommended practice] стандарти і рекомендована практика (*ІКАО*)
SARSAT [search and rescue satellite] супутникова пошуково-рятувальна система CAPSAT
Sask. [Saskatchewan] Саскачеван (*провінція Канади*)
SAT [Saturday] субота
satcom [satellite communications centre] центр зв'язку з супутником
SATEM [satellite temperature] дані супутникових спостережень за температурою
SATOB [satellite observation] супутникові спостереження
SATS [shuttle avionics test system] система випробувань бортової радіоелектронної апаратури БТКК
S.Aus. [South Australia] Південна Австралія
SAW [surface acoustic wave] поверхнева акустична хвиля
SAWRS [supplementary aviation weather reporting point] додатковий пункт передавання метеоповідомлень
SB 1. [service bulletin] експлуатаційний бюлетень; **2.** [space base] космічна база
SBAS [standard beam approach system] стандартна схема керування заходженням на посадку за променем
SBC [Sonic Boom Committee] Комітет (*ІКАО*) зі звукових ударів
SB-NOTAM пункт збирання донесень, що стосуються обслуговування повітряного руху (*друга і третя літери у коді NOTAM*)

SBR [space-based radar] космічна РЛС

SBS [satellite business system] комерційна система супутникового зв'язку

SBUV [solar backscatter ultraviolet (spectral radiometer)] спектральний радіометр для дослідження зворотного розсіяння сонячного УФ–випромінювання

SC 1. [South Carolina] Південна Кароліна (*умат США*); 2. [spacescraft] космічний апарат, КА; космічний корабель, КК; 3. [standard conditions] нормальні умови; 4. [stratocumulus] шарувато–купчасті хмари; 5. [supervisory control] диспетчерське керування

S.C. [South Carolina] Південна Кароліна (*умат США*)

Sc [stratocumulus] шарувато–купчасті хмари

sc [scale] 1) шкала; масштаб; 2) визначати масштаб, масштабувати

s/c 1. [self-contained] автономний; окремих; 2. [short circuit] коротке замикання; 3. [spacescraft] космічний апарат, КА; космічний корабель, КК

SCA [shuttle carrier aircraft] літак–носій ОС (БТКК)

SCAN [scanning] сканування

SCAP [Supreme Commander Allied Powers] Верховний головнокомандувач об'єднаними збройними силами НАТО

SCAR [supersonic cruise aircraft research programme] програма досліджень польотів літаків на надзвукових крейсерських швидкостях

SCATHA [spacescraft charging at high altitude] супутник для дослідження виникнення електричних зарядів на великих висотах

SCC 1. [space communications center] космічний центр зв'язку; 2. [spacescraft control center] центр керування польотами КА

scd [schedule] розклад

SC-NOTAM районний диспетчерський центр (*друга і третя літери в кодї NOTAM*)

SCNR [solid-core nuclear reactor] твердофазний ядерний ракетний двигун

SCOB [scattered clouds] розсіяні хмари; розірвана хмарність

SCOTS [shuttle compatible orbital transfer system] МТА, сумісний з БТКК

SCPL [senior commercial pilot license] *іст.* свідоцтво старшого пілота комерційної авіації

SCR [selective chopper radiometer] селективний модуляційний радіометр

SCT [scattered clouds] розсіяні хмари; розірвана хмарність

SD [South Dakota] Південна Дакота (*умат США*)

SDD [synthetic dynamic display] синтетичний індикатор кругового огляду. ІКО

SDF [simplified directional facilities] спрощені (радіо)засоби спрямованої дії

SDI [Strategic Defense Initiative] стратегічна оборонна ініціатива. СОІ

SDM [statistical delta modulation] статистична дельта–модуляція

SDP [signal data processor] пристрій обробки сигналів

SDS [shuttle dynamic simulation] моделювання динаміки польоту БТКК

SDV [shuttle derived vehicle] модифікована ракета–носій на основі компонентів БТКК

SE 1. Швеція (*умовне позначення національної належності літака*); 2. [slurty explosive] водовмісна вибухова речовина

se [south-east] південний схід

SEADS [shuttle entry air data system] система реєстрації польотних даних ОС БТКК під час спуску в атмосфері

SEATAV [seats available] «є вільні місця» (*код зв'язку*)

SEATOCC [seats occupied] «всі місця зайняті» (*код зв'язку*)

SEC [special event charter (flight)] чартерний рейс, спричинений особливою подією

sec. [second] секунда

SECURITE [safety signal] сигнал безпеки в польоті

SEDE [shipper export declaration] експортна декларація відправника вантажу

SEL [sound exposure level] рівень звукового впливу

SELCAL [selective calling system] система вибіркового виклику

SE-NOTAM польотно–інформаційне обслуговування (*друга і третя літери в кодї NOTAM*)

SEP 1. [separation] ешелонування; 2. [solar electric propulsion] сонячний [геліотермічний] електроракетний двигун

Sep. [September] вересень

SEPARC [space experiment with particle accelerator] космічний експеримент із прискорювачем часток

SER 1. [signal-to-error ratio] відношення «сигнал–похибка»; 2. [stop end of runway] кінець ЗПС

SERT [space electric rocket test satellite] супутник для випробувань електроракетних двигунів у космосі

SERV [single-stage earth-orbital reusable vehicle] одноступеневий БПКА
SES [satellite earth station] земна станція супутникового зв'язку
SETI [search for extraterrestrial life and intelligence] пошук позаземних цивілізацій
SF [safety factor] 1) запас міцності; 2) коефіцієнт безпеки
SFC 1. [Space Flight centre] центр космічних польотів; **2.** [specific fuel consumption] питоми витрати пального
sfc [surface] поверхня
SFCC [secondary flight control computer] допоміжний комп'ютер керування польотом
SFFL [standard foreign fare level] стандартний рівень закордонних тарифів
SFL 1. [sequence flashing lights] біжучі проблискові вогні; **2.** [short flashing] з короткими проблисками (*про сигнальний вогонь*)
SFML [seafood meal] їжа з морепродуктів
SF-NOTAM аеродромна служба польотної інформації (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
SFT [surface friction tester] пристрій для вимірювання коефіцієнта зчеплення з поверхнею ЗПС
SG [snowgrains] снігова крупа
Sg [Standing Group] постійна група (*HATO*)
s.g. [specific gravity] питома вага
SGIT [special group inclusive tour] спеціальний груповий «інклюзив-тур»
SGL [signal] сигнал
SGLB [single room with bath] одномісний номер з ванною
SGLN [single room without bath] одномісний номер без ванни
SGLS [single room with shower] одномісний номер з душем
Sgt. [sergeant] сержант
SH [showers] злива
SHAPE [Supreme Headquarters Allied Powers, Europe] штаб верховного головнокомандувача об'єднаними збройними силами в Європі (*HATO*)
SHDP [shipper deposit] депозит відправника вантажу
SHF [superhigh frequency] надвисока частота, НВЧ
SHIPS [supersonic hypersonic irregular planform study] програма дослідження надзвукових і гіперзвукових ЛА довільних форм у плані
SHORAN [short range navigation system] система ближньої аеронавігації
SHP, shp [shaft horsepower] потужність на валу (двигуна) у к.с.
SHPMNT [shipment] транспортування; відправлення (*вантаж*)
SHPR [shipper] відправник вантажу
SHTL [second class hotel] готель другого класу
SHTNEQ [shuttle nonequilibrium] числовий метод розрахунку несталого обтікання БПКА
SI [International System of Units] Міжнародна система одиниць, СІ
SIA [standard instrument approach] стандартна схема заходження на посадку за приладами
SIC [station identification code] розпізнавальний код станції
SID 1. [standard instrument departure] стандартна схема вильоту за приладами; **2.** [sudden ionospheric disturbance] раптове іоносферне збурення
SIF [selective identification feature] 1) пристрій селективного розпізнавання «свій-чужий»; 2) сигнал селективного розпізнавання
SIFL [standard industry fare level] стандартний галузевий рівень тарифів
SIGINT [signal intelligence] радіотехнічна розвідка
SIM 1. [simulation] моделювання; (імітаційне) моделювання; імітація; **2.** [simulator] 1) моделювальний пристрій; імітувальний пристрій; 2) тренажер
SIMM [single in-line memory module] модуль пам'яті з розміщенням виводів у один ряд
SIMS [shuttle inventory management system] система управління парком БТКК
SINK [signal-to-interference-plus-noise ratio] відношення «сигнал-суміш перешкоди з шумом»
SIR 1. [signal-to-interference ratio] відношення «сигнал-перешкода»; **2.** [space-borne imaging radar] бортова РЛС КА для отримання радіолокаційного зображення (*поверхні Землі*)
SISEX [shuttle imaging spectrometer experiment] експеримент з використанням спектрометра БТКК для формування зображень
SISP [surface imaging and sounding package] комплект апаратури для зондування і формування зображення поверхні Землі
SIT [shuttle integrated test] комплексні випробування БТКК
SITA [International Society for Aeronautical Telecommunications] Міжнародне товариство авіаційного (електро)зв'язку

SIVE [shuttle interface verification equipment] апаратура для перевірки стикувальних з'єднань БТКК

SIWL [single isolated wheel load] навантаження (на ЗПС), що створюється одним колесом

SJR [signal-to-jam ratio] відношення «сигнал–навмисна перешкода»

SKC [sky clear] безхмарно; ясне небо

sked 1. [schedule] розклад; **2.** [scheduled] регулярний

SKI [skidometer] прилад для замірювання сили зчеплення (на ЗПС)

SL 1. [sea level] рівень моря; **2.** [space laboratory] космічна лабораторія «Спейслаб»

SLAR [side-looking airborne radar] бортова РЛС бічного огляду

SLBM [submarine launched ballistic missile] балістична ракета підводного човна

SLCM [sea-launched cruise missile] крилата ракета класу «вода–повітря»

SLERV [shuttle launched entry research vehicle] експериментальний апарат для відпрацювання входження в атмосферу, що запускається з БТКК

SLM [sound level meter] 1) вимірник рівня звуку; 2) шумомір

SL-NOTAM центр керування потоком (друга і третя літери в коді NOTAM)

SLOI [shipper's letter of instructions] лист–інструкція відправника вантажу

SLP 1. [space limited payload] комерційне завантаження, обмежене об'ємом (повітряного судна); **2.** [speed limiting point] рубіж обмеження швидкості

SLR 1. [sidelobe ratio] відносний рівень бічних пелюсток (діаграми направленості антени); **2.** [side-looking radar] РЛС бічного огляду

SLS 1. [secondary landing site] запасний район посадки; **2.** [sidelobe suppression] 1) заглушення бічних пелюсток; 2) заглушення перешкод, що приймаються по бічних пелюстках

SLST [sleeper seat] спальне місце

SLT [side light] відмітний [відзначний] вогонь

SM 1. [shuttle management] керування програмою БТКК; **2.** [strategic missile] стратегічна ракета

SMC 1. [Small Magellanic Cloud] мала Магелланова хмара; **2.** [surface movement control] керування наземним рухом

SMCS [service management control system] збірка керівних матеріалів з організації обслуговування

SMES [shuttle mission engineering simulator] тренажер для відпрацювання техніки польоту БТКК

SMR [surface movement radar] радіолокатор керування наземним рухом

SMS [shuttle mission simulator] тренажер [стенд для моделювання польоту] БТКК

SMWG [space shuttle structures and materials working group] робоча група з розроблення конструкцій і матеріалів БТКК

SN 1. Судан (умовне позначення національної належності літака); **2.** [snow] сніг; **3.** [Super Nova] наднова зірка

S/N 1. [serial number] заводський [серійний] номер; **2.** [signal-to-noise (ratio)] відношення «сигнал–шум»

SNA [steerable null antenna] антена з керованим положенням нуля діаграми направленості

S-NOTAM обслуговування повітряного руху і метеорологічна інформація (друга літера в коді NOTAM)

SNR [signal-to-noise ratio] відношення «сигнал–шум»

SNRE [small nuclear rocket engine] малогабаритний ядерний ракетний двигун

SNSH [snow showers] снігопад

SNU [solar neutrino unit] пристрій реєстрації нейтринного випромінювання Сонця

SOB [souls on board] кількість пасажирів на борту

SOC 1. [seats occupied] «місця зайняті» (код зв'язку); **2.** [space operation center] орбітальний центр керування космічними польотами; **3.** [start of climb] початок набирання висоти

SOCC [satellite operations control center] центр керування польотом супутників

SO-NOTAM океанічний районний диспетчерський центр (друга і третя літери в коді NOTAM)

SOP 1. [SITA operating procedures] правила зв'язку по каналах СІТА; **2.** [system operator pilot] пілот–оператор

SOS [save our souls] сигнал «СОС»

SOSPG [shuttle operations strategic planning] група стратегічного планування експлуатації БТКК

SOSTAR [stand-off surveillance and target acquisition radar] система дальнього радіолокаційного спостереження і пошуку цілей

SOX [solid oxygen] твердий кисень

SP Польща (умовне позначення національної належності літака)

S/P [series-parallel] послідовно–паралельний

S-P [series-parallel] послідовно–паралельний

Sp [Spain] Іспанія

SPADATS [space detection and tracking system] космічна система виявлення і супроводження

SPADE система СПАДЕ (супутникова система станційного доступу з частотним ущільненням)

незакріплених каналів і передаванням кожного телефонного повідомлення на окремій несній)

SPCK [spotcheck] перевірка на місці

SPCL [special] спеціальний

SPEC [specification] специфікація

спец [specification] специфікація; подробиці

SPECI спеціальне авіаційне метеозведення

SPF [single-point fueling] централізоване заправлення паливом

sp.gr. [specific gravity] питома вага

SPI 1. [special position identification pulse] спеціальний сигнал про місцезнаходження (*повітряного судна*); **2.** [surface position indicator] показчик положення рулів

SPICE [spacelab payload integration and coordination in Europe] узгодження і координація робіт у європейських країнах з розроблення корисних навантажень для космічної лабораторії «Спейслаб»

SPIR [single-pilot instrument rating] кваліфікаційна позначка про допуск пілота до (виконання) одиночних польотів за приладами

SPL 1. [sound pressure level] рівень звукового тиску; **2.** [supplementary flight plan message] повідомлення про додатковий план польоту

SPML [special meal required] «потрібна спеціальна їжа» (*код зв'язку*)

SP-NOTAM диспетчерське обслуговування підходу (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

SPOT [spot wind] вітер у заданій точці

SPS [solar power satellite] 1) супутникова сонячна електростанція; 2) супутник для передавання енергії сонячного випромінювання (*на Землю*)

SPX [simplex] 1) симплексний зв'язок, симплекс; 2) симплексний, односторонній [односторонній]

SQ 1. [squall] шквал; **2.** «потрібне місце для вантажу, повідомте у випадку відсутності можливості» (*код зв'язку*)

sq. [squadron] ескадрилья

SQNR [signal-to-quantization noise ratio] відношення «сигнал–шум квантування»

SR 1. [space research] космічні дослідження; **2.** [sunrise] початок світлого часу (добі)

sr [steradian] стерадіан, Ср

SRA 1. [special rules area] район з особливим режимом польоту; **2.** [surveillance radar approach] заходження на посадку за оглядовим радіолокатором

SRAM [short range attack missile] ударна ракета малої дальності

SRE [surveillance radar element] оглядовий радіолокатор

SRG [short range] мала дальність

SRR [search and rescue region] район пошуку і рятування

SRS [secondary radio station] допоміжна радіостанція

SRZ 1. [special rules zone] зона з особливим режимом польотів; **2.** [surveillance radar zone] зона дії оглядового радіолокатора

SS 1. [seats sold] «усі місця на рейс продано» (*код зв'язку*); **2.** [sliding scale] рухома шкала; **3.** [sunset] кінець світлого часу (добі)

SSA [shuttle simulation aircraft] літак–тренажер для підготовки пілотів БТКК

SSB 1. [single sideband] одна бічна смуга; **2.** [single-sideband modulation] односмугова модуляція

SSBE [space shuttle booster engine] двигун стартowego прискорювача БТКК

SSBJ [supersonic business jet] надзвукове реактивне ПС для ділових польотів

SSCHS [space shuttle cargo handling system] система обслуговування корисних навантажень БТКК

SSCP [small self-contained payload] малорозмірне автономне корисне навантаження

SSEMU [space shuttle extravehicular mobility unit] установка для переміщення космонавта БТКК

SSET [space shuttle external tank] зовнішній паливний бак БТКК

SSIS [space station information system] інформаційна система ОС

SSITP [shuttle system integrated test plan] план комплексних випробувань БТКК

SSLT [starboard side light] правий відмітний [відзначний] вогонь

SSM [surface-to-surface missile] керований реактивний снаряд для ураження наземних цілей, керований реактивний снаряд класу «земля–земля»

SSMA [satellite-switched multiple access (system)] супутникова система зв'язку з багатостанційним доступом і комутацією на борту

SS-NOTAM станція служби забезпечення польотів (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

SSO 1. [single-stage-to-orbit] одноступеневий БПКА, одноступеневий ПКЛ; **2.** [small shuttle orbiter] малорозмірний орбітальний ступінь БПКА; **3.** [space shuttle orbiter] орбітальний ступінь БТКК

SSP [space shuttle program] програма БТКК

SSPM [space shuttle program manager] керівник програми БТКК
SSPS 1. [space shuttle program schedule] графік виконання програми БТКК; **2.** [space station propulsion system] рушійна установка орбітальної станції
SSR 1. [secondary surveillance radar] вторинний оглядовий радіолокатор, ВОРЛ; оглядова РЛС з активною відповіддю; **2.** [special service required] «потрібне спеціальне обслуговування» (код зв'язку)
SSS 1. [small shuttle system] малорозмірний БПКА, міні-БПКА; **2.** [space shuttle system] багаторазовий транспортний космічний корабель, БТКК; багаторазовий повітряно-космічний апарат, БПКА; **3.** [space station system] орбітальна станція
SSSS [space shuttle system specification] технічні характеристики БТКК
SST [supersonic transport] надзвуковий повітряний транспорт; надзвуковий транспортний літак
SSTM [space system technology models] технічні моделі космічної системи
SSTO [single stage-to-orbit] одноступеневий БПКА; одноступеневий ПКЛ
SSTOV [single-stage-to-orbit vehicle] одноступеневий БПКА; одноступеневий ПКЛ
SSV [space shuttle vehicle] багаторазовий транспортний космічний корабель, БТКК; багаторазовий повітряно-космічний апарат, БПКА
ssw [south-south west] південь-південь-захід
ST 1. [space telescope] космічний телескоп; **2.** [standard time] поясний час; **3.** [stratus] шаруваті хмари
St [stratus] шаруваті хмари
STA 1. [shuttle training aircraft] літак-тренажер для підготовки пілотів БТКК; **2.** [straight-in approach] заходження на посадку з прямої
STADAN [Space Tracking and Data Acquisition Network] мережа станцій стеження за космічними об'єктами і збирання інформації
STANAG [Standardization Agreement] Угода про стандартизацію (*НАТО*)
STAR 1. [standard (instrument) arrival] стандартна схема прибуття (за приладами); **2.** [standard terminal arrival route] стандартний маршрут входження в зону аеродрому
STARS [standard terminal arrival routes] стандартні маршрути прибуття у вузловий район
ST-IN [straight-in] з прямої (*про заходження на посадку*)
stn [station] станція
ST-NOTAM аеродромний диспетчерський пункт (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
STOL 1. [short take-off and landing] мала довжина пробігу під час зльоту та посадки; **2.** [shot takeoff and landing (aircraft)] ЛА короткого зльоту і посадки
STOVL [shot takeoff and vertical landing (aircraft)] ЛА короткого зльоту і вертикальної посадки
STP 1. [shuttle test program] програма випробувань БТКК; **2.** [space test program] програма випробувань у космосі; **3.** [standard temperature and pressure] стандартні [нормальні] умови
stp [stop] зупинка
STPS [shuttle thermal protection system] система теплозахисту БТКК
STR [sustained turn rate] (кутова) швидкість сталого розвороту
STS [space transportation system] транспортна космічна система, ТКС
STV [satellite transfer vehicle] МТА для супутників
SU 1. Єгипет (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [Aeroflot] позивний авіакомпанії «Аерофлот» (*СРСР*)
SUM [surface-to-underwater missile] керований снаряд класу «земля-підводний човен»
SUN [Sunday] неділя
SU-NOTAM районний диспетчерський центр керування у верхньому повітряному просторі (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
suppl [supplementary] додатковий
SUPPS 1. [(regional) supplementary procedures] додаткові регіональні правила; **2.** [supplementary procedures] додаткові процедури
supv 1. [supervision] нагляд; **2.** [supervisor] контролер; інспектор
SV [shuttle vehicle] 1) багаторазовий транспортний космічний корабель, БТКК; 2) багаторазовий повітряно-космічний апарат, БПКА
SVA&C [shuttle vehicle assembly and checkout] збирання і перевірка БТКК
SVAB [shuttle vehicle assembly building] корпус вертикального збирання БТКК
SVB [shuttle vehicle booster] стартовий прискорювач БТКК
SVC [service message] службове повідомлення
SVCBL [serviceable] придатний
SV-NOTAM радіомовне передавання інформації для повітряних суден (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
SVO [Sheremetyevo, Moscow] код аеропорту «Шереметьєво» (*м. Москва, РФ*)

SVR [slant visual range] дальність похилої видимості

SW 1. [short waves] короткі хвилі; **2.** [single wheel gear] шасі з одним колесом; **3.** [south-west] південний захід

sw [south-west] південний захід

SWY [stopway] кінцева смуга гальмування

SX Греція (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [simplex] 1) симплексний зв'язок, симплекс; 2) симплексний; одноканальний

SYNOP report зведення (з наземної метеорологічної станції) про приземні спостереження

SY-NOTAM консультативне обслуговування верхнього повітряного простору (*друга і третя літери в коді NOTAM*)

T 1. [temperature] температура; **2.** [tesla] тесла, Тл; **3.** [tourist class] туристичний клас; **4.** [trainer] навчальний літак; **5.** [transmits only] працює тільки на передавання; **6.** [true] істинний, справжній

t [tonne] тонна, т

TA 1. [Territorial Army] територіальна армія; **2.** [transition altitude] висота переходу; **3.** [turnaround] міжпольотна підготовка

TAC [Tactical Air Command] тактичне авіаційне командування

TACAN [tactical air navigation system] радіонавігаційна система ближньої тактичної дії «Такан»

TACM [transit air cargo manifest] транзитний авіавантажний маніфест

TAF [terminal aerodrome forecast] прогноз (погоди) по аеродрому

TAFOR [terminal aerodrome forecast in full form] детальний прогноз (погоди) по аеродрому

TAIL [tail wind] попутний вітер

TALAR [tactical landing approach radar] РЛС керування заходженням на посадку літаків тактичної авіації

TAR 1. [tariffs] тарифи; **2.** [terminal area surveillance radar] радіолокатор огляду зони аеродрому

tarmac [tar macadam] бетонований майданчик (*перед ангаром*)

TAS 1. [taxi parking facilities chart] карта розміщення рульових доріжок і стоянок; **2.** [true airspeed] справжня повітряна швидкість, СПШ

TAT 1. [total air temperature] повна температура потоку; **2.** [turnaround time] час прогону

TAU [thousand astronomical units] тисяча астрономічних одиниць

TAV [transatmospheric vehicle] 1) трансатмосферний апарат; 2) повітряно-космічний літак, ПКЛ

TB [true radio bearing] справжній пеленг радіостанції

TBD [to be determined] підлягає подальшому визначенню

TBM [tactical ballistic missile] тактична балістична ракета

TBO [time between overhauls] час між капремонтами; міжремонтний ресурс

TC 1. Туреччина (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [tariff conference] конференція з тарифів; **3.** [true course] справжній курс

TCA [terminal control area] вузловий диспетчерський район

TCC [(United Nations') Transport and Communication Commission] Комісія ООН із транспорту і зв'язку

TCDS [toxic chemical disposal in space] видалення в космос токсичних хімічних речовин

TCH [threshold crossing height] висота пролітання над порогом ЗПС

TCI [terrain clearance indicator] показчик відносної висоти пролітання над місцевістю

TCM [trajectory correction maneuver] маневр коригування траєкторії

TCR [target-to clutter ratio] відношення рівня сигналу від цілі до рівня заважаючого відбиття

TCTA [transcontinental control area] трансконтинентальний диспетчерський район

TCU [tower cumulus] купчасті хмари у формі башти

TD [touchdown] посадка, приземлення

TDC [top dead centre] верхня мертва точка, ВМТ

TDM [time-division multiplex] тимчасове ущільнення (*каналів зв'язку*)

TDO [tornado] торнадо

TDP [target directorpost] пост наведення

TDPSM [thrustor-dedicated power supply module] блок живлення (електро)ракетного двигуна малої тяги

TDZ [touchdown zone] зона приземлення

TDZE [touchdown zone elevation] перевищення зони приземлення

TDZL [touchdown zone lights] вогні зони приземлення

TE [trailing edge] заднє ребро

TECR [technical reason] технічна причина

tel [telephone] телефон

TELEC [thermoelectronic laser energy converter] термоелектронний перетворювач лазерної енергії

TELERAN [television radar navigation system] телерадіолокаційна навігаційна система
TELMAN [teletype passenger manifest] пасажирський маніфест, переданий телетайпом
temp [temperature] температура
TERM [terminal] аеровокзал
TET [turbine entry temperature] температура газів на вході в турбіну
Тех. [Texas] Техас (*штат США*)
TF 1. Ісландія (*умовне позначення національної належності літака*); **2.** [terminal forecast] прогноз для кінцевого аеропорту; **3.** [Trust Funds] Програма цільових фондів (*технічної допомоги ІКАО*)
TFC [traffic] (повітряний) рух
TFG [traffic forecasting group] група прогнозування (повітряного) руху
TFS [traffic by flight stage] перевезення за етапами польоту
TFZ [traffic zone] зона повітряного руху
TG Гватемала (*умовне позначення національної належності літака*)
TGC [travel group charter] чартерний рейс для перевезення туристичної групи
TGL [touch-and-go landing] посадка з негайним зльотом після торкання ЗПС
tgm [telegram] телеграма
TGS [taxiing guidance system] система керування рулінням
ТН 1. [transition height] висота переходу; **2.** [true heading] справжній курс
ТНІ [time handed in] час надходження повідомлення
ТНР [thrust horsepower] тягова потужність у к.с.
thr [threshold] поріг ЗПС
THRU «з'єдную Вас із іншим коммутатором» (*код зв'язку*)
ТНТЛ [tourist class hotel] готель туристичного класу
THU [Thursday] четвер
TIP «до пролітання над пунктом» (*код зв'язку*)
TIROS [television and infrared observation satellite] супутник для спостережень у видимому та ІЧ-діапазоні спектру
TIZ [traffic information zone] зона інформаційного обслуговування повітряного руху
TJ Коста-Рика (*умовне позначення національної належності літака*)
ТК 1. [tonne-kilometer] тонно-кілометр; **2.** [track angle] шляховий кут
ТКЕ [track angle error] помилка витримування шляхового кута; бічне відхилення від курсу
TKNO [ticket number] номер квитка
tkof [takeoff] зліт
tkt [ticket] квиток
TL 1. [ticketing time limit] час закінчення оформлення квитків; **2.** [transition level] ешелон переходу
TLF [tariff level factor] тарифний коефіцієнт
TLX [telex] телекс
ТМ 1. [tactical missile] тактичний керований реактивний снаряд; **2.** [tonmiles] тонно-миля; **3.** [trade mark] торгова марка
TMA [terminal control area] вузловий диспетчерський район
TMC [terminal control center] вузловий диспетчерський центр
TML [terminal] вузловий аеродром
TMN [true Mach number] справжнє число М
TN [true north] справжня північ
TNA [thermal neutron activation] теплове збудження нейтронів
TNEL [total noise exposure level] рівень сумарного впливу шуму
tng [training] навчання; тренування
TNI [traffic noise index] індекс транспортних шумів. ІТШ
TNR [nonradar transfer of control message] повідомлення про передавання диспетчерського керування без використання радіолокатора
T/O [take-off] зліт
TOA [time of arrival] час прибуття
ТОС [top of climb] кінцева ділянка набирання висоти
TOD 1. [ticket origin and destination] початковий і кінцевий пункти польоту, вказані у квитку; **2.** [time of departure] час відправлення
TODA [take-off distance available] наявна злітна дистанція
TOP 1. [cloud top] верхня межа хмар; **2.** [tour operator's package] комплектування експлуатантом туристичних

груп
TOR [time of receipt] час отримання
TORA [take-off run available] наявна довжина розбігу (для зльоту), НДР
TOS [transfer orbit stage] разгінний блок (для переведення КА на геосинхронну перехідну орбіту)
TOT [time of transmission] час передавання
TOW 1. [take-off weight] злітна маса; 2. [Tube launched, Optically tracked, and Wire guided] протитанкова ракета «тоу», керована по дротах із застосуванням оптичних засобів стеження
TP 1. [test point] точка вимірювання під час випробування; 2. [turning point] пункт розвороту
TPF [terminal phase finish] закінчення кінцевої ділянки (траєкторії)
TPI [terminal phase initiation] початок кінцевої ділянки (траєкторії)
TRK [TPS repair kit] комплект для (орбітального) ремонту системи теплозахисту (ОС)
TPS [thermal protection system] система теплозахисту
TPSTF [thermal protection system test facility] установка для випробувань систем теплозахисту
TR 1. [track] лінія шляху; 2. [tracking radar] РЛС супроводження (целей)
TRA 1. [radar transfer of control] передавання радіолокаційного диспетчерського керування; 2. [temporary reserved airspace] тимчасово зарезервований повітряний простір; 3. [transit] транзит
TRACON [terminal radar approach control] радіолокаційне керування підходом до вузлового аеродрому
TRAD [trace and advise] «перевірте і повідомте» (код зв'язку)
trans [transmitter] передавач
TRASYS [thermal radiation analyzer system] система аналізу теплового випромінювання
TRBL [trouble] 1) відмова; 2) аварія
TRC [terminal radar control] кінцевий пункт радіолокаційного контролю
trf [transfer] передавання
TRFC [cargo transfer] передавання вантажу
TRFM [mail transfer] передавання пошти
TRG [personnel training] підготовка кадрів
TRK [tile repair kit] комплект для (орбітального) ремонту теплозахисних плиток (ОС)
TRMA [transfer manifest] передатний [передавальний] маніфест
TRNG [training] навчання, підготовка
TRPT [transport] транспорт
TRS [tropical revolving storm] тропічний циклон
TRSA [terminal radar service area] зона аеродромного радіолокаційного обслуговування
TRSB [time reference scanning system] система зі скандувальним променем і кодуванням за опорним часом
TRVL [travel] подорож
TRW [transit weight] транзитний вантаж
TS 1. [terrestrial station] наземна станція; 2. [thunderstorm] гроза; 3. [transfer strategy] стратегія (міжорбітального) перельоту
TSA [Transportation Security Administration] Управління з безпеки перевезень
TSGR [thunderstorm with hail] гроза з градом
TSO 1. [technical standard order] інструкція про застосування технічних стандартів; 2. [time since overhaul] напрацювання після капітального ремонту
TT [teletypewriter] телетайп
TTR [tape reperforator] стрічковий реперфоратор
TTRS [transportable transmit and receive station] пересувна земна станція
TTS [thermodynamic temperature scale] термодинамічна [абсолютна] температурна шкала, шкала Кельвіна
TTT [template tracing technique] метод креслення шаблонів
TUE [Tuesday] вівторок
TUR [tour] тур, подорож; перевезення
TURB [turbulence] турбулентність
TV [television] телебачення
TVRO [television receive only] приймальний (про наземну телевізійну станцію)
T.W. [total weight] загальна вага
TWA [Trans World Airlines] «Трансворлд Ерлайнз» (американська авіатранспортна компанія)
TWEB [transcribed weather broadcast] автоматичне передавання метеоінформації
TWNB [double room with bath] двомісний номер з ванною
TWNN [double room without bath] двомісний номер без ванни
TWOV [transit without visa] транзитний пасажир без візи

TWR [(aerodromic control) tower] пункт керування польотами, аеродромний диспетчерський пункт, АДП
twr. [(aerodromic control) tower] пункт керування польотами, командно-диспетчерський пункт
TWS [track-while-scan] стеження в процесі огляду
TWY [taxiway] рульова доріжка, РД
TWYL [taxiway link] (радіо)зв'язок під час руління
TX [Texas] Техас (*штат США*)
TXT [text] текст
TYP [type of aircraft] тип повітряного судна
TYPH [typhoon] тайфун

U [wind vector] вектор швидкості вітру
UAA [upper advisory area] верхня консультативна зона
UAB [until advised by] «до отримання повідомлення від ...» (*код зв'язку*)
UAC [upper area control center] диспетчерський центр керування верхнім районом (*польоту*)
UAD [upper advisory route] консультативний маршрут верхнього повітряного простору
UAE [United Arab Emirates] Об'єднані Арабські Емірати, ОАЕ
UAR [upper air route] маршрут верхнього повітряного простору
UAS [upper airspace] верхній повітряний простір
UATE [universal automatic test equipment] універсальне автоматичне випробувальне обладнання
UATP [universal air travel plan] програма організації повітряних подорожей
UAV [unmanned air vehicle] безпілотний ЛА, БПЛА
UBAG [unaccompanied baggage] несупроводжуваний багаж
UC [unable, the flight closed] «надати місце не можемо, рейс укомплектовано» (*код зв'язку*)
U/C [undercarriage] ходова частина, шасі
UCAV [unmanned combat air vehicle] безпілотний бойовий ЛА
UCT [universal coordinated time] всесвітній скоординований час
UDA 1. [updraught drift angle] кут знесення вище глісади; **2.** [upper advisory area] верхня консультативна зона
UDF [ultra high frequency direction-finding station] радіопеленгаторна станція ультрависокої частоти
UFIR [upper flight information region] верхній район польотної інформації
UFN [until further notice] «до наступного повідомлення [сповіщення]» (*код зв'язку*)
UFO [unidentified flying object] неопізнаний літаючий об'єкт, «літаюча тарілка»
UFR [upper flight region] район польотів верхнього повітряного простору
UHF [ultrahigh frequency] ультрависока частота, УВЧ
UIC [upper information center] центр (польотної) інформації для верхнього району (*польотів*)
UIR [upper (flight) information region] верхній район польотної інформації
UK [United Kingdom (of Great Britain and Northern Ireland)] Сполучене Королівство (Великої Британії і Північної Ірландії)
ULD [unit load device] засіб пакетування вантажу; пристрій комплектування вантажів
ULR [ultra long range] наддальної дії
UMT [Universal Military Training] загальне військове навчання
UN 1. [unable, the flight does not operate] «не маємо можливості, оскільки рейс не виконується» (*код зв'язку*);
2. [United Nations] Організація Об'єднаних Націй, ООН
UNA [unable] «не маємо можливості» (*код зв'язку*)
UNACC [unaccompanied] несупроводжуваний
UNADV [unable, advise] «не маємо можливості, повідомимо пізніше» (*код зв'язку*)
UNCTC [unable to contact] «не можемо встановити контакт» (*код зв'язку*)
UNCT'L [uncontrolled] неконтрольований
UNDLV [undelivered] «не вручено» (*код зв'язку*)
UNIFIL [United Nations Interim Force in Lebanon] Тимчасові сили ООН у Лівані
UNKN [unknown] невідомий
UNO [United Nations Organization] Організація Об'єднаних Націй, ООН
UNOMOZ [United Nations Operation in Mozambique] Операція сил ООН у Мозамбіку
UNOSOM [United Nations Operation in Somalia] Операція сил ООН у Сомалі
UNQTE [unquote] закрити лапки
UNSC [United Nations Security Council] Рада Безпеки ООН
UPBR [upper berth] верхня полиця
UPS 1. [uninterruptible power system] система безперебійного електропостачання; **2.** [United Parcel Service]

компанія «Юнайтед Парсел Сервіс» (*послуги експрес-пошти*)
UPU [Universal Postal Union] Всесвітня поштова спілка
URAV [unmanned reconnaissance air vehicle] безпілотний літак-розвідник
URC [unreserved cargo] неброньований вантаж
US [United States (of America)] Сполучені Штати (Америки), США
U/S [unserviceable] непридатний для експлуатації
USA 1. [United States of America] Сполучені Штати Америки, США; **2.** [United States Army] сухопутні війська США
USAF [United States Air Force] військово-повітряні сили США
USAF A [United States Air Force Academy] Академія військово-повітряних сил США
USAFE [United States Air Force, Europe] військово-повітряні сили США у Європі
USAREUR [United States Army, Europe] сухопутні війська США у Європі
USATA [US Air Tour Association] Асоціація авіаподорожей США
USBS [United States Bureau of Standards] Бюро стандартів США
USCINCEUR [United States Commander-in-Chief, Europe] головнокомандувач збройними силами США у Європі
USM [United States Mail] пошта США
USMC [United States Marine Corps] морська піхота США
USN [United States Navy] військово-морські сили США
USPS [United States Postal Service] поштова служба США
USS [United States Ship] військове судно США
USSR [(the) Union of Soviet Socialist Republics] *ісм.* Союз Радянських Соціалістичних Республік, СРСР
USWB [United States Weather Bureau] Бюро погоди США
UT [universal time] всесвітній [грінвіцький середній] час
Ut. [Utah] Юта (*штат США*)
UTA [upper control area] верхній диспетчерський район
UTC [coordinated universal time] скоординований всесвітній час
UTE [universal test equipment] універсальне випробувальне обладнання
UU «місце немає, поставлено на лист чекання» (*код зв'язку*)
UV [ultraviolet] 1) ультрафіолетова область спектру, ультрафіолет; 2) ультрафіолетовий
UWY [upper airway] авіатраса у верхньому повітряному просторі

V 1. [airspeed vector] вектор повітряної швидкості; **2.** [vacuum] вакуум; **3.** [velocity] швидкість; **4.** [vertical take-off] вертикальний зліт; **5.** [volt] вольт, В; **6.** [voltage] напруга; різниця потенціалів; **7.** [voltmeter] вольтметр
VA «кінець зв'язку» (*код зв'язку*)
V.A. [Vice-Admiral] віце-адмірал
Va. [Virginia] Вірджинія (*штат США*)
VAD [velocity-azimuth display] індикатор «швидкість-азимут»
VAL [visual approach and landing chart] карта візуального заходження на посадку і посадки
VALU [valuables] цінні речі
VAN [runway control van] пересувний диспетчерський пункт у районі ЗПС
VAR 1. [magnetic variation] магнітне схилення; **2.** [visual-aural (radio) range] радіомаяк із візуально-звуковою індикацією; **3.** [visual-aural (radio) range] межа видимості і чутності; **4.** [volt-ampere-reactive] реактивний вольт-ампер, вар (*одиниця реактивної потужності*)
VASI [visual approach slope indicator] візуальний індикатор глісади
VASIS [visual approach slope indicator system] система візуальної індикації глісади
VAT [value added tax] податок на додану вартість, ПДВ
VATE [versatile automatic test equipment] універсальне автоматичне випробувальне обладнання
VB [vibrations] коливання
VC [Victoria Cross] медаль за відвагу
VDF [very high frequency direction-finding station] радіопеленгаторна станція дуже високої частоти
VDP [visual descent point] (контрольна) точка початку візуального зниження
VDU [visual display unit] табло інформації
VER [vertical] вертикальний
VF [visual flight] візуальний політ
VFIN [velocity in final orbit] швидкість (*КА*) на кінцевій орбіті
VFR [visual flight rule] правила візуальних польотів, ПВП
VFY [verify] перевіряти; підтверджувати

VG 1. [variable geometry] змінна [змінювана] геометрія (*крила*); **2.** [vertical gyro] гіровертикаль
VGML [vegetarian meal] вегетаріанська їжа
VH Австралія (*умовне позначення національної належності літака*)
VHF [very high frequency] дуже висока частота
VINT [velocity in initial orbit] швидкість (*КА*) на початковій орбіті
VIP [very important person] високопоставлена особа
VIR [visible and infrared radiometer] радіометр видимого та інфрачервоного діапазону спектру
VIS [visibility] видимість
VLA [very large array] велика антенна решітка
VLF [very low frequency] дуже низька частота
VLHL [vertical launch and horizontal landing] вертикальний старт і горизонтальна посадка
VLR [very long range] дуже великого радіусу дії
VLVL [vertical launch and vertical landing] вертикальні старт і посадка
VMC [visual meteorological conditions] візуальні метеорологічні умови, ВМУ
VNAV [vertical navigation] вертикальна аеронавігація
VOL [volume] 1) об'єм; 2) гучність; рівень гучності
VOR [very-high-frequency omnidirectional (radio) range] неспрямований курсовий радіомаяк УКХ-діапазону (*надвисокої частоти*), ВОР
VPV [variable payload vehicle] КА з корисним навантаженням змінної маси
VRCS [vernier reaction control system] верньєрна реактивна система керування
VS 1. [stalling speed] швидкість звалювання; **2.** [vertical speed] вертикальна швидкість
VSDM [variable-slope delta modulation] дельта-модуляція зі змінним нахилом
VSI 1. [vertical situation indicator] індикатор обстановки у вертикальній площині; **2.** [vertical speed indicator] показчик швидкості набирання висоти
VSP 1. [Vertical Separation Panel] Група експертів (*ІКАО*) з вертикального ешелонування; **2.** [vertical speed] вертикальна швидкість
VT Індія (*умовне позначення національної належності літака*)
Vt. [Vermont] Вермонт (*штат США*)
VTO [vertical takeoff] вертикальний зліт
VTOHL [vertical takeoff and horizontal landing] вертикальний зліт і горизонтальна посадка
VTOL 1. [vertical takeoff and landing] вертикальний зліт і посадка; **2.** [vertical takeoff and landing (aircraft)] ЛА вертикального зльоту і посадки
VTOVL [vertical takeoff and vertical landing] вертикальний зліт і посадка
VV [vertical visibility] вертикальна видимість
VWS [vertical wind shear] вертикальна складова зсуву вітру

W 1. [watt] ват, Вт; **2.** [west] захід; **3.** [western longitude] західна довгота
WA 1. [Washington] Вашингтон (*місто, штат США*); **2.** [word after ...] слово після ...
WAAF [Women's Auxiliary Air Force] *В.Бр. іст.* Жіночі допоміжні повітряні сили
WAC [world aeronautical chart] аеронавігаційна карта світу
WAFС [World Area Forecast Center] Всесвітній центр зональних прогнозів, ВЦЗП
WAFS [world area forecast system] всесвітня система зональних прогнозів, ВСЗП
Wash. [Washington] Вашингтон (*місто, штат США*)
WB [weather bureau] метеобюро
W.B. [waybill] транспортна накладна
W/B [waybill] транспортна накладна
Wb [weber] вебер, Вб
WBAR [wing bar lights] вогні світлових горизонтів
WBL [wing base line] базова лінія крила
WB-NOTAM виконання фігур вищого пілотажу (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
WC [water closet] санвузол, туалет
WCdr [Wing commander] підполковник (авіації)
WCHR [wheelchair] крісло з коліщатами для інваліда
WD [word] слово
W/D [wind direction] напрям вітру
WDI [wind direction indicator] показчик напрямку вітру
WDM [wiring diagram manual] альбом фідерних схем
WECPNL [weighted equivalent continuous perceived noise level] скоригований еквівалентний рівень безперервно

сприйманого шуму
WED [Wednesday] середа
W/F [weather forecast] прогноз погоди
WF-NOTAM [дозаправка] дозаправлення паливом у польоті (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
WG-NOTAM польоти планерів (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
wgt [weight] 1) маса; 2) вага
WI [Wisconsin] Вісконсин (*штат США*)
WIAC [wall interference assessment correction] оцінка і поправка на вплив стінок АДТ
WID [width] ширина
WILAD [will advise] «повідомимо пізніше» (*код зв'язку*)
WILCO [will comply] «Вас зрозумів, виконую» (*код зв'язку*)
WILCT [will contact] «установимо контакт» (*код зв'язку*)
WILFO [will follow] «буде прямувати» (*код зв'язку*)
WILRE [will report] «буде повідомлено» (*код зв'язку*)
WKN [weakening] ослаблення
WL-NOTAM підйом [підняття] некерованого аеростата (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
WLP [weight limited pay load] комерційне навантаження з урахуванням обмеження загальної маси ПС
WMO [World Meteorological Organization] Всесвітня метеорологічна організація, ВМО
WMSC [weather message switching center] комутаційний центр метеорологічних донесень
W-NOTAM попередження [застереження] (*друга літера в коді NOTAM*)
wnw [west-north-west] захід–північний захід
WP 1. [weather permitting] за сприятливої погоди; **2.** [weatherproof] атмосферостійкий
W/P [area navigation way point] точка шляху в зональній навігації
WPM [words per minute] слів за хвилину
WP-NOTAM тренувальні стрибки з парашутом (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
WPT [waypoint] точка маршруту
WR [weather report] зведення погоди
WS 1. [wind shear] зсув вітру; **2.** [windshield] лобове скло; **3.** [wind speed] швидкість вітру
WSS [winged single-stage (system)] крилатий одноступеневий БПКА
WSSHLLV [winged single-stage heavy lift launch vehicle] крилатий одноступеневий БПКА великої вантажопідйомності
WSWS [windshear warning system] система попередження про зсув вітру
W/T [wireless telegraphy] радіотелеграфія
WT-NOTAM групові польоти повітряних суден (*друга і третя літери в коді NOTAM*)
WTS [winged two-staged (system)] крилатий двоступеневий БПКА
WTSHLLV [winged two-stage heavy lift launch vehicle] крилатий двоступеневий БПКА великої вантажопідйомності
WTSPT [waterspout] водяний смерч
WV [West Virginia] Західна Віргінія (*штат США*)
WW II [World War II] Друга світова війна
WWMCCS [World-Wide Military Command and Control System] глобальна система оперативного керування військовими силами
WWW [World Weather Watch] Всесвітня служба погоди
WX [weather] погода
WXEQ [weather equipment] метеобладнання
Wy. [Wyoming] Вайомінг (*штат США*)

X 1. реактивний опір (*умовне позначення*); **2.** «за запитом» (*код зв'язку*)
XA Мексика (*умовне позначення національної належності літака*)
XB Мексика (*умовне позначення національної належності літака*)
XBAG [excess baggage] багаж понад установлену норму
XBAR [crossbar] світловий горизонт
XC Мексика (*умовне позначення національної належності літака*)
XCN [extra crew non urgent] «немає потреби у резервному екіпажі» (*код зв'язку*)
XCU [extra crew urgent] «терміново потрібен резервний екіпаж» (*код зв'язку*)
XCVR [transceiver] приймач–передавач
XS «атмосферні (радіо)перешкоди» (*код зв'язку*)

X's атмосферні перешкоди
XSEC [extra section flight] політ по додатковому маршруту
XT КНР, Китайська Народна Республіка (умовне позначення національної належності літака)
XTK [cross track distance] відстань бічного відхилення від курсу
XU Бірма (умовне позначення національної належності літака)
XXDZ [heavy drizzle] сильна паморозь
XXFZDZ [heavy freezing drizzle] сильний переохолоджений дрібний дощ
XXFZRA [heavy freezing rain] сильний переохолоджений дощ
XXGR [heavy hail] сильний град
XXNS [cancel due to no-show] скасування через неприбуття (пасажира)
XXRA [heavy rain] сильний дощ
XXRASN [heavy rain and snow] сильний дощ зі снігом
XXSH [heavy showers] сильна злива
XXSNSH [heavy snow showers] сильний снігопад
XXTS [heavy thunderstorm] сильна гроза
XXTSGR [heavy thunderstorm with hail] сильна гроза з градом
XXX сигнал терміновості [негайності]
XZ Бірма (умовне позначення національної належності літака)

YCZ [yellow caution zone] небезпечна зона (аеродрому) із застережливими жовтими вогнями
YOULAND [land at this aerodrome] «сідайте на цей аеродром» (код зв'язку)
YT [Yukon Territory] Юкон (територія у Канаді)
YX Ізраїль (умовне позначення національної належності літака)

Z 1. [azimuth] азимут; **2.** [Zeppelin (airship)] цепелін (вид дирижабля); **3.** [zone] зона; район; **4.** [Zulu time] середній грінвіцький час, середній час за Грінвичем; **5.** [Z-marker] зонний маркер
ZFW [zero fuel weight] маса (повітряного судна) без палива
ZST [zone standard time] поясний стандартний час
ZT [zone time] поясний час

Гільченко Р.О.

**Англійсько-український
словник
авіаційних термінів**